غزلیات

بسم الله الرحمٰن الرحیم

(الف)

صورتگر چه ښه صورت په دیوال ساز کا
کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا
د هغه نقاش په صنع نظر نه کا
چه له څه څاڅکی نه دا نقش و طراز کا
سترګی ورځی پوزه نور کښیږدی په مخ کښ
غاښ و شونډی ژبه خوله سره پرداز کا
یو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه
چې په دواړو اوریدنه د آواز کا
بند په بند د لاسو ګوتی و بله کښیږدی
سر تر پایه درست صورت سره یو راز کا
که څوک زر کتابه وکښی له دې بابه
که په کښل شی زر به نور پسې آغاز کا
هر ویښته چې په صورت باندی لیده شی
که پر ځیر شې د شناخت وَر به درته واز کا
خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنګزیب چه آرایش د تخت او تاج کا
تخت و تاج به ئې مرګیَ تاخت و تاج کا
په جهان کښ به ئې پاتو ښه بد نوم شی
ده زده چاری د کسری که د حجاج کا
زه غمجن په عید په جشن خبر نه شوم
که درست خلق د دهلیَ ابتهاج کا
اوبه سترګو لره لاړې اور د زړه شو
څوک به څرنګه ژوندون په دا مزاج کا
چه په رګ می ګټُی کښیږدی رنګ ئې زیړ شی
طبیبان می به په څو د رنځ علاج کا
جدائی دِ ما په زړه کا هسی چاری
لکه باز ئې په تارو یا په دراج کا
دوه مین چه په هواد و بله بیل شی
خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا
ځما اوښی د کوګل په جوش پیدا دی
لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا
هر ناوک چه د قضا له شسته خیژی
زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

Ketabton.com

بازیګر چه د بازیو صندوق وا کا
په یوه زمان کښ څو بازی برپا کا
نندارچی چه ورته ګوری حیرانیږی
بازیګر چه په بازیو کښ بلا کا
عارفان د سر په سترګو ګټُی کښیږدی
د خپل زړه په سترګو ګوری تماشا کا
دا عالم لکه طفلان ورته ښکاریږی
د طفلانو په بازی پوری خندا کا
همیشه خوښی د چا ده، د هغه ده
چه په زړه کښ د دنیا چاری فنا کا
د هغه په وفا څه خوښی خوشحاله
چه وفا درسره کا بیا زر جفا کا

بیا رباب د مغنی ښه سرایت کا
په نغمه کښ نوی نوی حکایت کا
شیخ دِ کنج د صومعی زه به ګلګشت کړم
د بهارګلونه ما ته هدایت کا
ګدایانو لره غم د ګیډی ډیر دی
بادشاهان دی غم د ملک و ولایت کا
د وفا مهر کرم به ئې لا څه وِی
په جفا کښ چه دا هونبره عنایت کا
په ماڼی ئې هم خوشحال شم هم دلګیر شم
لکه څوک چه له چا شکر و شکایت کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دِ ما د بخت اثر نه دی نو څه دی | له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا
په دا ښهر کښ ښرګند شراب خرڅیږی | محتسب د باده نوشو رعایت کا
که د کښلیو[1] د دیدن مینه ګناه ده
سکه خوشحال خټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر ښرګند کا | ډیر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا
بادشاهی د بحر و برده که باور کړې | قناعت دِ که په خشک و تر خورسند کا
په هغه ځما سلام خرم دِ اوسی | چه د چا سره نه مهر نه پیوند کا
خلق واړه داند وه په دریاب ډوب دی | کله کله له دریابه سر بلند کا
درویش بحره خوښی غم د هغو دَی | چه په شمار د زرو ناست دی چون و چند کا
هوښیارانو څخه ډیری اندیښنی دِی | چه ملنګ د مسلې، هغه انند[2] کا
و نور چا وته به څه وته څه وایی
و خپل ځان وته خوشحال خټک دا پند کا

په عاشق باندی غوغا غماز پدول[3] کا | چه ګلونه پرې کوی اغزی قبول کا
ارسطو تر افلاتون ښه وُ سکندر ته | په جهان کښ هر څوک مینه پخپَل کول[4] کا
څو می زړه په بیغمیَ پسی درومی | هونبره نور تازه غمونه را وصول کا
دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم | خبر نه یم چه له کومه را نزول کا
آشنایی لکه ښه تول[5] چه ورته اش[6] کړی | جدایی لکه ژلی ورانی د تول کا
یو ښکاره د قیامت علامت دا دی | په فاعل باندی چه اوس تیری مفعول کا
دریغه یَو هسی پیدا شی چه په عشق کښ | دا دِ ما لیونَی زړه څه خو معقول کا
زه د عشق په کنج توانګر یم که نور خلق | ټولول د زر و مال، متاع د پول کا
ځما دوې سترګی و لاری ته څلور شوې | که ښکاره د یار له لوریه خدای رسول کا
ګنُدی وی چه د وصال په خوښی خوښ شی
چه خوشحال په جدائی کښ ډیر نول[7] کا

په اختر په جمعه څه غرض زما | زه مجنون یم سر نیولَی په صحرا
هغه وخت د ما اختر د ما جمعه ده | چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا
عاشقان د عشق له کاره انکار نه کا | فاسقان به پخپل زړه کښ لَرِی غلا
د یاریَ لایق نه دی رنګ ئې ورک شه | چه ئې نه وی په یاریَ کښ وفا
د رښتینی[8] یاریَ لافی ډیر عالم کا | ولی ما پکښ و نه لیدَل رشتیا

---

۱. ښکلیو.
۲. عیش.
۳. بیهوده.
٤. یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.
۵. کښت.
٦. په پښتو کښ د تعجب او مسرت کلمه ده.
۷. غم، ویر.
۸. رښتنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هی توبه د عشق د پټو سرو لمبو نه   نه واښه نه ئی لرګی لګی په تا
په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی   په لیدل په اروېدل شی را پیدا
نه په پنډ لوېږی له هر کانی بخری   دی سوخته سره بکر[1] لَرِی سودا
دا رنګینی معنې چیری دی خوشحاله
چه را درومی لکه ګل په بیاض ستا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته ځما[2]   زه خو دِ ژوندی کړم که دروغ کړې که رشتیا
څه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئې   که دا عیب دِ نه وی په زړه سخته ئې بلا
که کل جهان خوبا شی په هر لوری محبوبا شی   عجب که لا پیدا شی یَوه تا غندی زیبا
په هونبره ډیر مقتولَ ته لا هیڅ نه ئې ملوله   که سل خونونه وکا د جلاد ترو څه پروا
چه ګل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه   که خس را عنایت کړې هم په ګل نیولَی ما
څو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم   چه تل ئې سل سل زړونه په هر تار دی مبتلا
که لوی دی که هلک دی دواړه ستا په نعره[3] ورک دی   په ښهر کښی څوک نشته چه مَیَن نه دی په تا
د سبر ونه ګوره په زمان شی نامنظوره   چه وخوځې په باغ کښی ته په دا قدر و بلا
نسیه جنت سبا دی، د زاهد دی د ملا دی
په لاس جنت موندلی نن خوشحال دی ستا لقا

تل که دادی د خوبیَ طمطراق ستا   نور دِ لاس له ځانه پری وینځی عشاق ستا
نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې!   چه په هر لوری ثنا وائی آفاق ستا
دواړه شونډی دِ تریاق زلفی ښامار دی   جار وتلی دا ماران دی تر تریاق ستا
لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دی   په شکیب کښی به په څو پائی مشتاق ستا
د بازیو دِ موندلی یم غلوه می   د هلک غندی رشتیا ګڼم مزاق ستا
ته خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړې   که قدم د چا په سر کښیږدی براق ستا
لکه تل وه همیشه په هغه شان دِی   هیڅ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا
لکه باد د صبا راشی ګذر کا
ما خوشحال چه آزمیلی دَی میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نګارا   شوخه غمزه ګره خنده رویه خود آرا
رنګ ئې د سړی وُ اما خوی د ښاپیریو   تن ئې لکه سیم وُ په زړه سخته سنګ خارا
راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه   کوی په کوی جار وزم پسې غواړم بخارا
ډیری لری نخښی[4] د صورت د زیبایيَ   څخو درته وایم یو څو نخښی آشکارا
دنکه[5] تازه کنکه[6] قد عرعره مو کمره   ښه ئې تر ګلونو د ګلابو عذارا
غاښ ئې د ګوهر په لب شکر ابرو کمانه   تور باڼو ناوک په دواړو سترګو خونخوارا

---

۱. بکریِ.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښی نسته.
۳. په لوری.
٤. نښی.
۵. د سید راحت په لغاتو کښی ابتدا په ساکن او په ګ دا کلمه په معنی د لوړ قد اوجګ راغلې ده.
٦. څربه پیغله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوزه ئې غنچه وه د زنبق سیب سپینه زن ئې — مښک د مخ خالونه په مخ کښلې مه پارا
هار د جواهرو دوه لړی د مرغلرو — تور وربل ؤ دلی الفی ئې عنبر سارا
واړه ئې د تن جامی گلگونی زرنگاری — درسته سره لمبه وه چا لیدله خدارا
بیا هسی مدد کړه چه خوشحال سره دِ تل کړ
بخته! د دې ورکی سراغ نخښنه[1] و مارا

ځان ئی سر تر پایه جوړ کړ بیا بلا کا — د زلفینو په هر وله د زړونو غلا کا
معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ — دا په دا چه د عاشق خونه تالا کا
په هر ځای چه څو محبوبه[2] سره کښینی — هغه ځای می تر جنت ښایسته لا کا
دوه مین که سره هر څو، مرور وی — خپله مینه ئې بیا زر سره پخلا[3] کا
تور باڼو ئی تور توبری دی را څرخیږی — که را پورته محبوبا سترگی شهلا کا
څو د شاه په کښلی مخ باندی خالونه — ما به هم په هونبره داغ مبتلا کا
همگی ئې ستا له مخه گفتگوی شي — چه دردمن وبله ټول شی مشغولا کا
په خیر خیر ئی مخ ته مه گوره خوشحاله
په خاطر به دی اور لمبې والا کا

څه عجب دلخوا دی دا صهبا — چه ساقی ئې راکوی په مرحبا
دَ غنچې خندا محاله په چمن ده — که نسیم پر گذر نه کړی هر سبا
مصلحت ئې د بلبل په کار کښ دا ؤ — چه صبا کړ دَ غنچې کمیس قبا
دَ بلبلی قدر زده کړه اې گله! — که هر څو ئې په دا خپل حسن زیبا
چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دی — د عاشق له رنځه څه زده اطبا
بې دَ یار دَ زیبا مخ گمان مکړه
چه خوشحال به په بل مخ شی شکیبا

چه یار مهر وفا نکاندی څوک څه کا — چه بی جور و جفا نکاندی څوک څه کا
دَ جهود به هم زړه سوی را باندی وشی — چه یار رحم په ما نکاندی څوک څه کا
ما وی زړه ئې گندی نرم په ژړا کړم — چه اثر پر ژړا نکاندی څوک څه کا
که وصال ئې په دنیا له عمره خوږ وی — چه تل عمر وفا نکاندی څوک څه کا
حال دِ هیڅ له یاره پټ نه دی خوشحاله
عنایت چه په تا کاندی څوک څه کا

چه په ما باندی ئې زړه سیځی تپاک کا[4] — الحذر چیری به ځان دَ اور خوراک کا
ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ — عالم عالم دی په ما سل ځله بلغاک کا
که دَ خضر په چشمه باندی می کور شی — دَ فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
چه بقا ئې په چمن کښ یوه ورځ وی — لاله ځکه دَ کمیس گریبان چاک کا

---

۱. نښه.
۲. محبوی.
۳. پخولا.
۴. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ اسمان له عاشقانو سره کست دی　　هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
ترې به سل رنگه گلونه شگفته شي　　هر سړی چه خاکساری واخلي ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوری حیران یم
چه له یاره نه جدا شي په څو ژواک کا

چه دَ پلار سره دروغ نفاق خلاف کا　　دَ نور چا سره به څه رنگه زړه صاف کا
گوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دی　　منافق پخپل گناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف گناه مراف کړم　　نه به خدای د عزازیل گناه معاف کا
دا واړه غرونه لا هیڅ ندی راضي یم　　که په میان کښې مو خدای غر دَ کوه قاف کا
حال[1] دَ خپل زوی ئې خپل پلار وته معلوم دی　　څوک به څه لره دَ عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندی دروغ دروغجن وائي　　نه به ده غندی سړی مکر و گزاف کا
هم هزار رنگه دروغ خلاف په زړه کښې　　هم هزار رنگه په خوله دَ صدق لاف کا
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم　　پسله مرگه که دَ مار د گور طواف کا
چه مې هسې تربیت دَ نا خلف کړ　　دا په دا چه دی له ما سره مصاف کا
په ژوندون په ئې ارمان وزی له دله
زمانه که دَ خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بې وفا　　و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
دَ غرض یاری هیڅ یاری نه دی　　که یاران دی خو اخوان دی دَ صفا
که کاته دی که لیده که اوریده دی　　دا دَ ښو یارانو واړه دی شفا
چه په چا باندی مین شوې قبلوه ئې　　سل نازونه سل ناسازی سل جفا
که په وصل کښې ئې هر ساعت یو کال شي　　لا په دا د عاشق نه وی اکتفا
له ما خوار سره څو قاف[2] وهې وری کړې　　جگې جگې څه خو لا وطی وفا[3]
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب دَ خپل مولا　　دَ هغو په خدمت ودری دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دی گوری　　چه سایه ورپسې درومی په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته　　دَ غره کاڼی به هم شي لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادیږی په جهان کښې　　کیمیا څه ده ښه نظر دَ اولیا
که دَ تخت دپاسه ناست وی صاحبی کا　　دَ درویش په زړه کښې هیڅ نه وی هوا
خیری زنگ ورځنی نن دی چا وللی　　دَ درویش جامه له ځایه[4] ده صفا
مړه و ده وته ژوندی وی ژوندی مړه وی　　دَ درویش هونبره قوت دی د دعا
مگر چیری دَ درویش په مهر یاد شي
چه خوشحال ئې کړ دا هسې بینوا

---

۱. ځان.

۲. ق،ه،ر: قهر.

۳. ل،ط،ف: لطف.

۴. ځانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه خپل خوی شی په جهان بد خواه دَ چا — دَ خپل خوی دی نه چه دی تباه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوی شی — بد دی نشی یو زمان همراه دَ چا
کانی لعل دَ بدخشان، گیا کیمیا ده — چه ئې نه بیژنې ته گناه دَ چا
چه بادشاه ئې ستمگر شی خلق خوار شی — خدای دی نکا ستمگر بادشاه دَ چا
زه که سل حیله وفا کړم یار جفا کا — بخت دی نشی په دنیا سیاه دَ چا
دَ جمشید او دَ سکندر فلک پرې نښوې — پرې به نږدی همیشه کلاه دَ چا
دا دنیا لکه لولۍ ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه دَ چا شی گاه دَ چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا[1] — سحر دی که دم دی که څه نوری فتنې فن کا
زړه بویه چه خوی ئې دَ بورا یا د بلبل وی — درومی کرزی غواړی خو په گل باندی وطن کا
وسیځی په اورکښ پتنگ، هو چه پتنگ نه وی — وتښتی له اوره ځان پخپله دروغجن کا
ډیر په باغ کښ گډ شی څوک خالی وزی له باغه — څوک ئې میوه وخوری په گلونو ډک دامن کا
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلی — ناست وم که ولاړ وم زړه می هرکله من من[2] کا
خیال ئې دَ زلفینو لکه غل دَ خپلی خونی — هرکالی لیدلی فراغت ئې دزدیدن کا
سترگو ته ئې وگوره څه ښی توری زلفی — څړ په سنبل زارکښ دوه هوسیه دَ ختن کا
هر چرته چه گرزی لکه سرو سمه درومی — هر چرته چه کښینی هغه ځای لکه گلشن کا
تن ئې آزاریږی په کمیس دَ سری[3] صافو
گل دَ چنبی بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه می ولیدې دا توری سترگی ستا — زه به نکړمه هیر نوری[4] سترگی ستا
یا دَ باز یا دَ طاوس یا دَ شاهین دی — یا دَ تور هوسۍ که گوری سترگی ستا
لکه وژغوری کبلی په مرغزارکښ — دَ خواره وربل تر سیوری سترگی ستا
لکه پټ سپاره دَ جنگ نیزه په غاړه — دا اورده باڼو پرې پوری سترگی ستا
چه دی هسی و هر در وته ولاړ کړ — دَ عاشق دی اور په کوری سترگی ستا
لکه څوک په میو مست شی هسی شم — زه چه ووینم میخوری سترگی ستا
که شیخان که زاهدان که عابدان دی — دَهر چا د زړونو چوری[5] سترگی ستا
چه دی غوښت هغه دیدن دی ورته گوره
که خوشحال ندی[6] کوری سترگی ستا

چه می ښکته پورته اوښکی تگ و پو کا — دَ خپل یار په طلب گرځی جستجو کا
زه په دا طمع دَ شاه دِ سپیو مل شوم — گوندی ما دَ خپلو سپیو سره تو کا

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۲. د اغزو خواږه.
۳. یو ډول کالی.
۴. نور هیری.
۵. غلې.
۶. نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه ستا په کښلي مخ باندی مین دی — هغه درسته شپه له ما همه گفتگو کا
که زه ورو وایم خبری گرم می مه کړه — ځایگی ویشتلی تل خبری ورو کا
ستا له غمه چه و چا وته ویل کړم — لا می حرف ویلی نه وی چی هو هو کا
په هر ځای چی درې څلور و بله ناست وی — چی پرې غوږ باسم خبری دَ مهر کا
پادشاهان یې ارزومند دَ نندارې دی — گدایان به ئې دَ خولې طمع په سو کا

دَ گلونو دور تل نه وی خوشحاله!
ښایسته به په خپل حسن کبر څو کا

حقیقت راته معلوم شو دَ هر چا — باور نشته په آشنا په نا آشنا
چه په سر دی سوگند خوری ور ځنی ډار کړه — یوه ورځ به ستا دَ سر وکا سودا
دَ هر چا نه چه دی طمع دَ وفا وی — هم هغه درته ښکاره شی بې وفا
یا څو وُ دا جهان واړه بې وفا وُ — یا دِ ما په دور ډیره شوه جفا
آدمیت له آدمیانو نه خدای واخیست — تر دوه پایو نه بهتر وینم چارپا
که هندو که مسلمان که بل فریق دی — په هیچا کښ به بیا نه مومې رشتیا
نه دَ دین دَ چاری شناخت مهر و وفا شته — نه په شرم ننگ څوک ښه دې د دنیا
دَ تقلید رسم عادت یاری خپلوی کا — دَ هر چا نظر پخپله مدعا
همگی واړه یاران دَ خپل مطلب دی — بیهوده ناز و منت کاندی په تا
مخامخ دِ په ثنا په صفت سر شی — سل بلا درباندی وایی پسی شا

دَ دو دام ترې سړیونه بهتر دی
اې خوشحاله ځه له ښهره په صحرا

خدای دی مخ د هیڅ غافل را ښکاره نکا — دَ غافل سره دی ما آواره نکا
په هر لوری نوبهار دی غوړیدلی — سترگی وخوره چه به دا ننداره نکا
هغه څوک چه دَ الفت په توری پوه شو — نور په خوله دَ نورو توریو شماره نکا
هغه څوک دی چه په حال ځما خبر شِی — چه گریوان به تر لمنۍ پاره نکا
په یوه نظر ئې هر څه له ما یووړه — چه هیڅ نشته نور نظر دوباره نکا
دَ چارپایو په حساب دی سړی ندی — چه په ساز د سوختگانو ناره نکا
طبیبان دَ رنځ و هر لوری ته ډیر دی — رنځوران ولی دَ وخته چاره نکا
دَ تقوی غلیمی دف کښیږده له لاسه — په ډهلی ښهر کښ څوک نقاره نکا

واړه ستا دا توری سترگی خوشحال وژنی
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار یاران بیا سره ټول کا — توری خاوری به په سر د رنتبول کا
دَ جهان غمونه یو سر، ځما بل سر — که سړی ئې دَ باور په تله تول کا
نه می یار نه می غمخوار شته په دا غم کښ — لکه بې اوبو څوک بند په گرم چول کا
که په پوهه کښ دانا دَ زمانې ویې — دَ زړه غم ئې تر هلکو کچوکول[1] کا
چه ئې ډول واهه ځما په دلگیرۍ — اوس دی ترپه[2] نځا هم په دغه ډول کا
چه مستان دَ یوه جام دی غم ئې نشته — که ئې هر څو زمانه په لاس کچکول کا

---

۱. په قلمی نسخه کښ یوه محشی "نادان" ورته کښلی دی.

۲. ترپی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پساله صفت ئې شِې د رنگ ئې نشِې — څوک چه پوری په بدرنگی ناوی پسول کا
که د اسپنوکلا وی چه بخت یار شی — خاوند خدای به ئې آسانه لکه شپول کا
چه گلونه دَ بهار واړه تمام شی — دَ زړه سود شیدا بلبله په ختول[1] کا
خال ئې مست خونی هاطی دی سنبال کړی — چه ښکاره شی شا به ورته دِ غم غول[2] کا
دَ خوشحال دِ رنځ علاج په یوه خدای شی
چه له درده سره تل ښوری آشول[3] کا

خپل عمل چه سړی سپک کا — لکه خس هسی ئې ورک کا
بد عمل لیونَی سپَی دَی — چه حملې پخپل کنډک کا
مگر نه گوری و ځان ته — چه احوال پیغور دَ پک کا
مزری ښکار کا د گاوزو — پیشو گرزی ښکار مږک[4] کا
دا خبره ده که کښېږی — که کیسه د دو تک کا
چتَی[5] باز په پرونو نشو — که الوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیگر شو — نن څه ناسته په انړک[6] کا
ځما ژبه نده اور ده — گذارونه دَ توپک کا
چه ځما اختیار ئې خورکړ — خدای دی خوار هغه ختک کا
خوشحال ناست په بَرموَل دی
ارمانوُنه دَ اټک کا

د دنیا یاران په خوی دِی د دنیا — بی وفا لکه ئی مخ هسی ئی شا
که د دین دپاره تا سره یاری کا — له هغو غواړه که غواړی څه وفا
د دنیا ښادیِ غمونه سره گډ دِی — په خندا خندا دِ ژرکا په ژړا
چه فتنې ترې پیدا کښېږی واړه نفس دی — نفسانی یاران به نه وی بې بلا
اولیاء دَ اولیاء سَرَه بد نه وِی — دا پدا چه ئی د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دی — امرا سره دښمن وی امرا
یا په نه یاری کښ سود دَی که پوهیږی — یا په نه وَیَل کښ سود دَی د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه — که ته نه وینې په ځان کښ هیڅ جفا
لکه تا سره څوک څه کاندی خوشحاله
ته هم هسی زیست روزگار کړه له هر چا

١. یو خودرویه گل دی.
٢. په قلمی نسخه کښ محشی (فوج) ورته کښلی دی، ممکنه ده چه دا د پښتو یو ورک لغت وی، په قندهار کښ داسی ویل کیږی (غولیِ غولیِ خلق راغله) ممکنه ده چه د دې دوو کلمو اصل یو وی یعنی فوج فوج.
٣. په قلمی نسخه کښ محشی آه و فریاد ورته کښلی دی، ما تر اوسه دا لغت ندی اورویدلی.
٤. ښکار د مږک.
٥. یعنی شب پرک.
٦. پر یوه انړی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا / څه په دور لکه باز هسی خاته کا؟
که مته[1] غندی تیره لری مېرک داړه / څه مته غندی ګزار وَته واته کا؟
په ارمان دَ دیدن مرم پری سلام دی / چه ځیر ځیر می دَ یار مخ وته کاته کا
ښایسته په جهان ډیر دِی ښه هغه دی / په ښه خوی چه د عاشق د زړه ساته کا
لکه سترګی تصویری ځنبل می نه وی / چه می سترګی ښه جمال وته کاته کا
څه خوښی ئې پکښی یښی دِی پوهیږې / هر نفس چه دِ واته ننواته کا
په هر څه کښ ئې لذت فرحت راحت دی / لکه ساه چه وَاته ننواته کا
که په تن خوشحال خټک دَی ځنی لری
د ده زړه د یار په کوی کښ جار واته کا

د عشق په بادیه کښ مېرده ګام د تمنا[2] / هغه څه عاشق ندَی چه وړی نام د تمنا
زار[3] ځما د زړه دَی، زار ځما دَی په دا کار کښ / که دا طور به تل درومی ایام د تمنا
مرم دَ یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږی / آغاز د یار د وصل او انجام د تمنا
څه شوه هغه مینه چه د سترګو په کاته کښ / ښو به ئې را واستاوه[4] پیغام د تمنا
قدم زده د هغه عاشق په پله باندی خوشحاله
چه کام ئې خپل موندلیَ په هنګام د تمنا

دنیایی یاران چه طمعَ د دنیا کا / عاقبت په یوه طمع ځان جدا کا
دیدنی یاران په کار دِی په دنیا کښ / چه یاریَ د دیدن په تمنا کا
د ګونګټ مینه په غُل په غوښایه دَه / خاصګی مینه په ګل باندی بورا کا
که پخپله رضا درومی چاره نشته / که ځما په رضا درومی خوله به را کا
په بار بار د هغه یار منت را باندی / چه پلَو په مخ نیولَی مخ ئې وا کا
سل رحمت د عاشقانو په همت شه / چه په طمعَ دَ دیدن د سر سودا کا
په رقیب به ئې بې تیغه مرګ روا شی
که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنګین سره پیوند کا[5] / عاشق له ډیره خیاله ځان پروین سره پیوند کا
بلا کاندی خوله وازه د فتنو آتش تازه شِی / چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
آزاد تر سینه درومی د ځګر دنَنه کښیني / چه غشی لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
که نور مهر دِ نشته څه خوکړه د حال پوښتنه / چه تا په زړه ویشتلَی سر بالین سره پیوند کا
څه زه څه می مجال دَی، چه دِ وصل غواړم دریغه / که ځبرَه توره شړیَ ځوک وریښمین سره پیوند کا
که ځان غواړې خوشحاله له چشمانُو ئې حذر کړه
خپل ځان وژنی تځری[6] چه شاهین سره پیوند کا

---

۱. محشی په خربشوی ترجمه کړَی دَی، ما ته د دې کلمې حقیقت نسو ښکاره.

۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۳. د راز بله املا ځار دی په معنی د ایثار او قربانیدو، مګر دلته دغه کلمه معنی نه ښندی، ښائی کاتب به غلط سوی وی، دلته د زار پر ځای زیار یعنی زحمت ښه ور سره لګیږی.

٤. را ستاوه

٥. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

٦. بله املا د دې کلمې تنزرَی دی په معنی د تیهو او کبک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دِ توری سترگی لکه دوې توری بلا دوې دِ توری ورځې لکه دوې توری تر ملا
بیا دِ تور باڼو د دواړُو سترگو کربلا [1] بیا دی توری زلفی تر ښامارونه بلا
له هسی رنگه حاله، راته ووایه اصلا د هغو به څه احوال شِی چه په تا وِی مبتلا
عاشقان دِ واړه سر کړل همیشه په واویلا چه هسی رنگ ستم به په هیچا نه وی اصلا
د خاطر بخچه می هسی تا خالی کړله تالا لکه غل د خپلی خونی همیش روږ دیی په غلا
نه به بل څه وکی نه به کاندِی نور املا
دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبیَ نوم دِ ولاړ د بد خو هم لا پخپل کلی په اولس په هر سو هم لا'
ته چه هسی په دا خپل جمال نازیږې گله ستا به دا جمال نه وی بو هم لا
چه بد مست شِی په مجلس کښ هغه نه یم که کړُو د میو تش کړم سبو هم لا
ستا له جوره له ستمه هورته لاړی هغه ځای چه آدم نه وی آهو هم لا
د نماستی په وخت ئې واکړه آزار مه شه د وربل غوټی کوځیِ دگیسو هم لا
د خوشحال خټک دپاره چه میخور شو
په مغان می وښی کښیښوول باهو [2] هم لا

دوه زړونه چه یو شی غر به هم پاره کا ځار تر یگانگی چه نعمتونه را ښکاره کا
توری زلفی بویه خط و خال زر و زیور هم مخ چه ښایسته وی خلقه ئیِ ننداره کا
څوک چه په اخلاص و بله مین شِی په دنیا کښ زر سازی ناسازی په دنیا کښ آواره کا
خلق په شیطان باندی لعنت لرینه چاری په سرِیُو واړَه نفس اماره کا
سل رنگه غمؤنه لور په لور د نفس له لاسه دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
چه ویش وی د شکرو ډیر عالم ورباندی ټول شِی چه واخلی خپلی بخری نور ځانونه کناره کا
خوبی د خپلی چاری څوک په مټ په کوښښ غواړی څوک خپل کارُونه واړه حواله په ستاره کا
ځار تر یکرنگیِ چه زړه ئې یَو یو ئې اقرار وی هر چه دو زبان وی خپل غمونه دوباره کا
هر څوک دِ دعا کاندِی چه حاجت ئې چا ته نه وِی ولی بادشاه نه وِی چه حاجت ئې بیچاره کا
گل و سرِی ورکړه چه خوشحال په یوه گل شِی
خره غوایه نظر کله دگل په پشتاره کا

د بی ننگو پښتنو له غمَ ما لوئی پریښوه ونیو له کمَ ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وی چه که واخیست انتقام له گرمَ ما
چه د ننگ گوهر می مات شو دواړه سترگی په ژړا کړې یو دم بې نمَ ما
هغه دُر می په لاس نه راغی [3] بیږیه! استاده کړه په ساحل له یمَ ما
هغه ملا مِی چه په هوډ سره لوی غر ده په ناکام کړه و مغل ته خمَ ما
هم د بخت و ما ته شا شوه هم د خلقو په مغل کړ ځکه مخ له همَ ما
که می لاس وَی په رضا می به کښې نښول د مغل په لوری دوه قدمَ ما

---

۱. تر دې کلمه لاندی محشی (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وی، یعنی خاصه او خالصه.

۲. بله املا ئې (باؤ) دی، په معنی د بنگړی چه د ښځو یو پسول دی.

۳. نه راغی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو د خولې کړې خبرې اَروم
چه خبره ورته نکړه سمَ ما
دم دَ خپلو دَ پردیو را معلوم شو
که هر څو ساته خپل ځان له دمَ ما
په هغو لویو خبرو شرمسار یَم
چه هر چا وته ایستې له فمَ ما
سل غندنې پیغورُونه را دو څار شول
چه به ځان ساته همیش له ذمَ ما
دا الم می هیڅ الم سَره سَم نه دَی
که لیدلې دی هزار المَ ما
مگر بخت را سره بیا مدد آغاز کا
چه فارغ کا دَ اندوه له سمَ ما
هاتی ځکه په سر لَوَنې دا خاوری
چه خبر کړ دَ خوشحال له غمَ ما

راته څه وائې چه بیار در سره څه کا
که وفا کا، که جفا کا واړه ښه کا
دا تَل دود د ښایسته وو، دَ یارۍ دی
چه یک لخته دَ زړه مهر په چا نه کا
سل بلا ئې قبلوه ور پسی درومه
ښایسته دَ جهان کل واړه خپل زړه کا
چه د کبر خیال دماغ وته ئې گورم
اندیښنې می ویښ بیدار ورته اوده کا
که په نه عمر ئې نه گنړم زه خوار شم
هغه عمر چه جدا له یاره تله کا
تیره چار به د هیچا په لاس را نشی
که په ډیره ژړا سره دواړه لیمه کا
د بتانو په دیدن د زړه نشاط شی
کله باغ پانې گلونه په اُوبه کا
په درتللو ئې شړې په تلو ئې بولې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وگوره نن دا طراز ځما
حقیقت سَرَه قرین مجاز ځما
درست عالم ئې په بازار په کوڅه وایی
لا و چا ته ښکاره ندی راز ځما
د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شی
که بی نیاز وگړی نه وړی نیاز ځما
د عمزې په تیغ می وژنه صرفه مه کړه
څوک به نه غواړی لتانه ساز ځما
د مسجد محراب د چا دَی د عابد دَی
په محراب ئې د ابرو نماز ځما
ښایسته د بڼ طاوس ور لره بویه
دا واړَه ښکارونه نه کا باز ځما
چه په خوږو زړونو بلوسی سزا مومی
ښه چه خوار شو پدنیا غماز ځما
ته په ما باندی تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال ختک عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وِی مبتلا
پرې دِ سازه شی بلا
تر عاشق دِ صدقه شِی
که زاهد دَی که ملا
عاشق هر زمان غزا کا
په تیره توره دَ لا[1]
که عاشق د یار په تیغ مری
پری منت دَی د یار لا
زاهد خوښ کنج د خلوت کړ
عاشق خوښ دَ یار بالا
گل د عشق دَی غوړیدلی
و عاشق ته دَه صلا
د ادنیٰ چاری ادنیٰ وی
د اعلا چاری اعلا
که شیخی زاهدی غواړې
پخپل لاس کښ ده لالا

---

۱. نفی له غیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکیور[1] دستار په سر کړه سر وهه په مصلا
یا مسواک کښیږده په سر کښې یا ئې و ټونبه تر ملا
په تسبیح خوځوه ګُوتې نور ټګی کوې که غلا
مرد هغه ګڼه خوشحاله
چه ئې کیږی مشغولا

زه تا پیژنم هوا واړه تا کړم[2] سر هوا
چه همیش ئې په عالم کا د جهان ګوره غلوا
په نوا ئې بې نوا کړل بې نوا شول په نوا
د هر رنځ دارو موندل شی د بد خوی نشته دوا
عاشقۍ ځنی په ګور کړل څوک پراته دِی په زګروا
چه می وینی د کوګل خورې وینِی کله دِی روا
د چمن ګلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه[3] وا

زاهدان چه د رندانو تَل پیغور کا که توانیږی ازلی قسمت دِ نور کا
ښه چه سپین د زهد لیری له ما ګرزی چه و تورو ته نزدې شِی سپین هم تور کا
که رشتیا وایم وَیل ئې په ما اور دِی څوک چه ما سره بې عشقه بل بیور[4] کا
که په خوله مُهر وهلی د عاشق دَی په سینه کښې ئې زړه وګوره څه شور کا
د لیلی نه نوریده د مجنون مینه چه می زړه له یاره نیسِی خلق زور کا
نازنینی د دې ښهر واړه بویه چه نن ناز و غمزه ستا له سترګو پور کا
ځما یار په هر محفل باندی چه راشی په ښایست د ښایسته وُو بازار خور کا
یو زمان د زړه خوښی په لاله زار کښې دا فلک ئې بل زمان را باندِی اور کا
چه دیدن د مین نه وی زه ئې څه کړم که ګلونه شګفتن راته هر لور کا
تیر یاران به نور و نه وینی په سترګو
که خوشحال ورپسی دوه سترګی څلور کا

سور پیزوان دِ په زرګر نَوی سواریا[5] بیا دَ زړونو آزار آخلې پاریا پاریا
په خاوند می دِ سوګند وِی باور وکړه چه هیڅ دم می له خاطر نه ئې وساریا
زه هر ګوره دماغی په ځان غره وم ولی ستا سترګو ځما دماغ اوتاریا
د چړې د کټارې حاجت هیڅ نشته د ښو په غشیو تا بیچاره ماریا

---

۱. دا کلمه په هره نسخه کښې په جلا املا لیکل سوې ده، په یوه نسخه کښې (لکور) په بله کښې (لکیور) په بله کښې (لکه یور) کښلې ده، په یوه نسخه کښې محشی (شمله) هم ورته لیکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وی او په اصل کښې (لکۍ ور) وی.

۲. واړه تا کړمه رسوا.

۳. زړه نه شو وا.

٤. تر دی کلمی لاندی محشی (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سید راحت په لغاتو کښې بیوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوی دی.

۵. په دې بدله کښې د بیتو وروستنی کلمات ټوله هندی دی چه د لمړی بیت د لمړی مصراع د اخیری کلمی اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره ګیری او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت په معنا د کښته اچولو او څلورم په معنا د ویشتلو دی، په څلورم بیت کښې د کټارې کلمه په معنا د خنجر ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله ئې له حاله خبر آخله
بیچاره خوشحال خپل زړه در پسی هاریا[1]

ښه سړی د چا په بدو نظر نه کا
که څوک بد ورسره کاندِی دُوی به ښه کا
په بارداره ونه تل وریږی کاڼی
ورته گوره چه بارداره ونه څه کا؟
د جهان کینې غصې واړه تر شا کا
که سړی په وخت د قهر مرگ تر زړه کا
دا پدا چه خودبینی ور څخه نشته
د جهان ننداري ځکه دوه لیمه کا
په کینه په حسد هیڅ د چا و نه شِی
هر سړی چه حسد کاندی ځان اوبه کا
نصیحت د نیکو ښه دَی نه د بدو
کم بدبختان به بد فعلی د چا په خوله کا
و سړی ته ئې اختیار ورکړ هوښیاره
گه په هره چار کښې خدای واړه خپل کړه کا
ورځ او شپه په لار روانی قافلې دِی
نیک او بد د قافلې په لاری تله کا
یک تنها په لاری تله[2] نه ده خوشحاله
په دا هسی لار څوک څه د لاری مله کا

که بی نمازه د قیامت په ورځ ممتاز کا
و جنت ته ئې روان په ډیر اعزاز کا
نمازگذارو ته ئې هسی حکم وشی
چه فرښتې ئې د دوږخ په اورگذار کا
اولیا او انبیا به هیڅوک نه وی
چه تر شونډو به بیرون نری آواز کا
تر عاصی نه لا بتر هغه عابد دی
چه په خپل طاعت به عُجب یا به ناز کا
دا ځای کار د هیڅ طاعت ندی خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز کا

که یَو ځل دِ د وصاله بهره مند کا
په هر دود به دِ خرم خوشحال خورسند کا
په زمان به دِ پیوند له هر چا پرې کا
که محبوبه دِ د ځان سره پیوند کا
نوې میاشت به دِ په مخ گوری وگړی
که په مخ باندی دِ جوړ سم د سمند کا
زه به ځان لکه پتنگ ترې صدقه کړم
که له ورایه د دیدن مشغل څرگند کا
مبتلا خاطر می مری د یار له لاسه
بیا له مینی هم د یار په سر سوگند کا
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شِی
زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند کا
د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وِی
دگنی قدر څرگند دگنی خوند کا
چه د عشق د لیونیو په حلقه شِی
کله وی چه هغه غوږ د چا په پند کا
د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دی
له دانا سَرَه راضی یم که می بند کا
که د خپلو سپیو نوم ورباندی کښیږدی
خوار خوشحال به په عالم کښې سر بلند کا

که دِ زړه لری بها[3]
ځان به نه کړې کم بها

1. بایلو.
2. تلنه.
3. لمړۍ بها په معنا د روڼوالی او دوهمه په معنا د پلور ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وې څه به شې خبر شه ‌‌ ابتدا په انتها
چه به کانده[1] تنها کیږې ‌‌ خو لا نن ښه ئې تنها
چه ئې نور له تا آخلی ‌‌ پخپل لاس ئې کړه رها
ته خبر نه ئې له ځانه ‌‌ چه په تا کیږی څه، ها[2]
درته وایم نه پوهیږې ‌‌ څه غفلت لری هاها

بل مخ مه ګوره خوشحاله
مخامخ شه په شها[3]

له دلبری نه می خوله غوښته اما — ډکه خوله ئې راته دا ووې "له ما"؟
د ماښې په وخت ئې تل هسی خواب وُ — ګوره بیا ئې په څه زړه بد دَی له ما
هسی یار سره څوک څه لره یاری کا — چه له کبره ئې نظر وِی په سما
زه به هیڅکله له عشقه نه وا نوړم — پندګویانو خپل پند وساتی شما
څه خبر یې چه اول په عشق کښ څه ځی — په اول وصلت[4] ئې ځی د سترګو ما
د چا زړه لکه کابل د چا بګرام دی — د یوه نصیب ساړه د بل ګرما
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم — دا ګټلې دنیا واړه رونما

زه وشحال چه ستا په مخ باندی مین شوم[5]
پاسایی غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بیا نرګس په باغ مستی کا — چه صبا می په سنبل دراز دستی کا
په پنځه ورځی کښ ګل د باغ تازه وی — په شپږمه ورځ فنا خپله هستی کا
مبتلا بلبله سر د ګل په پښو ږدِی — لکه برهمن دَ بت بت پرستی کا
تواضع زده کړه په تن له سرو ونی — چه په هسی بلندی[6] کښ پسی کا

کرلاښی لا نور شراب نوشلی ندی
دا مستی واړه په جام الستی کا

نادیده په نادانیِ څه بلا کا — الف بې ئې لوستی نه وی ځان ملا کا
روستایی تر دښته نه وِی رسیدلی — بیهوده وَیَل دَ دښت کربلا کا
وکافرو[7] ته روغ کړی د دین توره — مسلمان ته ئې مشرک سړی تر ملا کا
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه — چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
دا همه د بد خوییِ علامت دی — چه سړَی زنا خونونه، ټګی غلا کا
په جهان کښ چه خویونه د بدیَ دِی — یو دروغ تر زرو بدو تیرَی لا کا

---

١. ښایی چه دلته د کاتب غلطی وی او اصلی ئې دا وی (چه په کانده تنها کیږې).
٢. "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځای (چها) وویل شی، هم صحیح دی.
٣. شها یا شهی په ښښتو کښ لکه لیلا د معشوقو عام نوم دی.
٤. یا به وهلت وی یعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلی دی.
٥. یم.
٦. چه په هسی بلندی کښ ئې پستی کا.
٧. په بله نسخه کښ داسی دی "وکافر ته روغه کړې د دین توره".

(c) ketabton.com: The Digital Library

عطارد[1] دِ نور قلم له لاسه کښیږدی چه په دا خوبی بهرام انشا املا کا
دا خبری د خوشحال و چا ته نه دی
خو هم دَی له خپله ځانه مشغولا کا

واړه مست شه بد ویل کا و سړیو ته ښکنځل کا
سل بلا تر خوله وباسی په تیره توره ورژل[2] کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړی هغه چاری په تاتل کا
زه به څه ماڼه له چا کړم په ما دا چاری زړه خپل کا
ځان به واچوم و سیند ته څک به دا هونبره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده که بد خواه ورته ښیل کا
نه ئې ویره د آزاد شی نه می رحم په ژړل کا
چرته ځم په چا فریاد کړم څوک به داد ځما دَ دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واړه عشق دَی چه نتل کا

هر بیمار چه د[3] طبیب سره شدت کا که ئې گور و خپل ځان وته آفت کا
د ماهی ژوندون دریاب دَی که ترې ووت په خشکی کښې به دَی کله فراغت کا
ساپیرک چه له آفتابه نه پټیږی د افتاب د کومی چاری خسارت کا
و مهتاب وته د سپیو غپا کیږی په غپا غپا ځان هسی فضیحت کا
د گونگټ[4] د گل د بویه نه بلا ده ژواک ژوندون واړه په بوی د نجاست کا
انبیاء چه کافرانو وته بد شول واړه چاری د شیطان په مصلحت کا
خوار هغه چه د غلیم په نغوته[5] درومی مدعی غلیم د نیکو نصیحت کا
یو د رود په غاړه تږی تشنه لب مری[6] هر خسیس په خساست کښ خپل عادت کا
د فرقان په هدایت فاروق پوهیږی نه بو جهل بو لهب ته هدایت کا
طهارت د مسلمان کیږی خوشحاله
نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفائی کا چه بی جرمه جدائی کا
لکه شمعه له ما درومی په بل ځای به روښنائی کا
عاشقی دِ هغه کاندی چه قبوله رسوائی کا
څو ښایست لَرِی دلبره هونبره کبر و منائی کا
خوار خوشحال ته د سرو شونډُو
بوسه ورکړه گدائی کا

---

۱. ستوری چه منشی د فلک ئې بولی.

۲. غوښی کوټل او ټک ټک کول.

۳. له طبیب.

٤. جعل.

۵. یعنی اشاره.

٦. دا بیت په بله قلمی نسخه کښ داسی دی "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مری"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحیح دی بوتیمار په پښتو کَکوَی بولی، چه د رود پر غاړه سوی سوی نارې وهی او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می مَروَر دَی که څوک وِی چه ئې پُخلا کا[1] — ژر پاخه روبیاره ځما زړه پسی بلا کا
تل به د جفا په دریابونو کښې غوټې خوری — څوک چه زړه د دَور په دلبرو مبتلا کا
څه ګنده عالم دَی مه ئې دود وَی مه ئې رسم[2] — وَړِی په ځای پریږدِی و مَړو وته صلا کا
هیڅ سزا ئې نشِی باندی لاس د ما د زړه شوی — توری زلفی ستا دِی چه دایم د زړونو غلا کا
ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه دَه — مست چه زورور وِی ظالمی په ملا کا
ته چه عاشقی کړې قبلوه په عاشقی کښې — تل په عاشقانو باندی خلق الالا[3] کا
ستا خخونخوارو زلفو زه تنها نتَلی نه یم — څو به د ما خوار غُندی لا نور هسی جلا[4] کا
راشه که ئې ګوری دا پخپل جمال مغروره
څو رنګه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

یار چه تل هسی جفا کا — ظلم، جور، سل بلا کا
نور څوک هم شته په دنیا کښې — څو که تل به ئې په ما کا
راشه ګوره ستا له لاسه — څوک خندا کا څوک ژړا کا
د هغو په حال خبریږه — چه په در، درته دعا کا
که رشتیا ور څخه نشته — مرګ ئې مه وه تَل رشتیا کا
څه ئې شته په زړه پوهیږم — دا چه ځِې نظر تر شا کا
مخ ئې ګل دَی زه بلبل یم — تل بلبل دَګل ثنا کا
هیڅ ماڼه مکړه خوشحاله
ښایسته خپله رضا کا

په سپین جمال چه تار په تار دوې زلفی عنبر فام کا[5] — محبوبه به غواړِی دا چه رڼا ورځ په عاشق شام کا
چه ډیری دَ یار زلفی یادوَم مقصود می دا دَی — چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا
عاشق چه په جهان کښې خپل ژوندون له خدایه غواړِی — د زړه مقصود ئې دا دی په ځان ځار تر دلارام کا
زه مست بیخوده پروت یم په یَوَه پیاله د میو — ساقی ښیښه نیولې راته فکر د بل جام کا
په مخ د ښو محبوبو زَه مین چه هونبره نه یم — چه یا به ئې څوک وکی یا ئې شرح څوک مدام کا
دلبره چه له دله د عاشق په مرګ راضی شِی — د سترګو په کاته کښې و عاشق وته پیغام کا
چه تا منع کوی د بت په عشق کښې ورته وایه — کعبه د کاڼیو ګوره ترو دې څه خلق احرام کا
که غښ د عنایت په سترګو وګورې خوشحال ته
د ده مقصود به واړه په یوه نظر تمام کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دی خریدار ستا[6] — څرنګه ډیر تود دَی چه می ولیده بازار ستا
ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد — شهد که شیرین دی نه شیرین دی تر ګفتار ستا

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٢. څه ئې دود دی څه ئې رسم.
٣. یعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښې "غل غلا" کښل سوی دی.
٤. سوځل او بلول.
٥. دا بلدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٦. دا بدله هم په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښې دَ هوسۍ سترګې دی، نه ښې دی ستا تر سترګو
ښه د زرکُو یون دی نه چه ښه دی تر رفتار ستا

څوک دی چه تا ووینی مین در باندی نشی
هر هوری ته ډیر دَی که ئې ګورم خریدار ستا

چا چه تا ته کړَی یَو نظر دی په درست عمر
څو په دنیا پایی نور به تَل وِی طلبګار ستا

زه به ورته نه وایم سړی چه تش کالبد دی
هر چه ته ئې ولیدې لوټ نشو په دیدار ستا

ګل د لاله داغ لَری سختی دَ رابیل پاڼی
چا وې چه لاله دَی یا رابیل دَی ګلعذار ستا

ډیر طبیبان راغله لکه راغله هسی ولاړل
راشه حال ئې ګوره چه څه حال لَرِی بیمار ستا

وې می و طبیب ته چه د رنځ دارو می وکړه
وَئې چه دارو وکړم اور بلیږِی په پرهار ستا

سر لَرِی خوشحال درته پیښکښ که دِ په کار دَی
بِه تر دا نور څه چه د چا سر راشی په کار ستا

(ب)

خوار عاشق په خاصیت دَی د سیماب
څو ونه مرِی ځنی نه ځي اضطراب

ولی هسی خپل عاشق په جفا وژنی
نه دیت شته نه قصاص شته نه عذاب

ستا د سپیو سره ګرزم ستا په کوی کښ
ګندی ما ورسره ګڼ کړې په حساب

خو خوښی دِ د خپل یار دَ دیدن مومم
که په ویښه میسر شِی یا په خواب

دا چیستان دِ یار له شونډُو راته حل شو
اروېده شو یو ځای نَقل او شراب

چه په ډکه خوله دِ ووې یاری نګړم
د بلا په خوله دِ ورکړم زه خراب

په ملال ملال کاته عاشقان[1] وژنې
ستا په سترګو کښ چړې دِی دَ قصاب

ما ته څه وایې چه وایه څوک دِ وَژنی
ته له خپلو سترګو غواړه دا خواب

که دِ زړه وِی چه به زړه د خوشحال ګورم
راشه وګوره په اور یښیَ کباب

خپل بیمار می حواله کړ به نصیب
ورته زهر شوې ګولیِ د طبیب

برامد ورباندِی صوت د غراب شو
خوشامد ورته آواز د عندلیب

طبیعت چه مخبط شِی سود ئې نشته
نه په پند په نصیحت نه په ترکیب

په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ
د بوجهل ته نارې وې د تکذیب

عمارت لکه خطا هسی خطا ځِي
په اول ئې چه خطا پر یوزِی ترتیب

نصیحت د ناصحانو باندی باد شِی
چه زوال د چا د چاری شِی قریب

دانشمند دَی خپل دانش لیری ساتلی
د تعلیم او هنر اثر په ذئب

د پخو په حال اومه کله پوهیږی
د مقیم په حال خبر نه وی عریب

نصیحت بې ځایه واړه جګر خون دَی
ځکه ژبه تر غاښ لاندی کړه ادیب

د هلک مینه په چا وِی په هلکو
د لبیب قدر په چا وی په لبیب

په زرګونو می دنیا و هر چا ورکړه
په جهان کښ پیدا نشو یَو حبیب

د خوشحال خټک په شمار په حساب ندی
په هر ځای په هر دیار لَرِی رقیب

---

١. په یوه قلمی نسخه کښ داسی دی: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د مڅکی په مخ ولیده مهتاب چه خجل ترې دا مهتاب دَی هم آفتاب
د زلفینو تر نگهت ئې مشک شرمیږی د خولې[1] تر بوی ئې نه رسی گلاب
د وربل په هر هر پیچ کښې ئې نافې دِی مشاطه ئې چه پرانزی[2] پیچ و تاب
نور شراب ورته اوبه د ترخو بی[3] دی چه ئې مست وی دَ لبانو په شراب
وې می زړه می ستا د مخ په اور وریتیږی وې ئې پریږده چه ښه وریت شی دا کباب
ستا په زار می صورت سر تر پایه پر دَی زړه می گوره په تصویر کښلی کتاب
عاشقان می کشتگان د معشوقې دی کشتگانو څخه نشته سوال ځواب
که ته څه خو اشارت وکړی دَ سترگو
د خوشحال ختېک به ووینې شتاب

نول د تن د ځان شیون د زړه آشوب یوه څه بده بلا دی عاشق توب
وایی ته په چا مین ئې راته وایه بې له تا له نورو مینو توبا توب
خوله چینه ده د حیات په تور ملسل[4] کښې نوم ئې شته لا هیڅوک ندی پرې خړوب
ستا له تورو شهلا سترگو ئې سیالی کړه نرگس ځکه کښیښې سر دَ دار په چوب
خار و خس به دِ په لاری کښې پرې نږدم چه ئې تورِم د مژگانو په جاروب
واړه شونډی په لذت سَره یَو نه دِی ځوک حلوا دِی د نباتو څوک اتوب
لکه باز خال دِ تارو دا ښکار دَ ده دی که څه شِی ځما دَ زړه په تلا توب
دا ځما د سترگو اوښی وینی ندِی د ویشتلِی زړه له سترگو ځِی زهوب
ستاِ د مخ په یاد ئې دواړه له زړه ولاړَل
د خوشحال دَ زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان کښې څلور قسمه دَی نعمت عاقلان ئې دی خبر په حقیقت
لمړنَی نعمت د علم، د ښه خلق دی دا نعمت په دواړه کونَ دَی راحت
بل نعمت په دا جهان د ډیر دولت دی چه هر شان پرې ابلهان کا فراغت
بل نعمت د ریاضت دی که ئې گورې په هغه جهان راحت دلې محنت
په خپل مېْ، په خپل کوښښ نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسی خپل قسمت

---

۱. د خولو.

۲. پرانځی.

۳. په چاپی نسخه کښې "تر خولی" لیکل سوی دی چه معنا ئې نسوه را ښکاره.

۴. مطلب ځنی زلفی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مین شوم د بلندی په قامت راته وَدریده دار دَ ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه گویا پاڅیده بلا دَ قیامت
چه محراب ئی د ابرو راته ښکاره شه هغه دم می ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکی ئې هسی نه دِی چه به څوک ورځنی درومی سلامت
چه نه مَی نه معشوقه نه کښتَ دَ گلو تیر ئې عمر دَی په غم په غرامت
نن د کښلیو دَ دیدن ننداره گوره او کنه کانده به درشِی ندامت
چه د کښلیو ننداره ور څخه ولاړه خبر نه یم کوم گنا وه کوم شامت
چه نظر به د کرم پر خوشحال کاندی
لا به کله وی دا فضل و کرامت

چه می ولیده په سترگو ستا ښایست ښاپیریو څخه نشته دا ښایست
هم هغه درباندی هسی شان مین کړم چه درکړی ئې وتا دی دا ښایست
مخ ئې کله د لاله غُندی زیبا دی د لاله تر گل ئې ډیر دَی لا ښایست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایې نگاری وایې نه لَرِی قمر ځما ښایست
لور ته لور به د بلبلو بِرَغ پرې وشی که صبا کا د گلونو وا ښایست
د نرگس گلونه هم هر گوره زیب کا ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
عاشقان دِ پرې پتنگ کړل چه وریتیږی خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست
ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست

چه د پلار بدگوئی سر شی پوت[1] صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئی خیر و برکت وی له هغه موره به نه زیږی کپوت[2]
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وی چه له موره نه فرزند زیږِی ثبوت
د بد زویه بِرَغ د فسق و د فساد ځِی د ښه زویه ځِی نارې په ملکوت
د مزری په خوی پیدا شی ځِنِی زویه ځِنِی غواړی دگیدړ غُندی خپل قوت
چه ئې نوم په جهان پاتو شِی د نیکو هغه زوی دَی په جهان کښ لا یموت
د صورت وته ئې مه غَرَوه سترگِی د خپل زوی خو عمل گوره کرتوت[3]
د سپین توب چه مزه وِی په څه کار دی که ښه خوند لری ترې ښه گڼه تور توت
ډیر ځوانان چه احمقان دِی لکه پیاز دِی
و خوشحال ته هوښیار مښک دَی پیر فرتوت

---

۱. محشی فرزند او زوی ورته کښلی دی.

۲. محشی " نه زوی" ورته کښلی دی چه مطلب ئې نالایق دی.

۳. چلند، عادت، عمل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ شوم سړی له کوره که اُوبه وِی دَ حیات[1] — په ما باندِی لګیږِی لکه زهر دَ ممات
موسٰی څخه هیچ نه وُ ور څخه یَوَه عصا وه — قارون څخه دنیا وه خود ئې ولیده آفات
هر چا څخه چه مال وِی وبال هم ورسَره مَل وِی — دانا به هسِی کار کا چه ئې نه وِی وبال زیات
د ګل د عمر کار، دَ دنیا مال، د سفله مهر — دا درې څلور کارُونه بې بقا دِی[2] بې ثبات
چه شرم ننګ ئې نه وِی نه هنر لَرِی نه پوهه[3] — په مال ئې نظر مکړه مه په حسن مه په ذات
دانا په جګر خون کښِ د نادان خوښی افزونه — عالم واړه حیران دی پدا هسی واقعات
چه تَل به پرې ښادی وِی غم به نه وُرځی په عمر — هیچا راوړی نه دَی په دنیا کښِ دا برات
عادت دَ فلک دا دَی هم دِ ښاد هم دِ غمجن کا — که هر څو ښه صفا وِی بیا زنګ ونیسی مرآت
خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښی کړه
چه بې ما له غنی دی نه ئې حج نه ئې زکات

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات — ګول په جهان راغلم ترې به ګول دروםم هیهات
یو څادر تر میان وِی فهم پاتو شی له کاره — دا هونبره کیسې هونبره ادراک د سماوات
هیڅ بنی ولی ئې درست اسرار موندلې ندی — لویه کارخانه ده که وګورې کائنات
وزیږی[4] له نوحَ د طوفان په موج فنا شی — زوی د آذر ومومی له ناره نه نجات
کار دَ بل حکیم دَی چه څه کاندی هسی کانَدن — واړه سر درګم دِی د آبا دا امهات
دخل دَ ساعت دَ طبیعت دَی که د نور څه — نیک زیږِی له بدو له بد ذاتو نه نیکذات
هونبره[5] علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړِی — بیا به خبر نه وِی دَ جهان په ترهات
رد دِی که مقبول دِی که معقول که نا معقول دِی — ګوره نندارِه کړه، تر دا دم مه وهه زیات
سر په سجده کښیږدی وایی نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړِی، پکښِ څو لات و منات

نن می ولیده هغه مست — غنچه خوله ئې نیست و هست[6]
په دوو زلفو عنبر پاش — په دوو سترګی[7] می پرست
څه[8] شیوې دِی په جهان کښِ — دَ همه شیوو همدست
منفعل ئې ګل تر مخه — تر ښه قد ئې سروپست
اوس می بیا مونده په کور کښِ — چه دایم ئې وم په مرست
دَ بالا بلا ئې ښه دَه
دَ خوشحال سَرَه پیوست

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښِ نسته.

۲. وی.

۳. چه شرم ننګ ئې نه وی نه مهر دی نه پوهه.

٤. مطلب ځنی د نوح زوی دی چه کافر وُ او د آذر زوی ابراهیم وُ.

٥. همره شی عالم چه فرښتو ته.

٦. خوله په اعتبار دَ تنګیِ ګویا نیست ده.

۷. سترګو.

۸. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که عطار د خپلو منبکو کا صفت[1] په دا څه خو ئې روان نَشِی نگهت
مشاطه دِ دَ دَړَیُو آرایش کا ولی دریغه که دَ ناوی وِی صورت
که دَ خره زین دَ سرِی واړه سره زر کړې خر به آس نشَی په دا زیب و زینت
کوری هم لکه یاقوت هسی لیده شِی جوهری ئې خبردار دَی په قیمت
د هوښیار چه زیست روزگار شی له نادانو شیرین عمر پرې تیریږی په حسرت
په نصیب ئې دغه دواړه توکه نه وی چه هم بخت هم ئې د عقل وی نعمت
د خوشحال که نه د تن وی نه د گیډې
و سفله لره ورشه په حاجت

(ټ)

که د شمع غُندی کښیناستې مخ پټ تجلی دِ د جمال وینم تر څټ
ته ورځه په نجاست باندی پیرې کړه د گلزار له گلو څه غواړی گونگټ
د چندنِ دونی لړ لرگی تحفه دی نه د بلِی بدِی ونی درسته سټ
په وکښلو به ئې څوک وی چه بد وایی د گندهیر ونه که خیژی تر بُنسټ
که په څو را باندی وخیژی خطا شی راته وایه چه دِ پر یوزه دواړه مټ
مگر مرگ ئې په ارمان و بله جدا کا د جیجی[2] جدائی نشته له لویټ
چه دِ زړه هغه به ووینې خوشحاله
خو یوه قطره که تیر شې تر دا خټ[3]

(ث)

چه بد نه کاندِی خبیث نور به څه کاندِی خبیث
ځنِی طمع د ښو مکړه کله ښه کاندِی خبیث
چه دَ بل ښیگړه وینِی ځان اوبه کاندِی خبیث
که ئې ځای وکړې په زړه کښ خوږ دِ زړه کاندی خبیث
که ځما په خوله شِی خدای دِ زر ړانده کاندِی خبیث
چه جهان ور ځنی خلاص شِی خدای دِ مړه کاندِی خبیث
دَ میږِی غُندی خوشحاله
الوته کاندِی خبیث

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.

۲. محشی ورته لیکی: چه جی جی او لویټه دوه مرغونه دی چه یو له بله هیڅکله نه بیلیږی.

۳. خط.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می بیا دَ سترګو تور کا الغیاث
واړه جور ظلم زور کا الغیاث
په ما خوار باندِی ئې نر نا حقه لیږدی[1]
سل بلا د څنګه نور کا الغیاث
زاهد هم هسی له عشقه خالی ندَی
په عاشق به څه پیغور کا الغیاث
چه دَ وصل په دولت وِی[2]سَره جمعَ
جدایی به هغه خور کا الغیاث
د خزان دوک ئې لیدلی دَی په سترګو
چه بلبلی هونبره شور کا الغیاث
هونبره اور چه دَ خوشحال په خاطر بَل دَی
څوک به مَړ دا هونبره اور کا الغیاث

(چ)

ته چه خیال په زرزری جامو کړې غچی[3]
د اسمان ستوری به نشِی په دا ټچی
که بادشاه دَ مملکت شِی په تخت کښینی
چه به تل په جهان نه دِی دا په پچی[4]
ځان چه کم ګڼی تر بله هغه لوی شِی
دَ سلیمان ګټُې پِدا راغلہ په خچی
ځما ستا په خوله به مرګ کا توری خاوری
که ته هر کله حلوا خورې زه خچی[5]
ودانی دَ درست جهان په محبت شِی
راشه ګوره محبت دَ مچ دَ مچی[6]

زه خوشحال که خپل مین په ژړا مومم
په ژړا به پسی نه کړم سترګی وچی

(خ)

چه صاحب نفر پرور نه وِی هم هیڅ
په نفرو کښ چه هنر نه وی هم هیڅ
په پالنګ دَ معشوقې وُرځې سر تیرَی
هر عاشق چه تیر تر سر نه وِی هم هیڅ
له معشوقی نه شیوه بویه څو رنګه
دَ عاشق چه پرې نظر نه وِی هم هیڅ
که په زر رنګه خوبیَ اراسته وِی
چه زلمی په بلا بَر نه وِی هم هیڅ
هوښارانُو لره عقل فکر بویه
لیونی چه بې خبر وِی هم هیڅ
چه له شور و شره خلاص دِی مردګان دِی
دَ ژوندَیُو چه شورشر نه وی هم هیڅ
که بادشاه څخه بی شماره خزانی دی
چه ئی ښه جنګی لښکر نه وِی هم هیڅ
مَړَنَی چه بې وسلې شو په څه کار دَی
چه سخی سَړی تونګر نه وِی هم هیڅ

---

۱. تلنګ او راهی کیده او لیږل.

۲. دی.

۳. په دې بیت کښ دَ غچ او ټچ معنی جوته نسوه، سید راحت لیکی چه غُچی یو تکیه کلام دی چه په اصل کښ (خوچه) وُ، دا بیت حل طلب دی.

۴. یعنی دَ پچی ارزش لَرِی.

۵. باجره یا بد جواری.

۶. مؤنث دَ مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ سړی که تر ځنګ کښېنوَی ښه ناوې   چه قوت ئې دَ ذکر نه وِی هم هیڅ
سوداګر که وقوف دار دَ هر کالي وی   په کیسه کښ چه ئې زر نی وِی هم هیڅ
که سَړی د جهان واړه علم وکا   چه دَ ده د عمل چر نه وِی هم هیڅ
باز که لوی کتّه خو شرنګ دَ ډېر صفت وِی   چه تیز پر په زړه زړه ور نه وِی هم هیڅ
یَو دَ بل له حاله پند اَخلِ خوشحاله
دَ سړِی چه دا سیر نه وِی هم هیڅ

(ح)

کلک خراباتی یم له ما مه غواړه صلاح   ډکی پیالی اخلم تر صباحَ تر رواح
څوک دِی چه دَ نمر خوبی به ستا مخ په څیر کا   نمر مثال څراغ دَی ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له نندارو نه   سترګی چه دا کار دَی په فتوای د عشق مباح
توی کړه په هنګام د حادثې ساقی په جام کښ   می چه باد را پاځی په زجاج کښ ښه مصباح
پاځه محتسبه خوشحال راغَی جنګ ته جوړ شه
غسل په می وکړه دَ مومن وضو سلاح[1]

(د)

د خدای عرفان می وشو په عرفان د محمد   پاک دَی محمد پاک دی سجان دَ محمد
راشه نظر وکړه په طه او په یسین[2] کښ   خدای دَی صفت کړَی په قرآن د محمد
ډېر خلق پیدا دی انبیاء که اولیاء دی   نشته په خلقت کښ یو په شان د محمد
خدای سره موسی په کوه طور کړلې خبری   دَی د عرش د پاسه لامکان د محمد
پیک ئې جبرئیل وُ دَ رفرف جلب نیولَی   پاس ئې چه معراج وُ په اسمان د محمد
خوان د موسی خوړمن سلوی یو لک وګوری   انس و جن مړیږی تل په خوان د محمد
خواست به نور څوک نکا دَ خسته وُ و عاصیانو   خواست به محمد کا، خاندان د محمد
لاس دی لګولی ما خوشحال په دواړو کونه
غم اندوه می نشته په دامان د محمد (ﷺ)

ډېر عالم ځما په یاد   راغَی تیر شو لکه باد
هم دا هسی راشی تیر شِی   په ځای نه لری ایستاد
عجب لویه کارخابه ده   چه پیدا کړه لوی اُستاد
و حباب وَته نظر کړه   څه حباب څه ئې بنیاد
هسی نه ئې که پوهیږې   ښه مثال شو درته زباد[3]

---

۱. الوضوءُ سلاح کلؤ من، یعنی اودس د مؤمن وسله ده.

۲. راشه نظر وکړه په طه په یسین باندی.

۳. یعنی یاد او بیان او ثانت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیڅ خبر نشوې له ځانه — هی فریاد، فریاد، فریاد
غمجن والی دِ په څه وِی — بیا په څه شی هسی ښاد
څه سختی لری خوشحاله
دا دِ زړه دِی که فولاد

سپَی چه ولامبی په رود — لا بد بوی شی دا دَی دود
په بهار او په خزان ئې — هیڅ و نه شو ځما سود
لیونی لیونی تر شِی — څو چه شِی ورته سرود
په سوړ والی کښ چه کار شِی — و هیچا ته مشه تود
چه ئې قصد دگزار نه وِی — هغه نکا زغره خود
که ته کام غواړې خوشحاله
کام به مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد — مرگ دِ هر سړَی همیش لَرِی په یاد
چه د عمر ئې بیناد هوا اِیښَی — په دا هسی ژوندون څه دَی اعتماد
د آدم خاوری د غم[1] په اوبو نم دی — خمیره[2] په قدرت کړې چل بامداد
انبیاء او اولیاء لاړل و گور ته — ته به وائې چه دَ دوی نه وُ بنیاد
د دنیا ژوندون هیڅ ندی که ئې گورې — چه هیچا ځنی بیا نه مونده مراد
همیشه که ژوندون[3] غواړې درته وایم — همیشه کوَه د نفس سَرَه جهاد
مسافر چه ئې سفر وِی څو دَ وړاند — په مقدار دَ هغې لاری اخِلِی زاد
راشه زړه له غیرو پریکړه اې خوشحاله
په امید ئې د دیدار لَرَه زړه ښاد

و دِ نه زیږی فرزند — د با با په غولی وند[4]
د مریخ په کوکب شوی — شوخ بې باک بلا لوند
دَ زهر په ستوری زیږه — خوش خرم خوشحال خورسند
نخس او سعد اُوه ستوری — تر دا نور شته لا بلند
په هغه طالع چه وشِی — په عالم کښ شِی څرگند
بختور دا نامخ رُونَی — دَ وگړی دلپسند
دَ ده زړه په هره چار کښ — د همت سَرَه پیوند
همگی په خوړو ډک وِی — نه سبق دَ دانشمند
د ده علم عطائی وی — به سبق د دانشمند
چه تر ژبه څه وَباسِی — نصیحت وِی وعظ، پند
پخپل شرم ننگ راغلَی — نه په شخوند وِی نه په خوند

---

١. د مرگ په اوبو.

٢. خمرت طینة آدم اربعین صباحاً.

٣. ژوندون که غواړی.

٤. سید راحت وند په معنی د خندق او غنډی را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ته څه وایې خوشحاله
خرو ته څه ورکوې پند[1]

هر گروه له خپله گروهَ دَی خوشنود
هر سړَی لَرِی نظر پخپل مقصود
دانشمند دَ دانشمند په صحبت خوښ دَی
د جاهل په صحبت گډ شِي جاهل زود
مسلمان ئې په بزرگی په لویی پوه دی
د جنید له حاله څه پوښتِې جهود
د جماع په لذت حیز کله خبر دِی
که ئې حوره په پالنگ کښینی څه سود
چه په خوی دِ خبر نشو غیر جنس دَی
غیر جنس سَرَه خوشحاله کوم بهود؟

(ذ)

د خوړو شونډُ وئی ډیر دَی تلذذ
تر همه خواږه ئی تیر دَی تلذذ
ما وی زه به ئی غسل سَره نسبت کړم
د دشنام ئی په بل پیر دَی تلذذ
له شکرو زړه نیوه شِی نه له ده نه
د پیوروی[2] په څه څیر دَی تلذذ
څو می یاد د هغی خولی دَ مچی خوند دَی
نور می کل له دله هیر دَی تلذذ
د ناوک ئی هم[3] لذت تر حساب تیر دَی
ولی زیات ئی دَ[4] شمشیر دَی تلذذ
لکه وُ د زنخ سیب په هغه شان دَی
نه چه اوس ئی تیر و بیر دَی تلذذ
ستا دَ ژبی دَ سر ډیر منت را باندِی
په دا یم ئی را بر سیر دَی تلذذ
په هجران دَ شکر لبو په جهان کښ
په خوشحال زهر و گنډ هیر دَی تلذذ

(ر)

آه دا هونبره استغفار
چه ئی تل کړی په اسحار
که رشتیا دا استغفار دَی
بیا گناه څه گناه کارَ!
که دا کار دِ په دروغ کړی
شرم وکړه له دی کارَ
هم دروغ کړی هم گناه کړی
ترس د نشِی[5] د قهارَ؟
هم توبه کړم هم گناه کړم
ته می وینی کردگارَ
زه عاجز بنده عاصی یَم
پرده پوښ مِی شی ستارَ
د خاصانو توبه راگړه
ما خوشحال ته استوار

---

۱. قند.
۲. دا کلمه په هره نسخه کښې جلا املا لري (پیووړي، پیووري) اما اصل بی (پیروي) یې چه په پارسی ئی قیماق بولي.
۳. د.
٤. دِ.
٥. ترَس دِ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر   گرچه وقت نوبهار است باوجودت هیر هیر
پنج روزی بیش نبود صحبت گل با هزار   ای دریغا در گلستان گر بماندی ډیر ډیر
بارآن صبر است این سیب زنخ در دست ماست   کز رقیبان تو می بردم جور تیر تیر
آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود   گر چه بر شیران ندیدی هیچ آهو چیر چیر
گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت   گفت وقت قتل می آیی بیا دم ډیر ډیر
می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلی
لشکر دردِ تو اکنون کرد دل را زیر زیر

تا غُندِی به نه وی یوه کښلی په دا دور   یُون دِ دَی د زرکی دواړه سترګیِ دِ د میور [1]
وخت دَ نو بهار دَی راغ و باغ واړه ګلزار دی   راز دَ کردګار دَی دا ګلونه طور طور
بار[2]دربانِدی مه وه زه هم زړه لَرم ویریږم   باز خوری دَ زړه غوښې، یا ئی ته خوری یا ئی بور [3]
نور عالم بی غمه زه دا یم په درد و غم کښ   عشق نه دَی بلا دَی چه ئی وینوم په ځور
می شته چنګ و نی شته ساقی راشه باده راکړه   تَل به بهار نه وِی چه تیریږِی وخت دَ ثور
کښینم وَ رودبار ته چه روانی اُوبه ګورم   عمر غُندِی درومی چه ښه وکم باندِی غور
یار دی که دَ کورَ[4] دین قبول کا پدا څه شِی   شرط دَ محبت دَی ته هم واخله دین د کور
مینه[5]دَ مجنون په لیلا لا شوه ډیره ډیره   څو به چه عالم وَربانډِی وکړه هور زور
طبعَ دَ خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کښ
ګل و هر چا ورکا چه ئی زړه وِی علی الفور

په تازه عاشقی مهر کوهَ مهر   چه آشنا شو نور که مهر کړی که قهر
که دَ زهرو پیاله وِی ستا له لاسه   تر عسلو به لا ښه وِی هغه زهر
چه له لویو له هلکو جفا اروم   مګر دود دَ وفا نشته ستا په ښهر
په عالم کړی بلا ستا سترګی نزولی   څوک به څه لَرَه تهمت وایی په دهر
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم   چه می خپله تمنا ورکړه په مَهر
د وصال ورَځِی هلکی ترګړی دِی   بی لیدلو میاشتی کال شوی ګړَی پهر
دَ دیدن تږَی بی حده تلوار کاندی   ګوره کله به خړوب شی ستا په نهر
خوار خوشحال ئی لکه خس هسی لاهو کړ
چه دَ عشق سیلاب را وخوت لهر لهر

---

١. یعنی طاوس.
٢. په قلمی نسخو کښ پار هم راغلی دی.
٣. یعنی پړانګ.
٤. محشی تر کور لاندی کافر کښلی دی.
٥. مینه د مجنون به په لیلا وشوه لا ډیره   څو به چه عالم دربانډی ډیر کړ هور زور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه مخ په آینه کړی برابر
ربښه[1] شی په دا منځ کښ مخ دَ نمر
مَړَنی سپاره دَ مخ دِی دا دوه توگه
توری ورځی توری سترگی مخ لښکر
چه پلو له مخه واخلیِ زه دعا کړم
هر چا زده چه دعا ښه دَه په سحر
د یوسف غُندِی مخ پټ کړه په برقع کښ
چیری نه وِی چه پری ولگی نظر
مخ هغه چه ئی ستاینه درست عالم کا
نه هغه چه لکه ستایی د لال خر
زاهد مخ په محراب وینو سجود کا
ستا د ورځیو په محراب نه دَی خبر
مخ دِ هسی شان لیده شِی په خالونو
که ئی گوری لکه گل دَ پیغمبر
ستا د مخ مخی به نه کړم نور مخونه
نور که ستوری دَ آسمان دِی ته یی نمر
دا دَ مخ خوبی ئی وگوره خوشحاله
دَ شرابو دَ مستیَ لَرِی اثر

چه مرغونه دَ آسمان ساتی دا کار[2]
دَ هوښیار دَی دَ بیدار دَی خبردار
زه دا نه وایم چه زه هوښیار بیدار یم
د ما هم له لاسه ولاړ دِی څو دینار[3]
دَ نادان خطا لا هسی گرانه نه وِی
که خطا دَه خو خطا دَه دَ هوښیار
هو دا هونبره تفاوت تر منځ لیده شِی
چه میر ښکار سَړی پوهیږی پخپل کار
سرښته دَ میر ښکاریَ ور څخه نه وِی
بیهوده مرغه ضایع کا نا میر ښکار
ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ورمه شه
او که ورشِی یا به خاوری شِی یا خوار
د خوشحال خبره نغوږه پری عمل کړه
تجربی ئی دی لیدلی دَ روزگار

څه سړی څه ئی تدبیر
هم هغه شِی چه تقدیر
که جهان شِی تیره توره
ستا په مرگ شی خلق خیر[4]
بی تقدیره به وَ نه مری
نه په توره نه په تیر
بی اجله مرگیَ نشته
تیغ وَهَه مکړه تقصیر
لکه کار دَ مَړَنی دی
هسی کار نه دَی دَ پیر
دَ غازیانو شهیدانو
پروا نشته دَ سعیر
گُل گټښه دَه دَ توری
که کابل دَی که کشمیر
مَړَنیِ دِی چه[5] یادیږی
په سندرُو هم په ویر
چه دروغ دَ توری لاف کا
دَ[6] هغو نه یم دلگیر
توره بخره دَ خوشحال ده
کان[7] په کان خلق خبیر
تر اووُ پیړیو پوری
واړه مړه په تیغ په تیر

---

١. دا توری د هری نسخی لیکونکی په جلا ډول غلط کړی دی، چه هیڅ معنی نه ښندی مگر ربښه صحیح دی، د سپوږمیَ سپکی رڼا ته وایی، یا نوره سپکه رڼا.
٢. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٣. محشی ورته کښلی دی چه څو دینار بازونه.
٤. څیر.
٥. که یادیږی.
٦. په هغو.
٧. کال په کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خان ستاینه نه دَه
حقیقت وایم په ځیر[۱]

چه له خپله هوډه نه واوښت منصور | که وګړی په سولی[۲] کړ مخ ئی سور
ملامت چه په عاشق باندې وایه شي | په مذهب دَ عاشقانو دَی معذور
عاشقان په معشوقه باندې پتنګ دي | له جهانه به ولاړ نشي دا دستور
څو دَ عشق مینه زیاتیږي په کوګل کښ | دَ عاشق په پوهه نورُ علیٰ نور
دَ عشق کار په لیونتوب دَی نور څه ندی | راشه واوره، نه په عقل نه شعور
معشوقی وته بادشاه لکه بنده شي | که قیصر دَی که خاقان دَی که فغفور
روغ ئی هیڅ په حال خبر نه وي له دردَ | که په درد کښ قراری نکا رنځور
زړه می سر تر پایه واړه آبله دَی | په فراق کښ، لکه وَړی دَ انګور
هر ګوره له خپله ګرده سَره سرور کا | د ما هیڅ نه شي له چا سره سرور
عاشقان په عشق کښ واړه نا صبور دي
څه خوشحال یواځې نه دَی نا صبور

چه مکې لَرَ څوک درومی[۳]په خره سور | که حاجی شي نه ئی ننګ وي[٤] نه پیغور
چه خبر په هنر نه هغه کم عقل | چه دَ خط سترګې ئی نه وي هغه کور
چه ئی خدای و چا ته ورکا دَ هغه[٥] دی | بخت دولت نه په کوښښ دَی نه په زور
اصالت هنر چه دواړه سَره یَو وي | لکه ښه کښیده روغه[٦]په انځور[۷]
په[۸]خصلت هنر سیرت دانش باقی وی | قد قامت صورت فانی دی سپین و تور
دا همه له نا پوهَی پیدا کیږي | خر خښی دعوی نا سازی شر و شور
پیرځوینه، ښه سلوک، نمځنه[۹]، عدل | که د دا خویُونه شته څه غواړې نور
کبر جن، حریص، بی زړه چه دروغ وایی | دَ یاریَ لایق نه دي دا څلور
که وعده ئی قیامت وی دَ غوښتنې | دَ هوښیار سړی به نه وي په کار پور
که طالع ئی دَ دولت په شربت ډک کا | بیا آخر شي دَکم عقل جام نسکور
دَ یاریَ دَ دوستیَ لایق هغه دي | چه آزاد ورځی نه وي پلار و مور
که ځوانمرد یی ځوانمردی به دِ هاله وی | سل بدیَ آواره کړه دَ خپل ورور
په ایمان په ځان په دواړه خرفه نکا | چه دَ خپلی ژبی وَلګیږي اور
دَ هوښیار[۱۰]سَرَه مجلس ښه دَی خوشحاله
دَ نادانه سَرَه ښه ندَی بیور

۱. په ځیر.
۲. یعنی دار.
۳. ورشی.
٤. شته.
٥. دَ هغو.
٦. جوړه.
۷. نقش یا د نقاشیَ اسباب.
۸. چه.
۹. دا کلمه په څنو نسخو کښ فقط (نمځنه) لیکلی دَه، چه معنی ئی نسوه راته جوته، ممکنه دَه چه نمځنه حاصل مصدر وي له نمانځل څخه یعنی لمونځ کول.
۱۰. دخاروی سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل پرَدی[۱] راته په خوله وایی زر زر　　و عالم ته تر هر څه دی بهتر زر
اوس په دا دَور ما وَلیدَل خواږه دِی　　تر پدر تر برادر تر پسر زر
نورُو چارُو وته څه گوری دا گوره　　چه صاحب دَ مسلمان کا کافر زر
که دِ قصد کینه حسد ور سَره پریوزی　　په وژو دَ سید درست کا محضر زر
فیروزه الماس یاقوت لعل له کانه　　له دریابه نه وَکاږِی گوهر زر
مځکه څه چه دَ اسمان ښایست په زر دی　　ستوری زر دِی آفتاب زر دَی قمر زر
شاهزاده بی زرو گُنبی تنها گرزی　　دَ هندو سَرَه روان کا لښکر زر
زور، قوت، حرمت هوری درومی چه زر وی　　دَ پادشاه په سر څوک کښیږدی افسر زر
خدای دِ ما دَ قانعانُو په حساب کا　　چه و دیو وته یَو دی حجر زر
ښه ځوانان ئی لیدَل نه مومی له ورایه　　دَ نامرد په غیږ کِی ورکا دلبر زر
جوهری قدر قیمت زده دَ جوهرو　　قلب سَرَه سَرَه جدا کا زرگر زر
دَ گیدړُو نوم په خوله څه لرَه اخلی　　دَ زمری له تنه هم پری کا سر زر
هر مراد چه دَ سړِی وِی په دنیا کښ　　دَ طلب په وخت ئی ورکا در بر زر
که چمیار دَی که نداف دَی که جولا دَی　　تر اصیل سړی ئی کښنیوِی بر زر

نه به دی په لړُو زور نظر وَکا
نه به پریوزی و خوشحال ته غر غر زر

دَ غریق اوبه چه پاس واوړی تر سر[۲]　　دَ جهان له حاله هیڅ نه وِی خبر
خبر دار ئې په پساره په اوږده نه وِی　　چه دریاب تر کومه لاړ دَی پهن تر
اوس می درست صورت دَ غم په دریاب ډُوب دَی　　په هیچا باندِی می نه لگی نظر
اندرون بیرون همه په غم کښ ځار شوم　　هم دَ غم سَرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواک ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو　　هم دَ غم سَرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواکب ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو　　غم په مثل لکه اور زه سمندر
شش جهته می خالی ندی له غمه　　په هر لوری واړه غم شوم زه احقر
غم په هسی شان مبهوت بې خوده یووړم　　چه می وهیر شو د یارانو ښه بشر
هغه څیز چی له نظره نه پناه شِی　　وایی هیڅ یې په جهان نه و اثر

د غم شپه لکه یو کاه شوه، نه تیریږی
په خوشحال باندی به کله کړې سحر

دَ دولت لَمن نیوه نشِی په زور[۳]　　ړوند که سترگی په سمه کا لا پیغور
دولت څه دَی په مثال ښایسته ناوې　　دَ نامرد کره ئې عمر وِی په اور
د گنده ټټو نه بد ټټو پیدا شِی　　ښه آسونه دَ میدان راوړِی ښه مور
دَ دولت په آس دِ هر ناسور سوز نشِی　　که سواری وربانډِی کاندِی خو شاه سور
چه په کور کښ می اول ټټو راغلَی　　د ما بخت وُ لا اول له ځایه تور
ټټوگی دِی تازه گی دی ترې زوولی　　همیشه کا په پایگاه کښ شروشور
نه یَو ښه لایق فرزند دَ پلار په خونه　　نه دَ سرو دَ سپیموُ گنج دَ ده په کور
ربه ډیر اولاد دِ راکړ منت دار یم　　دَ خوبیَ ږغ ئې بیایې په هر لور

۱. خپل پردی په خوله په زړه وایی زر زر.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په ورُونو کښې نفاق کا نا لایق دی   یا ئې ښه کړه یا ئې مه گرزوه نور
دَ خوشحال په دعا غوږ دَ سترگوُ وَرکړه
که بهرام[1] عابد دِی واړه کروکور

دَ بازوُنو ښکار دَ چا دَی د زردار   هم زردار هم بی پروا قلندر وار
که ئې غم دَ هوس کا دَ زیان ئې نکا   که ئې مرِی په قوشخانه کښې څو دینار[2]
دَ هغه سړِی څه کار دَی په بازُونو   چه بنده دَی دَ درم او د دینار
دَ ښکار کار په مصلحت په سیالِی نه دی   دا یَو عشق دَی چه ئې ورکا کردگار
چه په اصل کښې شجاع عالی فطرت وِی   دَ هفه په زَړه کښې حُب پریوزی دَ ښکار
قمار باز به له قماره صبر وکا   مست به هم شِی له شرابوُ توبه گار
زه خوشحال به دَ بازوُنو ښکار پرینږدم
څو ژوندَی[3] یَم دا می کار دَی دا روزگار

زه ژولیده تر یم که مجنون ژولیده تر   هیڅ خبره مکړه[4] سَرَه دواړه سر په سر
گوره چه څه حال دَی ستا په زلفو کښې دَ زړه مِی   باد را لَرَه راوړِ نن پریشان پریشان خبر
مخ دی مسلمان دَی واړه[5] زلفی دِی کافری   دواړه مِی قبول دَی مسلمان دَی که کافر
گل دَ لاله ښه دَی راته وایه که بارخو می   ستا زیبا بارخونه له گیاه کړم برابر؟
نه په گنبت دَ باغ ځِی نه په سیل دَ گلوُنو   څوک چه په کوڅه دَ دلربا لَرِی مقر
تا وَته دَ خپلوُ شوندوُ قدر ښکاره ندی   ما زده چه عسل دِی یا نبات دِی یا شکر
مخ په پَلَو پَټ کړې رڼا ورَځ ور باندی شام کړې   بیا چه پلَو واخلې په عاشق شِی سپین سحر
ډیر[6] په غیرِ کښې پروت قدر ئې هیڅ نه نه ئې زده شِی   چا دَ سر قیمت زده جوهری صاحب نظر
سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بانُو ورځِی
ستا دَ مرگ دَپاره په څو جوړِ لَرِی لښکر

راشه گوره دَ بهرام دَ نفاق چر   گاه سنی گاه رافضی گهی کافر
کله ښه زویَ دَ پلار ښه ورور د ورور شِی   گاه له دواړو توگه گرزی پر نځر[7]
دا تاثیر دَ بد پچِی دَی که د تخم   چه غنم باندی کرې کیږِی جودر
که لوگی دَ اور فرزند دَی په دا څه شو   چه دَاور غُندِی ئې نشته خیر و شر
په مادر کښې ئې بلا وِی که په پلار کښې   چه دا هسی ځنی زیږِی گیدی[8] خر
بهرام خان[9] دَی سعادت دَی هم یحیی دَی   په خصلت کښې سَرَه یَو تر[10] بل بدتر
و خانِیَ وته ځغله هنر هیڅ نه   و عالم وته پیدا کړه درد سر
خانی کار دَ هر چا نه دَی دَ هغه دَی   چه صرفه ئې نه په زر وِی نه په سر

---

١. بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.
٢. محشی ورته کښلی دی: یعنی دینار بازونه، ممکنه ده چه یوه نوعه د باز وی.
٣. په ژوندون دی له ما نه درومی دا کار.
٤. نده.
٥. توری زلفی.
٦. در په غیږ کښې.
٧. دا کلمه په چاپِی دیوان کښې پرنځر او په نورو کښې هم ډول ډول لیکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.
٨. سید راحت گیدَی په معنی د خره راوړی دی.
٩. بهرام، سعادت، یحیی د خوشحال خان زامن دی.
١٠. سره یو تبله بتر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یکباره ئې په نظر کښ شرم ننگ وِی　　دَ دنیا په سود زیان نه وِی خبر
دَ خوشحال خټک که سل زویه نمسِی دِی
لا لایق دَ خانیَ نه وینم پسر

راشه مه کوَه ډیر جور　　زه هم خوی لَرَم یَو طور
زه فرهاد دَ زمانې یَم　　ته شیرینه دَ دې دور
دَ غماز په خولې[۱] می وژنې　　نه انصاف لَرې نه غور
په خبرو دِ پوهیږم　　که ته رنگ لَرې دَ میور[۲]
گُندی راشې په منگلُو　　درته پروت یَم لکه بور
په خوشحال کړې ځنی چاری
دَ غمزې په هور زور

ستا په داغ راغلَم له موره　　خدای مِی مکړه د غمه[۳] نوره
کم خدمت یَم په خدمت کښ　　ځان لازم وینم هر گوره
که زه هر څو کم خدمت یَم　　ته خپل شرم وَته گوره
خانه زاد بنده کین یَم　　هم بې توانه هم بې زوره
توان او زور می واړه ته یې　　بې تا نه پیرم[٤] په توره
بد غلیم راته په ځو[٥] دَی　　له غلیمه مِی وَژغوره
ته شفیع دَ قیامت یې
خوشحال وساته له اوره

شپه ئی وینځه بی بی نور　　تور زنگی نوم ئې کافور
مرده شوی چه منافق دی　　مړ جهود بولی مغفور
نادیده چه منیه[٦] لولی　　ځان ملا کاندِی مشهور
سفله ټول کا څو درهمه　　تر خواجگانوُ شِی مغرور
دروغجن تر ټوپه[۷] ورشی　　دَ کابل کاندِی مذکور
خپله بل وته نیولِی　　په پردِی باندِی غیور
پُټی ډکِی پیالې اخلی　　ښکاره مه خوره یَو انگور
موحد دَ رسالو شه　　تر ځان کوز گڼه[۸] حضور
د خوشحال سَرَه خندا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

---

۱. په خوله می.
۲. طاوس.
۳. تغمه.
٤. مخامخ کیدل او وار و نوبت.
٥. په چاپی نسخه کښ څو لیکلی دی په بله نسخه کښ ځو دی چه معنی ئې حل طلبه ده.
٦. دَ فقه له لمړنیو کتابو څخه دی.
۷. په ننگهار کښ د یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښایسه ټوپ ئې بولی ، دا ټوپ زما په خیال له هغی زړی کلمې (ستوپه) څخه پاته ده، چه پخوا ئې د بودائی دین معابدو ته ویله.
۸. منصور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق تر ځوانَ نه زوړ کا ژر نسکور[۱]   په پخه ونه لا ښه لګيږی اور
اندرون دَ هر چا شين دَ عشق په شين دَی   دا يو اور دَی لګيدلَی لور په لور
چه په عشق کښ ځوک پيغور ترِی په نورو   هم په دَه پوری به لګ وِی دا پيغور
زاهد وَرچانی[۲] انکار کاندی له عشقه   نلدمن[۳] ليلا مجنون لولِی په کور
چه دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښ څه شته   زه همه وينم له عشقه سپين و تور
زه حيران يم دا می څه دی په کوګل کښ   چه ورَځ و شپه پر تل وی شر و شور
په وصال کښ سل هراسه دَ هجران دِی   په هجران کښ خو غم يو دَی نه وی نور
جهان واړه کور دَ عشق دَ محبت دَی
په خوشحال باندی بانده[٤]شو رنتبهور

که دِ زلفی نه وَی تار تار   ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه   په سينه کښ می خار خار
چه په تا ئې دَ زړه مينه   هغه تل ګرزی خوار خوار
زړه دَ يار له لاسه مرينه   بيا مدام وايی يار يار
توری سترګِی دِ ګواښ ګرندِ   بانه ستا وايی مار مار
ستا دَ شکرينو شونډُو   اشتياق لَرم بار بار
خوشحال ستا له مخه وايی
واړه ښه وايِی ځار ځار

که په خوله را سره جنګ کا هغه يار   په زړه مهر رنګارنګ کا هغه يار
چه له ما سَرَه راځی غاړه غړیَ   څه مِی ليری له زړه زنګ کا هغه يار
هيڅ حاجت دَ توری نسته مانَی بس دَی   که مِی مرګ وته آهنګ کا هغه يار
چه مشال ئې دَ جمال راته ښکاره کړ   بيا به ما باندِی پتنګ کا هغه يار
چه ملنګ دَ مسلې غواړِی خپل مخ ته   عاقبت مِی به ملنګ کا هغه يار
له هر چا سره خندا په اَرت زړه کا   خو په ما باندِی زړه تنګ کا هغه يار
مرصع بسير[٥]دِ نور لَرِی په پوزه   اکتفا په تور لَونګ کا هغه يار
زه فقير يم دَی بادشاه دَی باندی ښائی   که ځما له يارئ ننګ کا هغه يار
رقيبانو وَته نرم شِی تر مومَ
و خوشحال وَته زړه سنګ کا هغه يار

که مسجد ګوری که دير   واړه يو دِی نشته غير
يو می بيا موند په هر څه کښ   چه می وکړ دَ زړه سير
هغه ځای په سير ګرزم   چه تر نه رسيږِی غير[٦]

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۲. يعنی دروازه ترِی.
۳. د يوه عاشق نوم دی چه جلا کتاب لری.
٤. يعنی ګوچنی کلی، کلا.
۵. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا ډول ليکلی ده، په چاپی کښ بير، په بله کښ پسر ده، چه اصل ئې نسو را معلوم.
٦. طير.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په احوال باندِی یو دوه شِی ځکه نشته باندِی خیر
خوشحال یَو وینِی خوشحال دَی
ورته ورک دی غیر و زیر

لکه کار لَرِی نظر هسِی ژبه کا اثر
ماهیت ئې مونده نَشِی چه څه ځیز دَی دا بشر
هم ترکیب دَ نیک و بد دَی هم معجون دَ خیر و شر
هم فرښته دَی هم حیوان هم مومن دَی هم کافر
کله اور کله اوُبه شِی کله توره کله سپر
کله څورب شِی له باده کله بیا په هیڅ ډنګر
لکه دَی دَی په جهان کښ بل به نه وی دیده[1] ور
دَ څلورُو[2] میندو زویَ دَ اتو پلارُو پسر
څه خو لږ تر خدای را کوز دی که ئې نه دی برابر
دا وَ چا ته کړې خوشحاله
د مستیۍ شور و شر

لیونی سَرَه[3] به څه کړې نور تدبیر[4] لیونی لَرَه زندان بویه زنجیر
دما زړه ئې په حلقه دَ زلفو یووړ لکه لوی ماهی په شست دَ ماهی ګیر
که خوبی ده په جهان کښ دَ لیدو ده نه خوبی دَ بادشاهیَ دَ سریر
که یوسف ئې دَ کنعان دَ ځاهَ وَکیښ په نیک بخت ستوری زوولَی وُ بشیر
دَ شکرو په دکان هندوُ بچه دَی که تور خال دَی ستا په سرو شونډو جایګیر
دَ بهار په وخت په بوړه[5]د سرای ګرزه نه په بوزه دَ کابل او دَ کشمیر
دَ لنډیَ[6] اوبه هغه ګنه خوشحاله
چه یادیږی په جنت کښ جوی دَ شیر

مرد به نشې په ګفتار څو پیدا نه کړې کردار
چه دی وښکنځی مرد نه یی که له تا نه وِی په ډار
چه څه دَی خو انتقام دی دَ مردانو کار و بار
عفو هورته ځای لَرینه چه نه عیب دِی نه عار
چه غیرت ور څخه نه وِی هغه مرد نه وِی پکار
هم مهره لَرِی هم زهر ښه مردان وِی لکه مار
چه هم تندره هم باران دِی تر هغو مردانوُ ځار

---

۱. د پدر.

۲. مطلب څلورو مندو څخه څلور عنصر دی، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وی، په اصطلاح د قدیم حکمت، مګر په بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر دی چه محشی ورته کښلی دی مطلب ځنی نه فلک دی.

۳. لره.

٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

٥. دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لری. یو ځای پوژه، بل ځای بوژه، بل ځای ښه لیکلی ده، ممکنه ده چه دا کلمه بوښی سره چه نن په قندهار کښ رواج لری، نزدیوالی ولری، ولی چه اوس بوښه په معنی د ګوښه علاقې او لیری دښت یا غره ده.

٦. د پیښور پر خوا د یوه رود نوم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد به غم دَ خپل هنر کا   نه دَ زر نه دَ دینار
مرد به غم کا دَ خپل شرم   دَ عزت دَ اعتبار
نا مرد فخر په نسب کا   مرد نه مور لَرِی نه پلار
دَ خوشحال خبری گوره
لعل و دُر پیئی په تار

نه مې لاس رسی په یار   نه طاقت دَ انتظا
دا ستم په ما خپل یار کا   که گردش دی دَ روزگار
پکښې ستا غمونه ځای دِی   که یَو زړه دَی که هزار
تر وینبته ضعیف وجود می   ستا دَ زلفو دی یادگار
غم دَ یار د بیلتانه دَی   چه تر هر څه دَی دشوار
خپلې اوُښی مې دریاب شوې   پکښې نه مومم کنار
چه می تل په دیو زورې   ستا په شونډُو لَرم کار
چې څوک سوځی، هغه سوځی   هم پتنگ گوره، هم نار
ځما زړَه څه اسان ندی   چه ئې وړې نه ترس نه ډار
دَ بوسې وعده دِ وکړه
زه خوشحال لَرَم تلوار

ننگیالی قبلوی گور[1]   گور خو نه وِی[2] رنتبهور
لس په کال پرې نَنوزِی   ځنی وزِی درې څلور
مور زادی بلا پروټ[3] یَم   چه بلا هورې مِی کور
ننگیالی دَ ننگ دَپاره   په هر څه لگَوِی اور
سر په باد دَ سړی پریوزه   چه ئې نه وِی ژوندُون نور
چه په نام و ننگ آړنه وِی   خو دِ نشِی ویَی[4] سپور
سر په دار لک شوی ښه دی   نه لک شوی پر پیغور
په همت سړَی پورده دَی   نه دَ مست هاتی په زور
د خوشحال سلام په واړو
زیات ئې لا پخپله مور

نه د ما د هنر شته څوک طلبگار   نه د ما دَی ددې ملک هنر په کار
خپل ځانونه هوښیاران کښې نادان دی   خدای د ما د هسی خلقو کړ روزگار
په یو ژبه ویل سَرَه پښتو کړو   ولی هیڅ ځبله[5] نشوو خبردار
چه دَ سوات په ملک کښې ما نندارہ وکړه   بل اولس تر یوسف زیو نشته خوار
زور زیاتی خود پسندی خصلت دَ واړُو   هر سړی ئې طمع خواست وته تیار
که په کور کښې مال دولت لَرِی سترگ وړی   ملکان ئې لا تر نورُو دِی مردار
حقه چار به دَ عزیز کاندی نا حقه   که په بډی رشوت مومی یَو دینار

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٢. خو نه دی.
٣. وټ لاری او سړک ته وایی.
٤. په یوه قلمی نسخه کښې وهی لیکلی دی.
٥. وبله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خټکی له خټکی نه رنګ آخلی
عالمان شیخان ئې لا دِی ناپکار

چه مِی ولیدَل له نورُو خبر نه یم
دا خو واړه[1] یا غوایه دِی یا حمار

دا په هر دیار کښِ سیل هم بد نه دَی
چه خوشحال وته څرګند شو هر اسرار

چه د سوات د سیمی خاوری خوشحال بوی کړې
یَو سړَی[2] به څنِی نه وِی وفادار

نخښنه نه ولی همیش لیندیٔ په سر
کله منځ کله ښَی کیڼ کله لَر بر

دا یو لحظه دَ هوښیار غلطی نه وی؟
یا هر ګز دَ لانبوزن نه وِی خطر؟

په زمان کښِ به خپل ځان تر هر چا ښه کا
دَ سړی که لاس رسیږی په قدر

بخته! چیری یې له ورایه را ښکاره شه
چه می ښه تر عراقی شِی لاشه خر

دانشمند په خواری خوار جاهل کامران دی
دَ سړی طالع په کار دَی نه هنر

هنر مند سړی په هر دیار عزیز وی
په هر ځای قدر قیمت لَرِی سره زر

دَ بلبلو په کار ګل دَی نه دا نور څه
په چمن کښِ خار و خس بلا بتر

چه دَ زرکو ښکار په غره کښِ پیدا کیږی
باز په دا سبب نیولَی دَی لوی غر

اول فکر دَ زړه وَکړه بیا وَیل کړه
کاتبان تر کښنو پخوا وهی مسطر

هیڅ خبر دَ ورځو شپو په حساب نه دَی
همیشه ښه دَ خوشحال خټک اختر

ولی په کوڅه دَ هغه یار نکړې ګذر
وَرلَره دِ بولی ته لا ګرزې در په در

خاورِی دِ په سر شه چه به ورپه ورجار وزې
زده کړه دا خبره درپه در خاوری په سر

یار دِ په ښایست کښِ دَ بهار تر ګلو ښه دَی
ولی ئې له مخه لاله ګل ته کړې نظر

هر چه ته ئې غواړی هغه یار درته حاضر دَی
دواړه سترګِی وَخورې هیڅ په ځان نه یې خبر

دایم درته وایم ستا بد خواه نه یَم نیکخواه یَم
فکر دَ توښې کړه چه پخوا لَرې سفر

زرکی تور تارو تمځری هر لوری ته ډیر دی
هسی باز در څخه تا ئې وَتړل سهپر

تخم شته هم مځکه هم قبله لَرې تیاره
هر اسباب دِ جوړ دَی ولی نکړې کار د کَر

کانده به حساب وی مو بمو به سوال ځواب وی
څه دِی پکښِ کښلی راشه ګوره خپل دفتر

مه اوسه بی غمه غلیمان لکِی له همَ
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لَرِی خطر

هر ساعت چه په چا ځِی هسِی بې کار
تر هغه نه زه لا ښه ګڼم بیګار

رنځوران که کاروبار نکا معذور دِی
روغ سَړی به ولی نکا خپل روزګار

که هیڅ کاروبار دِ نه وِی درته وایَم
هَسِی مه کښېنه بیکاره نا پکار

په هر څه چه غم غلط شِی واړَه ذوق دَی
که په نرد که په شطرنج وِی که په ښکار

سړی هر ساعت هر وخت په بل بل[3] حال شِی
همیشه په یَوَه حال دَی کردګار

ستا به نوم په جهان پاتو شِی خوشحاله
یَوَه لویه مشغولا دَه ستا دَ کار

---

۱. دا خو بی غوږو لکیٔ دی حمار.
۲. به پکښی نه وِی.
۳. بیل بیل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَو دا هسې ښه بهار | بيا پرې صوت دَ هزار
څوک سپاره په عراقيانوُ | تر چا لاندې ښه رهوار
په لاس ناست خاصه بازوُنه | په هر لورې خاصه ښکار
ښه کرجی[1] وړاندې نيولی | دَ بازونوُ سرَه يار
ښه تازی په دور تړلی | پرانتلی په وار وار
زړه فارغ له هره لوريه | پکښ واړه خيال دَ يار

تر دا هسې ښه هوس به
زه خوشحال کړم دنيا ځار

ړ

په سرو شونډوُ دِ بازار دَ شکر مات کړ | تورُو زلفو دِ ناموس دَ عنبر مات کړ
چه دَ صبر په آهن می وه تړلې | تا دَ زلفو په حلقه هغه ور مات کړ
چه ئې ستا دَ خط و قد نندارہ وکړه | صورت گرو می پر کار و مسطر مات کړ
سحر گرُو اوس دَ سحر دکان ونغښت | دواړُو سترگوُ دِ دَ سحر هنر مات کړ
پدا دوه سپاره دَ مخ يعنی ستا سترگی | تا می درست دَ پارسائی لښکر مات کړ
په هوس هوس راځې طره پرييښې | گوره بيا دِ دَ چا نَویَ سنگر مات کړ
چه آرزو لرم په زړه کښ ستا دَ ورځيو | دې ارزو می په ځگر کښ خنجر مات کړ
تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دَی | په سوگند سوگند دِ لا څه بهتر مات کړ
په بارخو دِ مار حلقه شوکه صبا می | ستا دَ تورُو زلفو خولې وته سر مات کړ

ماتوه دَ خوشحال زړه بيا به وَوايې
چه می څه لره دا هسی گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوی ښکاره آتش کړ | اگر[2]درست صورت وَاوروته پيشکش کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه لاړ نشو | دَ ذلفينو ئې هر تار ورته دلکش کړ
دا بيغش شراب دَ کومی ميخانې دِی | چه ځما دَ زړه ئې ليری غِل و غش کړ
ليونتوب ئې مبارک شه تَل ترتَله | چه ئې يار دَ زړه په غوره پريوش کړ
په ياری ئې نر باحقه نازيدلَم | بيهوده مِی په سراب دَ اُوبو اَش[3] کړ
مشوش ئې کړ روزگار دَ پرهيز گارُو | چه کاکل ئې په جبين را مشوش کړ

ما وې سپينه خوله به ورکړې وَ خوشحال ته
په خندا ئې له ناخوا له پنج و شش کړ

---

۱. په قلمی نسخو کښ کرځی ليکلی دی يعنی زوړ باز يا جره.
۲. عود.
۳. د تحسين او تعجب کلمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مِی زړه دَ مال و ملک په هوا نه ولاړ[1] که په کښلیو پسی لاړ شو ښه چه ښه ولاړ
عقل و هوښ صبر و آرام ورپاتو نشِی دَ هر چا چه په دلبرُو پسی زړه ولاړ
هر چه خوږ دَ کښلی مخ په مینه نه وِی دَ جهان په مخ اُوده راغَی اُوده ولاړ
هم مِی زړه په غمزه وړی هم ځان نادان کا راته وایی وایه بیا دِ زړه په څه ولاړ
محبت دَ کښلی مخ ځما په زړه کښ باور وَکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ
دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو په ژړا ژړا مِی زړه تر دوه لیمه ولاړ
هغه یار را څخه وایې هر گز نه ؤ هیڅ مِی نه زده که همیش را سره وه ولاړ
هر زمان به ئې شا راته په مانِیٔ وه یوه ورځ بې غمه نه وه تلتل ته ولاړ
نور به بیا په بیارته را نشی خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه می ښه توریت[2] دَ خپلی چاری ځیر کړ[3] ځان می واړه حبطه پخپل تدبیر کړ
لکه واچوی دانه دَ دام په منځ کښ خلقو ما سره په مهر کښ تروير کړ
ما پدا ستزگی لیده دَ دنیا خلق څو ئې ډیر دَ دنیا سود[4] هونبره ئې ویر کړ
مور زاری کاڼه هر گز نه هوښیاریږی نصیحت په تور زړگی کله تاثیر کړ
په ناپوه باندی بې غمه بې غمی ده دَ دانا آفت ئې خپل ضمیر منیر کړ
راشه وگوره یو گز مځکه نیولې چه ئې مټ دَ خپلی خونی په توفیر کړ
دَ ارمان لاسُونه مړه مړی په گور کښ چه مو ولی په نیکیَ کښ تقصیر کړ
دَ هر چا می خپل هنر بلا دَ ځان دَی خپلو پرونو په خزه بندی کجیر کړ
چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړَی چا دَ هری چاری حکم په تقدیر کړ
لیونی د لیونتوب په سبب بند شِی مست هاتی خپلی مستِیَ په زنجیر کړ
په بار بار دَ خپل استاد منت را باندی چه له زنگه ئې صفا ځما ضمیر کړ
دَ زړه ښهر می چه ځای د قناعت دی په ناحقه می حرص پکښ امیر کړ
که وَیل ئې دَ غماز منلی نه دِی بیا ئې ولی له حیرانه زړه دلگیر کړ
پوره زر اتیا کالونه په کابل کښ دا غزل می په بیاض باندِی تحریر کړ
دَ خوشحال دَ زړه خوښی نشِی بې سرایَ
خپل وطن ئې په هر چا باندِی کشمیر کړ

څو ئې بوی په هر طرف بهیر و نه کړ[5] په گلونُو عندلیب نفیر و نه کړ
ځما اوښیو کانِی هم په مخه یوړل ولی ستا په زړه ئې هیڅ تاثیر و نه کړ
په ژړا په بې صبری له لیدَل موم ما په دواړو توگه هیڅ تقصیر و نه کړ
په خندا خندا دِ مرگ وته نیژدې کړم ترو دِ څرنگه په ما تزویر و نه کړ
خو لا زه یم چه له غشیه نه دِ دروم گڼه هونبره مټ په تور نخچیر و نه کړ

---

١. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٢. د طالع ستوری، نجوم.
٣. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. سور.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر زه سهل غرځه وم ستا تر فهمه
چه ځما په مرگ دِ هيڅ تکبير و نه کړ
اوس به ځرنگه خلاصيږم له دې غمه
چه لمَړی می دَ خلاصیٔ تدبير و نه کړ
د کعبې په لار به ځرنگه برَی کړې
چه هر گز دَ يوه شپه شبگير وَ نه گړ
په صورت به دِ تل وير وی پسله مرگه
که د ځان دِ په ژوند ونی وير و نه کړ
زه خوشحال چه سر و تير ځم ستا له تيره
هيڅ ارمان دِ دَ غمزې په تير و نه کړ

خدای يَو هسِی فکر راکړ[1]
چه ئې ملک راته رڼا کړ
چه په ملک په ملکوت دِی
پرې خبر ئې زړه دَ ما کړ
په اعلی په اسفل واړه
را ښکاره ئې هر اشيا کړ
که په نورُو توره شپه دَه
په خوشحال ئې سپين سبا کړ

لکه خدای چه دَ يار حسن بې نظير کړ
هسی ما دَ زړه په سر باندی تصوير کړ
د مجنون غُندی په درد دَ عاشقیٔ کښ
پخپل حال می همگی خلق خبير کړ
ما وې گندی تفحص وکا پخولا شِی
تر پرونه نه ئې نن ما بنَی کبير کړ
ښايسته د قندهار دَ چا په ياد دِی
پدا حسن ئې بنده واړه کشمير کړ
دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دَی
چه شاهانُو ئې په وَر کښ ځان فقير کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه ولاړ نشو
دَ زلفينو ئې هر تار ورته زنجير کړ
نه گناه نه ئې خطا نه نيت ئې نور دی
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگير کړ

مخ ئې فکر دَ نسرين را څخه يووړ
خط و خال ئې مشک چين را څخه يووړ
د ترسا زلفی زنار شوې را تر غاړه
شکر شکر چه ئې دين را څخه يووړ
بې د يار دَ شونډُو تل چه يادوم ئې
مينی نور ذکر تلقين را څخه يووړ
درسته شپه ژړا نارې آه و فرياد کړم
بيا ئې خوب په څه آئين را څخه يووړ
دواړه سترگی ئې شاهين شهپر ئې زلفی
ځما زړه کوتر، شاهين را څخه يووړ
په راتله ئې درست آرام را لَرَه راوړ
او په تله ئې درست تسکين را څخه يووړ
د چمن گلُونه کوز گوری دا وايی
چه دلبری هر تحسين را څخه يووړ
چه مِی زړه وړی ما وې پاسه په اسمان ده
ولی تُرکی په زمين را څخه يووړ
زه هاله دَ عافيت ناوِی قبول کړم
چه هوس ئې په کابين را څخه يووړ
تل اوبه په نری ځای باندِی ماتيږی
عقل و هوښ ئې نخستين را څخه يووړ
هغه ورَځ مِی زړه له خپله ځانه موړ شو
چه له لاسه دل سنگين را څخه يووړ
چه دعا ځما دَ صبر کا وَگړِی
عشق دَ دې دعا آمين را څخه يووړ
ما وې زه به ئې لا فکر دَ علاج کړم
ولی خوار[2] خوشحال زړه خوړين را څخه يووړ

---

١. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٢. ولی خوار عاشق زړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دَ کښلیُو ننداره کړه زاهد ننګ کړ[1] ښه خو دا چه خدای دَی هم دما په رنګ کړ
هغه وخت چه را په یاد شِی ډیر خوشحال شم چه به ما درته دعا کړه تا به جنګ کړ
زما زړه ئې په قلاب دَ زلفو یووړ ور سَرَه ئې اوده کړی په پالنګ کړ
که ژوندی نشی له خوبه[2] عمر ئې شوم دَی چه په خاک ئې دَ پایلو باندِی شرنګ کړ
کښلی مخ ئې لکه څراغ هسِی بلیږِی خوار عاشق ئې پدا څراغ باندِی پتنګ کړ
ملنګان ئې دَ دربار درویزه مومی ما هم ځکه ځان دَ یار دَ ور ملنګ کړ
ته دَ ځانه هسی نه وې دا څه حال دَی
چه په ما باندِی دِ زړه دا هسِی سنګ کړ

ز

پر د قاز شته پر د باز[3] لکه پر هسِی پرواز
لکه سترګی لیده هونبره لکه خلق هسِی آواز
لکه قد جامه هم هونبره لکه حسن هونبره ناز
دَ دانش کښیده بویه نه دَ سرو زرُو طراز
بیړیَ ګرزِی په بیله[4] کښ په قلزم ګرزی جهاز
سګ لاهو غُندی خو نشته مېړک که هر څو وی اوباز
په دا پړانګ نشو خوشحاله
که پړانګ[5]پش دَی پړانګ ته ساز

چه هر یار ته می تر خوله ویوست آواز[6] زر په واړه عالم خور شو هغه راز
که د زړه دَی چه رسوا په هیچا نشې د قلوب دننه ښه دی ساز ناساز
که آواز دَ زرکُو نه وَی په درو کښ چا به چیرِی ور پسې ګرزاوه باز
چه ناریِ کا تور تارُو په مرغزار کښ باز جره ئې بتِی یوسی د طراز
چه ځما تر خوله و نه ووت چا وَ نه وې خپل نفس دَی په سرِی باندی غماز
په سبا به هغه راز په کلی خور وُ چه په شپه به ما وَ زوی ته وی په ناز
ډیر یاران می تر سر تیر دی ځوان وَم زوړ شوم په زرګونو کښ پیدا نشو دمساز
پخپل زړه کښ جګرخون کوَه خوشحاله
خپل پردِی ته دَ زړه راز مکړه آغاز

لکه غشی لَرَه بویه تیر انداز هسی شعر لَرَه بویه سحر ساز
همیشه دَ زړه په لاس تله دَ وزن زیات و کم دَ وزن یو توری غماز
په تور آس دَ حقیقت ناوې سپَره کا په سپین مخ پلَو نیولَی دَ مجاز

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته له یوې قلمی څخه نقل سوه.
۲. له مرګه.
۳. دا بدله له یویې قلمی نسخې څخه نقل شوه، په نورو کښ نسته.
٤. یعنی جزیره.
٥. د زنګله یاغی پیشی چه لکه پړانګ داسی ده.
٦. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل جلوې سل کرشمې سل مکیزُونه | په نظر کښې ئې ښکاره دَ سترگو ناز
دَ صنعت زیور په څو رنگه پریوزی[1] | د تشبیه چندنِ چووه باندې طراز
دَ تجنیس پایلی جوړی[2] په پښو کړی | د ترصیع منی[3] په غاړه اوږد دراز
د مضمون د نزاکت غمزه ورڅخه | سر تر پایه درست صورت سَرَه یو راز
که په نظم کښې کارگه او تپوس راوړی[4] | هم دَ زړونو په ښکار گرزی لکه باز
چه یوه وینا ئې وکړه هوښیار هغه | عاقلان به وَیل کاندِی په ایجاز
و پښتو ژبې ئې ډیره خوبی ورکړه
چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهیږِی بس[5] | په طلب دَ طالبانُو طالبان پوهیږِی بس
په ضمیر دَ نخلبندُو نخلبند سړِی خبر وِی | په تصویر دَ نقاشانو نقاشان پوهیږَی بس
چه کښتیِ پکښې بیایی په عظیم دریاب گڼیږی | په بیلو د کښتیِ ملاحاان پوهیږړِی بس
چه گردش ئې ورځ و شپه کا دَ کامل انسان دپاره | په اسرار ئې کاملان یا دا آسمان پوهیږِی بس
سپینی بږیرِی وَته بویه چه نظر پخپل قوت کا | او هوس دَ شوخی شنگی پدا ځوان پوهیږِی بس
نادانان دَ ملک څښتن کا دانا هسی ورته گوری | دغه پوهه دَ چا نه دَه پرې سجان پوهیږِی بس
چه خوشحال ئې په بیاض کښې دا تازه تازه خبرِی
نو په دا تازه خبرُو سخندان پوهیږِی بس

په درست کلی کښې می یار دَی هغه کس | چه په درست تومن اوڅار دَی هغه کس
که په شکل شمایل سړی لیده شی | سر تر پایه پریوار دَی هغه کس
ځکه زه وَرباندِی هسی عندلیب یَم | چه په حسن یَو گلزار دَی هغه کس
که هر څو راته ښکنځل کا یا قهریږِی | په خوله واړه شکر بار دَی هغه کس
که ئې زلفی که کاکل که ئې گیسو دی | همگی مشک تا تار دَی هغه کس
چیرِی نه چه په تولی کښې ئې غلط کړې | هوسی سترگی گلرخسار دَی هغه کس
دَ جایفل په ځای به سر ورته پیښکښ کړم | که په سرمی مینه دار دَی هغه کس
چه زه خوله ورځنی غواړم نور ښکنځل کا | بی حسابه ستمکار دَی هغه کس
سر تر پایه زرزری جامې آغوستی | سر تر پایه زرنگار دَی هغه کس
زرکی! څه لَرَه پخپل رفتار غره یې | لا تر تا نه خوش رفتار دَی هغه کس
چه صورت سیرت ئې دواړه سَرَه جوړ دِی
دَ خوشحال دَ زړه پکار دَی هغه کس

---

١. پریوزی یا پرې پوری.
٢. څوړی.
٣. امیل.
٤. دا درېې بیت په نورو نسخو کښې نسته، له یوې نسخی څخه را نقل سوه.
٥. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لحد کښې به هوا نه وِی هوس[1] — در سَرَه به خپل عمل دروِمی نور بس
بې طوطی نه قفس هیڅ نه دَی باور کړه — روح په مثل دَ طوطی دَی تن قفس
فهم وکړه چه ضائع در څخه نشی — لکه در بې بها دَی دا نفس
چه دا در بې بها هسی تلف کا — دَ ښارویو په شمار دَی هغه کس
د خانانو په خاکونُو گذر وَکړه — زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
هر چه شوی نه بد لیږی دا په څه کړې — هونبره ډیرِی اندیښنې هونبره وسوس
نصیبه به له جهانه یو کفن وړی — هغه هم اته یا نه گزه یا لس
دا به واړه له تا پاتو شی اې جانه! — که ښې جونه که آسوُنه که اطلس

تیاریږه وخت دَ کوچ راغی خوشحاله
په هر لورِی نارې آروې دَ جرس

ته څه زړه لرې څه لاس — واړه گنج ئې کوز و پاس
گاه دَ مځکی طراحی کړې — گاه په عرش کښیږدې اساس
لکه ډک شې هسی تش شې — د شناځ دَی ستا اماس
لکه پونړ[2] یې وَ اور ته — وَ اُوبو وَته قرطاس
هم گوهر یې هم شبه یې — هم کُتنی[3] یې هم کرباس
هم ملک یې هم مِلک یې — هم خنزیر یې هم خناس
په افلاس کښې دِ دولت دی — په دولت کښې دِ افلاس
ته له دیوه په هراس یې — دَی له تا نه په هراس
نه اطلس دَی نه زربفت دَی — لا څه ښه دَی ستا لباس[4]

واړه ښه وایې خوشحاله
وایه هیڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې دَ مخ هم دا وصال بس[5] — اندیښنه ئې د جمال دَ خط وخل بس
بادشاهان دِ زر زری جامې اغوندِی — دَ قانع گدای په شا باندی یو شال بس
په بهاندُو اُوبو کښینه ننداره کړه — دَ جهان دَ تیریدَلو دا مثال بس
خو یوه گیډه خواړه دوه درې خرخوړی — که دانا یې په جهان کښې دا جنجال بس
و حریص وته درست مال دَ دنیا لږ دی — وقانع ته یَو فلوس دَ دنیا مال بس
زاهد سترگی ترې پوښی زه کښلی گورم — که جنت لَرَه می بیایی دا وبال بس
که لایق ئې دَ جمال دَ لیدو نه یَم — که ئې بیا مومم وصال په خوب و خال بس

دواړه کوَنه د هغه چه ئې طلب کا
ستا دَ سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۲. یاپونړ دا یو راز قدیم اورلگت وُ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخیستونکی مواد به وه.
۳. هم کیمخا یی.
٤. ستا پلاس.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه که زه تا ته نیژدې کیږم په افلاس[1] زر مې ګند په غاړه کړه یَو مات کچکول په لاس
ته که په دا خوښ یې چه خاوند د ملک و مال وم مال و ملک مې هونبره کړې چه تیروی تر قیاس
هسې مال را مه کړه چه ئې ځای وی تر زړه کښته هسې اموال راکړه چه ئې ځای دَ زړه دَ پاس
لاس مې همیش بر لَره په واړُو غلیمانو دوه مې غلیمان دِی یو مې نفس بل مې خناس
طمعَ که حسد وی که حرص که بد خویونه واړه له ما پریکړه د خپل فضل په الماس
توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سَره مل وی نه هغه طاعت چه شِی په رسم په لباس
یا بارَ کریمه! د خوشحال ختَک دا خواست دَی
تل دَ ده په زړه کښ لرې ټینګ دَ دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس[2] ناظر مې عطار د دَی چه به څه کښ په قرطاس
نائب دی د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ صائب دَی څما فکر د هرام په اساس
د تورُو په میدان کښ چه سودا وِی د سرونو هغه زمان مې ګوره تل به سور وِی دما آس
حاسد مې لکه کاڼی دا صحرا په هیڅ حساب دی په قدر په قیمت کښ یا یاقوت یم یا الماس
که حال مې د قضا په حکم هسې محول وی قمر وَته نظر کړه کله بدر کله کاس
ظاهر لکه شهباز یم که وَ ما وته نظر کړې باطن لکه خورشید یم هیڅ مې مه غواړه په قیاس
که لافې د کوزې د هسکې وهم باور کړه تر تورُو خاورُو کوز یم تر اسمانه یَم لا پاس
ویَل کوې و چا ته چه د ما ویل سَرَه زر دِی
ړندو وته خوشحاله لکه زر هسې رصاص

سړَی ښه دَی حق شناس سر دِ وخوری ناسپاس
دَ یوی دانې اوربشی احسان ډیر دَی تر قیاس
چه احسان وته ئې شا شوه مخ ئې تور شه نه دَی ناس
څو اخلاص ور سَره نه وِی یاری نَشِی په لباس
یار ئې مه ګڼه اغیار دَی چه ته پریوزې در کا لاس
تل خالی دَی[3] له خلله دَ رشتیا مینی اساس
که دِ یار دَی هغه یار دَی چه خپلوی ئې بې وسواس
بی وفا دِی دا درې توکه توره، ښځه، دریم آس
دَ خوشحال خبری دُر دِی
چه ئې کښلی په قرطاس

کله باز کا و مرداری ته هوس دغه کار دَی د کارګه و د کرګس
و ګفتار وَته ئې غړوه سترګی په کرده په عمل ګوره کس ناکس
که ئې سر په لکۍ اوړی هغه دی په هیڅ رنګ به نور څه نشی سګ مګس
په ظاهر شماره که لس سَرَه دوه پنج وِی د ابجد په حساب نوی وګڼه لس
دوه سړی په باغ کښ ګډ شی یَو ګل ګوری دویم ګرزی په طلب د خار و خس
زه دا یم په بیلتانه کښ له هغو یم چه دَ یار بې یادو ندی یو نفس

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر ځو ښایسته روغ دی څوک ئې څه کا   د طوطی له مخه ښه یشی[1] قفس
خوار شوخحال به ځنی څو شړې په جور
که سړې شونډې دی شکر دی دَی مګس

که د موږ نفس کښ څه وِی لکه وی هسی به اوس[2]   چه په څه دِ زړه مینه هم هغه مینه به بوس
لاس دَ زړه دَپاسه کښیږده چه څه حال درته معلوم شی   څه تسپې په لاس کښ نموړیې څه په ږمنځی ږیره پوس
که د باغ دِی که دَ راغ دی په څولونه دِ ی دا ونی   څوک سپیدار څوک چنار دی څول پلو[3]دی څوک پلوس
اینځر نه لری ګلؤنه میوه سپینه لَرِی توره   د انګور ژنکوری ګوره میوه ګل لَرِی نلګوس[4]
دا جهان پټې پټې دَی جنس دَ جنس سَرَه خوښی کا   مار له ماره یوزله یوزه خرس له خرسه کوس له کوس
له عصمت فتوت نه وی واړه وسیځه په اورکښ   چه په خیال په هوا ګرزِی زیړ پړونی سر منډوس
الحذر دَ عشق له اوره که دِ لاس رسی زړه ژغوره
دَ دلبرو مینه اور دَه اې خوشحاله زړه کړه بوس

ش

توراني خو د جنجال دِی د پرخاش[5]   دروغجن سوګند خواره بهتان تراش
ایراني د آشنایئ د وفا دِی   د خلقت د مروت دِی دَ معاش
پښتانه دَ بد نیتئ د خصومت دِی   په حیا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوڅ که هزاره واړه چرکین دی   نه ئې دین نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندی دِی که سندی دی مخ ئې تور شه   نه حیا نه ئې وفا نه نان و آش
کشمیری که نرکه ښځی واړه هیڅ دِی   د مردئ ورڅخه نشته هیڅ قماش
د آدم له نسله نه دِی ګوره څه دِی   دواړه ورک شه یو اوزبک بل قزلباش
لغماني بنګښ سواتی تیراهی واړه   موټ مټر لوبیا چڼه دی مهی ماش
هر احوال ورته ښکاره دَی دَ وګړی
د خوشحال خټک په پوهه کړه شاباش

ښ

دا ښایست چه ئې په تا باندِی کښیښ   دَ زړه داغ به ئې په ما باندِی کښیښ
که جمال ئې و یوسف نه وُی ورکړَی   چا به غم په زلیخا باندِی کښیښ
مګر ګل په اشارت کښ ورته وَ وې   چه[6] بلبل ټټر په ما باندِی کښیښ

---

۱. نعنی ښه ایسی.

۲. دا بدله په نورو نسخوکښ نسته، له یوی قلمی څخه را نقل سوه.

۳. دا کلمه عیناً ولیکه سوله حل طلبه ده.

٤. د دی کلمی تلفظ د قندهار په خوا کښ نرګوس دی، مګر دلته په ټوله نسخوکښ په لام لیکلی دی، نو موږ هم پر دغه املا پریښود.

٥. دا بدله په چاپی نسخوکښ نسته.

٦. چه بلبلی ټټر بیا باندی کښیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ زلفو[1] مار ئې وخوری عاشق گرم دی	چه ئې لاس په اږدهار باندې کښیښ
زه که ستا په لړ شوبو[2] باندی پروت نه وی	دَ سپی نوم به دی په چا باندې کښیښ
که هر څو به دِ له خپله وره
خوار خوشحال به قدم لا باندې کښیښ

ض

له تا به ستا له تیغه عاشق چیری کا اعراض	د شمع د اور پښتی[3] مینه نه ځی په مقراض
د خپل خاطر احوال به زه خپل یار وته معلوم کړم	بیمار به له طبیبه په څو پټ لری امراض
تر دا نه به ته کوم طاعت ته به مومې اې دله	چه یو ساعت می کښینې دَ زاهد سَرَه مرتاض
سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا ابتر شوه	د اوښیو محرمی[4] ئې اوس وړینه په بیاض
د یار کوڅه می بیا مونده َ یار له بویه پُره	هوا به دَ گلونُو نوره څو کړم دَ ریاض
خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې[5]
وریبرِی دَ قابل په زړه تل فیض دَ فیاض

ظ

چه دَ کښلیوُ په لیدَل نه وِی محفوظ	د سرود په اَرویدل نه وِی محفوظ
چه حاصل ئې دَ خپل یار نندارہ نه وی	په گلزار ئې سوخته دل[6] نه وِی محفوظ
که شیخان که زاهدان که عابدان دی	په دا خپل عمر به تَل نه وِی محفوظ
چه ئې دواړه شونډی کښل کړم پرې محفوظ شم	څوک به هم په می خوړَل نه وِی محفوظ
کله کله هسی وخت په سړی راشی	چه دَ گلو په کتَل نه وِی محفوظ
دَ خوشحال ویل[7] هنر دی هغه خر دَی
چه به دَی په دا وېَل نه وِی محفوظ

زړه می بې له عشقه په بل کار نه وِی محفوظ[8]	بیله کښلیه مخه په گلزار نه وِی محفوظ
کله مړنَی دی چه د توری په میدان کښ	دَی دَ تیرې توری په پرهار[9] نه وِی محفوظ
هر چه عاقلان دِی په فتویٰ دَ عقل کار کا	هر چه عاشقان دِی پدا کار نه وِی محفوظ

---

۱. د زلفینو مار کې وخوری.
۲. دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.
۳. یعنی پتن.
٤. د اوښیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.
٥. شه.
٦. خسته دل.
٧. د خوشحال ویل هنر نه د هغه دی.
٨. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٩. گزار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه بل ئې وَولې بیا دی پرې غشی لک کا　　هیڅکله ښکاری په هغه ښکار نه وِی محفوظ
خاوری ئې په سر حبطه ئې عمر تیر شو　　هر چه نن دَ کښلیُو په دیدار نه وِی محفوظ
عید شو هم بهار شو وَ صحرا وته خلق ووت　　زار دی دَ هغه چه پخپل یار نه وِی محفوظ
دور دَ عاشقانُو دَی که وَگورې په عشق کښ　　پند که ورته وایی پخپل پلار نه وِی محفوظ
هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورایه
خوار خوشحال به ولی په بار بار نه وِی محفوظ

ع

سخت ساعت دَ دَ وداع　　په آشوب و په صداع
چه یَو ځل سَرَه څوک بیل شِی　　بیا په بخت وِی اجتماع
عجب هر زمان نیاز کا　　نوی نوی اختراع
چه په لږ مانې وه نزع　　ترو به څه وی په نزاع
هم می وغلوی بیا وایی　　نه پوهیږِی په خداع
شونډه بوڅه په نخوال[1] کا　　چه میِ وَوینی اوضاع
دَ بورجل غمجن په رقص　　دَ پایلو په سماع
چه تېرې دَ لیدو لارِی　　څه دِ خیر دَی مناعَ!
نه ئې یو دیدن خوشحاله!
نه دَ درست جهان متاع

غ

خلقی سَرَه یاری کا په دروغ　　و به نه وینې دوه زړُونه سَرَه روغ
د شودو پیو عوض ئې وِی په زړه کښ　　چه سفله و چا ته ورکا چیری دوغ
د هغو صحبت کیمیا دَی که ئې مومې　　چه ئی بیا مومې په ناسته کښ فروغ
د دې دور یارن واړه منافق دی　　په خوله تا سره هو هو کا په زړه یوغ[2]
په قیامت به ئې په کوم عبادت پټ کا　　په آزاد دَ خپل پدر تړلَی توغ
نور کارُونه اوس په کار ندی خوشحاله!
یا و چا څه ورکوه یا الچوغ[3]

که یو گل و ما نه راکړې دَ خپل باغ　　خدای دی تا تر و تازه لَری تل باغ
ستا له باغه یو گل ما لره دولت دَی　　نه په سل رنگه گلوُنه دَ بل باغ
چه ورتله دِ باندِی نه وِی سپیره ډاگ وی　　په راتله دِ شی درست ملک و بورجل باغ
په خوړو خوږو میوو په گلُو ډک وِی　　چه ښکاره کړې راته ته په ښکنځل باغ

---

۱. نا خوال.
۲. بوغ، تور رنگی مجازاً چه راز نه شی ساتلی.
۳. سر کوزی، ملامت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ښه مخ دَ ګلاستان بلا هجران دی　　　تل کلونه په خزان ریژول باغ
نور باغونه دَ نوروز په وخت غوړیږی　　　په اهاړ کا غوړیده دَ کابل باغ
همیشه به پرې نارې وِی دَ بلبلو
دا چه ساز کړ نن خوشحال په وَیل باغ

ف

را معلوم شو دَ اورنګ عدل و انصاف　　　دَ ده ښه مسلمانی ښه اعتکاف!
سَکه ورونه وار په وار واړه وژلِی　　　پلار په بند کښ اچولَی په مصاف
که هزار ځله څوک سر وهِی په مځکه　　　یا په صوم تر شمځَی وروِلی ناف
څو نیت[١] د ښه عمل سَرَه جوړ نشِی　　　عبادت، طاعت د واړه دی خلاف
چه دَ ژبی لار یَوه دَ زړه ئې بله　　　په چاره ئې شه ځګر شګاف شګاف
مار په تن دَ پاسه ښه ښایسته روغ دَی　　　ولی نه[٢]اندرون لرَی ناصاف
مړنی په کرده ډیر وَیل ئې لږ وِی　　　د نامردُو لَږ عمل وِی ډیر ئې لاف
که دلې دَ خوشحال لاس په ظالم نشته
دَ قیامت په ورَځ ئې خدای مکړه معاف

ق

چه بنیاد ئې پیدا شوی په نفاق[٣]　　　د هغه[٤]نه طمع مکړه اتفاق
چه وودلې وِی په ذات توره شړیَ　　　سپینول ئې وَ هر چا وَته دی شاق
چه په باغ کښ رنګارنګ میوه پیدا شِی　　　لَون لَون ئې مزه وِی په مذاق
دَ عسل سَرَه ئې خوره خوړه به نشِی　　　مَړغونې چه ترخه دَه په میثاق[٥]
دَ دانا به دَ ناپوه سَرَه څه زیست شی　　　کونګی[٦]هیڅکله دَ باز نه وی مشتاق
که اخلاقِ ناصری په یاد ووایی　　　په اخلاق کښ به ښه نشِی بد اخلاق
دَ طاوس سَرَه که زاغ په قفس بند کړې
تر وصاله ئې خوشحال وی په فراق

خر دَ سرو زرو دَ زین نه دی لایق[٧]　　　ښه څړَی ور لره بویه موافق
بوالهوس چه عاشقی کا عاشق ندی　　　په خالی هوس ئې مه بوله عاشق

---

١. څو دِ نیت.
٢. نه د دننه مخخف دی په چاپی نسخو کښ دا مسری داسی ده: ولی تن ئې اندرون لری ناصاف.
٣. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. د هغونه.
٥. یعنی په ازلی تړوُن.
٦. یعنی جغد.
٧. د بدله هم په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفساني تاريکه شپه صادق هغه دی — چه سهار غُندی سينه لَری صادق
څه په علم په تلقين سَرَه نور نَشيِ — چه راغلیَ له ازله دَی فاسق
د سينا[1] زویَ له ځايه شيخ ملا وُ — آراسته نشو په درس په خوانق
په ادب آداب به نه فائق تر چا شيِ — چه له ځايه په فطرت نه ویِ فائق
صالحان له ظالمانو نه پيدا شيِ — له زاهدَ نه پيدا شيِ غل سارق
دَ بد خوی دَ خوی علاج ملک الموت دی — نه په ډير علاج خبر حکيم حاذق
هغه باغ هغه باغوان هغه ئې گل دی — چه فرهاد باندیِ بلبل وُ يا وامق
زړه سوخته مينان ډير ديِ په جهان کښ — څه يوائحی يَو مجنون ندَی عاشق
که کارگه غُندی ئې فهم ویِ خوشحاله!
هيڅ استاد به شين طوطا نکړی ناطق

ډير دَ خيال سپاره ترې لاړل معلق[2] — سپور په شا پريښی نه دَی دې ابلق
په دا طشت کښ هَره ورځ وينی توئيږی — ښکارَوَل ئې هر ماښام کاندِی شفق
په ازل چه دا نسق دَ بيلتانه دی — تر ابده به وران نشی دا نسق
وگدای وته به څرنگ پاتو کيږِی — د بادشاه له تنه خيژی دا يلمق[3]
روغ له هاله دَ دردمن په حال خبر شی — چه په زړه باندِی رسا وَخوری شلق
پيدا کيږِی، فنا کيږِی، نه ښکاريږِی — پدا سيند کښ جهازُنه هم زورق
که د مرگ سبق دِ هير دَی گورې گوره — خپل ياران به درته ياد کاندی سبق
که هر څو په سود سودا گرم ليده شيِ — تر ماښامه دَی دَ دې بازار رونق
عاقبت به واړه سترِی شی خوشحاله
که څوک ژاړِی ناړی مرگ گنِی ناحق

دريغه سره تش کړَی دا ډک زړُونه دَ فراق[4] — ټول کړلی په تله دَ چا زيات شوی اشتياق
مرگ به ما قبول کړ نه بيلتون له خپله ياره — څه کړم چاره نشته حکم دا وُ په ميثاق
ويش چه په ازل وُ دَ هر چا دَ قسمتونو — غم وُکه محنت وُ په نصيب شو دَ عشاق
څوک په عاشقی ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت[5] — اوس به له ما څه غواړِی وَگړِی خوی اخلاق
هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دی — يَو بيلتون بلا دَی تر هر څه په اتفاق
عشق ئې دَ زلفينو لکه زهر دَ مارُونو[6] — ښوری په ځگر کښ د واړه لب ئې دِی ترياق
تل سبا بيگا باندی دَ آه د ناوکيو — ووری[7] سپين توبری څه ښادی کا اهل نفاق
تل شهد و شکری که خوشحال خوری گمان مکړه
چه بې هغو لبانُو به خوږ شيِ دَ ده مذاق

---

١. بو علی سينا د اسلام مشهور حکيم او فيلسوف د څلورمی هجری پيړیَ.
٢. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٣. محشی ورته ليکی چه يو راز کالی دی.
٤. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٥. دا کلمه په نورو ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده مگر په يوه نسخه کښ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران يو.
٦. مارانو.
٧. دَ اوسپنی توبری څه ښادی....

که دَ سرو شونډو سَره غواړې تحقیق[١] — دَ یمن په ملک به نه وِی دا عقیق
خوله ئې هسته دَه که نیسته نه پوهیږم — دا رموز دَی و هر چا وَته دقیق
په زرگونو راته لاف کړی دَ یاریَ — ما یَو یار پکښ وَ نه لیده صدیق
په هر لور می غورزَوِی په سر لگیږم — زمانې کړم لکه سنگ دَ منجنیق
اول غم دَ یار وَ ما وَته غلیم وُ — اوس تر دَه نه بَل څوک نلَرم شفیق
په لمړِی قدم دی سر له تنه پرې کا — چه قدم کښیږدې پدا خونی طریق
چه دَ عشق په بحر ډُوب دَی حال ئې گوره — دَ دنیا په حال خبر نه دَی غریق
طلبگار ئې دَ وصال په لوی طلب وی — له ازله ئې راوړَی دا توفیق
آزاده عالم بندی دَی که ئې گورې — د زلفینو په خنځیر ئې دِی عتیق
گڼه زیان دَ عشق یوازی دَ عاشق دَی
امید قطع کړه خوشحاله دَ رفیق

یَو څه بحر دَی عمیق — دَ سیماب غُندی حریق
په شنا ترې واته نشِی — څو چه بخت نشی رفیق
په ساحل وَلاړو څه زده — چه څه حال لَرِی غریق
حال د مایو معما دَی — پَت پالی د خپل فریق
چه می یار دَ طریقت وه — په کار نشو هیڅ طریق
یو له بله بهره مومی — په اخلاص او په توفیق
چه ئې زه لَرم په زړه کښ — عجب فکر دَی دقیق
سل بلا دَ جهان کل وَی — جدایی نه وَی تفریق
په نامه به شقیق[٢] نشِی — که څوک نوم کښیږدِی شقیق
پدا ښهر کښ اکبر دَی
دَ خوشحال یار شفیق

ک

چه په رُوی به ئې بخښل شِی پاک نا پاک[٣] — بل سړی نه دَی صاحب دَی دَ لولاک
تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص) — په اخلاص یَم زه دَ دُوی دَ تلی خاک
دَ بوذرؓ او دَ سلمانؓ ئې درویزگر یم — تَل دَ دُوی په محبت دَی ځما ژواک
ذوالفقار ئې اږدهار وُ دوې ئې ژبی — چه دَ دین مخالفان ئې وُ خوراک
په دا هسِی مرتوب ئې آفرین وُ — چه په کار ئې محمد (ﷺ) شو فرحناک
که سپاره ئې مَړَنِی دَ لښکر ډیر دی — لاس ځما دَ دلدل سوار دَ زین فتراک
د خیبر په کوټ ئې هسی زور ښکاره کړ — چه له ویخ ئې را ولوړل تاک[٤]
محمد (ﷺ) دَ علم ښهر دَی ئې وَروُ
تر قنبر ئې شه خوشحاله خټک فداک

---

١. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٢.حضرت شقیق د بلخ یو لوی ستانه دی.
٣. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. چه له ویخ ئی راونړول پاگ.

دال[1] و د محرم دَ صفر[2] اک[3] — دَ ړومبی خوری دروښیم څه یک[4]
دَ دوهمی خور ړونبیه اتلسمه — دَ دریمی خوری یا[5] مه وکړه شک
څلورمی خوری[6] دال چه سَره ید شِی — دَ رجب دی ب[7] ویج د شعبان دک[8]
دَ روژې د میاشتی جک[9] پوره حساب دی — حې[10] شوال ذی القعده بط[11] ذوالحجه وک[12]
چه په هَرَه میاشت کښې دوې ورځې دِی نحسی — هم دغه دَی چه حساب وشو خوبک
بیا وروستیَ چارشنبه دَ هری میاشتی
نحسه ورځ دَه، وایی ښه خوشحال خټک

که زه نه وَی تا به ځان لَره بلل څوک — په پالنگ به دی دا هسی در ختل څوک
واړه عشق دَی چه ئې سر راته گیاه کړ — گڼه[13] زه په ځان مین دَ سر ښندل څوک
چه پتنگ ته روښنایی دَ څراغ ښکاره شی — نور له څراغه نه ئې غواړی جار وتل څوک[14]
بدرگه که محبت را سَرَه نه وی — یک تنها به په خونخواری لاری تلل څوک
دَ دې[15] میُو پیالې ډېرُو دِی آخستی — ولی ما غُندی به نه وی لا یعقل څوک
دَ زنخ په څا دِی بند دَ شونډُو مست وِیی — روغ هوښیار به په کوهی کښې پریوتل څوک
چه پخپله[16] راته ووایی چه وایه — کنه زه دَ مینی راز ښکاره وَیل څوک
ته مِی وژنه دَ قصاص اندیښنه مکړه — دَ خپل خون په تور به ونسم[17] یو بل څوک
ښه خو دا چه دَ چا نوم پکښې یادیږی — په فانی دنیا به نه وِی ژوندوی تل څوک
تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
گڼه دَی دا هسی شونډی کښلول څوک

---

۱. دال یعنی څلورمه او (و) یعنی شپږمه ورځ.
۲. په دی بدله کښې پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هری میاشتی نحسی ورځی بیان سوی دی.
۳. یعنی لمړی اوک یعنی شلمه ورځ.
٤. ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۵. ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.
٦. ی یعیی لسمه او دال یعنی څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږی.
۷. ب یعنی دوهمه او یج یعنی دیرلسمه ورځ.
۸. دال یعنی څلورمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۹. ج یعنی دریمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۱۰. ح یعنی اتمه او ی یعنی لسمه ورځ.
۱۱. ب یعنی دوهمه او ط یعنی نهمه ورځ.
۱۲. و یعنی سپږمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۱۳. کنه.
۱٤. نور له څراغه دَ ده غواړی جار وتل څوک.
۱۵. د دیو میو.
۱٦. ته پخپله راته ووایې چه وایه.
۱۷. ونسیم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک — دَ عالمه سَرَه خوږ په زیست و ژواک
مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد — نه دروغ، نه ئې فریب، نه تش تپاک
لَږ ویل ډېر ئې کوَل په خاموشی کښ — دَ غنچې غُندی خوله ډکه سینه چاک
چه خبره د پستیٔ د بلندی شي — په لوئی لکه اسمان، په پستی خاک
په تمکین کښ لکه سبر په پستی[1] کښ — په هر لور څانگی ږنگوری لکه تاک
لکه گل شگفته روی تازه په باغ کښ — همیشه دَ ښو بلبلو پر بلغاک

چه دا هسی ښه ویل کا زه حیران یم
چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه[2] په خوله گولیٔ خوږلې دَ ټوپک — نه نمړی دَ لیئمانُو دَ ښانک
که دَ تن وینی یو جام وڅښې لانبې دِیی — نه اوگره دَ بخیلانُو یَو کاشک[3]
که اوبه دی دَ بخیل دَ منگی وڅښې — ستا دِ وَخیژِی دانه په چنغړک
نه دَ شوم دَلاسه سل بیری خوړلی — نه[4]د مرد دلاسه پاڼِی دَ پالک
دَ نامرد سَرَه مکې ته رسیدلی — ښه دَ مرد سَرَه په بید بید یا ورک
مخ دِ سوَی دَ دوږخ په لمبو ښه دی — نه چه سم کړې وَ ممسک وته ورسک[5]

دَ منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
تر حلوا نه لا بهتر دَی وچ کنډک[6]

ل

اقربا راته اقرب شول — رضا من مِی په تعب شول
دواړه ترُونه مِی نااهلَ — ابو جهل، بو لهب شول
زه ئې بند کړم په مغولوُ — په خانی[7] او په منصب شول
رشوتونه ئې قبول کړه — په تلاښ کښ زوز و شب شول
دا لوی زویَ می لوی مشه — دَ زرو بلا سبب شول
زه ئې هند لَره روان کړم — په نشاط او په طرب شول
خپلخانه می شوه په غُرونو — پرې کارُونه پیښ عجب شول
ناز پروره زوی مِی واړه — په فریاد و په شغب شول
چه ئې نمر لیدلَی نه وُ — په څنگلو تشنه لب شول
درست اولس قبیله واړه — گرفتار په ډېر غضب شول
په آه آه دَ فراقجنو — زړُونه وړی دَ عنب شول

---

۱. په سخا کښ.
۲. ښه.
۳. د قاشق مفغن دی.
٤. ښه.
۵. ورسک: وربوز درلودنکی اوگردنه درلودونکی غر یا د کلا برج (سیند).
٦. دلته کنډک په معنی د یوه ټوک ډوډیٔ دی.
۷. په خانیو په منصب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال نه مونده خټکو
کښې ئې هر څو په طلب شول

بد زحمت شي په بازُونو یو یو کال / نوم ئې څه دی په پارسي سیه پیخال
طعمه اَچَوِی طلب دَ اُوبو ډیر کا / تور پیخال کاندی دَ لویو په مثال
په نبات دَ غوا په غوړ سَرَه باز صاف کا / یا علاج د سنګتا وکړ دم در حال
دَ سنګتا و ترتیب اوبه دَ دریاب واخله / د صحرا په غوشیو تاوده سفال
پکښې اچوه چه ښې اوبه په جوش کا / بول[1] ناس، نبات پکښې مثقال مثقال
دا سنګتا وکه دَ اوبو سَرَه باز څښینه / فائده ئې تجربه دَه دَ خوشحال
که یوه ذره لونګ هم پکښې وینه
په ښیښه کښې ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وی یو د ما غُندی وی رسوا بل[2] / ورځم توره وکښلې چه مین واروم په تا بَل
یو تیر د وِویشتمه چه د ما دَ درد دارُو شو / هان اې د ما طبیبه! چه ښه روغ نه یَم یَو بیا بل
که سبر که عر عرکه صنوبر ستا تر قامته / څه نوری دَ باغ ونی؟ چه په څیر ستا دَ بالا بل
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تیغ ته / دَ خدای دَپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
ستا زلفو می زړه یووړ سترګی ستا راته پخو دی / تاراج به دا ترکان کا نه به څیز یوسی په غلا بل
نه ننګ لَرِی نه شرم تا وې هر چه عاشقان دی / بې ننګ دِی که بې شرمه هیڅ عاشق نشته تر ما بل
ملا ئې فتنه ګر دَی ور ښئی فتنی جنګونه
تعلیم ته ئې خوشحاله زر پیدا شوی یَو ملا بَل

چه په زلفو ئې پابست شول / دَ ماهی غُندی په شست شول
دَ خمار ویره ئې نشته / چه دَ شاه دَ سترګو مست شول
چه په لام[3]و بې ئې مینه / دَ سرو میو مَی پرست شول
دَ هغو ښادی به تل وِی / چه دَ شاه دَ غم تر دست شول
چه دَ خولې رموز ئې بیا موند / عاشقان له نیسته هست شول
دَ خوشحال خلاصی له کومه
چه ئې تا غُندِی په کست[4] شول

خپل پردِی چه دَ شمشیر شول / کشتنی تر شماره تیر شول
توره وَنغاړه خوشحاله / اوس به څو وَژنې چه ډیر شول
که صاحب[5] وکه تُر سم وُ / خټک ډیر دَ دُوی په څیر شول
هسی چارِی کا ستا زویَ / چه آتش[6] شاهی بیګ هیر شول
چه نظر وَکړم خپل ځان ته / څو غمُونه را چاپیر شول

---

۱. یعنی د انسان بولی.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
۳. ل،ب: لب.
٤. قست.
۵. که ساهب وه که تور سم وه.
٦. د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفین وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا پیری ده که طالع دَه — چه گیدړ وه راته شیر شول
هیڅ دم مه وهه خوشحاله!
چه نبات درته گنډهیر شول

دَ ښه یار دیدن وَی تَل — سَرَه ځای چمن وَی تَل
تر کنار او تر آغوش مِی — هغه گلبدن وَی تَل
لکه سیب ځما په خوله کښ — غه[1]شیرین ذقن وَی تَل
رقیبان وَلاړ له ورایه — له ما هم سخن وَی تَل
جدایِی نه وَی له یاره — سَرَه ځان و تن وَی تَل
مه مانِی وَی مه عتاب وَی — په رقیب شیون وَی تَل
دَ خپل یار دَ کوڅې خاوری
دَ خوشحال وطن وَی تَل

راشَه بر چشمم نشین ای شاه خوبان چگَل[2] — لمعهٔ خورشید را بر چشم باشد جای تل
تا وَیل قند و نبات و شهد یکجا دیدهٔ؟ — آری آری آن دهان و آن لبان و آن وَیل
سر[3]دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست — از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منَل
ځار و قربان تو گردم گر به تیغ خود کشی — نی به تیغ دیگران خونم ترا باشد بحل[4]
نن بمن میگفت در کوی تو میرفتم رقیب — شوخ چشمی بر نه میگردی ازین کو بر شړل
څو په تن گشتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف — نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب وخوړل
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کړ — من نیاز و عجز و زاری مینمایم یَو په شل
تل سبا بیگاه آه و ناله و فریاد ماست — بر دل سختت نشد تاثیر زاری و ژَړل
هیچیری مثل تو دلبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله گل دی لا بهتر تر لاله گل — سرې شونډِی دِ مل دی لا بهتری دِی ترمُل
ډار کړمه لازم شم چه پریشانی کړې خبری — مښک دی که عنبر دِی ستا پریشان پریشان کاکل
زلفی دی ښکاره کړه چه خجل شِی په خپل کار کښ — خه لَره ښیوه کا لکه ستا زلفی سنبل

نه زه ملک غواړم نه مال — نه دَ دهر نور جنجال
نه په تله دَ جهان غم کړم — نه په راغله ئې خوشحال
دَ اسفل فکرُونه نه کا — په اعلی ختلَی[5] فال
په اسمان باندی پیره کړم — دَ همت په پر و بال
دَ خپل خدای منت را باندِی — چه ئې رانه کړ بل خیال
بخارا بخښم هغه یم — په دیدن دَ یوه خال

---

۱. غه مخفف د هغه دی.
۲. چوگل.
۳. سرور ما هر چه.
٤. بحل عربی دی یعنی بخښلی.
٥. ئې قیل و قال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ جهان وَته ئې شا دَه
که خوشحال مُومِې وصال

یو ځله که ووینمه بیا وچلوی دَ یار خپل   نور به تر قیامته شکر وایَم دَ دادار خپل
هر چه بار ئې پریوت په ځای پاتو شه له ملونُو   بې وفا یارانو تیارَی وَکړې دَ بار خپل
ښه سَړی پردَی په دلاسا په نیکښ خپل کا   کومه ښاغلتیا دَه چه څوک بد کا زړَه دَ یار خپل
درد دَ زړه پنهان ساته که وینی دِ ځگر شِي   مه وایه دښمن ته که دِ دم خیژِی اسرار خپل
زه خو امیدوار یَم کُندیِ وِی چه مرهم کښیږدِی   پسله انتظاره په پرهار دَ امیدوار خپل
حکم حکم ستا دَی که آشتی کوې که جنگ کړې   ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل
زړه که عافیت غواړې نظر په کښلیو مکړه   هر چه کښلی گورِی نور دِ واچَوِی قرار خپل
گبر که ترسا دَی که جهود که مسلمان دَی   دین قبله لرِی، زما قبله دَی مخ دَ یار خپل
مه وایه و چا ته دَ خاطر له درده دُوکه   اې ځما لیمه چه څوک به نه مومی غمخوار خپل
یَو ځله دَ زړه په غوږو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا گښُی گښُی دَ زړه زار خپل

م

آشفته دی دَ جمال یم   همیشه دی پدا خیال یم
نورُو مینُو ته مِی شا کړه   مین ستا په زلفو خال یم
چه مِی اُوښی په گریوان ځی   دا په تا پسی بې حال یم
ځای مِی ته یې په خاطر کښ   ته ریحان یې زه سفال یم
نور می هر څه فراموش دی   آرزومن دی دا وصال یم
لا د مهر وَیَل پریږدَه
په ښکنځلُو دی خوشحال یَم

په مردن پروا دار نه یم   په زندان پروا دار څه[1] یم
یو غصه دوهم بیلتون دَی   چه په اور په اوبه زه یم
اشرف خان[2] دی راته کښلی   زه خو خوښ په خط دَ ده یم
پنځه میاشتِی یم په نبد کښ   بابا ډیر ډاډه په زړَه یَم
زویه ما خو غم دَ تا کړ   چه ته ښه یې زه خو ښه یم
چه فلک سَرَه سر باسی   په همت کښ هغه زه یم
کړه یې نه دِی بې حکمته
زه خوشحال دَ ده په کړه یَم

په زړه تر یار ځاریږم دَ پتنگ غُندِی پیرې کړم.   یَوازیدَی په دا کار کښ که په خوله ورته ښیرې کړم
یو باغ دَی دَ گلونو چه وَما وَته غوړیږی   چه یار را سَرَه ناست وِی ورته زه دَ ناز ښیرې کړم
عاشق می پاتی نشو پریږده پخی پرتې اوسی   ښائِی چه بوالهوس ته دَ عمزې توری تیرې کړم

---

۱. نه یم.
۲. د خوشحال خان د زوی نوم دی، چه تخلص ئې "هجری" او د پښتو یو مقتدر شاعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځای مِې په ګلشن وُ هغه زه وم راشه ګوره — په هر چرته چه درومم په ګلخن باندی دیرې کړم
دا زړه دی که قسمت دَی که څه نور څه کوړی موډی — چه زه ئې مبتلا د ستمګری په شیرې کړم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالی وی — په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه ترې کړم
که پایم په دنیا کښ زه خوشحال په دا زوړوالی
دَخپلوُ دَ پردیُو به لا څو مینی سپرې کړم

ته دلبره که عذار یې زه وامق یم — ستا په مینه کښ هر ګوره موافق یَم
ته که له ما نه پایې معشوقه یې — زه به بې له تا په څو پایم عاشق یم
ته تل خانده هوسیږه څما زړه یې — غم به زه کړم چه همیش دَ غم لایق یم
پتنګ ځان په اور کښ وَویشت دا ئې ووې — که می لاف دَ مینی وَواهه صادق یم
که د غشیو باران را باندِی وشی — که به سترګِی له تا واخلَم منافق یم
چه و تورو خاورُو هسی حسن ورکا — ه حیران پاتی په صنع د خالق یم
د نیمګړو طبیبانو دارو اور دی
زه خوشحال په طلب ستَړی د حاذق یم

تا چه زلفی کړې خم خم — ځکه نه وایې سم سم
تا چه سترګی کړې راپورته — پکښ زه وینم غم غم
څو به ته لکه هوسی یې — تل له ما ګرزې رم رم
دَ خوبیَ کار په تا دی — نن په دا دور تم تم
که دی ډیر نه وِی په زړه کښ
خوشحال یاد لَرَه کم کم

تا څو یاری پرې کړه واړه زه در پسې درومم — څو در پسې درومم هونبره ډیره خواری مومم
هیڅ په ما پوهیږې نوم می څه دی ستا په عشق کښ — قیس دَ لیلی وُ، تا ویشتلی زه لیس نومم
زه څه هغه نه یم چه خوښی غواړې له ما نه — تل دی د غمونو لبالب جامونه شومم
هر چه شهسواران دی واړُو وَتیځلی[1]وړاندی — زه دَ دُوی په منډه دا یم[2] ځم ورپسې درومم[3]
ځار تر تا رسوله[4] (ﷺ)! تا می یار لیده په سترګو — راشه را نیژدې شه چه دی دواړه کَسِې چومم
یو لوری مِی نشته مینی هسِی سر هوا کړم
باد غُندِی خوشحاله په هزار طرفه درومم

څه عجب زیبا صورت دَی چه زه پابست دَ ده یم — راشی وګوری عالمه چه په څو تر دست دَ ده یم
دواړه زلفی ئې دَ زړه په قصد دسرَه شکست کړې — زه په ځان و زړه بندِی په هر یوه شکست دَ ده یم
زه حیران یم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې — چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست دَ ده یم
آوازه شوله په دهر نیک بد واړه خبر شول — چه څما اشنا یَو بت دی زه هم بت پرست دَ ده یم
درسته شپه ئې په هر غولی زه وَلاړ نارې وَهمه — چه اې خلقو عیب نشته که مستی کړم مست دَ ده یم

---

۱. یعنی تاخت ئې وکښ.

۲. یعنی لار او شهراه.

۳. لغومم.

۴. ځار تر تا رسول شم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دا خپل صورت دی نیست په عشق کښ نن کړې اې خوشحاله!
بیا دَ ځان دَ هستی[۱] لاف کړه، وایه زه هم هست دَ ده یم

چه دا هسی دی له جوره مشوش یم — له آزاده می حذر کوه دردکش یم
که قوت دی دَ هاتی په زړه مزری یې — زور قوت را باندی مه کوه آتش یم
دَ جنون بخره می اوس نده هاله وه — چه مین په هغه یار پریوش یم
څوک به ما غُندِی یَو هیښ په زړه ساده وی — چه وفا غواړم له کښلیو په دا اش یم
راته څه وایې، چه ته په چا مین یې — په ایمان به درته وایم پنج[۲] و شش یم
که په در می زر خرید گرزی بی شماره — و خپل یار ته زر پیرو دی دَ حبش یم
طعام خورم مزه می نه درومی تر ستونی — همیشه د شیرینی مزه جش یم
غم د اور له تا وه زر لَری چه قلپ وی — ځما څه اندوه له اوره چه بې غش یم
د دې دور حریفان که شوده پیۀ دِی
زه خوشحال دَ شودو پیو په سرش[۳] یم

ځما خوب له اندیښنو نه شی بیدار شم — و عالم وته په دا تهجد گذار شم
غرُونه غرُونه گناهُونه را په یاد شِی — وَ خپل خدای وته گویا په استغفار شم
استغفار په خوله په زړه دَ شر فکرُونه — بیا له خپله استغفاره شرمسار شم
دَ دې دور دَ شیخانو حال می وکوت — چه ساعت ور سَرَه کښنیم ترې ویزار شم
ما دا هسی شیخی دوی[٤] وته بخښلې — په محشر د دَ رندانُو سَرَه شمار شم
چه حلال کسب ئې نه وی شکرانې خوری — خدایه بځن[٥] په شیخی دَ شیخ مکار[٦] شم
دانا تار چه په جلی ذکر شیخان کا — کله زه په تاخت راضی په دانا تار شم
چه څرگنده سربازی کاندِی دَ تورُو
زه خوشحال خټک تر هسی هنر جار شم

چه دَ عشق په ملک ندیم یم — دَ اندوه په ملک مقیم یم
نه بهښت وَته هوس کړم — نه په ویره دَ جحیم یم
بند دَ یار په اختیار یم — آزاده له هر نعیم یم
سینه زه لَرم روښانه — تا ته تور سیه گلیم یم
هغه قول چه ما کړَی — په هغه قول مستقیم یم
خلیفه[۷] اصل ځما دی — لوی نسب یم که یتیم یم
که نور اوس دَ مینی لاف کا — زه عاشق په یار قدیم یم
په غه اور چه عشق ئې نوم دی — گه براهیم که کلیم یم
دَ یوه نفس دَپاره — په امید، وهم، په بیم یَم

---

۱. دا هسی.
۲. محشی ورته لیکلی، چه د ابجد په حساب ۵، و) پنځه او شپږ راځی، چه (هو) ځنی جوړیږی، یعنی په هومین یم.
۳. محشی ورته (پیروی) معنی لیکلې ده، په یوه نسخه کښ (د مخ رش یم) هم راغلی دَی.
٤. دیو ته.
٥. بځن یعنی وږ سترگی، حریص.
٦. په ځنی نسخو کښ د مکار پر ځای رحمکار راغلی دی.
۷. تلمیح دی په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارضِ خلیفه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال په خرابات[1] کښې
گرم په امانت عظیم یم

چه ستا له زیبا مخه چیری گل وته نظر کړم. پخپلُو سترگو خیر شم چه که ښځ[2] پکښې خنجر کړم
چه ستا له زیبا مخه څوک بل مخ راته وستایی یو هسی قهر راشی چه که غوځ ئې دغه[3] سر کړم
که هر څو دَ بهار گلُونه ښه دی په چمن کښې یو گل به په ښایست کښې ستا له مخه برابر کړم
دا مه[4] وایه و ما ته چه ته ولی وَر په ور شوې خپل مخ وته ووایه چه ئې ولی ور په ور کړم
خاطر می څه خو خلاص وُ فراغت وم له غمونو چه مخ دی را ښکاره کړ زه دِ بیا په نارو سر کړم
که واړه خزانې دَ شاه جهان بادشاه ځما شِي همه واړه به زه په یوه خال دَ خوبا ورکړم
رشتیا خبره ښه دَه راته غوړ باسه خوشحاله
که تیر تر سر و مال شوې ځما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه می مجال دَی چه به وَوایم ستا یار یم دا هونبره عزت لږ دَی چه گدای د دَ دربار یم
چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لَره څوک بولی زه کله ستا له عشقه وَ بل کار وته وزگار یم
په لویه ورځ به ستا په گریوان ښخی کړم منگلی څه ته څه دی ویَل دی، ستا د خون څه پروادار یم
په ما باندی ته تل د واړُو سترگو عزیز یې که ستا تر فهم هر څو تر دا تورُو خاورو خوار یم
سودا دَ یار دَ وصل که په سر شِي پایمال شی دَ سر و مال به هیڅ صرفه وَ نکړم خریدار یم
چه وَمرم عزیزانُو تور کفن را لَره بویه پدا سبب چه زه دَ تورُو سترگو سوگوار یم
هزار ځله په کال کښې یَوَه میاشت دَ گلُو وخت وی دَ یار په صحبت زه محبوبَ تل تازه بهار یم
څه جک وهې ناصحه چه وَ ما ته نصیحت کړې
در درومه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار یم

چه نظر دِ په ټیکَ[5] د تور وربل کړم دَ جهان بادشاه دَ ځان مخی ته بل کړم
لا د ما طالعِ بهتره تر هر چا دی چه دا هسی کښلیو سترگو ته کتل کړم!
دَ سرو شونډُو په شرابوُ چه بیخود شم د مستی رقیبانوُ ته ښکنځل کړم
اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندِی چه دعا دِ دَ وصال په سحر تل کړم
چه می زړه وریښې سه[6] هونبره سریږی چه په مخ ئې پرهارُونه په چیچل کړم
د ښه مخ مینه می نه درومی له دله که تَل غوړ دَ ناصحانوُ په ویل کړم
په صوعت می پرهارُونه دی خوږیږی په وار دَ هر پرهار دارُو به تل کړم
دا داغُونه چه می سږ په زړه بنځوس دِی تر بل کال به ئې دَ عشق له لاسه سل کړم
چا په زور را لَرَه غم نه دَی راوړی وَ خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم
ازلی می دَ غم بخره ده راوړې غم که نورُو لَرَه درومی زه ئې خپل کړم
یو نیکبخت ساعت به وِی چه راته غوړ کا چه په وَر ئې په فریاد ژَړَل کړم

---

۱. په خیر آباد کښې.
۲. سیخ.
۳. که غوځ د هغه سر.
٤. و مه وایه.
٥. یو پسوال دی، چه ښځی ئې پر ټیکو ځړوی.
٦. سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه لا ښهر دَ دهلی شته خوشحاله
څه فائده که وران په آه سَرَه کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خیاله سَرَه خواب کړم — چه بیدار شم دَ مخ سود دِ په آفتاب کړم
چه می ستا دَ خولو بوی تر سپږمو تیر شو — نور به څه مینه په مښک او په گلاب کړم
بې نصیبه لیدل نه میسر کیږی — په لیدو پسی که هر څو اضطراب کړم
ښه لیدَل ئې په مثال آب حیات دیَ — دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کړم
په ښکنځا می کله کله سر افراز کړه — هغه دم چه دَ سوال هیله په خواب کړم
ما ته څه وایې چه چا هسی خراب کړې — چه دَ حال پوښتنه نه کړې تا خراب کړم
ما ته مه وایه چه ولی پیچ و تاب شوې — ستا دې تورُو زلفُو هسی پیچ و تاب کړم
چه له مخه دِ پَلَو واخیست لمبه شوې
بیچاره خوشحال دِ درست سَرَه کباب کړم

څو ژوندَی یې دَ زرق مه کوَه هیڅ غم — خپل قسمت به در رسیږی بیش و کم
قابل غم دَ ننگ و نام کا په دنیا کښ — نه په غم وِی دَ دینار او دَ درم
قارون لاړ تحت الثری لَرَه لا درومی — موسی (ﷺ) پاس په علیین کښیښ قدم
پسله مرگه ښخ دَ مرد تر قدم ښه یم — گور می مه شه دَ نامرد له گوره سَم
دَ خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
پسله مرگه به ئې یاد کا ډیر عالم

چه په ما باندِی مین باندِی مین یم — چه ځما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
ما وې یَو زمان که بیل شم زه به ومرم — چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
که دَ پښو خاوری[1] ئې نه یم باری شکر — چه دَ گرد په دود ئې نښی په لمن یم
په نور څه می دَ خاطر دلاسا نشی — په جهان کښ آرزومن دَ ښه دیدن یم
خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخښو[2] شم — په فراق کښ په ژړا ژړا کړمن یم
که رقیب په دا خبر شی ترو به څه کا — چه له یاره سَرَه زه لاس و گردن یم
یمانی چهره می ولاړه حبشی شوه — دَ فراق په اور ئې سوَی لوغړن یم
زه دَ دوو په ځای درې گواه لَرم په عشق کښ — رنگ می زیړ، سترگی لندې، زبون په تن یم
ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
زه خوشحال دَ اوسنِی دور کوهکن یم

څوک خو به کیده واړه به نه وه سَرَه سم[3] — ته د کښلیو سر یې، نور تر تا دِی واړه کم
یو کلی یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډیر دی — چونې کښلی هغه دَی، چه ئې ستایی درست عالم
وخوځه په باغ کښ رنگارنگ گلونه گوره — گل دی دَ گلابُو دَ گلونو مقدم
څه لَرَه اې میاشتی ته خپل مخ ستایې و ما ته — دَ یار په مخ می نور ځِی ستا په مخ درومی تورتم
مخ ئې له که اور دی، پرې پرتې دِی توری زلفی — څه رنگه بازی کا په سره اور کښ تورا رقم
څوک چه ډیر ډیر گوری یار، دَ زړه مینه لړیږی — څو ئې ډیر ډیر گورم، پرې مین شم دم تر دم

---

۱. خیری.

۲. اروانښاد، خدای بخښلی، آزاد، په یَوَه نسخه کښ بخشو راغلی دی.

۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا وَيل خوشحاله که مې غم لرې په زړه کښې
خوښ اوسه خَوښې کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازۍ په جهان کړم هغه زه يم
هم ئې پوسم[1] هم ترې يوسم اړې پر نه يم
و اغيار ته لکه کاڼې موم وَ يار ته
په سختی او په نرمی کښې هغه زه يم
و بلا ته دَ اختيار توره په لاس کښې
و قضا وته تسليم په شان دَ مړه يم
لکه بوټې دَ کيميا په مرغزار کښې
چه په حال مې خبر دار شِی دَ هغه يم
تندر هم ځما له ذاته نه پيدا دی
په سپين زړه که دَ باران سپينی اوبه يم
په هر نام چه دِ رضا هغه مِی بوله
آدم زاد، فرښته، پری، بوده، ليوه يم
دَ کونينُو نندارهِ دَ زړه په عين
دَ ويښ والی په دود کړم تا ته اوده يم
دَ هر چا بازار ځما په سودا تود دَی
خبر دار په سود دَ بحر هم دَ غره يم
هم دَ اُوښ غُندی هلک سَرَه په لار ځم
چه په بده لار مې بيايی هلته نه يم
هم مې څيز هم مې نا څيز کا په زمان کښې
زه خوشحال په حال خبر نه يم چه څه يم

څو به ستا دَ ديو غمونو زغمل تل کړم
دَ يارانُو کمی نشته يار به بل کړم
په قراره قراری دِ ياری پرې کړه
دَ نيمگړی نيت و چا وَته ويل کړم
چه وعده دی دَ وصال چيری خطا شِی
په ژړلو خاوری ختې دَ بورجل کړم
هر طبيب لَره چه وريشم ناقص وی
چه له حاله ئې خبر شم ځنی تلَل کړم
نور به هسی يک تنها له خلقو اوسم
دَ هر چا سَرَه چه کښېنم غم حاصل کړم
بلا پيری زړه لرم دا ئې عادت دَی
غم وَ بل لوری ته دورمی زه ئې خپل کړم
چه منگی مې تشول دَ مِيُو زه وم
اوس نور ډکی پيالې اَخلی زه کَتل کړم
منکری دَ عاشقیَ سَرَه مله دَه
په انکار که دروغجن يم دروغ سل کړم
خالی لاس ورځنی ځم هيله مې نه وه
چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلَل کړم
پدا هونبره هوښياریَ هسی هيښ يم
څوک چه زهر راته نوش کا، هم مَنَل کړم
غر گناه راته دَ خس غُندِی ښکاريږی
چه په مهر کرم رايشم بخښل کړم
هر غزل مې په بياض باندِی وگوره
زه خوشحال ختک دَ زړه په وينُو کښل کړم

چه مين دی د زلفينو په سلسل يم
خود پخود وَ ليونتوب وَته مائل يم
وايِی ته به دَ مجنون غُندِی مين وې
که وَ چارُوته مې گورې ترې فاضل يم
ما به څه پوښتنې چه څه لَرَه زړه تنگ يې
ستا دَ تنگی خولې په فکر کښې تنگدل يم
دَ گلونو په ليده دِ مخ را ياد شی
ځکه هسی په گلگشت دَ چمن تلل يم
په ځير ځير راته کاته کړې ځيروې مې
چه دِ زړه هسی جفا کړه اوس دِ خپل يم
لکه څوک چی پخپل دين کښې مستحکم وی
هسی زه دَ يار په مينه مستقل يم
چه جدا له خپله ياره ژوندی پايم
زه په دا ژوندون له ياره تل خجل يم
دَ نفر غُندِی مې عذر چاره نشته
هر چه ما وَته څه وايې په منَل يم
لکه څوک چه خواړه شهد وَخورِی خوښ شی
هسِی خوښ دَ شکر لبُو په ښکنځل يم

---

١. پوسل: تربيت او روزنه او پالنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه[١] خوشحال په گلریزی کښې بهار راغی
په زیبا وَیَل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهیږم چه زه څه یم څه به شم — له کومه یم راغلی بیا به کوم لُورِی ته ځم
خبر دَ هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه وړ — له حاله له احواله ئې که هر څو څوک پوښتنم
دلې چه څوک لیده شِی نن[٢] ئې شپه پدا بانړه[٣] کښې — آخر ئې له دې ځایه وار په وار واته گنم
جهان یَو کټوری شُو زه په مثل دَ میږی یم — حیران پکښې جار وَزم لاس وپښې پکښې وهم
په هیچ[٤] کله زړه ښه کړی کله زړه په هیڅ بیا بدکړی — په کام که په ناکام دی واړه باد دی پیمایم
دنیا وَته چه گورم کار و بار ته دَ وگړی — دَ اوړکیو تماشې دی زه ئې هم ور سَرَه کړم
چه ته پرې مبتلا یې که دِ مال دَی که دِ ملک دی — دا واړه بې له خوبه بې له خیاله نه وینم
چه تور ویښته دِ سپین شول خوی دِ نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق دَ سړی نوم دربانډِی بردم

دَ صفا په لارِی نه یښی قدم — همیشه له دروِیشی وهی دم
هغه کله شیخ، ملا، ولی، درویش دی — چه نظر په سود زیان په مدح وذم
درویشان په تفاوت ندی راغلی — خپل پرَدی په سترگوُ واړه گوری سم
دَ درویش تر زړه به نه رسی دا دواړه — آئینه د سکندر که جام دَ جم
و درویش علم په درس په مکتب ندی — تل نظر لَرِی په لوح او په قلم
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی — دَ درویش تر شرقه غر به دی یوسم
نه په نون دی نه په میم دَی نه په جیم دی[٥] — کامل پاس په لام وهلَی دَی علم
چه ذره طلب دَ نمر کاندی خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وایم وَ چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم — دَ خدای منت را باندِی چه هر څه یم منافق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا ځما په مینه تازه ده — که هر څو کښلی ډیر شی نور په هیڅا عاشق نه یم
د مخ مشال دی بل کړ دَ پتنگ غُندِی پرې راغلم — بیا ته به راته وایې، چه په عشق کښې صادق نه یم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښې — که ته لکه عذرا یې زه هم کم تر وامق نه یَم
یا مست یا لیونَی یم یا می نه زده کار د مینی — ښکاره ښکاره وَیَل کړم دَ رازُنو سارق نه یم
دَ هر ښهر په کوی کښې ناقصان طبیبان ډیر دی — که هر څو پسی گرزم زه لا پیښې په حاذق نه یم
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما دَ گمراهیَ — انصاف ښه دَی زاهده زه مخلوق یم خالق نه یم
دروغ وعده هم ښه دَه دَ سړی دَ زړه امید شی — یو تش مهر خو وَکړه که دَ ډک دِ لایق نه یم
که وایې هغه وایه چه دَ عشق دَ محبت دِی
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

---

١. د خوشحال.

٢. نن میشه په دا.

٣. له کلی جلا یوه کوچنی بنا بانړه بولی.

٤. که زړه په هیڅ ښه کړی که نه زړه په هیڅ بدکړی.

٥. په دې بیت کښې نون اشاره ده ناسوت ته او میم ملکوت او جیم جبروت، او لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خپل یار مینې په زړه هسې بیمار کړم
چه په درد کښې ئې هرگوره ناقرار کړم

چه ناقص مې دارُو کا پرې نه رغیږم
دَ حاذق طبیب طلب په کوم دیار کړم

توری سترگې، توری ورځې، توری زلفې
دا همه توری بلاوی[1] زه ئې خوار کړم

که یَو تَش نظر دَ مهر راته وکا
دَ دنیا واړه منصب، مال به ترې جار کړم

زه خو هسې نادیده نه یم اې خلقه!
چه به بِه تر مخ گلُونه دَ بهار کړم

دَ بهار گلؤُنه اور شِې زه پرې سوځم
چه بې کښلیه مخه سیل دَ گلذار کړم

بې له ځانه په بل چا مې پیرځو نشِې
چه کاته د مهوشانُو په دیدار کړم

چه ډیر ډیر کښلې مخ ته کتَې نشم
دواړه سترگې ئې مزرې دِې ځنې ډار کړم

ما خوشحال په ځان پخپله چارِې وکړې:
چه په ملک کښې یو ناترس وی زه ئې یار کړم

دَ تقویٰ د پارسایَې دعا تل کړم
چه د عامې اثر نکا څه ویل کړم

زړه مې خدای مین کوی په ښایسته وو
هسې نه چه زه پخپله زړه مایل کړم

چه عالم مې اړوی دَ عشق له کاره
زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم

مگر زه فسق او فجور لرَه پیدا یم
چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم

واعظ حوری ښه کوی تر دا دلبرُو
که هوهو ورته لَرَم کله منل کړم

زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه
چه دلبرو ته دَ سترگو غَرْوَل کړم

چه دَ عشق غمؤُنه نور چا لَرَه درومی
زه ئې مخې لَرَه ورشم واړه خپل کړم

عاشقان به دَ جهان په ما پیغور کا
زه که اوس په عاشقَې کښې خوی بل کړم

و هر چا وته ئې راز وایم دَ مینې
د هر چا سَرَه چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایَې نازیدلم[2]
واړه غم وُ چه پرې ښه وَپوهیدلم

د زړه زور دَ صورت توان را څخه لاړ شه
چه درانه دَ بیلتانه پیتې آخلم

آشنایې یاری په مهر په رضا شِې
پدا کار کښې په چا نشی زور و ظلم

سر اول دَ یار دَیار په بالین کښیږدم
له غه پسه په پالنگ باندِې څلم

چه دَ سر په ځای سینه راته بهِه[3] کا
هم هغه به دَ ښو په غشیو ولم

ښایسته لکه گلؤُنه زه طوطی یم
چه و هر لوری ته ځم په گلو ملم

که سیالی له مَرَه[4] شِې نه ئې له بخته
شاه پخپله بې ریباره و بللم

هوسی چا په دَو نیولِې دِې خوشحاله
بیهوده په غزاله وُو پسې زغلم

زه چه هسې په تعجیل او په شتاب ځم
خرابات لَرَه په هیله دَ شراب ځم

د ساقی له لاسه مې چه تناول کړم
بیا په بیارته به بیخود دَ مست خراب ځم

دَ ساقی دَ مخ جذبه مې مخ ته بولی
چه دا هسې میکدې ته په ترتاب[5] ځم

---

۱. بلا دی.

۲. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

۳. محشی ښښانه ورته کښلې ده.

٤. له نره شی.

٥. یعنی غم، افسوس، ساندی، نارې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد د درد می ئې له خمه دی نوشلی — اوس په هیله په امید دَ می ناب ځم
چه می نشې بله یو سر بل سر سترګی — له جهانه مخ پوښلَی په نقاب ځم
له دوو سترګو می روان دَ اوښو سیند شو — د دې سیند دَ پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور می له خاطره فراموش دی — دَ جمال په خیال ئې درسته شپه په خواب ځم
دَ محبوبی دَ جمال شغلې آتش دی
زه خوشحال ئې له لیدَلُو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازی دَ عالم وړم — دَ خپل یار دَپاره دا جور و ستم وړم
دَ لاله غُنډِی داغدار په جهان راغلم — هم دا داغ به له جهانه د صنم وړم
په وصال ئې دَ جهان خوښِی راشی — چه له کښلیو جدا کیږم ځنی غم وړم
په عالم دَ مجنون بِرغ دَی مرد می بوله — په محشر که ځنی وړاندی خپل علم وړم
هر قدم په ځګر خون بِردم توئی مشه — دَ شرابُو پیالې ډکی په تور تم وړم
چه نرګس ته نظر نکاندی له کبره — و هغو ته څه ګلوُنه دَ شړشم وړم
کارکنان دَکار فرمای په حکم کار کا — زړه چه حکم فرمایی هوری قلم وړم
هونبره ډیری خرخښې فتنې جنګونه — بیا به وایې چه زه ستا غنجونه کم وړم
په هر دم دَ هغه یار منت را باندی — چه ئې هسی ډیر خیالُونه په هر دم وړم
مخ به چیری راته سم کړی په یاریَ — که دا خوی به همیشه له عمره سم وړم
چه په کوی کښ دِ مقیم شم دروغجن یم — که به نوم په ژبه جیرِی د ارم وړم
راته وایې نن زړه څه رنګ وړې له ما نه
که دِ خوږین کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم وړم

زه چه خپل قدم دَ عشق په خونی راه بِردم — هر زمان له تنه سر لکه ګیاه[1] بِردم
دَ جمال خوبی دِ زیاته تر آفتاب ده — دَ نظر دَ پاره نوم درباندی ماه بِردم
درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم — هر سحر په افلاکوُنو باندِی آه بِردم
که ته تیغ دَ جفا وَکاږې و ما ته — ستا وَ تیغ وَته به سر لکه ګیاه بِردم
که می چیرِی لاس و واک در وَرَسیږی — په سپین مخ به دی دَ غاښ نخښی سیاه بِردم
بیچاره خوشحال چه ستا دَ ورګدای شو
ځکه زه درباندِی نوم دَ بادشاه بِردم

ښه به هغه وخت وی چه به یار لَرَه ور درومم — وایم چه زه باغ و بهار لَرَه ور درومم
زلفی ئې ښکاره کړې مښک غنبر ئې په ما توی کړه — اوس به له دې پسه څه عطار لَرَه ور درومم
خدای په کور کښ راکړه، هغه توری سترګی تُرکه — اوس به ئې په مرسته څه فرخار لَرَه ور درومم
زار دَ خوږُو زړُونو، خوښ خرم زړونه آزار کا — غم اندوه می دا دی چه خپل زار لَرَه ور درومم
هر چرته چه خار وِی، هغه ځای مومی ګلوُنه — ځکه پدا هیله هر هر خار لَرَه ور درومم
کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندی حیران یم — مرګ و ته می ناست هغه خونخوار لَرَه ور درومم
هم ئې په ما وکړل څو څو رنګه ستمؤنه — بیا له نا څاریَ ستمګار لَرَه ور درومم
یار می په ښایست کښ لکه ګل دَ نو بهار دی — سود ئې دَ جمال کړم چه ګلزار لَرَه ور درومم
ښه خواږه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترګوُ
اوس ئې په ژړا ژړا مزار لَرَه ور دورمم

---

۱. لکه کلاه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مین زه په گلزار یمه په ځای یم   که دَ مخ ئې په نندار یمه په ځای یم
چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه!   په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
یار می ولاړ شو پدا لار ورپسی درومم   که ډیر ستړی پدا لار یمه په ځای یم
بې له عشقه بله چار نشته بهتره   که دایم دَ عشق په چار یمه په ځای یم
په جنت کښ هم دَ حورُو صفت کیږی   که طالب دَ ښه نگار یمه په ځای یم
له خوږوُ شونډو ئې سرې شکری اوری   که طوطی دَ شکر بار یمه په ځای یم
زه خوشحال په لیونتوب کښ خوشحالی کړم
لیونی دَ پری وار یمه په ځای یم

که می هر څو ته بادشاه یې زه گدا یم   مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا یم
زه چه ستا له غلامیَ داغ لَرَمه   هیڅوک ځان سَرَه سَم نه گڼم بادشاه یم
دَ خاطر ورمی تړَلی دَی په غنو[۱]   له عالمه سَرَه ناست په فکر ستا یم
که دِ څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم   که دِ څوک د تلی خاوری زه خاکپا یم
کله سَتا دَ راز خبری په کاغذ کښم   کله سَتا له مخه حال قلم ته وایم
دَ ښه مخ دَ عاشقانوُ دِ شمار نشته   ولی زه په همه واړُو کښ یکتا یم
خادمانُو له شمارې می محروم مکړه   که دَ نورُو انعامونو دِ تر شا یم
که په ما مهر کرم کوې ته ښایی   که پما جور و ستم کوې سزا یم
تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
که په کار که نا په کار یم خو هم ستا یم

که همیش دَ ملامت کاڼی په سر خورم   غم می نشته چه په تور ئې دَ دلبر خورم
که دَ سپیوُ دَ کَودِی اوُبه ئې مومم   زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
لکه باد په نرگس ولگی تازه شِی   دَ رقیب څپیړه هسی په بصر خورم '
زه به لا ورته تلوار کړم لکه تَږی   که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
چه په ښاخ ئې ډَول ډول میوې زانگی   لا به کله دَ وصال دَ ونی بر خورم
تا ویل خوشحاله چپ شه خوله می واخله
زه طوطی یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که گناه نه کړَی آدم   ترو په چا به شو کرم
سکه کرم لَره بایده دی   چه پیدا شوَی نور عالم
په یَوَه توبه گناه ځی   دَ سړی له عمره سم
گرد غبار چه په گل پریوزی   شست و شو ئې کا شبنم
دَ مؤمن گناه په غاړه   دَ شیطان وِی بیش و کم
شاهزاده چه بدی وکا   دَ ندیم سر شِی قلم
دَ ده بد په نور ویشل شِی   یار تر یاره ندی گرم
په لا تقنطوا خوشحاله
تل خوشحال اوسه خرم

---

۱. د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروُنکی ئې پر کښت د ساتنی دپاره را گرزوی، یا ئې د باغ په ورکی د تړلو دپاره ږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم
دَ باغ گل می غوړیده زه ځنی لاړم
بل بادشاه نشته اورنگ می عدل نکا
که سبا بیگا ئې تل په دربار ناړم
دَ طلب غړی مې لاندې شول تر غرونُو
هغه بیل یاران په کومو غړیو غواړم
دَ هواد یاران می هر زمان یادیږی
چه ئې مخ په خوب کښ ووینم وَویاړم
چه قاصد دَ یار دَ خولې کتابت راوړی
څو ئې لوند په اُوښیو نکړم نه ئې نغاړم
زه خوشحال پخپل قسمت پوری حیران یم
چه په چرته گرزیدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سَرَه ښورم
نور به ډکی پیالې اخلې زه به گورم
لاله زار به شگفته په هغه ملک شي
چه باران دَ دواړُو سترگو باندی وورم'
وایی زړه له ما نه وَژغوره که ښه کړې
کشکی ستا له لاسه خلاص شی زه ئې ژغورم
ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده
که ئې ته په بهار پیرې زه ئې پلورم
په دا راز به هر بې نیاز کله خبریږي
چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمؤنه د دې خپل خاطر کباب کښم
بویه دا چه دفترؤنه یا کتاب کښم
په بیان په قصیده به تمام نَشي
که ناسازی دَ سپهر و دَ شهاب کښم
دَ فراق غمؤونه لور په لور انبار دی
په کاغذ باندې دَ کوم یوه حساب کښم
په ډیر غم کښ هیڅ خبر نه یم له حاله
چه زه دا اویَل په ویښه که په خواب کښم
که جفا دَ زمانی وه که دَ خلق
زه به دا واړه په حکم دَ وهاب کښم
په فلک باندې دَ هیچا حکم نشته
چه ئې ظلم، ستمؤنه، انقلاب کښم
دَ آگرې په کوټ کښ بند شاه جهان دی
دَ دارا به هغه کوم فانی جناب کښم
نه به زړه ځما سړیږی نه به بس کړم
ورځ و شپه که سلامُونه په احباب کښم
خراب شوی دَ فلک له لاسه ډیر دې
اوس به حال دَ هغه کوم یَوَه خراب کښم
که دَ خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم
یا آهونه یا ژړا یا به عذاب کښم
یَو مکتوب دَ خپل اشنا را لَرَه راغی
اوښی بغرگی تویَوَم چه ئې ځواب کښم
حاسدان می په حساب لکه گِلاب دې
حیف ندی چه به جور دَ کِلاب کښم
ما خوشحال په خوب دا حال نه وُ لیدلَی
چه به دا دَ غم بیتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک ووایی لَرَم [1]
چه می بخت نه کا یاری څه وَوایم
په جهان کښ دَ وفا هنر کیمیا دی
زه ئې څه لَرَه له چا هیله کوَم
دَ وفا میوه دَ هر چا په باغ نشته[2]
بیهوده ئې هَرَه وَنه لَتَوم
غه باران چه په دریاب باندیی وریږی
په باران به ئې زه څه حسابوم
نادانی مې غلبه په هوښیارې شوه
مرغلَری په دریاب کښ تویَوَم
له قسمته به نه لږ نه به څه زیات شي
غه روزی چه ځما نده نه ئې خورم

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. د وفا میوه د دهر په باغ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځما له رزقه زيات ځما څخه وی　　امانت غُندِ ئې بل لَرَه ساتم
کوم مکان دَ زمانې له مکره خلاص دی　　چه هغه لوری ته تيښت ورځنی کړم
که په تښتي خلاصيدی[1] ځنی به خلاص شم　　دَ قضا له لاسه کُوم لوری ته ځم
زمانه می دَ فتنو په کاڼيو ولی　　زه ابله دَ ښيښې سپر په مخ کښيږدم[2]
چه په راغله ئې ښادی را سَرَه نه وه　　په هجران به ئې څه زړه[3] زهيرَوم
چا ويَل چه صبر نخښه دَ بری دَی
زه خوشحال په صبر ځکه زړه تَړم

لا به کله خپل مقام وَ دلبر ورکړم[4]　　چه گټَلَی مال همه ورته وَلورَ کړم
يو ويَې دَ دلاسا راته پرې نږدی　　ځان که هر څو خپل مين ته مرور کړم
هيچا نه وکړه ځما دَ زړه ساتنه　　هر سړَی مِی زړه دردمن کا چه زړه ورکړم
په درست کلی کښِ يَو هسی دلبر نشته　　چه خپل زړه دَ ده په وصل بهره ورکړم
خبر دار به شي عالم ځما له درده　　که دَ آه په اور ډېوزی پيښور کړم
ستا دَ خولې خبری نوری دَ زړه نوری
زه خوشحال ختِک پوهيږم پرې باور کړم

ما شراب خوړلی نه په حد واهه شم　　که ئې وَخورم خبر نه يم چه به څه شم
په هر لوری چه نظر کومَ اغيار دی　　دَ زړه حال وَ چا ته وَوَيلی نه شم
زمانې را باندِی وکړې هسِی چاری　　لکه دُر دَ خر مهر و سَرَه پيبه شم
دَ اورنگ بادشاه په دور عدل نشته　　تر طناب لاندی په ښهر کښ لوټه شم
که دَ رنځ دارُو می کړې طبيبه وخت دَی　　هاله ستا د ارُو وَ مشه چه په تله شم
خپل خونی و چا ته څه ښيم په گوته　　چه دَ چا دَلاسه مرمه خود ليده شم
درسته شپه لکه اَغزی په زړه ځرخيږی　　دَ فراق غمؤنه، ځنگه اوده شم
هيڅ په سترگو ليده نشی يو قصاب دی　　نه ئې لاس نه ئې چاړه په زړه ورژه شم
لکه وُ په هغه شان په وفا ټينگ دَی　　چه تر يار ئې خجل نکړم ځار تر زړه شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر ياره　　دَ سيمايا علم می نشته چه مرغه شم
خلق تشی تسلې کا زه له ځلی　　دَ هلک غُندِیَ هر سړی په خوله شم
اللهداد چه بند په بندگوتی په تار ږدی　　دَ خوږ زړه دمه می شِی څه خو تابه شم
نه شيخان نه طبيبان نه ساحران شته　　چه له دې رنځه دَ چا په سبب ښه شم
زه خوشحال له نورُو څه لَره فرياد کړم
په زړه زړه واړه پخپل غشی ويشته شم

ما بې دوده توسنی کړه منځيدلم[5]　　عاقبت ئې په کمند وَ ښکيږلَم[6]
وړاندِی ورُوستو ئې را واچَول بندونه　　په آخور ئې کيزه کړَی وَ تَړَلم

---

١. خلاصی وی.
٢. په مخ کښ ږدم يا په مخ کښ وړم.
٣. زړه څه.
٤. دا بدله په چاپی ديوان کښ نده راغلې.
٥. منځيدل: پورته پورته عمودی غورځيدل.
٦. يعنی پيچل او بندول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ډېچې[1] هغه ترنډې[2] له ما ولاړې — چه به خوشی په جلگو کښې گرزیدلم
ریاضت ئې دَ مولا[3] را باندِی کښیښې — رنگ په رنگ ئې په حلب وَپوهَولم
چه می لاس دا چا تر شا نه وُ راغلی — اوس پخپله شا پخپله زین آخلم
دَ سورلی هنر ئې وښایه و ما ته — په تیمار را و په راتب ئې وَ ساتلم
ورځ و شپه مې دَ تپاک خبر آخلې — که خوراک خورم که وَلاړ وم که څملم
هم ئې نوم دَ ډېری مینی په ما کښیښې — هم ئې زه پخپله ژبه وَستایلم
بیهوده زغاسته واړه له ما لاړه — چه په هر لوری ئې حکم هورې زغلم
چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ — هغو واړُه په هنر کښې وَپسندلم
اوس می قدر یو په سله یَو په زر دی — چه اول په څو درمه پیریدلم
اوس په هر توکښې خوشحال خورسند خرم یم
پخپل قدر په قیمت وَ پوهیدلم

مست یم مَی پرست یم رندی کړمه کړمه کړم — واوره محتسبه باده خورمه خورمه خورم
نور شراب می واړه نور عالم وَته بخښلی — لام و بې مِی مَی دی پسی مرمه مرمه مرم
موړ به ځنی نشم زه دَ میو مستسقی یَم — تل که هسِی ډکی پیالې څښمه څښمه څښم
لار دَ محبت دَه تل به روغ سلامت نه وم — زه چه په دا هسی لاری تلَمه تلَمه تلَم
څه وائې وَ ما ته حال دی څه وُ په هجران کښې — نور خبردار نه یَم په زړه سومه سومه سوم
خلق راته وایی رنگ دِ بیا زیړ شو عاشق شوې — هیڅ منکری نکړم خلقه شومه شومه شوم
دود دَ عاشق دا دَی چه په عشق کښې ملامت وی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وړم

نور به مخ په آئینه برابر نه کړم — نه به دواړه سترگی توری په رانځه کړم
نه به سپین لاسُونه سره کړم په نکریځیُو — نه به نور په ږمنځه ساز دَ سرو پښته کړم
نه به ماتی ماتی څونې په مخ پریږدم — نه به لاندِی باندی لب په پانُو سره کړم
چه دَ مینی یار می نشته چه ئې گوری — دَ صورت سینگار وَ کوُم یَوه ته وه کړم
درست صورت می سرې لمبې شی شنې ډډوزی — چه دَ خپل مین دَ مینی راز تر زړه کړم
که ژوندُون تر هر چه خوږ دَی په جهان کښې — اوس بې یاره په ما تریخ شو زه ئې څه کړم
هغه یار چه چرته دَی خوشحال دِ اوسی
دَی دِ خپله خوشحالی کا غم به زه کړم

هغه دم چه دَ ساقی پیاله نوش کړم — په مستیَ ئې دواړه کونه فراموش کړم
په معنی کښې هم شراب یَم هم ساقی یم — طالبان دَ میو شته چه ئې مدهوش کړم
ناصحان راته دَ عقل دفتر لولی — خدای به نکا چه ئې زه په ویَل گوش کړم
دَ زاهد په صومعه کښې می زړه تنگ شو — له دې پسته به خدمت د میفروش کړم
زه بلبله خوش نوا د دې چمن یَم — په موسم دَگلو څرنگه خموش کړم

---

۱. یعنی نه رام والی او نه ایل والی.

۲. دا کلمه له ترهند څخه جوړه سوې ده یعنی توند والی، د آس هغه حال چه توریږی چه په فارسی ئې رم بولی.

۳. د سورلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې اثر نه کیږي خوشحاله
څه فایده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه دیوانه شوم
په همه واړه عالم کښې افسانه شوم
لا می ستا دَ مخ څراغ لیدلَی نه وُ
زه زړه سَوَی لا هاله پرې پروانه شوم
اشنایی دی له ښادی نه وه غم وه
چه دا هسی له ښادی بیگانه شوم
ستا دَ زلفو دام می ولیده په لاری
له مسجده نه مقیم په بتخانه شوم
ستا دَ زلفو دَ زنځیر هوس می وکړ
نه چه زه له بې عقلی دیوانه شوم
آغرین[1] دی د ښو نه وُ بلا وُ
چه په ځان و زړه ئې هسی نښانه شوم
زه چه تل دَ لیونیوُ په شماره وم
بیا له کومه په ساعت کښې فرزانه شوم
زه خوشحال هم بې نظیر یم په عالم کښې!
چه مین په بې نظیری جانانه شوم

یَوَه نخښه درته وایَم دَ بې شرم
په وعده په قول نه وی نرم گرم
خدایه ما دَ هغو مل مکړه په لاری
چه ئې نه وی په یاریِ کښې آزرم
دَ ناکس یاری په مثل دَ اُورو ده
چه دَ باد په مخ کښې درومی ترم ترم
یوه بده زمانه شوه دریغه دریغه
په هر چا چه دَ یاریِ باور ورم
که هندو که مسلمان د پَت په کار کښې
چه می ولیدَل دَ هیچا نشته برم
څوک چه نرم ویل کا عمل ئې گوره
ټگان هم په خوله ویل کا نرم نرم
دَ هغو وَ مخ ته مه گوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمی کښې دَ مخ چرم

ن

په کاته شم وَ عالم وَته حیران
چه دَ نس دَپاره څه کا دا سگان
هَسی چاری ئې پیدا شِی له وجوده
چه په فکر ذکر نه وِی دَ شیطان
تل قرآن دَ وړاندی یښی قرآن لولِی
ولی هیڅ عمل ئې نه وِی په قرآن
په کوم لوری پسی ځم چرته ئې غواړم
دَ کیمیا غُندِی نایاب شول دانایان
ښه سړی لعل و یاقوت دَی مونده نشِی
لکه نور کانِی لږ ندِی ناکسان
که په نور خلقو کښې ښه سړی موندل شی
ولی ښه سړی به لَږ وِی افغانان
له هر څو ورته دَ پند خبری وایې
دَ پلار پند ئې هم ښه نه لگِی په ځان
هره چار دَ پښتانه تر مغل ښه ده
اتفاق ور څخه نشته ډیر ارمان
دَ بهلول[2] او د شیر شاه[3] خبری اورم
چه په هند کښې پښتانه وه بادشاهان
سپږ اوه پیړی ئې هسی بادشاهی وه
چه په دُوی پوری درست خلق وه حیران

---

۱. دې کلمې ته په یوه قلمی نسخه کښې محشی "غشی" معنی لیکلې ده، په دوو قلمی نسخو کښې آغزین راغلی دی، منسوب وَ آغزی ته یعنی خار دار.

۲. سلطان بهلول په هندوستان کښې د لودیانو د کورنۍ مشهور باچا دی وروسته تر څلویښت کاله پاچهی په (۸۹٤هـ\۱٤۸۸ع) کښې وفات شوی دی.

۳. شیر شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا وُ، چه په (۹۵۲هـ\۱۵٤۵ع) کښې وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول — یا دَ خدای دَی اوس دا هسی شان فرمان

که توفیق دَ اتفاق پښتانه مومی
زوړ خوشحال به دوباره شِی پدا ځوان

په تیرو تورُو، ور درومی یکرنګان — په لمبو[1] باندِی ځان ولی پتنګان

دَ کنجکو قدر یَو، د دُرو بل دی — ننګیالو سَرَه څه ژوی بی ننګان[2]

ارتګی دَ زړه دلیل دَ جنتی دَه — دَ دوږخ دَ اور لایق دِی دلتنګان

دَ بادشاه په سلطنت پوری خندا کا — په سپیرو ایرو لَړَلِی ملنګان

نور ماهی ئې تار په تار درومی له مخی — ماتوی لویی بیړِی نهنګان

دَ هاتی دَ پاسه سپور ورته پیکه وی — چه دَ میو پیالې اخلِی سرهنګان

څه دَ ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلی پلنګان

بیهوده په ځان غره دَی دا انسان — په ساړه په غارمه چینګه خوله حیران

لیونی ملال دلګیر دَ خوب په وړل کښ — نه دَ لوږِی نه دَ تندِی لَرِی توان

په یوَه ذره خبره خوار خسته شِی — په یَوه ذره سر خوږِی شِی په ځان

پدا هسی رنګ څو کبر څو لوئی کا — چه نظر ئې له خودیٔ وِی په اسمان

واړه عمر تیروی پدا غفلت کښ — تر هغه پوری چه ومری پدا شان

په ژوندُون چه دَ خپل ځان فکرونه نکا — پسله مرګه به هغه کا ډیر ارمان

زاهدان شیخان وَ هر لوری ته ډیر دِی
دَ خوشحال ختِک پکار دِی عارفان

پنځ بد روز بکر حیران بهاردر خان — هدایت ترین سوخته وُ تر دا میان

شیخ ستار ماشه ټوپک عبدالرحیم وُ — دَ ټوپک کُنده خدای یار جامکی کاموان

دَ ټوبک کُنده هر ګز نه وی بې سیخه[3] — حق ناحق ئې پکښ جوړ کړ جهانخان

دَ تسمو په ځای ګویا دا نور عالم وه — اسفندیار غَندی یو څو ګیدِی پاجیان

مردکی دارُو همه خواجه صادق وه — بند و قچی صاحب صوبه وُ پخپل ځان

پدا هسی غرڅه روخ دَ ګذار نه وُ — په آزار به ئی ګډ وړ کا خدای جهان

په مثال خواجه خضری غرڅه خوشحال وُ
چه ګزار وربانِدی وشو ناګهان

څو ګلرنګی چهرې راغلې په جهان — بیا فنا شوې لکه ګل دَ ګلستان

یَو رمق دَی راته پاتو په فراق کښ — چه په مرګ له ما جدا شول ښه یاران

که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه — په وصال کښ مهیا ګنه هجران

دَ هغه بقا فنا ده، بقا نده — چه تبدیل ئې په دنیا شیی هر زمان

دا څه توری خاوری ندِی چه پرې درومې — خاوری شوی کښلی جونه دی ځوانان

چه را یاد شِی ښه یاران و ګور ته تللِی — تل په ما وی دا غمونُو ګڼ باران

---

۱. په سوځونکو لمبو سوځی پتنګان.

۲. ننګیالی سره زر کنجکی بې ننګان.

۳. بې سیخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همگی تر مځکی لاندی شول خوشحاله
اوس دَ مځکی پر مخ نشته راز داران

څو خبر په قباحت نشی انسان
نیک و بد هوښیار دادان ګڼی یکسان
که یو کس په زرکی بیا مومې هم ډیر دی
په هر لوری صد هزار دی ناکسان
هونبره ترس ځما له یېره خو که نشی
څو په زړه یَم له جاهله هراسان
دانایان په ناکامی کښې خوار حیران دی
کامرانی د جهان څوک کاندی؟ خسان
پخپل ښکار باندی غوټې وهی بازُونه
په مرداری باندی ګرزی کرګسان
تفاوت ئې په کرده په فعل ګوره
مچ، مچی دی سَرَه واړه مګسان
چه په درست عمر کښې یو ځله تیره شی
نور اصیله توره نه غواړی متڼان
چه هر ډُوړ ئې و اودو ته هوس کاندی
دَ زربفتو هنر چیری دَی آسان
که دِ زړه دَی چه لذیذ شعر ووایم
دَ خوشحال غُندی پیدا کړه خپل لسان

خوږ ژوندُون په سړی تریخ کاندی بیلتون
په سوزانو لمبو پاس کښیږدی لړمون
چه څه زور قوت دَ زړه وی په کوګل کښې
وار په وار ئې له دوو سترګو کا بیرون
تر دا هسې عمر، نه عمر بهتر دَی
چه تیریږی ورَځ و شپه په ځګرخون
په ځګر ځګر می ولی صرفه نکا
دَ غم لیندیو راته وواهه زنګون
ځما زړه طومار دَ مهر دَ وفا دَی
خیراوه شی چا ئې زده نکړ مضمون
که کتان چه مهتاب خیری کا ګانډه شی
سکه ځما دَ زړه به هم وشی ګنډون
کشکی څوک هسې پیدا شی زه راضی یم
چه می زړه دَ یار له لوریه کا څوک ستون
په هجران کښې که امید دَ وصال نه وی
دَ حیران عاشق به هم نه وُ ژوندون
چه قدم په هغه لار کښیږدی سر درومی
زه همیش په هغه هسې لار کړم یُون
یَو دَ بل په ځای کښینی دَ دنیا دود دَی
زه خوشحال قائم مقام یَم دَ مجنون

دَ زیبا جمال ئې ډیر دَی زیب و زین
ولی زړونه دَ عالم وړی په عینین
یَوَه سترګه ئې رحمان بله رحیم شوه
چه همه مراد پکښې دی د کونین
چه دَ ښهر زاهدان شیخان پیران دی
زړه دَ هر یوه کښان وړی به زلفین
لکه عین دِ خپل پلار خونی وژلی
پسو سرې سترګی راځې په شین شین
واړه لواړ سرونه نغری دَ دردمنو
دَ مزری تر خولې بتر دی د عشق عین
پخپل یار می باور شته چه بل به نشی
غمازان که غمازی کا تر دا بین
په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل یار ته
په خوشحال محصل نه وُ دَ چا تین

دواړه شملې پریږدی بریښوی ورته خپل ځان
ګوره هغه تُرکه به نظر کا په کوم ځوان
څو ګلرنګ مخونه پدا خاورُو کښې بدرنګ شول
څو دَ خیال کړې بګړی یاد لَری جهان
دور دَ دلبرُو دَ ښایست دَی یَو څو ورځی
ژر له برمه پریوزی لکه ګل دَ ګلستان
سرې سترګی اَوُښتې لکه ډیر خونُونه کړی
خدایه خیریت کړې چه را درومی پدا شان
زړه می لکه ګوی دَی دَ مستې په میدان کښې
تل ئې هغه ترک وهی دَ زلفو په چوګان
تل دَ تن هډونه را وکاږم په نوکونو
غم ئې دَ ناوک خورم چیری مات نشی پیکان

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټه په نقاب وَه دَ هر چا ورته نظر وُ   مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حیران
مخ په وړاندې درومی پټ په څنګ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بیا ښه پیر وکړ اسمان

را ښکاره شوې کج فهمی د جهان   دَ جهان دَکج فهمیو الامان!
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   په بازونو چه غوټې وهی کارګان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   چه مغل کاندې بازې په افغان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې   چه ګیدړ په وازدو[1] ډک وَړی زمریان
دا هم ځای دَ تعجب دَ حیرانۍ دَی
چه لښکری په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دَی چه ئې شناخت وشو دَ ځان   دَ ځان په معرفت کښې معرفت دَی دَ سجان
چه ویرې دَ زړه نه وِی نه عمل لَرِی دَ نیکوو   په دا ئې نظر مکړه چه په یاد لولی قرآن
په کور کښې دِ بلا دِی دا دَ نفس غلطی چاری   که ته په ځان شیطان نشې بل هیڅ نشته شیطان
حرص مکړه هوا پریږده له هر چا نه پریکړه طمعه   بل نوم به پتا نږدم په ځان نوم کښیږده سلطان
چه خدای ئې په لار نکا په وَیل به په لار نشِی   که پاڅوې له کوره وَ هغه وَته لقمان
عیسی په معجزه سَرَه ړانده سړی بینا کړه   دانا ئې په دعا نشو په عمر یَو نادان
که هیڅ ور څخه نه وِی غم دی نکا که دانا وِی
خوشحال ختټک ګواهی لِی دَ دانا نشته ارمان

ګوره راته څه وایی دا ستا دواړه چشمان   نور عالم نور ښکار کا، مونږ دَ دین او دَ ایمان
مرِی چه لینده وینی کارګه ستا دا خال دَ ورځیو   ناست دَی تور کارګه په څو په موتی د کمان
راغله په خندا خندا وړه وړه پوښتنه   چا ورته وَیَل دا په رقیب نکړم ګمان
ورتې ورتې اُوښې تل ساړه ساړه آهونه   ستا په درد و غم کښې زه هم دا لرم سامان
نوره پیښکښې را څخه نشته په فراق کښې   یار لَرَه به وړمه دُر دَ سترګو په دامان
یَو زمان می نه ځی هغه یار دَ زړه له سره   څه شی که ئې زه په زړه یاد نه یم یَو زمان
پاتو یم له خپله یاره لیری لا ژوندَی یم   خدایږو په دا خپل ژوندون هر ګوره یم پښیمان
پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمی دریغه   ونیسم په لاس کښې توری زلفی ډیر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله دَ خپل یار په درد و غم کښې
درد دَ یار دَ مینی لا بهتر دَی تر درمان

که همیش دِ همنشین وِی تور ماران   ښه دَی دا نه چه قرین وِی بد کاران
هر چه ستا عیب وَ تا وته ښکاره کا   په جهان کښې هم هغه ګڼه یاران
په کردار کښې یار اغیار سَرَه بیلیږی   تر یارانُو ډیر لباس کا اغیاران
دَ کمذات یاری به هیڅ وفا وَ نه کا   لا په تیره بې نمازان او مَی خواران
لکه تخم هسی بر هسی ئې بوټی   نه ئې خوند مځکه بدل کا نه باران
دَ زړه راز و چاته نه وَیَلَی بویه   چه دَ مځکې په مخ نشته راز داران
په قیامت به یو په یو واړه ځواب لی   که میږی ملخی پایمال کا شهسواران

---

۱. وازګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال باندِی سلام بادشاه دَ وخت دِی
په سپیرو ایرو لَړلِی خاکساران

که هر څو ښایسته یې نه یوسف یې دَ کنعان   که هر څو ډېر هوښیار یې نه مخَی یې دَ لقمان
که هر څو ډېر حشم لرې بادشاه دَ مملکت یې[1]   په زړه کښ فکر وَکړه څه بادشاه وُ سلیمان
څوکښلی ښه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه   چه راغله هسی لاړل اوس ئې نوم دَی په جهان
یو نوم دَی پاتوکیږی نور به هیڅوک پاتو نشی   په بد بدان یادیږِی په نیکِی یادوِی نیکان
که نوم دَ حجاج اروې نوم دَ نوشیروان   په عدل کافر ښه شو، ظلم بدکړ مسلمان
که ښه کړې ساعت دا دَی چه په شمار یې د ژوندیو   نه سود نه به فائده وِی که په گور کښ کړې ارمان
کافر سړَی هغه دَی چه دَ نفس په هوا درومی   مؤمن سړَی هغه دَی، چه تل غم کا دَ ایمان
هیڅ شک پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومرُو   خو شک پدا کښ کیږِی څوک به مومی گورستان
سخ به دَ هغه وِی چه ایمان سَرَه ئې مرگ وی   گور په عزت بیا مومی پسې لولِی قرآن
وخت دَ ځوانی تیر شو اوس پیری راغله خوشحاله
نورکارونه پریږده خو دَ گورکوَه سامان

نس می افریدی دَی څه غم نه لَری دَ دین   ښه فکر ئې لَږ دَی ډېرو بدو وته شین
زه دَ درویزه[2] غُندِی ایمان ښَیَم وَ ده ته   دَی دَ پیر روښان غندِی دَکفرکا تلقین
دو شپیته کالُونه په حساب لرم خپل عمر   تور ویښته مِی سپین شو لا می زړه ندی هیڅ سپین
نشته هغه دُر دَ سرو یاقوتو په دبلی کښ   نه هغه نرگس دَی نه دَ باغ هغه نسرین
زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سریښی   پریواته په گور کښ چه ځما وه هم بالین
ډوبی شوې بیړیَ دَ فنا په اباسیندکښ   ډېر پکښ لاهو شول چه ځما وه همنشین
څه دَ غم پلَو دَی چه ځما په سترگو پریووت   نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین
هونبره رنځ په ځان کښ طبیبان پدا جهان کښ   مرم دارُو خپل نکړم پدا هسی کار نفرین
ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کرم وکا
نفس و شیطان دواړه له خوشحال سَرَه قرین[3]

ندِی لب د جان من[4]   ښه یاقوت دی دَ یمن
نن ما خپل گڼې له طنزه   ما خو نزده هونبره فن
بختور می ئې نوم کښیښ   لا که نشی دروغجن
څونِی تاوکا چین ئې گورم   شی بنده درته ختن
پښتنې په چین چین څونِی   بخښی چین، تبت، ختن
ښې ښې ځی په شین شین   ښه غبغب ښه ئې ذقن
په پښې فیض ځنی زیږِی
په زمین چه ځِی په فن

۱. که هر څو ډېر حشم لَری بادشاه دَ مملکت وی.

۲. اخند درویزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی دَ پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصرکې د پیر روښان (پیر تاریک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

۳. چه خوشحال لری قرین.

۴. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نوروکښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و

آفرین دِ پدَ سرو سترگو خونخوارو
چه بې تورو پرهارُونه کا په خوارو
تورِې سترگی ئې تور بازبانه ئې نوکی
چه ځما خاطر ئې یوړِ په کارو
چه اوچت اوچت وَهَل کا هغه باز وِی
پخپل باز باندِی نظر وِی دَ باز دَرو
دَ وربل په هر هر تار ئې زړونه بند وی
مشاطه ورباندئ نور پیيئی په تارو
په مذهب دِ عیادت مگر گناه دَی
چه دِ هیڅ پوښتنه نشِی دَ پیمارو
لا دِ پیٔ له دواړو شونډُو نه څڅیږِی
په ځواب دِ ژبی بند کړِې دَ هوښیارو
خپل یاران به په پیغور کړې دَ وگړِی
چه دِ دَ د مهر نظر دَی په اغیارو
په ښایست که ښایسته تر ښاپیریٔ یې
ولی دَ جهل دِ بد دَی تر گهوارو
تل په تشو تسلو عاشقان تیر کړې
تا څه لږ غلولی ندِی په دَ چارو
بلبلان دَ گلستان په منځ کی گرزِی
کرگسان گرزی په طمعه دَ مردَرو
زمانه به ئې په سر گلونه نږدِی
هغه سر چه سزاوار وِی دَ پایزارو
طالبان ئې دَ جمال لکه حاجیان دِی
چه کعبې لَرَه ورځِی په لارُو لارُو
نیژدې یار سَرَه ورو ورو خبری کیږِی
لیری یار وته ویِل شی په چیغارو
یک تنها ئې دَ خوشحال خاطر یو نه وړ
په جمال ئې زړونه یووړه دَ بسیارو

آفرین دِ په ولول تورُو سنبلو
چه ئې ځای دَ پاسه ونیوه په گلو
ما چه ستا دَ شونډو مَی سره مزه کړل
مستغنی شوم دَ جهان له واړه ملُو
که په اصل پښتنه دَ هندوستان یې
دَ دَ ظلم خوی دِ زده کړ له مغلو
مگر مور دِ دَ خطا دَ ملک هوسیٔ وه
چه دَ مښکو بوی دِ درومی له کاکلو
زه په هونبره تمنا کی دَ به څه شِی
چه ته هر کله په هونبره تغافلو
دَ هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه
پدَ باغ کی چه غوغا دَه دَ بلبلو
دَ خوشحال په زړه ئې هسِی چارِی وکړې
لکه باز چه زرکه یوسی په منگلوُ

بند و بست دَ کائنات دَی په خبرُو
یو تر سله صدقه شه سل تر زرُو
دَ همت په بال و پر سړِی الوزی
مرغه پورته اَلواته کا په وزرو
ورته وایه توره کښیږده په صندوق کی
هر سړِی چه مَړَنَی وِی په تلبرو
یا دَ سپینی توری مرد شه یا عاشق شه
چه یادیږې په بدلو په سندرو
دَ عاشق بخره خواری زاری ناندری[1] ده
دَ معشوقی څه پروا له مَرَوَرو
له یوه دریابه خیژِی فرق ئې ډیر دی
که نظر کړې دَ دریاب په مرغلرو
چه ئې غم دَ غلیم نشته بختور دَی
خدَیه ما کړې په شمار دَ بختورو
دَ خوشحال خټک خوښی په هغه وخت وِی
چه بریښنا دَ سپینو تورُو شِی دَ زغرو

---

۱. یعنی پیغور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا له کومه لورې بوی راغَی دَ ګونډیُو　　چه خاطر می په های و هوی راغَی د ګڼډیُو
دَ اوږده اوږده غمونه پریشانیَ　　چه څما دِ دَ ئې خوی راغَی د ګڼډیُو
هم پدَ می به دَ زړه پرهار ګانډه شِی　　شکر شکر چه ئې موی راغَی د ګڼډیُو
په هر مخ باندِی څه ګونډی ښایست نکا　　لایق شوی یَو یَو روی راغَی د ګڼډیُو
چه په خیال ئې په سپین مخ باندِی وَلول کړې　　نو بهار ئې په هر سوی راغَی د ګڼډیُو
پدَ کوی کی چه مقیم شوم خلقه څکه　　چه نګهت ئې پدَ کوی راغَی د ګڼډیُو

بیا به هم دَ منګو نوم په ژبه واخلِی
چه خوشحال لَرَه ئې بوی راغَی د ګڼډیُو

پرې غوغا کانِی بلبلو　　تل به وخت نه وِی دَ ګلو
دَ ګلونه مسافر دِی　　کال به تیر کا په راتللو
ستا په مخ به ئې څنبمه　　ساقی مهر کړه دَ ملو
ځایکی دِ وَویشتلم　　کم خطا یې په ویشتلو
که صورت ژغورې له غمه　　سترګِی نسه له کتَلو
دَ دَ مهر وَیل پریږده　　زه دِ خوښ یم په ښکنځلو
ما وې څو می به لا سوځې　　په خندَ ئې وې تر تلو
نه به باز نه به شهند شم　　نه به راشې په منګلو

وعده درسته کړه خوله راکړه
خوشحال ندَی دَ غلولو

چه می ولیده په زړه کی حال دَ واړُو　　مهوشانی قبلَوِی و بال دَ دواړُو
په جمال غره که ډیر و بله ټول شِی　　ستا جمال خجلَوِی جمال دَ واړُو
دَ کشمیر که دَ فرخار که دَ تاتار دِی　　ښایسته څما ښه یار دَی سیال دَ واړو
ما ئې ښه تحقیقی وکړه چه عاشق شِی　　په هجران باندِی وخیژِی فال دَ واړو
سل و سل خبری کاندِی مرګ ئې مه وه　　په یوه ځواب پوره کا سوال دَ واړُو
چه ورتله کا تله به هم ور ځنی کاندِی　　سلامت به پاتو نشی مال دَ واړُو
و عنقا وته به څه لَرَه ګوک دَم بِړدی　　چه پرې راشِی څیری کاندِی جال دَ واړُو
که شیخان که زاهدَن که عالمان دِی　　له عمل سَرَه جوړندی قال دَ واړُو

چه ئې لاف دَ یاریَ د اشناییَ کړې
و خوشحال وَته ښکاره شو حال د واړو

چه په لار دَ رحیل راغَی روا رَو　　څه کسرا او څه پرویز او څه خسرو
ناست په تخت څوک له منزله خبر نه وِی　　چه تخت څرنګه په باد درومی په دَو
نوی کور لَرَه را درومیِ راشه ګوره　　ځوانان څرنګه اَخته دِی پخپل لَو
چه می سازه کړه دوهه د ملنګیَ　　ما فیها دَ زمانې شول راته جَو
هم ئې وینم هم ئې اَروم ترې تیریږم　　چه په څنګ راته بَروه کا بَوبو

دَ زړه نوی ښه یاران ورځِنی لاړل
دَ خوشحال دَ زړه ژوندُون وُ په دَنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

حب دَ دنیا څه دَی، سر دَ کل واړه بدیُو   بده ژبه بیل کا، تا له خپلو له پرَدَیُو
هر چه غل کا سیر دِی دَ هغو سَره مَل مشه   مل دَ غلو کا سیرو په شماره دَی هم دَ دیو
هر چه بد شومت دِی خپل شومت ور لَره بس دی   تل به باندِی تاخت وِی دَ خپل فعل دَ غدیو
یَو نشه په زرکی چه ئې خوی دَ آدمزاد وِی   هر چرته چه گورې خلق سر شه په بدیو
خاندِی په دادور لیونِی په هوښیارانو
پیچی مسخرې کا بې خبر په بخردیو

دَ شهی زلفو مختولو   سر هوا پریشانو طولو[1]
چه ئې لافی هر سَړی کا   عشق آسان ندِی فصولو
څما راز مو په ملک خپور کړ   اې څما اوښیو پدُولو
په کوڅه کی دَ دلبرُو   حساب نشته دَ مقتلو
تاسو مشوَی سَرَه ټولی   گنبی گنبی دَ زړه نولو
دا خبرِی چه خوشحال زده
نه دِی دا دَ نامعقولو

دَ ښادمنو په خندا ړو[2]   د غمجنو په ژړا ړو
دَ رندانو په رندیَ   د شیخانو په تقوا ړو
دَ وصال په سل خوښیَ   د هجران په زر بلا ړو
د بهار په ښو گلونو   د بلبلو په نوا ړو
چه ترې سبر ونی هیڅ دِ   په هغه قد بالا ړو
چه مکحولِی دِی له نازه   په هغو سترگو شهلا ړو
چه نریَ تر ویښته دَه   په هغه باریکه ملا ړو
چه عاشق ور پسی مرینه   په هغه جمال زیبا ړو
چه راځِی دَ یار له لوریه   په هغه باد صبا ړو
چه پیغام راوړِی دَ وصل   دَ هغه قاصد په پا ړو
چه دوهمه پکښی نشته   د رشتینو په رشتیا ړو
پدا هونبره سوگندُونه   صد هزار ځله بیا بیا ړو
چه تر ځان پتا مین یم
زه خوشحال ختګ پتا ړو

راته مه وایه پتا ړو[3]   چه پتا نه ړو په چا ړو
ته څما دَ سترگو تور یې   پدا تورو سترگو ستا ړو
مخ دِ ورځ زلفی دِ شپه دی   په سبا ړو په مسا ړو
په جهان کی می ځان ته یې   نه چه نور، پتا جانا ړو
یاد می ته یې په خاطر کی   هر زمان پخپل مولا ړو

---

۱. یعنی اوړدو.
۲. ړو په پښتو کی د قسم کلمه ده.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کی نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ ښو خاوری توتیا دی   چه ما ستا په خاکِ پا ږو
تمنا لَرم ستا ډیره   پدا خپله تمنا ږو
تر خندا پوری دِ هیڅ دِی   لال و دُر ستا په خندا ږو
یار خو ستا یم دَ چا نه یم
زه خوشحال ستا په لقا ږو

که د زړه څه خو ترس ډار وَی څه به ښه وُ   لږ دِ مهر په ما خوار وَی حه به ښه وُ
زه چه ستا له غمه راز کړمه په ورکی   که دِ غوږ ځما په زار وَی څه به ښه وُ
چه په ما باندِی پیغور کاندِی په عشق کی   ستا له حسنه خبر دار وَی څه به ښه وُ
هر چه نن دَ زهد لاف کا په جهان کی   په لیدو دِ پرهیزگار وَی څه به ښه وُ
پسله مرگه می یو هسی مکان گور شوی   چه پرې تل دَ کښلیو لار وَی څه به ښه وُ
ستا په کوی کی ډیر کوتره تازی پراته دی   زه هم گډ دَ دُوی په شمار وی څه به ښه وُ
ستا په غم به پدا لږ عمر موږ نشِی
دَ خوشحال عمر بسیار وَی څه به ښه وُ

که قربان شه تر جمال دَ ښو یارانو   ور ځاریږه تر مقال د ښو یارانو
دا صورت می څه ژوندَی په اروا ندی   تل ژوندَی دَی په وصال د ښو یارانو
په خاطر کی می بل حب محبت نشته   پکښی ځای دَی دَ زړه خیال د ښو یارانو
که دوی ستا په رضا درومی یا نه درومی   ته هر کار کړه په اقوال دَ ښو یارانُو
په جهان کی دَ هر څه مثال مونده شِی   ولی مه غواړه مثال دَ ښو یارانُو
په هر زیان زوال راضی یم پدنیا کی   خو دِ وِی یو زوال دَ ښو یارانو
مرگه ستا علاج که شوَی په هر څه وکړی   چه قتلان کړې په هر کال دَ ښو یارانو
په جهان کی که څه دِی خو ښه یاران دِی   خبر دار شه په احوال دَ ښو یارانو
گنبی گنبی ځان او زړه لَرَه راحت دی   که ئې گورې خط و خال دَ ښو یارانو
دَ یارانو د یاریٔ په لذت پوه دی
چه ثنا کاندِی خوشحال دَ ښو یارانو

ما خوب لیده په خداږو، چه زه ته سَرَه پخلا یُو   خوږې خوږې خبری دَ زړه حال وَ بَله وایُو
ما څخه کتاب دَی پکښې واړه غزلونه   تا څخه مینا ده دَ گلزار په تماشا یو
لاس تر لاس نیولِی سَرَه گرزُو کښینو پاڅو   خپله خوشالی هوا هوس کړو په خندا یو
پیاله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم   دَ شونډو بوسه راکړې بیا په نوره تقاضا یو
مطرب راته له ورایه په تارونو لیندیٔ ینښې   په بم په ځیر جار وزِی موږ ئې محو په نوا یو
ته کل واړه خوبیٔ لرې زه واړه کامرانیَ   ښادیٔ ته مخامخ غم و اندو ته شاپشا یو
ناگاهه له دې خوبه دَ سحر په وخت را وینښ شوم   نه ته وې نه دِ وصل زه دا کار سَرَه جدا یو
څو پایم په دنیا کی دَ چا کار را سَرَه نشته   یو زه یم یَو دِ غم دَی، سره دواړه خواپخوا یو
خوشحال یواځِی ندی څو په ملک کی عاشقان شته
په خوب په بیداری کی سَرَه واړه باد پیما یو

ما هغه سړی شمارلی دِ په ورکوُ   چه په خوی کی بې وفا عادت په سپکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باز تر مېنګرېر که لا بتر دَی
چه غوټې ئې دِی په شلانډو[۱] و یا په مېږکو
غافلان له دې دنیا سَرَه کا لوبې
لکه پیغله جن بازیَ کا په لوڅکو
عراقی په اشارت کی ځان ځرګند کا
ټټو سم په لارِی نه ځِی بې چابکو
خه ئې ډېری اندیښنې دَ دنیا نشته
زه پدا خبره خوښ یم له هلکو
دَ عالم سَرَه خواړه نه خورِی له کبره
لا تر روغه نه بهتر دَی کار دَ پکو
که په شهد ئې ساتِی مزه ئې نه وِی
ناشپاتی دَ ثمرقند دَ هند په مڅکو
دَ خوشحال وَیَل که دُر قیمت بها دِی
وَ ناپوهو ته بتر دِی تر کنجکو

مونږه مَی پرست یُو[۲]
دَ ازل په میو مست یُو
په سما مو قدم ینښَی
لکه مڅکه هسی پست یو
هغی خولې وَته نظر کړه
هغه هسی نیست و هست یو
که په تخت دَ پاسه کښېنو
بیا یو مات کچکول په دست یو
څوک دَ وصل خبری کاندِی
موږه خوش پخپل بربست یو
تل مو زړه پدا خوشحال دَی
چه خپل زړه سَرَه پیوست یو

وَ دِ نی وینم زه ستا وصال په سترګو
که بې تا را درومی بل جمال په سترګو
میلمستیا می دَ زړه وینی ورته کښېښوې
چه میلمه مِی شو دَ یار خیال په سترګو
هغه دم می دَ زړه داغ له دله دور شو
خو چه راغی سا دَ ورځیو خال په سترګو
چه ډېر خلق سَرَه ناست وی عحب ښه شِی
دَ مَیَنو سَرَه قیل و قال په سترګو
په غمزو په کرشمو په مکیزونُو
نن دِ نه وینم په ملک کی سیال په سترګو
عارفان دَ قناعت په ګنج تونګر دِی
چه ئې نه راځی د خلقو مال په سترګو
دَمکې دیوال به نور په خوله یاد نکړم
ما چه ولیده دا ستا دِوال په سترګو
ستا په ګوتو کښېده رومال چه راغَی
زه له مینی موږم ستا رومال په سترګو
هغه مخ چه مِی به تل لیده اوس ګوره
چه ئې نه وینمه ماه وسال په سترګو
چه بې ستا له زیبا مخه بل مخ ګورم
زه به چیرِی کښېږدم دا وبال په سترګو
وَ ښه مخ وته له ورایه ځلبلاند شم
لکه وَوینی لوغسی[۳] تهال په سترګو
نور عالم خو دَ یارانُو ناز په سر وړی
تل بازونه وړی دَ یار خوشحال په سترګو

هر نا اهل مزه څه زده دَ خبرُو
دَ خبرو لذت ښه دَی تر شکرُو
چه دانا ئې په دانش سَرَه انشا کا
یَوه ښه خبره بهَ دَه تر زرو
بې استاده شاعری بې لاری تله دِی
یاوه ګوی ګرزِی په لوړو په ژورو
تفاوت دَ خاص و عامو سَرَه ډېر دی
برابر نه دی شبه دَ مرغلرو
دَ شهبازو دَ عنقا برابر ندِی
مچ او ماشی چه الوزی په وزرو
په چهارم اسمان به ناست لکه عیسی وم
که اسمان ته الواته شوَی په خبرو

۱. یعني چونګښو.
۲. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کی نسته.
۳. یعنی لکه دَ لوښلو حیوان چه تهالیَ او دَ لوښلو لوښی ووینی او لوښلو ته نه دریږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عام به چیرِ دَ خوشحال په وَیل پوه شِی
دَ گوهرو قدر څه زده ښیینبه گرو

یا په زړه کی مهر ځای وَی دَ بتانو — یا ئې ورکړَی صبوری وَ عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ وَمړَی چه خلاص شوی — یا ئې هونبره جورمه وَی دَ چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سَرَه جوړ وی — څه عجب خاصه مشرب دَی دَ رندانو
چه په یار پسی روغ ځان سیځی په اور کی — زه پدا رسم مَیَن یم دَ هندوانو
دَ خپل یار په بدو خاندم هوسیږم — چیری زړه نشِی را ښه د رقیبانو
چه می نوم په ژبه واخلی هسی خوښ شم — لکه بږغ دَ خلاصئ وشی په بندیانو
بیا به صبر دَ خوشحال ختک اُلجه کا
را څرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

یو څه دَغ لَرَم په زړه دَ نادرستو — دَ دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
یا ئې عین په زړه وَخورِی یا زخمی ځِی — چه هوسئ په پره وریشی[1] دَ چستو
دَ بې ننگو بې ننگئ می به ارمان شِی — خدای به واړه چاری ښې کا وړاندی وروستو
دَ ښو اوښی مِی وینی شِی ترې څاڅِی — دا دَ تن جامه می نه وِی دَ اغوستو
دَ دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا — که ئې وایې ښکاره نه وِی په تندرستو
دا غزل چه دَ خوشحال ورشی تر سرایه
ښه یاران به ئې نارې وَکا په لوستو

---

۱. ورسی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابلهي بدگماني تر هسی حده
تر نظر ئی له وسوسه ښه هم بده
بدگویی خست بد نیت تر دا پهورته
سکه وروڼه ئې پردی کړل له حسده
که ښه نیت که ښه خلقت، که سخاوت دَی
دا ئې واړه له زړه لاړ له خولې له یده
په مجلس ئې بر آمد له منځه تللَی
بَل مذکور پکښې خطا بې خوشامده
چه په ملک دَ پلار غلیم هغه ئې سترگی
په دوستانو ئې د پلار کینه بی عده
که دَ باغ انگور ئې ډیر وَ خپل پلار ته
مگر درست ژنکوری ور کا له سبده
یا دِ ښه زوی پیدا شي له ښه پلاره
یا دِ هسی تنها اوسِی بی ولده
د ژوندیُو د زړه رنځ[1] دَی دَ مړو شرم
په ژوندُون د بابا ورشه تر لحده
دَ خوشحال عقل خطا نه وُ نور څه وُ
چه خالی ئې په بهرام کړله نامزده

آرزو لَرَم ساقی یَو څو اقداحه
که ئې را کړې دَ خاصه ښیښې له راحه
چه دا هسی نو بهار درومِی بې مَیُو
دا خبره په هر چا دَه نا صلاحه
څما پیر وایی دَ میو توبه گار شه
دَ بهار په وخت توبه دَه نا مباحه
تل به وخت د نو بهار نه وِی گلگښت کړه
په دا باغ کښې تر صباحَ تر رواحه
د نرگس گلُونه پلی سپاره راغله
نندارِه ئې د بهار کړه افتتاحه
رنگارنگ غنچه دِ وا کړه په چمن کښې
د خوشحال دپاره ښه راغلې صباحه!

ازلی بخره چه چا راوړه له خدایه
نوریدل به ئې په چا شی راته وایه
چه دی زړه راضی دَ چا په آزار نه وِی
ته پخپله بخره خوښ اوسه همایه
دا ئې واړه دَ فراقه نه فرایاد دی
چه په څو رنگه نارې اَروې له نایه
که په اصل دَ سید بادشاه زاده وِی[2]
چه هنر ور څخه نه وِی مه ئې ستایه
که هر څو دِ زور قوت تر هر جا ډیر شی
دَ خدایی دعوه مکړه که خدایه
یو ساعت چه په طاعت تیر کړی دانښه دی
دَ دنیا له کَر و فره هوی و هایه
کله گل غُندی نمای کله بلبل شې
څوک به نه وِی لکه ته یی خود نمایه
بله بخره به په زور له چا وانخلِی
دَ خوشحال بخره چه توره ده له ځایه

آه هم دا هونبره آهونه
دم په دم بیا گناهونه
هم هغه پکښې پریوزی
چه کښینِی جان ته څاهونه
لکه باد هسِی تیریږی
دَ فانی دنیا جاهونه
اور دَ آه هسی لگیږی
لکه اور په گیاهونه
گوره بیا به په چا سر شی
دَ خوشحال ساړه آهونه

---

۱. د زړه رنځ د مړو شرم.
۲. که په اصل دِ سید یا شاهزاده وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورنگ زیبَ بې دلیله! — په ظاهر باطن علیله!
لکه مچ په انگبین کښې — پسو بند شوې په قلیله
په تسپو کښې دِ بلا ده — هی توبه ستا له تهلیله
دَ یوه صورت دَپاره — خیلخانه دِ کړه قتیله
نه په زویه نه په پلار یې — په هر چا باندِی بخیله
پا هسی بې عدلیٔ — هلاکوُ سَرَه عدیله
بیله خدایه بل یَو نشته
دَ خوشحال په سته سیله[1]

اې پخپل گمان کښې بړوسه[2] — له اصلی کاره مایوسه
دانه نه یې چه دی مغز وِی — بی دانې حبطه بوسه
وَ خپل عیب وَته ړُوند شوی — دَ پردی عیب جاسوسه
چه پیدا ئې خوشبویی شوه — اگر ښه شو تر آبنوسه
د طوطی برابر نه یې — که نگار لرې طاوسه
که غوټه یې[3] په چرگوړیو — په دا باز نشوې ټپوسه
لعل و در پرې حبطه دِی — چه رنگ نه لَرِی عروسه
راشه مخ په آئینه کړه — چه چهره شِی در معکوسه
دَ خوشحال ختمک توبه دَه
ستا له زرقه له سالوسه

اې چه ستا دَ یار له غمه استغفا دَه — که سینه دِ له زنگاره نه صفا دَه
هیڅ دَ خپل مَیَن دَ بدو غارت مشه — دَ اغیار تر وفا ښه دَ یار جفا دَه
دَ یار بد هم لکه ښه هسی حساب کړه — هم پدا دَ عاشقیٔ اکتفا دَه
که ئې نیښ زیاده نه گڼې تر نوشه — بیهوده دِ طمعه کړې دَ شفا دَه
مخامخ دَ یار و غم ته وَدَرېږه — که د غیرو آشناییٔ وَته قضا دَه
آه که یو ځله مې ولیدې په سترگو — چه مې تل تل ستا له غمه وا اسفا دَه
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زگیر وائې له طبیبه په اخفا ده

اې چه اصل دِ یَوَه قطره منی ده — پدا هسی رنگ وجود دِ څه منی ده
راشه زړه وریږوری مه ترِه نادانه — که ئې گورې دا فانی دنیا دنی ده
عارفانو وته تلخه شوه تر زهرو — په غافل باندِی شیرینه تر گنی ده
له گدایه نه لا څه خو مخ جار باسِی — تل تشنه ناسته په وینو دَ غنی ده
روغ ئې واړه په کمند دَ مکر بند کړه — آزادی که ځنی شته دَ لیونی ده
تل دِ خوښ دَ خوشحال زړه دَ عشق پکار وِی
خو یو عشق دَی چه دَ ده خوښی هنی ده

---

۱. طرفداری او حمایت.

۲. د بړوس کلمه سید راحت په معنا د خفه او ناراض راوړې ده، په محاوره کښې هم دغسی دی. مگر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان کښې هم دا کلمه داسی راغلې ده: که هزار ځله می بړوس دارو درمان کا ــ داغ می کله مرور دی ستا له دردَ. دلته یو محشی بړوس ته طبیب کښلی دی، چه هم دلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځی.

۳. کښې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای چه مخ دی ښایسته دَی په خالُونه   پدا خپل ښایست ډیر مکَوه خیالُونه
همیشه به دِ دا هسی ښایست نه وِی   دَ گلشن گلُونه نه وِی تر کالونه
چه دَ خپلو عاشقانُو وبال اخلې   هونبره ښه نه وِی په غاړه و بالونه
کله ما وته دعا، کله ښکنځل کړې   درته چا ښیل دا هسی جنجالونه
ډیر دِ ما غُندی غلولی په رنگ رنگ دی   څه بلا یې په لباس په ټیټالونه
ستا دَ ورځیو خال کوتره دَ هونا[۱] دَه   تورِی زلفی دِ چاپیری ترې جالونه
دَ بلبل په خاطر هونبره بلا نه وِی   چه غنچه کا غوړیدل په اهمالونه
نه به باز نه به شاهین نه به شنقار شِی   که ټپوس دَ اَلوتو لَرِی بالونه
پدا څو توکه دِ هیڅوک باور نکا   په وعده دَ کښلیُوخوب دَی که فالونه
دَ مجنون په بیړیَ ناست دِی مرگ ئې مه وه   چه په سپینو خولو ئې وښندَل مالونه
خبر دار ورباندی روغ لیونیَ ندی
په خوشحال کښ چه پراته دِی دا حالونه

باغ وَی دَ گلونو پکښ ناست وَی زه او ته   گل وَی غوړیدلَی باندِی نماست وَی زه او ته
زیره زعفرانی شوی یا گلگونه معطره   لاس تر لاس نیولی سَرَه زغاست وَی زه او ته
سپینه خوله دِ راکړَی بیا مِی هم در څخه غوشتَی   نور خواستونه نه وَی خو دا خواست وَی زه او ته
تل می درد و غم وَی دَ زړه کاست او مهر مینه   تل پدا دنیا دا کم و کاست وَی زه او ته
رنگ دَ غماز ورَک شه راست روزگار دِ در ناراست کا   ځای دَ ناراست نه وَی سَرَه راست وَی زه او ته
نمر خیژِی خوشحاله چه خروس دَ سحر بانگ لی
شرط دَ پټ نیاز دَی چه بر خواست وَی زه او ته

بذرگر چه دانې لونی په مځکه   دَ یوې دانې زر طمعی لَری ځکه
حقیقت دَی که مجاذ درته ئې وایَم   یَوه ښه ښایسته جل[۲]بله کوچکه[۳]
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی   خدای به نکاندِی خواری دَ هیچا ورکه
که خبر نه ئې خبر شه حال څه دَی   په ظاهر ډیر ټگَی لَرې له ټکه
هر زمان به دَ اوُبو په فکر نه وُ   بی اوبو که ماتیدَی د ترِی[٤] سکه
دا پریشان پریشان وَیل می د مستی دی   چه دِ مزی دَ ژوند بولم[٥]څو ټکه
تر لیدلُو نه ئې نه لیدَل بهتر دِی   چه و مخ ته ئې نظر کښېږی په کرکه
د دی باغ گلونه واړه ښایسته دِی   چه همیش ئې بقا نشته په کځکه
چه ئې مینه دَ زړه سنگو روزی نشوه   په قیامت به دَ هغو تله وِی سپکه
که بوسه دَ هغې دنکی[٦]دَ خولې غواړې   یا ئې دواړه څوښی نسه یا څونکه
دا دِ واړه ناپوهی نه دَه نور څه دَه   چه دَ لویو چارِی غواړې دَ هلکه

---

۱. پړکه، لومه.

۲. یعنی نجلیۍ.

۳. لوچک.

٤. محشی ورته کښلی دی: تنده.

٥. یعنی زلف.

٦. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جگ راغلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بدګوی دَ خولې خبرې واړه روغې　　چاړه[1] توره بې سندانه بې[2] څوټکه
دا مې شعر په بیاض کښې نه دَی جمعَ　　په کچکول کښې مې پراته دِي څو کنډکه
چه سرې شنوبې[3] ئې چښم په وخت دَ اوُړې　　بادشاهې دَ اورنګ زیب ځما غړکه
کوم یاغیان هوډیان دِ پرې یستل له هوډه
چه دا هوښره ډیر دماغ لرې ختکه!

برسیرن شول پیوندونه　　په دل[4] نه لَرِی پندونه
که پدر دَی که پسر دَی　　سَرَه بیل لَرِی سندونه[5]
نه امید شو سَرَه پاتو　　نه باور په سوګندونه
نه سزا دَ بدکردار شِې　　نه دَغله ځِی مړوندونه
دَ اورنګ په ظلم مات شول　　دَ بابر دَ وخت بندونه
پدا هسی وخت خوشحاله
مرګ بهتر دی له ژوندونه

بر بر راشه نوروزه دل افروزه　　ستا په وخت مې آسوده شی سترګی پوزه
ستا په وخت سترګی دَ باغ ګلَونه ګوری　　پوزه هم کاندی دَ بوی خوښی اندوزه
غوږ لا هم ستا له طفیله حظ حاصل کا　　مغنی شی عندلیب په څو څو سوزه
په وصال دَ معشوقې عاشق فیروز شِې　　دَ ګلزار په وخت بلبله وِی فیروزه
خپل غوړوُنه ورته څک[6] کړه کنُدی واروې　　راز دَ مینې دَ بلبلو له لوزه
د نوروز له فیضه بوټِی خالی نه دی　　فیض رسی هم تر سپاندِی هم تر ځوزه
که همه عمر دَ باغ ګلُونه ګورم　　ځما خوا به پرې سړه نشِی هنوزه
دَ بهار هوا هرګوره ښه هوا دَه　　که آفتاب ورپسې ته نه وی تموزه
په راتله ورلَرَه ډیره خوښی راوړې
په خوشحال باندِی دِ قدر دَی نوروزه

بیا ځیره[7] په سر کړه کښیږده له خیاله　　چه خوبا دِ په خوله نوم واخیست خوشحاله
بیا سینه پسی په دواړه لاسه مږم　　لکه باز د هوښائی[8] ووزِی له جاله
زه لا هسی کچوګول نادیده نه یَم　　چه لاله به بِهوَم ستا له جماله
که دَ مښکو انبارې می په لاس کښیوزی　　همګی به صدقه کړم ستا تر خاله[9]
ځما مینه هسِی نده چه نوریږِی　　که هزار رنګه جفا کړې ځما لاله
دَ عاشق عمر کوتاه دَی لا پدا هم
که دَ عمر هَرَه ورځ ئې شِی سل کاله

---

۱. چړې.
۲. کوچنی مطرقه ده.
۳. شلوبې.
۴. پدل.
۵. یعنی کناره او ګوښه.
۶. یعنی سم کړه.
۷. لوګی، پګړی. .
۸. هوښا په معنی د پړکه، لومه ده.
۹. له خاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د مار غندی راضی له خپله بخته   چه د غم له پوسته ووتم یک لخته
بیا هغه حسن و جمال هغه لیده دی   که د بخت سترگی می خوږ وې یو شو وخته
گرد غبار لړی وریځی تر منځ ولاړې   بیا د نمر سترگه ښکاره شوله ویخته
خداي دِ وار، همت ورک نکا دَ مردانو   په دنیا کښ باندی راشی گرانه سخته
زمانې په هر بازار و گرزَوَلَم   خبر دار ئې کړم د هر بازار له رخته
د بهار په وخت ئې بیا نشو وغاوی   په خزان چه پاڼی پر یوزی له درخته
د خوشحال خټک طالع تر خرم[1] ښه دَی
چه بندی شو خاوند بیا وروست تر تخته

بیا له ورایه په خندا راغله نگاره   دَ ښه کال خوبی ښکاره وی تر بهاره
مختوری د رقیبانو دَ یار وصل   فلک ښه را سَرَه وکړه دا دوه کاره
دَ گلزار گلؤنه څه دی راشه گوره   تر گلونو ښایسته دواړه رخساره
لکه روح چه له قالبه نه واته کا   په دا شان مِی جدایی کښېږي له یاره
دَ ماہی توره ئی څه توری پری باسی   چه په زړه ئی یَو گزار وِی سل پرهاره
ځما خوار سَرَه چه تل غاړه غړي وه   اوس نظر را باندی نکاندی له عاره
دَ عاشق په لاس ژړا دَه تل دِ ژاړِی   معشوقه چه ویره نکا له آزارَ
د معشوقی دَ پالنگ لافی خطا دی   څو ځما په سر کښ پروت یی د سر ډاره
دَ دی کلی طبیبان واړه نا ترس دی   دَ دارُو په طمعَ مه اوسه بیماره
که هر څو ئی پېڅوی پسی ئی غواړی   په دا باغ کښ به یَو گل نه وِی بی خاره
هر ساعت سَره یَو نوی نوی خیال وِی   که ځما دَپاره بیا ور شی ریباره
که څوک غواړی چه خپل زړه په غم اخته کا   آشنایی دَه لاس په لاس فتنه تیاره
په یرغ په مصلحت نه دَه ځائی ده   دَ خوشحال چه سریکا شه له اشعاره
که پوستی له پوستو واوړی گنُدی واوړی
دَ خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بیا می څه دَ نورُو یار بولې تور مکړه   په ما خوار دِ ظلم ډېر وَکړ نور مکړه
وایې سپی غُندی مِی څو په کوڅو گرزې   څو ژوندَی په جهان پایم، پیغور مکړه
سر تر پایه اخلاصی یم په یاری کښ   په ناحق مِی لباسی بولې زور مکړه
چه په دوه پیالو دَ میو بد مستی کا   هغه څوک په مجالس کښ میخور مکړه
یَو عجیب دَ میو جام دَی ساقی راوړه   خداوند ئې په دا منځ کښ نسکور مکړه
چه حرمت دَ عاشقانو پکښی نه وِی   په هیڅ رنگ مِی په هغه کلی کور مکړه
آشنایی دَ ناکسانو دَ ځان غم دَه   ناکسان له خپله ځانه خمسور مکړه
زه چه نن دَ بیلتانه په اور وریتیږم   دَ دوږخ لمبه نسبت پدَ اور مکړه
راز دَ عشق دَی فهم دار اوسه خوشحاله
ښکارَوَنه ئې پخپل زوی و ورور مکړه

بې اخلاصه دَ یاریَ جواز نشته   خود پوهیږې بې اَودسه نماز نشته
دَ دانش مرغه هسی پورته ولاړ شه   چه هورې دَ کټه بازو پرواز نشته

---

۱. محشی شاه جهان ورته کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ئې په سَره اور کښې لولپه کړې — دَ یاقوت دَ اوبو ډار دَ گداز نشته
هغه باغ چه تل مأوا وه دَ بلبلو — اوس په ده کښې دَ بلبلو آواز نشته
دَ زړه راز وَ چا ته وَوایم حیران یم — په هر لوری چه نظر کړم همراز نشته
توکلتُ علی اللّه وینا یَوَه دَه
دَ خوشحال دَ زمانې سَرَه ساز نشته

پارسایی ئې دَ پارسا له لاسه یووړه — دانایی ئې دَ دانا له لاسه یووړه
چه می کړې وه توبه له می خورُیَ — په چشمانو ئې دَ ما له لاسه یووړه
معجزه چه دَ احیاء ده په دوه لب ئې — لاس په لاس دَ مسیحا له لاسه یووړه
دلبرانو چه دعوا دَ دلبرۍ کړه — دا دعوا ئې د هر چا له لاسه یووړه
راته پاتو دا یَوَه مسلمانی ده — دا می هم هغی تر ساله لاسه یووړه
ما وې زه به دَ عشق راز لَرم په زړه کښې — دا خبره می ژړا له لاسه یووړه
چه دَ زړه صبر دَ یار له مخه غواړم — محبت می دا دعا له لاسه یووړه
که دَ نورُو هوښیاری په عشق کښې پس وړی[1]
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه یووړه

پلاو وخورې یَوه لپه — ننه پریوزې اندر غپه[2]
هیڅ خبر نه وې له ځانه — نه له راسته نه له چپه
نه درود وِی نه دِ ذکر — هندو هم نه وِی بې جپه[3]
چه هوا ئې درته ښه کا — زړه دِ ځی په هغه هپه[4]
په هر ځای چه له چا کښېنې — یا د راز وی یا د گپه
ته به ځان تر هر چا ښه کړې — که ښه کښېږې په غرډپه[5]
که پخپل فهم طبیب یې
د خوشحال تر فهم ټپه[6]

په خونی هاتی سوره شوه می پرسته[7] — زه هم مست هاتی هم مست دَی دا هم مستَه
خدای دَ درې واړه مستانو سره سر کړ — بله نشته یا به نیست شی یا نه هسته
ننداړو لره ئې راشی ننداړچیو — یوه لویه هنگامه شوله پیوسته
چه ئې ستا زلفینی کښېوتې په لاس کښې — لاس ئې پریوزه که ئې دَی پریږدِی له دسته
یار د ما څخه په کور دنَنه ناست وُ — زه بې روحه گرزیدم دَ ده په مرسته
نه یاری نه آشنائی واړه لباس دی — چه خبر شوم د وگړی له بربسته
ما په وړیو سترگو ډیر یاران خوړلی — په ځیر ځیر دِ مخ ته نه گورم له کسته

---

۱. پس ځی.
۲. غپ د سپی بړغ ته وایی، دلته نه ورسره جوړیږی ممکنه ده چه غپه وی یعنی غوطه، یا به خپ وی یعنی پټ او مستور.
۳. په هندی ذکر کول او خدای یادول.
٤. خواهش او هوس.
٥. په چاپی نسخه کښې (غړوپ) کښلی دی، چه معنا ئې نه ده جوته، اما لکه په قلمی نسخه کښې چه غرډپ کښل سوی دی، معنا لری یعنی عُر او دپ چه ځان لوړ گڼل او بړ بړ ویل دی.
٦. په چاپی نسخه کښې رطب کښل سوی دی چه معنا ئې نسوه راته جوته اما د قلمی نسخو ټپ لکه چه صحیح دی.
۷. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال په ځان د ډېرو غشی لک دِی
خو هم ده زده چه دَی مری د چا له شسته

په رشتیا ویل غوړیږي د زړه غوټه ‌ ‌ ‌ د دروغجن خوری لکه سپَی د غُلو سوټه
په دریاب کښ خښته واچوی هیڅ نسی ‌ ‌ ‌ په یو څو ځاځکی خوره شِی اُومه لوټه
د هغې ښځې صحبت لکه دوږخ دَی ‌ ‌ ‌ چه میړه وته تل کښینی په مخ بوټه[۱]
پدا کار نادان هوښیار واړه پوهیږی ‌ ‌ ‌ د کابل خربوزه بِه ده تر پهوټه[۲]
څوک خمؤنه تَشَوِی مستی ئې نه وی ‌ ‌ ‌ څوک د میو عربده کا په څو گوټه [۳]

د هغه یاری په کار نده خوشحاله
چه له خپلی خولې وباسی وینا جهوټه[٤]

په دا سرو شنډو ئی نه ده وینځه توره ‌ ‌ ‌ راشه خضر دَ حیوان په چشمه گوره
مخ دَ یار له خط و خاله مستغنی دَی ‌ ‌ ‌ دَ غنی وِی هر اسباب له خپله کوره
چه ئی سیوره په ما وه لکه بادشاه وم ‌ ‌ ‌ همائی وه ستا د تورُو زلفو سیوره
ستا بارخو بله لمبه وربل دِ څه دَی ‌ ‌ ‌ لکه تور لوگی چه ټول پاځی له اوره
دَ خپل پله خاوری دِ بیَه په عنبر کړی ‌ ‌ ‌ درته چا وی چه په دا بها ئی پلوره
په څو بل لوری ته گوری ځان نادان کړی ‌ ‌ ‌ چه په ما باندی غوغا شِی لور دَ لوره
ته په دا حسن دَ گل غنُدی زیبا ئی! ‌ ‌ ‌ که زوولی ئی له خپله پلاره موره
چه په خوله ئی نوم آخلی روخ ئی نه دَی ‌ ‌ ‌ عاشقی چه ویره کاندِی له پیغوره
زه له میو توبه وکړم توبه گار شم ‌ ‌ ‌ دَ ساقی پیاله می بیا کا توبه نوره
چه ئی څوک په کوڅه پَل ږدِی هغه سر خوری ‌ ‌ ‌ په جوار باندِی ئی مه گرزه سر خوره
که ئی ناز وَی که خیال وَی ما به یووړ ‌ ‌ ‌ ولی ما سره ډیر کبر کا هرگوره
زور ئی واړه دَ خپل مخ[۵] ورته ښکاره کړ ‌ ‌ ‌ خوار عاشق ئی ځکه درست پری یوست له زوره

چه معنی ورسره نه وِی وَیَل سپور وِی
خدای به نکا دَ خوشحال خبره سپوره

پدا ساه نشته ویسا ‌ ‌ ‌ هر دم ته وایه الله
هر نفس یو غنیمت دَی ‌ ‌ ‌ پهره دار اوسه دَ ساه
دَ سالک په وَیَل کار کړه ‌ ‌ ‌ که دَ ځان نه یې بد خواه
دَ سالک وَیَل هم دا دِی ‌ ‌ ‌ ته ئې وایه بې اکراه
چه له خلقه نه زړه پریکړه ‌ ‌ ‌ زړه پیوند کړه له الله
که هوا دِ کړله ترکه ‌ ‌ ‌ نور قبول یې دَ درگاه
بادشاهی به دَ هر تن کړې ‌ ‌ ‌ که دَ خپل تن شې بادشاه
مُو وتواقَبُلَ اَن نموُتوا[٦] ‌ ‌ ‌ پدا راز شه انتباه

---

۱. یعنی په تریو تندی او نا رضایی، په بله قلمی نسخه کی دا مسری داسی ده:
چه میړه وته کښینی په نغر لوټ.
۲. محشی ورته لیکلی دی چهډول بې خونده خټکی دی مگر دا د هند مشهوره میوه ده.
۳. یعنی یوه هنده او یوه جرعه.
٤. یعنی دورغ، دا کلمه هندی ده.
٥. ځان.
٦. حدِث شریف د ی: یعنی تر مړینی دمخه ځانونه مړه کښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پە جوار ئې دَ قربت کښې　　دَ کم شناختو نشته راه
دَ بیدارو دِ نصیب وی　　ښه دولت دَ سحرگاه
څه امید دور و دراز کړې　　پدا لَږِ عمر کوتاه
تل توبه کوَه خوشحاله
چه دِ محو شِی گناه

پە جهان کە لویە چارە دَ میر ښکار ده　　که دا چار گورې هر کار لَرَه پکار ده
څو قابو تالابښ دا واړه دِی پە ښکار کښې　　چار دَ جنگ دَ مړنتوب که دَ پیکار ده
ورته هیڅ دَ ښکار دَ ذوق خبری مکړه　　دَ هغه سړِی چه طبعه دَ بیکار ده
آلوده دِی پە ډیر غم دَ عمر ورځِی　　چه پە شمار دَ عمر نده ورځ د ښکار ده
پە خوشحال باندِی د ښکار هوا ژوندُون شِی
مرده دله که پتا باندِی بیگار ده

پە خوله کلمه لولی نمونځ روژه کاندِی کافر شته　　دعوی کا دَ شیخیَ تر شیطانه لا بتر شته
منطق معانی لولی درس فتوی قاضی گری کا　　اکثر پدا فرقو کښې که ئې گورې کون خر شته
له کوره لوڅه واخلِی استنجا لَرَه روان شِی　　تقویٰ تر هسی حده پە اولجه ئې وړِی که زر شته
دَ بل کرَه چه ورشی پخپل روی بندیان پرانزِی　　پە ځان باندِی چه راشِی کله روی دَ پیغمبر شته
یو ځای آلوده ندی پە دا هسِی درویشانو　　پدا دور که گورې دا ناپاک پە هر کشور شته
بادشاه قطب اقطاب دی اُمراگان چه ورته گرزِی　　کېږې څیر تړلی دَ هر چا پە سر میزر شته[1]
چه خاص د زمانې دِی حال ئې دا دَی نور وگړی　　دَ غواوُ د خرو کلِی خالی نوم باندِی بشر شته
چه حال دَ پرهیزگارو سراسر واړه دروغ شو　　رشتیا غواړې له چا نه چرته پاتو دا هنر شته
نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق　　عالم سرَه برهم دَی څو دی دور دَ قمر شته
آشنا له هیچا مشې له پخوا آشنایی ښه وه　　چه اوس له چا آشنا شی نور ئې څو رنگه خطر شته
تر دې ژوندیو ښه دِی مړه پراته پە گورستان کښې　　چه نه ئې دا مکرونه نه دا فعل نه دا شر شته
دروغ وَیَل هغه کا چه ئې ویره وِی یا طمع
خوشحال پدا اړ ندی حق بە وایی څو ئې سَر شته

پدنیا کښې نعمتونه رنگارنگ شته　　دَ دیدن دَ نعمت کوم نعمت همسنگ[2] شته
عاشقی دِ هغه کا چه لیونی وِی　　دَ هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنگ شته
ما پە عشق کښې دا همه واړه تر شا کړه　　ته لا ښه یې چه دِ غم دَ نام و ننگ شته
ما وې زه بە دَ زړه حال ورته عرضه کړم　　یَو غماز ئې تر شیطان بتر تر څنگ شته
پە آشتِی کښې کشتن دَی عاشق وژنی　　همیشه ژوندون هم دا دَی چه ئې جنگ شته
خدایه ژر یو بل اورنگ لَره پیدا کړه　　پە جهان کښې ښادی نشته چه اورنگ[3] شته
پە وار وار ئې دَ خوشحال خاطر صیقل کړ
ولی کړه[4] ته ئې لا پاتو څخو زنگ شته

---

۱. کېږې څیرِی تړلی دَ هر چا پە سر میزر شته، دا مصراع پە دو نسخو کښې دوه ډوله ده پە قلمی نسخه کښې تر میزر لاندی محشی پړونی کښلی دی.
۲. هم څنگ.
۳. یعنی اورنگ زیب چه پاچا وُ.
٤. ولی کښته ئې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پروت یم ستا په ورکښې په خیرات می یاد لَره
دا ناښاد خاطر می په پوښتنه ښاد لَره

څو کړې ظلم جور په څو رنګه طور طور
وکړه فکر غور اندیښنه دَ داد لَره

خیال دماغ دِ ډیر دَی تر حساب تر حده تیر دی
مرګ قیامت دِ هیر دَی ښه دا هونبره یاد لَره

مرم په انتظار کښې نشی هیڅ په زاری زار کښې
سخت ځما پکار کښې ترسندان فواد لَره

شرعَ شته کتاب شته دَ عذاب دَ خوی عذاب شته
ښه که څه ثواب شته ته دا خوی معتاد لَره

خدای وته څرګند دَی چه د خپل خاطر پسند دَی
څه مهر پیوند ئې هونبره دا عناد لره

خوی خصلت چه ستا دی واړه پټ ندی پیدا دی
مهر نازکه دا دَی ته ئې تل بنیاد لَره

ملک شته کښته پورته ګورم ستا دَ سترګو لور ته
مه دروومه بل لور ته ځای پدا سواد لَره

زلفی دِ زنجیر دِی پکښې ډیر زړونه اسیر دِی
څوک پدا تدبیر دِی، چه خوشحال آزاد لَره

پدا کلی کښې څوک نه لرم نیکخواه
چه رشتیا وایَم هم دا لَرم ګناه

له ځوان مرده په خندا په هوس درومې
له نامرده جدا کښیږې په آه آه

لکه سیوره وړاندې وروستو را سَره ځې
چه و هر لورِی ته ځم سبا بیګاه

لکه لاس په شمار دَ زرو پول توریږِی
په دوستی ئې سړی هم سِی روسیاه

زه په رغم دَ صوفی خراباتی یم
چه دَ مکر ذکر کا په خانقا

دَ زاهد پکار کښې څو رنګ اشتباه وِی
دَ اوباش پکار کښې هیڅ نشته اشباه

که څوک زړه سوځِی په ما ځای دَ زړه سوی دِ
که می لاس وَی زه به ولی وم اکراه

چه ئې لافی دَ پاکئ کړې څه ناپاک شه
راشه ګوره چه څه حال لَرِی تباه

وایې سر په عاشقی کښې درته څه دَی؟
درته وایم که باور کړې یو ګیاه

رعیت لکه عیال ساته خوشحاله
په یاغی باندِی مهم کاندِی بادشاه

په هر کار کښې مصلحت شته
خپل پرَدِی ته نصیحت شته

چه لر بر له مصلحت شې
کله خیر برکت شته

دَ سړی هونبره ښادی دَه
چه په زړه کښې ئې همت شته

چه همت دَ سړی نه وِی
مهیا ورته نکبت شه

سر هاله په تنه ښه دی
که دَ سر سَرَه عزت شته

دَ سړِی چه عزت نه وی
دَ ژوندون ئې څه حالت شته

په صحیح غنی هغه دَی
دَ هر چا چه قناعت شته

دَ نیستئ ئې اندوه مکړه
که په تن کښې دِ صحت شته

چه صحت دَ صورت نه وِی
څه په کار که دِ دولت شته

دین دنیا دِ مبارک شه
که دَنا سَرَه صحبت شته

اوس یاری مکړه خوشحاله
دَ یارئ سَرَه آفت شته

پخپل قسمت راضی شه، تل دَ بل قسمت مه غواړه
فراغت دِ مبارک شه که دِ ونیوه دا دواړه

دَ ژوندُون پیوند تَړَلی په یوه اومه سپښسی دِ
دَ جهان غمونه پریږده نور به څه ژاړې ځان ژاړه

خپل دِی که پرَدِی دِی قلم وځکوه په واړُو
دور دَ فساد شو پخپل زوی و ورور مه ویاړه

هر چرته چه ګرزم ځنی هسِی چاری وینم
کار مدار په نن شو، دَ سبا اندیښنه ولاړه

ګوره کوم یِو باد دَی چه په درست جهان را والووت
زړه په چا ښه نشی لباسی شه خلق واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وې کلي میشت دَی چه په کلي باندِې راغلم   نش کنډر پراته دِي خالي مینه دَه اوجاړه
هر چرته چه گرزې په لاحول ترې تیرېږه   سل بلا په زړه کښې سل دانې تسپې په غاړه
ډیره سودا وشوه سل دعوې دَ سود په طمعه   وخت دَ مازدِگر شو دلَ دادکان ونغاړه
تل وایې خوشحاله چه دنیا وته به شا کړم
لا خو دا دنیا دَه مخامخ درته وَلاړه

په هره تنگه خوله کښې برابر ندِي خواږه   په څنو کښې حلوا دِي څوک نبات لَرِي تاږه
سَمِي کېږې ډیرِي پخپل زړه لرې خپل یار ته   څکه دِ دَ ذلفو ویښته سَم وِي هم کاږه
بخت دَی چه ئې اوس ستا له لبانو سَرَه څښمه   تا مي چه دَننه زړه په سره پیزوان څاږه
زه دَ زړه بدخواه وم ما پرې وکړه پرهارونه   څه لَره مي وَی دَ یار غمزو لَره لاږه
اور لرې په مخ کښې چه پټا مین کښدلم   ما به پدا بله لمبه ننه زړه څاږه
زلفی دِ تور مار دِی زه ئې هسی وخوړلم   مرَم راباندِی نه څِی دَ دم گویو هیڅ پاړه
مست یم مَی پرست یم زه خوشحال په خرابات کښې
له میو به وانوړم که مِي وژنی په وراږه

په دا باغ کښې به دِ پاڼې نه وِي گله   که خبر شې دَ خزان له تطاوله
دا څو ورځې غنیمت گڼه په باغ کښې   چه په تا باندِی سینه وهِی بلبله
مرتبه دَ هغه باغ څه پاتو نه وِی   چه خالي وِی دَ بلبلؤ له غلغله
و هغې ښیښې ته نه غړیږِی سترگیِ   دَ ساقي څخه چه تشه شِي له مله
په دا پُل باندِی دَ خلقو گذر گوره   څوک پر یوزی، څنی پور یوزِی تر پله
په درست عمر به ئې نه ووزی له یادو   چه لیدلې وِی تارُو دَ باز منگله
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی   که په څان باندِی تل لولې څلور قله
عاشقان چه عاشقی کا غم به نه کا   دَ رقیب او دَ غماز او له چغله
څه کړم لاس و دست مي نشته قلندر یم   کڼه ما به دنیا وبازله کله
په پالنگ به خوب په څو بې غمه کاندِی   چه خبر وِی دَ فلک له تزلزله
هسی یار لَرَم ښایست ئې تر دا قیاس کړه   چه دَ مښکؤ بوی ئې هیڅ دَی له کاکله
دَ دلبرؤ په مانې کښې هم مزه شته
بیچاره خوشحال ئې مری له تغافله

په دا ښهر کښې دِ نه وینم څوک سیاله[1]   خبر دار نه یَم دَ بل ښهر له حاله
په ښایست کښې دی ارمان دَ صورت نشته   دریغه دریغه په خوی هم وی څه خوساله[2]
په دردمنو کښې نن زه یَم بی مانندِه   په دلبرُو کښې نن ته ئې بې مثاله
په دا سپین تندِی دِ طعن په آفتاب شِی   په آبرو دِ گرو وَړِی له هلاله
نن به ته دا کبر نه کړې نور به څوک کا   چه په خلَقُو دِ نارې دِی دَ جماله
که تل جنگ و خرخښې کړی زه پرې خوښ یم   ښایسته دَ جهان نه وِی بې جنجاله
چه دَ حال پوښتنه نه کړې مرگ می راغی   کله کله می خبریږه له احواله
په پنځه وخته چه لاس په دعا هسک کړم   ستا دَ عمر دعا کړم په ډیر ډیر کاله

١. دا بدله هم په چاپی دیوان کښې نسته.
٢. محشی ورته کښلی دی یعنی میانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بې وخته سپین ویښته نه ؤ بلا ؤ
چه دَ کښلیو زړه ئې تور کړ له خوشحاله

په زړه می هسی نهال یې اې له دوو سترگو غائبه — که بله نامه وایم نامه ستا راشی په ژبه
هر دم می ډیره څله اظطراب شی ستا دیدن ته — په تېری باندِی تل وی دَ اوبو مینی غائبه
تروه ترخه که نه دَی د خوږو قدر به نه ؤ — سکه ځکه جدائی شوه آشنایۍ سَره واجبه
یوه دَ بیلتانه رنځوری گرانه ده که نه وِی — نور همه زحمت آسان دی که نس خوږی دِی که تبه
ناڅاپه دوه مشتاق چه سَره وَوینی په سترگو — تر دا به بله نه وِی په جهان کښِ عجائبه
په ډېر ضرور خوشحال دَ یار له مخه جدا کیږی
اروا کله راضی وِی چه بیلیږِی له قالبَه

په ښیوه ښیوه رفتار کاندِی غزاله[۱] — وایې پښې په مځکه نه کښیږدی له خیاله
و غمزو وَته ئې حکم دَیَ چه وژنه — هم هغه چه مینه کا ځما له خاله
دَ زړه حال ئې امانت پکښی لیده شِی — چه ئې تن په صافی صاف دَی تر زلاله
له دوو سترگوُ خبر واخله چه ئې وژنې[۲] — نور به څه پوښتې ځما دَ زړه له حاله
که شیرین اشنا وفا در سره نکا
په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحاله

په هره کوڅه گرزم که می چا لیده رنگینه — گل مخه عنبر بویه هوسی چشمه مه جبینه
په خوله غنچه دهانه، په غاښونو در دندانه — په دواړو خوږو شونډُو تر شکرو لا شیرنه
په زنی لکه سیبه په غبغبو دلفریبه — په غاړه لکه زانې سبر قده تن سیمینه
په تور باڼه ناوکه په ابرو لینده بې شکه — په پوزه لکه لندی[۳] چه را پاځی له کمینه
گلگُونی ختی واړه مرصع منی په غاړه — ټیکه پر تندِی ایښې په زلفینُو عنبرینه
په خوی خونی خون ریزه مهر جنه چنگ امیزه — بې باکه عاشق کشه بې پروا له دا دودینه
که زر خونُونه کاندِی زړه ئې نشِی لاندِی باندِی
لا نور وریِسِی غواړِی خوشحالیږی څو چه مرینه

په هر لورِی دَی فغان دَ مرگ له لاسه — په هر لور په هر مکان دَ مرگ له لاسه
دَ آدم صورت ئې مرگ لَرَه پیدا کړ — خرابی شوه په جهان د مرگ له لاسه
همگی پیغمبران که اولیاء وه — دُوی په مځکه شول نهان د مرگ له لاسه
عاقبت به شی بې شکه بی گمانه — دا وَدان کورُونه وران د مرگ له لاسه
راسه ته هم دَ توښې په سر انجام شه — کاروانونه شول روان دَ مرگ له لاسه
ای خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به درومې په ارمان دَ مرگ له لاسه

په طلب کښِ د سستی وینم درویشه — چه وتَلی یې د دې خونی له ویشه
نعمتونه رنگارنگ دِی په هر لوری — په غوښتونی بندی نده جفا پیشه

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښِ نسته.
۲. چه می وژنې.
۳. د سیند نه استلی شوی لښتی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو طلب هونبره موندل دی په دا دور
بلکه لا تر طلب بخره مومي بيشَه
د عسلو خواږه کله هغه مومِي
چه حذر کا دَ مچی له بده نيشه
لا دَوخته دَ طبيب طلب بايده دی
ځو لا پايې په دنيا دَ زړه له ريشه
په هيڅ دين کښ ما وفا ليدلې نه دَه
خبر دار يم د هر چا له دين وکيشه
په هر غشی چه زخمی شوم بيا می وکوت
هغه غشی وُ په تن ځما له کيشه
هيڅ پروا اندوه دَ بل د بدُو نکړم
خو[1] دِ پانځی بلا له ځانه خويشه
په پيغام د بوسې[2] سود نشی خوشحاله
چه ځما[3] په خوله مين يې را نيژې شه

په هغه جهان به خلاص وِی له عذابه
که دلې ئې سريکار وِی له کتابه
واړه زه يم چه می هسی شراب بد کړل
گڼه کومه بدی غواړې له شرابَه
د شيطان له چارو ليری ليری گرزه
يَو درنگ مه اوسه بې چنگ و بې ربابَه
د ښه مخ په نندارهٔ کښ خيريت دی
که ځما له لوريه چار نشی خرابَه
چه دا هسی ارت ملک په خپل سر تنگ کړې
په خلوت کښ دِ ځه سود دَی شيخ و شابَه
چه ئې سرې لمبې په ځان کړلې قبولی
د ښه بوی نفس پيدا شو له گلابه
هم حيوان يې هم سَړی يې هم ملک يې
که ته ښه په ځان خبر شې له حسابه
که خبر له حاله نشې درته وايم
په بَل نام نه باله نشې بې دوابه
که پخوا ئې خرابی دَه چا ليدلې
بيا به هم وِی د وجود مينه خرابه
هر طناب ئې و دانا وَته معلوم دی
دا خيمه وَلاړه نه ده بې طنابه
دَ خوشحال خټک په ژبه برکت شه
چه ويَل کا په پښتو له هِره بابه

تا وې نورِی تر ما ښې دِی پسی درومه
راته وايه تر تا ښه دَه بله کومه
چه مِی ستا وَ خرخشو ته نظر وَکړ
دَ جهان په مخ به نه وی هسی سلومه[4]
دَ خاطر مرغه می ستا په زلفو بند شو
اوس به چرته ځِی چه نښتی دَی په لومه
دا چه وايې درومه صبر کړه له ما نه
بيا می کومه بې صبری وه در معلومه
په عاشق باندی ئې تل ظلم و ستم وِی
ستا دَ سترگُو ويره نشِی له مظلومه
زه لا اوس په زړه تنگی نوی عاشق يم
په خندا خندا بورجل لَرَه را درومه
په خوشحال باندی که تل نارې سورې وِی
باز پروا کا دَ کارگانُو له هجومه؟

تا هنر دَ سرداریٔ نه زده بهرامه
سرداری دی په خپل دور کړه بد نامه
هم تمامی خيلخانې لَرَه بلا شوې
هم خپل ځان لَرَه بلا شوې بد فرجامه
تا طاهر دَ کم عقلی په جرگه مړ کړ
اوس فارغ شوې دَ طاهر[5] له انتقامه
تا خپل ځان لَرَه دَ مرگ رخنه پيدا کړه
خيلخانه دی په بد خوی کړه بې آرامه

---

١. ځو پانه ځی بلا له ځانه خويشَ.

٢. په پيغام د بوسې سود د خوشحال نشی.

٣. که ځما.

٤. ځرگند، نوموړی.

٥. ظاهر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دا هسی بد خویۍ بې بخت نه یې   چه لا نه یې دَ خونی هاتی تر زاله
مشر وروړ دی په زندان کړ ته خانی کړې   دا خانی دِ شه په ځان پورِی حرامه
چه خانی ته دِ هوس دی زړه په زور کړ   لا ځایی وه ستا دَ زړه اندیښنه خامه
نور دی نوم د ما دَ زویُو په شمار شمار مشه
د خوشحال خټک وینا پدا تمامه

تل په ځان کښېږدې تازه تازه نومونه   زه دِ بیژنم دَ زلفو په خمونه
نه ئې څوک وینی په سترگو نه په خون کښې   چه را رسی ستا له غمه دا غمونه
که می ته دَ زړه له سوزه خبر نه یې   خبردار می پدا حال دی عالمونه
لکه ستا بانړه په شمار په حساب ندی   هسی ستا دَ سترگو ډېر دِی ستمونه
بیا مِی هسی دا غمزې په غشیو وله   لکه تل دی په ما خوار کړل کرمونه
نه چه زه یواځی ناست یمه ویرژلَی   لور په لور دِی ستا له لاسه ماتمونه
ستا دَ تورُی دَگزار حاجت هیڅ نشته   په وکیل ئې د عالم خیژی دمونه
مگر څوک په غاړُو غرونو ژوندی گرزی   ستا سپرؤ په وینُو وَلړل سمونه
چه ډېر ډېر به ئې کښیښول پرې پرهارونه   طبیبانُو څخه ورک شول مرهمونه
اوس دِ غم لکه لوی غر دَی راته پاتُو   غر به نه اوړِی دَ چا په اړمونه
یا دِ ستا دَ مخ ثنا خوشحال خټک کښی   یا دی نه نیسی په گوتو قلمونه
چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښی
په خاطر کښې هونبره ندی المونه

تل چه ارته لمن څکوی په مځکه   غره توب لرې دَ مخ په خوبی ځکه
په بسیر دی رنگارنگه ټکی گوره   پدا شان به ښایسته نه وِی لوڅکه
چه دا هسی شیوه گره ځنی زو وې   سَړی نه وُ ښاپیرَی وُ ستا ادکه
دَ مستی له مخه دا پریشان ویَل کړم   چه دی مزَی دَ ژوندون بولم څو ټکه
زه به تا وَته نژدې شم تا به گورم   که د ما گنده نه نکیږِی ستا کرکه
په بوسه می دَ لبانو سر فراز کړه   همیشه په زړه لَرَم دَ شربت سکه[١]
لیونی دی د جمال نه یَم نور څه یم   چه پخپله خونه نه پریږدم کځکه
لَون لَون شو لانونه[٢] دَ شاهانوُ   دَ هر در رالَرَه بس دِی څو کنډکه
سر بازم وصال دی غواړم هغه زه یم   لکه څوک چه په بل لوری غواړِی ورکه
دَ ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانُو[٣]   محبت را پیدا کیږِی له تاجکه
چه ئې توره په کار نه وِی حبطه دَه   که ئې روغه وِی دَ سپینُو زرُو تکه[٤]
مگر تا څخه سامان دَ سلطنت دَی:
چه په هوډ می سپینه خوله غواړې خټکه!

تور وربل دِ په سپین مخ را آشفته شه   سمن زار دِ په سنبل کښې نهفته شه
عاشقانو دِ آرزو وکړه لیدن ته   چه دَ کښلِی مخ صفت دِ شنفته شه

---

١. محشی تنده ورته لیکلې ده په چاپی نسخه (څکه) لیکلې ده، یعنی ذائقه.
٢. محشی ورته طعامونه لیکلی دی.
٣. و ترکانو.
٤. د قندهار په اصطلاح تیکی یعنی غلاف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه خو سر له غرفې هسک کړه وئې ګوره — لاله زار دِ په جوار کښې شګفته شه
تا چه زلفې پیچاپیچ سَره وَلول کړې — په ګلونو کښې یو تور منګور خفته شه
هغه دُر دِ فخر کا که ئې تمیز شته — چه ئې پاسه دَ ټیکی په تار سفته شه
ستا دیوالِ مګر دَ عشق په خښتو روغ دی — چه ئې شیخ تر سیورِی کښیناست آشفته شه
ځکه هسې رنګه بوی لَرِی خوشحاله
دا غزل چه دَ بهار په وخت ګفته شه

توره چه تیریږِی خو ګزار لَرَه کنه — زلفې چه وَلَول شِی خو خپل یار لَرَه کنه
ولی راته وایې چه په کښلیو نظر مکړه — سترګې چه پیدا دِی خپل خپل کار لَره کنه
شیخ دِ نمونځ روژه کا زه به ډکې پیالې اخلم — هر سړِی پیدا دَی خپل خپل کار لَره کنه
تا وې چه ځما دَ خولې بوسه لکه دارو دَه — غواړم دا دارو دَ زړه پرهار لَره کنه
وینې مِې دَ زړه خورې مګر نور څه لَره ندی — زړه ځما پیدا دَی تا خونخوار لَره کنه
څه ژړا فریاد کړې دَ شهیِ دَ تورو زلفو — ته ورتلې پخپله دې تور مار لَره کنه
خود به ستا تر مخه دَ ګیاه غُندې خرګند شې — ګل دَ لاله راوړه خپل رخسار لَره کنه'
مَی شته چنګ و نَی شته دَ خپل یار سَرَه خوشحاله
خپل بیاض په لاس کښې خو ګلزار لره کنه

تونګران په ملک و مال لَرِی تکیه — درویشان په ذوالجلال لَرِی تکیه
دَ عارف ژبه ئې بند کړه له مقاله — عالمان په قیل و قال لَرِی تکیه
دَ عاشق سَرَه چه هونبره استغنا کا — ښایسته پخپل جمال لَرِی تکیه
که تکښه دَه خو تکښه دَ یوه خدای دَه — چه په بل ئې کړې څه حال لَرِی تکیه
دا نابودی تکئې ګوره دَ وګړِی — چه په ستورِی چه په فال لَرِی تکیه
دَ دنیا تکئې ئې ولیدې په سترګو
نور به چا وته خوشحال لَرِی تکیه

تر هر چا دَی د ما یار ښه — شکر لب و شیرین بار ښه[1]
تر سنبولو ئې ښې زلفې — تر ګلونو ئې رخسار ښه
تورې سترګې تورِی ورځېِ — تور ګیسو ئې تار په تار ښه
تنګه خوله ئې نیسته هسته — لکه خوله هسې ګفتار ښه
لکه دُر هسې غاښونه — لا تر درو سپین هموار ښه
تر وېښته ئې ملا نرِیَ — تن ئې لا تر سپین چوتار ښه
قد ئې ښه تر سبر ونې — لکه قد هسې رفتار ښه
چه هر ځای وته ئې ګورم — سر تر پایه پریوار ښه
خدایه ماتِې هغه خولې کړې — چه به وایی هندو بار ښه
هونبره کلې ډیر ښهرونه — پکښې نشته یَو نګار ښه
چه پکښې خواږه یاران دِی — پیښور تر هر دیار ښه
په موسم دَ ښو ګلونو[2] — تر هر څه دَ میر ښکار ښه
ښه په هند کښې چنبا ګل دی — تر دا ګل دَ وطن خار ښه

---

۱. خدایه راکړه د ما یار ښه شکر لب و شیرین کار ښه.
۲. دَ درې وروستنی بیته له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښې نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ سرای قدر نور چا نزده
په خوشحال دَی تر فرخار ښه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه
له دِ زړه باندِ یخیږی زړه پرې یخ کړه
رقیبان دِ لکه سپی دِی په کوڅه کښ
چه انګړ دِ پاکیزه شی واړه چخ کړه
دَ جنت میوې[1] میِ نورُو ته بخښلی
کله کله څما په خوله سیب دَ زنخ کړه
هغه واړه مهیا دی په هجران کښ
چه واعظ وَ ما ته شرحَ دَ دوږخ کړه
که پرواز دِ دَ شهباز دَ شاهین ندی
دَ مطلوب په لوری پرونه دَ ملخ کړه
چه دَ قدر دَ وصال نه وُ خوشحاله
په فراق دِ ښو یارانو اوس آوخ کړه

ته چه دا حسن لرینه
ځکه هونبره کبر کړینه
تورِی سترګی په کجلو
په تنبولو شونډِی سرینه
په مثال لکه شاهین یې
چه دَ زړونو غوښی خورینه
که ته هر څو ښایسته یې
کبر مکړه وَ به مرینه
دَ خوشحال خاطر مفت ندی
فهم وکړه چه ئې وړینه

ته چه هسی په غوغا درومې سیلابه
ولی هسی په ساعت کښ شې بې آبه
آفرین دِ په همت دَ لوی دریاب شِی
چه په هیچری ئې چار نده کریابه
چه په پورته د کاغذ وګډِی[2] درومی
که رشتیا ده دا دِ درومی بې طنابه
د طوطی ژبه استاد غواړِی د نطق
ګنه دَی به لا بتر وُ تر غرابه
چه په مخ کښ دِ نابود شِی واړه ستورِی
د اسمان په ستریو وخیژه آفتابه
که لمبې ور باندِی بلی کا ایرې شِی
د ژوندون هنر به نه ځِی له سیمابه
له یاقوته دِ هاله سیالی شِبَه[3] کا
که د اور په تاو کښ دا نشِی بې آبه
چه مرغونه وزر بیا مومی آلوزی
هیڅ مقصود تر سَره نه ځِی بې اسابه
په ځوانی کښ اوده وُ په زوړ والِی
د خوشحال سترګی بیداری شوې له خوابَه

چه په درست تومن اوځاره[4]
نن هغه ده څما یاره[5]
لا جنو تی سرکُنډِی
چه حجاب نه کا له پلاره
یَو سورکی پیزوان په پوزه
ور بلوتِی یو څو تاره
مخ نسرینه مه جبینه
سنبل مویه پری واره
شکر لبه پر طربه
هوسی سترګی ګل رخساره

---

١. منې.

٢. کاغذ باد.

٣. په چاپی نسخه کښ لمړی توری زیر او دوهم توری زور لری، په قلمی نسه کښ محشی (مشکنی) ورته کښلی دی، چه په مصونوعی مرئ څنی مطلب دی.

٤. ظاهر، ښکاره، مشهور.

٥. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قد عرعره مو کمره سر تر پایَ قلم کاره
په زړه سنگه شوخه شنگه جفا خویه زره آزاره
زه ئی قتل په لیدل یم دا را نه ده پروا داره
چه می نوم ورته څوک اخلی و ښکنځولوُ ته تیاره
څه کړم کوم فکر علاج کړم دم واهه نشِی له ډاره
د دی خوی خصلت دا هسی ځما دَه مینه بسیاره
دا یَو څه علامت وشو په ما خوار دَ خدای دَپاره
که پَټ نیاز ورځنی غواړم په نیاز نه ده خبرداره
که خپل زور باندی ښکاره کړم خیلخانه لَرِی خونخواره
که ئی وغواړم په زرُو زر هم ډیر غواړِی بی شماره
نه په زور شی نه په زر شِی په جهان دِی دا دوه کاره
دَ خوشحال تکیه په خدای دَه
بیا پتا دَه شیخ رحمکاره

چه پلَو له مخه نه اخلِی دلبره مگر شپه دَ خوار عاشق شوه بی سحره
نه ئی زړه په ما نرمیږِی نه گروهیږِی[1] خدایه څه مِی سریکار شُو له کافره
نه مِی خوب نه مِی قرار نه مِی آرام شته همیشه را باندِی تبه وِی شیبره[2]
دَ وصال امید رمق دَی لَږ را پاته او کنه بیلتانه وَوژلم اکبره!
په یَوَه نفس کښِ زر خطونه راوړِی په هر لور چه غورزَوَم دَ زړه کوتره
دَ معشوقی په پالنگ به هغه خیژِی چه له سَرَه نه بیرون کا دَ سرویره
غلیواز چه هنر نه لَرِی آزاد دَی باز په دواړُو پښو بندی دَی له هنره
څه وه څه شوه خبر نه یَم بیا به څه شِی ای یوه خدایه ځما په حال خبره
څه یَوَه نیزه څه دوه څه تر دا زیاتی دَ غریق اوبه چه پاس واوړِی تر سره
مگر خضر می مدد شِی دعا را کا چه لاهو بیږیَ مِی وَوزِی له خطره
څو ئی ځله هر ساعت شِی هونبره ځله
دَ خوشحال سینه لگیږِی له حجره

چه په عشق کښِ ئې و نورُو ته پیغور شه اخ چه لاس په لاس په دَه پورِی دا تور شه
محتسب چه په اهداد وُ دَ مستانو دَ رندانُو سَرَه ناست دَی باده خور شه
چه پرون ئې فاسقانُو سَرَه جنگ وُ نن هغه تر فاسقانُو لا څه نور شه
چه غیبت ئې بداوه دَ بل تر زنانه[3] راشه گوره په عیبت دَ پلارو مور شه
که دَ ږیرِی په وکښل ئې ورته وایم نصیحت دَ نیکخواهانُو باندِی اور شه
گوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو نن چه دا دریاب را وَخوت موج ئې زور شه
صنوبر چه هونبره ضیره ډیره لوئی غوښته ځکه هسی په باد ته په باد نسکور شه
چه ئې زړه تر کاڼی سخت هغه مِی یار دی بدِی بخری څه ځما کاڼِی په کور شه
توری سترگی ئې بلا دِی عاشق گوره په بلا باندِی ور درومِی کر و گور شه

---

۱. گروهیدل یعنی گرویدن، پیروی نمودن.
۲. شیبره یعنی محرقه تبه، چه په پښتو ئی لویه تبه یا توره تبه هم بولی.
۳. تر زیانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خپل عمر دلیل وکړه خوشحاله
چه لاله په باغ کښې وَغوړیده خپور شه

چه پیدا چیرِی په ملک کښې یو حبیب شه　　لکه خار ورته په ځنګ کښې بل رقیب شه
محمد (ﷺ) ته ابو جهل نصیحت کا　　راشه ګوره څک رنځور شه څوک طبیب شه
دَ دانا پخپل وطن کښې قدر نه وِی　　دُر هاله قدر پیدا کړ چه غریب شه
په چمن کښې رنګارنګ ګلونه ډیر دی　　دَ زړه داغ می دَ لاله دَ زړه نصیب شه
که ئې رنګ و بوی و ګل نه وَی ورکړی　　مبتلا به باندِی ولی عندلیب شه
راشه تور و سپین دَ سترګو ننداره کړه　　هغه یار را سَرَه لا تر دا قریب شه
چه پرون را سَرَه یار وُ خبر نه یم　　نن له ما نه بیا ویزار په کوم تقریب شه
تناوُنه ئې دَ زلفو دِی دا زړه مِی　　لکه ملک دَ یاغی لاندِی تر تخریب شه
چه ئې پرېښوه یارِی دَ لیونیُو
ګمان مکړه چه خوشحال ختک لبیب شه

چه می زړه پرې ښه کیده له واړو بد شه　　ښه خو دا چه اوس یواځې دا حد شه
که ژوندُون دَ خلقو دا دَی چه لیده شِی　　ښه وَ ما ته مړی خلق دَ لحد شه
دَ دنیا یاران مِی ولیدَل په سترګو　　هر سړَی ځما په سترګو لکه دد شه
نه حیا شته نه وفا شته نه خپلوی شته　　خلق واړه په معنی لکه مرتد شه
چه ئې نن کانده له ما سَرَه خپل قوم کا　　مګر دا جور له قومه په احمد شه
تفحص دَ تورو سپین نشته په چا کښې　　دَ همه عالم په سترګو کښې رمد شه
نور به چا ته یادَوَم چه رد ګمراه دِی　　چه پیدا ځما له ځانه خلق رد شه
فرزندان چه مِی له ګیډِی نه پیدا دِی　　پوخ ځما له نا خلفو نه کبد شه
په طالع په بخت دَ مال و ملک ښښتن دِی　　بخت هغه دَی چه په بخره دَ بخرد شه
له هغه بخته ځما توره بلا دَه:　　چه له هَرَه ناهمواره په مدد شه
چه دَ پلار له ځانه ښه زویه پیدا شِی　　ته به وایې چه ژوندون ئې مجدد شه
چه قابل ئې پیدا نشِی په اولاد کښې　　که هزار زویه دَ پلار وِی بې ولد شه
دَ بهار ګلونه هیڅ دِی چه تیرېږِی　　ښه هغه وَ ما ته ګل دَی چه سرمد شه
که په ذات کښې دَ خوشحال آل و اولاد شته　　په صفات کښې لم یلد و لم یولد شه
یخ دَ نمر وَ تا وته نه دَرِی خوشحاله!
په دا څه که یَو څو ورَځِی منجمد شه

چه ګټل خورول بخښل کا ځوان هغه　　چه توره[1] لَرِی دَ توری خان هغه
کان دَ لعل دَ یاقوت دَ ګوهر څه دَی　　چه احسان ترې پیدا کیږی کان هغه
چه ئې ته په ګیډه وخورې حبطه شِی　　دَ مجلس سَرَه چه خوړ شِی خوان هغه
که د مال دَی که دَ ملک دَی که د لیچو　　چه ئې توان دَ چا پکار شی توان هغه
په تمامه شپه په ورځ په میاشته کال کښې　　چه دَ خدَی په یادو درومی آن هغه
چه دِ څوک دَ وړاندِی وروستو ځی دا څه شِی　　په تنها وجود چه شان دَی شان هغه
وَ نور چا وته وران مه وایه خوشحاله
چه په قول عهد وران شو وران هغه

---

۱. پیسې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دا هسی ښایسته یې زیړه ګله
ځکه تا په ځان شیدا کړمه بلبله
چه ئې طور ستا دَ تورُو زلفو واخیست
ځکه بوی دَ مهر نه ځیِ له سنبله
دَ لبانُو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته
چه مستی ئې لا اثر وکړِی تر مله
چه په پټُو سترګو ناست لیدل دَ یار کړم
خلق څه خبر له هسیِ رنګه شغله[۱]
راشه خپل وژلیِ ګوره پخپل وَر کښ
په غمزو په خرخښو په تغافله
چه دَ خلقُو له نظره ئې امان وِی
همیشه ورباندیِ لولم حُلور قله
لکه یار را سَرَه وُ په هغه شان دی
ښه چه بیا دِ مخ توری وشو چغله
لا به کله سر ځما په غیږ کښ کښیږدي
چه دَ مښکُو بوی دی دروُمی له کاکله
څوک چه صبر ستا له مخه راته وایی
ځما څه غرض له صبر و تحمله!
درست عالم د په خوشحال باندیِ غوغا کا
باز پروا کا[۲] دَ کارګانُو له غلغله

چه دا هسی په پالنګ راغله نوخیزه
الوداع دَه دَ خوشحال ختګ پرهیزه
عقل و عشق چه سَرَه دواړه په دعوه شی
بل مجال دَ عقل نشته بې ګریزه
هم پخپله جنګ آغاز کا جنګیالیِ
هم پخپله صلح کاندیِ صلح آمیزه
په بازی بازی وژلی کُټل نشی
په خندا خندا خونونه کا خونریزه
زه د کښلیوُ په دا کار پوری حیران یم
چه له چا نه زده کوِی هونبره مکیزه
که له دله ئې شلوم شلوله نشیِ
دَ دلبرُو یاری څو ده دلاویزه
غچول ئې هسی نه دِی چه څه پریږدِی
تر الماس ئې دَ غمزې توره دَه تیزه
قند و ګل سَرَه دا هونبره لذت نکا
چه خوله ورکا دَ زورل سَرَه آمیزه
د معشوقی نوم عاشق په جهان خورکا
د شیرینی بازار تود دَی له پرویزه
که می بې له تا نه نوره یاری وکړه
راته ګوره را څکوم حدیث په بیزه
په کاته کاته زړه لا درته تاو تاو شیِ
دَ لرګی لښتی په غاښ کړې زیز مزیزه

چه د زړه اخلاص دِ نه وِی له معبوده
لا عجب که ئې راضی کړې له سجوده
محرمانو اجازت موندلی نه دَی
ګنه ډیر به ئې خبر کړل له دې سوده
محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا
خبر واخله له ایازه له محموده
خدای ځما تر فهم ښه[۳] د عشق هنر کړ
که دا چار ده نور عالم وته نابوده
تورو زاغو د ګلونو قدر څه زده
له جماله ئې بلبله شوه خوشنوده
په سند به د همه زړونو مردود شې
که دِ چار شیِ تر یوه پوري مردوده
تر مطلوبه پوری شرط د رسیدو دَی
که تمامه لاَر په وینو شی آلوده
خو یَو بخت د ناسازی را سَره نکا
تل کینه کَوه له ما سره حسوده
کل مقصود دَ زړه هورې چه هغه یار وی
بخته راشه ته می وروړه تر مقصوده
ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده دَه
که کالی په بها نه ځیِ بې نموده

۱. شخوله.
۲. باز پرواز کا.
۳. خوښ.

چه مې ستا کوڅه مأوا شه
غم ځما له زړه سوا شه
ستا کوڅه لکه بهشت ده
په بهشت کښې مِې زړه وا شه
زړه مې ستا دَ مخ په دور
له چمنه بې پروا شه
هغه راز چه دَ خلوت وُ
وَ هر چا وَته رسوا شه
عالم درد لَره دوا کا
دَ یار درد ځما دوا شه
سانه ورو وهَه په زلفو
پکښې زړه مِې سر هوا شه
چه ته مهر باندِې نکړې
خوشحال ځکه بینوا شه

چه دَ دواړو سترگو شیر در څخه شته
پر ئې خوره له ځانه سیر در څخه شته
آئنې وته نظر کړه او گل بوی کړه[1]
چه خپل مخ دَ گل په څیر در څخه شته
که د زړه ځما په زړه دَی چه ئې ټول کړې
ټولَوَه ئې چه کمشیر[2] در څخه شته
ډېر به ما غُندې په عقل تیر و بیر کړې
چه وربل دِ تیر و بیر در څخه شته
تل دعا دربانډِې کا ځنې خبریږه
یو څو خوار له دله هیر در څخه شته
که جمال که ناز و خیال که کرشمې دِې
دا تر شمار تر حساب تیر در څخه شته
لَږ دَ مهر دَ وفا خویونه زده کړه
دَ جفا خویونه ډېر در څخه شته
عاشقان غریبان وژنه صرفه مکړه
دَ غمزې تیره شمشیر در څخه شته
لکه ډک مهر دَ خولې په خوشحال وکړه
خو که تش مهر برسیر در څخه شته

چه دا هسې رنگ مانې کړې بې گناهَ
ویره نه کړې دَ عاشق دَ زړه له آهَ
چه په هر لورِی روانه په ښیوه شې
در سره ځما دعا درومی همراهَ
چه دِ هونبره ډېر دماغ وته وَگورم
بل دِ سیال په جهان نشته بې بادشاهَ
معشوقه مې دَ عاشق غندی نه نه کا
گل بورا وته ونه وې توره سیاهَ
یا په ما باندِې مَیَنه کړې دلبره
یا مې مینه ځنې ماته کړې اللّٰهَ
چا ته حال دَ زړه معلوم کړم خبر نه یم
یَو نیکخواه په جهان نشته بې بدخواهَ
رقیبان دِ غوغا کا پروا مې نشِی
شیر به کومه اندیښنه کا له روباهَ
په یوه گزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نگاه ئې په خوشحال وشو ناگاهَ

چه له هر چا تمع پرې کړې سلطانی ده
که دِ زړه په خاموشی کښې سبحانی ده
دَ خاتم دَ سخاوت خبری مکړه
لا پیدا کښې هم دَ طمعی نښانی ده
په څو رنگه دَ یارئِ صفت کیږِی
زبانی یاری، نانی یاری، جانی ده
تر جانی یارانو هر څه صدقه کړه
هم پیدا سبب پکار دنیا فانی ده
دَ دنیا په پریشانی کښې جمعیت دَی
دَ دنیا په جمعیت کښې پریشانی ده
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا
دَ هغو سَړَیُو ښه زندگانی ده
چه په کور کښې مې څه وُ تر واړو تیر شُوم
و خپل یار وَته مې هسې مهمانی ده

---

۱. نظر کړه گل بسو کړې.
۲. پیوندول، یو ځای کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زرګونه کتابونه ملا لولي الف بس که ئې غرض مسلمانی ده
په نادان باندې هم رحم شته خوشحاله
معذرت د نادانانو، نادانی ده

چه دا هسی ئې آغازه عربده کړه مګر تشه ئې له میو میکده کړه
عقل ډیره شعبده لرې په میُو ساقی تار پتار ئې هره شعبده کړه
ښه جمال لره پیدا کړه څما سترګې له غه پسه ئې جمال مشاهده کړه
یو ځل بیا له زیبا مخه پلو واخله دا په عم کښې پراته لا په غمزده کړه
ستا له غمه چه ډیر ډیر همیشه ژاړم د واړه سترګو مې خجله نربده[1] کړه
دَ ویشتلو آه چه ولګی ښه ند لا دَوخته ئې دَ زړه له حاله زده کړه
دَ قلم له سرَه تور لوګی روان شو
چه خوشحال دَ دې غزل مسوده کړه

چه بنیاد دَ عاشقِۍ چا کاوه دا ئې څه کړه پدا کار نه پوهیده
په جهان ئې یوه څه بلا پیدا کړه یوه خدایه کور ئې وران کړې د هغه
دَ هغه جهان دوږخ په غوږو اروم دا دوږخ می پدا سترګو ولیده
څوک ناحق دَ بیلتانه له لاسه ژاړی آشنایی دَه چه تاختونه کا په زړه
دَ هلک له لاسه والوزی مرغۍ په ژړا ور پسی سرَه کا دوه لیمه
هغه وخت چه دَ زانګو او دَ وُنې وُ په مرغۍ هیڅ نظر نه وُ دَ ده
څو لوئیږی آشنایۍ پرې ډیریږی درومی دروﻣی په اوږو کښې ښه ویښته
دَ وصال قدر عمجنو دَ فراق زده دَ تشنه ژوندُون په څه دَی په اُوبه
په حدونو سرَه ولاړو اوس خوشحاله
په کوم لور نه سرَه مُو مُو زه او ته!

چه ئې میاشت کړه دَ اسمان دَ پاسه شقه چه آفتاب ئې را ښکاره کړ له شفقه
چه په سر باندې ئې ابر سایه بان وَه چه ئې پاتو جبرئیل شوله ابلقه
چه خوږې ئې دَ خولې لاړی تر عسلو چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
چه جمال ئې ښایسته په ملاحت وُ چه دَ مښکو بوی ئې هیڅ وُ تر عرقه
چه سایه ئې دَ وجود په مځکه نه وه چه بره ورته ګویا شو له طبقَ
چه ئې تار په تار دَ باد په مخ خواږه[2] کړل دَ تورات و دَ انجیل واړه ورقه
دواړه[3] کوَن په طفیل دَ هغه دی مرتب او مهیا په ډیر رونقَ
چه دوست دار دَ څلور یار دَ اهل بیت دی په هغو دَ ښو ګواهی وله مطلقه
دَ عربو[4] ثنا هیڅ ورنه رَسیږی
دَ خوشحال ژبه مښود کاندی ناحقه

---

١. "نربدا" یو رود دِ په هند کښی.
٢. خپاره.
٣. چه کونین په طفیل.
٤. چه عرب ئې و ثنا ته نه رسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه له عشقه بله چار گنې افزونه   تر دا بله اندیښنه نشته زبونه
باور وَکړه چه د عشق په کاروبار کښې   که زیات نه یم کم هم نه یم تر مجنونه
ظاهری گونه دَ زړه په حال گواهي لي   که هیڅوک ندی خبر له اندرونه
ته ناترس به گوته هم پرې لنده نکړې   که له دوو سترگو روان کړم دوه سیندونه
چه د زړه له تاوه وَوزي غه خبره[1]   اثر وکاندی آخر په واړه زړونه
کل عالم دا بیلتانه له لاسه زار کا   زه په څو خبرو خوښ یم له بیلتونه
یو ئې قدر دَ وصال راته څرگند کړ   بل ئې سهل را ښکاره کړه نور غمونه
چه تا شان دَ لیلی کړ زه پوهیدلم   چه به ستا له لاسه ځای کړم غاړی غرونه
چه یک لُخته دی خوشحال له زړه نه ویوست
در پوهیږم ډار دِ نکیږی له خونه

چه مِې ولیده پخپل انگن ولاړه[2]   ما په تیکی سترگې بیا مونده بیا ولاړه
که ښه مخ وته کاته کَول گناه دِی   دا گناه دِ وِی دایم د ما په غاړه
یو څه بڅن[3] زړه ئې راکړ هسې وایم   چه د ما وَی دَ جهان دلبری واړه
زه جدا له یاره کوم خیر ناصحه!   په ژړا کښې راته وایه خیر غواړه
دَ ښه یار په جدایۍ کښې گرم نه یې   که دِ دواړه لیمه ووزِی لا هم ژاړه
دَ طوطی خوراک شکرِی دِی خوشحاله ته
جگی جگی څه خو ورکړه دَ خولې لاړه

چرگ دِ خپل چرگ والی کا که ئې رضا دَه   چه له بازه بازی کا دَ ده قضا ده
هغه چار به مخامخ په مخه ورشِی   چه دَ چا دَ هغې چارِی تقاضا ده
څوک به خوښ سَرَه پرینږدی په جهان کښې   دا دَ حِایه دَ دې دهر اقتضا ده
تیره چار چه یادَوِی فایده ئې کومه   وَ دانا ته مضا واړه مامضا ده
دَ گمان لړی به تار په تار خپرې کا   دَ یقین اندیښنه بهَ تر بیضاءده
دَ خوشحال په ویل غورِ او فکر بویه
چه موندنه دَ خبرِی په امضا ده

چه می ولیده دَ زړه په سترگو خپل زړه   دَ خپل زړه غُندی میِ وَ نه لیده بل زړه
عاشقی دَ خدای بلا دَه عاشق مشې   څوک په سرو سکروټو ینښی لَرِی تل زړه
په وَیل وَیل می هیڅ تقصیر وَ نه کړ   که ستنیږی له دلبرُو په وَیل زړه
عاقبت به آفت سر لَرَه پیدا کا   چه جار وَزِی دَ بتانو په بورجل زړه
وُر ئې واچَول دَ زلغو ځنځیرُونه   که هر گز آموخته نه وُ په تړل زړه
دَ خپل سر په مهر هم دا هسی نه وِی[5]   لکه خوښ شِی دَ دلبرُو په ښکنځل زړه
ډیر ئې صبر شکیب وَکړ نه پایئږی   نور له تنه جدا کیږِی په نیوَل زړه

---

١. غه خبره چه د زړه له تاوه ووزی.
٢. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته له یوې قلمی څخه نقل شوه.
٣. په اصلی نسخه کښې بڅن دی په معنی د بیرندوکی. د پښتو مرکې په لوی قاموس کښې بڅن په معنی د رنگ لیکلی دی په قندهار کښې هم دا کلمه شته مثلاً وایی تور بڅن وغیره، دلته هم ورسره جوړیږی یعنی څنگه زړه ئې راکښې.
٤. محشی ورته کښلی دِی چه مطلب لمر دی.
٥. د خپل پیر دعا هم هَسِې رنگه نه وِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال خټک فریاد له نورُو ندِی:
په دَه هونبره چاری وکړې واړه خپل زړه

چه وایم هغه نکا دا ځما زویه گمراه
اغیزه هیڅ پرې نشی یا خو ما گڼِی بدخواه
که کار په دیو نشی په شماره دِی دَ غوییو
کمیَ دَی دا دَ دیو که د ما دی دا گناه
که ما دَ ځان بدخواه گڼِی دا لا بله بلا ده
هیڅ پلار به په جهان بدخواه دَ زویه وِی آه آه
چه پلار دَ چا مزَری وِی مزر کټِی ورځنی زیږی
د ما زویه وگوره دَ جیفې گیدړ روباه
څو ډیر دِی که قابل وَی دا به څه بلا ښه کار وُ
یو شیر دَ درگه ښه دَی نه گیدړ پکښی پنجاه
د نورو نوم څه اخلم د ټومی[۱] بیوجه څو دِی
یا عاق یا عاق ته روغ دی خو دَ واړُو مخ سیاه
دَ ما په ناله زرشول دَ بی بی په ذات زرنځ شول
زرنځ په نرخ دَ زرو کا قدرت لَرِی آله
هر کار ئې په تقلید دی تحقیق نلَرِی پذات کښ
نه نام نه ملگری شته[۲] هونبره گنج هونبره سپاه
ارمان ارمان چه زوړ شوم یوَ قابل زویه می نشته
چه زه خوشحال دعا گړم په سبا او په بیگاه

چه تا وَته نظر کړم نور مِی هیر دِی ښایسته
په طور دِ مین یم گنه[۳] ډیر دِی ښایسته
هم ځان راته ښکاره کا هم می ورک شِی ژر له سترگو
پدا کلی کښ واړه پری څیر دِی ښایسته
تلخی ئې دَ هجران بده بلا ده عاشق وژنِی
چه دا ئې را په یاد شِی څه گنډ هیر دِی ښایسته
یاران لَرِی زرگونه دَ هر چا سَرَه ساز بازگا
په قول په وعده ځکه تیر بیر دِی ښایسته
تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا
په دا واړو کارونو کله سیر دِی ښایسته
دَ چین او دَ ماچین می ارویدلی دِی په غوږو
په سترگو می لیدلِی دَ بونیر دِی ښایسته
ځوانی ولاړه خوشحاله راوړه زرکه عاشقی کړې
یا زر دِی یا ځوانی چه ورته زیر دِی ښایسته

چه پریوزِی څوک له پاڼه مومیا یی ورلَره بویه
په کور کښ چه تیار شی روښنائی ور لَره بویه
چه کار دَ چا مشکل شِی تدبیر وبله کښینی
دا کار څه آسان ندی دَنائی ور لَره بویه
په کاڼی کښ مرآت شته دَ کیمیا بوټِی په غره کښ
تلب چه د دې کار کا بینائې ور لَره بویه
که لُور دَ اورنگزیب وِی معشوقه په اصل لویه
دا کار ئې منظور ندَی پارسائی ور لَره بویه
که هر څو ښایسته وِی معشوقه په هنر پسنده
دا کار ئې هم پکار دَی بخت ځائی ور لَره بویه
که څوک ښایسته غواړِی په کوڅه کوڅه دِ گرزی
په هر ښهر په کلی گدائی ور لَره بویه
یَو زړه دَ خوشحال ندِی چه جهان پکښی لیده شِی
دَ هر چا زړه مرآت دَی صفائی ور لَره بویه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مځکه
وَ اسمان وته روان شو عیسی (ﷺ) ځکه
په زرگونُو راته لاف کړې اوس یو نشته
آشنایِی له هر چا ښه دَه بې خټکه
دَ هغو له خولې کړې خبرِی اَورم
چه به ما وَرته کاته کوَل په کرکه
دَ راحت په وخت چه تَل تر تا ځاریږی
په سختی کښ ویزاریږِی له ابکه[۴]

۱. ټولی، ټبر.
۲. نه ملک گیری شته.
۳. که نه.
٤. یعنی پلار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وی واړه په احسان ځما بنده دَی همګی ئې زیست روزګار وُ له کوتکه
دَ معنی په سترګو ګوره که دانا یې په ظاهر جامه که ښه برېښی لټکه[1]
مروت یاری ترې مه غواړه خوشحاله
هر سړَی چه اُوبه وَڅښی له اټکه

چه نه لَرِی ننګونه وئې مه وینې رنګونه
دا د ننګ دَپاره ګرزم پدا هسی ګړنګونه
صد رحمت را باندِی ښائی پدا هسی آهنګونه
په څو به ځنی درومی چه دَ زړه لَرم زنګونه
مهدی له غاره ووزه کښېږده پښه په پالنګونه
نه دین شته نه آئین شته شرم لاړ په فرسنګونه
مختورن[2] ظالمان ډېر دِی چه آخلی قلنګونه
دَ عدل توره واخله ملک اسلام کړه په جنګونه
بیداره اوسه زرکښ شاهین[3] ګرزی په ځنګونه
خوشحاله فهم وکړه
چه پر یوزی خرسنګونه

چه ئې بخره ازلی راغله اصیله[4] دا فلک ئې همیشه ګرزی په سیله
چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کړل چار به نشِی د هغو چیری ذلیله
چه پخپله ئې عطا په خلقُو نه کا دَ هر مال بَخره به واخلی له بخیله
دَ حاتم په مسند ناست هغه زلمَی دی چه دنیا ئې په هر چا باندِی سبیله
دَ عارف په بخره علم لدُنی دی په الست ئې روزی شوی بې تحصیله
چه ئې واړه آمنا و صدقنا کړه دَ دانا وینا به نه وِی بې تاویله
دَ دې دور درویشان خلیفه بس دی اوس خپل ځان لَرَه بل کار کړه عزازیله
که مکامل دِ په جهان هغه کسان دِی چه فارغ دی دَ دنیا له قال و قیله
عالمان دِی ره زنان چه غواړِی نغاړِی عالم عالم لَرَه زده کړی څو دلیله
دا جاهل شیخان شیخان نه دی شیطان دی چه فساد ئې پیدا کیږِی له تهلیله
که دَ یاره نه جدا وِی دوه درې لویشتی و عاشق وَته ښکارېږِی دوه دری میله
زه هم ځکه په جهان کښ بې عدیل یم په جمال مِی معشوقه دَه بې عدیله
چه آرام ئې دَ خپل یار په لیدوُ وشو
دَ خوشحال له دله څه غواړې تعجیله!

چه ئې خوب په پالنګ نه وُ بې د پرو له بالښته راشه ګوره نِنداره ک/ره تر سر لاندی اُومه خښته
چه فانی دنیا دنی دَه بود ئې نشته ناهنی[5] ده ځکه دا ده اې نادانه د هوښیار تر فهم زشته
دا دنیا خارشتی بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده شپون ئې وشړِی له بزو نه چه ئې پوه شی له خارښته

---

۱. یعنی هغه توره چه په جنګ کښ کار نه کوی، پخه اوښتې توره.
۲. مختوری.
۳. شهباز.
٤. دا بدله په پاپی دیوانو کښ نسته.
٥. تر دې کلمې لاندی محشی "نا هضم" کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هم تول ځی هم دلی[1] دا طوفان دَی که ژلۍ — چه ئې ویرَی[2] مونده نشی، هَی توبه له هسی کښتَه
ما لیدلې پدا چشمانو ورانی مینی دَ شاهانو — یکباره ور ځنی ولاړه چه ئې درسته دنیا غوښته
د لکونو پیدا غول[3] کړه د جهان کنجونه ټول کړه — نه به ته نه به ستا پښت وی، بیا سنجر شو یو څو پښته
د سیلاب په مخ دِ کور دَی دا دَنِی فکر دِ نور دَی — چا به نکره هورته خونه چه به دا په سیلاب رغښته[4]
په دنیا کښی که شداد شې بیا به ته په بلا یاد شې — که بهښت په دنیا روغ کړې څه دِ سود دَی له بهښته
هغو[5] یوړله له ځانه دا فانی دنیا اې ځوانه! — چه ئې تار په تار خوره کړه نه هغو چه ئې ونغښته
ما ئې ولیدل کارُونه طور طور رفتارونه: — په ورتله په ستغ[6] ختَنه په تله کنَدِی غُندی رغښته
که کم عقل که کانا[7] یې که هوښیار یې که دانا یې!
د میر باز غُندِی ور زغله د خوشحال غُندی ترې تښته

چه ئې سوز نه وی له سازه — یا ئې سر له[8] سرو نازه
دَ ژوندون راحت ئې کوم دَی — راته وَوایه همرازه!
غم می واړه تار په تار شِی — دَ هر تار له ښه آوازه
ځما لاس له کاره ووزِی — چه په کار کڅ شې شهبازه
په هر ځای چه ښایسته وِی — ترې سلام می دَی له نیازه
چه دَ کښلیو ننداره کړَم
ورته پاتو شم خوله وازه

چه ئې تا غُندِی را دروِمی په پوښتنه — رنځوری دَه دَ هغه رنځور سودمنه
دَ بسیر موتی دَ لاس د سکندر کړ[9] — ښوریده ئې اشارت په جار و تنه
تل په تا پسی غمجن یم هونبره نکړې — چه می وَ پوښتې څه حال لرې غمجنه
که دِ سر له ما نه غوښت لتا می دریغ کړ — بیا هاله وایه وَ ما ته دروغجنه
زړه می ستا په لاسو درکړ تا خراب کړ — هلک څه زده دَ زیبا طوطا ساتنه
خدای دِ لاس دَ هغه چا په ته کښ پرې کا — چه په قصد به پرې کوِی دَ گلووَنه
که یو ځل ئې طماغه[10] له سَرَه پریوزی — چوز و باز ووته څوک ښئی وهنه
که دَ کښلیوُ وعده هر کله خلاف دَه — خدای دِ تا دروغجن نکاندِی په ژمنه
وَ خوشحال ته خو هم دا وایه مطربه
چه ځار ځار کله به رایشې مینه!

---

١. درمن، دغلې کوټه.
٢. وَرَی.
٣. په مجهول واو لښکر او فوج.
٤. چه به مخ د سیلاب رغښتَ.
٥. هغه.
٦. په غره کښ نرۍ او سخته لار.
٧. محشی ناپوه ورته کښلی دی.
٨. په سر و ناز.
٩. د بسیر لولو د لاس د سکندر شوه.
١٠. محشی ورته ټوپۍ لیکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیران یَم نه پوهیږم چه له یاره مخ پوښل څه   اغیار وته په قهقه لا له ورایه خندیدَل څه
که نه ئې وِی په زړه کښې دَ عاشقه سَره مهر   سکه ده وته دا غنج و دا دلال او دا ښکنځَل څه
هغه می چه لیدلَی دَ خپل یار ښایسته مخ دی   که حوری که پری وِی وَ بل مخ وته کتل څه
ښه ئې دِی ویلی چه زړه یو دَی یار دِ یو وی   ښه ده دا خبره چه سر یَو او سودا سل څه
زار ژړا هغه کا چه د یار له مخه دور وِی   وخت دَ یار دَ وصل کوک په کوک نارې وهَل څه
خوشحال دِ ښه چه مړ کړ ته په کوم توکی دلگیر یی
تر سر دِ صدقه شم گنُدِی تا ته چا ویل څه

خپل پرَدی چه چا لینده په لاس آخسته   هر یوه کړه په ما تشه درسته درسته
چه قضا د ما د چا په غشِی نه وه   د بادشاه لینده ئې هم کړه په ما سسته
چه تعلیم ئې د سیفې[١] له ما نه آخست   بیا هغو د ما د بدو سیف لوسته
په زرگونو راته لاف کړې د باریَ   په دولت کښې ئې د ما بلا آخسته
اوس چه ورځی د نکبت راغلې یو نشته   چه ځما دپاره ووزي له بایسته
که بادشاه له تخته پریوزی نا آشنا شی   بادشاهی ده د دولت په تار آمسته[٢]
د نکبت ورَځی په مثل د دانو دِی   ښایسته سړَی و باسِی له ښایسته
هنرونه ئې عیبونه شی خوشحاله
د سړِی چه چار دَ بخت شِی سسته پُسته

خپله پوهه به لَرم خپله لَره   وَ هر چا ته خپله پوهه دَه کره
که فاسق یم که فاجر یم دَ خپل ځان یم   دَ زاهد دَ عابد څه دِی را سَرَه
لیونی که مسخره دَی و عالم ته   عالم هم وِی لیونی ته مسخره
په معنی پانِی گلونه دِی خبری   دَ سړِی کرده دَ ونی ثمره
نن یوازِی یک تنها له یاره ښه یم   څوک د غیرو دوهم نه وِی را کره
دَ نور چا غرض پرې نشته چه صراف وِی   هم هغه زده په سَرَه په نا سَرَه
په ښوره مځکه کښې کله شِی گلونه   درته چا وې چه کلونه پرې کره
شاړی[٣] تل په کُن پره گرزی[٤] خوشحاله
مَړَنی لیندیَ به ځِی په سرپره

خواږه عمر غُندی تلنه کوې ښه[٥]   په مدت دَ دیدن ژمنه کوې ښه
په ناستې دِ رغیدن دَ بیمار وشی   په وَلاړِی پښې پوښتنه کوې ښه
خوی دِ درست دَ ترهیدلی غرځه واخیست   وړاندِی ځې تر شا کتنه کوې ښه
دا دَ زړه ښهر می ستا دَی چه په سترگو   باندِی هر کله ختنه کوې ښه
په خوله ما سَرَه دروغ دروغ یاریَ   ویزارِی دَ زړه دنَنه کوې ښه
هم په څو رنگه غمؤُنه باندِی کښیږدې   بیا گله له دې غمجنه کوې ښه
هم په څو رنگه عتاب کړې بیا پخپله   بورجل ځای ته می بلنهَ کوې ښه
په زمان کښې یو گلزار دَ وصل نهال کړې   بیا پخپل لاس ئې وکینه کوې ښه

---

١. محش ورته لیگلی دی چه یوه دعا ده.
٢. محشی ورته لیکلی دی "پیئلی".
٣. شاړ یعنی سست او کاهل.
٤. درومی.
٥. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وصل هجر دِ دا دواړه پخپل لاس دي چه ماته له خپل مینه کوې ښه
دَ خوشحال په زړه دِ کښیښنول داغونه
پرې دَ مالګو دُوړَوَنه کوې ښه

خوله مِی غوښته له نګارِ را ئې نکړه دَ رقیب په خوله شوه آری را ئې نګړه
ما وې درومم ستا له وره دعا راکړه په فریاد او په چیغاری را ئې نګړه
صبوری له جفا کاره یاره غواړم را ئې وکړې ځنی چاری را ئې نګړه
په یوه جلوه له وراړه رغیدې نور دا ځما سترګی بیماری را ئې نګړه
دَ یوې غمزې په طمعه ورته ګوره عمر تیر شو پدا لاری را ئې نګړه
په امید وم چه یَوه پیاله به را کا هغه مستی شراب خواری را ئې نګړه
وَې در به کړم بوسه دَ خوړو شونډُو را نیږدې نیږدې شوه باری را ئې نګړه
ګلدسته ئې چه له باغه وه ویلې که ئې ورکړه و ریباری را ئې نکړه
هسِ نه چه ئې د زړه دلاسا نزده دلاسا لَرِی تیاری را ئې نکړه
زه خوشحال دَ یوه کښلی په طلب وَم
دا فلک لَرِی بسیاری را ئې نګړه

خاتمه که دَ سړِی په خیریت ده تر صحت ئې چار بهتره دَ زحمت دَه
په زحمت کښ ئې نخوت له سَره وزی رنځوری نافی دَ کبر دَ نخوت دَه
هر زحمت چه دَ سړِی په وجود ورشی معافی ئې دَ ګناه په روایت دَه
په یوه تبه چه لَږه په چا ورشِی هغه هم د ګناهونو کفارت دَه
په هر چا باندِی چه ډیره تبه ورشی په صحیح چه دغه چار دَ مغفرت دَه
هغه کس ولی دَ خدای دَی ګمان نشته دَ هر چا چه صبوری په مصیبت دَه
غم ښادی چه وَ سړِی وته رسیږی همګِی واړه له ځایه په قسمت دَه
په ښادی کښ دِ ئې شکر سړِی کاندی په غمونو کښ دَ صبر چار فرحت دَه
چه دا دوه چاری لَرِی حبیب الله دی په وَیل نده دا چار په عنایت دَه
وار په وار به په خوشحال باندِی ور دورمی
هَرَه چار چه دَ محنت یا دَ راحت دَه

څو دَ ملک وارث و نه وهی سرونه هونبره چیری قراریږِی سمی غرونه
یا به ستا په دره ناره وِی یا به ژاړی یا دی تا له لاسه ویر دَ چا په ورونه
رخنه ګر دَ ملک پرې مړده پخپل ملک کښ په حکمت په زر وزور، په لښکرُونه
څو په تورو، په توبریو، په نیز وشی صد چندان شِی په تدبیر په هنرونه
ورور او زوی دَ ملک په کار کښ قتل کیږِی نور په واړو باندِی جوړ شول محضرونه
بې د تیغ له آبه نوری اُوبه نشته چه جنګجوی سَرَه ساړه کا تټرونه
دَ سردار دَ ریاست و نه په وینو په لیږ شنو دَ اعداء کا ثمرونه
په میدان کښ توئی ښې دِی دَ سر وینی نه چه ډکه سینه وړی له ځګرخونه[1]
یا دَ مرد غُندی شمله دَ دستار پریږده یا په سر کړه لکه ښځه میزرونه
خدایه چا وته ئې کښم څوک به پرې پوه شِی
ما وَیَلی هر یَو بیت دَی دفترونه

---

۱. نه چه خوړین له عیبه غاړی ځګرنه، یا نغاړی ځګرونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک به څه ساتې په پوهه په پندونه — په ویښته سَرَه تړلی پیوندونه
په یَوه قفص کښې بند کارګه طوطا کړه — سَرَه بیل به وِی دَ هر یوه سندونه
یا کُشتی د زورَوَرُو سره مګړه — یا د دُوی غُنډی پیدا کړه مړوندونه
موږ پدا عقل روغ نه یُو لیونیِ یُو — معشوقه چه و عاشق وته غندونه
عاشقان دَ شاه دَ خولې یُو زر مو نشته — که په سر ئې لیدَل مومو سر ښندونه
چه باور دِ په رشتیا خبره نکا — وَ هغو وَته به څه خورې سوګندونه
چه ناپوه سَرَه تیریږِی ډیر افسوس دی — دَ دانا سړی کیمیا غُنډِی ژوندونه
پخپل ښکار پسی به څرنګ باز آلوزی — چه باز دار ئې پسِی وا نکا بندونه
دَ شکرو خوند به هیځُ ورباندِی نه وِی — چه خبر وِی دَ خبرو په خوندونه
تا دَ زلفو په زنځیر کښې خوشحال بند کړ
آفرین دی پدا هسی شان بندونه

ځوک خبر دی له فتنو د دې جهانه — نوِی نِویی را پیدا شِی له دورانه
ما و تا غُنډِی به ځو باد وړی یاد کا — که خبر واخلې له مځکی له اسمانه
چه له باده دمه ډک وه که ئې ګورې — باد ئې خاوره په ملکونو کړه پریشانه
په شان شان می دَ وجود ننداره وکړه — بیا به هم شِی ځو رنګه په ځو شانه
نه ئې زر نه جواهر شته یو تاوان دَی — که به ښه کړې ځان ئې خلاص کړه له تاوانه
زمانه می شوه په غاړه اې خوشحاله
که ئې ګورې نه لتانه نه له مانه

ځو را سَرَه خلقه جفا ډیره هغه کس کړه — خدای می پدا خوی کښې په ده مینه یَو په لس کړه
زار دَ خوار عاشق دَی دَ محبوبی څه پروا ده — زه وَ غم ته روغ یَم ته تل خانده تل هوس کړه
زړه ئې دَ کافر دَی خو په خوله کلمه لولی — څه ئې راته ستایې ما لیدلې دَه نور بس کړه
ګرزِی په ګلونو کښې ګندګی ور پسی غواړِی — څه ئې په جهان کښې بده بخره دَ مګس کړه
ښه چه را پیدا شوې دَ بهار زیړیه ګله — تَل دِ یادَوَنه غندلیب په هر نفس کړه
لیږ دِی کاروانونه سبا کیږِی اې ساربانه! — پاڅه دَ شتر په غاړه پوری اوس جرس کړه
ځه هغه شهباز شه، چه دِ ځای په سر درودَی — نه لکه دَ کلی کارګه ګرزه غم دَ نس کړه
بخت دَی که طالع دَی که دا خپله فقیری ده — خدای می چه شړیَ برابره دَ اطلس کړه
قدر دَ خپل ځان دَ عافیت ور څخه نه وُ — ځکه عاشقی هسی آغازه بوالهوس کړه
نورو حریفانو واړه ډکی پیالې نوش کړې
ښه چه دَ خوشحال پیاله ئې ډکه په بکس[1] کړه

ځو جفا را سَرَه ډیره هغه کس کړه — خدای می مینه په ده باندِی یَو په لس کړه[2]
ښه چه راغلې دَ بهار زیړ ګله! — اندیښنه دِ عندلیب په هر نفس کړه
دَ ګلزار په ګل غرض نکا غُل غواړِی — په جهان ئې بده بخره دَ مګس کړه
که زه خوار دِ دَ ګلونو لایق نه یَم — ستا له باغه عنایت را خار و خس کړه
درست عالم پدا خبره خبر دار دَی — چه بلبله خپلی ژبی په قفس کړه

---

۱. سید راحت زاخیلی لیکی: چه بکس په معنی د خورا لږ او نه څه دی.
۲. خدای می لا ورباندی مینه یو په لس کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ئې شناخت، علم، ادب لَره پيدا کړې — نه چه گرزه بيهوده چارى عبس کړه
دَ ژوندون په قدر هيڅ خبر دار نه وُ — عاشقى مى چه آغازه بوالهوس کړه
کله سول کله ژوندُون بخنبل وَ ما ته — دَ عشق اوره په ما چارى دَ ققنس کړه
دَ دنيا غمونه لږ ندى خوشحاله
نن دَ يار وَ مخ ته گوره واړه پس کړه[1]

څو په باغ کښې لا يو گل دَ نو بهار شته — دَ بلبلو دَ طوطيانو پرې چيغار شته
نن دِ غم له ما نه ځان ساتى که ښه کا — چه په سيل دَ بهار را سرَه يار شته
چه له ياره سرَه مست دَ گلو گښت کړم — محتسب که را نيژدې شِى پايزار شته
شيخ ملا دِ ځما غم په بهار نه خورى — چه رباب و سرينده غُندِى غمخوار شته
نه به زه دَ ميو جام کښېږدم له لاسه — نه ځما له پارسايئ سرَه کار شته
ما وَ خپلى پارسايئ ته رخصت ورکړ — په دا نورو پارسايانو مِى اوس ډار[2] شته
ساقى بيا ځما دَ ښهر خبر واخله! — لا به څو په کوڅو پاتو پرهيزگار شته
گل و مل ساز و سرود ساقى سرې سترگى[3] — لا به ډيرعالم رسوا کا چه دا چار شته
چه په هرَه پياله عقل له ما زدويى — دَ ساقى منت را باندِى په بار بار شته
دَ گلونو په موسم کښې خوار هغه دَى — چه ئې نه پياله په لاس نه ئې نگار شته
نن هغه شاهِ جهان دَ زمانې دِ — چه دسته ئې دَ گلونو په دستار شته
چه نا اهل په غفلت ورباندِى نه ځِى — ځکه وصل دَ هر گل په څنگ کښې خار شته
دَ بهار زيبا گلونه سوداگر دِى — لخلخه به ځنى پيرِى چه خريدار شته
نن خوشحال دَ زړۀ داد دَ عشرت ورکړ
دا څو ورځِى غنيمت دِى څو گلزار شته

څو په باغ او په بوستان کښې لا لاله شته — دَ بلبلو دَ طوطيانُو پرې ناله شته
نن دِ غم له ما نه ليرى ليرى گرزِى — چه په وخت مى دَ بهار په لاس پياله شته
که مى يار په لاس باده واخلِى ساقى شِى — پرې مى ډار شِى چه ئې زهد صد ساله شته
را يې وَښيه چه ځم تر پښو ئې پريوزم — که په دهر کښې څوک ما غُندِى واله شته
دَ بهار په زيبا گلو ډير ويريږم — چه باران شى دَ باران سرَه ژاله شته
دَ بهار په سيل تل درومه خوشحاله
يو څو ورځِى چه دَ گلو پرکاله شته

څه بلا ډير ښه يې د بهار دَگلو وخته[4] — که ژر درپسې نه وَى د خزان سلئ سخته
په وخت د ښو گلونو دو ساله باده نوشلى — د زړه اندوه دِ واړه دا عشرت يوسى يکلخته
په وخت د ښو گلونو په خلوت دنَنه ناست يې — را ووزه نندارهکړه ناسوتى شيخه بدبخته
هر گل وته چه گورې گوښى گوښى ئې نگهت وِى — په رنگ سرَه يَو ندِى نه يو سَم دَ بل له رخته
په سم دِى که په غره دِى د بهار خاص گلونه — آخر به ئې رژون وِى د گلونو له درخته

---

۱. هر څه بس کړه.
۲. وار.
۳. ساز و سرود د ساقى سترگى.
٤. دا بدله په چاپى نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه تعین[1] دا هار گرمه سلې راشي په چمن کښې   گلونه د لاله لکه بادشاه پریوزي له تخته
چه کښته پورته زانې مرغاوې تله را تله کا
خوشحال خټک خوښ کړې په جهان کښې دا دوه وخته

څه به وایم د دې نفس له آزمینته[2]   نفس آدم دَی را یستلی له بهښته
چه پکښې دَ دواړو کَونو مراد مومې   هغه چار د تر نظر لاندې کا زشته
د کیمیا د بوټې گل کله مونده شي   چه د پېښو تلې گلگون نشي په غوښته
د سړیو په غفلت پورې حیران یم   چه په گور کښې توری خاوری هونبره نشته
بیا به څله څوک طلب دَ دنیا کاندي   چه ئې خلاص نه وِی یو دم د کار له کښته
که تر سر لاندې بالښت کښېږدی دَ پرونو   عاقبت به تر سر لاندې کاندې خښته
د دنیا مینه په مثل د خارښت ده   هیڅوک نه وینم خالي له دې خارښته
د صحرا په کاڼې رخه[3] د شیطان شوه   عیسی سر په مځکه کښېښود له بالښته
د زړه مینه په مثال لکه پتنگ ده   چه د گوی څښتن وَهَله هورته رغښته
غم ئې واړه د آشنا دَ بیلتانه دَی
د خوشحال څه سریکار شه له جوړښته

څه به ووایې خوشحاله   له تکمیله له کماله
دَ هغه مرغه څه نوم دی   چه په اورکښې لَری ځاله
هم بیچون هم بیچگون دی   هم بې مثله بې مثاله
هم بې سره هم بې پایه   بې وزره هم بې باله
په یَوَه نفس آلوزی   څو عنقا درومې څو کاله
دَی میوه د هغه باغ خورِی   چه ئې ونه نا نهاله
چه په دا مشکل خبر شې[4]
ځان به خلاص کړې[5] له جنجاله

څه دَ بدُو بړغ وُ چه مانبام را باندې وه شه   تندر وُ یا توپ وُ پرې مِی تخنی تخنی زړه شه
څه خوښی دَ ده وه، چه بیا ژر پسی اندوه وه   چا وې چه په رنځ کښې معظم[6] په خوب اوده شه
دا ژوندون هیڅ نَدی چه می ساه وینی دا خلق   زه په ځان پوهیږم اوس می کار لکه دَ مړه شه
ما وې زړه می سنگ دَی، چه په هیڅ به نرم نشِی   راشه که ئې گورې په ژړا ژړا اُوبه شه
ما دَ معظم په لیدو مینه ماته نه کړه: څه دَ قضا رنځ وُ په هفته کښې څه وُ څه شه
رنگ ئې تر خوی ښه وُ، خوی ئې لا ښه وُ تر رنگه   گل وُ دَ گلابو شگفته شه نور په تله شه
دریغه دریغه که ئې مرگ په بد لیده وی   څو به می پرې ورکړل ولی مرگ میلمه دَ ده شه
زور و ستم نه وُ، نه څه جنگ توری نیزې وې   بل علاج ئې نه وُ، دَ ده مرگ دَ خدَی په کړه شه
زه یواځِی نه یم ډیر عالم پسی کباب دَی   آه دَی پسی کیږی روزی نه وُ روزی نه شه

---

١. چه تعینه دا هار گرمه سیلې شی په چمنن کښې.
٢. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
٣. حسد، کینه.
٤. محشی ورته لیکلی دی، چه مراد له دې همه مذکوره حقیقی زړه دی.
٥. خلاص کا.
٦. معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی وُ، چه دا بدله ئې د هغه په مرثیه کښې ویلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه تاريخ ئې راغَی "بې بدل معظم"[1]
خوشحال د دَه نيکه دَی، دَ نيکه ئې داغ په زړه شه

څه لَره زړه مې وړې چه دَ زړه ساتل دِ نه زده[2]
مست يم مستی کړمه گنه هر هنر مې ښه زده
تل په اوښيو وينو هميشه ژړا آهونه
نور را خبر نشول يا مې سترگو يا مې زړه زده
ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لَره بويه
شيخ ملا زاهد عابد صوفی په ميُو څه زده
کله دَ طوطيانو په گفتار کښ دا لهجه ده
راشه که ئې گورې زرکِې تا کله دا تله زده
روغ عالم به چيری دَ دردمن په حال خبريږی
درد چه په چا تير دَی په دردمنو هم هغه زده
څه زړونه ئې وړی ستا بارخو پريشانی زلفو
ښه وه دا خبره چه يا غله زده يا ئې مله زده
ستا دا سور پيزوان چه فتنه گر دَی بې حسابه
څو رنگه فتنې چه دَ جهان دِی واړه ده زده
چيری به له دِله يَو ډک مهر را بر سير کړې
تل دِ که دا هسِی دلاسې تشی په خوله زده
څه پوښتې خوشحال دَ بيلتانه په اشتياق کښ
ستړی په منزل پوهيږی تږَی په اوبه زده

څه غم د نعمتونو چه اختر راغَی درويشه[3]
په طمع په اميد اوسه دَ هر غنی له ويشه
يو گل مې په دا باغ کښ ناگهان په نظر کښيووت
عجب ئې خوشبويی وَه تر هر گلؤنو بيشه
چه ما وکړه پوښتنه دغه گل له حقيقته
ده کړی تحمل وُ د يوه اَغزی له نيشه
نافې چه له اوله خپل ځگر وَکړ سرې وينی
له ورَوسته ئې روانه خوشبويی شوله له ريشه[4]
په څو به دَ ويشتليو لا احواله نه خبريږې
چه هيڅکله دِ نه ده چيری ښنه په اغزی ريشه
له دو اويا مذهب سرَه به ساز وکړې له دله
خوشحال که خبر شې په تحقيق دَ عشق له کښنشه

ځان چه پيژنی که گورې ښه هغه
چه ناحق په ځان غره دَی څه هغه
واړه زړُونه فراغت وی په ښادی کښ
چه په غم کښ مردانه شِی زړه هغه
سلامت لَره ئې نور عالم پيدا کړ
ملامت لَره چه روغ دَی زه هغه
يا ياری يا اغياری دَه که ئې گورې
په دا دوه کښ نه ته دا شوې نه هغه
چه تر تا نه وړاندِی وروستو ځی مله ندِی
چه په لار در سرَه سَم ځِی مله هغه
چه په عشق سرَه ژوندِی دِی هغه نه مرِی
چه بې عشقه ژوندِی گرزِی مړه هغه
چه دروغ تر خوله وَ باسِی کله خوله دَه
چه رشتيا تر خوله وَباسِی خوله هغه
هيڅ حجت له هيچا مه کوَه خوشحاله
هر چه تا وته څوک وايِی ته هغه

ځما عشق په هغه شان دَی لکه وه[5]
ستا خاطر هغه سندان دَی لکه وه
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې
قول عهد مې همان دی لکه وه
خر خښې دِ لکه وې په هغه شان دِی
فتنه گر دِ سور پيزوان دَی لکه وه

---

۱. کلمات دَ "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (۱۰۹۸) راځِی، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.
۲. تا د زړه ساتنه نزده مست يم مې پرست يم گنه.
۳. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٤. له خويش.َ
٥. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رقیب خبره مه نغوړه اې یاره — چه رقیب هغه شیطان دَی لکه وه
دَ ښو په ناوکیو دِ غلبیل کړ — نښانه می درته ځان دَی لکه وه
په خاطر باندِی می دَغ دَی ستا له لاسه — ولی هسی بې درمان دَی لکه وه
بل گمان فکر خاطر لره در موړه — خوشحال ستا دَ بندگان دَی لکه وه
چه دِ زړه هسِی پرې ناز کوهٔ دلبره
په خوشحال دِ خاطر گران دَی لکه وه

دَ اسمان په حکم څه فتنه بر پای ده — نزده چا چه قراری ئې په کوم ځای ده
بندیوان ئې اورنگ زیب لَرَه روان کړم — ننداره می په هر ښهر په هر سرای ده
پښتانه می چه حال وَوینِی کباب شی — په لیده می دَ هر چا ژړا های های ده
لوی هلک می نندارو لَره را درومی — دَ هندو دَ مسلمان ناره وای وای ده
زه هر چا وته موسیږم ترې تیریږم — چه دَ واړو اندیښنه راته نمای ده
نه یواځِی په ما ظلم، ستم وشو — زمانه دا هسی تل کا پخپل رای ده
په هر ځای می په څوکئ راځِی فوزونه — دبدبه می دَ مزری یا دَ همای ده
په وَلاړ کښِ هاتی شمار په یوه غره دی — اوچه پریوزِی په دوه غرونه ئې آوای ده
زړه می درست سوری سوری لکه غلبیل شو — محرومی دَ لیدو بده غم افزای ده
گنُدِی وِی چه بازی بیا را وَجار وزی — همگی عالم وَیل کا چه اوس بای ده
که په اور کښ دَ سرو زرو وَښی پریوزی — عیب نشته پدا کار کښ ئې جلای ده
نورِی واړه تکئې تار په تار خپرې شوې
دَ خوشحال خټک تکیه په یَوَه خدای ده

دَ جهان خوښی همه دَ هغه کس ده — چه میشته ئې دَ محبوبی په جوس[1] ده
دَ ښه مخ له ننداري چه نظر نیسی — که ئې گورې هم دغه هوا دَ نس ده
که سوگند راځنی غواړې هم به وکړم — تر اول می پتا مینه یَو په لس ده
ډیری مینی آشنایئ څه په کار ندِی — یَوَه زړه لَره یوه آشنائی بس ده
چه دوه ښه خواږه مَین سَرَه دلگیر کا — دَ غمازُو وینا څه دَ سترگو خس ده
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ می ډیره ویره دَ عسس ده

دَ عشق بخره ازلی دَه په جنگ نده — په کتاب په مسئلو په فرهنگ نده
په قسمت ئې له ازله دَه راوړې — دا دَ سولو بخره اوس دَ پتنگ نده
خلقې ئې سَرَه درغتِی[2] ککر کړې — لا دَ مستی دَ غمزې توره رنگ نده
تل دَ یار دَ صورت نخښی پکښی گوره — له دنَه آئینه دَ زړه رنگ نده
دا پیاله چه ما نوشلې دَه پرې مست یم — دا پیاله می دَ شرابو دَ بنگ نده
دَ اغیار سَرَه یَو دَم ناستی ښه ندی — هیڅ خپلوی می دَ زجاج او د سنگ نده
دَ گلونو په موسم کښ هغه خوار شول[3] — چه گلرنگه معشوقه ئې تر څنگ نده
لیچی څه لَره غړی توره وکاږِی — که دَ خوارو دَ وژو په آهنگ نده

1. محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښ جکوڅه او غولی لیکلی دی.
2. ټولی، له یوې خوا.
3. هغه گرم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که زه نه یم لیونَی په آهو سترګو　　مسله می دَ آهو پسِی لنګ نده
کله کله خوار خوشحال وَته نظر کړه
دَ عاشق نمنځنه هیڅ عیب و ننک نده

دَ مجاز عاشقی عین حقیت ده　　وَ هغې ته زینه ینښې دَ صورت ده
تر ثرا تر ثریا که فهم وکړې　　په څلور کنجه غوغا دَ محبت ده
په جهان به هیڅوک نه وُ که عشق نه وِی　　دبدبه دَ عشق قائمه تر قیامت ده
چه په مینه کښ یو زړه او یو زبان وِی　　تر هر چا دَ هغو چار په برکت ده
دا یوه وینا دَ زړه په غوږو واروې　　چه بهتره دَ اورنګ تر سلطنت ده
سر دِ درومی مال دِ درومی پت دِ نه ځی　　د سړی د چاری کل خوبی په پت ده
چه یَو ځله زړه دَ چا په مینه بند کړې　　په شلول ځنی کمی دَ مروت ده
چه د نیت علطی لَری بلا به ورشی　　تر هر څه بده بلا غلطی دَ نیت ده
چه ئې خدای ورکا وَ چا شکر دِ کاندی　　په جهان کښ لویه بخره دَ همت ده
په تیره الماس دَ پاسه قدم ینښی　　یوه څه باریکه لار دَ شریعت ده
چه کښو ته نصیحت وایې خوشحاله
وایه څه فائده ستا دَ نصیحت ده

دَ سپیرو خاورو غوغا ده　　چه پکښې غورزی هوا ده
و حباب وته وګوره　　څه دِ نوره تمنا ده؟
ګمان نکړم چه به ستا شی　　دا چه ته وایې ځما ده
چه به کانده فنا کیږی　　کانده نده نن فنا ده
دَ هلکو لوبی ګوره!　　سرشته دَ هر چا دا ده
ته لا طفل دَ اوښی یې　　که دِ بِدیره کربلا ده
دا درګاه یوه بوډۍ[1]　　ګه خندا ګه د ژړا ده
چه ئې یو ځله اړاند کا　　دا هم لویه تماشا ده
راشه وګوره په سترګو　　چه دَ چا وه اوس دَ چا ده
خو یو وهم خوب و خیال دَی　　کوم ژوندون کومه دنیا ده
دَ نور چا نده خوشحاله
ستا دَ خولې وینا هم ستا ده

درته چا وې چه دَ یار سرَه جفا کړه　　دَ اغیار سرَه وفا، مهر خندا کړه
چه دَ پله خاوری دِ سترګو لَره غواړی　　دَ هغه سرَه فتنې جنګ و غوغا کړه
هغه ته یې چه له ما دِ محبت کړ　　که غه هونبره مینه ما سرَه نور چا کړه
که په اور می کښینوې په اور به کښینم　　چه دِ ځای په سترګو کړم راته دِ شا کړه
دَ بادشاه دَ ګدای څه وُ دَ یارئ　　څه کړم خدای می ستا په مخ مینه پیدا کړه
که ځما په مرګ دِ زړه دَی تیغ را واخله　　دَ قصاب غُندِی مِی بند په بند جدا کړه

۱.　دَ ځائی یوه بوډۍ.

زه خوشحال څه جیواری د سبکل نه یم[1]
دَ دنیا خونه می ستا په مخ بیدیا کړه

د ماړه تر فهم هیڅ نده غنمینه — ولی وږی ته حلوا ده اوربشینه
په تونگو باندِی اطلس لکه شړیَ وی — په نادار باندِی شړیه ده وریښمینه
وَ مجنون ته دَ لیلی خبری وایه — نه له علمه، له مذهبه، نه له دینه
هغه خدای چه دَ هجران غمونه را کړه — که دَ وصل ښادی را کا توان لرینه
خدایه کله به دیدن دَ آشنا را کړې — چه به زه پرې ماتوَم دَ زړگی مینه
یَو ځل بیا په حیات لولیدی په سترگو — بیا له پسه لکه مردن وِی هم دِ وینه

نمر په کوم لوری پریوزی چرته خیژی
په خوشحال باندِی یوه شوه توره سپینه

دَ گلونو قدر چا زده — یا بلبلی یا بورا زده
په جهان کښِ به یَو یوَ وِی — چه هنر ئې دَ کیمیا زده
چه وفا ور ځنی غواړې — بې وفا کله وفا زده
که جهان در خبر ندَی — ما په تا زده تا پما زده
ته ښادی کړه زه به غم کړم — تا خندا زده ما ژړا زده

رنگ دِ ښه دَی خوی دِ بد دَی
زه خوشحال یم ما رشتیا زده

دَ صبا باده گذر په چمن بیا کړه — په چمن کښِ رنگارنگ گلونه وا کړه
زه دِ توان دَ خرخښو لرلَی نشم[2] — که دِ زړه ځما په مرگ دَی دا ادا کړه
بې نیاز څه خبر له نازه چه ناز څه دَی — ستا دَ سترگو بلا واخلَم ناز پما کړه
زه له خپله بخته چا وَته فریاد کړم — چه پرُون ئې راته مخ وُ نن ئې شا کړه
خوله می ډکه شوه په شهدو په شکرو — چه سحر می ستا دَ لام و بې[3] ثنا کړه
عاشقی که سرا سر واړه بلا دَه — ما په ځان دَ زړه قبوله دا بلا کړه

زه خوشحال کم زوری نه یم چه به ډار کړم
په ښکاره ناري وهم چه خوله ئې را کړه

دَ دانا په ځان بلا شوه خپله پوهَ — چه هر گز ئې خالی نه وِی له اندوهَ
چه فلک وَ چا ته عیش و عشرت ورکا — هونبره ډیر ورباندِی کښیږدِی څو ستوهَ
کله ونه دَ خزان په وخت لغړه — کله بیا خوبی دَ پاڼیو پرې انبوه
په ناحق ئې په میدان په سَمَه غواړې — چه دَ غرونو غرڅه نه گرزِی بې کوه
چه می ولیدې څو خولې هونبره خبری — را څرگند شول واړه دو اویا گروه

پخپل زوی او ورور باور نشته خوشحاله
غافل مشه دَ جهان له مکره دروهَ

---

١. د دې مسرۍ معنی حل غواړی. په بله نسخه کښِ دا بیت په دې ډول دی:
خوشحال نه دیوالیا نه قمار باز دی — د دنیا خونه ئې بیا تالا تالا کړه
٢. د خرخښو لرم چه کړې ئې.
٣. ل او ب: لب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسته شپه دِ په کوڅه کښې مرم له سوړه — لاس مې مات شه که دِ نکړم روړه بوړه
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالي کړې — څما غاړه په ژړا در پسې بوړه
هم مې بې حسابه پوری کړه په سترګو — دَ رنجور غُندِی مِی بیا له سترګو توړه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَرَه یو رنګ دی — سر هوا لوئی دا هونبره سَمَه کوږه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو — تګه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
څما یار چه میخوری کا په بدل ئې — ولی ما لَره راځه دَ درُدو روړه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ نِشی
ډِمی ورو ورو دَ شهئ زلفینی نموړه

دَ ناکس له آشنایئ توبه توبه — دَ شونتیئ[1] له روښایئ توبه توبه
چه پردې ئې په الماس جراحان پریکا — له دې هسی بینایئ توبه توبه
چه وَلَور ئې په زرګونو جن بدرنګه — له دې هسی کتخدایئ[2] توبه توبه
چه په جهل و حماقت دانا ځان بولی — دَ احمق له دانایی توبه توبه
دَ سفله دِی دَ سفیه دِی واړه توکی — له خودئ خودستایئ توبه توبه
له هزار رنګه شیخی، زهد، تقوا کا — دَ جاهل له پارسایئ توبه توبه
چه عمل ور سَرَه نشته تش وَیَل کا
دَ خوشحال له ګویایئ توبه توبه

درخو[3] خود په آدم خان باندِی شیدا وه — تر دا منځ دَ میروګی ژبه بلا وه
چه په منځ کښې دلال نه وِی وصال نه وِی — په مجنون باندِی مَیَنه که لیلا وه
پخپل یار پسی ژړا ننه په زړه کښې — دَ عالم سَرَه په زور څما خندا وه
چه غوټئ ئې شګفته کړه په چمن کښې — که د زده دا چاره واړه دَ صبا وه
چه ئې ګل دَ بهار ستا وَ مخ ته ونیو — ستا دَ مخ خوبی تر ګلو لا زیبا وه
هونبره رنځ محنت آفت څنی پیدا شو — څو څما دَ خوار خاطر مینه په تا وه
دا نن شپه چه په ما تیره شوه بې یاره — ته به وایې په دوږخ کښې مې مأوا وه
نن خپل بخت را سَرَه درسته مخامخ کړه — چه پرُون راته یکلُخته شا په شا وه
ما وې زه یم چه پیاله لَرم په لاس کښې — ولی دا پیاله په لاس کښې دَ هر چا وه
بس چه بیا ئې ستا جمال په نظر کښیوت
دَ خوشحال ختک د زړه څله[4] همدا وه

دَ یوه بادشاه په حکم شوم اګاه — امر نهی مې قبول دِی دَ بادشاه
یا مهدی یې یا عیسی چه را ښکاره شوې — په جهان دِ غلغله وشوه ناګاه
دَ مهدی او دَ عیسی دَ وړاندی څه دی — هم د جال هم دَ دجال واړه سپاه
خیر آباد لَرَه دِ رایشی لښکره — چه احوال دَ غلیمانو شِی تباه
چه خیبر لَرَه ما بولې قضا کیږِی — ډیر کارُونه هم په حضور یم دَ درګاه
خواه ناخواه که امر دا دَی چه را درمه — دا بنده به در روان شِی خواه نا خواه

---

۱. یو راز لرګی دی، چه د څراغ پر ځای ئې د روښا دپاره لګوی عموماً د لرګو څراغ ته هم شونتیئ وایی.
۲. کد خدایی.
۳. درخو او آدم خان په پښتنو یوسف زو کښې دوه مینان وه چه په عصر کښې د مغولی اکبر پاچا تیر سوی دی، میرو ئې ریبار وُ.
٤. هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارنده دَ عریضې ځما دَ لوریه
زبانی خبری هم لَرِی همراه!

د سپی غُل د دروغجن په خوله کښ تل کړه   په رشتیا خبرُو خوله دَ سړی کښبُل کړه
هر عمل چه سړی کا مضمر به نشِی   درته چا وې چه لوګی مکړه اوربل کړه
که پوهیږې چه دَ بل جهان حساب شته   ته پدا جهان نظر پخپل عمل کړه
ستا د خولې چینه حنظل دَه هم عسل ده   وَ هر چا ته تویَوَنه دَ عسل کړه
چه دَ دین دنیا کارُنه درته پیښ شی   دَ دنیا تر کاره کار دَ دین اول کړه
چه دَ مښکو دَ نافې شمیم را خپور شی   را څرګندی توری زلفی تور وربل کړه
ساقی وخت دَ نو بهار دَی شراب راوړه   دَ شرابو سرَه نقل دَ خولې مل کړه
نن خلل دَنَی اومَی مکړه زاهده   چه موسم دَ بهار تیر شِی بیا خلل کړه
چه یَو دم دَ عشق له اوره خالی نه وِی   خدایه څه د دَ عاشق ټټر منقل کړه
ستا دَ مخ په دَور زه جهانګیر شاه یم   راته کښینه کرشمې د نور محل کړه
ستا دا توری سترګی خو توری بلا دی   درته چا وې چه ئې توری په کجل کړه
که هزار ځله شیخی کوې خوشحاله
چه ښه کښلی در نیژدې نور ئې کښل کړه

د ښایست سرَه سل نوری چاری بویه   چه عاشق په ځان مَین کاندِی مهرویه
تل دَ مښکو بوی روان په بستر نه وی   دریغه دریغه دَ مهرو یو ګفتګویه
عاشق یو لکه لیوه په شمال پائی   بل په غټی سترګو خوب کا لکه سویه
په سبا پسی ئې مرم نه سبا کیږی   دَ هجران شپه ئې پما سوه تر کال لویه
ځما دواړه سترګی جوی ته سبرقد یې   سبرونه جدا ښه نده له جویه
اوس دَ جونو هوس مه کوَه خوشحاله
پښتنې جونه ترهیږِی له دوه مویه

دَ لیلې دَ مخ ځو ډیره زیبائی ده   دَ مجنون ور پسی هونبره رسوائی ده
که می سل هنره کړل تر سرَه نشول   یوه څرنګه نا بوده آشنائی ده
چه دَ سترګو ئې تقوا سره میرځی ده   په ناحقه می نیولې پارسائی ده
چه ئې سیوره په ما وه لکه بادشاه وم   ستا دَ تورو زلفو سیوره همائی ده
په وار وار را څخه یووړل عاشقیه   که هر ځو را څخه پوهه دانائی ده
چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت شته   تر دا هسِی وصل بِه جدائی ده
دَ خپل یار په مخ اوس ندی مین شوی
د خوشحال په زړه کښ دا مینه ځائی ده

دَ دنیا دَ سود دَپاره کوِن او کوره   څه خو شرم مروت وته وګوره
په درست عمر هغه ځای ورپسی غواړې   چه دِ پریوزی له پلوه چرته توره
په زړګی باندی د توره سوی داغ شِی   چه دِ توره یا پیسه ووزی له کوره
د لوی غره کنډی پتا باندی پریوزی   چه دَ کوره دِ ډوډی وزی نان کوره
دَ دنیا مینه پتا باندِی دریاب شوه   ته پدا دریاب کښ ډوب لاړې هر ګوره
که پدا دریاب کښ هر ځو لانبوزن یې   عاقبت به پکښی بیا پریوزې له زوره
که هر ځو پخپل حرص کړې دنیا ټوله   دا به واړه دَ اجل سیلیَ کا خپوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

گورستان لَره به هسی شان مفلس ځي   لکه وَزووې اول له خپلی موره
چه ئې خوښه عقیده دَ قلندر شوه
خدای به نکا دَ خوشحال عقیده نوره

دا ښه گل چه ئې کمی دَ جمال نشته   دَ وفا ئې حیف دا دَی چه حال نشته
که وفا بقا ئې هم وَی څه به ښه وُ   دَ ښایست ئې پدا دور ثوک سیال نشته
عالم زړه په هیڅ خورسند کا چه وصال وی   دَ هر چا بخره هجران دَی وصال نشته
چه ئې وصف دَ جمال کاندِی تر سره   هر چا زده دَ واصفانو مجال نشته
منو نه منو نه ظلم جور پکښی پروت دِی   دَ ناترس خاطر ئې مهر مثقال نشته
دَ خمزې په تیغ عالم وژنی غم نکا   ته به وایې چه ثواب دَی وبال نشته
لکه ډک په ښو گلونو په هر کال وُ   دَ دې باغ هغه گلونه سږ کال نشته
راته څه وایې چه یار پتا مین دَی   مختصر به درته وایم څه حال نشته
ما خوشحال وَته په زوره نارې وکړې
چا وَ ما ته ځواب راکړ خوشحال نشته

دَ غلیم سرَه به نکا مکر دوره   مگر ډیر تر بلا تیر په عقل پوه
بد خوئی به دَ خپلوانُو سرَه ثوک کا   چه پخپله پخپل ځان پسندی اندوه
ما چه ولیدَل اتلس زره قومه   دَ خپل ذات سرَه الفت کا هر گوره
دَ محنت په وخت یَو مل را سرَه نشته   دَ راحت په وخت زرگونه وُو انبوه
په خوښیه کښ زاړه لکه زلمی شی   ځوان زلمی تر زاړه لا کاندِی ستوه
دَ گزار په ځای اوس نه وینم هوسیه   په ځوانی مِی له کبلیَ لیده په کروه
غر به هم لکه ویښته هسِی نرَی کا
که غمونه دَ خوشحال کښیږدی په کوه

دا تاو تاو زلفی ښکاره کړه تر نقابه[1]   چه ځار ځار ئې شم له هره پیچ و تابه
زه چه چیری تا ته سوال کړم ته ښکنځل کړې   نور به څه غواړم تر دا خاصه ځوابه
د سمند سمونه سرَه په وینو دروميِ   گوره بیا دِ چا مینه کړه خرابه
تا به هسی بې صرفه قتلونه نه کړَل   که دِ ویره شوَی له خونه له عذابه
لکه ثوک چه له تیرو تورُو ویریږی   هسی ډار کوَم زه هم ستا له عتابه
چه د کښلی زیبا مخ نظیر دِ غواړم   په نور څه می نظر نشِی بې آفتابه
که فتنې او خرخښې د کښلیو دود دی   نه چه هسی هونبره ډیری بې حسابه
زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
خوله زکوة راکړه د حسن له نصابه

---

۱. له نقابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځما زړگي پخپل زړگوتي[١] نَسه[٢] — چه دي زړه دَی ځما زړه هم هسي كَسه[٣]
دا دَ وړكيو خوی دِ څه ونيو په لاس[٤]كښ — چه زر زر څه وركوی بيا ئې رانَسه
زه په هيڅكله د تا له وره وانوړم — كه هر څو وايې چه مه راځه ناغسه
كه هر څو دَ شندی[٥] گل څه ښه ليده شِي — روخ ئې ندی چه سيالي كا له نرگسه
چه ئې تل وغوا و غيلو[٦] ته سورې دی — خدای دی واخله دَ بيدردُو مجالسه
هر دم دار ئې پخپل كار كښ دَی خوښ كړی — كه سړی دی كه پيری كه كوس[٧] وغسه
چه يو هم دَ زړه ساتونی پكښي نسته — توبه توبه دَ ختِكو له اولسه

زه خوشحال چه په مزريو باندی تيغ[٨] كړم
تا ته څه رنگه گيدړ شوم رترومی[٩] كسه

دَ جهان په مخ به ډير وِی ښه مخونه — ولی زړه می ستا وَ مخ ته وكړ خونه
كله كله مي له حاله خبر واخله — كه دِ چيری انديښنه كيږِی له خونه
دَ فراق په شپه سوركټ په ما سور اور شِي — يَو زمان مي باندِی نه لگي اړخونه
په ښو مي زړه وَ سترگو ته راگاږی — لكه مست لَړه كَباب ځي په سيخونه
نو بهار ئې په راتَللو شگفته شی — دَ لاله ترگلو ښه لَړی بارخونه
څو غمزې ښيوې فتنې جلوې مانې كړې — هونبره كيږی په خوارانو شواخونه
كه دا سرې شونډی دِ لعل غاښ دِ گوهر دی — شرارې دِی سات په غاښو كښ ميخونه
توری زلفی دِ په ليچو باندِی زانگي — ښاماران دِی دَ چندڼو په ښاخونه

چه ئې يو زمان له سترگو جدا كيږی
دَ خوشحال په مخ دَ اوښيو ځي ورخونه

دَ جهان په مخ به نه وِی هسَی تا غُندی دلبره — پريرويه، عنبر بويه، سنبل مويه، سمنبره
گلعذاره زلفی ماره شهسواره خوش رفتاره — باده نوشه ميفروشه قصب پوشه مو كمره
دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه — خود پسنده سر بلنده شكر خنده لب شكره
طربناكه گريوان چاكه تَل بيباكه تش تپاكه — خود آرايه خود نمايه خود ستايه خوش هنره

غزلخوانه خوش الحانه دُر دندانه لب خندانه
عنبر خاله پُر خياله تل خوشحاله دَ زړه غوره

دَ چمن په لوری وخوځه له كاخه — چه گلو ننداره شِي انتساخه
گل چه ستا تر لاسه دراغی تازه شو — لاس دِ لا لَړی شرف دگل تر ښاخه
غنچه گل ستا له خولې سَرَه سيالي كا — خوله ئې باد په طماچه كړله فراخَه

---

١. زړگوتي كس.
٢. دا بدله په جاپي ديوان كښ نسته.
٣. هسي نس.
٤. په لاسو.
٥. يوه ونه ده چه ترخه ميوه لری په هندی ئې پكائن بولي.
٦. چه ئې تل د غوا د غيلو نه بيور دی.
٧. د دی كلمی معنی نسوه را ښكاره.
٨. تيځل يعني د آس تند ټوپ.
٩. عيناً وليكل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښه ممخ خوبی دِ ښه دَه لا تر گله   په زړه هم سختی لرې تر سنگلاخه
چه تر اور تر اوبو وزی هاله ور شِي   سور پيزوان د ستا[1] د پوزی تر سوراخه
غه خبري چه بې ستا له مخه کيږِی   له هغو خبرو ونيوَی صماخه
په بيمارُو سترگو تل پهی[2] کښيښوې شی
د خوشحال په ليمو پښه کښيږده گستاخه

د خوبا له بې نيازیَ سل آوخه   چه ځما له کاره تښتې په فرسخه
د ياریَ په کار و بار کښ فهم وکړه   چه را نه شِي د بدانو سينه يخه
ځان او زړه صبر آرام ئې له ما يووړل   له ژوندونه خو هم دا څه وُ را څخه
که جهان په تا ښندم ته ئې قبول کړه   دَ ميری په لاس خو پښه ده له ملخه
هر چه نن د محبت په اور وريته شول   ترو ئې کله پروا کيږِی له دوږخه
ډير بندی ئې د ذلفينو په کمند شول   کله وِې چه به دوي خلاص شِي له دې پخه [3]
خوار خوشحال چه پکښ پريووت وتَی نشِي
څه بلا يی دَ شهیَ چاه زنخه

د شرابو مستی زر شِي نيست و هسته   لا يزاله مستی نه درومی له مسته
چه می نوم په جهان لاړ شو د رندیَ   د رندیَ کار به نه پريږدم له دسته
که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وِی   د آزادو آزادي دَه له السته
نه ياری شته نه خپلوی واړه غلول دی   چه خبر شوم د وگړی له بربسته
د ښادیَ په اميد اوسی په غم کښ   تل په شپه پسی را درومی ورځ پيوسته
د مقصود دگوهر په لوی درياب کښ پريووت   غواصان پکښ غوټې وَهِي په مرسته
په ادراک له قعره نه گوری ساحل ته   هغه کب چه ويره وَوينِی له شسته
د عاشق خاطر او خيال لکه درياب دَی   چه څپه ئې کله لوړه کله پسته
د خوشحال له زړه د يار محبت نه ځِی
لکه مينه د خپل بت له بت پرسته

د سبا نسيمه! راشه[4] وگلشن ته   دگلونو انتظار دی شگفتن ته
زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دی؟   دگلزار له حاله څه وايې زغن ته
زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا   زه دايم په سجده پروت يم ووِش ته
د ليدلو په ننداره ئې نه مړيږم   که هر څو په ځير ځير گورم و ديدن ته
ته خوبا، د شقايق په زړه کښ داغ ږدې   چه په شن[5] شين درومې و چمن ته
قهر مهر دِ د ورځيو په منځ وينم   د جبين تخته دِ ينښې و لوستن ته
کله جنگ و خرخښې کړې کله مهر   زه په زړه ساده حيران شم هونبره فن ته
که د ما په مرگ دِ زړه دَی دايم زه هم   ستا جفا جور نزدې کړم و مردن ته
اوس دِ اور را باندی بل کړه په ستنه[6] شه   چه لوگی دِ ننه نه وزی پيرهن ته

---

۱. دَ شاه دَ پوزی.
۲. پتهیَ.
۳. محشی زندیَ تر لاندی کښلې ده، مگر په بله قلمی نسخه کی مخ ليکلی دی.
٤. زر راشه گلشن ته.
٥. تر دې کلمی لاندی محشی ناز او خيال کښلی دی.
٦. ستنه يعنی واپس او تر شا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که تل ستا له لاسه توره د ستم وی
ما خوشحال قبوله[١] کړې و گردن ته

دَ ښایست په کار کښې نه لرې څوک سیاله
دَ یاری په کار کښې نه یې هونبره[٢] ساله
هونبره کبر خیال چه ستا دَی دَ چا نه دی
څو به زار کړم ستا له کبره ستا له خیاله
ستا په تش لیدو ځما دَ رنځ علاج شِی
کښه مرمه وَویریږه له وبا له
تا ویشتلَی یَم پخپل گزار پوهیږې
چه دَ سترگو دِ گولۍ دِی څو مثقاله
پرې د صبر پښی ږدم واړه خسا[٣] کیږِی
چه په زړه باندِی مِی داغ دَی ستا له خاله
جگی جگی مانِی مه کوه پخولا شه
خرخښو فتنو دی زه کړم بې مجال
خرخښو فتنو دِ مرگ وَته نیژدې کړم
چه یَو دم را سَرَه نه یې بې جنجاله
راته گوته ښوروې نا خواله وایې
حال به وَوینې دَ مورِ دَ ځان زواله
دَ خانی دَ توری ځای نشته په عشق کښې
معشوقې وته مریَی اوسه خوشحاله

دَ یار غم به په تنها صورت زغممه
دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
چه دا اوښِی مِی غمازی دَ فراق دِی
زه ئې ځکه په گریوان کښې تویَومه
همیشه ئې پدا فکر درمانده یم
چه دَ خورِ خاطر علاج په څه کومه
ملامت ئې دَ عاشق دَ سر بگړیَ دَه
دا بگړِی له سَرَه چرته اچومه
دَ هجران دَ آتش لا لمبی تازه شِی
څو دَ صبر اُوبه زه پرې پوړومه[٤]
آشنائې له جدایَی سَرَه ښه ده
دَ مرهمو قدر داغ څخه گڼمه
له طبیبه خلق هیله دَ شفا کا
زه خسته دَ خپل طبیب له لاسه مرمه
یاره ته چه جدایی جدایی وایې
زه خوشحال دَ دې خبری توان لَرَمه؟

دلربا پسره راشه
ای زیبا بشره راشه
چه دَ ښهر ښایسته دِی
تر هر چا بهتره راشه
سر تر پایه واړه ناز یې
ځما ناز پروره راشه
په خوږو خبرُو شهده
په خندا شکره راشه
چه دِ نه وینم هیڅ عیب
تمامی هنره راشه
توره شپه دِ توری زلفی
په ښه مخ سحره راشه
دَ راتلو لاری دِ گورم
ای ځما دلبره راشه
څه به وایم چه بې تا مرم
ای په زړه خبره راشه
چه پسو تر و تازه ځې[٥]
د چنډڼ شجره راشه
چه دِ نه وینی نور ړوند شی
دَ خوشحال بصره راشه

---

١. ما خوشحال ده قبوله کړې.
٢. محشی میانه ورته کښلی دی.
٣. یعنی بدبوی او متعفن.
٤. په خوله او په نفس سَرَه اوبه څاڅکی څاڅکی پاشل.
٥. یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه شونډې کړه په بیارَته — دُر ریزی وکړه خپل یارته
زه چه ستا و مخ ته گورم — زړه می نه کیږی گلزارته
گل له شرمه خولې پریږدي — چه نظر کا ستا رخسار ته
که می وار درباندی جوړ شی — منتظر یم و خپل وار ته
گله دا دربانديُ[1] ښایی — چه ځیر ځیر گورې و خارته
که وفا کا که جفا کا — نار، دم مه وَهَه اغیارته
آئینې وته نظر کړه — که دِ مینه شِې گلزارته
راز وَ چا ته کړی خوشحاله
چه دِ نه گوری څوک راز ته

دَ دلبرُو په ستایَنه — ما پخه کړه خپله ینه
ناترسی دَ دیو گوره — چه په حال نکا پوښتنه
زه به ولی هسی خوار وم — که دَ حال وَی گویږنه[2]
تل ئې خیال دَ تورو زلفو — شندی کا په زړه دننَه
چه جمال ئې را په یاد شِی — لاله گل ته کړم کَتَنه
دَ زړه سود دَ ده دَ قد کړم — په شمشاد په سبروَنه
نه سلام شته نه پیغام شته — نه ئې پیک شته نه ئې ژمنه
په ارمان ئې ورځ و شپه مرم — یوه نه لرَم نیازمنه
سپینه ږیره نده غم ده — ډیره مه کړه لَتَونه
چه نه زر وِی نه ځوانی وِی — عاشقی ده دروغژنه
پدا هونبره ډیره مینه — یوه نه لَرَم میَنه
چه خوشحال نده موندلې
دغه دَی دغه غوښتنه

درسته شپه دی په کوځه کښ مرم له سوږه — لاس می مات شه که دِ نکړم روږ بوږه[3]
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې — ځما غاړه په ژړا در پسی بوږه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَره یو رنگ دَی — سر هوا لولی دا هونبره سَمَه کوږه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو — تگه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې — ولی ما لره راځه د دردو روږه
پکښی زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ[4] نشی
ډمی ورو ورو دَ شهیَ زلفینی نموږه [5]

---

۱. وربانډی
۲. گرویږنه.
۳. که ونکړم روږ پوږ، په دی بدله کښ دَ سوږ، توږ، پوږ، روږ، نموږ معناوی تحقیق غواړی.
٤. چه خور نشی.
٥. محشی ورته کښلی دی: یعنی ږمنځوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دم به نه وَهې له خپله زورَ زره [1] — که[2] دِ وَ وینې یار واروي کوره کره
چه وَتا وَته نیژدې شِی هغه تور شِی — په ستنه راځنِی گرزه تورَ تره
یو یو هور[3]دی چه شاهین ځنی آلوزی — مشگیرک لکږ مکږ له هوره هره
دَ صبا په یاد نشاط وِی دَ گلونُو — که جنبش کا دَ بلبل له شور و شره
پیښکښی غوارِی دَ اوښیو مرغلرِی — دا گوهر په دواړُو سترگو ووړَه وره [4]

د خوشحال شعر حلوا دَی دَ شکرو
ستا په دا حلوا څه کار غُل خوره خره

دواړه زلفی ئې پریشانی په څوشانه — په جبین خورې ورې په لب خندانه
له مستَی ئې سر تور گریوان شلیدلی — صراحی په لاس نیولې غزلخوانه
په خمار ئې سترگی سرې وبله اُوښتی — نیمی شپې را باندِی راغله ناگهانه
سپینه خوله ئې ځما غوږ وته نیژدې کړه — په نرمی ئې دا وینا کړه را بیانه
زه خورې زلفینی ستا په پالنگ راغلم — ته تر اوسه لا اوده یې ځما ځانه
هر عاشق لَرَه چه هسی شاه ور درومی — نور ئې کومه آرزو وِی له جهانه
حو پیالې ئې پیاپی وَ ما نه راکړې — دَ توبې پرده ئې واخیسته له میانه
چه له هسی رنگه حاله خبر نشوې — شیخه څکه ځما چار دَه په تا گرانه
عشق راغلَی دَ توبې په ماتَول دی — هیڅ بدی را باندِی مه وایه نادانه

که خوشحال غُندِی دی یار باده پرست وَی
تا به هم کړه دَ توبې خونه ویرانه

دواړه سترگِی می چه ستا په لور دوخته شوې — په لَمنی کښې مِی اُوښی اندوخته شوې
په مانږِی مانږِی ئې خوره مزه ئې اخله — ته ځما دَ زړه په وینو آموخته شوې
په لکونو په کروړونو دِ بها دِی — دَ یوسف غُندی په سهل فروخته شوې
ما وې ته ځما دَ تورِی شپې څراغ یې — ولی تلې په بله خُونه افروخته شوې

چا دَ اور در لگوَلَی دَی خوشحاله
چه لاله غُندِی دا هسِی دلخوخته شوې

ذرې ته چه هسِی بریښې منوره — که پوهیږې دا بریښبا دی دَ له نمره
وایې لار دَ ختو نشته وَ اسمان ته — زه به لار درته پیدا کړم بې هنره
دَ عشق شور که دَ عاشق دَ زړه قضا وَی — له دې شوره خالی مشې ځما سره!
هم دَ خلقو ملامت هم ستا ناسازِی — دا به شوې چه یار مِی ته نیوې په غوره
راز ئې ولی ښکاروه ښه چه په دار شُو — دَ منصور سزا تر دا ده لا بتره
ویر مِی دا دَی چه له کښلو به جدا شم — حه له خپله سَرَه نه دَه ځما ویره
زه به غوږ دَ ناصحانوُ په پند نه کړم — که ئې اروې دا وینا ده مختصره
وایِی وَمرَه چه دِ زه له غمه خلاص شم — ځما دا دعوه لنډیږِی تر محشره

دَ خوشحال ژړا په دا دَه نور څه نه ده
چه په مهر ورته نه خاندِی دلبره

---

١. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٢. که ئې ووینی.
٣. محشیٰ ځاله ورته لیکلی ده.
٤. یعنی اوروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره: — چه وَواته له سترگو هغه ووزی له خاطره
مرم چه جدا کیږې ته می روح یې که پوهیږې — مه درومه لمانه راته تل اوسه حاضره
بخت مِی مَرَور شِی چه په نورو دِ نظر شی — بخت راته ناظر شی چه وَ ما ته شې ناظره
هر حسن دِ ډیر دَی دَ لیلا تر حسن تیر دی — زه چه دِ مجنون کړم په چشمانو ئې ساحره
ډیرِی دِی نگاری هوسیَ سترگی پری واری — تا غُندی به نه وِی شوخه شنگه دلاوره
شونډِی دِ یاقوت دِی غابښ دِ دُر دَ زړونو قوت دی — درسته دِ دا تنگه خوله حقه دَ جواهرو
لام و بې ئې ځبیښنه چه ښه کښلې شِی در پیښنه — تل شکر وَکاږه چه شکری خورې شاکره
ډیر دَ ملک شاهان دِی چه دَ کښلیو غلامان دی — تا دا قدرت ورکړ وَ دلبروُ وته قادره
تل له ډیره خیاله ځو پیښې کړې له خوشحاله
هم روغه، هم جنگ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نیسی جانانه، دَ شرابو پیمانه — دَ شرابو پیمانه، راته نیسِی جانانه
معنی په چغانه، راشه بیا کښیږده لیندیَ — راشه بیا کښیږده لیندیَ، معنی په چغانه
کور دَی دا که بتخانه، پکښی تولَه جونه ناستی — پکښی تولی جونه ناستی، کور دَی دا که بتخانه
پاس په سر د آشیانه، تور کارگه قمر تر لاندِی — تور کارگه قمر تر لاندِی، پاس په سر د آشیانه
گوره جوړ دام و دانه، زلف خال د هغې مستی — زلف و خال دَ هغې مستی، گوره جوړ دام و دانه
په گیسو کښیږده شانه، چه دَ مښکو بوی لا ډیر شی — چه دَ مښکو بوی لا ډیر شی، په گیسو کښیږده شانه
عشق مجنون کا فرزانه، شک گمان نشته پدا کښ — شک گمان نشته پدا کښ، عشق مجنون کا فرزانه
ته عاقل زه دیوانه، څه مو روخ دَ ملگریه[1] — څه مو روخ دَ ملگریه، ته عاقل زه دیوانه
دا غزل دَی رندانه ما خوشحال خټک ویلی
ما خوشحال خټک ویلی، دا غزل دی رندانه

رنگینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناگهانه — راته وگوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وړیو سترگو نه وژغوری دلربایه — چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینگار وَکړې ځو شانه
هغه دم چه تورگیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې — خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولې شِی پریشانه
ځان و زړه مِی هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نگاری — چه گهی په شین شین په انگښ کښ شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم — چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[2]
ولی ځو کړم په خوشحال باندی خاوند کړلې نادانه

زړه می بیا واله مجنون شه ښه چه شه — پخپل یار پسی مفتون شه ښه چه شه
هغه غم چه په مثقال په شیرشاهی وُ — اوس تر منو لا افزون شه ښه چه شه
بې دَ یار د مخ له خیاله بل فکرت می — له خاطره نه بیرون شه ښه چه شه
دَ وصال په وخت می قد لکه الف وُ — په هجران کښ لکه نون شه ښه چه شه
لکه قدر دَ وصال را څخه نه وُ — چه په بخره می بیلتون شه ښه چه شه

۱. ته عاقل زه دیوانه څه مهرخ د ملگریه.
۲. دودونه پټ ندی له تانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هوا په اشتیاق ئې دَ سرو شونډو　　که مې وینې درست لړمون شه ښه چه شه
زړه هر گور په غیرو چارو مبتلا وُ　　چه له غیرو چارو ستون شه ښه چه شه
زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم　　چه دَ هند پلار مې یون شه ښه چه شه
هیڅ مکتب له یوه فیضه خالی ندی　　چه مې ځای دَ سر زنگون شه ښه چه شه
عاشقان په عشق کښې هر کله زبون وی　　که مې زړه په عشق زبون شه ښه چه شه
چه ئې توره دَ غمزې راته په لاس کړه　　که مې آس ورته هارون شه ښه چه شه
چه ئې پښه دَ دلبرئ په رکاب کړه
دَ خوشحال زړه ئې شگون شه ښه چه شه

زړه را پسې سر شو راته وایي چه وئیږه　　وایه وایه له وَیلو مه دریږه
تش شه له خروشه، څو په تاکیږِی له جوشه　　ژاړه ژاړه ژاړه په سبا بیگا نخولیږه
ظلم جور ستا دی چه په نر ناحق پما دِی　　مکړه مکړه مکړه له آزاره وَ ویریږه
سوی لوغړن یم، تل په آه و په شیون یم　　وسم وسوم وسوم درومه اور در وَلگیږه
اوس خو بې پروا یې که زه وَمرم بیا به وایې　　مرمه مرمه مرمه څو لا پایم وَپوهیږه
څه وایم چه څه کړې، سراسر واړه ښه نکړې　　جگی جگی جگی په رشتیا مې مه قهریږه
تله دِی تیریده دی ښه له ها چا سَره ښه دی　　ښه کړه ښه کړه ښه کړه دَ نیکخواه خبرې نغویږه
کبر لوئی مکړه چه دعا گټې هغه کړه　　وینه وینه وینه ولې مهر کړه تیریږه
ریږدِی غاړِی غرُونه دَ خوشحال په فریادونه
واوره واوره واوره راشه څه خو و کروهیږه

زه یو یار غواړم زیبا ښه　　سر تر پایه دلربا ښه
ښایسته په شپږ جهته　　هر اندام جدا جدا ښه
څو دَ ښهر ښایسته دی　　دَی په حسن تر هر چا ښه
تن ئې ښه دَ گل تر پاڼیو　　تمامی قدر و بالا ښه
دواړه زلفی عنبر پاشی　　گلغدار تر لاله لا ښه
تورِی سترگی تورِی ورځِی　　تور باڼه اوږده والا ښه
تنگه خوله حقه دَ لعلو　　غاښ ئې دُر قیمت بها ښه
گبینه ئې سر دَ ژبی　　دواړه لب ئې تر حلوا ښه
گلریزی کا په خبرُو　　تر شکرو په خندا ښه
څړه نیاز و څړه ناز وی　　په جفا ښه په وفا ښه
که مې وژنِی تیغ را واخلی　　دَ ده تیغ لگی په ما ښه
که هوا ده دَ ښه مخ ده　　نشته ښه تر دا هوا ښه
هر چه دا هوا ئې نه وِی　　هغه ندی په دنیا ښه
دا غزل چه خوشحال ووې
څوک به ووائی تر دا ښه

زمانه راته په څو پرته په څو وه　　زه ئې واخیستم خونی مزری درَو وه
ودانی ئې په ډیر غم په ځگرخون وه　　ویرانی ئې راشه گوره په څه دَو وه
دَ بیدردُو یاری ما غنم کښله　　چه مې ولیدله سر تر پایه جَو وه
تندر تل په مناره باندِی پریوزی　　دَ خسوف بلا دَ میاشتی په پرتَو وه
حق نا حق ئې وچ لانده وبله کښیښول　　ظالمی دَ اورنگزیب پره د لَو وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه تور هندو بچه به چرته غواړم
چه ځما دَ زړه متاع باندی گرَو وه
دَ زړه نوی ښه یاران وُ خدای جدا کړه
دَ خوشحال دَ زړه دمه په هغه نَو وه

زه خبر ور ځنی نشوم بهار تیر شه
د گلونو لَون واړه په بل پیر شه
حیف دا چه دَ گلونو عمر لږ دَی
په جهان کښِ دَ اغزیو عمر ډیر شه
دَ بهار بلبلی نه راځِی په سیل[۱]
مگر زړه ئې دَ بهار له سیله سیر شه
هغه گل چه دَ حمل وُ په جوزا کښِ
ځای ئې پاسه په سوات یا په بونیر شه
خوږ ژوندون جدا له ښه شیرینه یاره
په ما خوار باندِی یا زهر یا گندهیر شه
هونبره غم دَ بیلتانه لَرِی په زړه کښِ
دَ خوشحال له دله گښت دَ بهار هیر شه

زړه می یووړ[۲] یَو خورد ساله
ښایسته پری مثاله
په دوو زلفُو عنبر پاشه
دواړه ورَځی ئې هلاله
توری سترگی ئې تور زاغ دی
را پیدا دَ باز له ځاله
گلعذار ئې لاله گل دی
غاښ ئې دُر شونډی ئې لاله
تر ښه قد و تر قامت ئې
سبر هم بې اعتداله
تر وَیل ئې نه رسیږِی
دلربا شیرین مقاله
تر یانه پوری پوچی[۳]
دَ خطا دَ ملک غزاله
دَ خوشحال معشوقه دا ده
خوله ئې میم زلفی ئې داله

زه هم چیری فرزانه وَم فرزانه یم لا تر اوسه
تَل بیخوده دیوانه وَم، دیوانه یم لا تر اوسه
جدایی نشته وصال دَی ځنی[٤] بعد هم خیال دی
له هغه چه[٥] همخانه وم، همخانه یم لا تر اوسه
چه راغلی په جهان یم خبر شوی پخپل ځان یَم
دَ رازُونو خزانه وم، خزانه یَم لا تر اوسه
په عالم ځما خبری، خلق کا په نیژدې لیری
په وگړی افسانه وم، افسانه یَم لا تر اوسه
چه د مخ پلو ئې واشو، یِو مشال وُ چه نما شو
هغه دم پرې پروانه وم، پروانه یَم لا تر اوسه
ناوکی ئې د مژگان دِی چه بلا د ما د ځان دی
ورته عمر نښانه وَم، نښانه یَم لا تر اوسه
چه ئې ځان سَره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم
له عالمه بیگانه وم، بیگانه یَم لا تر اوسه
هغه بحر چه محیط دَی په افراط او په تفریط دی
دغه بحر در دانه وم، در دانه یَم لا تر اوسه
هغه شان له خپله یاره بې وکښله بې ریباره
زه خوشحال چه یگانه وم، یگانه یم لا تر اوسه

ستا په ورد سر فرازُو
تل سجود دَی د بې نیازو
ستا ملالو سترگو پوچ کړِ
واړه کار دَ سحر سازو

---

۱. د بهار په سیل نه راځی بلبلی.
۲. زړه می یووی خورد سال.
۳. بوخی.
٤. ځنی بعد و هم خیال دی.
٥. چا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا يوه وينا تيرې کا | تر هزار سخن طرازو
سپين او سره دَ دنيا دارو | دَ عشق گنج دَ جانگدازو

دَ خوشحال وَيَل هم وار وَی
راشی اې نوا نوازُو!

ستا په سترگو کښې فتنې کاندې خوابونه | تورې زلفې دی هم ډير لَرِی تابونه
که ته زر حجا به يَنيسې په مخ کښې | را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته | نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شِی له جماله | لور په لور به سر ځرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بيلتانه په لمبو وَسوم | نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خيال ميلمه می ناست دَی په کوگل کښې | تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډير ځله خوله درکړه | دَ يارۍ په کار کښې هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې | هم لتا ښائي دا هسِی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غوارې په شرح
بويه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

ستا دَ زړه سختی می سر تر پايه وليدله | سنگ به سينه ووړ کړی ستا له هسِی سنگه دله
څه خورا ښکاره شوه په ځبل دَ سترگو ولاړه | ما وې دَ اسمان بريښنا وه نه می بيژندله
نوره دنيا نشته چه څه وه را څخه خلقه! | وار په وار مِی واړه په دلبرُو وَښندله
ناز که کرشمې دِی که غمزې فتنې جلوې دی | اوس می په دا کار کښې سَرَه درست وپسندله
گل چه شگفته شِی عندليب باندی نارې کا | نشته يَوَه کښلې چه پرې وبولم[1] بدله
ياد مِی هغه وخت دی چه په شپه به سرَه ناست وُو | شمعی به ژړا کړه، صراحی به خنديدله
اور چه په ځان بل کړې پخپل ځان باندِی لگيږی | اوس مِی دا خبره په زړه ښه وَلگيدله
تل گونه وَهلې، هر زمان ساړه آهونه | ما چه عاشقی کړه خود په ما به دا کيدله

سرې لمبې ئې بلی دَ خوشحال ختک په زړه کړې
سرې ختی اَغُوستی په دا لاری تيريدله

ستا دَ راغلو منت ډير لَرم نسيمه | چه گلوُنه غوړوې ځما په سيمه
و صبا وَته ئې هيڅ بيځايه نه دی | چه خبر شوم دَ گلُونو له تسليمه
دَ بلبلوُ بې خودی بې ځايه نده | چه مستيږی دَ گلونُو له شميمه
بيم دَ هجر دَ هر چا سَرَه جار وَزِی | هيڅ عاشق به خالی نه وِی له دې بيمه
گل بلبل سَرَه ښه وصل لَرِی دريغه | که دا چارَ هميشه وی مستقيمه
کله وصل دَ خپل يار کله هجران وِی | سرښته دَ عاشقۍ دَه دا قديمه
دَ بهار په وخت چه گښت دَ گلزار نکا | هغه څوک به انديښنه لَرَی سقيمه
په بلبلوُ دَ گل بوی لکه وصال دَی | که ئې رنگ په سترگو وينی نديمه
هر ورق ئې معرفت دَ کردگار دَی | و هر گل وته کاته وَکړه حکيمه
کله هر لوری ته گل دَ بهار گورې | کله نه وينې يَو گل پخپله سيمه

---

۱. ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یَو می یار دوهم گلزار ساز و ساقی شته نن می کومه اندیښنه له غین و میمه[1]
دَ گلزار په اشتیاق دَی په خزان کښ
په خوشحال باندی کرم وکړه کریمه

ساقیا آتش مزاجه له صفا مینا زجاجه
د شرابو پیاله راکړه د همه زحمت علاجه
نه یَوَه پیاله دَ میُو نه د درست جهان خراجه
زه او مَی اې محتسبا که می خونه سِی تاراجه
ورگدا د میخانی شه که شاهی غواړې له تاجه
د رندانو بازار تود وِی دَ شرابو له رواجه
صومعې ته تله له دیره یا دِ کار دَی بی منهاجه
دَ ساقی پیاله را واخله بکښ ډیر دی ابتهاجه
ساقی هر کله دِ وینم مه جبینه، مخ سراجه
د بلورو پیاله ډکه
د خوشحال دَه احتیاجه

سپینو وازدو لَرَه ورغله پیشو خوله به ونسی له وازدو نه په څو
د عاشق په زړه کښ خیال دَ معشوقې وی دَ هندو په زړه کښ فکر دَ ټیکو
د لولِیَ پرتوگاښ پیسه پرانزی محبت ور سَرَه نشی بې پیسو
په خالی کیسه به نه رسی تر کامه څه حاصل که بوعلی شِی په کِسو[2]
د هغو بخره خواری ده تل تر تلو چه زکوة خوری د کتاب په مسئلو
چه په هره کوڅه گرزِی هرزه کار شی تر دا هسی گښت زنجیر ښه دَی په پښو
یو خوشحال څه زړه کباب ندی لاتنه
تا د خلقو زړونه کښیښول په لمبو

سپینه ږیره دَ مردانو کد خدایی دَه دَ غاښونو پریوتَنه رسوایی ده
دَ سرِی چه غاښ په ځای وی ږیره سپینه پدا هیڅ زوړوالی ندی برنایی ده
دَ خضاب ځوانی دَ چا ده دَ احمق ده تر دا کله ږیره ښه په ښه نایی ده
زوړ سرِی د دِ دَ زوړوالی اندوه نکا که په ځای ئې دَ چشمانو بینایی ده
زاړه مرد لَرَه لیده دَ دلبر څه دِی په معنی دَ خوړو زړونو مومیایی ده
شیخ به کله عاشقی له لاسه پریښوه لاس و دست ئې نه رسیږی پارسایی ده
توری ږیرِی سره وصله نادانی ده سپینی ږیری سره وصله دانائې ده
شیخ به ولی نندارِه دَ کښلیو نکا چه دَ ده دَ زړه دَ خوږو مومیائې دَه
که خوشحال په عمر ولاړ تر اَویا تیر شو لا په زړه کښ ئې دَ کښلیو آشنایی ده
زوړ خوشحال چه دَ دلبرو دیدن غواړِی
دَ دلبرو په وصال کښې روڼائی[3] ده

---

۱. غین و میم یعنی غم.
۲. کسه له قصې څخه مفغنه شوې ده.
۳. برنایی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین نمری[۱] اغوستی په ښښو سرې کوښې نو خطه[۲] — څه رنګه را درومی لکه تکه سپینه بطه
سل دِ سره کښېنی واړه يَو تر بل بهتری — خدای ږوکه به زه کوم ثا په واړو کښې غلطه
بخت غُنډِی ناګاهه ځما خوار کره سیده شو — راغله دِ په قصد وُکه دا راغلي بې نمطه
وایم[۳] چه که واړه زاری زه راوړم خپل کور ته — څوک چه چا ته زار کا دَ دلبرُو له سخطه
راشه سر می پرې کړه لا به ښه شم په وفا کښې — خود په دا پوهیږې قلم لا ښه شِی له قطه
ډیر په دریاب کڼ شی واړه مټ کا دَ وتلو — څوک پکښې لاهو شِی ځنی وریشی تر شطه
لوړی لنډی نوروز ده خوشحال ده غوره کړې
نه لوړه نه لنډه په قد ښه روغه وسطه

سترګی دِ مستان دِی ځما زړه ښیښه مهینه — پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سباَ دِ ګوره دَ ټیکی په شفق بند کړ — جګی جګی جګی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که ګورې چه مخ پټ کله څرګند کا — ګل دَ بهار ندِی چه رازیږِی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وِی — هر آفت چه ګورې چه را پاڅِی له کمینه
مست په بهار راغلي په سرود دی ګوتی کښېښوې — څو به لا وَباسې ډیر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلي نوم دی خپور په جهان نه وُ — غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو — دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[۴]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې — دَ زره لیدونی[۵] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[۶] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی — اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښې وِی ساتلې — څه بده بلا ده نه پټیږِی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې ګیډِی دَپاره — هر چه همت ناک دِی که په کور لَرِی جوینه
زانِی بتی ګوره چه په هر لوری غوغا کا — هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیریږی — هی توبه له دوره الامان له دې آئینه
نوم به دِ هرګز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

سر دَ سره بیا جنون را باندی زور شه — یا دَ مینی لیونَی شوم خوی می نور شه
که هر څو پندار کِوی پروا پرې نکړم — دا هنر می و عالم وَته پیغور شه
دَ ساقی دَ میو هسی شان اثر دَی — په خمار کښې می دستار له سره خپور شه
حریفانو په های های باندی نارې کړې — چه ساقی دَ میو داد کړ جام نسکور شه
هو دا کار دَ ازمیښت ندی نور څه دَی — چه ځما بلا ځما دَ سترګو تور شه
که ګدای له لوږی مرِی علاج ئې نشته — چه د دور د خواجه روزګار په پور شه
په خاطر باندِی می ډیر داغونه جوړ وه — ولی ستا له لاسه داغ باندی انځور شه
خوب خندا دِ له خاطره فراموش کا — دَ هغو چه دَ ویشتلی په چم کور شه'

۱. یعنی کالی او لباس.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
۳. وایمه چه واړه زاری ما راوړی خپل کورته.
٤. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
۵. یعنی د زړه سترګی.
٦. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر کالی چه د رضا پکښی مونده شِی
دَ خوشحال خاطر می ښهر دَ لاهور شه

ستا په سترګو کښ فتنې کاندِی خوابونه — تورِی زلفی دی هم ډیر لَرِی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښ — را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَګوری ستا مخ ته — نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې دِ را ښکاره شِی له جماله — لور په لور به سر څرګند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم — نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوګل کښ — تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه — دَ یارئ په کار کښ هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې — هم لتا ښائیِ دا هسِی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

ستا له خاله می یو داغ دَی په سینه — چه همیش را سرَه یار دَی دیرینه
تا چه واغوښتې دَ خیال جامې رنګینی — بله ستا په ډَول نشته رنګینه
یو ګلزار پکښی ناګاهه شګفته شی — چه په مخ دِ مخامخ شِی آئینه
بې پدا چه ښایسته وَو وته ګوری — په بل څیز می له چا نه کښرِی کښنه
ساقی نن له لاسه څه خو باده پریږده — چه په سر کښ می خمار دَی دوشینه
دَ بادشاه دَ سره تاج ئې مخی ندی — دَ درویش دَ سر تپوپئ پشمینه
زه په عشق کښ مستثنا لکه مجنون یم — چه می نشته په ډیر قرن قرینی
دا څه راز د مینی ندی په کوګل کښ — دا می ینښې دَه په زړه کښ ګنجینه

مَی خورئ لَره شنبه خوښوَی خلق
وَ خوشحال ته څه شنبه څه آدینه

ستا په غم کښ می آرام له زړه بیرون شه — دَ غرڅه غُندی می خوب په ځګر خون شه
همیشه په غاړی غرُونه سرګردان یم — پدا دور می درست ډَول دَ مجنون شه
عاشقی سړی رسوا کا هاله وَمری — ښه هغه چه مړ په تبه په طاعون شه
ګوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو[1] — چه روان می تر دا دوو سترګو جیحون شه
هډیره ئې دَ شهید په څنګ کښ بویه — هر سړی چه مړ په توره دَ بیلتون شه
په ګلونو به ئې بړغ کاندِی بلبلی — دا ګلزار چه په بیاض ځما زرغون شه
چه درست کال ئې بیا بیا وایم لا یو راز دی — دا یو راز تر دفترونو نه افزون شه
په زر ژبه ئې ستایه واړه یو راز دی — عبارت که مختلف شه یو مضمون شه

عشق خوشحال وته یو هسِی سبق ورکړ:
چه ئې زړه د قال و قیل له درسه ستون شه

ستا له خویه نه مِی خوږینه دَه اینه — ځکه هسی وهم کانِی په سینه
که دِ زړه دَی چه می مینه در ښکاره شی — راشه وَنیسه وَ مخ ته آینه

---

۱. تر څلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ زه دَ وَر ملنگ شوم خز به څه کړم　　راته توره شړۍ بس دَه پشمینه
کله کله راته ګوره ستا نوکر یم　　راته بس ده هم دا هونبره مهینه
خزینه دَ سرو مهرانو دَ شاهانو　　ستا دَ راز لَرم په زړه کښ خزینه
وایې ته کله په مخ څما میَنَ شوې　　ستا په مخ باندِې مین یم دیرینه
چه څما سرَه ئې ستا دَ پاره کاندِې　　خوښ یم ستا دَ رقیبانو په کینه
ماتیدل ئې هیڅ دشوار ندی که ګورې　　چه وَکانې ته نیژدې شی آبګینه
دَ بادشاه په تخت و تاج پوری خندا کا　　دَ درویش بوریا، ټوپۍَ، پشمینه
انګوری ترخه شراب ور لَره بویه　　میخواران له ګبینه لرِی ګینه
ورځ هغه ښه دَه چه ته پکښی خوشحال شې
که شنبه که سه شنبه که آدینه

ساقی بیا دَ میو مهر کړه چه عید شه　　دَ رندانو دَ ښادو وخت جدید شه
په هر لوری یو آفتاب دَی ځلیدلی　　ښاپیرک ئې له جماله نه کور دید شه
په هر څه کښ نندارِه دَ هغه مخ کړم　　چه له ډیری پیدایۍ ناپدید شه
هم هغه دی همیشه ژوندون موندلی　　چه دَ مستی دَ غمزې په تیغ شهید شه
زمانه په خلقو هسی ازمیښت کا　　چه یوسف دَ قبطیانو زر خرید شه
واړه نخښی ئې په زړه وینم حضوری　　که اشنا په لیری حد له ما بعید شه
هر چه ستا دَور دَ سپیو په حساب وی　　په جهان کښ هم هغه سړی سعید شه
خط و خال په ښه جمال باندی یو دود دی　　نه چه حسن دَ خوبا پدا مزید شه
چه دِ نوم دَ خوار خوشحال په ژبه واخیست
په درست عمر کښ خو نن ورباندی عید شه

سترګی ستا غړَوِی زړه　　سترګی ستا پټوِی زړه
چه دا خوله خوځوِی دَی دَی　　ژبه ستا ویَوِی زړه
چه څه کار په لاسو پښې کړې　　دا هم ستا ښورَوی زړه
اوریده په دواړو غوږو　　هم پتا آروَوِی زړه
چه نیکی کړې یا بدی کړې　　واړه تا سندوی زړه
چه خندا کړې یا ژړا کړې　　خندَوِی ژړَوِی زړه
دواړه کَونه لکه تن دی　　کار دَ تن جوړَوِی زړه
زړه بې چون و بیچګون دی　　څوک دا غوښه ګڼی زړه
دَ خوشحال په زړه کښ یو دَی
څوک ئې څه لټَوِی زړه

شپه دَ بیلتانه ده پهر پهر کال پما شه　　بانګ دَی دَ چرګانو په هزار هیله سبا شه
رایشی ګلزار ته وار په وار نندارِه کاندی　　وار په وار پرې تیر شی اوس که ګورې وار څما شه
پیغام راوړی دَ وصل عجب ښه راځې په مهر　　هد هد دَ یار له لوریه نن پما باد صبا شه
په وخت دَ مشغولا دَ ګلو کله آواز کاندی　　چه درومی له ګلزاره په چیغار چیعار طوطا شه
په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلی　　څما دَ زړه طوطی دَی چه نن ګورمه ګویا شه
رنګ چه باندِی پریوزی آئینه دَ زړه تبۍ شی
زړه دَ خوشحال ګوره له هر زنګه مصفا شه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرازي که ښه خوراک وَ واروه تیر شه — ملوکی که ښه پوښاک وُ واروه تیر شه
که خپلوی دَ زن فرزند وه حال ئې دا دی — که له خلقه زیست و ژواک وُ واروه تیر شه
که منصب وُ که خاني که سرداری وه — که په لاس ملک و املاک وُ واروه تیر شه
فرش فروش نقش و نگار دَ محلونو — که بستر می عطرناک وُ واروه تیر شه
چه له ښکاره به په خیال راتلم وَ کور ته — سور به تل ځما فتراک وُ واروه تیر شه
خپل پردی نیکان بدان له هره لوریه — په دربار می په بلغاک وُ واروه تیر شه
تار په تار دَ اکوړ خیلو کړې ولاړې — پدا بړغ می ځان هلاک وُ واروه تیر شه
اوس ئې روخ دَ ملنگئ دَ دوهې دَی
دَ خوشحال چه سرای اوتاک وُ واروه تیر شه

شل کارُونه پریږده نندارہ ئې دَ جمال کړه — دواړه کسی واخله په سپین مخ باندی ئې خال کړه
کښنیه په انگڼ مخامخ چه ورته گورم — تور لونگین دواړه چندڼ هار په سینه تږال کړه
راغلې و بازار ته درست وجود کړه لکه کسی — گوره که ږوند نه ئې ننداره ئې دَ کمال کړه
تله دِی تیریده دِی ښه له هر چا سرَه ښه دی — و نه دَ نیکئ په دا باغ کښې نو نهال کړه
واړه ورکَول دَ جهان گوره عاریت دی — غم دَ بیلتانه ځما زړگیه په وصال کړه
بې دَ یار له مینی چه به کور دَ دنیا جوړ کا — واروه درته وایم خدای ئې مینی په زوال کړه
ته هغه رستم یې چه شاهان دِ طلبگار دی — چا درته تلقین کړ چه خدمت دَ پیر زال کړه
الف دِ دَی سریښی ستا په میم چه درته گوری — په دواړه لوریه زره وړې په مخ دواړه زلفی دال کړه
نور خلق پخښو دی چه پرې بار نشته دَ مینی
بار لَری دَ مینی ناز و نیاز په خوار خوشحال کړه

ښایسته نه دی بلا دی آشنایی ئې دَه له غمه[1] — آشنایی ئې دَه له غمه زه نارې وهم عالمه
زه نارې وهم عالمه، عشق یَو یم دَی په موجونه — عشق یَو یم دی په موجونه. الحذر له هسی یمه
الحذر له هسی یمه، چه عالم پکښې فنا دی — چه عالم پکښې فنا دی، دا درياب روغ دَی له دمه
دا درياب روغ دَی له دمه چه ساحل ئې لیده نشی — چه ساحل ئې لیده نشِی ډیر غرقاب دی تر قلزمه
ډیر غرقاب دی تر قلزمه، نه زیارتیږی نه کمیږی — نه زیاتیږی نه کمیږی، تر ابده تر قدمه
تر ابده تر قدمه، چه شنا کا پدایم کښې — چه شنا کا پدایم کښې، چه دعوا لَری محکمه
چه دعوا لَرَی محکمه، هغه دُر ورپسی غواړی — هغه دُر ورپسی غواړی، چه بها لَرِی اعظمه
چه بها لَرِی اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دی — هغه دُر ئې ښه جمال دی، چه خونی ده باندِی تمه
چه خوبی ده باندی تمه، په جمال ئې زلفی مار دی — په جمال ئې زلفی مار دی، خبر دار ئې یم له سمه
خبر دار ئې یم له سمه، په څو قسم تور ماران دی — په څو قسم تورماران دی، څوک دَدم دِی څوک بې دمه
څوک دَ دم دی څوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلی
هغه مار خوشحال خوړلی، چه ژوندی دَی تر دې دمه

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه — پاکیزه په زیست روزگار کښې په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه — کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله — چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوړینه — له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره — حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه

---

۱. په دې بدله کښې صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښې نور لحن   پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسی څوک پیدا شِي دَ خوشحال په لاسو راشِي
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یاریِ په پالَنه

ښه ښه بخ بخَ دلداره   وفا جویه غمگساره
چه کنم چه چاره سازم   چه دِ زړه[2] کړم را کناره
به که گویم از فراقت   چه مِی زړه شو پاره پاره
نکند بدل سرایت   که زاری کومَ بی شماره
تو چه سنگدل نگاری   چه مِی ست وَکړه نندارە
په عاشق بی سروپا   ستم مکړه ستمگاره
به نگاه گاه گاهی   مهر کړه دَ خدای دَ پاره
ای نگارِ من حذر کن   دَ ویشتلیُو له آزاره
نرود ز درگه تو!
که خوشحال شړی سل واره

عجب کار دَی ستا دَ شونډُو   ښه روزگار دَی ستا دَ شونډُو
پرې پنډو دَی د ځوانانو   څه دربار دَی ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځِی   بد خمار دَی ستا د شونډو
لکه ستا زلفینی زړه مِی   په کنار دَی ستا د شونډو
د یمن یاقوت آبدار دی   که آبدَر دَی ستا د شونډو
په صورت کښې می ځان څه دِی   یو یادگار دَی ستا د شونډو
په هجران کښې سرې سرې اوښی   دا نثار دَی ستا د شونډو
ځکه ځان هسی عزیز دَی   پرې گزار دَی ستا د شونډو
چه د خضر ترې مایه ده[3]   خشمه سار دَی ستا د شونډو
ځان بې ستا له شونډو پائی   شرمسار دَی ستا د شونډو
دَ خوشحال ختِک په زړه کښې
انتظار دَی ستا د شونډو

عیب جوی سَرَه می هونبره دَه کینه   و به نه نیسم وَ مخ ته آئینه
خدای دِ ما بیغمه نکا په دنیا کښې   زه او غم سَرَه یاران یو دیرینه
ساقی څو خمار شکنی پیالې راکړه   چه په سر کښې می خمار دَی دوشینه
دا یم زه ورپسی سر یم که ئې مومم   په دوران کښې مونده نشی خزینه
نن ئې مکړه تفحص وایه چه نن دَی   که ئې بیا مومې په قرن قرینه
لاله ځایه چه خوشحال په جهان راغی
دَ لاله غُندی ئې داغ دَی په سینه

فراق څه رنگ را اُوږده کړه پما نن شپه   دَ جوزا شپه ئې یلدا شی په غمجن شپه
په فراق کښې می په سترگو خوب حرام شه   په هیچا باندِی ورمشه دَ لیچن شپه

---

۱. ستَنه.
۲. چه دِ زه کړم.
۳. چه دَ خضر تر ماء به دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ریبار ورته پیغام دَ وصال راوړی   په هوس هوس تیریږی په مَیَن شپه
دَ فراق په شپه امید دَ وصال څه دَی   که ئې ګورې په معنی کښې ورکه ستن شپه
دَ دوهې ملنګ هم تیره کړه دوهې ته   که تیریږی په تونګرو په بړستن شپه
روغ عالم بې غمه خوب کا خبر ندی   چه په څه غذاب تیریږی په دردمن شپه
وَ وصال وته هجران دَی ورنیولَی   ښخه شوې وه دَ ورځې په لمن شپه
ورځ ئې ما لیدلې نه ده په درست عمر   خدای به نکا سپین سبا دَ دروغجن شپه
دا نن شپه چه په خوشحال دَ فراق راغله
ور دِ نشِی هسِی سخته په دښمن شپه

قربان دِ تر نامه شم محمدَ ﷺ پیغمبره   اول ثنا دَ خدای ښایی بیا ستا ثنا ده غوره
ادم که دِ پدر دَی په معنی کښې ستا پسر دَی   تر واړُو مرسلانوُ مقدمَ مؤخره
دَ نوح نجات له تا وُ دَ طوفان له امواجونو   ګلزار په خلیل اور شو ستا له رویه ای سروره
چه خلاص شو له کشتنه اسمٰعیل مَړ ئې قربان کړ[1]   چاړه دَ ده له حلقه ستا اروا کړه لَره بره
موسٰی په کوهِ طور دَ تجلی طاقت را نه وړ   تا ولیده دَ سر په سترګوُ خپل مولا بهتره
موسٰی ته څرګند نه وُ و عیسٰی ته ښکاره نشو   په قاب او په قوسین په هغه اسرار خبره
ستا صفت به خوشحال څو کاندِی په ژبه
انه وانت المولا و افضل تره

که په هند کښې نشته سپینه   هوسۍ سترګه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې   یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه   په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې ګورم   ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه ګره   شوخه شنګه زړه سنګینه[2]
دَ یارئ په علم پوهه   سخندانه نکته چینه
ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که دا ستا سترګی را وجار باسم ځان ته   له ښادئ به نور شا کړم و جهان ته
یو زمان می که دا ستا لیدل نصیب شی   نور به سترګی پورته نه کړم ګلستان ته
طبیبان دِ خپل دارو ور څخه کښیږدی   تا ویشتلی منه نه کا و درمان ته
کفرستان د شاه د تورو زلفو ګوره   چه په څه رنګه تاویږی و ایمان ته
چه په ما باندی تیریږی ستا په عشق کښې   خدای دِ هسی حال پیښ نکا مسلمان ته
په جورا[3] بورا به هم نکا وتنه   عاشقان کله خالی دِی و سهمان ته
اول ښه شهپر پیدا دَ الوتو کړه   بیا له پسه الوته کړه و اسمان ته
په فراق د ښو یارانو چه ډیر ژاړم   دواړه سترګی می پیغور کا و باران ته
چه پخپله افغانی ژبه نادان دَی   په تورکی خبری څه وائې افغان ته

۱. شو.
۲. دلنشینه.
۳. دا بت عیناً ولیکل سو، په ټولو نسخو کی دغسی دی، اما معنی ئې نسوه راته ښکاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ئې دواړه شونډې بیا موندې په کور کښې
نور دِ لعلو لره درومی بدخشان ته
هغه شونډې چه ځایی بې پاڼو سرې دِی
هغه شونډې څه حاجت لری و پان ته
له خوشحاله ئې بهرام غندی پیدا کړ
دم واهه نشی څوک څه وائی یزدان ته

که دیدن شوَی بې نصیبه
ما به ولیدې حبیبه
په پرهار می اور بلیږی
دارو مه سیځه طبیبه
زه د یار یم یار ځما دی
تر منځ څه غواړې رقیبه
لیونی به لیونتوب کا
بې پروا دِی له ادیبه
و عاشق وته ناصحه
څه ویَل کړې بې تقریبه
تر فرهاد تر مجنونه
په خوشحال پیښنه عجیبَه

که گذر په خیر آباد وَکړې نسیمه
یا دی گشت وشی دَ سرای دَ سیند په سیمه
په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه
ور سرَه ځما دَ لوریه څو تسلیمه
ابا سیند وته ناره وَکړه په زوره
وَ لنډې ته وینا وَوایه حلیمه
گُندی وی چه بیا می ستا سِی جام نصیب شی
په گنگا جمنا به نه وُ له قدیمه
که دَ هند له هوا زار کړم څو به زار کړم
دَ اُوبو بلا ئې لا بده عظیمه
که دَ نهر اَوبه څښې کُلمې پرې باسی
هم دَ هر کوهی اُوبه ندِی بې بیمه
چه سرې اوبه دَ غره نشته په هند کښې
تری توبه که واړه ډک دَی له نعیمه
تل به هیڅوک نا امید په جهان نه وِی
په کریابو کرم کیږِی له کریمه
دَ ویشتلی وَ صحت ته امید وشِی
دَ پرهار ئې چه کمی وشِی له ریمه
خدایه زړه می په وصال دَ هغو خوښ کړه
دا چه اوس ورځنی لیری دَی دوه نیمه
عاقلان به هیڅ انکار ور باندِی نکا
هر افعال چه صادر کیږِی له حکیمه
همیشه به په هند نه اوسې خوشحاله
عاقبت به عاصی ووزی له جحیمه

که ناگاهه را ښکاره شِی هغه خوبه
زړه به یوسِی له عاقله له محذوبه
رقیبان نه سرنگون له غمه پریوزی
که په رای کښې د خپل یار درومی محبوبه
هر زمان په نوی نوی غم اخته شوم
چه تل تل نوې شیوه کا دل آشوبه
د یوسف د مینی لاف واړه عالم کا
ولی بل بسی ړوند نشوې یعقوبه
که لا څه درته د سرومال وجود وی
په دا فکر نه ور نشې تر مطلوبه
ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
که دِ نوم په ژبه نه اخلی محبوبه

که هیڅ نه وائ چه ویل راشی له یاره
تول دَ یار مهر په لاس راکړه ریباره
سره لاله په هغه مځکه شگفته شِی
چه خولې دِ باندِی اوری[1] له رخساره
دَ غمزې په تیغ مِی وژنی زه دعا کړم
چه ځما په خون ئې مه نیسې دا داره
چا وې خپل نتلی کښی چه ئې په یاد وِی
بخته وخت دَی چه ئې ونه وزم له شماره

۱. پریوزی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شنه پاڼې خپل بخت په لاس را نکړه خلق څو گلوُنه وړی له دې گلزاره
په آواز آواز کښې هسې لیونی شې چه خبر شوم دَ عاشق سړی له کاره
که ئې درست په سیند کښې ډوب کړې هم به سیځی چه سیځل ئې په نصیب شوله روزگاره
په وژو دَ عاشقانوُ هسې ځغلې نیم بسمل ئې په ځای پرینږدم له تلواره
چه ئې ستا په کوی کښې ځای ونیو نور موړ شوُ
د خوشحال خاطر له باغه له بهاره

که اغزی وی ستا له لاسه تر گلونو دی دَ پاسه
د زړگوټی سر می ته یې که یاران لَرَم بې قیاسه
چه به بل تر تا را تیر کړم دا ویی دَ زړه و باسه
که دَ نورُو سَرَه خاندم جهان نه دَی بې لباسه
له ماڼیه به دِ ومرم څه خو مخ را وجار باسه
که څوک تا غندی ښکاریږی څربښت بیل دَی تر اماسه
تر هغه به نادان څوک وی چه خر ښه گڼی تر آسه
دَ اغیارُو سَرَه خانده
په خوشحال تندر پریباسه

که عالم وته دلخواهه[1] بادشاهی شوه عاشقی وَ ما ته لا عالی جاهی شوه
دَ تقوا په کار و بار ډیر خبردار یم ولی څه کړم چه نصیب می گمراهی شوه
شاهدانو ته دَ خضر عمر غواړم حیف دا دَی چه دَ عمر کوتاهی شوه
چه له ځایه ئې گناه لَره پیدا کړم که نظر وکړې ځما بیگناهی شوه
یار می ولیده له ورایه شکر دا دی چه قبوله می دعا سحرگاهی شوه
لکه ستا کسی په خوارُو برابر شی دَ طالع تر روڼا ښه دا سیاهی شوه
زه دَ یار په جفا هیڅ آهُونه نکړم راته غم دَ رقیبانو بد خواهی شوه
ستا دَ سرو شونډُو په دَور می حلال شول ښه چه اوس روا دَ میو مناهی شوه
سر بازی یا دَ پتنگ یا دَ عاشق ده یا قسمت دَ مجاهد یا دَ سپاهی شوه
بخته دا ځله ئې راوله تر غاړې چه بیړی می پدریاب کښې تباهی شوه
که خبر له حاله نه وَی څه به ښه وُ
و خوشحال ته غم دا خپله آگاهی شوه

که په زړه کښې دِ د یار مینه ځایی ده سکه ناحقه دِ له غیرو آشنایی ده
مخ ئې که له دَ یوسف غُندِی زیبا دی دَ یوسف تر مخ ئې زیاته زیبایی ده
چه ئې رای دَ خپل خاطر وِی هم هغه کا په دلبرو مسلمه خود رایی ده
که دِ زړه وی چه دا خوږ خاطر می روغ کړې دَ لبانُو مچه راکړه مومیایی ده
زه او ستا دَ دواړُو شونډو مَی هغو زده چه ئې نن په لاس نیولې پارسایی ده
دَ معشوقی په ترخه کښې ډیر خواږه دِی چه ئې گورې نیکنامی ئې رسوایی ده
چه په خلقو کښې دوږخ دوږخ یادیږی بل دوږخ په جهان نشته جدایی ده
په پیغور په تور په زور به ځنی نه ځِی دَ هر چا چه خپله بخره شیدایی ده

۱. بهتره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ افسون دَ سحر کار دا هسی نه وِی
دَ خوشحال په زړه کښې دا مینه ځایی ده

که په زغرو په چپَو کړې نیزې څوره[1] — چه نیکی در څخه نشته واره کوره [2]
دَ هر چا سَرَه خوره ژبه بایده دَه — په خوره ژبه ما هم وزی له سوره[3]
واړُو ډُوړو سَرَه فوج دَ سپرو نه وی — په جهان کښې لږی نه دِی تشی دوره
یاوه گوی دراز زبان مه شه که گوری — بیهوده خبری مکړه پوچی بوره[4]
د غفلت په خوب بیده په غفلت تللی
د خوشحال خوږې خبری نه دی کروره

که رشیینی محبت کړې مه ناړه — په یوه ناره بیل شوی یار وژاړه
دَ رسا ویشتلی کله توان دَ بِږغ وی — په فراق کښې نارې مه وهه له باړه[5]
په معنی کښې جدائی نشته وصال دی — دَ آشنا په غم کښې خوښ اوسه تل ویاړه
په هجران کښې هغه هسی شان وصال شته — لکه څوک له خپله یاره لاس تر غاړه
دا دیدن لکه په پټو سترگو کیږی — دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواړه
لیلا پلار کره په سل پردو کښې ناسته — مخامخ وه وَ مجنون وته وَلاړه
پسله مرگه هم جدا نه وِی رشتینی — په یوه لحد کښې ورشی سَرَه دواړه
دَ رشتینی مینی ډار د زوال مکړه[6] — چه رشتینی عشق لَرِی سلام په واړه
دَ یار غم د دِ دَ خوشحال له دِله نه ځِی
دَ فانی دنیا خوښې که لاړه لاړه

که غواړم نه یی موهم هسی تا غُندی مهوشه — خنده رویه سنبل لمویه کلعذاره پیاله کشه
سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره — آهو چشمه څړه خشمه مهرجنه منقشه
دلنوازه سر فرازه چّم بازه عشوه سازه — تیز نظره غمزه گره په دوو زلفو مشوشه
سر بلنده خود پسنده[7] خود نمایه دلربایه — د عاشق دَ ځان بلا په رنگ زیبا په خوی آتشه
طربناکه تل بیباکه گریوان جاکه تش تا پاکه — زړه ئی سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشه[8]
د زلفینو سر ئې تاو لکه نخوش د ماهی گیر شو
کله وی چه خوشحال خلاص شی له دې هسی رنگ نخوشه

که مردی د په دستار ده په منډوسه — سکه مردی دِ مبارک بریتونه پوسه
کشکی زه دَ نا مردانُو په شمار وَی — چه فارغ وَی لَه ارمانه له افسوسه
د لوهړ گلونه ښه دِی تر نلگوس — ولی بیا چیری لوهړ چیرِی نلگوسه
چه ظاهر باطن ئې دواړه حبطه وی — منافق سړی بتر گڼه تر کوسه

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۲. محشی ورته لیکلی یعنی عیجن او دروغ.
۳. یعنی سوری.
٤. سید راحت لیکلی، چه بوړی پزپزې کړی ته وائی، په قندهار کښې بُړی بولی.
۵. یعنی دَ گولۍ خراش او زخم.
٦. نشته.
۷. هنر منده شکر خنده.
۸. تپاکه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دروغ په نا راستۍ کښې ډېر غم دی — دَ رشتیا روزگار کوَه بې غمه اوسه
چه به هر کله جفا کړې وفا هم کړه — دَ اغزیو سرَه گل لَرِی پلوسه[۱]
په جهان کښې بد خویي واړه دوږخ دَه
د خوشحال له دله خوی دَ بدیو یوسه

که ملیح یې دَ زړه مینه په ملیح کړه — که قبیح یې دروَمه چاری دَ قبیح کړه
دَ بهار گلونه ډېر دِی واړه گوره — چه دِ زړه وِی هغه گل پکښې ترجیح کړه
که دِ زړه دَی چه دَ مخ ثنا ئې وایې — دَ بلبلی غُندی خپل زبان فصیح کړه
مسیحا دَ رنځ وَ هر لوری ته ډېر دِی — دَ خپل رنځ دوا دَوخته په مسیح کړه
له ازله ئې رند رند زاهد زاهد کړ[۲] — زه به ډکی پیالې اخلم ته تسبیح کړه
په حسد په رخه څه ځما پروا دَه — چه دِ پټه کینه کړه اوس ئې صریح کړه
زه که بد یم هم دَ یار دَ سترگو تور یم — و هر چا وَته ځما دَ عیب تشریح کړه
دَ توبې دریاب ئې تا لَره پیدا کړ — دَ گناه له تور یو ځان لکه صبیح کړه[۳]
دا دَ سر په سترگو مه گوره خوشحال ته
که دَ زړه سترگی لرې ښه ئې صحیح کړه

که می یَو ځله رسد وشی تر سینده — نور دِ مه وینم په تورو سترگو هنده
نه به سترگی د سرِی په چا خوږې شِی — نه ئې ما ته په اوبو شِی د چا تنده
دَ پیپلو پاڼی خوره په غره کی اوسه — نه چه پان د هندوستان خورې ځما جنده[۴]
په هغه بازار به څو، سود و سودا کړې — چه کارگه پکښې قدری دی تر شهنده
ای وروستَی عقله دریغه که پخوا وَی — ما به ولی پخپل ځان کړه هونبره شنده
هر چه وشول هغه واړه در بخښلی
اوس خوشحال په لاس مه نیسه نا پسنده

که نیمگړې پیاله را کړې ساقی تا زده — همگی مدار په نیت دَی باقی تا زده
دَ شرابو په مستی بې خوده ولاړې — که له سره نه دِ پریوزی تاقی[۵] تا زده
دَ بابا په رضا څه جنت به مُومې — روایت می درته وکړ عاقی تا زده
زه دِ وخوروم په مار دَ تورو زلفو[۶] — حال می خود وینې په سترگو راقی تا زده
دَ خوشحال غُندِی همیش په ځان ناچاق یم
ته چه تل په صورت چاق یې چاقی تا زده

که نیولې زرکه باز پریږدِی له چنگه[۷] — زه هم له لاسه پریږدم شوخ و شنگه
ور په ور کلی په کلی پسې گرزه — درویزه که دَ دیدن مومې ملنگه
گل که هر څو ښایسته دَی پدا باغ کښې — که ئې وینې بیا اغزِی لَرِی له څنگه

---

۱. ثوه د غره افزنه ونه ده.
۲. له ازله ئې زه رند ته ئې زاهد کړې.
۳. په توریو تور یې ځان صبیح کره.
۴. یعنی ځما گله.
۵. طاقی.
۶. زه ئې وخوړم په مار.
۷. دا بدله په چاپی نسخو کښې نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ توان رسی په لوی دریاب کښې گرزه — په بیله کښې دی زوال وینم نهنگه
عاقبت به ککَرَۍ ورباندِې کښیږدې — تر څراغ چه کینې وښَې گرزې پتنگه!
پندگویان چه عاشقانُو ته پند وائیِ — دَ هوښیار په پوهه سر وَهِی له سنگه
تر سهار مِې دَ یاره سرَه ناز وُ — درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنگه
هغه یار که په پالنگ را سرَه نشته — دا هم شکر چه ئې بوی ځی له پالنگه
چه ئې زړه دَ معشوقې په مینه مست شی — دَ هغه سړیُو څه له نام و ننگه؟
لیونی به لیونی نه وُ عالمه — که ئې بخره وَی له عقل و له فرهنگه
که لیلې و نور عالم ته کښلې نه وه — پدا څه، چه وَ مجنون ته وه خوشرنگه

دَ عمزې په تیغ ئې خوږ ښه یې خوشحاله!
مړَنَی په روغ صور ت نه ځِی له جنگه!

که هوښیار دی که نادان دی که ساږ که غله — هیڅوک نه وینم دَ خپلی لاری صله
یو په غم شریک یار نه وینم په ملک کښې — خلق نشی تسلې کاندِی په خوله
دَ میړیو غُندِی یُون دَی و دانو ته — چه و ما وته عالم کا تله راتله
چه امید د میړی نه وِی وَ دانو ته — وَ هغه لورِی ته نکاندِی هیڅ تله

خپل ویشتلی غرڅه مه پریږده خوشحاله
ځای په ځای ئې وینی توئی دِی په پله

که یَو ځله مخ ښکاره کا له نقابه — د ښایست نامه به واخلی له آفتابه
لاله گل به ئې له مخه خوبی پور کا — په زلفینو به سنبل کاندِی بې تابه
خلق څه لَرَه تهمت په زمانه ږدِی — په[1] چشمانو ئې دنیا کړله خرابَه
د خمار په علامت ئې سترگی سرې دِی — که چا نبې وخته بیداره کړه له خوابه
د خاطر وینی ئې نوش په ځای د میو — بیا ئې نقل هم د زړونو له کبابه
خاصه مرگ د معقوقې د مقتولانو — چه جنت لره به درومی بې حسابه
ځما زړه قبله نما شو نه جار وزی — و بل لور ته ستا د ورَځیو له محرابه

په وعده ئې زړه خوشحال مکړه خوشحاله
د وفا طمع څوک نکا له حبابه

گم گشته او گم گشته سرَه رفیق شه — گم گشتن دَ دواړو تنو په تحقیق شه
دَ شرابو جام په لاس شاهد بازی کا — شیخ دَ ښهر عبادت پریښې زندیق شه
یو ئې اصل سرَه دوه اویا مذهبه — خدایه څه بنیَ آدم فریق فریق شه
عشق څه هسی آسان ندی هونبره خلقه — په بلخیو کښې خو یَو سړی شفیق شه
دَ اسمان دَ ستوریو هم و بله فرق دی — ځکه غوره په یارانو کښې سړی صدیق شه
چه توفیق ورسره مل شه کار آسان دی — کل مدار دَ واړو خلقُو په توفیق شه
آزاده به له چا طمعه امید نکا — چه به طمعه له چا کا کله عقیق شه
دَ غلیم مهر په هیچا باندِی نه وی — یو فساد ورباندی کاندی چه شفیق شه
وَ خپل بخت وَته تسلیم کړه چه غلیم دِی — همگی دَ غم په بحر کښې غریق شه

نور که سل پیالې آخلی دَی دِ سل څښې
چه خوشحال دَ باده نوشو په طریق شه

---

۱. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره دَ یار مخ ته بیا لیمه پرې ولوه — زړونه دَ بدرنگو رقیبانو ویلَوه
دا دَی هغه مخ چه په هجران کښ پسی ته مرې — اوس ئې په وصال کښ دواړه لوریه کښلوه
لویه پیښکښی دَه په وصال کښ درته وایم — دُر ئې په لَمن کښ ورته گوره تلَوَه
زه دَ بیلتانه په حال خبر نه وم خبر شوم — خدای له خپله یاره هیڅ یار مه بیلَوه
تندر دَ رقیب په کور پریوزی قهقه خانده — سپینه آئینه دَ ششت[1] خپل یار ته څلَوه
یو څله چه زړه دَ چا په مهر مینه بند کړې — شرط دَ یارئ دا دَی زړه بل ځای مه نښلوه
کړی دِی دَ زړونو ستا دَ مخ په لور روانی — واړه ملک بوستان دَی په هر ځای ئې ملَوه
درسته دِله خپلو نمریو وَ ایستم خوشحاله
یو دَ غاړی هار میِ دَ گلونو مه شلوه

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه — نندارہ دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم — بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم — درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ — زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ — اوس په طمعَ په حرص دروِمی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ — لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا — گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ خټکو دَ نفاق له ناپوهئ — یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی — چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَرِیی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیبرِی سبحانه!

لکه زه یم پیدا شوَی پدا مینه — دَ نور چا به هسِی نه وِی پیدا مینه
دَ قصاب چاړه په غوښو هسی نکا — لکه کا د ما په زړه دَ اشنا مینه
درست عالم را باندِی غاو کا زه حیران یم — چه له زړه به په څو لیری کړم ستا مینه
په یوه تن کښ دا دواړه توکه نه وی — هم دَ حسن استغنا هم دَ چا مینه
نه به بوی دَ مښکو پټ شی په نافه کښ — نه به پاتو شی مخفی دَ شیدا مینه
ما په سحر په جادو تقصیر وَنکړ — دَ ناترس خاطر ئې نشی په چا مینه
په ژړا می به دوه سترگی وچی نکړې — که پما شوی دَ خپل یار په ژړا مینه
لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
کشکه نه وَی دَ خوشحال دا رسوا مینه

لکه[2] ستا دَ زلفو تاب شته — په سنبلو کښ هم تاب شته
لکه ستا دَ خوله بوی دَی — هسی هم په ملک گلاب شته
ستا دَ مخ ترې خال به بِه وِی — په خطا که مشک ناب شته
لکه زړه څما ستا شوندِی — نه کباب شته نه شراب شته
که و نمر ته خاته گران دِی — دَ زلفینو ئې طناب شته

---

۱. یو راز پسول دی، چه هنداره پکښې وی. په یوه نسخه کښ شست هم راغلی دی، چه مطلب گوتې ده.
۲. د لکه پر ځای کله ښه ورسره لگیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کاته دِ په حساب شول   دَ یارئِ هم حساب شته
کښلي ډېر وه ما ته یار کړې   تل د ګلو انتخاب شته
کل پما شهد شکر دِی   که دِ قهر یا عتاب شته
مجنون مړ ندی ژوندی دی   چه لا ما غُندِی خراب شته
دَ هجران په شپه مرګ غواړم   ځما سترګو ستاسی خواب شته
چیری نه په بل مرګ وَمرم   دَ غمزو دِ هم شتاب شته
چه مې وژنی کوز به ګورم   له اشنا سترګو حجاب شته
ما خپل خون ورته پل کړَی   که د ما د مرګ غذاب شته
دَ چا مَی په کار ندی   چه می خپل لب لباب شته
دروغجن یم که دا شعر   دَ میرزا په درست کتاب شته
دا غزل چه خوشحال وَوې
نن ئې چا څخه ځواب شته

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته   قلاش و قلندر شه که شته شته که نشته نشته
که لَړه دَه که ډیره واړه ونیسه په تیره   په خوی دَ پیغمبر شه که شته شته که نشته نشته
دَ عمر څه اندوه کړې څه اندوه دَی که ځان پوه کړې   ژوندَی تر ګوره ورشه شه که شته شته که نشته نشته
بادشاه دَ بحرو بر یې، که قانع په خشک و تر یې   دَ دهر سکندر شه که شته شته که نشته نشته
که دُر دِی که ګوهر دِی که ګلوُنه که شجر دِی   دَواړُو بې خبر شه که شته شته که نشته نشته
بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې   به صبر تونګر شه که شته شته که نشته نشته
مه ژاړه مه پرې ویاړه غم ښادی پریږده دا واړه   واقف پدا سیر شه که شته شته که نشته نشته
بلا دِی چه ټولیږی په هیچا نه پاتو کیږی   فارغ له سیم و زر شه که شته شته که نشته نشته
له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې   دَ یار په رضا سر شه که شته شته که نشته نشته
که وصل که هجران دی دواړه ما وته یکسان دی   آرام پخپل مقر شه که شته شته که نشته نشته
څو سعی څو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې   په واړه برابر شه که شته شته که نشته نشته
لږ عمر ډیر غمونه په زړه هونبره ستمُونه   قانع په خشک و تر شه که شته شته که نشته نشته
پخپل هنر نظر کړه څو ژوندَی یې خپل هنر کړه
خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما دَ یار دَی نمر خو هسی وِی کنه   لکه زه په عشق کښې زیړ یم زیړ خو هسی وی کنه
دَ عالم ډیری خبری لور پَلور توری لښکری   زړه مِی نه خوځِی له ځایه غر خو هسی وی کنه
بې دَ عشق له شور و شره چه هر ګز ځما له سَره   نه ځِی نورڅه هر څه درومی سر خو هسی وی کنه
چه ئې ریبم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا   ورَځ و شپه دا هسی کر کړم کر خو هسی وی کنه
تا وې درومه نوم می زبر کړه بل سبق له زړه بدر کړه   تل می ته یې په خاطر کښې زبر خو هسی وی کنه
و هغه ته می سر کوز دَی چه معلوم ورته رموز دی   په خبره نه پوهیږِی خر خو هسی وی کنه
پدا باغ کښې یَوَه ونه تل تازه تره برخنه   چه ئې اُوړَی ژمَی بر خورم بر خو هسی وی کنه
چه آزاد مریبی ور درومِی خپل مراد ور ځنی مومی   په هیچا ندی تړلَی ور خو هسی وی کنه
په یوه زمان تر یاره ورشی راشی څو ګزاره
دَ خوشحال خاطر تیز پردَی پر خو هسی وِی کنه

لا یزاله پادشاهی که چا موندله   کیخسرو به وَ خسرو ته نه سپارله
جام دَ میو را پلاس کړه ساقی ګوره   په هر لوری دا ځما دَ غم کرَله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په امان امان يوه لا تيره نه وی — په زمان زمان ښکاره کا فلک بله
ډير په باد ولاړل د تا غُنډِی باد وړی — ته ئې وروستو دُم کړه يې څما دله
جام و ساز ساقی بهار واړه اسباب شته — صراحی ولی خالی وينم له مُله
په جهان دَ نيکو نوم بويه خوشحاله
چه يادگار به وِی تر تلو هم تر تله

لور په لور می په جهان گريوان پاره شه — کور په کور می دَ رنديه کار ښکاره شه
چه می پټه په لستوڼی کښ نوشله — دَ هغې پيالې جهان په ننداره شه
دا څه زړه ندی چه اوس مهر پما کا — راته نرم هغه سخت سنگ خاره شه
جه دَ عمر څه مايه تر واړُو تير شوم — دَ خوبڼِ ملک څما په اجاره شه
اوس به کوم ارمان کوم سوبه می وشوه — چه رقيب دَ يار له وره آواره شه
دَ هغه قدر لرم ترې به ځاريږم — چه په غم کښ چاره جوی دَ بيچاره شه
اوده بخت وته می ډيری نارې وکړې — وينښ له خوبه په وروستیٔ نریٔ ناره شه
جدائی ورځنی مرگ دَی سرَی وَ مری — دَ بتانو وصل عمر دوباره شه
که خپل ځان هوښاره وِی هوښيار به نشِی
اوس خوشحال دَ ليونيوُ په شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه — نه خوب نه می خوراک دَی نه آرام په ورځ و شپه
بل خيال فکر ئې نه وِی بې دَ يار له رويه مويه — دَ زړه په حال خبر يم زه مدام په ورځ او شپه
دَ مخ ثنا ئې وايم دَ زلفينو ئې صفت کړم — په خوله که په خامه وِی صبح و شام په ورځ و شپه
يَو ښه نظر چه وکا، سرمايه می دَ ژوندون شِی — کافی دَی خلوتی ته يَو بادام په ورځ و شپه
دَ مښکو دَ کافورو خوشبوئی به تر قربان کړم — که ستا له لوريه راشِی يَو پيغام په ورځ و شپه
دَ مښکو گل قندی به ئې خوشحال ترې صدقه کا
که ته می سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه

ليونی شول پښتانه په منصبونو — خدايه ما ژغورې له مسِی غضبونو
د کنگاش علم دَ چا دَی دَ تورزنو — لکه څوک لولی قرآن په مکتبونو
د کنگاش له علمه هيڅوک خبر ندِ — خبر دار يم دَ هر چا په مشربونو
پښتانه لرَه لوی عيب دی که ئې گورې — چه نازيږِی دَ مغل په لقبونو
شرم ننگ نام و ناموس ئې په ياد ندی — خو ويل کا دَ منصب دَ ذهبونو
دَ مغل سرَه ليده په طمعه مکړه — که کيدَی چيری په نورو سببونو
خټک واله بلنځه ښه څما تر ملا ده — نه ښيوه دَ نوکریٔ په قصبونو
د بادشاه د زندان شپه څما په ياد ده — چه تمامه شپه می تله په ياربونو
پښتانه که جنگ مغل سرَه په تيغ کا — هر خټک نيوی مغل تر جلبونو
د خټک دَ ننگ جرگه نشته خوشحاله
را وَتلِی دِی له کومو نسبونو

ما پټ درله[۱] کوگل کښ هميشه اسرار دَ زړه — آخر ئې خوناب وکړ په هر لور پرهار دَ زړه
له پښې اغزی مشکل دَی په حکمت له تلی خيژی — دانا طبيب بايده دَی چه وَکاږی خار دَ زړه

---

۱. در په کوگل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نورُو تونگری که دَ دنیا په سیم وزر شی	پدا به تونګر نشی بې دیدنه خوار دَ زړه
دَ شونډُو دارو ورکړه که ئې ته په رغول یې	په سترګو ئې علاج کړې، خو به مری بیمار دَ زړه
که ښه دَی هغه زړه دَی چه مین په هیڅا ندی	چه یَو ځله مَین شِی نور تر تلو زار دَ زړه
غمجن په ډار دَ هجر خوښ دَ وصل په امید کښ	په اور او په اوبو کښ کړِ خدای څه روزګار دَ زړو
دَ یار مهر تر ما راغی دما مهر تر یاره	رشتیا ده دا خبره چه دَ زړه ده لار دَ زړه
چه خپل اختیار ئې ټول دَ خپل اشنا په لاسو ورکړ	رحمت ئې پدا کار شه خو هم دا دَی کار دَ زړه

خوشحال خسته به اوس دَ خاطر راز وَ چا ته وایی
چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغی ښه یار دَ زړه

ما د شیخ او د ملا حکایت نزده	ما بې میه نیه بل روایت نزده
چه ئې نوم دَ عاشقانو په شماره شو	دا هم ښه که بوالهوس محبت نزده
ته چه هسی په چمن کښ چمان کیږې	سبره تا ځما دَ یار په قامت نزده
عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم	هسی مه وایه چه ما کنایت نزده
دَ درویش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دی	که په خوله ئې دَ عربو لغت نزده
وایی تا سره می نیت دَی دَ یاریه	هسِی هیښ یم ګنه ما په تش نیت نزده
نادان یار به صدقه تر هوښیار یار کړم	نادان یار دَ آشنایئ قیمت نزده
عاقلانو څخه څو رنګه حکمت دَی	لیونیو یو دَ عقل و حکمت نزده
وَ عاشق ته نصیحت مکړه ناصحه!	خود پوهیږې چه عاشق نصیحت نزده
دَ خدمت له نتیجې نه چه محروم شوم	زه لایق نه یم که تا عنایت نزده
چه بې سته میلمه کیږِی هغه زه یم	له آشنا می دَ هندو غُندِی ست نزده

زاهدان چه نمونځ روژه کا جنت غواړی
ما خوشحال دَ مزدوریِ طاعت نزده

ما په ننګ دَ پښتانه ځوانان قربان کړه	بیا می غوره جمعَ ښه ځوانان کړه
دَ سړی دَ لارسه مړه وَی څه به ښه وُ	لیونی کوته سپی مړه ګوره شیران کړه
هونبره کوټی کوټی کوټی ارمانونه	هر نفس ځِی په ارمان ارمان ارمان کړه
په یوه ساعت ښادی په بل غمونه	په لحظه لحظه تیریږی د اسمان کړه
چه په شپه را سَرَه ټول وؤ په زرګونه	په سبا ئې له ما واړه ځان په ځان کړه
ځنی مړه ځنی ژوندی له ما جدا شول	هزه جدا په غاړه غورنو په ارمان کړه
چه شاهان ځوانان می ومړل هاله مرد یم	که دَ هر یَوه می ساری سل ډمان کړه
یو مهلت دَ عمر بل مدد دَ بخت وی	په دښمن باندِی می وشوې پدا شان کړه
لوی ئې قتل، هلک بند، ښهرونه سوی	مال اُلجه بندیان دِ کل واړه جهان کړه
چه نو ښهر می واهه کوهاټ می پریښ	لا هاله ځما دا کړه وُ دَ نادان کړه
چه بد اصل سَرَه ښه کا کله ښه کا	دَ موزی سَرَه څه سود دَی دَ احسان کړه

ښه خو دا په خوشحال وشوه بیا تر کاله
ګوره څه رنګه ښکاره شی دَ سجان کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د نیت خبره ووې و ناکس ته[1]
نور څه نه په نن ئې ووې و عسس ته
خوږې شونډې به ئې نه مومې وَهَه ئې
سر په دواړه لاسه وایه و مگس ته
دَی پخپله د خپل ځان په سوختن دَی
د گداز له حاله څه وائې ققنس ته
زه چه نن دا رنگینه خبری وایم
پرې پوهیږم چه به پاتو شِی بیا پس ته
و طوطیانو ته می پریښووې خبری
دا مرداره جیفه پاتو شوه کرگس ته
یا ئې رنگ یا ئې آواز ځان بلا شِی
څوک چه اَچَوی مرغونه و قفس ته
گله نور عیب دِ نشته عیب دِ دا دَی
چه په وازه سترگو گورې و هر خس ته
دِ غفا[2] د کال بهار گوره خوشحاله
چه د مړو به ئې هوا وشِی هوس ته

مرد هغه چه زړه ئی ویښ سترگی په خوبه[3]
پخپل سپی[4] ئې گمان شِی د لیونتوبه
درویشان دِ دعا کا زه ئې په ځان کړم
که د زړه نه می روان شِی دا زهوبه
په مخ ډیره ښایسته ئې نوم دِ څه دی
دعاشق د ځان بلا فتنه آشوبه
که په توره ئې ځواب ورکړې مردی ده
که وجود دِ څوک آزار کاندی په چوبه
په هغه لاری چه پَل ږدې هسی وایم
که بانړو کړم د هغې لاری جاروبه
که هر دم ورته ژړا کړم فایده نشته
سنگین زړه به ئې په چا نشی نروبه
د دنیا سختی تل نه وی غم مکړه
په حلوا گنُدی بدل شی دا اتوبه
که په تور د عاشقی بندیخانه شِی
د عاشق له دله به ځی تلا توبه[5]
که می لاس ورباندی بر شِی هیر می ندی
ډیر سرونه به چت پت کړم په میخ چوبه
ستا په تش دیدن می هسی زړه خوشحال شِی
لکه تږی په اوبه شِی ښه خړوبه

مه وَی هسی کلی چه دَ چرگو کولمې خورینه
شل خمبې[6] په کور کښې د نیستیٔ له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی
نر ښځی ئې واړه خو ټنگې ټنگې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښې ښه ملک هغه دی
هر چه بې ننگی کا دَ چا بلږی رشوت خورینه
کښیني په مسجد کښې دَ سودونو کا خبری
یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه
کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندِی پروا نکا شرم نلَریی د تیښتی
ډیرِی بې شرمیِ دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنگ لَرَه چه ورشِی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی
جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سږی برکت نه وِی
شل شِی شول شِی شوم شِی چه همیش شولی کرینه
نوم دا ودانیٔ ویران ښهر دَی خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

۱. دا بدله په نورو نسخو کی نسته، له یوې قلمی نسخی څخه نقل شوه.
۲. غفا د ابجد په حساب (۱۰۸۱هـ) کیږی.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٤. یعنی نفس.
۵. جوش او خروش
٦. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنګونه
دَ خپل یار سَرَه هم تا زده دا رنګونه
کله کله خواپخوا غاړه غړیَ
کله تښته په دوو پښو په غورزنګونه
چه ځما سَرَه ئې ناسته په پالنګ وه
اوس له ما په چرته لاړ په فرسنګونه
په لیدو پسی کچکول واخلی ملنګ شِې
مینه کا دا هسی چاری آهنګونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی
په قسمت دَ خوږو زړونو لهنګونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا
زیست، روزګار، شرم، پیغور، ویره ننګونه
چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلِې
ګنُدِی اخلِی دَ یاغیانو قلنګونه
څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل
څوک پراته غاړه غړی په پالنګونه
په لیدو به ئې دَګور مړی سر هسک کا
که پرې درومی دَ پایلو په ژرنګونه
که پستې پستې خبری دراز نکا
دَ جنت دَ حورو مه وینم رنګونه
زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سر کړم
دَ غرځه غُندِی په هسی ګړنګونه

نامرد مل دَ چا مل مشه
سر په بد نائی کل مشه
پیَ غوړی واړه مردار کا
دَ خپل کور پیشو غل مشه
یَو چه دوه ورته ښکاریږی
څوک په سترګوُ احوال مشه
چه یا سیب یا بهی کیږی
بصل مشه حنظل مشه
دَ غوټیِ غندی موسیږه
دَ ابرو تر منځ خل مشه
په ویَل که ډیر افضل یې
له خوشحاله افضل مشه

نشته هسی سر چه به خالی وی له دماغه[1]
کوم دَی هغه زړه چه به روغ پاتو دِی بې داغه
چرته پسی درومم په کوم لوری به ئې مومم
ورکه مونده نشِی بې رهبره بې سراغه
مست یم می پرست یم همیشه ایاغ په دست یم
یو ساعت چه ځِی راباندِی غم دَی بې اياغه
باغ د دَ هغه دَی په هر چا چه دِ پیرځو دی
زه په ارمان تل وَ یوه ګل یَم ستا له باغه
ګل دَ عندلیب دَی په قسمت دَی په نصیب دَی
درومه درومه په جیفه ګرزه کلاغه
تل هوا هوس کړه، تر اوله یَو په لس کړه
ستا له غمه څه دی که زه لاړم له فراغه
ورَځ وَرباندِی شپه دَه په تورتم کښې ئې میشته دَه
کله به لیده شِې د خوشحال دَ زړه څراغه!

نن په سترګو ورځیو له ما خوار زهد تقوا وړه
ناز و عمزې وکړه عقل و صبر می سبا وړه
شیخ ملا قاضی مفتی صوفی سَرَه یو ځای دی
پا څه ښیوه وکړه یو یو څیز می له هر چا وړه[2]
جور دَ اغزی وړی چه وَګل وته هوس کا
یار که ښایسته وی ته ئې هم جور و جفا وړه
دَور دَ اورنګ دَی دَ ریا زاهدان ډیر دی
پته په لستونی دَ شرابو ډک مینا وړه
تل چه عاشقان دِی پسی تعیین رقیبان دی
ته چه عاشقی کړې دَ وګړی شور غوغا وړه
مال دَی که می ملک دی څو لا مړ نه یم ژوندی یم
هر چه ستا په خوا دِی هغه واړه لا پخوا وړه
ډیری دِی نګاری ښایسته پری رخساری
نورو لره نور څه ته ځما زړه په تنها وړه

١. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٢. یو څو څزه له هر چا وړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شونډې دِ حلوا دِی عاشقان دَ حلوا وږی — ښه په وږیو څه په پَلو پټه دا حلوا وړه
تا ویل خوشحاله یو کالی به له تا غواړم
زړه دَی نور څه ندی ښه در کړی مِی وَتا وړه

نن ئې بیا دَ دلبریَ خنجر تر ملا شه — ښه چه سر ئې لا اوله په پارسا شه
ښه چه ژر دِ مختوری وشو رقیبه! — هغه یار چه مَرور وُ بیا پخولا شه
ما وې بخت به یو ښه یار را کا وَ ما ته — چه دَ درست جهان ناترس وُ یار د ما شه
کل پیدَا سبب ارزان درومی په بَیَه — چه ئې ډیره بقا نشته بیوفا شه
په بلبلو باندی زیَری دَ بهار کا — چه نرگس په هسی سخته څِله وا شه
راشه گل وَته نظر وکړه اَغزی ته — گل په هونبره زیبابیه یار دَ چا شه؟
دَ فراق شپه ئې چه هونبره اوږده نه وه
په خوشحال باندِی هزار ځله[1] سبا شه

نشته بانگ دَ مؤزن په درست تیراه — مگر واورې بانگ دَ چرگ په سحر گاه
که اورکزی ئې سراسر واړه گمراه دِی — آفریدی دِی تر گمراهو لا گمراه
دَ اسلام ارکان احکام حلال حرام شته — نه زکوة نه سرسایه نه دَ زړه تراه
ښه هغه چه مستقیم په شریعت وِی — بد هغه دی چه په شرعه وِی تباه
دَ دنیا چارِی همه واړه فانی دِی — که باقی دَی خو یو نوم دَی دَ اللّٰه
چه یکلخُته دَ دنیا په کار کښې غرق وی — له هغه غافله زویه نه آه آه
په اوبو سره گندگی له تنه درومی — په توبه په استغفار سَرَه گناه
موحد دَ تصوف دَ رسالو دَی — مسئله دَ شریعت کښې گناه
کله کله چیری وَوایی دا هونبره — ځنی ځنی لآ اِلهَ اِلا اللّٰه
چه گناه همیشه کا توبه ئې نه وِی
له هغه قومه خوشحال غواړِی پناه

نشته هسی مینه د یارانو خاص الخاصه — چه یو ځبله ځاریږی په جهان کښې له اخلاصه
یو راز دَی پیدا کار کښې که ته ښه فهم پرې وکړې — چه شمعَ سر جنبانه پروا نه ورته رقاصه
له مرگ می څه غم کړې چه دَ عشق په شریعت کښې — قاتل په شرعه خلاص دَی له دیته له قصاصه
له لاس می رقیبان په تیره توره سَرَه پرې کا — لَمن به دِ لا هم ځما له لاسه نښِی خلاصه
زاهد به په عشرت ځما له بزمه نه خبریږی — دَ عامُو څه مجال دَی چه خبریږی له خواصه
چه وگورم و تا ته همگی په درُو پرُ یې
څه خیژی اې خوشحاله له محیطه هم غواصه

نصیحت دَی که ئې اروې درته وایی بیچاره — نفس به ډیر څه درته وایی پسی مشې آواره
روحانی بخره دَ چا دَه چه ئې مینه په درویش وِی — نفسانی بخره دَ چا دَه، چه جاهل وِی هیچکاره
چه وَهل خوړل خورول کا، هغه باز دَی یا شاهین دَی — چه ئې سوړی لَره ورینه، یا میږَی دَی یا فاره
علم تا بیائی په پورته، جهل تا بیائی په کښته — یا عیسیٰ لَره ور درومه، یا قارون ته ځان سپاره
چه ئې علم فضل نه وِی چه په تخت دَ پادشاه کښینِی — یا یو یَږ دَی یا لیوه دَی، یا ئې گاو و خر شماره
بیوفا دروغجن مشه، ناسپاس حق ناشناس هم — ره زنی کړه بنگ شراب خوره څرخ وهَه په دوتاره

---

۱. هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وِی
خپل کشکاب دَ خپل محنت خوره په سر راوړه پشتاره
که وعده په قیامت وِی، هوس مکوه وَ پور ته
ځو توانیږې ښځه مکړه که په مخ وِی ستاره
په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسی زغلم
وا ویلا دَ نفس له لاسه گریوان چا ته کړم پاره
څوک نیکخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدایت کړی
چه خبر په قباحت شوم، پکښی ډُوب یم یکباره
لوی دریاب دَی توره شپه ده پکښی څی ځما بیړیه
خدایه خضر را ښکاره کړه چه لاس را کاندِی ښکاره
هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
که یَو بخت ور سَرَه مل وِی دَ خوشحال کړه ننداره

نه د ما د زړه لربر دِی ښایسته
همیشه می دَ زړه سر دِی ښایسته
خپل ژوندون دَ ده دَ مخ دَپاره غواړم
له دننه می خبر دِی ښایسته
بت پرست دَ یوه بت یم نه دَواړُو
که بتان می دَ آذر دِی ښایسته
زه به مخ دَ یار مخَی نکړم دَواړُو
که گلُونه سراسر دِی ښایسته
زه له ډیری ځلی یو پریږدم بل گورم
سَرَه یَو تر بل بهتر دِی ښایسته
خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشی
که بیرون می تر بصر دِی ښایسته
په وار وار ترې لعل و دُر دِی را توئیږِی
ستا ویل لکه سره زر دِی ښایسته
په خطا که په ختن که په کشمیر شته
نه چه دا می تر دلبر دِی ښایسته
که هر څو دَ ځوانئ عشق لَرِی خوشحاله
دَ زړو، نه مکدر دِی ښایسته[1]

نن دِ دور دَ خوبیه دَی دماغ کړه
یا دَ یار په زړه مرهم یږده یا ئې داغ کړه
په خندا خندا راځه غاړه غړی شه
د خپل یار خاطر له غمه نه فراغ کړه
ستا دَ زلفو په تورتم کښې مِی زړه ورک شه
چه ئې بیا مومم ښکاره دَ مخ څراغ کړه
دَ مخ خال دِ تورکارگه دَی ځما زړه وړی
دَ بازونو دَ شاهینو ښکار په زاغ کړه
دَ خلوت په مخ کښې ناست زاهدان ښه دِی
ساقی زه چه زاهد نه یم گنبت دَ باغ کړه
ساقی لور په لورگلزار دَی چه لیده شِی
له توبې نه کړه توبه په لاس ایاغ کړه
گوره کوم لوری ته لاړ دَی مونده نشی
دَ خوشحال دَ زړه پیدا چرته سراغ کړه

نجومی چه قدم نږدی بې نجومه
موت و فوت و ناکامی مومی له کومه
چه گړی گړی دَ ورځو شپو تیریږِی
پکښی راشِی په چا نیکه په چا شومه
ځان به خلاص نکا دَ بد ساعت له شره
نجومی ئې که خبر دَی له علومه
نیک و بد ئې په قبضه کښې دَ قضا دی
بیهوده خبری مه پیمه ور درومه
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی
هر سړی لَرَه ورځی بخره مقسومه
که په پوهه افلاتون دَ زمانې شِی
دقیقه به دَ قدر نکړِی مفهومه
گڼُی[2] چرگ تر زمکی لاندِی اُوبه وینی
ولی نه وینی په زمکه باندِی لومه
په تنځری نن دَگانده حال معلوم دی
ولی بند شِی دَ هلکوُ په کړکومه[3]
ورځ و شپې سَرَه همه ندِی یکسانی
نن یوه ده کانده بله شی معلومه

---

۱. د زړونو په گذر دِی ښایسته.

۲. ملا چرگک.

۳. یو راز دام دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ سرِی ته وار په وار هغه رسیږی   چه دَ ده په پیشانی باندِی مرقومه
په خوشحال یوه هغه دَه بله دا شوه
بیا به گوره په قسمت پیښه شی کومه؟

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه   تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره نازکا   کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت   یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نړدی په ملک کښ   بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه   چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښ ئې غواړه   اُوه ستوری دَ اسمانَ دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم   چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه   په چا لونې په اوړیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نیمی شپې می په پالنگ راغله دلبره   پریرویه، عنبر بویه، سمنبره
رنگینه جامې اغوستی زرنگاری   سره درسته تجلیٰ وه پا تر سره
په سپین والی دَ مخ سپین لکه مؤمنه   په تور والیِ دَ طُرې لکه کافره
سر یې تور، ښیښه په لاس، باده څښلی   دَ مستیَ پخپل ځان نه و خبره
دَ پائلو دَ څړی[1] ئې شرنگهار شو   زه له خوبه را پرتاب شوم ډیر په ویره
ما وې گوره ښاپیریَ وه، که حوره؟[2]   چه دا هسِی شان په ما شوه برابره
توری ورځِی یی لینده بانړه یې غشی   غاښ ئې در قیمت بها په لب شکره
په خندا خندا ئې دا وَوې وَ ما ته   چې وَما وَته نظر کړه بې بصره!
ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یَم   بله نشته په خوبیَ تر ما بهتره
عاشقان ځما دَ خولې په کلِی ډیر دِی   بختوَر ئې، چه می وَنیوې په غوره
څو بوسی ئې دَ لبانوُ و ما راکړې   حقیقی پیاله ئې راکړه له احمره
درسته شپه مُو سره راز په پالنگ وکړ   دَ وصال خوښی ئې لانه وه تر سره
چه آواز دَ مؤذن دَ آذان وَشو   په سحر له ما نه ولاړه ناز پروره
چې په ډیر ارمان محبوبه ځنِی درومی   کشکې شپه دَ خوار عاشق وَی بې سحره
چه له هسِی محبوبا خوشحال جدا شو
دَ آتش لمبی ئې درومِې له بستره

وچ لرگی وبله کښیږده   اور پرې پوری کړه نور پریږده
په تیرو تیرو اَغزیو   تا ته چا وَیل چه پښې ږده
پکښی ظلم ډیر ستم شِی   له بیداده ښهر لیږده
دَ خزان سیلیَ راغلې   لکه پاڼی هسی ریږده
تل هلکان دَ خپلو اوښیو   دَ گریوان په اوڼی بلیږده
په اعوذُ په لاحول   سر آخله له سر ویږده

---

١. دا کلمه په قلمی نسخه کښ څړیَ لیکلې ده، یعنی په سر کښ د ویښتسانو لویه کلوښته، په ککری د ویښتو ځونډی.
٢. ښاپیریَ ده که څه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پیری راغله خوشحاله
دَ ځوانئ چاری پریږده

وخت دَ نو بهار دَی، زه جدا له خپله یاره — دریغه، دریغه، دریغه، چه بې یاره ځې بهاره
ژاړی غاړی غرُونه په احوال دَ عاشقانو — سیل د واره ندَی چه را درومی له کهساره
اور دَ خوږو زړو دَی[1] چې دَ غره په ونو بَل شو — شنې ډېوزې خیژی له نشتره، له چناره
غواړې چه احوال دَ فراق جنو در معلوم شی؟ — گوره هغه زانې چه جدا ځی له قطاره
داځه معلومیږې چه جهان دَ ماتم ځای دی — شنې جامی اَغوستې دَ طوطیانوُ له چیغاره
نوری نارې نشته، خو نارې د بیلتانه دې — راشه که ئې اروې دَ رباب له هره تاره
رنځ می نه کمیږی په زمان زمان زیاتیږی — زر راځه طبیبه گنه مرَم دَ خدای دَپاره!
مرگ دَ رقیبانو بل[2] ژوندُون د حبیبانوُ — خدای یړو په هنگام د وصل کیږې دا دوه کاره
څه شو که لا دم وَهِی په شمار دَی دَ ژوندیو — رنځ چه لا دوا شِی، طمع پرې کړه له بیماره
پاتو سړی نشول، چه دا گرزی ددو دام دی — ځکه ویره نشِی دَ دردمنوُ له آزاره

هسِی خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقئ کښ
خپل دِی که پرَدی دِی راته نه گورِی له عاره

ودره چه څه خو په یارئ شی خبره — گورُو[3] به چه څه شیوه په لاس واخلې دلبره
لا د[4] څه تر اوسه هغه قدر ندی لیدلَی — ځکه دَ خپل قدر په لافو سرېې صنوبره[5]
ځای دَ چپ و راست چه د کافور دَ پاسه ندی — ته ئې څه سیالی له تورو زلفو کړې عنبره
څوک چه نظر وَکا هغه ښه کښلی دلبر ته — ځی له ډېری مینی دَ یوسف سوره کازبره
ته ئې چه دَ مخ سرَه نن شپه برابری کړې — شمعی! دا دعوه تر سبا یوسه برابره
مینه هسِی څیز دَه چه په چا باندِی مین شوې — ولی وینځه نه وِی تر بی بی شِی په تا بره[6]
لاړِی دِی بی شماره زر کوځی دِی تر معشوقی — څو به پکښی درومې قدر مه یړده بې رهبره
مه پریږده له لاسه کار و بار دَ عاشقئ — چار دَ عاشقی تر هر څه دَه معتبره

هَرَه شپه چه درومې په خوشحال باندی دوږخ دَه
شپه دجدایئ که رسیږې پیغامبره[7]

وړاندِی وروستو دوه عدمه — پدا منځ کښ یَو دوه دمه
خو هم دا ئې چه لیده شې — که څه نور څه یې ادمه
چه دا دوه دمه دی نه وِی — په حساب تر جیفه کمه
ستا غفلت وته حیران یم — پخپل ځان باندِی ستمه
دَ حرص په وزر گرزې — هم په غرونُو هم په سمه
که بادشاه دَ درست جهان شې — چار دی تیره شِی تر جمه

---

۱. د خوږو زړونو چه د غره.
۲. تل.
۳. گوره.
۴. لا یی څه.
۵. په لافو سروَ صنوبرَ.
۶. یا به علتی او بیانی وی، یا به (ولې) وی ما خوذ له ول څخه چه ارزانئ او کم قیمتئ ته وایی یعنی کم قیمته وینځه.
۷. د جدایئ ده که رسیږې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادشاهي به دي خلاص نکا | چه اجل درشي له همه
څو روزګار هونبره ئې فکر | څو دنیا هونبره ئې غمه
په زړه یو درم یو داغ دی | دوه داغُونه دوه درمه
څو عالم سَرَه ګډیږی | غم به مومی له عالمه
چه وَ هر څه ته ئې شاکړه | په هغو دَه مسلمه
چه نه څه اَروې نه وینې | زړه دِ خلاص دَی له المه
ته هم ډیر ښه یې خوشحاله
ولی ځار دی تر قلمه

هر عاشق چه بهره مومی له حضوره | په هغه باندِې سلام له ما مهجوره
ښه دِ قدر دَ وصال دَ ساعت زده کا | وَ ناظر ته تل جلوه نکا منظوره
اوس د دیو جونو وینځو په ځای نده | درخانئ آدم خانه کړه مشهوره
چه پدا هسی جمال ورځنی زووې | بوره مور دِ ښاپیریه وه که حوره
یار به چا په یوه درنګ له لاسه پریښې | جدائئ له یاره نشِی بې ضروره
صبر تا لمانه درست په کاته یووړ | بیا وَ ما وَته وَیل کړې ناصبوره
زه لا هسی په یارئِ کښې غوځ نه یم | چه لَمن به دِ پریږدم په تیره توره
لکه باد چه لوی نښتر وُلی په مځکه | هسی رنګ ور پسی ولوشتم بیخ پوره
دَ ښه یار دیدن دَ دواړو سترګو نور دی | خدای دِ نکا دَ هیچا سترګی بې نوره
که اسمان او مځکه خوله وبله وروړی
دَ خوشحال خاطر به نه وِی بې سروره

هغه کار لکه په تور وه[1] | ما لیده چه په سپین نور وه
چا به مښک په کافورور کړه | ولی بیه نه وه زور وه
تل په شپه بازار خپریږی | په روڼا ګوره چه خپور وه
یا یو خوب وُ چه لیده شو | یا یَو خیال خالی بیور وه
چه ځګر خوری دَ خپل زویه | عجب ښه مهر دَ مور[2] وه
اوه غله[3] پرې حواله وه | څه ناتار شه یو څه په کور وه
لږ ئې راکړه ډیر ئې یووړل | پوروړی ئې سود خور وه
ما ته وَلیدې خوشحاله
چه دِ څونبره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنګاش پوهیږی ښه | پخپل زیست او په معاش پوهیږی ښه
بزرګر د کر د کښلی هنر ښه زده | بازرګان پخپل قماش پوهیږی ښه
ټولول به ئې هغه کا چه ممسک وِی | په بازَنه ئې قلاش پوهیږی ښه
څوک دِ هیڅ ورته د مې خبره نکا | عاشقان پخپل تلاش پوهیږی ښه
دَ شرابو صفت څه کوې نور چا ته | پدا کار رند و اوباش پوهیږی ښه
دَ عسلو په حلوا ماړه ناپوه دِی | ګرسنه په نان و آش پوهیږی ښه

---

۱. محشی ورته کښلی دی، چه مطلب له تور او سپینه تور او سپین ویښته یعنی ځلمی توب او زوړتیا ده.
۲. محشی لیکی چه مطلب ځنی مځکه ده.
۳. یعنی اوه ستوری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده　　شمشیر زن پجنگ پر خاش پوهیږی ښه
وَ خوشحال ته وایی خلق ښه پوهیږې
ظن دَ خیر دَی دَی کاش پوهیږی ښه

هر چه ستا دَ زړه رضا واړه هغه کړه　　څو چه زړه دَ چا خوږیږی هغه مکړه
که د کسب و د روزگار نه یې نه مرد شته　　دَ نامرده ډوډۍ مه خوره ځان خفه کړه
یار هغه چه دَ تنگځې په وخت پکار شِی　　چه دعوا کا دَ یارۍ حال ئې زده کړه
چه تنگځه دربانډی درشی که میړه یې　　په تنگځه کښ دَ خواریه ځان ور مکړه
په خواری کښ زیست روزگار تر مرگ بتر دی　　یا دَ بل گیډه یا خپله گیډه بژه[1] کړه
له ځوانمرده هونبره غواړه چه د زیست شی　　دَ نامرد د خونه همه واړه اُلجه کره
غلیواز دَ بل منگول وته گوری　　لکه باز لیری نیژدې خپله غوټه کړه
که دعوه دَ مړنتوب لرې په زړه کښ　　آس دوند تلاښ په غشی په لینده کړه
یو هر بیت ئې دَ حلوا خوږه نمړۍ ده
که مشتاق یې دَ خوشحال ویل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دوڅار وه　　چه می ځیر کړ درست څما دَ ژبی کار وه
چه ودانی چاری ورانی په ساعت کا　　چه می ولیده په چارو کښ تلوار وه
دَ هر چا یاری می ولیده په سترگو　　هم هغه راته بلا شه چه می یار وه
نا هموارۍ به هرگز ور پیښی نشِی　　که پخپله اندیښنه سړی هموار وه
صبرناکو سَرَه جور فلک نکا　　دَ فلک جور له چا چه سبکسار وه
پدا باغ کښ می ډیر گل تر نظر تیر دی　　دَ هر گل تر څنگ ما ولیده چه خار وه
زړه په طمعه دَ وفا بې وفا کړه　　پخپل ځان باندِی پخپله ستمگار وه
که هر څو باندِی مرهم ږدی نه رغیږِی
دَ خوشحال په زړه دا څه دَ غم پرهار وه

هر سړی چه په لاس ونیسی غلطه　　زمانه ورته پیدا کا ډیر سخطه
محبت محنت په خط کښ سَرَه یَو شِی　　محبت سره جدا شِی له نقطه
مه یکلُخته مړنی شه مه غوولی　　په دنیا کښ هره چار ښه دَه وسطه
مصلحت ئې په هر قط کښ دَ خوبی دَی　　کاتبان چه قلم نه پریږدِی بې قطه
د مزری منگل گاوزی غواړی غویری[2]　　د شاهین حمله په زاڼی دَه په بطه
بې ښه مخه به دِ قدر و قیمت نه وِی　　د ښه مخ قدر ښه زده کړه خال و خطه
چه مدد ئې مهتر خضر دَی خوشحاله
د هغه بیړۍِ ورسِی تر شطه

هر گز به توبه نکړم دَ ښه دَ ننداړو زه　　شیخان پیران دِ واروِی دا یم وایم په نارو زه
که ما دَ عشق خبره په ایما تر دا پخوا کړه　　ښکاره به ئې اوس وایم په رباب په دو تارو زه
که نور عالم گلونه په دستور اوړی خپل گور ته　　راوړم دَ یار له باغه هَرَه ورَځ په پشتارو زه
زاهد وائی و ما ته راشه کښینه تسبیحات کړه　　یَوه می ده نیولې نه یم هیڅ پدا شمارو زه

---

۱. سید راحت دا کلمه په معنا دَ قربانۍ او خونریزۍ را وړې ده.

۲. د مزری منگل گاوز غواړی یا غویره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گدای غُندی جار وزم سینه سوی په طلب کښې   که ډیر لَرم په کور کښې هر قماش په انبارو زه
پرهار ئې دَ ښو دَ غشی لا بده بلا دَه   وتَلی یم دَ غشو دَ نیزو له پرهارو زه
خوشحال غُندِ که سود لَری که زیان ځما قبول دَی
عادت یم دَ غمونو دَ اندوه په اجارو زه

هم خدای غواړي نادانه هم فانی دنیا نابوده   په څو به دِ روزی شِی فکر وکړه دا دوه سوده
چه سر په مځکه کښیږدي زړه دِ ډوب په اندیښنو شِی   په خدایږو که خبر ئې د خاصانو له سجوده
په زړه د کعبې مینه د کعبې په لور روان شِی   یو غول دَی په بیابان کښې بل[۱] سر سر کا بی مقصوده
یو وهم دَی که څه دَی، چه په خلقو باندِ پیښ شو   دنیا دنیا هیڅ نشته که نمود که نه نموده
سیلاب د پاسه راسی په غورځی په کښته درومی   موجوده د سیلاب دَ اوبو هم ده نا موجوده
ایاک نعبُدُو لولې په سبع مثانی کښې   د زړه دِ څو هوا دِی، هغه واړه دِی معبودَ
په صافه آئینه کښې، هر چه ووینې په سترگو   په لاس اخیسته نشِی آئینه په رنگ آلوده
په څو رنگه گنجونه په هر لوری په جهان کښې   ته باد په لاس شناځ[۲] شوې حبطه په هیڅ خوشنوده
خوشحاله له ځوانی ولاړه په پیریَ کی اوس مټ کړه
حاصل چه په ژوندون دَی هغه چارو[۳] گټه زوده

هیڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې یسته   ستا دَ خولې تشبیه می غوټیَ ولی راوسته
ستا دَ خوږو شونډو چه شاړه شی بیارته گرزی   ځکه مگس سر وَهِی دا هسِی دود سته
زه او ته پدا دور تر واړونه افزون یو   څه حیران مجنون وُ څه لیلا خواره خسته
ستا دَ تورُو زلفو ځنځیرونه دِی په پښو کښې   نه شم چرته تلَلی درته پروت یم پا بسته
هر زمان ستا خیال دَی چه ځما په سترگو گرزی   وینې یم که اوده یم که وَلاړ که نشسته
گل اوسې په حسن اما گل مشې په عمر   راغله سر فراز شوم ستا له باغه گلدسته
واړه هغه حسن لطافت دَی ستا په مخ کښې   چا چه دَ یوسف (رض) قصه و ما ته وَلوسته
کله سبروَنه هسی سَمَه ده په قد کښې   چا نامه دَ سبر ستا وَ قد ته آخسته
ورَځِی دِ لینده دِی تور باڼه دِ تیره غشی   وله صرفه مکړه چه دِ ډکه ده درسته
تا ویل و ما ته څو ډیر غم غواړې له ما نه   ستا په غم خوشحال یم څو را درومی پیوسته
زړه لرې دَ کانِی په خوشحال باندِی پوست نشو
څه شو که د خولې خبره کړې چیری پسته

هر تشنه چه دَ وحدت په سیند سیراب شه   نور همه جهان و ده وته سراب شه
چه په زړه ئې دَ وحدت ډیوه شوه بله   تجلې به ئې له مخه ځِی آفتاب شه
چه دَ عشق دَ نافې بوی پرې لگیدلِی   درست صورت ئې سر تر پایه مشکناب شه
هر چه ولیږ له هستیه و نیستیَ ته   فراغت دَ دواړُو کونو دَ غذاب شه
چه توروه ترخه قبول لکه دریاب کا   هم هغه دَ قیمتی درُو مآب شه
چه لمبه ئې دَ آتش کړه په ځان تیره   له غه پسه دَ گلابو گل گلاب شه
که په زړه کښې ئې سختی وه لکه پونډه   هم هغه دَ زمانې دَ اور په تاب شه
چه دَ ډیرو اندیښنو نه ئې زړه ورکړ   په مثال لکه خسړی دَ دریاب شه

۱. تل سرسر کا.
۲. شناځ هغه ژی بولی، چه له باده ئی ډک کی، او لامبو په کوی لکه د لامبو کاڼو.
۳. هغه چارگټه ته زودَ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ شرابو خوښی هیڅ نه وِی بې نقله
نقل څه دِی معرفت عمر شراب شه
دَ کمال کسب پایه دَ سعادت ده
هغه ښه چه دَ کمال په اکتساب شه
ته هم زړه مراد وغواړه له عالِمه
چه په علم ئې عمل وکړ کامیاب شه
چه دوستی دَ محمد (ﷺ) لرې په زړه کښ
مینه دار ئې په اولاد او په اصحاب شه
چه له شرعی یَو قدم دروِمِی بې روخه
و گوشمال وته تیار لکه رباب شه
په هغه مِی زیرَی وکړ چه دفتر ئې
واړه ډک خاصه په کښلو دَ ثواب شه
په حیات صورت به وگنِی ځان خاورِی
چه خوشحال غُندی خبر پخپل حساب شه

هو پدا قائل یم کښلی ډیر دِی لور پلور شته
خدای بِرو که دَ حسن سپاره تا غُندِی یَو سپور شته
تا وې چه غم مکړه یوه ورځ به دِ غم وخورم
څه لَره به غم خورم چه می تا غُندِی غمخور شته
ستا په سر سوگند خورم ته ځما و سر ته لوړې
ښه مهر دِ دا دَی که لا ښه مهر دِ نور شته
اې چه راته وایې عاشقی شرم پیغور ده
واړه می قبول دِی که می شرم که پیغور شته
خلق می چه بولی ستا له مخه و گلزار ته
بل بهار به څه کړم چه مِی یو بهار په کور شته
حکم امر ستا دَی که می بولې یا شړې می:
څه به درته وایم دَ خوشحال بنده څه زور شته

یار ځما کرَه دنَه
زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی
دروِمه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری
اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شې
گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی
دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځِی له غمجنه!

یار مِی کبرجن شو څه به وَوایِی و ما ته[1]
دروِمه صبوری کړه نور به څه وایم و تا ته
صبر به هرگز له هسی یاره وکړی[2] نشِی
دروِمه سکه دعا کړه چه دِ مینه شِی ترې ماته
تل دعا زاری کړم لا می مینه پرې زیاتیږې
ژاړه ژاړه ژاړه گُندِی غوږ کا ستا ژړا ته
تل په ورتې[3] ورتې ژاړم لا ئی زړه په ما ښه کیږی
لا په موتې ورتې ژاړه چه ئی لا شې خوښن زیاته
خوښ به لا هاله شی که زه وَمرم په ژړا کښ
وَمره چه دا مرگ دِ لا بهتره دَی تر حیاته
زه په مرگ راضی یم رقیبان به خوارا یخ کا
مخ د رقیب تور شه، گوره ته د یار رضاته
ښه په مرگ راضی خوشحال یَوه خبره وایم
یار که مخامخ په وخت دَ مرگ کښینی وَ ماته

یا ځما دَ بینایِیِ نظر نشته
یا پدا نیژدې ملکونو دلبر نشته
که اختر نه وِی دَ یار سرَه اختر دی
بې مَیَنه که اختر دَی اختر نشته

---

١. لمړی مصراعونه پوښتنی او دوهم ځوابونه دی.
٢. وکړه نشی.
٣. په ورتِه ژاړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپینه خوله که را کَوِي په ځان اړ نه یم — معشوقې له ما نه زر غواړِي زر نشته
په اول وصلت[1] دَ عشق په توره لاړ شو — دَ عاشق سرِی په تن پوری سر نشته
کښې غوټې پسی وَهې په لاس به در شِي — چا وې دا چه په دریاب کښې گوهر نشته
نور توروه ترخه که خورې گندِی پیدا شی — و طوطی ته هسِی وایه شکر نشته
ستا غزا لَره به زه خپسر[2] کافر کړم — څه ارمان کړې چه څوک وژنم کافر نشته
په شامت ئې د ماتری[3] غر نړیږی — لا پدا دَ افریدیو بصر نشته
دَ شمال ښَینه کا په جنوب درومی — دَ ښکاری سرِی په ژمنه[4] باور نشته
که دَ جنگ پکار کښې ډیر دِی حکمتونه — څو صابر نشې زلمیه ظفر نشته
څه عجب بادشاهی لکه خورشید کړم — یک تنها په جهان گرزم لښکر نشته
نن دَواړو دلبرانو غوره ته یې — که دِ یَو لونگ په پوزه زیور نشته
دَ عنبرو بوی اَلوزی ستا په کوی کښې — واړه ستا دَ زلفو بوی دَی عنبر نشته

په څو غره په غره دَ باز غُندِی پرواز کا
بیا به وایې دَ خوشحال ختک پر نشته

یار می بیا دَ رقیب یار شُو دریغه دریغه — په خبرُو دَ اغیار شُو دریغه دریغه
یو څو ورَځی ئې په زړه کښې مهر ځای وُ — بیا بې مهره ستمگار شو دریغه دریغه
هغه گل چه می ساته دَ زړه په وینُو — مل دَ هر خس و هر خار شو دریغه دریغه
و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا — دَ وژو می روادار شو دریغه دریغه
بی له تا می دَ ځگر وینی خوراک شوې — تیر می عمر په دا کار شو دریغه دریغه
پسرلَی[5] چه تل بلبلو پر چیغار کړ — دَ خزان له لاسه خوار شو دریغه دریغه

بیچاره خوشحال په طمع دَ وصال وُ
دَ هجران په غم گرفتار شو دریغه دریغه

یار می غوښت چه مِی اندوه یوسی له دله — نه چه کا دَ ما په زړه دَ غم کرله
زړه مِی وسپاره وَ تا ته چه ساته ئې — نه چه ته ئې سَرَه وَ سرویه[6] په بله
یَو پیغام ئې دَ وصال را لَرَه راوړ — دَ جهان خوښِی ئې ما وَته بخښله
له اوله عشقبازی راته بازی وَه — اوس همه راته را پیښه شوه مشکله
خدایه تا په ښایسته وو مبتلا کړم — چه له غمه ئې خالی نه یم هیڅکله
که همه دنیا ځما په لاس و دست وَی — ما به کُل دَ یار په زلفُو وَښندله
دَ هجران دَ تورِی هسِی شان گزار دی — چه پرهار ئې بل ځای نه کیږِی بې دله
که دَ مستی دَ غمزې دَ تیغ مشتاق یې — لُمړی خپله خون بها کړه ورته پله
که می دا ځله صورت له غمه خلاص شِی — نور توبه له عاشقی له حاصله
ما په هیچا محصل نه وُ گمارلی — تا وَ ما ته خپل خاطر را کړ پخپله

1. وهلت.
2. محشی ورته کښلی دِی یعنی صورت او ځان.
3. د یوه غره نوم دی.
4. یا څمنه یا زمنه یعنی وعده.
5. دغه بهار.
6. یعنی په شدت سره موښل او سولول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یاری دی دَ خوشحال سَرَه هم دا دَه
ستا یاری ئې[۱] سر تر پایه وَلیدله

یَو قرین هسِی پیدا نشو را څخه[۲] چه دِ ما په زړه ئې نکړه منګل ښخه[۳]
چه احوال دَ هر یَوَه راته معلوم شو هر یَوَه ته می تیار کړل یَو څو چخه
آشنایَیۍ دَ نا اهل عالم نه دی په هر لوری تیرې تورِی دِی ناڅخه[٤]
که په دو کښې چیری لَړه بدری[٥] وَخورم له چا بله وینا وا نروم بی اخه
دَ هر چا سَره چه کښینی ورته رام شِی نور وَ غاړی ته تیار کا لومه پخه[٦]
کوټه سګ دَ زمانی هر ګوره ډیر شول لکه پړانګ د زاوه[٧]ونیسه کړخه
چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښیوت
دَ خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

یوه بده زمان شوه دریغه دریغه دَ هر چا می دَ خاطر مینه آمیغه[٨]
مهر، مینه، محبت له زړونو لاړ شو سینې ډکی شوې همه له مکره ریغه[٩]
چه ئې ځای په دواړُو سترګوباندی زه کړم هم هغه می هلاکت غواړِی بې تیغه
چه د دې دور فتنو وَته وَګورم ولی کاڼی تیږی نه ووری له میغه
د زړه[۱۰] راز له بیدردانُونه پټ ښه دی که له درده دِ سینه شیی سَرَه هیغه[۱۱]
په نوبت به د هر چا تر ځګر خیژی د قضا نیزه و هر چا وته نیغه
که په تن شاه جهان دَ زمانې شې هم دِ نه وینم خلاصی دَ مرګ له تیغه
که بازوان[۱۲] ئې پسی ورو کاندِی بندونه دَ کرغول[۱۳] ئې علاج کوم دَی بی کریغه[١٤]
فهم وکړه که خود بین او خود نما شې زمانه به دِ پایمال کاندِی تر زیغه[۱٥]
زورَور چه په لاس ونسِی ناسازی هی توبه دَ زورورُو له بلمیغه[۱٦]
دا په خم ختلې غوا که هر څو لویشې سیم وزر به ئې حاصل نکړې له لویغه[۱۷]
تا به چیری هونبره کبر هونبره خیال کړ که دِ وَی رنګ زیبا په صورت سیغه[۱۸]

---

۱. می.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کی نسته.
۳. ښخ یا شخ دواړه لګیږی.
٤. محشي نیزه ورته کښلي ده.
٥. یعنی غلطی او خطا وتل.
٦. محسی رندیۍ ورته کښلي ده.
۷. دا مسرۍ په دوو قلمی نُسخو کی دغسی ده، عیناً ولیکله سوه، په بله قلمی نسخه کی (راوه) لیکلی دی.
۸. خیرن، چی صفا نه وی.
۹. محشی ورته لیکلی دی فریب.
۱۰. د زړه داغ.
۱۱. هیغ له نیغ سره د مهمل په توګه د مستقیم په معنی کاریږی.
۱۲. که بازدار.
۱۳. د بازونو یو ډول ناروغی، په چاپی نسخه کښ ګرغول دی، په یوه بله نسخه کښ داسی دی: د کرغولی علاج څه دَی بی کوریغه.
١٤. دی کلمی ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی تیښته لیکلی ده.
۱٥. وکاریدل، ژر.
۱٦. زور، جبر، ظلم.
۱۷. دا کلمه په دوو قلمی نسخو کښ تویغ لیکلی ده، په یوه نسخی کښ محشی ورته کښلی دی لویشل.
۱۸. دا کلمه هم حل غواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ ښه له خویه بویه خبردار شوم
له خوَشحال سَرَه یاری کړې په دوریغه[۱]

۱. لکه په عربی په پښتو کښ هم په شعری ضرورت سره اماله راځی، درویغه اماله د درواغ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی

افغان بچه شوخی! هرگز په عاشق باندی   لطفی نکنی رحمې، دا هم کله څوک کاندی
یک لحظه بیا بنشین، ما خوښ په ښه خندا کړه   قربان سرت گردم، چه نورُو وَته خاندی
گل لاف لطافت زد چه ته په چمن راغلې   از غایت خجلت شد، سرگشته ستا دَ وړاندی
دکان شکر یعنی ستا ښه خوږه خولگۍ   افشان شکر یعنی گاهی چه ته وخاندی
کبک دری و عنبر، دا دواړه حبطه شي   گاهی که تو بخرامی، دوه زلفی آویزاندی
خوشحال دلش شیرې ستا سترگی لکه شوی
ایوای که شد شیرې تر لکه شوی لاندی

ارتینې په عقل کمی   خود بخود دَ صورت غمی
ته دَ دیو سَرَه سَم یې   دُوی له تا سَرَه ناسمی
زر نیکۍ ور سَرَه وکړه   په یَوه ذره برهمی
درته زهر شی تا وژنی   چه ئې ته گڼې مرهمی
دَ وفا په خوی کښ ندی   همیشه جفا شیمی
دَ آدم په صورت روغی   په معنی کښ نا آدمی
تا به گرم په لږ گناه کا   دوی په لوی گناه نا گرمی
څو ئې کج وړی هونبره کجی   څو ئې درد وړې هونبره خمی[1]
په هر کار کښ دیگر گونی   په خوله رامی په زړه رمی
پاسه تن ئې ښایسته دی   په درون لکه ارقمی
نور څه مه وایه خوشحاله
ترو جود ښې دِی عدمی

آدم خیلی افریدۍ دِی سرې او سپینی   پکښې نشته ښایسته، په رنگ رنگینی
غټې سترگې لوی بانَه، فراخی ورَځې   شکر لبی، گل رخساری، مه جبینی
تنگې خولې لکه غوټۍ، هوار غاښُونه   سرې ئې گرد په تورُو زلفو عنبرینی
په وجود کښ لکه ها[2]له ویښتو خلاصی   پښې کمکۍ غُنډِی پنډۍ، پهن سرینی
ترنځی[3] گیډۍ، سینه وری، ملا نرِی   قد ئې سم لکه الف، په تن سیمینی
که دَ باز غُنډی مِی گښت په غروُنو کیږی   ښکار مِی هم شوَی ښایسته زرکی ثمینی
باز که چوز وِی که کرج[4]طلب دَ ښکار کا   لا تر چوز وِی دَ کرج غوټې مهینی
یا اُوبه دَ لنډۍ سیند یا دَ باړې دِی   چه په خوله مِی تر شربت لگی سیرینی
دَ ما تری غاښی نیغ درومی اسمان ته   په خاته خاته لَنډیږی باندِی سپینی
آدم خیلُو سَرَه زه په تیراه راغلم   نور خصت ورکړَی خوږ په زړه خوږینی
مینه واړه کار دَ اور لَرِی خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوگی ئې وینی

---

۱. څو ئی گنج وړې هونبره کچی، څو ئې درد وړی هونبره زخمی، یا څو ئې خیال وړې هونبره خمی.
۲. ډنگری چه چاغی او لوئی نه وی.
۳. یعنی هگۍ.
٤. محشی ورته کریزی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آشنائی دِ را ښکاره شوه بې وفا يې
چه ځما سَرَه آشنا دَ بل آشنا يې

وَ بل باغ وته به سترگی گرېږې نکړې
چه ځما دَ باغ بلبله يا طوطا يې

لا به کله ځای ځما په سترگو وکړې
ته مَيَن د ما دَ دوو سترگو طوطيا يې

زه جدا له تا په سوز و په گداز يم
ته په گښت دَ گلستان په لاس مينا يې

په ليدلو دِ خوښی در سَرَه راوړې
لکه تللی ياغی باز راغلَی بيا يې

دَ اميد غوټۍ می واړه شگفته شې
چه دِ ووينم په ما لکه صبا يې

ستا په مينه پوری سل کا نخوالُونه
دَ خوشحال دِ له په چا باندِی شيدا يې

مسلمان به درته څوک وايی خوشحاله
دَ هوا ځينار[1] په غاړه يو ترسا يې

آئينی وته نظر کړه شيوه گری
خود به ستا د حسن وکاندی خبری

دَ ړندو سترگو حاجت دَ رنجو نشته
په بد رنگی ناوِی څه بولی سندری

مرجوښا په مټ پرده دَی پدا نه دَی[2]
چه ئی راوړی مرغچچی مرغلری

چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت وی
له هغو بی دردو تښته لری لری

چه ميوه ئی د کابل خوړلی نه وَی
د هغو تر فهم وڅکی دِی کُرکُری[3]

پټه مينه دَ سړی ننه لړمون خوری
دَ وښو تر لمبی بد دِی اور د سَری

زه که غره په غره جار وزم عيب کوم دی
تل مزری گرزی په لوړِی په ژوری

په ختا ختن دَ مښکو قدر نشته
نه په هند کښ څه قيمت لَرِی شکری

حق باطل سَرَه بيليږِی را برسير کړه
مځکی څو به دَ قارون خزانی نغری

چه دَ ننگ توره دِ واخيسته خوشحاله
درومه سوات ته څه خټک څه ئی لښکری

اې چه لافی دَ زنځور دَ رغيدو کړی
دَ خپل کلی رنځور روغ کړه ما به سو کړی[4]

نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې
خو که دا ځما گناه تر پښو کړی

يوه ورځ به په مرگی سَره جدا شو
ياره تل دَ بيلتانه خبری څو کړی

تور بانه راته ځښې په دا پوهيږم
يوه ورځ می به په دا تيرو نيزو کړی

د تيراه اوبه دِ وڅښې خوی دِ نور شو
آفريدی غُندِی خبری دَ الجو کړی

چه په زړه ئې گرزوم په تا معلوم دِی
توريتی[5] غُندی وَيل تږوله دَ زړو کړی

ستا په خوی[6] می ويره شِی ظالمان ځوان مری
له آزاره ويره وکړه ظلم څو کړی

که دَ غشی په ويشته سره خوږيږی
زه چه ستا په تير زخمی[7] شم ما بخښنو کړی

وايې تا وته به وَکړم اوس ښکنځلِی
لا به کله دا نبات په ما پيرځو کړی

---

۱. د زنار مغنن دی.
۲. دا بيت عيناً وکښل سو، په يوه قلمی نسخه کښ پړده ليکل سوی ده.
۳. په قلمی نسخو کښ په کاف او راء ليکل سوی، مگر په چاپی نسخه کښ گرگر دی. زما په خيال کُر صحيح دی ولی چه کور د غره بدخونده انگور دی او د دی کلمی املا په يوه قلمی نسخه کښ کور ده. کرگر د غره بله ميوه هم ده.
٤. يعنی ما به ژوبل او زخمی کوې د قندهار په محاوره ئې مصدر څُکرييل دی.
٥. دا کلمه د سيد راحت په لغاتو کښ په داسی املا ده، ترويتی يعنی نجومی ما خوذ له ترويت، يعنی نجوم.
٦. په مرگ.
٧. زخمی شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ طوطا خبرِې هم دا هسې نه وِی پہ بند بند و مشغولا وَيل ورو ورو کړی
ستا پہ ډير مانړی بہ حال دَ خوشحال څہ شي
چہ پہ لږ مانړی ئی ډير پہ انديښنو کړی

ای دلبر لاهوری باللّٰه کہ برخ اوری
خوبان جهان پيشت چون پيش مهی ستوری
پروای شکر دارد آنرا کہ نو می زوری
خواهی کہ کنی شادم يکخننده بدين لوری
غمهای تو بر جانم چون ابر اسد اوری
عالم بتو می بينم در ديدۀ من توری
می جنگی و می خندی اينهاست ز خمسوری
سودای رخ خوبت اندر دل من ښوری
در کويتو چون روهی
صد شيفت سر توری

اوس خو کار د وار دپار دی کہ د زويہ کہ د پلار دَی
يا د ما زويہ داشان دی يا د هر چا دا روزگار دَی
نہ پہ حق نہ پہ ادب دی خبر نہ يم دا څہ کار دَی
چہ پخپل اولاد بازيږِی هغہ کس کلہ هوښيار دَی
دَ اولاد پہ کار خبر شوم اولاد واړه لَړم مار دَی
ديرش می زويہ پہ شماره دی دَ نمسيو می څہ شمار دَی
لوی هلک واړه خبر دِی هر يَو جنگ وتہ تيار دَی
اورنگ شاه وتہ نظر کړه چہ يو څہ خونی خونخوار دَی
ورونړه پلار ئی وبلہ کښيښول بادشاهی کا شهريار دَی
چہ ژوندَی گرزې خوشحالہ
لا منت دَ کردگار دَی

اور ئې ولگی پہ خونہ چہ عاشق شی کور ئی خپور لکہ د قيس او دَ وامق شِی
يَوه زړه لَره يوه مينہ کافی ده ځوک چہ ډيری مينی کا دَ غم لايق شِی
د مجنون لہ حالہ څہ وايم چہ څہ دی پہ ژونديو کښ بہ کوم تر ما فائق شِی
ډير عالم دَ مينی لاف وهی پہ ژبہ مرد هغہ چہ پہ دا لافو کښ صادق شِی
چہ ئې لار دَ خولی يَوه دَ زړه وِی بلہ يوه خدايہ مخ دِ تور دَ منافق شِی
دَ راحت پہ وخت هزار هزار ياران وِی دَ محنت پہ وخت کي يَو يو موافق شِی
دَ نيمگړو طبيبانو ادراک نشتہ
دَ خوشحال دَ رنځ علاج بہ پہ حاذق شِی

آه کہ يَو ځلہ می يار راشی پہ دست کښ لکہ لوی ماهی دَ خوار صياد پہ شست کښ
چہ پہ هر زمان ئې ونيسی وَ مخ تہ دَ گلابو گل پيدا شی ستا پہ شست کښ
ناز غمزې شيوې چہ تا زده نور چا نزده سر يیَ نن دَ دلبرئ پہ بند و بست کښ
دا خوبی بہ دَ گلزار تر تلو نہ وِی ساقی ستا کومہ خوبی دَه پہ نشست کښ
ساقی جام دَ ميو مہ پريږده لہ لاسہ ځو دَ عقل څہ ذره وِی لا پہ مست کښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانایان فکرونه کا ور نه رسیږی   دَ دلبرو تنگی خولې په نیست و هست کښې
په بلند همت کښې پورته پورته درومی   کښته کښته ځي سړی په همت پست کښې
په طلب به ئې خوشحال تقصیر و نه کا
په مدد به دَ طالع راځی په دست کښې

باد ئې لاس په پلَو کښیږدی سَرَه ریږدِی   گل ئې مخ وَته نظر کا خولې پریږدِی
لاله ورایه رنگ و بوی ورته پیښکی کا   چه په سیل دَ بهار دَ گلو پښې بږدِی
ځو می ستا مَړوَند دَ سر سرویږ دَی نشی   سر به هیڅ کله کښېنږدم په سر ویږدِی
هغه کس چه می داغ یښَی په خاطر دَی   هم هغه به بیا مرهم ور باندِی کښیږدِی
ځو خپل زړه نیسم دَ زلفو له سودا نه   راشِی بیا دوری درازی راته بلیږدِی
دَ خوشحال خاطر په مثل کاروان سرای دَی
اندیښنې پرې کاروٌنونه ملی لیږدِی

برایه می زړه خبری ستا دَ ناز وې   له خوښۍ به ئی یوه وینا باز باز وې
دَ هجران له دوکه مرم هغه می وژنی   چه به ما او تا جدا له غیرو راز وې
دوه په دوه به سَرَه ناست ؤو تر صباحه   دَ یَوه راز مو انجام دَ بل آغاز وې
همگی په مثال شهد یا شکر وو   چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وې
ستا له زلفو عقل سترگو ته فریاد کا   کله چا دَ غلو خبری په غماز وې
چه له یاره ئې بیلتون په ډیر ارمان ؤ
دا غزل خوشحال په وخت دَ بانگ نماز وې

بیا له کومه لوریه هسی را پیدَ شوې   چه ځما زهد و تقوی لَره بلا شوې
ستا نظر لکه تور باز زړه می تارو دِ   په تور باز دَ تور تارو غوښې روا شوې
په بار بار دِ دَ خندَ منت را باندِی   چه په ما دِ نظر وشو پخندَ شوې
په فراق دِ ځما وارِه سترگی گوره   ورځ و شپه لکه څڅواکی په ژړا شوې
هغه شوندِی چه درود و تسبیحات وې   راشه وگوره دَ میُو دَ مینا شوې
وَ هر چا وَته دِ مخ دَ لاله گل دَی   که ځما تر سترگو دَ رنگه زیبا شوې
په باطن کښې دِ دَ زړه په سترگو وینِی
په ظاهر که له خوشحاله نه جدَ شوې

بیا وَ ما وَته غمزې نگاری وکړی   دَ جلاد تر تیغ ئې لا خونخواری وکړی
چا ئې شمار دَ زلفو هیڅ نکړ تر سره   دَ تار تار ئې عاشقانو شماری وکړی
چه دلبری لَرَه درومی یوه لار ده   مشتاقانؤ پسِی ډیری لاری وکړی
په نری آواز کاږه دِی نه خبریږی   ځکه ما هونبره په زوره نارې وکړی
څوک چه سترگی غَړَوِی تر هغه وارِؤ   ما په پټؤ سترگؤ ښې نندارى وکړی
څوک خبر ورځنی ندِی خو ما هم زده   چه ئې ما په دوو رخسارُو چاری[1] وکړی
ته چه ډیری آشنایِی کړې خوشحاله
په هر لورِی دِ د غم اجاری وکړی

---

۱. جاری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بی یاریه دِ دا خوار مری یاره وه ئې
رقیبان پدا خواریږی خواره وه ئې
تا وی مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه
نور می توان دَ صبر نشته ښکاره وه ئې
زر فتنې را سَرَه کړی زه ئې آخلم
که یَو ځل چیری غلط شوم شماره وه ئې
تر جمال ئې ډیر پتنګ غُندی ځاریږی
ستا دَ حسن کمی نشته ځاره وه ئې
چیری نه چه سلامت له پرې ووزی
یو عجیب غاری غرڅه دی څاره وه ئې
منتونه دِ دَ خولې را باندِی بار دی
ستا تر سپینه خوله ځاریږم پاره وه ئې
وَ هر چا وته مرهم شه ورته خانده
ګناهګار خو یَو خوشحال دَی خواره وه ئې

بی ښایسته دَ هیڅ مخ ننداره نشی
چه ګل پریوزی محبت له خاره نشی
دَ هجران د شوار دشوار تر هر دشوار دی
د چاچا دِ په هجران دشواره نشی
اندرون خاطر می درست پاره پاره شو
اوله خولې نه می فریاد له ډاره نشی
دَ دی هسی رنګه رنځ علاج هم دا دَی
چه زګیر وَی می په طبیب اظهاره نشی
دَ خاطر علاج می ژر وکړه طبیبه!
چه می زړه پاره دَ خدای دپاره نشی
دَ هجران له دوکه وایم چه نارې کړم
ولی څو کړم چه زبون شوم ناره نشی
ما پخپل صورت دا کار دَي ازمیلی
له هر څه نه صبر شی له یاره نشی
په وَیل کښ فهم وکړه اې خوشحاله
چه دَ یار دَ مینی راز دِ ښکاره نشی

بی دَ یار له مخه نه وینم په کسی
دواړه کسی ملک دَ نمر په شغلو کسی
زړه می ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ
څوک شهباز هم دا کباب دَ پاره نیسی
خدای دِ ستا دَ غاښو شونډُو امان وکا
لال و دُر په نظر مات کا بد حرصی
ما له خپلو شونډُو مه شړه بل لور ته
دَ حلوا له خوانه نه درومی لوغسی
ستا دَ مخ په مینه سوځم لولپه شوم
دَ آتش لمبه هیڅ نه پریږدِی د سَسِی
که ئی چیرِی دَ قدم خاوری مونده شې
خوار خوشحال به ئې رنځور[1] لَره را نَسی

بیهوده ئې دَ دستار په شمله خیال دَی
چه په وخت ئې دَ مردیه حال بل حال دَی
مرتبې دَ هر چا نَدِی سَرَه سَمِی
دَ خره بار دَ فیل په شا باندِی مثقال دَی
څوک جرعه دَ میو نه لَرِیی په جام کښ
دَ چا جام دَ صافو میو مالاً مال دَی
دا ګلشن دِ همیشه تر و تازه وِی
چه ئې خیز دَ ښو ګلونو کال په کال دَی
په خوږه میوه دَ ونی قدر شناخت دَی
دَ سړِی قدر دَ نیکو په خصال دَي
په ناحق به ګرم ماڼه له ییچا نکا
دَ بدانو غلیم واړه خپل افعال دَی
که جنت لَره څوک بیایی یا دوږخ ته
بله نه وینم په منځ کښ خپل اعمال دَی
کشکه پاته شی تر تلو دا وَ ما ته
په دنیا مِی دَ هر چا سَرَه جنجال دَی
چه داَ پلار او دَ نیکه هنر ئی نه وِی
هغه زویه پیدا شوی غیر سیال دَی
ته چه لافی دَ مردانو دَ میدان کړې
په میدان دِ کوم راوړِی استقلال دَی
دَ شهباز تر ځایه کله بانبې رسِی
که راوړِی ئې له ځایه پرو و بال دَی

۱. رنجور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که همه خلق ئې سر شِې په غندنه
بیچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دَی

بدبختان دَ مور په نس کې بد بختان دی | چه دَ مور له نسه پریوزِی هغه شان دی
په دنیا کښ زیست روزگار په بد بختی کا | بل جهان لَرَه بد بخت شقی روان دی
حمیده چارِی چه کا پکښی ناخوښ دی | څو چه شِی په ذمیمه کښ دل شادان دی
چه هوا ئې دَ خپل نفس په هغه لور ځی | پیروی ئی په هر کار کښ دَ شیطان دی
که قدم چیری ثابت کښیږدِی په لارِی | په دوهم قدم بیا ژر په زړه پښیمان دی
کتابونه دَ اسمان دَ مځکی لولِی | په عمل ئې فرق دَ مځکی دَ اسمان دی
په باطن ئې زړه گمان سَرَه لَرِلَی | په ظاهر وَیل په ژبه مسلمان دی
په خبرو کښ ئې فیض مونده نشِی | مذبذب په قول، عهد په پیمان دی
په طاعت په عبارت کښ که بلعم[1] شِی | په آخر دَ نس په نغته[2] بی ایمان دی

زه خوشحال ختک بنده دَ هغه چا یم
چه ئی رو دَ زړه دَ خولی سَرَه یکسان دی

بخت دولت دا واړه توکی فلکی دی | نه پذات نه په ښایست په زیرکی دی
دم به نه وَهی په دم وَهل کښ زیان دی | نندارہ د دَ جهان کا چه ذکی دی
غم اندوه شدت هغه ورړی خپل زړه ته | چه په کار دَ مشیت په زړه سکی دی
په یوه نسب کښ نیک و بد پیدا شی | محمد (ﷺ) او بولهب دواړه مکی دی
چه په عقل پوهه کم دِی تر هلکو | نن هغه دَ دنیا مال لَری لکی دی
دَ مردانو قدر ورک شو بلا دا شوه | چه په هر چا پوری بډیرِې غیټکی دی
چه دَ پلار په خوی پیدا دی هغه زویه | چه دَ مور په خوی پیدا شول کوسکی دی
څوک په غم دَ نام و ننگ په جهان راغله | څوک په فکر دَ طباخ د شحنکی دی[3]
هیچا ما سَرَه یاری نکړه تر سَرَه | ختک واړه پوز پرې کړی بوځکی دی
نه ئې بوی شته نه ئې رنگ شته نه ئې خوند شته | حاسدان می دَ سپلمۍ ختکی دی
په زمان زمان ئې څرخ وِی وَ بل لور ته | اندیښنې دَ زړه په مثل طوتکی دی
کله یو سر کله بل سر لکه[4] کوډه | تدبیرُونه دَ هلکو مړدکی دی

رنگا رنگ ویل د خدای لَره خوشحاله
دا وَیل دِ لکه غشی ناوکی دی

بیا د عشق دریاب را وخوت چلی چلی | عاشقان پکښی لاهو شول بلی بلی
که د سر ملاحظه نکړې[5] غواص شې | مرغَلرِی په دریاب کښ تلی تلی
دَ پتنگ محبت لا پسِی زیاتیږِی | چه دَ اور لمبې لیدې شِی بلی بلی
ناگهان ئې مخ ښکاره کړ بیا ئې پټ کړ | په خندا ئې دا وَیَل چه جلی جلی[6]
ما وې چرته به وِی کان د خوږُو قندو | شاه وَ لب ته اشاره کړه دلی دلی

---

۱. وایی چه بلعم باعور ډیر عالم یهودی وُ، چه آخر په هوا دَ نفس په مخالفت دَ حضرت موسی کافر سو.
۲. نغوته.
۳. څوک په فکر دَ طبق دَ ښانکی دِی.
۴. کله.
۵. که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.
۶. یعنی سوځه سوځه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق بخره عطائی لکه ایمان ده   مونده نشي په کوښښ په ځلي ځلي
چه دِ خوله له ما غوښته و تا مِي درکړه   دا چه بیا له ما مانېی کړې ولي ولي
همیشه پسی جار وزه شها غواړه   که دِ پښې دَ طلب نه دِي شلي شلي
زه خوشحال به بل دَ یار برابر نکړم
په جهان که کښلي ډېر شي ډلي ډلي

بیا ئې واغوست سپین کمیس پټې پټې   باندِي زلفي څنډوی لټې لټې
څوک به ستا سَرَه څه نرد کا دَ خوبیه   چه په هره منصوبه ګټې ګټې
وایې څوک به زړه د ما له لاسه خلاص کا   دریغه څه خبری کړې کټې کټې
عاشقان به دِ له وره نه وانوړي   که هر څو ئې لکه سپي رټې رټې
چه نوی نری سپینسِی غړم دَ شعر   په بیاض باندی ئې ږدم اټې اټې
دواړه شونډِی مي عسل دِي اې خوشحاله
په څه دور ئې په حرص څټې څټې

په هَره زمانه تر لیلا کښلي پیدا کیږی   مجنون ور لَره بویه چه په مخ ئی شیدا کیږی
په رنګ په هنر نده نه دا کار په سحر دم دی   یو سِر دای دَ زړه مینه چه په چا هویدا کیږی
چه څوک په مهر مینه سَرَه خپل پیوند محکم کا   که سل توری را واخلِی[1] سَرَه چیری جدا کیږی
یا حسن دَی یا عشق دَی دَ دنیا پدا بازار کښ   په ناز او په نیاز سَره دا دواړه سودا کیږی
خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې   ښه مخ وته مه ګوره وایه دا به په ما کیږی
په سر تېرلي ندی نه اندوه دَ دوږخ کاندی   دا کار چه عاشقان کا وایه کله په چا کیږی
به رب د ما سوګند دَی واړه ګل په ما اغزی شی   چه بی له زیبا مخه مي ګلګښت په صحرا کیږی
خپل زړه مي لوی مفتي دی روایت ورځنی غواړم   چه صبر کړم له یاره وائِي کله روا کیږی
یاری چه تازه وکړې صبر فهم پکښې بویه   په ورو ورو نوی یار په هنرونو اشنا کیږی
انبار انبار پراته دِي عاشقانو ته غمونه   پیغور دَ عاشق دا دی چه ئې غم وَته شا کیږی
که ناز کا که خیالونه واړه وړه دَ دلبرانو
خوشحال چه مین شوې که ئې نوری بلا کیږِی

په څه شان ئې دواړه زلفی کج په کج کړی   یکباره ئې دَ عالم مینی په چج[2] کړی
توری زلفی ئې زنجیر مخ ئې کعبه دَی   دا زنجیر په لاسو وَنیسه کښ حج کړی
که یَو دم د دِ دا زنجیر په لاسو کښیوزی   همیشه به دَ خپل زړه په حال فَرَج کړی
بیا هاله دَ یګانګیَ له حاله لاف کړه   که دَ غیر اندیښنې له زړه خرج کړی
زه تر نام و ننګ تیر شوم ستا دَ پاره   ته به څو ځما دَ کار دَپاره بج[3] کړی
قند و ګل چه یادَوم مقصود می دا دَی   څو بوسې که له ښکنځا سَرَه مزج کړی
ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر موړ کړ
چه دا هسِی دَ غمزې په تیغ حرج کړی

---

۱. سل توری ور واخلې.
۲. یعنی کورونه ئې ور غلبیل کړه، دا د پښتو محاوره ده.
۳. یعنی تښته او ګواښل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څه دود ئې ځای نیولَی ستا تر څنگ دی دَ رقیب خبره مه منه بدرنگ دی
زه چه ډېر ډېر ستا له ډېره جوره ژاړم تر دوو چشمو می چشمه بحر دگنگ دی
لاس ئې مه پریږده له لاسه خوله ئې واخله پر یو تلی په یاغی راجا قلنگ دی
په زړه مهر محبت په خوله ښکنځل کا څه عجب زیبا دَ دوو مَیَو جنگ دی
لکه سپی دَ خپل څښتن جور و جفا وړی خوار عاشق تر معشوقه پوری بې ننگ دی
په رو رو باندی قدم کښېږده خوشحاله
خدای دِ بل دَ چا خطا نکا گړنگ دی

په ځوانانو پوری پیمچی[1] کا ولاړی ته په شپینه بږیره خوله ور ځنی غواړی
دَ ځوانۍ هوس مکوه چه زوړ شویې اوس له تا نه ځوانۍ چاری ولاړی
تیر ساعت به دِ دَ عمر بیا را نشِي ورَځ و شپه که په زار زار ورپسې ژاړی
که ئې بیا له مځکی اَخلِی سود ئې کوم دَی چه له خولې په مځکه پریوزی دَ چا لاړی
د خوشحال ویل په زړه دَ اروېدو دِی
چا ته نه کاندی...

په زړه سخت بې مهره یار یې جفا کار و دل آزار یې
که هر څوو په کوکو ژاړم ته لا خوښ ځما په کار یې
تا ویشتلی یم فریاد کړم که خبر په خپل گزار یې
زه به تل ژاړم و تا ته که ته خوښ ځما په زار یې
زړه دِ وسپاری و غم ته دَ هغو چه ته دلدار یې
څوک به څه وائِی و ما ته ته یو څرنگه نگار یې
چه پخپله عاشق وژنې هم ئې ویر کړې په چیغار یې
کوم گناه دی عاشق کړَی چه ئې خیره په ناتار یې
کله درد کله دوا شې کله خار کله کلزار یې
په خوشحال د غم نازل کړ
چه اغیار سرَه کنار یې

په کاته کاته می سترگی په خاته شی چه خبر دِ دَ راتلو را باندی وشی
ته خو اوس له ما نه ولاړې مروَر شوې دا ځما یاری دِ هم گندی په زړه شی
گوره تا را باندی کومی کوډی وکړې که په پښو در ځنی درومم زړه می نه شی
چه دیدن دَ مَین وکړمه تازه شم لکه کښت چه په باران سرَه اوبه شی
دَ ښه یار بیلتون دَ ستونی پریکوَل دی په یرغ به ستونی چیری پریکاوه شی
په ارمان د هغه وخت یَم دریغه دریغه که دَ زنی سیب ئې بیا د ما په خوله شی
دَ خپل یار د جدایۍ هسی کار دَی لکه ساه چه له وجوده په واته شی
بخته هونبره مدد بیا را سرَه وکړه چه په غیر کې می بیا تللی یار اوده شی
دَ خوشحال سلام په واړو ښو یارانو
گوندی بیا می په لیدو و سرَه زړه ښه شی

---

۱. یعنی ریشخند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښه مخ به څو تابان یې — ښه تر میاشتی دَ اسمان یی
که پرون ویَ زړه او سترگی — راشه نن ځان دَ جهان یې
لکه سیوره په پښو پروت یم — زړه هورې چه ته روان یې
خدای په ښه جمال یوسف کړې — په گروړونو هم ارزان یې
که دی دوه کَونه قیمت شی — په دوه کَونه رایگان یې
دواړه شونډی دی یاقوت دی — مرغلری په دندان یی[1]
په رشتیا وَیل بد مه وړه
خوشحال ستا دَی ته دَ ځان یی

پښتانه که آدم زاد دی — په خویونو کښې هناد دی
نه حکمت لری نه عقل — خوښ هر گوره په فساد دی
نه دَ پلار په وَیل کار کا — نه په نغته دَ استاد دی
چه په دیو کښې یو ښه وی — دَ هغه دَ سر جلاد دی
یو دَ بل په کمی ناست دی — ځکه تل په بلا یاد دی
اول زه دا نور له پسه — څو شته واړه دَ هیداد دی
په نفاق ئې واړه ورک کړل — که شجاع دِی که جواد دی
نه ئې قدر شته نه پدل — ډیر تر مور او تر جراد دی
دا لا شکر کړه خوشحاله
چه بنده نه دِی آزاد دی

په گرد کوی تو گشتن مراد ځما دی — بود که روی بینم که کعبه ما دی
من این جمال ترا خود مثال کښې یابم — که خود جمال تو از ماه و مهر پیدا دی
منم که غیر ترا در جهان نمی بینم — خلاف نیست خبردار حق تعالی دی
نمی شوم متحمل بروز وعدهٔ وصل — بیا بیا که دلم خوار زار بې تا دی
جدا زروی تو چونم بگویم ای مه من[2] — چنانچه تشنه وَ اوبو ته نا شکیبا دی
گمان مبر که بگردد ز عشق تو خوشحال
چرا که بررخ خوب تو ډیر شیدا دی

په نیکی به له بدانو نه خلاص نشې — بویه دا چه لکه دُوی وِې هسی ته شې
دَ غنمو په لذت به نه پوهیږِی — دَ هر چا چه زیست روزگار وِی په اوربشې
دَ غلیم سترگی به ټا گنِی خسرِی — که په زړه کښې ورته کسی دَ لِیمه شې
دَ بدخواه د بد خواهیه خلاصی نشته — که اسمان ته الواته وکړې مرغه شې
په پاکی کښې به دِ گهِی کا میتاځی — په صفت کښې که بد ذات سره اوبه شې
دروغجن به دِ بیا لِیری کا دَ زړه نه — که هر څوو ئې په رشتیا پورِې په زړه شې
د بدگویو له ویلو خلاصی نشی — په پاکی که تر فرښتو نه ورته ښه شې
آفتونه په گهون کښې دِی خوشحاله
ښه خو دا چه که دایم غرځه دَ غره شې

---

۱. په خبرو دُرافشان یې.
۲. به آرزو یتو چو نم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښایست کې دی څوک نشته دَ سیالۍ
که دِ څه خو مهر هم وی بتیالۍ

ورځ په ورځ دی دَ خوبۍ ګل غوړیږی
ته لا اوس دا نوی بوټی په زالۍ

په پساله به مینه کا چه رنګ ئې نه وِی
ته ګلرنګه څه محتاجه د پسالۍ[١]

ستا دَ مخ سپاهیان همه توری پرې باسی
ولی دوه سترګی دی لا دې جنګیالۍ

زه چه ستا دَ وَر په تورو خاورُو پروت یم
راته خس دی دَ بخملو نهالۍ

دَ پایلو په آواز سَرَه دِ ویښ شې
چه پری درومی تصویرونه د قالۍ

ته خو اوس دَ زهد لاف کوې زاهده
که ئې وَوینی زړه ټینګ کې مرد هالۍ[٢]

زه به نیت درباندی و هارم باور کړه
که د ځای دی د هاتی په انبالۍ

خدای دِ امن دَ خوشحال دَ سترګو کړه
په خندا خندا چه ځې په خوشحالۍ

په دانا می دَ ناپوه دیدن الم دَی
د ناپوهو د صحبت نتیجه غم دی

چه دانا می دَ نادان سَرَه ګړون کا
دا ئی واړه پخپل ځان باندی ستم دی

بد سړَی که په ظاهر سړَی لیده شی
په باطن کې نور څه ندی مار لړم دی

دَ بدانو په صحبت کښ دین دنیا ځې
شک پدا خبره مه وکړه قسم دی

د ناپوه سَرَه په جشن حاضر مشې
دا دانا سَرَه قبول کړه که ماتم دی

که بی عقل تر یوسف ښایسته روغ وی
دَ خوشحال خټک په پوهه یو صنم دی

پدا قول دَ درست خلقو اتفاق دی
ګُله ستا خو څو ورځې طمطراق دی

که دَ رنګ خوبی ئې ستایې بود ئې نشته
په جهان کښ که باقی دی خو اخلاق دی

هسی یار دِ غوری خدای راکړ په غیږ کښ
چه په نونس توکه دی په حسن طاق دی

لکه تېری و اوبو ته په تلوار دی
خسته هسی دَ خپل یار د مخ مشتاق دی

سلامت دِ ارزانی وِی په شیخانو
ملامت ئې بخره کړی د عشاق دی

چه یَو ور په سړی وتړی بل وا کا
رزق به هر چا ته رسیږی خدای رزاق دی

که ئی سر له تنه درومی نور به نشی
دَ خوشحال چه دَ خپل یار سَرَه میثاق دی

په راحت کښ په دولت کښ یاریَ ډیری
په محنت کښ په زحمت کښ یاران چیرِی

نه به هر کله بهار نه به خزان وِی
دا د ستوریو چاری ونیسه په تیری[٣]

که می لاس لکه دریاب[٤] له درد تش وِی
ولی سترګی مِی دریاب غنُدِی دِی سیری

له یوی فتنی ئی ځان په دعا خلاص کړم
فلک بیا نَوِی فتنی کا را برسیرِی

دَ دی دَرد په یارانُو باور نشته
په زمان ورته اغیار شِی یار دَ غویرِی[٥]

چه به ما ورته کاته له جاهَ نکړه
له هغو خبرِی اَروم تیر و بیری

پروربښ ئی که په شهد و په شکر کړی
دَ خرما تر خوند به نه رسیږی بیری[٦]

---

١. پساله یې.
٢. هاله یې.
٣. دا د ستور، یوه چار ونیسه.
٤. لکه صدف.
٥. په بله نسخه کښ غیر راغلی دی، غویره او غوره سید راحت په یوه معنی راوړی دی یعنی منتخب.
٦. د هغه ونی میوه ده چه په عربی ئی سدر یا نبق او په پارسی ئی کنار بولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دستار دَ مرتبې به نه رسيږې   که په لعلو مکمل کړې پائزيرې
په ژوندُون ئې دَ خوشحال دَ زړه وَباسی
ستا کردې به ئې په گور کښې نشِې هيرې

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له مينې   لکه اور ليدلی نه لوگی ئې وينی
پرديسی حيران پريشان له خلقه تشې   دا پتا پسې جوگی شوم که مې وينی
چه په تا پسې ژړا کَوم دَ اوښيو   عاقبت به دا ژړا وکړم په وينی
چه هغه ساعت په ياد کړم لولپه شم   چه به تا راته خبری کړې شيرينی
څوک به تا غُندی پيدا په جهان نه وی   هوسیِ سترگی، عنبر موئی، مخ نسرينی
هغه وخت را څخه ولاړ چه مې به کښل کړې   دواړه ستا ميگونی شونډې شکرينی
که خمتا واغوندې لا ښه شې تر نورُو   که څو رنگی جامې واغوندې وريښمينی
ته مې پاس د زړه په سر باندِې ميشته يې   نوری واړه يو سر بل سر دلنشينی
ستا په خوی پوری حيران يم خوی دِ څه دی   په ثنا را سَرَه جنگ کړې نازنينی
لکه زه پتا مجنون دا هونبره نه وُ   نه فرهاد هسې مَيَن وُ په شيرينی
عشق تنها څه په ليده دَ سترگو ندی   لا دَ خولو په صفت هم کاينې خوږينی
دَ خوشحال د زړه دَ خونی لکه څراغ يې
لا به کله را ښکاره شې مه جبينی!

په درياب کې چه جهاز زيبا ئی ناخدای دی   چه ساتی ئې دو بَوی ئې هغه خدای دی
بادشاهی ئې په نصيب او په قسمت وی   چه سايه دَ چا په سر کاندی همای دی
څوک چه طمعه له چا کا په حقيقت کښې   که بادشاه دَ درست جهان شی لا گدای دی
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوټيه   تأمل دَ هر سړی گره کشای دی
يا د ښو زويو سندری[1] وی د زووُ   يا د توری په ميدان کښې هوی و های دی
د هغه دَ غلطیِ اندوه نه وی   چه رفيق ئې په سفر کښې رهنمای دی
وچ ککړ ټټر داغداغ په منځ کښې هيڅ نه   چه نارې دَ جداييه وهی نای دی
خوی خصلت وته ئې هم نظر دَ کړو دی   که جمال ئې په څو رنگه دلربای دی
په هزار ژبه ئې ستايه بلبله   گل پخپله دَ خپل حسن خودستای دی
که ناغونه که راغونه که څه نور څه
چه دِ زړه پکښې خوشحال شو هغه ځای دی

په هر ځای چه قدمونه په خرام ږدی   سل منته پدا مځکه په هر گام ږدی
زه چه چيری آزادی ور ځنی مومم   چه دلبره راته تل دَ زلفو دام ږدی
که تر نوم او تر ننگ تير شوم غم ئې نشته   عاشق هر کله قدم په ننگ و نام ږدی
نه بهار شته نه ساقی شته، نه مينا شته   اوس به څوک ځما په لاس دَ ميو جام ږدی
څُوک ئې نه پسندی پما هسې بد نام شوم   دَ نيکیِ نام چه څوک په ما بدنام ږدی
په صحيح سالک هغه دی پدا لار کښې   چه قدم دَ ترقیِ په مقام ږدی
زه د کښليو په پښو سر ږدم که نور خلق   خپل سرونه دَ پيرانو په اقدام ږدی
ستا دَ خيال فکر مې نه درومی له دله   په زړگوټی مې داغونه صبح و شام ږدی

۱. يا د ښځو ئې سندرې. يا د ښو زويو سندری د زووو دِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه گوره دَ خوشحال دَ خاطر وینی
په بیاض باندی چه هر حرف د کلام بردی

په ناحق په ما منت کاندی وگړی
ما دا هسی منت ندی دَ چا وړَی
زه له ځایه دماغی په جهان راغلم
ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړَی
که درست باغ دَ میو ډک و ما ته کښېږدې
تر همت پوری می څه دی یو خسړی
په یوه بیلک[1] ئې نن تر هر چا به کړم
بل ئې هم دی په سبا راته نومړی
هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دَی
چه و ما ئې په ایځی[2] ندی راکړی
په خوږه خندا دَ خضر عمر راکا
په مانېی سَرَه می بیا کا لکه مړی
یو څه بند می دَ غماز په غاړه پریووت
لا تر اوسه گرزوم دَ غاړی پړی
له اصلی فولاده هاله تیغ رغیږِی
په وار وار چه ځنی لاړ شی اوسپن خړی
دَ جهان په واړو ونو نظر وکړ
هَرَه ونه خپل خپل خوند لَری خپل زړي
زه د یار غمونو درست په زړه رنځور کړم
لا می نه دی دَ زړه حال و چا ته سپړی
دَ تازیانو په میدان باندی غوتې دی
کوتړه هم ورپسی زغلی لبغړی
چه و چا وته شمار یا ئې بیان کړم
هونبره غریو می له فراقه ندی نغړی
هغه مخ ئې پخپل کور په پالنگ بیا موند
چه خوشحال وُ په طلب ور پسی ستړی

په سینه کښې می اوده مینه پهر جا کې[3]
ځما ستا محبت گوره کیسی لا کې
دَ رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه
سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر با کې
په بازی بازی وژلی کښل نشی
ځکه ما په مسخرو وژنی بیجا کې
زه خوشحال چه لا له ورایه ور ښکاره شوم
په خندا خندا ئې وې چه او میرا بیرا کې

په دا کلی کښې ډیر کښلی
چونړ چونړ خلق دِی وکښلی
ما به دواړو کښې یو یار کړ
نور می شمار کړل لکه کښلی
هغه هم هسی بد خوی دَی
چه په زور را سره نښلی
که د ده له چارو وایم
را ئی هیڅ ندی پریښلی
ولی څه کړم پری مَین شوم
چه څه کا واړه بخښلی
خو مَین په هیچا مشی
په بلا دی مین لښلی
گاه کباب په جدائی کښې
گاه په وصل زړه وکښلی
عاشقان دِی سینه سوی
له اندوه سَرَه اَخښلی
په خمار هغه پوهیږی
چه شراب ئې دِی نوښلی
په دنیا کښې به هر چا وِی
په ارمان لاسونه مښلی
چه و ما وته ئې فاش کړل
څه رازَونه دِی پوښلی
دَ خوشحال غُندی په عشق کښې
نشته نور په رنگ ځبیښلی

---

۱. محشی ورته غشی لیکلی دی.
۲. ایځگی.
۳. د دې بدلی د پای کلمې هندی دی چه ذواللسانین صنعت پکښې مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دی — کوټه سپی د قصابانو د جوس[1] دی
بادشاهي ئې د مغل به زرو بایله — د مغل د منصبونو په هوس دی
اوښ له باره پخپل کور کښې ورغلی — په اولجه د اوښ دَ غاړې د جرس دی
دَ نفرین لایق په نام سړه بنی دی — له اوله که دا نور ورپسی پس دی
بی ننگان دَ بې ننگۍ کار و بار کا — ننگیلالی د ننگ پکار کښې هر نفس وی
سر ئی هوری قندهار بل ئې دمغار دی — تر دا منځ همه میشته واړه عبس دی
له دې بابه ویل ډیر وشول خوشحاله!
خاموشي وکړه دا هومره ویل بس دی

په خاطر باندی می نه وی پروتی لړی[2] — څو خاطر می لټوی[3] هونبره می کړی[4]
په بل رنگ می به زړگی باندی سوړ نشی — رقیبان شول دَ نوکونو تر منځ شپږی
و هر چا وته چه وگورم فریاد کا — یو زه نه یم د جهان دِی سینې خوږی
دا دوه توگه و هوښیار وَته یو راز دِی — د نامرد سرِی بریتونه بریت د مږی
په جهان به هیڅوک نه وِی چه آزاد وِی — ځنی عشق اندوه بنده کړه ځنی لوږی
چه احمق سَرَه یاری کړې خبردار شه — یوه ورځ به په تا وکا کار دَ یږی
چه بې عمله تصوف وایی باورکړه — دا می واړه[5] بوس دانې سَره آغږی
هیڅ مذکور ور سره نه بویه نه ښه دَی — په نادان دِ دَ دانش خبری زوږی
چه دِ لاس په گیدړ نه رسی خوشحاله
و مزریُو وته څه لاسُونه مږی

په هر کسب کې چه یې حبیب الله یې — که له خدایه له رسوله نه آگاه یې
په محشر به له تا عدل ایمان غواړِی — که په تخت دَ پاسه ناست دَ ملک بادشاه یې
نفشه تا دا هسی زه مذبذ بین کړم — هم توبه هم گناهونه څه گمراه یې
نور څوک څه لَره بد خواه گڼې ناپوهه — چه پخپله دِ خپل خوی، دَ ځان بدخواه یې
زمانه به دِ بدرنگ کا غره مشه — که هر څو پخپل جمال کښلی تر ماه ئې
په خاته کښې ئې هیچیری ثقل نشته — تل چه پورته کښته کیږي یوه ساه یی
که پخپل گمان کښې ځان و تا ته کوه دی — و قضا وته پمثل لکه کاه یی
دَ خوشحال ویسا په سخت ساعت په تا ده
ای چه ته دَ درمانده وُو پشت پناه یې

په دا څه که دَ بنگښ راته ډنگ دی — زه هم ښه یم د ما هم برغو[6] تر څنگ دی
عقل زور دَ غوریه خیل تر بنگښ زیات دی — غوریه خیل را سَرَه هم وَلاړ په ننگ دی
د بنگښ نه هونبره زور وینم نه توره — دا په کوم توکی له ما سَرَه په جنگ دی
غوریه خیل که په ناکام ور سَرَه زیست کا — په رضا ورته بنگښ نیولی تنگ دی

---

۱. محشي ورته کښلي دی: غولی او انگڼ.
۲. په خاطر باندی می پروتی ندی لړِ.
۳. پټوی.
٤. ئی کړِ.
٥. دا می واړه اوره بوس سَرَه آغږ.
٦. ښکر چه د شپیلۍ بږغ ځنی وځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوریه خیل او بنګښ دواړه مغلی دی
همیشه ورته مغل وهلی لنګ دی
که زه ګوری[1] دُرد آشام ورسره شمار یم
خوار هغه چه ئې لما سَرَه آهنګ دی
هر ملخی دَ سربازیه هنر څه زده
چه پدا هنر کښې سر ښندی پتنګ دی
لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندی
چا چه ما سَرَه وهلی سر په سنګ دی
د کینډیو[2] په ځګر کښې ئې ګولۍ دی
که لیدلَی چا د ما دَ ښکار تفنګ دی
لا په خوب کښې په لرزه پریوزی له کټه
چه د چا تر غوږ د ما د توری شرنګ دی
که پدا دَرومی ګورې هغه زه یم
چه می داغ په خاطر یښې د اورنګ دی
درست جهان می و مغل وته خیبر کړ
ځای په ځای ئې پښتانه وَته قلنګ دی
ځنی څه لوئی دعوې لَرم په زړه کښې
ولی څه کړم چه پښتون واړه بې ننګ دی
خو طالع را سَرَه هسې مدد نکا
ګڼه تیر می تر فریدونه فرهنګ دی[3]
د خوشحال دَ زړه د حال نداره وکړه
که په تخت دَ پاسه کښینی هم ملنګ دی

په وار وار د ِ د خندا منت را باندی
چه له ورایه را ښکاره شې راته خاندی
چه ئې زړه تر کاڼی سخت دَی پر مین شوم
لاس دِ نشي دَ سړی تر کاڼی لاندِی
چه بل مخ وته نظر کړم د هِداد شم
توری زلفی ئې دُرې دِی آویزاندی
چه ئې توره د غمزو راته تیره کړه
اوس خو بهَ شهیدی دَه ستا دوړاندی
رنګ و بوی د ِ د خپل ځان هسی پیدا کا
که په رنګ د یاسمین دَی ګل دَ سپاندی
زه به څه لره لهَ نوره خلقه زار کړم
په ما واړه چاری زړه دَی چه ئې کاندی
اوس خوشحال ټک خپل یار په غیږ کښې ونیو
رقیبان دِ سترګی اړوِی نغلاندی[4]

تا په دوو سترګو مکحولی
چه ئې واړوې ملولی
په حیرانو عاشقانو
سل بلا وِی کړې نزولی
نه ئې شمار نه ئې حساب شته
خلقې دِ کړې مقتولی
راز می هیچا ښکاره نکړ
ځما اوښی دی پِدولی
نه په سر یم نه په مال یم
نه په ملک یم نه په پولی
پوه په نام و په ننګ نه یم
په فروعی په اصولی
چه دَ عشق الا بلا دِی
همګی می دِی قبولی
لاف می ستا دَ پالنګ وکړ
که رسیږم تر مقبولی
هیڅوک نشته چه پرې پوه شِی
ښې خبری دِی معقولی
چاری واړه په قسمت شی
نه په ځلی نه په ځولی
بخت په کور ورکړه خوشحاله[5]
تار په تار زلفی مختولی

١. که زه ګورې درد آشامو سره مل یم.
٢. یو پیاوړی تور رنګه ځناور.
٣. ګڼه تیر می تر شیر شاه بادشاه فرهنګ دی.
٤. یعنی وړی او خواری زاری.
٥. بخت به کور درکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دا دوو سترګو مې اوښې بهيدلې   په فراق کښې تر لَمنې څڅيدلې
ستا دَ وصل اش رمق دَی راته پاتُو   وايې څه رنګه بې ما نه پائيدلې
ستا په غم کښې مې دَ زړه نداره وکړه   پکښې واړه سرې لمبې وې بليدلې
دا هم بخت چه په پالښت دَ خسته راغلې   وی دِ اوس په زکندن ئې خنديدلې
زه نه ګرم نه ملامت نه مې څوک يار کړ   ته په کَوم توکی دا هسې قهريدلې
ځای په ځای درته بلبلُو ميشته وکړه   لا دِ اوس دَ باغ غوټۍ غوړيدلې
اوس دِ يار په غيږ کښې ونيوه هوس کړه   چه ئې ډير په بيلتانه کښې رنځيدلې[١]
ځکه تل دَ باد له لاسه خوری څپيږې   چه له قد سَرَه دی سرو سميدلې
اوس ئې جور و جفا وړه دا دِ سزا دَه   فکر وکړه چه په چا مين کيدلې
دَ رقيب ګونه چه نده شوه ليده دی   چه وَ ما ته په ټولۍ کښې موسيدلې
په زړه ياد لَره دا اور چه دی را بل کړ   يَو تر شا نظر دی نه کړ تيريدلې
بې دَ يار له مينی واړه لکه باد دې   چه په زړه مې ډيری مينی ګرزيدلې

چه په تلل شوې له خوشحاله لکه عمر[٢]
که ئې ډيره بلا کړه نه دريدلې

توری سترګی ستا دِی اې زيبا نګاری مستی   تور نرګس شهلا دِی اې زيبا نګاری مستی
تا چه بوسه راکړه زه پرې بې حسابه مست شوم   شونډی دِ صهبا دِی اې زيبا نګاری مستِی
ما چه ستا دا ښه کښلی بارخو په سترګو څير کړه   ګل د لاله دا دِی اې زيبا نګاری مستی
خوله به دِ آخلې چه پر ستا دَ خاطر مينه[٣]   ډير په تا شيدا دِی اې زيبا نګاری مستی
هر چه ستا له ظلمه و نور چا وته فرياد کا   واړه بې وفا دِی اې زيبا نګاری مستی
خوب کاندی بې غمه يا ئې چيری قراری شِی؟   څوک چه بې له تا دِی اې زيبا نګاری مستِی
چارې په ما وکړې وائی چاری ځما ندی   ستا نَدی د چا دِی اې زيبا نګاری مستی

تا ووې خوشحال ته نوری لا تر ما زيبا شته
څوک تر تا زيبا دِی اې زيبا نګاری مستی

ته په څو دَ دنيا مينی مبدل کړې   فکر نه رسی هورې پسی جدل کړې
هره ورځ دَ دې فانی دنيا دَپاره   زر فتنی الا بلا دغا دغل کړې
که دِ خپله مدعا پکښې درستيږې   بې صرفه به اور دَ پلار په خونه بل کړې
که کافر درته دَ سود خبری وکا   دَ خپل سود دَپاره ځان د کافر مل کړې
که دِ سل چاری دَ زړه واړه پوره شِی   په حرص به دوه سو نورو ته ټګل[٤] کړې
چه دَ عمر بقا نشته واړه هيڅ دِی   که ګنجُونه دَ قارون په کور کښې تل کړې
چه په دواړُو سترګو ړوند په غوږ کوڼ شوې   لال په خوله غفلت په لاسو پښو هم شل کړې
په پنجه کښې دِ دَ ځان رستګاری دَه   ته پيدا کښې هم په څو رنګه خلل کړې
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی   له اصلی چارُو ئې واړه معطل کړې
ښې خوږې چارِی دَ دين درته ترخې شوې   نفس ترخې چارِی وَ تا وته عسل کړې
عاقبت نه دِ دَ ګور په خاورُو خوب وِی   چه ئې اوس په نهالی او په بخمل کړې[٥]

---

١. پخسيدل.
٢. لکه عمر له خوشحاله.
٣. خوله به دِ هغه خوری.
٤. ټګل يعنې فريب او حيله يا ټکل مخفف دَ ټاکل يعنی انتخاب.
٥. دا چه اوس په نهاليو د بخمل کړِ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا پخوا هم دَ دنيا طالبان نور وُ چه[1] ئې مينی تار په تار خورې اجل کړی
بهښت ځای دَ پرهيزګارُو دَی خوشحاله
ته بهښت وَته هوس په کوم عمل کړی؟

ته چه سترګی تورې خود به پوهيږی لونګين چه ښورې خود به پوهيږی
ستر تر پايه جامې واغوندې ګلګونی ځان چه هسی جوړوې خود به پوهيږی
تور سنبل دَ باد وَ مخ وَته وَلاړی چه په ګل ئې خورې خود به پوهيږی
په ورځ سل ځله آشتی کړې هم جنګونه هر دم خوی چه نورې خود به پوهيږی
هم په لاس د ميوه جام را کړې چه نوش کړه بيا می جام نسکورې خود به پوهيږی
خپله څه دَ درست جهان فتنې نازُونه چه عاشق ته پورې خود به پوهيږی
مګر لږ دِی دَ خوشحال دَ زړه غمونه
باندِی نور تپندورې خود به پوهيږی

ته چه هسی حکم ناز کړې په وګړی په تا څه دَ چا پوره دَ چا نيمګړی
دَ درياب سَرَه درياب وی يو څو وخته بيا په هر لوری پراته وی اوبو وړی
چه ئې څو په پورته لوړی لوړی وَړِی د هغو مانِیِ وګوره چه لوړی
لکه ته يې بيهوده ياوه باد وړی جهان څو دا هسی ياد لَری باد وړی
طمطراق دَ جهان کل واړه عبث دی هوښيارانو وته کم دَی تر خسړی
دا چه تا وته ژوندی دی ژوندی ندی دا وَ ما وته ښکاريږِی لکه مړی
چه خوږې ميوې لری خوشبوی ګلونه پخپل باغ کښِ دِ کښيښووې هغه زړی
په آواز سَرَه سرِی بنديخانه دی د څاروی علاج په ترکيږِی په پړی
جنتی دوږخی پټ ندی ښکاره دی خپل عمل دِی په نوم نوم واړه نومړی
زلزله په جهان ګډه شوه خوشحاله
دَ اسمان له شدتونو کنډی رغړی

ته هغه ليلی يې چه دِ تل په بخره ناز دی زه هغه مجنون يم چه می تل سر پسی نياز دی
ما وې خو يو زه يم نن شهره په عاشقی کښِ لا تر ما د نور وګړی لاړِ ليری آواز دی
زه تر عشق ځاريږم تر هغو چه عاشقان دی واړه عشق پکار دی حقيقت دی که مجاز دی
رايشی له کومه ځای په څو وکا په زړه کښِ هيڅ پرې نه پوهيږم عشق يو څه سوز و ګداز دی
هی دَ خدای دَپاره نفحص را پسی مکړه پلار ته وايه نشی عشق يو هسی مخفی راز دی
توری توری زلفی کبود خال لکه کوتره راشه که ئې ګورې پرې بندی يو څه شهباز دی
سکښِی د زړه ولی چه په شونډو کښِ موسيږی تيغ ئې دَ غمزې دا ځله لا څه تيره ساز دی
هر څوک يو يو بت لَری خپل بت وته سجود کا
بت دَ خوشحال ته يې تل ئې تا وته نماز دی

تمامه شپه دَ ژمی په هی هی پما تيريږِی چه ته د ما طبيب ئې رنځ به لا ځما زياتيږی
دا سحر دَی که مينه که څه لا بله بلا ده که هر څو ئې له دلِه هيرَوم نه را هيريږی
خپل زړه وته نظر کړم پدا هونبره محبت کښِ يَو هسی مستسقی شو چه په بحر نه اوبيږی[2]

---

۱. چه څه مينی.
۲. نه سړيږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف د زمانې دی درست جهان په روشندلی — دا یو جهان لا پریږده چه په دوه جهان پیرېږی
دنیا لکه حلوا دَه، ښه شیرینه مزه ناکه — حریص ئې لکه مچ دی باندې غورزی نه مړیږی
چه ننګ کا ننګیالی دی ورته ښیې دی دوه کاره — یا کام دَ ننګ حاصل کا یا دَ دوی مینه سپیرېږی
که مښک[1] وُ که ګوهر وُ همګی ولاړل خوشحاله
و ځان وته وګوره چه اوس څه عمر تیرېږی

توري سترګی ستا دِی بیا په تورو رنجو کړی — دوه توری بلا دِی پرې می وژنې بابا مړی
وخاندې و ما ته شونډی بوځی په ناخوال کړې — دا فتنې ښیوې دِ بیا له کومه دِی راوړی
زر دِ که په وَر مری په هیچا دِ زړه سوی نشی — زړه لرې دَکانې بیا خپل ځان بولې ښه زړی
هیڅ در نه پوهیږم که رشتیا وایې که پیځمی — ما وته دِ خوله دَه په خندا خندا نومړی
پټی پروتی ښې دِی څه به دم وهم و چا ته — م څه هونبره ندی ستا فتنې ناسازی وړی
ما وې چه ځما ده موزی یو وړه سیه چشمه — څه شو کوټه نیسی دَ پرې هوسیه سترِی
ته پدا خیالونو په ښیوو غمزو موجونه — سیند دَ اباسیند سوې چه څو څو بیړیِ نغړی
څه لَره خوشحاله تا دَ زړه کیسې ښکاره کړې؟
ستا دَ ظلم ندی ما و چا ته کیسې سپړی!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دی — خدای پخپله دَ رشتینو سَرَه مل دی
په معنی قلپه روپی ده مخ ئی تور شه — هر سړی چه په یاری کښ په زړه غل دی
دَ بدیو بد بوئی به پټه نشی — که په سل پردو ئې ونغاړې بصل دی
که دَ زړه سترګی دِ شته نندارہ وکړه — دَ جهان په واړو چارو کښ خلل دی
ابا سیند وَته نظر کړه وَ دریږه — ستا دَ عمر دَ اوبو غُندی چل چل دی
که دَ خولې وَیل دِ ښه دی پدا څه شِې — چه ښکاره دی و علم وته عمل دی
نه به زوړ پریږدی نه ځوان نه نن زوولی — چه ناځاپه ناتارُونه کا اجل دی
بدکردار به نیک کردار نشی خوشحاله
دَ شیطان لښکروُ لاندی کړ قبل[2] دی

تا یاری له ما نه پرې کړه که پښیمان ئې — بیا را درومه هغه زړه یې هغه ځان یې
همیشه د ما دَ باغ زرغون طوطا وی — اوس خبر نه یم طوطا دَکوم بوستان یې
زاړه هم کله ځوانان وه وار ئې تیر شو — په زړو پوری خندا مکړه که ځوان یې
یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دی — راته ووایه دَکوم یَوه جهان یې
که طامع په سریر پاس کښینی ګدای دی — که وَآز وَته دِ شا کړله سلطان یې
په بل ځای می پیرځو بنه یې دَ یار غمه — ته د ما د زړه د مات کودی[3] ریحان یې
غم الم به دِ وَنه رسیی وَ زړه ته — که دَ خپلی ژبی هر کله پاسبان یې
ته جوهر دَ لویی نه لرې خوشحاله
د کم شناختو په بازار هسی ارزان یې

---

۱. محشی ورته لیکلی دی چه مطلب له مشک او ګوهره تور ویښته او غاښونه دی.
۲. محشی حصار ورته کښلی دی.
۳. د خاورین لوښی ماتی ټوټې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چه دا ناسازی چاری دی را کړی   لا دِ خوارا سره نده بابا مړی
چه می هسی شان په خوارو سترګو ګورې   ما دِ دا ناسازی نه دِی چا ته سپړی
ته پدا حسن دَ ګل غُندِی پیدا یې   بوری[1] مور که ښاپیرۍ یې را وړې
راته وایې صبوری در څخه څه شوه   تا په تورو سترګو نده له ما وړې
بیا په کوم توکی دا هسی بی قولیی کړې   تا وَ ما ته سپینه خوله نده نومړې
دَ تقوا سپاهیان چه ستا په کوڅه تیر شی   دَ عمزې په تیغ ئې کښینوی پخړی
دَ خوښۍ مفرح را عنایت کړه   تا دَ غم ګولۍ ډیری دِی را نغړی
ګوره کوم به دِ په بخت په طالع مومی   خلقې دِی په طلب در پسی سترِی
په پله پله در پسی ځم دَ پریښنو نه یې   ځایګهی ویشتلی درومی له بغری[2]
چه مَیَن شوې درست دَ یار په رضا درومه
اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پړې[3]

تورو زلفو دِ په غوړو دِی خولې یښی   په څو تار په تار پریشانی سَرَه نښی[4]
دا ځما دَ پریشانیه نه څه وائی   که ئی لا نوری اوړدې دی درته بلښی
ننداړچی چه ورته ګوری کټ کوټ کیږی   دَ مخ نخښی دِ بلا دِی ګوښی ګوښی
تر لبانو دِ خجل آبحیات دی   به باڅه په سترګو سهم و تیر کښی[5]
چه مین شی قبلوی مکر دروهونه   په یاری می قبول کړی که بنګښی[6]
زه خوشحال دِ دَ بدۍ نیکی ګواهی یم
دَ ښایست مخی دِ نشته په خوی وشی[7]

ته چه دا دماغ لرې   څوک به څه فراغ لرې
توره شپه دِ دواړه زلفی   پکښی مخ څراغ لرې
دا د خال دَ ورځیو ندی   دا دَ زړونو داغ لرې
واړه باغ دَی په ګلونو   یو څه کښلی باغ لرې
که ساعت دی ساعت دا دی   چه په لاس ایاغ لرې
چه طوطی دِ دَی په لاس کښښ   څه نظر په زاغ لرې
بیا وکوم لوری ته ورک شو
دَ خوشحال سراغ لرې

تر مکې تر مدینې ولاړې حاجی   لا دَ نفس له خویه هیڅ نه یې ناجی
صفائی دَ زړه په کار ده نه دَ ږیری   څو په ږیره ګرزوې شانه عاجی
صوفی لافی دَ سلوک کا هم دا لافی   سرا سر ګنه دَ ده بی منهاجی
په ملا توره تیاره شوه چه حق پوش شو   که په لاس ئې فتاوِی وِی سراجی
علم څه دی په معنی کښښ ګبینه دی   کاسه هم ور لَره بویه خراجی

---

۱. بلی.
۲. ژور ځای.
۳. مخفف دی د پړیې یعنی ملامت هستی.
٤. تشی.
٥. تیر کی یې.
٦. بنګښ یې.
۷. وش یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تاراج لکه شیخان کاندی په مکر افریدی ندی دا هسی تاراجي
دا ئې سحر دَ بابل د مځکې راوړ چه درست اوښ په کُټ کښې ومانړه حاجی
نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښې پدا ملک دَه دَ ښه رخت بی رواجی
نه جیحون دَی نه سیحون دی لا افزون دی دَ خبرو دریابونه مواجی
که صاحب په لاری پلی نفر سپور ځې خو هم بیا صاحب صاحب پاجی پاجی
له اوله تر آخره په جهان کښې دَ سید غُندی څک نشته معراجی
زه خوشحال خټک په حب دَ اهل بتیو
خارجی او رافضی ک۷م اخراجی

تور وربل به ئې وَ چا وَته غوړیږی په وصال به ئې دَ چا ټټر سړیږی
دَ شونډانو له بوسې به ئې بس نکړم په خوړو نباتو کله څوک مړیږی
نور به کومه آرزو وی لَری په زړه کښې چه ئې سترگی کښلی مخ وَته غړیږی
عاشقان تر تورُو خاورو لاندی نه مری پدا سپین ویښته به څرنگه اوړیږی
بیا به توری بلا لا توری بلا کا چه ئې تور رانجه وا سترگو ته اوړیزی
دَ ښو ناوک ئې نه دری تر زغرو څوک به هسی ناوکیو ته برېږی
دَ فراق غمجن په مرگ تر ژوندون خوښ دی چه په غم کښې په آه آه سرَه سړیږی
دَ جهان عمارتونو ته نظر کړه: ځنی نوی نوی شی ځنی نړیږی
ما وې نن دَ زمانې ژبه ورزه یم یوه کس وته د ما ژبه اړیږی
د دې باغ گلونه لږ ندی خوشحاله
تازه تر تر تازه ترو نور غوړیږی

تازی سپی چه په نمړۍ مومې ویړیا دی سپین و سره باندی ښنده که په بهار دی
په کوټه باندِی دا دواړه حبطه دی چه د تش په غولی گرزی هم بلا دی
که ئې ته په منت مومې دا یې مخله که دَ چا په باغ کښې بوټی د کیمیا دی
بخت چه کوږ شی یوه تن ندی راوړی چه د خدای باندی پیرځو دِي د هر چا دی
دَ اسمان پیرې دایم نه وی یکسانی که ئې څرخ دی نن پتا کانده په ما دی
یوه ورځ به ئې دا رنگ زیبائی نه وی راشه گوره چه گل څه رنگه زیبا دی
دَ هر چا یاران دا هسی بې وفا دی
که خو یار دَ خوشحال هسی بې وفا دی

ته چه دا ښکلی چهره لَری نگاری ځکه تا په عاشقانُو وَکړی چاری
چه دِ لاری دَ دیدن را باندی بند کړی د ما اوښی په گریوان ځی لاری لاری
چه گهی گهی دِ وَوَینم له ورایه دا لا هم بی بخته نه یم شکر باری
هَرَه ورځ تازه مانَی تازه جنگونه تَل دِ ما ته بیری توری دِی تیاری
که دِ غاښ و شُونډِی گورم دُر مرجان دی که د مخ وته نظر کړم مه رخساری
دریغه نور سحر په ملک پیدا شوی چه دا ستا سحر ئی مات کړَی سحر کاری
خو په ما باندِی چه راشِی ځان نادان کا گنه نشته نوری تا غُندِی هوښیاری
په کوڅه ئی باد گذر نکا خوشحاله
ته له کومه سازوی ورته ریباری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه سر تر دیوال هسک کړی سړی گوری   د کس تاو نخښی دِ نشته تر دا نوری
که دِ زړه د غین په عشق نه وِی بایللیَ   په وداده په ویر څه هر لوری ته ښوری
پرده پوښی په ضرور وزی لمانځه ته   سترگی وازی په بازار گرزِی سر توری
یا ئی نیت د کاسیریَ[1] یا د میړه وِی   هر کنُډه چه لاس سره کا سترگی توری
په هغی باندی گواهی دِ بدیَ وله   چه ئی گښت په نورُو خونو خپل وَرپورِی
د میړه په ږیره نه خاندِی نور څه کا   چه دِ بل سَرَه خبری کا خمسوری[2]

دَ خوشحال وَیل به بی مضمونه نه وِی
چیری نه چه ئی مزاقو سَرَه شموری

ته دِ تل اوسيِ پدا ښهر یاری کښ   که زه عمر تیروَم پدا خواری کښ
غم دَ یار دَ جفا هیڅ را سَرَه نشته   خدای دِ ما بيِ پته نکا په یاری کښ
هغه یار دِ خدای له هرَه رنځه ژغوری   زه که پروت یم همیشه په بیماری کښ
په زاری زاری به ما په ځان مَیَن کړ   که ئيِ مینه زیاتیدلای په زاری کښ
لکه باز دَ زړه په وینو آموخته شو   بل به نه وِی هسی ترُک په خونخواری کښ
دَ ریبار منت ئيِ ډیر را باندِی بار دی   چه می یار مونده دَ ده په ریباری کښ
خدای په ما باندی نادان کړ بخت می تور دی   که ویښته چوی په ډیره هوښیاری کښ

نا قرار دَ خوشحال زړه همیشه ښه دی
یو زمان دِ نه وِی بند په قراری کښ

جهان شرم نام و ننگ دی   که دا نه وِی جهان ړنگ دی
چه وفا ور څخه نشته   گل به څه کړی چه خو شرنگ دی
چه ئيِ عشق تر سَرَه کړی   نور څوک نشته خو پتنک دی
د ښایست کمی ئيِ نشته   ولي یار می په زړه سنگ دی
تر ښکنځلو ئيِ ځاریږم   بیا ئيِ چا سَرَه دا جنگ دی
په ښاغلیو جهان آرت   په غوولیو باندِی تنگ دی
ښه چه راغلليِ په غیږ کښ   بیا می لیری دَ زړه زنگ دی

چه خوشحال باندی ناستيِ کا
دا پوزَي ندی اورنگ دی

چه پخپل عیب بینا شی   سړی هاله درست دانا شی
نادانی ئيِ پټه نده   چه له ځانه ئيِ ثنا شی
دَ بلا اندوه به نه کا   چه له خدای سَرَه اشنا شی
په دنیا به دین حاصل کا   چه خبر په لَن تنا شی
په جهان باور پیدا کا   چه رشتینی ئيِ وینا شی
چه غنی په قناعت شو   له هر چا ئيِ استغنا شی

ابدی ژوندُون به خپل کا
چه خوشحال غُندی فنا شی

۱. فاحشگی یا قحبه والیَ.
۲. آسان، آزاد، بی باک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په خیال په زر زری جامو کښ دِرومی — که نظر په خوار وکړې ثواب به مُومی
پکښې څرنګه هوښیار مرغونه بند دی — ستا دَ ورځیو خال دانه دی زلفی لومی
ستا دَ شونډُو سره به ولی هسی نه وی — چه پرې هر کله دَ زړونو وینی شومی[1]
زه به تا غلطه نکړم په ټولې کښ — که هر څو دَ خلقو[2] جونه شِی هجومی
دَ مجنون مینه یواځی په لیلی دَه — تر نظر پوری ئې نوری دی معدومی
ناز نخرې ښیوې غمزې فتنې خیالُونه — پدا کار به وِی تا غُندی څوک سلومی
دَ ښایست سَرَه هزار کارُونه نور دی — چه ئې ته لرې، نه نوری بروسی شومی
چه رضا ئې په جفا وی نور می ستایی — دَ دلبرُو خرخښې دِی را معلومی
و خوشحال ته چه دَ نورُو نوم آخلی
بې له تا[3] به مینه ماته شِی په کومی؟

چه توفیق ورکَوی رب العالمین دی — له آزاره په ستنه اوسه درست دین دی
په هر لور چه غورزوی سړی هوا ده — دَ هوا فرس وَ هر لوری ته زین دی
څوک چه خوښ نه وی له ځانه هیڅوک نشته — هر سړی خپسر دانا ګنِی یقین دی
په بهبود د دَ خپلې چاری هر څوک متِ کا — پخپل زړه کښ هر تنګ خرځ بالا نشین دی
دَ د ستار دَ سیوری رنګ واړه یکرنګ دی — که دستار په سر یا سور یا تور و سپین دی
حبشی که په ځان نوم د کافور کښیږدی — سر تر پایه و هر چا وَته مبین دی
آزمیښت دَ دهرو ګوره خوشحاله
چه ملک دَ شیاطین سَرَه قرین دی

چه خدای په بت مین کړم که دا عیب دَی هم وِی دی — سجود که دوئن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
عالم وائی عاشق شوې زه سوګند خورمه چه کله — درست خلق دروغجن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنګه — په ملک ګرزم دیدن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
کافر یم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبی — ستا نوم چه زکندن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که ستا کوڅه جنت سَره څوک سَمَه راته کښیږدی — کوڅه به دِ وطن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
تحسین لره بل نه لرم چه هونبره ډیره مدحَ — د خپل شعر سخن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
چه ځوان وم دا یم زوړ شوم په رشتیا رشتیا خبره — عالم د ځان دښمن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور په صهبا مست دِی زه خوشحال په خوابات کښ[4]
مستی ئې په دودن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی

چه دا هسی بې نیازی کوې دا ښه کړی — زه به نور یاران پیدا کړم ته به څه کړی
دَ بل څراغ غُندی په شپه دَ هجران راشه — چه په راغله می روښان د واړه لیمه کړی
خو له ما نه نوره مکړه دَ زړه مینه — نور می کل واړه منلی دِی چه څه کړی
دما زړه ورځنی صبر وُ چه ګنګ دی — نن ځما طوطا یو څو خبری وکړی
په ژوندون له ما نه مه ځه دَ یار غمه! — ته به سم د ما له ساهی سَرَه تله کړی

---

۱. د زړه وینی پشومی.

۲. د خلقو خونه.

۳. بې له تا ئې مینه.

۴. په نورو نسخو کښ دا بیت داسی دَی "که نور په صافو مست وِی زه خوشحال په خرابات کښ ـ مست په درد دَدَن کړم که دا عیب دَی هم وِی دِ" محشی تر دَن لاندی خم ترجمه کښلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره بیا دِ څه په زړه کوم می گناه دی   چه لیدو ولَره دِ درشم ځان اُوده کړی
دَ غمزې توره دِ ماته شه په ما کښې   غم می دا دَی پس له ما به نور پر مړه کړی
وایې ستا په عیادت دما رضا ده   مگر ومرم هاله سر د ما په وره کړی
چه تر خولې د بیلتانه دَ وێَل و باسی
د خوشحال خټک روزگار په اور اوبه کړی

چه ژوندی وی غم دِ نکاندی د لوږی   شنه طوطی لَرَه شکری نه دِی لږی
په شکروُ په نباتو ئې[1] سود نشِی   چه په چا[2]شوې ستا دَ خولې خبری زوږی
په لحظه لحظه دِ وینم قهر قهر   په ځایی خصلت دا هسی خوږې[3]خوږی
ستا په لبوُ[4] به کباب شم په دا خوښ یم   که هر څو می دَ اوږو غُندی آغږی
دا چه اوس درته حاضر دی ښه ئې گوره   په هجران به ئې آخر لاسُونه مړی
عقل و هوښ ئې و سړی وته پیدا کړ   دا چیچل داړل دَ پړانگ دی یا دَ یږی
دا بیدرد که په ظاهر سړی لیده شِی
وَ خوشحال ته مچ میږی دی ماشی سپږی

چه مزری خپلی منگلی نه کا کښلی   هونبره نه وِی خربی غوښی ورته تلی
مرجوښا[5] دَ دُر مرجان هاله اُلجه کا   چه قبول کاندِی دَ بحر خونی چلی
عاشقان چه تر سر تیر شِی هاله کُنبل کا   دَ دلبرُو پستې خولې لکه بخملی
باز چه والوزی له ځالی هاله گوری   دَ کبکانُو ښایسته سترگی کجلی
چه دَ اور بخری باد سَرَه رفیق شِی   بیا هاله کا په ملکونو لمبې بلی
چه سیلاب دَ غره دَ سَرَه نه روان شِی   بیا هاله بیایِی په مخ ډیری خځلی[6]
په تحصیل پسی ئې ځکه[7] کوښښ بویه   که قسمت به دَ چا زیات نشی په ځلی
خبر هنر له لاسه مه پریږده خوشحاله
خوره خوره وه وه واړه غصې خورولی[8]

چه و باز ئې ورکوَلې تیریې نوکی   تر ټټو به ئې یستې دَ زرکی څوکی
دَ باښې نظر دَ چتی[9] په لکیَ   د شهباز نظر د میور[10] په څوټکی
دَ کارگه توره مشُوکه دَ گندگی دَه   قند لایق دَی دَ طوطی دَ سرې مشوکی
د گلرنگو ناز په هر کله دَ وږو دَی   بیهوده بې ځایه ناز کا رنگ املوکی
یا به سر دَ خپل ورمیږ په وینو رنگ کړم   یا به کُنبل کړم دغه ستا شونډی ملوکی

---

۱. می سود نشی.
۲. چه په ما شوې.
۳. لمړی خوږ په معنا دَ شیرین او دوهم په معنی د رنج او مرض دی.
٤. دا بیت حل طلب دی، په یوه نسخه کښې داسی دی: ستا په لب به لبالب شم په دا خوښ یم ـ که هر څو می د ایرو غندی آغږ.
٥. یعنی غواص.
٦. یعنی خس او خاشاک.
٧. څله.
٨. دا مصراع حل طلبه ده، په نسخو کښې ئې املا مختلفه ده مثلاً (خوره خوره دواړه غصې خورولی یا خوره خوره وه وهه واړه غصې خورولی.
٩. د شتی په.
١٠. یعنی طاوس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آفرین دی په دا تورُو شهلا سترگو
چه ئی کښلی دَ کشمیر کړلې مملوکی
لا به کله هغه گل په چمن راشِی
دَ نرگس گلُونه گورِی سترگی بوکی
دَ هجران له غمه هیڅ سرَی خلاص ندی
څوک په ورو ورو ژړا ژاړِی څوک په کوکی
چه توبه دَ مُلوکا، په وخت دَ گُلو
پرې ښایی که دَ هغو په بریره توکی
یا د ښو زلمیُو برغ دَی په میدان کښې
یا دَ ښو دلبرُو ځِی په جهان کوکی
دَ زاړه خوشحال ځوانی په بوسه نکا
پښتنې جونه بخیلی بد سلوکی

چه ما کړی په جهان کښې رڼا سترگی[1]
بې له تا می خوږې نشوې په چا سترگی
که ستا[2] له مخه وگورم بل مخ ته
په قطع د ړندې شِی ځما سترگی
ښکاری چه غرڅه وُلی ورته گوری
ته یو سر بل سر مکړه له ما سترگی
هر گور[3] می له هیبته وار خطا شې
چه[4] واړوې دَ ما ته شهلا سترگی
خوشحال غریب په در درته وَلاړ دی
ته هم کله و ما ته کړه وا سترگی

چه صحبت د ملوکامو سَره کاندی
بویه دا چه ویل نه کا لاندِ باندی
په رشتیا وَیل دِ هسی باوری شِی
چه پیدا کا خپل عزت د ده دَ وړاندی
که ئې دواړه پښې تناکی په خدمت شِی
د خدمت منت د نه کا[5] په ده باندی
حاسدان به ئې زوال د دولت غواړی
همیشه دِ لوگوی[6] و ځان ته سپاندی
د عضب په وخت دِ لیری ځنی گرزی
د خوښیِ په وخت دِ عیش ور سَره کاندی
چه نادان ته نصیحت وایې خوشحاله
دا دِ واړه نادانی دِه په ځان خاندی

چه خون په غاړه کیږی له دې کاره څه خو غم دی
یاران ځما په گور کښې زه په کور کښې یم ستم دی
چه هونبره ښه مخونه پدا خاورو کښې په گور دی
چه د یو لَره دروممِ گور و ما وته ارم دی
پیری راغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو
چه زه کړم هغه نشِی هغه ملک هغه عالم دی
که ښه وایم و چا ته هم ئې بد نیسِی په زړه کښې
یا بخت دَی دَ مغلو یا ځما څه عقل کم دی
نه بخت دی دَ مغلو نه زه هیڅ په عقل کم یم
دا کل واړه پیری ده چه می کار برهم درهم دی
مغلو ته چه گورم هغه هسی مغل نشته
د تورو وار ئې تیر شو اوس ورپاتو یو قلم دی
پښتون په زرو نیسی په فریب په ټپَالونو
په ما ئې اثر نشي لا په ما دَ خدای کرم دی
نه مچ یم نه کارگه یم چه په کړو مړو گرزم
یا باز یم یا شاهین یم پخپل ښکار می زړه خرم دی
که ما غُندي نور هم وَی پدا کار به ډیر خوشحال یم
چه ما غُندی څوک نشته ځکه پروت را باندِی غم دی

---

۱. سترگه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا سترگی په معروفه یا راځی.
۲. که زه ستا.
۳. هر گوره له هیبته.
٤. چه ته واړوې.
٥. وَ نکا.
٦. یعنی دُودَوِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمل خان دریاخان دواړه په ښه رنگ تیر شول په ننگ کښ
دَ دواړُو په فراق کې ځما تل آه و ماتم دی

چه تا گورم حیران شم چه ته څه رنگه بشر یې
زووَلی یې له حوری که سړی پری پیکر یې
د ماء وطین له میانه څوک دا هسی پیدا ندی
پدا حسن جمال تر میاشت و نمره لا بهتر یې
چه شونډو ته دِ گورم تر یاقوتو لا تیرَی کا
چه زلفوو ته دِ گورم په عنبرُ معنبر یې
که هر څو دَ لالَه گلُونه ښه دِی په چمن کښ
په دواړو اننگیو داغ دَ واړو دَ ځگر یې
که خوار دِی هغه خوار دِی چه محرمو دِ له دیدار دی
که سخ دَی د هغو دَی چه ئې ته نورالبصر یې
که آه نالش می وَکړ مسلمان نه یم کافر یم
را واخله تیره توره که مشتاق دَ ما دَ سر یې
په حسن په ښایست کښ دِ څوک سیال په جهان نشته
که دا عیب دِ نه وَی چه په زړه لکه حجر یې
زه ستا له ډیره غمه همیشه په آه واوه یم
په څو په آسایش بې غمه پروت پخپل بستر یې
خوشحال وته دِ ووې چه بې ما به په څو پایې
په څو به ژوندَی یایم ته می خود په حال خبر یې

چه دَ پلار په نصیحت نکا بِرغری
دَ هغه زویه دانه شه په مری
دَ پرُون ورځی به نن حلاوت نه وی
که ئې گورې ورځ په ورځ ده کهتری
لکه مورِ دَ بابا زویه وُو په نغته
اوس په دا دور له چا طمعه لَری
که له پلاره زویی مومی په رای درومی
گڼه نکا زیست روزگار دَلپری
نور ئې واړه سربښتې برهم درهم شوې
خو په ځای دَه سربښته د نوکرئ
دا هم هیڅ حق دَ نمک ته نظر نکا
په نایافت کښ بهانه غواړی نړئ
اوس په سپینه ږیره زر غواړه خوشحاله
که په زړه لرې دعوې دَ سر دری

چه په سب دَ ابوبکر د عمر دی
که په خوله کلمه لولی هم کافر دی
دَ هغو په مرگ ثواب گټلَی پویه
چه بدگوی دَ ذی النورین دَ حیدر دی
رافضی خارجی دواړه باور وکړه
تر سگانو تر کوسانو[1] لا بتر دی
تر مهدی پوری یو لس دِی یا دولس
چه همه زویه نمسی دَ پیغمبر دی
همه واړه امامان وه دَ خپل دور
همه واړه دَ دنیا دَ دین سرور دی
له اوله تر آخره که کروهیږی
دَ بی بی اولاد می واړه نور بصر دی[2]
چه دوستی ئې دَ سید نه وِی په زړه کښ
دَ هغو سړیو تل خاوری په سر دی
تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم
لا رانجه می دَ پله خاوری دَ بوذر (رض) دی
په سرو زرو کښ کمی دَ قدر نشته
صحابی دَ پیغمبر واړه سره زر دی
زه خوشحال خټک هغه سنی مذهب یم
چه یاران را باندِی واړه برابر دِی

چه می ولیدی دا ستا سترگی خونخواری
چه تر اوسه لا ژوندَی یَم شکر باری
په یاریَ به دِ هینښ وِی چه غلط شِی
چه څلور پیسی لَرِی دَ هغه یاری
ما یَوه دَ زړه په غوره دَه نیولی
که هر څو په جهان ډیری شِی نگاری

---

۱. دې کلمی ته محشی د خربشوی ترجمه لیکلی ده.
۲. د بتول اولاد دی واړه تور بصر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی[1] ئی څو لری گِلی ځما په زړه کښې　　　تر حساب و تر کتاب تیری بیشماری
دَ میړی چه وزر نه وِی هونبره ښه وی　　　قباحت دَی تجاوز له خپلی چاری
اوس به ولی په غلا غلا دَ مینی کار کړم　　　چه په حال می خلقی شوی خبرداری
په خاطر به دِ قراره قراری وِی　　　که دا خپلی سترگی ونیسی قراری
بی اثره به دا اوښی پاته نشِی　　　چه مِی ورځ او شپه په مخ ځِی لاری لاری
نه یواځِی دَ لاله په زړه کښې داغ دی　　　په دا باغ کښې سینی ډیری دِی داغداری
په خوشحال ئی عندلیب غُندِی اور بل کړ
چه پلَو له مخه واخیست گل رخساری

چه یَو گړَی په جمعَ زړه ښه مخ وته وگورِی　　　که درسته دنیا ستا شِی هم څه نده دا تر پوری
دا خوی ځما قدیم دَی چه[2] ما اوس ندَی راوړِی　　　چه بی له زیبا مخه راته سخ وی چاری نوری
دَ خلقو تهمت یَو سردَ هجران غمونه بَل سر　　　هم ته می به له یسی رنگه سختی بلا ژغوری
دا اور چه په ما بَل دَی دَ خپل یار له جدائیٔ　　　نه گرم نه ملامت یَم که تل وینی ژاړم توری
آشنا ته وایه نشِی نا آشنا به څه خبریږی　　　دا راز چه له ما نه دَی ارویدلی خپلی سیوری[3]
ناوک ئی د مژگانو دَ ابرو په کمان جوړ کړ　　　ما نه زده چه د چا تر زړه به ووزی پورِ ووری
ښه باز دِ دَ خوشحال خټک خاطر په لاسو کښېیووت
په قدر ئی خبر شه چیری نه په لَږ ئی پلوری

چه دا هسی ورَځی غوټه کړی خبری　　　بد خواهان به زړه را یخ کا شیوه گری
یا ځما تر فهم ښه شوی، عاشق رُوند دَی　　　یا څوک نشته په ښایست تر تا نادری
ستا تر شونډُو تر غاښونو به ئی ځار کړم　　　که یاقوت دِی که سره لال که مرغلری
دا څه جام دَ میو نه دَی چه ئی ته څښې　　　دا می وینی دَ عاشق دِی چه ئی نغری
هغه کار لکه دوه تورُو سترگو وکا　　　هسی کار نشِی په توره په لښکری[4]
دوه قدمه بیلتون هم له یاره مرگ دَی　　　څوک په څو[5] پایی ژوندَی له یاره لری
دَ ښو ناوک ئی ښوَی دروﻣی تر زړونو　　　دَ ترکانو غَشی ښوَی دروﻣی تر زغری
دواړه شونډِی د خوشحال په خوله کړه
و طوطیانُو ورکَوِی خلق شکری

چه په سپینه ږیره کا ځوانی نکاری　　　پخپل ځان باندِی به وکا ځنی چاری
که په خوله دَ زاړه یار تر سر جاریږی　　　په زړه ندی ځوانی هیڅ دَ زاړه یاری
نیک و بد پدا جهان کښې پیدا کیږِی　　　نیک و بدی دَ زاړه نه دِی ویزاری
خوښه ځوان د ځوانی ښځی په غرض دی　　　که بادشاه وِی دَ زاړه نه وِی آزاری
په کم ذات په اصیل هیڅ ندِی راغلی　　　ښځی واړه دَ ښه کار دِی طلبگاری
زوړ دِ ځوانی ښځی نکا که ئی کاندی　　　فکر بویه چه له ښه ځایه دِی باری
له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښی　　　په حیا په شرم ننگ وِی خبداری

۱. وایی څو لری.
۲. څه.
۳. مور.
٤. په تورو په لښکرِ.
٥. به څو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په پلار نیکه دَ ننگ و ناموس نه وِی هغه ښځی قباحت ته دِی تیاری
اوس پخپلو زړو خوښ اوسه خوشحاله
دا د دَور ځوانی مکړه ناپکاری

چه نظر دی په اغیار هورې دلې وی ځما اوښی په بارخو ولې ولې وی
ته چه هسی ښایسته یې گرم خو نه یم که می تل در پسی هسی وا ویلې وی
چیری نه چه څه دِ ورسی خاطر ته که له چا سَرَه می تشی تسلې وی
یو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شه چه گیسو دِ په سپین مخ شملې شملې وی
ته به وایې دَ گلاب په گل شبنم دی چه بارخو دِ د نماستې په وخت خولې وی
دَ رقیب له ویری بل لوری ته سترگی او دَ زړه می ستا وَ مخ وته حملې وی
په عاشق باندِی دَ پلار نصیحت اور دی اوس به چیری د دې نور خلق په خولې وی
چه له سترگو می[1] غړیږی غنم رنگه جدائی ئی لکه قحط دَ غلې وی
د ناپوهی خوبا ټول مهر په یار شی دَ هوښیاری په سر څو تیری ماملې وی
زه خوشحال به دِ وانوړم له لیدنه
په دربار دِ که هر څو پروتی کلې وی

چه دانا نه کړې گردش دَ زمانې نور به زده نه کړې دانش د زمانې
زر پیرې لَری دَ سترگو په ځنبل کښ خبر دار شه په روش د زمانې
په یوه زمان دِی شاه بیا دِ گدای کا څه باور په نوازش دَ زمانې
په خزان کښ دَ بوستان په ونو راشه څه وُ څه شو بیا پوشش د زمانې
کله مځکه سپیره ډاگ کله گلؤنه څه امید په آرایش د زمانې
د سفله غُندی ئې ور کړل را نیولی دی غره مشه په بخشش د زمانې
د حلوا سَرَه ئې زهر هلاهل دی که لذت لَری خورش د زمانې
پت امید دِ پلار دَ زویه سَرَه پریکا څوک دی نه غواړی سازش دَ زمانې
شاه جهان بادشاه دَ چا په بند بندی دی راشه گوره آزمالش د زمانې
حقیقت ئې سر تر پایه را معلوم شو راته مکړه ستایش د زمانې
زر علته زر فساده زر عیبونه پیدا کیږی په کاوش د زمانی
چه ئې شا کړه دَ دنیا وَ اسایش ته هم هغه کا آسایش د زمانی
چه دا هسی ئې کردې دَ زړه پیاد وِی
لا خوشحال لری خواهش د زمانې

چه می اوښی هسی آل[2] شوې دواړه سترگی می سره لال شوې
چه په نور څه پسِی ندِی واړه ستا دَ مخ په خیال شوې
لیونَی شوم خوب می نشِی راته ته پری مثال شوې
نور می محو شول له دله چه می ته په زړه نهال شوې
دَ زړه داغ دِ مبارک شه چه مَین دَ شاه په خال شوې
خلق خوښ گرزِی هوس کا د ما زړه ولی بد حال شوې
مگر نول دَ بیلتانه دَی په ناله کښ لکه نال شوې

---

۱. ئې.
۲. محشی ورته کښلی دی یعنی سرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور څوک هم شته دَی اې غمه
که یواځې دَ خوشحال شوې

چه می زړه پسې میښ میښ شی
صبر و هوښ پسې لیښ لیښ شی
د هغو شونډو شربت به
یا نصیب چه کله چیښ شی
په پرهار می ظلم کیږی
چه توبری ځنی وکیښ شی
په خزان کښ نوری ونی
توان لری چه سبر سریښ شی
زه ئې ناسته په پالنگ یم
که خوشحال له خوبه ویښ شی

چه یَوه می دَه نیولې
په رشتیه می ده نیولې
لکه یو یو مرد ئې نیسی
هم هغه می ده نیولې
څوک دِ هیڅ ملامت نکا
عجب ښه می ده نیولې
اوس به نه درومی له ما نه
چه له زړه می ده نیولې
په هیڅ رنگ به پریښوه نشی
چه تر پښه می ده نیولې
گُندی وِی را باندِی راشِی
سر پره می ده نیولې
که ئې نه وینم په سترگو
ښایسته می ده نیولې
گُندی سَمَه شِی عالمه
که کږه می ده نیولې
د خوږو هیله خوشحال کړم
چه ترخه می ده نیولې

چه ئې هسی لایعقل ولاړم په شومی
دا پیاله دَ چا دَ لاسه دَه څه نومی
خدایه څه دِ یو باد وَرَی زړگی راکړ
چه همیش دَ عشق دَ باد په مخ کښ درومی
پدا هم لا رقیبان کا په ما رخه
چه می زړه دَ یار په یادؤ راحت مومی
ما لا حرف نه وُ له یاره بدل کړی
دَ سحر خروس دی وویشت شی په کومی
بیلتانه دَ ما په قصد چاړه تیره کړه
د قصاب دلسوزی نشی په ورغومی
واړه دوک می دَ اشنا دَ بیلتانه دی
په دروغه سر تړم بهانه د دومی[1]
چه ئې بې له ده بل خیال نشته په زړه کښ
دَ خوشحال دلبره کومه ده څه نومی؟

چه دَ عشق په گرانه لار کښ ډیر خطر دی
هر قدم چه پکښې اخلم ډار دَ سر دی
که سینه مې سَرَه چاک کړې و به وینې
چه می ستا له غمه وینی درست ځگر دی
ستا دَ مهر باران نه اوری چه شین شی
ما په زړه کرلَی ستا دَ مینی کَر دی
ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره
تَل تر ژبی رسیدلَی راز سمر دی
زه له عشقه خبر نه یم چه عشق څه دی
هونبره اَروم چه له حسنه ئې اثر دی
چه ئې عشق تر سره کړی هغه کم دی
پدا کار کښی لاف وهلی یوه هر دی
صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښ
جو دانه صبر پر ما باندِې لوی غر دی
عاشقی لا زه ته نه وو چه پیدا وه
نه چه ما وتا گډ کړی دا هنر دی
خو ځما طالع ښه ندی یار جفا کا
گنه کوم یو په وفا تر ما بهتر دی

---

۱. یعنی زکام او یخ وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق غم له خلقه پټ لَره خوشحاله
څه ئې پټ کړم چه جهان ځنې خبر دی

چه پیدا شوه جدائی
کشکه نه وَی اشنائی
دَ بلبلی بخره نول ده
د گل بخره زیبائی
تا چه شان د لیلې واخیست
که مجنون شم را ښائی
د لیلې دَپاره سر شو
خوار مجنون په گدائی
چه عاشق شو قبلوی دې
پیغورُونه رسوائی
ستا په در دوهان[١] وهلی
درته ناست یم دوائی
که پل بل لوری ته واخلم
ته می بوله هو ځائی
چه به زه بې تا نه پایم
بی چیجی لوپټ پائی
چه ئې ولیده په سترگو
خوشحال ځکه تا ستائی

چه ئې دری ښیزه حاصل وی
دَ هغه خوښی به تل وی
اول خپل صورت ښاغلی
بیا ئې ښه صورت واصل وی
غه دریم وایم چه کوم دی
دَ دنیا دولت ئې خپل وی
چه پدا کښ ئې یو نه وی
پریشانی به ئې په دل وی
چه ئې یو وِی پدا درې کښ
غم به تل باندی نازل وی
هر چه درې واړه ئې نشته
که چا مړ کړ هم دگل وی
دَ خوشحال ویل معقول دِی
پری به خوښ شی چه عاقل وی

چه بندی د یار دَ یار د زلفو په کمند دی
بهانه ئی د خلاصَیَ دغه بند دی
سر می یار وَته پیښکی کړ لا شرمیږم
دَ نادارو عذر پټ ندی څرگند دی
نه شکری دی نه قند دی نه نبات دی
دَ شهیِ د شونډو لا گوښی بل خوند دی
څه صفت دَ هسی حسن په غزل کړم
چه په نونس بابه کل شکل پسند دی
څه به غم د مال و ملک د دین و دل کړم
چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دی
یَوه زړه لَره یوه اشنائی بس ده
نور به ډیری یاریَ نه کَوم سوگند دی
پخپل زړه می به دا هسی شندی بکړې
کله هم دَ عاشقیِ کار پسند دی
د خوشحال خټک دِ ستا په سر سوگند وی
که ئې بې تا په نور څه زړه خورسند دی

چوهړې دَ خپلی خونی په بوی خوښ وی
ولی بوی ئې په چمیار باندیِ آتش وی
نور وگړی دَ چمیار له خونی تښتی
په چمیار دَ خپلی خونی بوی دلکش وی
هسی رنگه دَ هر چاری تفاوت دی
یو تر بل پوری مطعون او مشوش وی
دَ دهقان فهم په پاله[٢] یا په یوم دی
دَ سپاهی نظر په توره په تیرکش وی

---

١. دونهِ.
٢. یعنی دَ یوی تیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دلبره دلربا ده هغه ته یې　　چه خود رایه خود ستا ده هغه ته یې
چه دَ کبر دَ فتنو دَ خرخښو ئې　　په همه عالم غوغا ده هغه ته یې
چه مشتاق د دَ خندا دَی هغه زه یم　　چه دِ تل وَ ما ته شا ده هغه ته یې
په جهان که ښایسته وه بې حسابه　　چه په واړو دِ خندا ده هغه ته یې
دَ پسرلی گلُونه څه دِی چه ئې ستایم　　تر گلونو چه زیبا ده هغه ته یې
ستا په مخ می په څراغ نشته وتَنه　　چه دَ توری شپی روڼا ده هغه ته یې
خپل عاشق سَره وعده نکړې تر سَره　　چه په عهد بې وفا دَه هغه ته یې
که هر څو دِی دَ خوشحال معشوقې ډیری
چه ور تیره تر هر چا ده هغه ته یې

چه ایرو غُندِی ئې پروت په دربار نه وی　　دَ هغو به وَ اسمان وَته لار نه وی
عندلیب چه په گل رایشی نارې کا　　وائی دا چه یَوه ورځ به گلزار نه وِی
دَ زړه چاک می به په هیڅ سَره ور نشی　　څو گنډلی ستا دَ زلفو په تار نه وِی
ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم　　دَ هوښیار پاړو تور مار سَرَه کار نه وی
تر هندوی مه شه کم دَ یار په پټ کښې　　چه ئې هیڅ له بله اوره نه ډار نه وِی
په ما هر زمان اختر دَی چه یار وینم　　بی اختره به هاله شم چه یار نه وِی
په کوم ځای می به مرهم کښیږدې طبیبه!　　چه دَ یار دَ غشی نخښه پرهار نه وِی
په هغه دَ عاشقِی نوم حرام دَی　　چه په یار پسی ئې درست صورت خوار نه وِی
هیڅ ماڼه له یاره مه کوَه خوشحاله
دَ دنیا ساعت به تل په قرار نه وِی

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته یې　　چه په شونډُو شکر خاده هغه ته یې
چه نازک ئې دی اندام دَ گل تر پاڼی　　په قد ښه تر عرعر لا ده هغه ته یې
که هر څو شِی په جهان محبوبی ډیری　　چه خوشرنگه تر هر چا ده هغه ته یې
له عذابه له وبا له دِ ترس نشِی　　چه پدا دور ترسا ده هغه ته یې
چه اثر می دَ ژړا وربانډِی نشی　　چه پدا زړه حجر آساده هغه ته یې
چه تمامه شپه دِ خوب په ما حرام کړ　　چه دَ ستر سحر بلا ده هغه ته یې
چه له مینی ستا په سر لوړی خوشحال دی
چه دَ ده دَ سر قضا ده هغه ته یې

چه ئې عمر دَ ښارویو سَرَه تیر وی　　زیست روزگار دَ هغو هم په هغه څیر وی
چه شیطان غُندی رانده شی څوک ئې څه کا　　که هر څو ور څخه علم هنر ډیر وی
ځوانان واړه برابر ندی په وزن　　ځنی من، ځنی نیم من ځنی نیم سیر وی
که په زړه باندِی پراته دی زر غمونه　　چه می یار په نظر کښیوزی واړه هیر وی
دَ شکرو تر حلوا به ئې لا ښه خورم　　که دَ یار له لاسه زهر یا گَنډهیر و
دَ ښه مخ په ننداره به لکه روغ ځم　　که په تن می پرهارُونه دَ شمشیر وی
هر عاشق دِ عاشقی ته هوس نکا　　دَ عشق لاف د هغه ځوان کاندِی چه شیر وی
دریغه بیا را سَرَه ژر غاړه غړی شوی　　چه فلیل په زلفو پوری دَ اجمیر وی
دَ خوشحال خټک خوکښلی مخ په کار دی
که د سوات که دَ پکلی که دَ بنیر وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې ستا دَ غم غشی سیده شي قراری به ئې له دله رمیده شي
همیشه به ئې سریښی په زنګون وی په فکرت به ستا دَ زلفو خمیده شي
توری سترګی توری ورځی سَرَه زیب کا بیا په تیره چه و سمه پر کییده شي
په ټټو باندِی ئې خط دَ ویښتو ندی دا ئې سیوری دَ څڼې ده چه لیده شي
ستا خوبی ځما په پوهه ډیر تیری کا دَ یوسف خوبی که هر څو اورېده شي
په ښو باندِی می ښښې په احتیاط ږده چیری نه چه می باڼه پرې خلیده شي
ځان و زړه می هغه لور وَته پرواز کا هغه ځای چه ښه دلبره شنیده شي
زه پدا سبب په دوو سترګو مَیَن یم چه چهره دَ ښو یارانو پرې لیده شي
له قسمته زیاتی مه غواړه ناپوهه! و هر چا ته خپله بخره رسیده شي
لاس په لاس ئې ګرزوی هنر آموزی چه ښکاره دَ هنرمندی کښیده شي
په ژړا می به و نه غلوې خوشحاله
که دِ سرې وینی روانی تر دیده شي

چه ښیری وَ ما ته وکړې ژونده وې می چه می یاد کړې په ښکنځلُو نهاله وې می
دا چه وایې راته ځیر ګوره چه موړ شې که تمام عمر دِ ګورم مړه وې می
غمازانو اَغزی توی دَ غمازۍ کړل چه دَ دوی په وینا غوږ کړې پرې څکوې می
ما خپل زړه وَته وَیل چه اې بد خویه څه په هر صورت مَین شې شوږه وې می
وئې عمر می پدا بد خوئی تیر شو څه دا اوس راته ویل کړې اړه وې می
که می سر په عشق کښ دروِمی هم دِ لاړ شی خپل وژلی راته شمارې ویره وې می'
که دَ زهرو پیاله راکړې هم نه وایم خدای دی خیر وَ تا درکا ژونده وې می
چه ګهی په مخه رایشې کنکس[1] خورې یو تر شا نظر وَ نکړې ځوره وې می
کشکه زه دربارندِی نه وَی مَین شوی تا نادانی مینه نه زده پخه وې می
ما خوشحال څخه په ذات دورنګی نشته
دَ زړه حال می در معلوم دَی ویه وې می

چه درومې په انګڼ کښ درست انګڼ سَرَه یو ګل شی د مښکو بوی را پاځی چه دِ تار په تار کاکل شی
چه سترګی کړې ورپورته په نرګس شی بلا سازه چه زلفی کړې نمودی حبطه واړه سنبل شی
دَ ملا دَ ویښته فرق به دِ هیڅ یَو سَرَه و نکا که واړه دانایان می په دا فکر تأمل شی
عالم وایی و ما ته له ښه مخه صبر وکړه حیران یم له ښه مخه په څو صبر و تحمل شی
دَ خوشحال خاطر ئې هسی ځنی یووړ تورو سترګو
کله صید دَ شاهینو تر مښکو تر منګل شی

چا به راکړه په پالنګ دا هسی کښلې که می نه وَی په ازل په قسمت کښلې
شیخ دَ خورو صفت کا زه دَ دلبرَو دا ځما هغه دَ ده دعوا پریښلې
عاشقان ئې صد هزار دِی په هر لوری سر ګښته حیران پریشان ګونه ځیبښلې
په دربار ئی سناسی شه ورته کښینه تار په تار دَ سر ویښته ایرې موښلې
که هر څو دَ خلقو جونه ښایسته دی ما یَوه ده غوره چوڼ پکښی وکښلې
لا به کله ننداره دَ هغه مخ کړم چه می کله دَ خاطر ده پسی لښلې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکله سوه، راحت زاخیلی ګنګوسی په معنی د پټه خوله والی او خاموشۍ او سر ګوشی را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ هغې پیالې مستی لَرم په سر کښې ... چه پرون می دَ ساقی له لاسه څښلې
نه د مښکو پټېدنه نه دَ عشق شته ... په اذل ئې نه دِی دا پردی پوښلې
چه می تل دَ مخ ثنا وایی خوشحاله!
په صله می سپینه خوله درته بخښلې

چه گلگونه معشوقه لَرِی په کور کښې ... دَ صحرا سیل دِ وسیځی په اور کښې
په هجران کې می ژړا هغه خندا شوه ... چه می یار سَرَه خندا وه په بیور کښې
لکه لوند خرڅوړی تا وکړې نم ئې نه وی ... بیلتانه هسی پخوړ[1] کړم پخپل زور کښې
دَ عشق ښور دی دَ عاشق له دله نه ځی ... په جهان ئې فیروزی دَه پدا ښور کښې
په هر ځای چه دَ رندانو مجالس وی ... تر قیامته به یادیَږم په څلور کښې
شور و شر به دَ رانجا[2] په جهان نه وُ ... که د هیر صورت پیدا نه وَی په شور کښې
که خبر به دَ دُرخانی د مخ نه وی ... آدم خان به ځنی څه غوښتل په کور کښې
پښتنې جونه دِ الفی باد ته نیسی ... چه شمال ئې بوی راوړی په رنتهبور کښې
دَ خوشحال دَ زړه می ښه ننداره وکړه
سمندر غُندی بازی کا په بل اور کښې

چه له ورایه را څرگنده مسته شاشی ... دَ جمال ئې په څو رنگه تماشا شی
چه پلَو په مخ کښې وَنیسی ماښام کا ... چه پلَو له مخه لیری کا سبا شی
دَ جمال خوبی ئې زیاته دَه تر نمره ... چه دیدن وته ئې غټ گورې په چا شی
تر یانه پوری ئې گوڼه سی کوتره ... تر وَیل پوری ئې گنگ گویا طوطا شی
حبشی زلفی ئې پاس په سینه زانگی ... یمانی بارخو ئې گل غُندِی نما شی
مرگ می سل ځله قبول بیلتون دِ نه وِی ... دَ دې هسی یار بیلتون تر مرگ بلا شی
په مانې ئې مرده شو یو کرَه عید وی ... په خندا ئې جوهری لرَه ژړا شی
توری خاوری دَ رقیب په سر کا توئی ... چه گله له منځه وباسِی پخولا شی
چه په لیدو ئې نه ومرې خوشحاله
ځکه هسِی دَ جهان بلا په تا شی

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شی ... چه عارف دَ مصیبت شی عافیت شی
که فلک ئې دَ مزری په خوله کښې ورکا ... خدای دِ نکا چه عارف پکښې غارت شی
لکه باد کله ئې مخ کله ئې شا دَه ... بیهوده غرور دَ هر چا په دولت شی
یو لاله په غوړیده بل رژیده کا ... شگفتن دَ باغ دگلو په نوبت شِی
دَ یوه مانې شی سر دَ بل نړیبړِی ... په جهان کښې نوی نوی عمارت شی
وا ویلا ژړا ناره ساړه آهونه ... خو هم دا په ورځ و شپه په هر ساعت شی
دا همه چاری دَ ده دِی چه را کیږی ... یَوه خدایه کور دی وران دَ محبت شی
هغه شان لکه په تورؤ اوس په سپین دی
د خوشحال مجاز به کله حقیقت شی

---

١. ښنتیځلی او په تکلیف اخته.
٢. رانجا او هیر په هند کی دوه مینان وه چه په هندی کې ئې قصه مشهوره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه راغلی په حیله دَی — عقل ځکه عقیله[1] دی
که مثال ئې له ما غواړې — عشق مزری عقل نیله دی
آشنائی ئې دَ جمال ده — چه مین په جمیله دی
پروا نه پرې پرپری کا — اور څو بل په فتیله دی
خوار مجنون دَ عشق په کار کښې — سپک په قام په قبیله دی
هم خالق ته هم مخلوق ته — واړه کار په وسیله دی
دَ خبری په میدان کښې
نن خوشحال ختک قبله دی

چه ښکاره په آرایش کښې شگفته شی — صلوات ئې په جمال باندې گفته شی
آشفته کاندی روزگار دَ پرهیزگارو — چه ئې زلفی په عذارو آشفته شی
چه ئې نه وینم زه هسی ځلبلاند شم — لکه گل له عندلیبه نهفته شی
چه دَ غوږو دُر ئې نه وینم په سترگو — دُرگوهر می په هر باڼه سفته شی
دَ وصال په وخت هم خوب دَ عاشق نه وی — ترو بې وخته په هجران په سوخته شی
ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرَته ده — او که نه پرې به وگړَی الپته شی
زړه می وائی چه ورتلی په در ئې ایل کړَی — په هر ځای چه ښه محبوبه شنفته شی
وَ خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شی!

چه ادب لَرِی سړَی سړَی هاله شی — بی ادب سړَی سړَی کله باله شی
څه پتونه ئې په شمار په حساب ندی — که په چا د آشنایئ پت پاله شی
چه همت دَ سړی څو قدر ئې هونبره — دَ تمیز په تله هر سړَی تاله شی
دولتمن سړَی هغه بللَی بویه — چه له سینده ئې جدا دَ چا واله شی
هر سړی چه دولتمن شی که دانا وِی — په هر کار کښې دې نظر پخپل کاله شی
که دَ توری کار دَ ځوان دَی یا د نور څه — مصلحت دَی دَ هغه چه په زاله شی
دولتمن دِ په هنر په علم مټ کا — که هر څو ښایسته مخ وِی بیا پساله شی
څوک دنیا وته مریونه دی خوشحاله
شاه زلمیو ته دَ لوبو چنغاله[2] شی

چه ړانده وته اسمان ښئی یا ستوری — وایه ړُوند به ئې په کومه سترگو گوری
روڼا ورځ په ښاپیرک باندې تور تم شوه — روښنایی دَ نمر ښکاریږی په هر لوری
که څښتن ورته زورل[3] کا یا ښکنځل کا — مریی هم په زړه کښې هسی څښتن زوری
بیا به شنی په پاڼیو نشی وچی نوی — که باران د ببنکال په شیبو ووری
زور قوت دَ هر چا سم برابر ندی — څوک له ځایه زوروَر شول څوک کمزوری
راشه نن دی د نخاس ننداره وکړه — یو کالَی په بها بیری بل ئې پلوری
چا دَ سر دَ پاسه سور مندیل تړلی — ځنی هسی خوار حیران گرزی سر توری
دَ چا حکم دَ چا لاس دربانډِی نشته — پخپل بخت پخپل قسمت پریوزې غوری

---

۱. یعنی پېښې تړ، هغه شی چه د اوښ پښه په تړی.
۲. چنغاله هغه نجلیِ بولی، چه میړه ئې معلوم شوی او نامزده شوی وِی، اما واده ئې نه وی سوی.
۳. زوری کا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تلوار په اضطراب چه صبر نه کا
دَ خوشحال خاطر سیماب شو سرَه ښوری

چه می خپل مَین نیولَی تر آغوش دی   دَ جهان هوس می واړه فراموش دی
ساقی زه څه هوښیار نه یم باده راکړه   لیونتوب دَ لیونیو پرده پوش دی
چه پرُون ئې اهانت دَ می خور وکړ   نن هغه دَ میو ډک سبو په دوش دی
ساقی ترس دَ محتسب دَ دُرې نشته   چه بابا ئې دَ مجلس سرَه می نوش دی
هدایه وقایه څه لولې وَ ما ته   چه څما دَ نای ونَی په آواز گوش دی
دا گلگون شراب دَ کومی میخانې دی   چه صوفی ئې په جوعه سرَه مدهوش دی
دَ بهار په وخت به څه له میو اَوړم   چه سرود دَ مغنی په نوشانوش دی
بیا به دا گلوُنه نه وِی میخوری کړه   دَ بلبلو په آواز کښِ دا سروش دی
ډیر دَ باد سپاره په خیال تر ما تیریږی   همیشه پدا بازار کښِ پوشا پوش دی
چه په ډیر ارمان دَ یار له مخه بیل شو
دَ خوشحال په بخره هر کله خروش دی

چه لرې پخپله خونه کښِ خوشخویَ   دَ جنت هوا به هم کړی درې شویَ
دین دنیا ئې دواړه کښیوتل په لاس کې   چه په کور کښې ده خوشخویَ هم خوش رویَ
دَ بلبلو غوغا تل په هغه گل وِی   چه صفت ئې شِی له رنگه هم له بویَ
زه دلې له غمه مرم چه جدا کیږې   په شانه سرَه د شاه دَ زلفو مویَ
چرته ویر چرته سندری په جهان کښِ   که ئې گورې د هر نه دَی بې های هویَ

گلدستې دی دَ بهار را لَره راوړې   پیکه ښه راغلې په وخت دَ یار له سویَ
په جنت کښِ پراته چیری چرته درومی
چه خوشحال شړی عالم د یار له کویَ

چه په آن و آن په مځکه په اسمان دی   په غمونو په ښادیو کښِ انسان دی!
دا یوه څمڅه دَ ځان دینی بلا شوې   چه سړی سرَه ئې غم په هر زمان دی
دَ نامرد دَ مرد پدا تفاوت وشو   په نامرد شرم آسان دی په مردگران دی
مست هاتیان خونی مزری توری وکښلې   که دَ سر ویره دِ نشِی کار آسان دی
کشکه ته پدا دنیا همیشه پائې!   په احتیاط احتیاط کښِ ډیر خلق طوفان دی
که دَ ځان که دَ ایمان بد خواه می ډیر دی   ما په خدای باندِی سپارلی ځان ایمان دی
ننگیالی چه دَ اخلاص توره په لاس کا   ډیر لښکر ئې تر همت پوری کاروان دی
له اوله تر آخره څو روزگار شته   چه عالم باندِی غوغا کا دا جهان دی
په ښادی سرَه شریک دی اولسونه
غم یوائِې دَ خوشحال ختک دَ ځان دی

چه وربل دی په سپین مخ آشفته کیږی   په ماښام کې روڼا ورځ نهفته کیږی
که د مخ ښایست ئې دا دَی چه لیده شی   لا به ما غُندی پرې ډیر الپته کیږی
په ښو ئې اوښی ندِی آویزاندی   همگی دُرو گوهر دی سفته کیږی
یو ئې رنگ یو ئې نگهت یو ئې وِی پانِی   پدا باغ کې عجب گل شگفته کیږی
په ژړا می به پوهیږې خوب و نه کا   هغه څوک چه په گیسو ئې خفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال دَ خولي خبري خوشي ندي
دا همه دَ يَوه حاله گفته کيږي

چه مور پلار ځني آزار شِي هغه عاق دي
دَ عاق زويه ځاى دوږخ په اتفاق دي
هغه مور او پلار به خلاص نه وِي له غمه
چه فرزند ځني زوولي بد اخلاق دي
هغه زويه به آخر په خواري خوار شي
چه ښکاره ئې دَ خپل پلار نفاق دي
دَ اورنگ بادشاه په دور رسم دا شو
چه هر زويه دَ خپل پلار دَ سر مشتاق دي
نن هغه قطب آفاق گڼي خپل خپسر
چه گواه ئې دَ عاقوالي درست آفاق دي
با خلف زويه په گور خلف دِ غواړي
هر پدر چه د پسر په اشتياق دي
دا ځما همه گله ده دَ ټټوانو زيږي
را ئې وَ ښيه چه کوم پکښې تفچاق دي
د ټټوانو نه همه ټټوگي زيږي
که الغير ئې دَ عرب يا دَ عراق دي
دَ هغه اسلام اسلام ندي خوشحاله
چه بهتر ورځني گبر په ميثاق دي

چه د خولي ويَل ئې نور دَ زړه ئې نور وِي
دَ هغه به مخ په دواړه لوريه تور وِي
دَ باپوه سَرَه راضي نه يم په باغ کښِ
دَ دانا سَره قبول لَرم که اور وي
که په لاس کي ئې ډک جام کښيږدې څه سود دي
دَ هغه چه له ازله جام نسکور وي
نالايق زويه دِ خداى دَ چا لوى نه کا
چه په ځان دَ ده له خويه پلار او مور وي
ښه لايق زويه مور پلار په نيکي ياد کا
نالايق دَ پلار آزار دَ مور پيغور وي
يو لايق زويه دَ پلار کرهَ لوى ښه دي
نالايق په څه شمار که درې څلور وي
دَ غوولي زويه شور وِي پخپل کور کښِ
دَ ښاغلي په جهان کښِ شر و شور وي
که هر څو دَ سړي ډير زويه پيدا شِي
بيا په واړُو کي خو يَو زويه انځور وي
هغه زويه خو په گور ښه دَي خوشحاله
چه بهرام غُندي يواځِي دَ خپل کور وي

چه دا هسي سحرگري سترگي ستا دِي
په ناحقه دَ تقوا لافي ځما دي
پښتني جونه مي وليدې په سترگو
څوک چه تُرکي دَ خطا ستائي خطا دي
ښاپيريه که هر څو ستائي وگړي
ستا تر حسنه تر جمال په شمار د چا دي
تا چه وَويني مَين در باندي نشي
هغه زړونه غندي کاڼي دَ بيديا دي
واعظان چه يادَوِي دَ جنت حوري
ما پدا سترگو ليدلي په دنيا دي
يا به ستا زلفيني ونيسم په لاس کښِ
يا به سر درباندِي بايلم دوه وينا دي
دَ ناموس خبري مکوه خوشحال ته
عاشقان له نام و ننگه بي پروا دي

چه مي کړي هر آثام دي
که په خوله که په اندام دي
اوس له واړو توبه گار يم
په اخلاص مي دا کلام دي
ته کرم را باندِي وکړه
شتا کرم په هر چا عام دي
په دوه سترگي مي منلي
چه دَ شرع هر احکام دي
واړه امر مي قبول دي
ترې توبه چه نهي نام دي
استقلال دَ توبې راکړه
دَ شيطان دَ بلا دام دي
ما ساته دَ ده له شره
نفس مي مدعي خودکام دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په توبه کښې ثبات راکړه
لکه حکم دَ اسلام دی
پخپل لاف به هيڅ ونګړم
که زه لافې کړم لاف خام دی
چه توفيق له تا نه نه وِی
دَ زاهد زهد حرام دی'
په هغه لاری می بيايه
چه پرې يښَی بنی ګام دی
نور به څه کړم ډير خواستونه
دا يَو ما لَره تمام دی
چه ثابت وَلاړ په دين دَی
دَ خوشحال باندی سلام دی

چه په زړه ئې ګرزوی وړې وړې[1]
يَوه ورځ می به له وره وشړې
چه په تا پوری ئې زړه نه وِی ترلی
په هغه پوری زړه څه لَرَه ترړې
که می وړمی ساړه ډير وِی قبلوه ئې
مړې ايرې دَ نغری څه لَره لړې
چه ځير ځير ئې مخ ته ګورم نه مړيږم
دا ځما سترګی به کله شی مړې
ستا خوږی شونډی نبات دی رقيب مچ دی
ښه خو دا چه ئې له شونډُو وَشړې
څو ځوانان دِ پخپل ځان دِ کښينولی
لا به څو در باندِی کښينوې زړې
ياره ته چه له اغيار سَرَه خندا کړې
دَ خوشحال په لړمانه درومی چړې

چه د بخت د تالو سپين دِی تور به نشی
چه شيرين دِی له ازله شور به نشی
هر چه غوږ دَ محبت لَرِی په زړه کښې
که پرې زرکالونه تير شی سپور به نشی
د دې نورو بازارونو خپريدل شته
يو بازار دَ محبت دَی خپور به نشی
خو چه وَزيرِی له موره چه بد ذات وی
په ورورئ ئې غلط مشه ورور به نشی
چه له ياره سَرَه کښينم رقيبان مِی
تل په بد نظر کاته کا کور به نشی
څوک چه زور سَرَه ښکاره کا و زيانيږی
که پخپله بوسه را کا زور به نشی
هسی نه چه زور می نشته زړه د ګورم
ته پخپله مهر وکړه زور به نشی
و هر چا وته رسيږِی خپله بخره
چه ئې پلی په ازل کړ سپور به نشی
لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده
مسافر په لار ولاړ يم پور به نشی
که هزار ځله حکمت هنر تدبير کا
دَ خوشحال په باب چه شوِی نور به نشی

چه په حسن په ښايست دِی زورَ وَرِی
دَ هغو وائی بدلی يا سندری
رغيده ئې ستا دَ خولی په دلاسا دی
دَ رنځورُو دارو ندِی له تا ليری
ما چه ستا دَ خوږو شونډو لذت بيا موند
نه می شهد په غرض دِی نه شکری
عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا
چه پرې رايشی دَ عشق خونی لښکری[2]
د ښو په تير ئې بيا سَرَه پاش پاش کا
که خپل زړه وته پوښم دَ صبر زغری
تريانه دِ دَ خطا آهو خجل شی
چه په شين شين يون کړې ښيوه ګرِی
يو نظر په درست صورت علامت وکا
په مثال لکه بخری وچی سری
تر خوږه خندا دِ ځار شم راته خانده
چه پريوان کړې په ما لعل و مرغلری
چه څوک بې عشقه څه وائی باور وکړه

---

١. دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښې نسته.
٢. چه پرې رايشی تنها دَ عشق لښکری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه باد دِی په خوشحال هغه خبری

چه دَ خپل عقل وَیل کا هغه کله خرد مند دی
چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم دَ عقل بند دی

چه می فهم فکر وکړ پدا خپله دانائی کښ
بل نادان را ښکاره نشو که نادان دَی خود پسند دی

تر مشرقه تر مغربه چا دا هونبره جهان وَغوښت
عقل علم هم دا هسی په جهان کښ چند در چند دی

گډ شه وغواړه باغونه په هزار رنگه میوې خوره
راشه راشه راته وایه سَم دَ واړو لذت خوند دی؟

لعل الماس دی په جهان کښ دُر مرجان شته دی مشکنې
واړه هیڅ پوشیده نه دی دَ هر چا قدر څرگند دی

هر سړی چه محنت نکا هغه لکه راحت مومی
راشه رنځ قبول کړه که ته گنج غواړې ښه پند دی

که ته راشې له اسمانه جبرئیل شې پدا څه شی
خوف رجا راوړه اې ځانه کاردَ توری یا دَ شخوند دی

ځوک چه حکم ریاست کا سیاست دِ کا په شرع
اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دی

ډیر به ښه ښه زویه راوړی دا نه پلاره څلور میندی[1]
نن په واړه پښتانه کښ یو خوشحال لایق فرزند دی

چه امید پدا ایام لی
دا امید ئې نا تمام لی

عافیت غوښتل له دهره
دَ سبا هیله له شام لی

کل امید خامی تکیئې دِی
ځوک به څه تکیه په خام لی

په سراب دَ تبږی خوی دی
دَ اوبو گواهی مدام لی

زه له غمه مخ جار باسم
دَی را وړاندی شی سلام لی

په هیبت دِ ناست و خیز کا
چه مزری څخه مقام لی

دغه خون په خپله غاړه
چه دَ بیم په ځای آرام لی

دَ خوشحال بلا هغه شو
چه سوگند دَ ده په نام لی

چه پخوا می په خاطر نه وې لیدلی[2]
فلک ډیری نندارې را وَښیلی

وار په وار می واړه ولیده اغیار وه
چه همیش ئې دَ یارۍ لافی وَهلی

په بخښښ ئې نر ناحقه غلطی کړې
وار په وار به جهان واخلی واړه خپلی

چه خبر له ځانه نه وه ما خبر کړه
له هغوی څو خبری وارویدلی

نه هغه شته نه په خوله کښ هغه غاښ شته
چه به ما په اننگیو وه چیچلی

چه په خوله می کښلول پرې نازیدلم
دَ هغو دَ خولې می وارویدې ښکنځلی

چه ئې نن وکړې په چا کانده په تا شی
ویرِیا ندی چاری واړه دِی په تلی

چه همیش به په تسلیم راته وَلاړ وه
دَ هغو می څو ناسازی دِی زغملی

دَ جهان گلونه واړه بی وفا دِی
بیهوده ورباندی مینی کا بلبلی

کشکه زه یو خر غځکی وَی سړی نه وی
هونبره چاری سړیتوب را ونمایلی

دوه رفیق دِی دَ یوه په وَیل بږغ کړم
دا دوهم را باندی غرپ وهی چه غلی

نه د دین نه دَ دنیا دی ځنی نوری
دَ یاغی دَ ایل په منځ کښ و بلبلی

چه اوربشی کرِی کله غنم وشی
پټه نه ده چه کرې هغه آخلی

یو ئې ټوله په محنت گا بل ئې یوسی
راشه گوره چا اولجه کړه چا ساتلی

---

۱. نه پلاره او څلور میندی، نه اسمانه او څلور عنصر دی.
۲. چه پخوا په خاطر نه وې ما لیدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا دارو دَ لیونتوب وکړِ خوشحاله
یا ناحقه دروغ خلقه سَرَه ملی

چا ئې راز د خولې تحقیق ندی موندلی
که صفت ئې واړه خلقو دَی ویلَی
په چشمانو کښې ئې سحو دَ بابل دی
په ملال کاته کښې ما لیدلَی
یَو نظر ئې راته وکړ نور په تله شوه
د ما زړه وړی دَ ښو په تار پییلَی
و چمن لَره چه دروممِ تللَی نشم
د مخ باغ ئې تر لَمنی یم نیولَی
په هر لوری کښلی ډیر دِی خلق وائی
څوک دِ یَو راته ښکاره کا هسی کښلَی
چه و مرگ وته می مینه ستا غمزه کا
خدای دَی ستا له لاسه روغ کا د ما څلَی
تر جلب نیولَی تل باندِی سپارلی کا
زړه می پټ مړنی سپور دَی خال دِ پلَی
چا به نې دَ عشق له کاره بل کار نه کړ
د خوشحال دَ خولې ویل که چا منلی

چه سړی تر عقل تیر شي مخبط شِي
زیست روزگار دا مخبط سَرَه غللط شی
دَ حرص دریاب تر شرقه دَی تر غربه
حریصان پکښې غوټې خوری لکه بط شی
نن څما بیړیَ لاهو شوه په دریاب کښې
لا به کله دا لاهو بیړیَ په شط شی
د ته درزی جامی قدر قیمت ډیر وی
دَ اَغوستی سر و پای قدر وسط شی
غاښ وتلی ږیره سپینه ازمویښت دی
لا د ما و عاشقیَ وته نمط شی
جاودانه خوښی دا ده په جهان کښې
چه دِ زړه دَ عشق په کار کښې منبسط شی
ښایسته یاران می هسی ملک ته ولاړل
چه نه ځای دَ پیغامونو نه ئې خط شی
دَ خپل یار وَ تیغ ته سر کښیږده خوشحاله
دَ قلم خوبی هاله گڼه چه قط شی!

چه دَ لویو کتابونو دانشمند وِی
دَ هلکو کتابونو په کار بند وی
چه خرما ئې دَ بلوټ نه وِی خوړلې
و هغو وته پټوی[1] خرما خوند وی
چه دَ هند په شکر قندو خبر نه وی
و هغو وته گاځری شکر قند دی
دَ اټک په مناره به نظر نه کا
چه هغه ته دَ دهلیَ ملک څرگند وی
هر سړی دَ خپل وطن ثنا صفت کا
د هر چا تر فهم کښلی خپل فرزند وی
دَ ناپوه سړی دَ پند سَرَه کار نشته
ما چه ولیده دانا محتاج دَ پند وی
زه خوشحال ئې دا دانش په سترگو وینم
دَ هر چا چه بده پوهه غلط سند وی

چه ئی مخ تر گل زیبا دَی یار څما دی
چه په مخ ئې عندلیب شوم کار څما دی
چه ئې تش په کوځه تیر شوم لیونی شوم
که ئې ووینم په سترگو زار څما دی
که واعظ می له ښه مخ له مینې نیسی
که می لاسورباندی بر شی پلار څما دی
بې له کښلیه زیبا مخه که گلزار دی
چه هر گل وته نظر کړم خار څما دی
چه هر لوری وته دروممِ په غم اوړم
ته به وایې غم یکلخته ښکار څما دی
همیشه به په ما وار دَ رقیب نه وُ
بیا له خپله بخته خوښ شوم وار څما دی
دَ خپل یار سَرَه دوږخ څما قبول دی
که بی یاره جنت مومم نار څما دی

---

۱. د میزری دانه او تخم (دریاب، پښتو لغت) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بت پرست کله دَ بت له مینی اوړی زه که مینه دَ یار پریږدم عار ځما دی

زه خوشحال چه دَ منصور په مذهب خوښ شوم
اوس څه غم چه زه دَ دار یم دار ځما دی

چه دَ خلقو نیکخواهی لَرِی په زړه کښ مبارک شه بادشاهی لَرِیی په زړه کښ
که ئې غوږ دَ دانشمند په نصیحت وی څه عجبه آگاهی لَرِی په زړه کښ
دَ ناصح په نصیحت به اصلاح نشی هر سړَی چه تباهي لَرِی په زړه کښ
دَ مردانو په معراج به ورتلی نشی که دَ سعيِ کوتاهی لَرِی په زړه کښ
مختورن دَ دواړُو کونو نه دی څه دی چه هر چا سرَه سیاهی لَرِی په زړه کښ
نیک بختان به اندیښنه کاندی دَ نیکو گمراهان به مناهی لَرِی په زړه کښ[1]
په هغه هنر کښ ټینگ اوسه خوشحاله
هر هنر چه سپاهی لَرِی په زړه کښ

چه ئې تل کښیښوې په سر دا خیال دړیَ تور ویښته شو دَ هغی سپینی وړیَ
دَ روانو اوبو کار دَ عمر یَو دی بیا به ورځ و شپې را نشی دَ نړیَ
محبت بې خدایه واړه که ئې گوری دَ دریاب په مخ دَ خلیو پل تړی
ته پدا حسن جمال چه درته گورم نه پوهیږم ښاپیریَ یی که سړی
په مدد دَ باد نه رسم مراد ته که هر څو روانوم دَ زړه بیړیَ
ستا دَ زلفو له ښاماره ویره نکا چه تر خوله ئې ستا دَ مینی شی جړیَ
دَ خوشحال زړه په تقوا کې لکه غر وُ
ستا په مینه یکباره شو و ووړی

څو بیږیَ پدا سیند کښ ډوبی ولاړی[2] چه تخته ئې مونده نشِی که ئې غواړی
فراق هر څه ته لمبې دِی لگولیِ لکه لوند لرگی په اور یښی څو ژاړی
غم ښادی سرَه تړلیِ دِی له ځایه هغه هونبره به وژاړِی څو د وياړی
چا ئې نوم راته وا نه خیست چه دَ چا دِی مناري میِ ډیرِی وَلیدې وَلاړی
په زرو رنگه غمؤنه دَ جهان شته په زرُو رنگه نارې واوره دَ خراړی[3]
لکه رای ځما دَ زړه هغه لا نور دِی خلق څو خبرِی کاندِی غاړِی غاړی
دا طومار څه هسی نه دَی چه تمام شَی غوړوَِی ئې پټوی ئې، لولی نغاړی
دین دنیا لَرَه په کا و خپله کرده ده لوند وِی حلق د هر سړی پخپلی لاړی
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دِی د بادشاه تر خوا نه به گنم خځاړی
غافلان په غوږ کاڼه دِی نه ئې اروِی
دَ خوشحال ختک دَ خولې خبری لواړی[4]

څو چه مینه دَ دنیا پر یوزی په زړه کښ هونبره غم شدت بلا پریوزِی په زړه کښ

---

۱. نیک گردار سره به فکر وی د نیکو بد بختان به گمراهی لری په زړه کې
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. یوه کوچنی الوتونکی دی.
٤. یعنی سختی او درشتی او سپینی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک له ځایه پاکیزه ځنی ناپاک دی | دانا پاکو بد په دا پریوزی په زړه کښ
په یوه ښیښه کې شاش د قارورې دی | او دَ بلی ښه صهبا پریوزی په زړه کښ
چه څه وینی چه څه اروی چه خه وایی | د سړی هغه هوا پریوزی په زړه کښ
چه څه نه وینی نه اَوری نه څه وائی | وایه کومه تمنا پریوزی په زړه کښ
نیک و بد پخپل قسمت وِی له چا نه وی | په ناحق کینه له چا پریوزی په زړه کښ
نه په پند ځی نه په بند ځی نه په نور څه | چه مزه دَ ناروا پریوزی په زړه کښ
چه صحبت دی له چا کیږی هسی ته شې | هم هغه خو یو نه پریوزی په زړه کښ
دَ بلبل محبت یو دَی که بلبل وی | چه د گل ئې هر سبا پریوزی په زړه کښ
نا آشنا عالم دَ چا په فکر گرزی | اندیښنه خو دَ اشنا پریوزی په زړه کښ
د بهار په وخت دا درد وِی دَ دردمنو | چه ئې سیر دَ صحرا پریوزی په زړه کښ

د خوشحال غندی به بیل شی له عالمه
د هر چا چه دا سودا پریوزی په زړه کښ

څوک به ستا د مخ نقاب کارتِ پتی | څوک به ستا به اننگیو کښیږدی گوتی [۱]
که دِ بیا نِوی شیوې په خاطر نه دِی | د وُربل غوتیۍ دِ څه له ده آرتی
مظلومانو وته څه خو نظر وکړه | په دربار دِ فریادِی دِی څیری ختی
چه ئې پسی شاله ما هونبره ویل کړه | مخامخ د هغو ولی ژبی نښتی
پخپل یار به یې کیدې دا هسی شندی | چه همیش ئې د رقیب خبری نغوتی
یار په هر لوری جلوه کا ورته گوره | که دِ نه دی د لیدلو سترگی تِتی
په نوروز کښ دا غزل واخله مطربه | په آواز به دِ بلبلی شِی ساکتی
گل ته چا دا هسی زیب و حسن ورکړ | چا ئې هسی تِه په تِه پاڼی پرانتی

د خوشحال په پالنگ بیا راغله سرشاره
په زعفرانو په چووه[۲] لَړلې ختی

څوک په لوری دَ کعبه ځِی په هی هی | څوک د یوری لَره چلیږی په جی جی
دواړه توکه په معنی په حقیقت کښ | په هر لوری غوزوی واړه دی دی
عاشقان ئې سل هزار یَوه معشوقه | په هر لوری ورپسې دی په پی پی
څوک په کور دننَه ناست ور سره کیل کا | څوک همیش ور پسی گرزی په لی لی
میخانه یَوه هزار پکښی خمونه | دَ مستانو ئې نارې دِې چه می می
که همای دی که کجیر دی که کرگس دی | دَ هر چا می خپل خپل شان دی خپل فی فی
که څوک وصل د خپل اصل پسی غواړې | چه ناری دَ خدایۍ وَهی نی نی

زه خوشحال چه دَ وحدت په میو مست شوم!
وایم دا چه کاوس کله وُ کې کې؟

ځما خرابه دله ته یو څرنگه خراب شوې | چه وو در څخه لاړل، په هر څیز پسی کباب شوې
دَ مښکو دور تیر شو دَ کافورُو دور راغی | چه نوم د د شباب وُ په نامه دَ شیخ شباب شوی
دَ باغ دَ نرگس دِ هم لکه تازه وه هسی ندی | دَ باغ دَ لاله گلو دِ هم باڼی پیچ و تاب شوې
دَ خولې حقه دِ ډکه په کوهرو وَه خالی شوه | په حزن په حسرت دَ یوه هر دِرِ نایاب شوې

---

۱. د دې بدلی د بیتو د پای کلمې په اوسنۍ املا په (ی) کښلی کښږی.
۲. څووه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په باغ[1] به د ِ چه کښلیو ښایسته بلبلو ږغ کړ — یوه بلبله نشته ثمرې ئې دَ غراب شوې
بیږیٔ د ِ دَ سینې په زور چه پاسه تله په غرونو — غوټه خوری پکښی گرزی اوس خسړی دَ دریاب شوې
مزری به د ِ له ترسه په هیبت وه په کوهسارکی — نیژدې درته ویغ ویغ کا دَ گیدړو لا جواب شوې
چه ډکی په ښو مښکو په عنبرو هغه خولې وې — بد بوئ چار چوبې د زمانې په انقلاب شوې
په عمر چیری وینښ وې بیا به هم چیری ویښیږې — هَی هَی دَ خوشحال بخته ولی دا رنگه په خواب شوې
پیرې لَړِی خوشحاله دَ اسمان نندارہ وکړه!
چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

څما مرگ هغه زمان دَی چه رشتیا دَ یار هجران شی — که هجران له منځه وَوزی نور به هر مشکل اسان شی
زه به ځان جهان ښندَمه، په اشنا پسی به ځمه — پری به پاسه قدم ږدم، که دښتونه بیابان شی
تا زړه ورکړ یوه هرنه یوه هر یوه بشر نه — لکه اوبه دَ جوی له سَرَه هوری ځی چه بیل روان شی
یَو خدنگ ئی وَویشمه وائی بل به دی هم ولم — ورته پروت سر می نیولَی چیری نه پدا پښیمان شی
ما دَ شاه دَ خولې سودا کره په کروړونو ئی بها کړه — خوله ئې لنډه دَ هر چا کړه مگر دا په شاه جهان شی
له یو هسی می روزگار دَی، چه گه یار کله اغیار دی — په همه کاره هوښیار دی خو په ما باندې نادان شی
دَ خوشحال خاطر سوخته دَی ستا په جور آموخته دی
درد و غم ئې اندوخته دی هم دا درد ئې بی درمان شی

څما مَینه یاره چه نن ناست څما په کټ یې — مونډلی مه په بخت یې که مونډلی می په مټ یې
آرام شته دَ زړه کام شته دَ چمن لاله غوړیږی — په دَور دَ شرابو ساقی ولی هسی لټ یې
نه دین لَرم نه دل لَرم نه صبر شته نه عقل — په دواړو سترگو ورځیو تا لا کړونی دَ درست هټ یې
چه مخ وته دِ گورم لکه نمو هسی ځلیږې — قربان دی تر جمال شم په معنی تر نمره غټ یې
چه ته را ښخه نه وې یو کنگال[2] دَ زمانی وم — پادشاه دَ درست جهان یم چه له ما سَرَه لټ پټ یې
پیری به په گلزار کړې که بلبله دَ گلزار یې — گندگیٔ لَره به درومې که په اصل تور گونگټ یې
دوه درې حجانه څه دی چه ئې ته په مخ کې نیسې — په زر پردو کښ کښینه بیا د ما وته په چپټ[3] یې
په خوب په بیداری کښ همیشه په فکر ستا دَی
اورنگ وته خیبر دَی وَ خوشحال وته کوهټ یې

څما زویه دَ ننگ ندی نمر پټار[4] دی — پرې پوهیږم چه همه واړه مردار دی
نه ئې لویه اندیښنه نه ئې لوی کار شته — دَ مغلو وَ طباخ وَته تیار دی
دَ منصب دَ اضافو خبری کاندِی — په عزت په حرمت کله خبردار دی
اتفاق یگانگی ئې سَرَه نشته — همگی روان په بیله بیله لار دی
یَو څرگند قابل هرگز په دوی کښ نشته — که و دیر شو ته نیژدی د ما په شمار دی
په الکش الکش[5] ئې ستړی کړم ښکار نکا — د کوټه سپیٔ کوکری پکښی سه چار دی
یو څو دی پکښی هرگوره ن پکار دی — دا نور زویه می لا لږ او ډیر پکار دی
نه دَ نوم دی نه دَ شرم نه دَ ننگ دی — اندیښنې ئې د ناکس دَ ناسردار دی
نه له پلاره نه پیدا دی نه له موره — خو صندوق بخچې ئې دواړه مور و پلار دی

---

۱. په باغ کښ چه د کښلیو.
۲. د شیدو ککړ لوښی چه اوبه ولغړوی، کنگال یې بولی.
۳. دا کلمه په یوه نسخه کې چټ لیکلی ده.
٤. برگ بروگ ځناور یا مار.
٥. په الکیش په الکیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه به تلل دَ نا قابل سړی دَ وړاندی   څو دا هسی بیرقونه نگونسار دی
شکایت له نورو مه کوهَ خوشحاله
چه خپل زویه هم په ننگ له تا ویزار دی

خلقی واړه دَ شاه د خولې په غم دی   چه د شاهی خوله ئې کښل کړه هغه کم دی
چه د شاه د زلفو خیال لَری په زړه کښ   هغه تل په زړه پریشان په صورت خم دی
که په زړه باندی ئې زر داغونه جوړ شی   چه دَ یار له داغه آه کا هغه گرم دی
عشق یو څه عظیم بادشاه دی که ئې گورې   چه گدا ئې له سلطانه محتشم دی
ته دَ عشق سپروته سهل نظر مکړه   چه بې زرو ب لښکرو لکه جم دی
دا دَ عشق د گدایانو هسی چار ده   چه د فقر په جامه کښ محترم دی
دَ چندنې دَونی ځکه بوی روان شو   هر چه ولی ئې دَ عشق په اوبو نم دی
چه له عشقه خبر نشول خدای ئې واخله   که ظاهر صورت بادشاه دَکل عالم دی
د آتش لمبه کړو لَره پیدا ده   په هغو دَ آتش څه غرض چه سم دی
که په زړه زخم لرې دارو طلب کړه
د خوشحال وَیل دَ خوږو زړو مرهم دی

خدای راکړه په غیږ کښ د رویبار منت را باندی   سپینه خوله سرې شونډې دواړه زلفی آویزاندی
یار را سَره یار دَی د هر غم می غمگسار دَی   غم اندوه می نشته چه رقیب را رخه[1] کاندی
پریړده چه پرې سوځی ستا د مخ بلا آخلې   عشق دِ لکه اور دَی عاشقان دِ لکه سپاندی
دا څه بارخونه دی، نه پریشانی توری زلفی   پروتی دِی په گلو د سنبلو پاڼی تاندی
زه ور پسې درومم دَ یوه نظر په طمعَ   بیارته نظر نکا هسی درومی مخ په وړاندی
بخت نه دَی نور څه دَی په دا هونبره ډیره مینه
ژاړی رخه کړینی چه خوشحال خټک ته خاندی

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نیولَی   څه بده بلا وې زړه ما نه وې پیزندلَی
له کبره ډیره خیاله به څه سم وایی و چا ته   دَ کلی د محلت سَره چه زیست کا نا نمنځلَی
له گوره نه به پاڅی رنگینه جامی اغوستی   دَ حشر په ساعت به هم څرگند وِی تا وژلی
چه سترگی په رنځور کړې برنده کښینی خوری زلفی   چه غټ به درته گوری یویو مرد بویه بللی[2]
هر گز به اروېدلی دَ لیدلو مخی نکړم   خوبی دَ یوسف اروم ستا جمال می دَی لیدلی
په ورځ دَ جدایی ِ څوک مه وائی و ما ته   مرده وته هم کله نصیحت دَی چا ویلی
که پسله مرگه زړه دَ خوشحال وگورې په گور کښ
هر گز به دَ ښه مخ محبت نه وی ځنی تللی

خلق نادیده دی په خبروُ پسی ځغلی   ځار تر عارفانو چه په حال دی پوهیدلی
دو اویا مذهبه پکښی هونبره قال و قیلَ   واړه سر هوا پخپل مطلب پسی دی تللی
ډیر دی کتابونه مشتمل په دیرش حرفونه   کل واړه که گورې له الفه دِی زوولی
سل بهی سل سیبه چه ئې مات په یَوه ځای کړې   سل به بلل نشی سَرَه یو دی لا لیدلی
واړه نور دَ نمر دی هم دَننه هم دَباندی   هر چرته دا نور دی په هر ښهر په هر کلی

---

۱. حسد او بغض.
۲. یو یو بویه مرد بللی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال خټک یم دَ رندانو په مذهب کښې
نور وَیل می نه زده مختصر دِی ما وَیلی

خوله دی غنچه گل ده تور گیسو دَ سنبل پاڼې   پښې دِ دی دَ زرکي سپینه غاړه دی دَ زاڼې
شونډې دِ ژوندون بخښي په سترگو کړې خونونه   ژبه دِ شکَری ده دننه زړه پاڼې[1]
مهر دی له دله لکه مو له مخه ورک شو   راشه نا ترسی لُور دَ ترک که د پټاڼې[2]
هیڅ پرې نه پوهیږم دا دِ زنې که منه ده   خال دی دَی په زنې که دانه ده د ممانې[3]
ته په پالنگ پریوزې زه حیران په فکر لاړ شم   پنډ دَی دگلونو که دا ته پټه په پاڼې
زه هغه خوشحال یم چه دی راز لَرم ساتلی
ولی هسی وایې چه تا عشق نزده نا ځانې[4]

خندنی هسی لر بر گرزی برسیری   برابر په تورو وریشی سر تیری
یَو مرغه په سر و په سپینو قیمت مومی   بل هزار حیله په توره پیسه پیری
په غوټه کښې ټپوس کله لکه باز دی   که ئې خلق دَ منگلو څښتن شمیری
مړنی لیوه حمله په ښکَر وَر کا   د نامرد یا په ورغومی یا په لټیری[5]
دا دوه څیزه پټوه په څه به پټ شی   د نامردو نامردی د ښځو نمیری[6]
اوښتو لره پخه کوتر بایده دی   دَ باز یو هنر هیڅ نزده کټمیری
په جاهل خلق کښې ورک شوه چه عاقل دی
یو یو بیت به دَ خوشحال پیری په زیری

خسته زړه می چه نگار هورې هورې وی   هو بلبل می چې بهار هورې هورې وی
زه ئې ځکه دَ زلفینو په ارمان مرم   هر څوک وائی چه گنج مار هورې هورې وی
که ته غواړG ورځه رقیبان گوره   د گلابو گل چه خار هورې هورې وی
د ښادیِ خوان ئی نورُو وته کښیښې   غم ئې واړه چه دَ خوار هورې هورې وی
په هیڅ رنگ ئې اوښته ور ځنی نشته   لیونی منصور چه دار هورې هورې وی
ټپوسی می په مردارُو باندیِ گرزی   وهندی[7] شهند چه ښکار هورې هورې وی
په گلونو باندی گښت گاندیِ بلبلی   پروانه غریب چه نار هورې هورې وی
نه په باغ وِی نی په راغ نه په بل لوری
د خوشحال خاطر چه یار هورې هورې وی

خټکی له خټکیو نه خوند آخلی   همسایه له گاونډې نه پند آخلی
څه به غم دَ صغیره گناه هغه کا   چه په غاړه کبیره څرگند آخلی
هوښیاران دَ نیکخواهانُو وَیل نغویږی   نا پوهان دَ بد خواهانو سند آخلی

١. مطلب ئې پان دی، چه خوله سره کوی.
٢. پټان یی.
٣. میوه ده چه په غره کښې کیږی.
٤. نادان یی.
٥. دا کلمه په یوه نسخه کې لیری لیکلی ده، دَ سیند خاوند کښلی دی، چه لټیره یعنی یله گرد او بیهوده.
٦. د ښځو حیض راتلل (دریاب، پښتو لغت) .
٧. یعنی زننده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ مظلوم آهونه کاږی د غره سیځی
ظالمان به آزارُونه چند آخلی
دَ هغه لاسونه مه سیځې په اور کښې
چه له پښو دا بندیانو بند آخلی
که په زړه کښې ډیر غبار دَ غلیم پروت وی
پرې خوروه چه غبارونه شخوند آخلی!
خوشحال خپلو خوږو شونډُو وته پریږده
چه طوطا خوږه مزه دَ قند آخلی

خوږې شونډې دی شکری ندی څه دی
کښلی غاښ دِ مرغلری ندی څه دی
بی له تا چه راته نور مخونه ستا ئی
دا و ما وته خبری ندی څه دی
چه تسخیر په تورو سترگو کا دَ زړونو
سیه چشمی سحرگری ندی څه دی
چه د زلفو په خنځیر ئې مزری بند کړل
هوسۍ سترگی زوروَرِی ندی څه دی
چه د باغ سبری ئې پستی تر قامت دی
پښتنې په قامت ستری[1] ندی څه دی
وایې نوری مینی لیری کړه له دله
ستا دَ مخ په دور لیری ندی څه دی
چه لاشه[2] ئې دَ خوشحال په زړه څو خیبری
سرې لښتۍ ئې سرې بنبوری ندی څه دی

خبر ور څخه نه وم په څه خیال راغله پیری
په لوړو په ژوَرُو دم در حال راغله پیری
د سترگو په جوهرو می په سی[3] کښې را ښکاره شوه
په مښکو په گوهرو می په کال[4] راغله پیری
تر مرگ څه کمه نده ما ئې ښه نداره وکړه
په زور او په قوت په ملک و مال راغله پیری
په زړه چه را په یاد شی دَ ځوانۍ تلاښونه
دَواړو تلاښونو پایمال راغله پیری
دَ مخ ده که دَ تن ده که دَ لاسو که د پښو ده
د کل واړو خوبیو په زوال راغله پیری
اقبال په مثال گل دی تن په مثل لکه بوټی
په تن باندی چه راغله په اقبال راغله پیری
ور درومه آئینې په یَوه کنج[5] دَ مخکی پریوزه
د کښلیو په جمال په خط و خال راغله پیری
چه جونو وَته گوری خجالت ورځی پخپله
په عشق او محبت کښې انفعال راغله پیری
نه ښکار شته نه گزار شته اوس دِ جوړ سلامت گرزی
دَ تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پیری

دا چه گرزی کښینی پاڅی پایڅی لنډی[6]
شانکی وَهِی وربلی څربی لنډی
دا همه واړه رهزن د طریقت دِی
خپلی خونی لَرَه وَړِی پردیَ گنډی
نیک و بده چه و چا وته رسیږی
پخپل ځان تړی دا دواړه په ډوډنډی[7]
د عالم رخنی تړه په سبا دَی مره
خبره نه دَی دا گیدی[8] له خپلی انډی

---

١. یعنی جگی او لوئی.
٢. لاشه یا لشه یعنی نیښې.
٣. محشی لیکې چه سی د ابجد په حساب ۷۰ دی یعنی پر اویا کالو می د سترگو لیده لږ سوه.
٤. محشی ورته لیکې چه مطلب له مښکو تور ویښته او له مرغلرو سپین غاښونه دی، او کال په ابجد ۵۱ کیږی چه پر دغه سن ویښته سپین او غاښونه وزی.
٥. کنج دزنگ پریوزه.
٦. دا بدله عیناً ولیکله سوه اکثر لغات او ابیات ئی حل طلبه دی.
٧. په بله قالمی نسخه کښې (ډوند) کښلی دی.
٨. گیدی سید راحت په معنی دَ خره راوړی دی یعنی دا خر له خپله انډی (بار) خبر نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و رنځور ته ورکوَه صحت په نذر[١] کښلي زوی[٢] په دروغ ورکړه و شنډې
قتلولَی ورکولَی باور وکړه چه هم دا دِی په دنیا کښې دَ دین خنډې
چه به بی خدایَ یقین په نور څه کاندی د هغو دَ ایمان یووړی شیطان ونډې
عالم کفر ته وباسه په زمان کښې دَی تر خپل ایمان وتَلی لا په څنډې
شرعَ منډه[٣] د بنی ده چه ولی دَی یو قدم په بل سر نه درومی له منډې
دا ئی ذکر دَ کامل نه دَی اخستی لکه خرونه ناری شوری[٤] وهی ترنډې
لا به کله دا سگان وژنی خوشحاله
چه به دا ثواب حاصل کړی پنډې پنډې

دا چه وايې چه ډېر مهر په فلانی کړی په یاری دِ رضا نده بهانې کړی
ستا وصال په دعا غواړم نه ئې مومم ما په ډېر ورتله راتله سترِی ستانې کړی
زړه مِی ستا وَ تیر ته نخښه دَی قتال! پرې به کله جوړ دَ غشیو پر خانې کړی
چه جمال وَته دی گورم حیرانیږم خدای په ما باندِی یوسف دَ زمانې کړی
سحرگر په سحر توری اوبه پړن[٥] کا تا څما اوښی په مخ دانې دانې کړی
زه چه شونډِی ستا په شونډُو باندِی کښیږدم وایم نوشی می دَ مو پیمانې کړی
څما زړه لکه مزرَی وُ خاوند خدای می ستا دَ سترگو وَ هوسیُو ته ژانې[٦] کړی
دَ خوشحال په دود به ستا ورته پراته وِی
چه په پښو ئې ستا دَ زلفو زولانې کړی

دا چه وايې چه دا بدکړې یا دا ښه کړی[٧] که رشتیا وایم زه نه یم واړه ته کړی
چه په بین الا صبَعین[٨] زه خبر دار شوم په لحظه لحظه کښې څه چاری په زړه کړی
په خطا باندِی عطا په طاعت قهر چه په وهم فهم نه وِی هغه وکړی
دا چه اوس وَ واړه خلقُو ته رسیږی چه دِ کړی په ازل دِی هغه کړه کړی
دَ هر چا په باب چه شوِی هغه کیږِی په هیڅ رنگ به خپل مبرم حکم نور نه کړی
چه بیگاه ډکی په شهد و په شکر دَی په سبا دَ هغو خولو خاورُی په خوله کړی
چه هر دم د العطش نارې وهینه په ساعت ئې د مقصود په رود اوبه کړی
په یوه مځکه یوه باغوان کَرَلِی عباسی گلوُنه زیړ و سپین و سره کړی
د سحر گټنه ډیره تر هر څه دَه څنی څنی ورته ویښ ځنی اوده کړی
چه په تور ویښته مغرور پخپل پرهیز شی دَ صنعان غُندی ئې خوار په سپین ویښته کړی
آلوده لَرَلَی درغَی درگاه ته
هیڅ می نزده چه به حال د خوشحال څه کړی

---

١. دا کلمه په ټولو نسخو کښې نظر راغلی ده مگر نذر به صحیح وی.
٢. کښلی زوی ورکوه دروغ د شنډې.
٣. دی کلمی ته محشی لار ترجمه کښلی ده.
٤. ښوروی ترنډې.
٥. شیدې چه کلکی او منجمدی سی، پښتانه فیرنی ته برنی وائی.
٦. ژانه یعنی چاپلوسی او خوشامد.
٧. دا بدله په چاپی دیوانو کښې نسته.
٨. قلب المؤمِن بین الاصبعین مِن اصبع الرحمان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا یم راغلم پدا عمر چه می وینی — زلمی توب را څخه یووړ پیری سپینی
یَو دَ ښکار بل دَ کتاب بل دَ دلبرُو — په جهان کښ نوری نشوې دا درې مینی
دَ همت جامه مې سپینه پاکیزه ده — پرې دوستی دَ زرو څه وه لکه وینی
شیخ ملا زاهد عابد ور خبر ندی — چه په زړه کښ دَ عاشق دی دلنشینه
که ټېر وَهې له تیبری گمان مکړه — چه به مهر په تا وکا زړه سنگینی
دَ دوو کَونو مراد کل درکا په غیبر کښ — په خندا چه در کنار شې مه جبینی
نور به کوم ارمان دَ گنج دَ گنجینې کا
چه په غیبر کښ ئې نیولی تن سیمینی

دَ الفت غُندی ئې ته په قامت سم کړی — خدای څما دَ زړه په سر باندې رقم کړی
مخ به چیری راته سم کړې په یاری کښ — که دا خوی به تل څما دَ عمره سم کړی
دا گلزار دَ هیڅ گلزار سَرَه سَم نه دی — چه زلفینی په سپین مخ راته خم خم کړی
در پوهیږم چه می سر وته په څو یې — که هزار ځله څما په سر قسم کړی
چه له دم سَرَه می کښته پورته کرزې — ته په ما باندې دا چاری په کوم دم کړی
هم دِ وَوژلم پخپله هم بیا گوره — بیا په ما باندې ټېر وهی ماتم کړی
چه په زړه میِ گرزیدې هغه خبری — کور په کور په هر دیار خورې عالم کړی
دَ هجران ورځې چه کې پشمار دَ عمر — دَ قضا کاتبه عدل که ستم کړی؟
چه و یار وته تَل غندې رقیبَ! — څه په دا به دَ یار مهر له ما کم کړی
چه دِ سر تر پایه درست په غم کښ لیو[1] کړم
راته وایې اوس خوشحال اوسه څه غم کړی

دواړه شونډی دی خوږې شکر پارې دی — دَ گلابو گل د دِ واړه رخسارې دی
دَ هغه خونی څه باک دَ چا له مرگه — چه په تیغ ئې روغی شوی منار دی
چه دِ لاف دَ سپینی خولې کا هغه سر خوری — په دربار دی دَ سرونو انبارې دی
د خپل یار کره دِ گل نشته له باغه — دَ اغیار کره پراته په پشتارې دی
دَ دردمنو له آزاره ویره وکړه — ورځ و شپه ئې ستا په ور باندی نارې دی
شیخه ته راته دَ پند خبری وایې — چه می غوږ ورباندی ندی څه شمارې دی
پدا اور کې دِ د ما لَمن و نه سوه — په هر لوری رسیدلی شرارې دی
حریفان ډکی پیالې اخلی له ورایه
د خوشحال خټک په بخره نندارې دی

دَ ځوانې په خوبیه کې څه شک دی — د پیریِ عمر درست له عیبه ډک دی
پرهارونه می په زړه تازه تازه شی — د وړولې په پرهار باندی نمک دی
که څه ښه در باندی راشی پرې خوښ مه شه — په ښادې پوری هر کله غم لک دی
هیڅ فریار دَچا د ظلم جور مکړه — په هر چا باندی چه شندی کا فلک دی
غم ئې بې حکمته ندی پیدا کړی — د نامر دَ مرد په منځ کښ غم محک دی
څو چه ډیر ډیر لذتونه ډیر غمونه — ښه هغه چه بس ئې گیډی ته کنډک دی
توره چا وته ترم چه زه ملنگ شوم — ښه خو دا چه می په غاړه یو کوتک دی

---

۱. یعنی پټ او آمیخته او لړلی په چاپی نسخه کښ ئې پر ځای ډوب کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفحص که څوک دَ خوږو ژړونو کاندِی
د خپل قوم له لاسه ورک خوشحال خټک دی

د عطار خونی عطار وته اظهار دی
که جلاد ئې د خطاد د ملک تاتار دی

خدایه ته می په ښه مخ باندی مَین کړه
دَ عاشق دَ عاشقی سَرَه څه کار دی

څوک ئې هونبره مینه کښیږدی په کوکل کښ
عندلیب چه په ګلونو مینه دار دی

نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منځ کښ
یو نازک لطیف رموز باریک اسرار دی

د هر څه رموز مونده شی په جهان کښ
چه نظیر ئې مونده نشی څما یار دی

عقل صبر و دل و دین ولاړ شه په عشق کښ
خو را پاتو یو ژوندون شه پدا لار دی

د دې ښهر دلبر واړُو ژړونه سَم خوری
پل به نږدی پدا لوری چه هوښیار دی

ساقی زه دَ جرعه نوشو غُندی نه یم
ډکې ډکې پیالی راکړه څما وار دی

که دی نه وینم په سترګو ستا په یاد می
شګفته تازه دَ عمر لاله زار دی

چه سنبل ئې دَ زلفینو نمودار شی
هغه ځای دَ تورو مښکو څه مقدار دی

تا هرګز دَ چا دَ زړه دلاسا نزده
چه پتا باندِی مَیَن شول تل ئې زار دی

مګر ستا دَ زلفو نوسی ئې وکاږی
چه می مات د بیلتانه په زړه کښ خار دی

دَ سونډک مونډک سیلئ آخری کیږی
په بلبلو خبر وکړه بیا بهار دی

په وصال کې ئې بادشاه دَ زمانی وُ
چه له کښلیو نه جدا شو خوشحال خوار دَی

د دنیا خانی میری په زور و زر شی
عاشقی په نور څه نشی پخپل سر شی

و عاشق ته نصیحت په مثال څه دی
لکه اور چه په پوکلو تازه تر شی

کار څما او دَ مجنون سَرَه یو رنګ دی
لکه دوه لرګی په اور کې سر په سر شی

چه په دار ئې آبدست کړ پخپلو وینو
کوم سړی به دَ منصور تر ځایه ور شی

څو به راز دَ زړه پنهان لَرم له خلقه
عاقبت به لوی هلک څنی خبر شی

په هر باد پسی پریشان پریشان جار وزم
که په بوی می ستا د زلفو سوړ ټټر شی

خوار خاطر می چه مقیم شو ستا په ور کښ
کله وی چه ستا له وره ور په ور شی

کله کله چه په مهر بوسه را کړې
ستا تر خوله دِ صدقه شهد و شکر شی

چه په غولی ئې نظر وکړم ستا له ورایه
خار و خس ئې راته ګل د پیغمبر شی

زه به هیڅکله وا نوړم ستا له کویه
کور او کلی که همه راته لښکر شی

که هر څو سړَی وینښته جَوِی په پوهه
چه قضا ورباندی راشی کور و کر شی

دَ یار غم له خلقه پټ لَره په زړه کې
که لاله غُندی دی وینی درست ځګر شی

چه ئې وروځی ور ښکاره کړې خلقو بویه
چه خوشحال ئی دَ کښتیِ قلندر شی

دریاب څه دَ جالې دَپاره نه ځی که څوک وائی
پخپله رضا درومی جاله هم ورسَرَه بیائی

په غرونو واوری اوری بارانونه په ملکونو
له هیچا خبر ندی چه په موږه هم څوک پائی

په دوولس برجه ګرزی نمر پوره په دوولس میاشتی
پدا خبر دار ندی چه صیفی دَی که شتائی

په درست جهان کښ ګرزی باد حیران په څلور کنجه
په هر لوری چه ګرزی نا خبر چه څه پیمائی

میوه غلی ګلونه څنی رنګ رنګ نعمتونه
له مځکی پیدا کیږی مځکه پروته ګل ولائی

څلور واړه عنصر چاکران دی ای خوشحاله
چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندی فرمائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دانا په حال نادان کله خبر دی چه پخپله نادانۍ کې اوتر دی
د لیچن په سترگو وځلیده ستوری و عالم ته ئې نارې وکړې چه نمر دی
دا داغونه می چه ینبې په ځگر دی خو هم ما زده تندر پریباسی خپل نظر دی
خدای دی هیڅوک پدنیا کښ عاشق نکا عاشقی پخپل صورت باندی لښکر دی
لیونَی زړه می پرون په خندا ولاړو راشه گوره چه نن بیا په ژړا سر دی
چه د ففکر مرجوڼا له بحره وکینښ
راشه گوره د خوشحال کلام گوهر دی

دا چا به څه لره ماڼه له بله شی نیک و بده په عمل موندله شی
هر چه وَکری هغه به وَ ریبی له خپله لاسه هره کرَله شی
دا خودنمایه محبوبه گوره چه کله گل شی کله بلبله شی
کله غوغا کا په خرابات کښ کله دَ ذکر په حلقه داخله شی
لون لون ښیوې ئې ډیری دی اول به کومه یَوه ویله شی
نورو خوښیو وته به شا کړې که دَ یار دَ مینی خوښی دی خپله شی
شمعی چه ژبه په راز اوړده کړه ځکه ئې هسی کله وهَله شی
چه زاهدان ئې په زهد مومی دَ عاشقانو په آه گټله شی
جفا ئې واړه په وفا حساب کړه دَ یار جفا په وفا نیوله شی
که اور در لگی چا ته مه وایه چه اور را بل دَی سینه می سوله شی
خوشحال فهم کړه مجلس دَ عامو دی
د منصور پیاله به په منصور نوشله شی

دا نه زهد پارسائیِ دِی چه کیبری په هر لوری رسوائیِ دِی چه کیبری
نصیحت دَ دانایانو لکه باد شو دَ وگړی خود رایيِ دِی چه کیبری
هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو څه نابودی دانایيِ دِی چه کیبری
مخ بد رنگ زر و گوهر زیور پرې پوری څه بې ځایه زیبایيِ دِی چه کیبری
نه ئې داد نه ئې دهش نه ننگ نه شرم دا دَ خلق کد خدایِ دِی چه کیبری
دَ رشتینی مینی بوی نشته خوشحاله
دَ دروغو آشنایيِ دِی چه کیبری

دَ دنی دنیا دا هسی قرارداد دَی چه گهی ئې را نیول کله ئې داد دی
عاقبت به دَ دنیا په غم غمجن شی هغه زړه چه دَ دنیا په ښادی ښاد دی
دَ دوشش نارې وهی دوه خال ئې پریوزی دا دنیا په مثال نر د سړی نراد دی
له دنیا نه هیچا کام موندلی ندی که شیرین وُکه خسرو وُکه فرهاد دی
دَ دنیا مثال که وگورې عاقله! په حساب لکه اُونه یا لکه باد دی
نه اوبه په یوه ځای کښ قراری کا نه دَ باد په یوه ځای باندیِ اِستاد دی
مبتلا ئې همیشه په زړه محزون دی طلبگار ئې هر زمان په بلا یاد دی
تر وفا ئې د جفا خویونه ډیر دِی
ځکه هسی دَ خوشحال ځنی فریاد دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ عاشق په زړه دباندې بار دَ يار وی
خدای د نکا چه به لاندی تر بل بار وی
يَو ځل بيا سر توره مسته را ښکاره شوی
چه ئې زلفی آويزاندی په رخسار وی
ستا په نه ليدن ئې شمار نه ئې حساب شته
انديښنې په زړه اړاندی صد هزار وی
چه تا ووينم تازه غزل انشا کړم
پرې بلبلی فرياد کاندی چه گلزار وی
په درست ملک کښ چه څوک لافی دَ ښايست کا
همگی دی لکه سپاندی ستا بخار وی
ستا تر هر چاری ځاريږم بلا دا شوه
په ما خوار پوری چه خاندی څوک به آر وی
تا وَيله چه خپل زړه و ما ته راکړه
دا خوار زړه می ستا دَ وړاندی که پکار وی
زه خوشحال دَ يار ديدن وته تلوار کړم
تل بلبلی ځلبلاندی دَ بهار وی

دَ ښو غشی ئې کل واړه د لدوزدی
عاشقان دَ دغو غشيو غم اندوز دی
نن می بيا په نظر کښيوته مهوشه
تر لباس ئې شرمنده اهل نوروز دی
په مثال ئې توره شپه دا توری زلفی
گلعذار ئې څراغُونه شب افروز دی
په بارخو باندی ئې خرپ دی د غاښونو
دا چيچل می دَ عاشق نو اموز دی
اغوستن لره ئې پاڼی د سوسن دی
که دَ نورو جامې روغی شمندروز دی
د کوتری اشارت د ديو مرگ دی
عاشقان تر کله تير بازونه بوز دی
سر تر پايه په لمبه باندی گذر کا
د خوشحال وَيل پدا سبب دلسوز دی

دَ نادان په ياری څه لهره څوک وياړی
هر زمان ښکاره ياری را ځنی غواړی
دَ ياریِ هنر هيڅ ورڅخه نشته
که پندونه ورته وايم راته ژاړی
هسی مست بی پروا يار ځما په کار دی
چه د خلقو پيغورُونه سرَه نغاړی
دَ رقيب په بد ويل عاشق داړه شی
لکه سپی پخپلو داړو سړی داړی
ډير می وگانده گريوان د عشق پکار کښ
نور په ما نشی وهل د گريوان نماړی
دَ وصال په وخت امان دَ رقيبانو
دَ بهار په موسم ډير گرزی غوباړی[1]
هر شاعر څخه تازه مضمون دَ ځان دی
د ښه ليندی صدقه خوری د ښکار شاړی

دَ همه خلقو نظر پخپل بهبود دَی
په هر څه کښ ورته څرمه خپل مقصود دی
چه څه درد دَ عشق لری تری به ځاريږم
که مؤمن دی که کافر دی که جهود دی
چه خپل يار وَته نظر وَکړم خوشحال شم
تر جمال پوری ئې بل جمال مفقود دی
دَ يار مخ که په ظاهر له ما جدا شو
په باطن کښ هر زمان راته نمود دی
دَ عاشق دَ آه غشی بويه ويره
چه توبری ئې تمامی زهر آلود دی
د آسمان چه سراسر کبود ليده شی
پرې پوهيږې پورته لاړ دَ زړونو دود دی
بيا ځما طالع مدد وَکړ په خداړو
چه رقيب دَ يار له وره نه مردود دی
دَ جهان ښادیِ کل واړه ځما دی
غم می کل واړه په بخره دَ حسود دی
دَ خپل ور خاوری که ورکا ځان ئې واخلی
دَ خوشحال خټک پدا سود دا کښ سو دی

۱. يعنى د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خاطر می له اندوهه نه څه ننگ دَی — که ئې زده چه دَ ښادۍ ساعت یَو درنگ دی
لا می یو خدنگ له زړه وتَلی نه وی — بیا ځما په زړه نوبت دَ بل خدنگ دی
هر سحر په ما له ورایه تیغ وکښلی — خول په سر یښې راځی په نیت دَ جنگ دی
تر چشمانو می اوره گټه بی نمه — تر محنت پوری می غر لکه لا سنگ دی
په خروار عیش و عشرت کاندی وگړی — خو د ما دَ زړه په بخره عیش تنگ دی
ما دَ زړه په سترگو رنگ زړگی وکوت — همگی دَ غم په سرو وینو کښ رنگ دی
د اسمان چه پاس په سر باندې څرخیږی — په چا چتر مرصع په چا پلنگ دی
دَ دنیا په لوئی څه باور خوشحاله
پرُون دَور دَ خرم[۱] نن دَ اورنگ دی

دلربا خوبا وربل دی تیر و بیر دی — هو هو تار ئې دَ عاشق تر زړه چاپیر دی
دَ اوزبک تاړاک می هم دا هسی نه وی — لکه ستا د سترگو تاخت په خوارو تیر دي
د ما زړه چه دَ مزری تر زړه تیرَی کا — ستا دَ سترگو وَ کبلَیؤ وته زیر دی!
هغه راز چه به ما تا سرَه تنها کړ — نه به هیر شی له خاطره نه می هیر دی
د غمزې په تیغ ومرم خونی می ته یې — بیا بی وایې چا وهَلی په شمشیر دی
دَ خوشحال و مرگ ته څه توری وکاږې
د بڼو ناوک دِ هم ور لَرَه ډیر دی

دا کلام می دی هغو ته چه په هوش دی — نصیحت ته ئې نیولی دواړه گوش دی
په ټکی ټکی جامو کښ که لویی ده — دَ سپلمۍ ملخی هم الا چه پوش دی
دَ مردانو دَ خپل شرم کار و بار دی — نور ئې هر څه له خاطره فراموش دی
دَ زنانو په حساب دِی مردان مشه — چه له زیبه له زینته هم آغوش دی
شړۍ ور پښتن به سل په ډکه یوسی — کشمیری چه بغرگ شالونه ئې په دوش دی
هوښیارانو څخه ډیره هوښیاری ده — په مجلس کښ چه سامع نشته خاموش دی
په هغو ئې دَ جهان ښادی پیرځو ده
چه په غم کښ دَ خوشحال سرَه په خروش دی

دا ویی ځما دراز دی — دا منزل دور و دراز دی
تازی سوار دی پکښې پاتو — حڅه ټټو حڅه ټټو تاز دی
دَ نائی بڼیره ناسازه — دَ بل بڼیری وته ساز دی
دَ دانش کښیدې بویه
نه دَ سرو زرو طراز دی

دَ کمال لافی دِ نکا نا درستی — چه تلقین ئې دَ کامل نه وِی آخستی
دانشمند دَ معمأ په علم پوه دی — دَ ابجد په حساب څه خبرَ نا لوستی
هیڅ کمی و ځان ته نه پریږدی په ژبه — دَ کردې په کار کښ غوڅ په گیسو سکښتی
دَ دانا تر سر می دُر گوهر نثار کړی — دَ نادان په سر می پنڼ دا خاورُو لوستی
ارادت ئې بر سیرن په وړاندی نه ځی — دَ خپل پیر په عیب سر شه یقین سستی
دَ ململو قدر چا وته ښکاره دَی — چه ململ ئې همیشه په تن آغوستی

---

۱. خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنگ بندی کَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغې یارۍ څه باور خوشحاله
چه پیوند ئې په ویښته سَرَه آمستی[1]

دَ یار غم کله اغیار وته وَلاړ دَی
دَ یار غم خو هم خپل یار وته وَلاړ دی
د هغه بادشاه له ملکه عالم تښتی
چه د ظلم و آزار وته وَلاړ دی
بې همت سړی له هر کاره غریبږی
همت ناک سړی هر کار وته وَلاړ دی
د هغه شاعر مخ تور شه چه په طعمه
و هر وَر و هر دربار وته وَلاړ دی
خلق هیڅ را خبر ندی چه په عشق کښ
څو فکرونه و ما خوار وته وَلاړ دی
چه دِ توری زلفی ووینم حیران شم
په حیرت سړی تور مار وته وَلاړ دی
په بورجل باندی دِ هسی نا قرار شم
لکه څوک چه وګلزار وته وَلاړ دی
لیونی خوشحال په نن دَی دیدن ورکړه
د سبا فکر هوښیار وته ولاړ دی

دا خونِی سترګِی چه ته لری دلبری
په کشتن به خلقی کاندی ډېری
لا به کله ځما خوار طالع مدد کا
چه به ستا سترګِی په ما شِی برابری
په خرام خرام راځه چه بوی ئی واخلم
دواړه زلفی په عنبرو معنبری
په عارض دِ دَ زړه داغ دَ لاله ورکړ
یاسمین دی دَ پیغور کړل سمنبری
باز دَ جال کوتره وَوینې پر دَرشِی
ټپوسی باندی پیری کا لر و بری
ګوره چرته وی په چرته ګرزیدلی
چه فراق کړی هونبره اُوښِی را خبری
محتسب دِ ځنِی لیری لیری ګرزِی
مست خوشحال څخه کوتک دَی د ډنبری[2]

دا معنی دِی زورَوری [3]
سمِی چیرِی دِ خبری
څوک چه لب کا سَره بیارته
ځنِی توئی شِی شکری
څوک چه کښیوزی په ویَلُو
واړه وایی خاوری سَری
دَ مشکښښو په بازار کښ
تویی نه وی مرغلَری
خپلی خپلی شلومبی ستایی
چه شلومبې پلوری ګجُری[4]
هر هر سکښی ئې وګوره
په هنر زَغیرِی زغری
ډیر دِ ښه ووې خوشحاله
بس کړه مه درومه ډیر لیری

دا څه بارخونه دَی ستا دَ تورُو زلفو لاندی
پروتی دی په ګلو د سنبلو پاښی تاندی
تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته
هسی یار می بیا موند چه عالم ئې کیسې[5] کاندی
قیس وُکه وامق وُکه فرهاد وُکه خسرو وُ
هر چه عاشقی کا[6] سل رحمت په واړو باندی
نور خلق فانی دِی که باقی دِی هم هغه دی
هر چه په فانی دنیا یادیږِی وروستو وړاندی

---

۱. محشی ورته لیکلی یعنی تړلی.
۲. دیوه ونه ده چه د تور مرچ غوندی دانې لری.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. هغه خواری ښځی چه شلومبی یا شیدی خرخوی.
٥. دا کلمه په تولو نسخو کښ دغسی ده، یا به کیسۍ وی په معنی د معما او چیستان، یا به مفغن د قصې وی.
٦. هر چه عاشقان دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوری کیسې څه دی و خپل ځان ته نصیحت دِی   شمع ته نظر کړه خود به وژاړې[1] چه خاندِی
ته گوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په ژړه پرتې دِی ستا د تورو وربل پیاندی

دا ستم چه خپل آشنا دَی په ما کړی   نا آشنا سړی به نه وی په چا کړی
په یاریِ دِ ئې هیڅوک غلط نشی   وار په وار ئې درست عالم دی تر شا کړی
گوره سر به ئې په رندکه په زاهد شی   د غمزې خخر ئې اوس دی تر ملا کړی
دَ مخ خال ئې تور تارو دَی په گلزار کښې   دَ زړه باز می دَی نظر پسی وا کړی
خدایه ته ئې دَ زړه مهر په ما وکړه   چه دِ زه په ظالم یار یم شیدا کړی
دَ فراق غمونه هسی را پسې دِی   درسته شپه ئې و ما خوب ندَی را کړی
زه به ولی دَ ښه مخ ننداړې نکړم   ننداړې لره ئې زه یم پیدا کړی
یَو وصال دَ ښو یارانو بل هجران دَی
چه خوشحال ئې په خندا په ژړا کړی

دَ تقوا لافې وهی دَ صادقیٍ   په قاضی ئې گواهان تیر دَ فاسقیٍ
په رشتیا خبرُو هم متردد یم   په وسواس کړم دَ عالم منافقیٍ
دا چه وائی څوک به هست کړم څوک به نیست کړم   سکه دعوا کاندی سړَی دَ خالقیٍ
که عذرا په ملک کښې شته مخ دِ ښکاره کا   زه په تن کښې زړه لَرم دَ وامقیٍ
آدم زاد په تفاوت سړَه پیدا دی   یَو په بل تیری لَری دَ فایقیٍ
دَ بزرگانو په مسند هغه تیرَی کا   چه لری واړه اسباب دَ لایقیٍ
ننگیالیو سړَه ویره دا سر نشته   سر سړی پریکا دَ خره په سارقیٍ
نمر په گوته پټاوه نشی خوشحاله
هیڅ منکر مه شه دَ خپلی عاشقیٍ

د ما کومه اندیښنه ده که ما پریږدی   ته به نوم د بې وفا په خپسر[2] کښیږدی
زه یو هسی یار لرم که می روزی شِی   که صفت ئې درته وکړم و به ریږدی
ته سړی یې که څاروَی یې رنگ دِ ورک شه   د بهار په سرو گلونو باندِی پښې ږدی
ما په ډیرو سټو اور دَی لگوَلَی   په دا څه که څو خسړی باندی کښیږدی
زه چه ستا په دا اُوږو زلفو مین شوم   لا به څو دور او درازی راته بلیږدی[3]
د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واړه ته د خپل جمال نخښی پکښې ږدی

دَ هغو چه گرزیدَنه ستا په تل شی   ستا په تل به ئې آخر سرُونه تل شی
ستا چشمانو می زړه یو بڼو قبل کړ   دَ هغو به څه احوال وِی چه قبل شی
دَ وصال دَ ناوی مهر څه دَی غم دَی   هغه هم واړه یکباره معجل شی
عشق یو څه دَ مزری بریت دی په کوگل شی   دَ رنځور ئې په څو ورځی رنگ بدل شی

---

۱. خو به وژاړې.

۲. دا کلمه په ټولو نسخو که دغسی ده، په یوه قلمی نسخه کښې محشی ځان ورته کښلی دی، ممکنه ده چه مخفف د ؛پخپل سر" دی.

۳. پیچل او نغښتل او گرفتاررول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته که هر څو لافې دَ ښایست کا — چه ئې ته په نظر کښیوزې نور خجل شی
یو گلزار په یوه درنگ کښ شگفته شی — چه ئې زلفې په بارخو باندِی وَلَول شی
تر هر حرف ئې دَ خطا نافې ځاریږه
آفرین دی د خوشحال پدا غزل شی

دا سړی خو په ادب سره سړَی دی — چه ادب ور سَرَه نه وی نور څاروی دی
چه وفا ور څخه نه وی سړَی نه شه — تر هغه نه په وفا کښ بهتر سپی دی
عادلان می دَ جنت دَ گلزار گل دی — ستمگر می دَ دوږخ دَ اور لرگی دی
سپی چه چا سره آشنا شی چه بر وَخورِی — و هغه ته ئې تِم نه وِی څو ژوندی وی
دَ انصاف د څښتن غم دَ دوږخ نشته — دَ انصاف می تر طاعته لا پرخی[1] دی
په ښه خوی دَ سړی قدر قیمت کیږِی — بد خصلت سَړی یا دیو دَی یا پیری دی
چه ئې علم هنر نه وِی ځنی تښته — بی هنر سړَی که وگورې لا شی دی
چه په پند په نصیحت دِ بندی نشه — تور زنځیر ور لَره بویه که مزری دی
په روا په ناروا دَ ملحد څه دی — په مذهب دَ ملحدانو کوکری ورَی دی
دَ راحت په وخت دَ یار تجربه نشی — چه محنت در سره واخلی یار دِ دَی دَی
هر زاهد چه زهد واخلی بی مرشده
دَ خوشحال خټک په پوهه تش ملخی[2] دی

دواړه شونډې دی شراب پرتگالی دی — په سره والی له یاقوتو په سیالی دی
په سپین والی په ښایست په زیبایئ — واړه غاښ ئې مرغلری لآلی دی
په ښیوه ښیوه چه پل کښیږدی په لاری — کښلی پښې ئې دَ گلزار په پایمالی دی
په کالیو سَرَه مخ ښایسته کیږِی — ستا په مخ ښایسته ستا دَ مخ کالی دی
په طلب په استغنا چه تجربه شول — عاشقان معشوقی دواړه جنجالی دی
نن هغه سړی که غواړم مونده[3] نشی — چه خوشحال د ما دَ زړه په خوشحالی دی
هره چار ئې قبلوه که پری مین یې — ښایسته کله له خیاله نه خالی دی
په وریښمینو نهالیو دِ نور خوب کا — دَ کوڅی خاوری ئې ما ته نهالی دی
دَ فراق په وخت د ما سترگو ته گوره — په ژړا ژړا شیبی بنبکالی دی
تل ژړا نارې بلغاکښ خوب په څو کا — چه میشته دَ فراقجن په حوالی دی
زه دَ مستی په پیزواند باندِی مَین یم — که دَ مخ کالی ئې غوره غوټیالی دی
نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
مخ ئې تور که په یاری کښ ټیټالی دی

دَ هوښیار دَ نادان هونبره تفاوت دی — څو دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښ وت[4] دی
نادان څورب فراغت گرزی خوښی کا — هوښیار تل تر اندیښنو لاندی چت پت دی
که په ما باندی څرخ خوری پروا ئې نکړم — د هر هر کله دانا سره په نښت دی
که حاتم شی یا رستم شی خوله ئې گوره — چه ئې لافی د خولې وکړې نور انډټ دی

---

١. د ضرورت نه زیات (دریاب، پښتو لغت)
٢. پلی دی.
٣. نه ئی موممم.
٤. یعنی سوری او دزراو فاصله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق یو مست هاتی وَلاړ سَرَه ښوریږی
دا چه ځان خونی عاشق ئې مهاوت[1] دی
چه دِ حکم اختر پرې وشو لوی به هم کړې
چه خیرن در ځخه نشی دا یو خت دی
څوکَ د بل د کورته[2] خوری ور پسی گرزی
چا خوړلی به درست عمر ښکار د کورت دی
د تحصیل او د ترتیل بلا په ده شه
چه ملا د حق گوییِ په کار ساکت دی
حاجی ولاړوُ و مکې ته راغی ده می
په دروغو په حرص ډک کړی کت دی
چه دیدن ئې دَ گلرویو سَرَه کیږی
می دِ خوری نوروز دی کا بهار ئې نت[3] دی
چه په کور کې ئې کښیږدی په چا یې نه خوری
خدایه مال ئې و ما راکړه چه معنت[4] دی
چه کردار ئې موافق د گفتار نه وی
همیشه دَ دروغجن په ږیره ډت دی
دَ باطن په سترگو گوره هغه مخ ته
ظاهری نظر دَ نمر په لیدو تت دی
دَ خوشحال کلام شیرین دی تر نباتو
چه په خوند ئې خبر نه دی ورته کورت دی

دَ سوخته وو، یو وصال دی
چه هجران پکښی محال دی
دَ یار غم چه معشوقه شی
نور ئې وصل لا یزال دی
که هزار پردې تر منځ وی
هغه واړه اتصال دی
چه راځی دَ یار له لوریه
ورته بس هغه شمال دی
چه په عشق کې ئې سوخته وی
ور ښکاره هغه جمال دی!
دَ هغه بیلتون له کومه
چه تل خوښ دَ یار په خیال دی
مخ دَ یار گوره په تیل[5] کې
دَ خوشحال خټک مثال دی

دَ فساد فکر می نشته خدای حاضر دی
خپل ساعت به تیروم عمر آخر دی
اطاعت دَ اولو المر ځکه نکړم
خلیفه د زمانی په زړه کافر دی
پلار ئې ووژی په بند وروڼه په توره
په آزار دَ مومنانو بهادر دی
دَ ابلیس غُندی مکرونه ئې په زړه کښ
په فریب کښ تر ابلیسه لا ماهر دی
په باطن ئې ودانیِ ته نظر نشته
په ظاهر که ودانیِ ته ناظر دی
دَ چا زړه به ځنی روغ په دنیا نه وی
د خوشحال خټک چه چاود ځنی خاطر دی

دا دنیا ده چه پدا کښ څه موجود دی
دَ دنیا سَرَه همه واړه نابود دی
بد هغه چه ئې نظر په سود و زیان دی
ښه هغه چه نه په زیان نه ئې په سود دی
نه محمود شته نه ایاز دور ئې تیر شو
په جهان پاتو خبری دَ محمود دی
د خپل دین د خپل ملت سیله ثنا کا
مؤمنان دِی که ترسا دِی که جهود دی
تربیت ئې له فلکه دَی موندلَی
که پوهیږې چه دا دری واړه موجود دی
که آفتاب دی که ماهتاب که واړه ستوری
ورځ و شپه په عبادت کښ دَ معبود دی

---

۱. دا کلمه هندی ده یعنی فیلبان.
۲. یو قسم پخکړی چه د اربشو د اوړو او شوملو نه جوړیږی (دریاب، پښتو لغت)
۳. یعنی غنیمت.
۴. دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ځنو نسخو کې مغت راغلی ده تحقیق غواړی که داسی سی معنا ورکوی، مال ئې و ما راکړه غنیمت دی.
۵. تیلی یعنی اُورلکیت یا کوگړ (دریاب، پښتو لغت)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپل حکم به ئې بیا سَرَه تازه کا — دا هېڅونه چه په مځکه کښې فرسود دی
آغوستن که ئې زر بفت وِی که شړیه — پدا دواړه توکه ښه سړی خوشنود دی
که دَ لیری که نیژدې شمارونه مکړه — چه به درومی یا را درومی واړه زود دی
په قیامت په بل ژوندون چه شک گمان کا
شگ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دی

دَ هوښیار غلطی نه وِی او که وی خو دَ خندا شی — پخپل عقل غره مشه که غره شې حیف دا شی
دَ دنیا مینه ډیر مکړه دَ دنیا آینه شو ډیر کړې — و زړه ته به دی هونبره ډیر غمونه را پیدا شی
قربان ئی تر همت شم ځنی هسی لیونی شته — که تخت د سلطنت وِی پری دَ دوی کله پروا شی
چه ستا نصیب قسمت دی که طلب ور پسی بکړې — په غیبرکي به دی واړه خواه ناخواه در لَره راشی
دَ یار دَ زړه ساتنه په مثال دروغ کالی ده — هیڅ حال د کالی نه وی که پیوند دَ کالی بیا شی
چه باز دِ پرواز وکا په طلب ورپسی گرزې — که بخت مدد کاری کا چه ئې ونیسې بیا ستا شی
نادان دی که هوښیار دی له هر چا نه عقل اخله — یا تور عشی خطا کا دَ هلک غشی رسا شی
چه دِ وخوړ هغه ستا دی مال چه نخورې[1] بلا شی — په مرگ یا په ژوندون به په نصیب گوره دَ چا شی
مدد دَ طالع بویه چه منر سَرَه همراه وی — هنر به سود ونکا دَ طالع که درته شا شی
په زړه کښې خپل غرض دی چه هیڅوک ځنی خلاص ندی یا یافت دی یا نیافت دی چه خندا شی یا ژړا شی
خپل ځان وته ئې وائی خوشحال دا خوږې خبری
حلوا ده د نباتو که تر خوله دِ دا حلوا شی

دنیا بده بلا ده چه و ما وته ښکاریږی — په دې له خپله پلاره سکه زویه ویزاریږی
چه څوک وبله خپل دی ولی فهم فکر نکا — چه مرگ شته په دنیا کښې سره ولی نه ځاریږی
په هر لوری چه گورم و عالم وته حیران شم — وینا د هیچا نده په دنیا سَرَه خواریږی
و بل ته توره واخلی پدا کار کښې ډیر حیران شی — چه خپل دِ په بدی شی ستا وَ جنگ ته تیاریږی
چه بخت را سَرَه مل وُ مار به مار ته څو مښکی شو — چه بخت وُ ماته شا کړه څو مښکی راته ماریږی
دنیا دَ مست هاتی په خوی خصلت ده که ئې گورې — چه یو مهاوت ومړ بل ئې شاته تیاریږی
عالم عالم غمونه چه خوشحال ویتی له خپلو
غم خور ئې که پیدا شی خپل پردی ته به شماریږی

دَ ناکس دَ تربیت سَرَه څه کار دی — دَ سنگیږ دَ زراعت سَرَه څه کار دی
که خپل پلار ئې په ډیر مهر ورته وائی — دَ نادان دَ نصیحت سَرَه څه کار دی
ورځ و شپه دِ په آرام باندِی تیریږی — دَ بې ننگ دَ حمیت سَرَه څه کار دی
د گاوزو ورمیږونه مزری نموړی — د گیدړو د قوت سَرَه څه کار دی
چه هوسیه په میدان وهی تازیان دی — دَ کوټه د دې حالت سَرَه څه کار دی
فصاحت دَ باغ بلبلو څخه غواړه — دَ کارگه دَ فصاحت سَرَه څه کار دی
چه له ځایه یې په بخره سلامت شو — د زاهد دَ ملامت سَرَه څه کار دی
دروړمه هر لوری ته گښت کوه خوشحاله
دَ رندانو دَ خلوت سَرَه څه کار دی

دا دروغ دَی چه په ستوریو سود و زیان شی — سود و زیان واړه په حکم دَ سبحان شی

---

۱. تحویلدارېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ رنگ خوبی ئې شته لوئی له کومه　　دَ کاغذ گلونه هم دَ گل په شان شی
زمانه په طبیعت دَه دَ هلکو　　هلک تل چه و چا ورکا ژر پښیمان شی
دَ دنیا اقبال چه مخ کا وَ نادان ته　　دانشمند ئې دَ خبرو نه حیران شی
دَ منصب سَرَه دَ ما خبری دُر وی　　اوس راضی یم که په چا باندې مرجان شی
گوره کومه چار به کانده مخ ښکاره کا　　دَ عالم خبری ډیری تر دا میان شی
دَ دنیا لالچ څو ډیر اندوه ئې ډیر وِی　　چه ئې ډیره ټولَوِی ډیر پریشان شی
دانشمند څخه چه مال دَ دنیا نه وِی　　وَ عالم وته په مثل دَ نادان شی
زه خوشحال خټک هغه یم قدر نشته
دا می واړه له افغانونه افغان شی

دَ باطن په تجلی ظاهر صفا وِی　　دَ بد ذات په آشنائی کښِ سل جفا وِی
لکه نوم چه دَ کیمیا دَ عنقا اروې　　تر دا دواړو نه نایابه لا وفا وِی
د ناکس سړی نه زر خبری واروې　　په یَوه وینا ئې کله اکتفا وِی
د دی دور په یارانو غلط مشه　　مخامخ ئې درته مخ قفا قفا وِی
دَ هغه طبیب طلب کوه خوشحاله
چه دَ مخ په تجلی کښِ ئې شفا وِی

ډیر میَن په تازه مینه سَرَه تیر شی[1]　　په هجران ئې خوږ ژوندون زهر گنډیر شی
لا یو غم می تمام نه وِی څه نصیب دَی　　چه ناڅاپه نور غمونه را برسیر شی
زه په ویر دَ معظم په غم کښِ ډوب وم　　خبر نه وَم چه طاهر به تیر و بیر شی
لکه ږیره دَ طاهر نوې په زنی　　دَ هر هر ویښته ئې غم را باندی ډیر شی
خدایه هسی غم بل ما ته پیدا مکړه　　چه په ده می طاهر خان له دله هیر شی
طاهر وَمړ په شباب کښِ، دا تاریخ دی
چه به کال دَ ده وَ مرگ ترې را برسیر شی

ډیر مین وه چه ئې لافی کړې د مینی　　په ارمان و بله تیر شول که ئې وینی
څوک چه یار په اوښیو ژاړی ژړانده　　ژړا دا ده چه ئې وژاړِی په وینی
دَ رشتینی مینی کار خو داَ خپل زړه دی　　دروغجنی مینِی غواړِی توری سپینی
دَ مجنون او دَ لیلی مینه رشتیا وه　　دَ پرویز او دَ فرهاد او دَ شیرینی
ستا په رنگ به په جهان راغلی نه وی　　په جهان که ډیرِی تیری دِی رنگینی
توری سترگی دِ شهلا نرگس دَ باغ دی　　تورِی زلفی دِ سنبل دی مخ نسرینی
له د یو خاورُو نه چه گل زیږی خوشحاله
دا پدا چه تل ور درومی مه جبینِی

راستی لار ده بادشاهی　　پکښی نشته گمراهی
دَ رشتینو پروا نشته　　دَ جهان په بد خواهی
دَ رشتینو سَرَه مَل وِی　　تل نصرت دَ آلهی
دَ رشتینو ځای جنت دی　　دَ قرآن په گواهی

---

۱. دا بدله خان دَ خپل زوی طاهر په مرثیه کي ویلې ده، په آخر بیت کي "طاهر و مړ په شباب کښِ" دَ ابجد په حساب (۱۱۰۳) راځی، چه دَ مړینی کال ئې دَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به نه مومې خوشحاله
په راستی کې تباهی

رفتار ئې مستانه دی — په غمزه کښې یګانه دی
دا پسر په لب شکری — چه هر غاښ ئې دُر دانه دی
که په سترګو ئې نظر کړی — ګل له نازه همخانه دی
که و مخ وته ئې ګورې — لاله ګل ئې نښانه دی
پدا پیچ و تابو زلفو — چه دَ مښکو خزانه دی
لا ئی پیِ ځاځی دَ شونډُو — په هر کا کښې فرزانه دی
ځما ځان تر ده فدا شه — چه هم ځان هم جانانه دی
نه چه زه په ده میَن یَم — دَ همه خلقو ستانه دی
خپل صورت ستائی پخپله
دَ خوشحال زبان بهانه دی

رنګ دی ورک شه بده روې — را پسې یې سینه سوې
له یوې فتنی دِ خلاص شم — را پیدا کړې بله نوې
ستا غمونه هسی ټوغ کړم — وکښې نه شمه سیلوې
چه اوده وې هونبری ښه وې — کشکه تل وَی اوده شوې
پرې به کله باران وشی — چه به وټوکیږی سوې
فصل نه کوی خوشحاله
څو پټې نشی په یوې

رنګینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناګهانه — راته وګوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وریو سترګو نه وژغوری دلربایه — چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینګار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورګیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې — خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولیِ شِې پریشانه
ځان و زړه مېِ هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نګاری — چه ګهی په شین شین په انګڼ کښې شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم — چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[1]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړَلې نادانه

را ښکاره دِی د دې دور لنډ لستوڼی — پردی مال وته اوږده لاسونه موږی[2]
که په باغ ئې دَ یتیم دَ کنډی ګډ کړې — دَ انګورو به خواږه ږنکوری چوږی
دَ خوږو مزه پوښتی بزه ئې هیره — ښې څربې لنډی وهی ور باندی سوږی
کله سر په سینه ومنډی سږګی شی — کله سر موږی دَ مار لکه سربوږی[3]
چه په ښهر په اولس کښې ساده هیښ وی — ورځ و شپه پرې حواله وی لکه کوږی[4]
پخپل ځای لکه شاخوږی خر خوله خشکه — په بل کور لکه آس په راتب پوږی[5]

---

۱. دودونه پټ ندی له تانه.
۲. سرمایه، رقم.
۳. موش خرما، خړ رنګه ځناور چی د مار سره جنګ ئې ډیر مشهور دی.
٤. ګنځی.
٥. میده شی، ووړ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه کار دَی دَ رندانو دَی خوشحاله
چه ظاهر باطن ئې دواړه دی مخ روڼی

راشه ګوره نامردان بلا وَهَلِي
دَ بری میدان پریږدی لری ته زغلی
دَ اسمان دَ پاسه ګښت نندارہ نکا
کوز د مځکی د تلی په مخ ګښ ملی
کم دلیل دِ دَ سر دواړه سترګی وخوری
په تورتم د جنازې سره ځملی
مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته
تل تر تله په ژوندون پائی ښاغلی
څوک پخپل پټی کَرل کا دَ اغزیو
چا پخپل پټی ګلونه دِی کرلی
پسینه کرله هونبره فائده نکا
چه په وخت کرله وکا بر آخلی
دَ کرلو وخت آخر شو تخم لَږ دی
خوار هغه چه ئې له لره لاس ختلی
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی
رنځ و ګنج سَرَه دا دواړه دِی تړلی
چه لذت شهوت ترک نکا ولی ندی
اولیاء ندی دَ نفس په خوښی تللَی
دَ هوا ترکَول عروة الوثقی دی
درویشان پدا وَیل دِی پوهیدلی
چه دَ نفس د ظلمانی کوهی را ووزی
دَ هغو سترګو ملکونه دِی لیدلی
درخانۍ پکښی یو آدم خان خوښ کړ
یوسف زئی ځوانان ډیر وه سپاره پلی
څو مخلص تمام خالص نشې خوشحاله
خطرونه دِی چاپیر در جار وتلی

راشه ګوره څه کارُونه درنګ په درنګ شی
په ساعت دَ دنیا چارِې په بَل رنګ شی
واړه وَ سوځی په اور کښ خبر نه یم
بیا له کومه را پیدا هونبره پتنګ شی
لا به کله مخامخ را سَرَه خاندِی
چه کاته ئې ګه ګهی راته په څنګ شی
چا وَیل دَ کښلیو جنګ پسې آشتی وی
ولی ما سَرَه آشتی نکا په جنګ شی[1]
په هر چا باندِی ئې زړه دَی لکه ژاوله
خو په ما باندِی چه راشی زړه ئې سنګ شی
حال دی وګوری د ما بیا دِ آهنګ کا
دَ هر چا په عاشقۍ ته آهنګ شی
په فراق دَ مهوشانو لا چینه دی
که روان ځما له دواړو سترګو ګنګ شی
تا په خپله رضا وینو په غوره
اوس دی ولی دَ خوشحال دَ یارۍ ننګ شی

راشه لیونی شه چه دِ نور خلق غم خور شی
څو چه هوښیاری کړې غم به لا درباندی زور شی
هیڅ پرې نه پوهیږم چه دَ چا وَیل رشتیا کړم
سل رنګه خبری پدا منځ کښ لور په لور شی
صبر دَ دردمنو زړونو هر کله اثر کا
خدایه لا به کله دَ غماز سړی مخ تور شی
زر هنره وکړه نصیحت په کوم حساب دی
هر چه ځائی خوی وِی فکر مکړه چه به نور شی
یو هندو بلا دَی چه په مکر ټیکه کښیږدی
څوک به ترې خلاصیږی هغه ځای چه درې څلور شی
سپین جمال دِ ګوره ښایسته په تور خالونو
تل په کښیده باندی ټکۍ دَ انځور شی
درسته شپه مِی تیره په فریاد او په ناړو کړه
شپه ئې دَ هجران وه سور پالنګ په ما سور اور شی
غیر بیګانه چه اخلاصی شی ورور هغه دی
ورور چه بیګانه شی راته وایه کله ورور شی
ډیر دِی په دا چم کښ چه پټ پټ دَ مینی لاف کا
ولی اوس یوازی وَ خوشحال وَته پیغور شی

۱. تل ئی ما سَرَه آشتی ده که په جنګ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

را ښکاره چه دَ دلبری وَ مخ خال شی
لکه ښکار دَ ښکاری ولگی خوشحال شی
په خو ژبی شاعری په جهان کیږِی
دَ هر چا ثنا صفت دَ ښه جمال شی
دنیا دار کره چه نه وِی ښې دلبری
اور دی پوری دَ دنیا په ملک و مال شی
په وصال دَ سمنبرو زړه تونګر شیقق
چه ئې نه وینی په سترګو خوار کنګال شی
چه عاشق دَ معشوقې په عشق کښ غرق شی
جدائی له منځه ولاړه تل وصال شی
ارمان دا دَی چه به زه همیشه نه وم
همیشه به سره ګلونه کال په کال شی
دَ ګلونو وخت تیریږی ساقی ګرم یې
که دَ جام په راکوَلو دِ اهمال شی
لکه باغ چه په ګلونو مالا مال دی
د ما جان دی په شرابو مالا مال شی

راشه ګوره دَ یارانو بې غمی
هونبره مهر هونبره مینه محرمی
زه دا هسی په فراق په اشتیاق کښ
حقیقت ئې راته نه کړ قلمی
اسمان لیری مځکه کروړه عاشقان دی
چه په خو رنګه غمونه تل زغمی
ما پدا جهان کښ غوښته مونده نشوه
که په بل جهان پیدا شی خرمی
څوک چه دم دَ همدمۍ وَهی ترې سوړ شوم
چه می ولیده دَ خلقو همدمی
چه په هیڅ ساعت خالی نه وِی له غمه
مګر غم لَره پیدا دَی آدمی
هیڅ طبیب نشته چه حال ورته معلوم کړم
چه په کوم زحمت کښ پروت یم المی
ته چه ما ته عربی خبری وایی
دَ عربو ژبه څه زده عجمی
که خبر په دا مثال یې وئې وایه
چه په ګوته یوه ګوته دوه غمی
پادشاهان به ئې میڅ کم نکا خوشحاله
که یو خدای دَ سړی نشی په کمی
که قدم دی دِ دَ وفا په لاری ټینګ کړ
دَ خوشحال په پوهه دا ده رستمی

راشه ګوره خلقه نصیب په څو خوری
توری نور ځوانان وهی منصب صد وخوری
په غارونو کښ مزری ختی منګلی
په تیاره دګردې و ازدی پیشو خوری
هغه ډک طباخ په سپی خوړلی ښه دی
چه تر څنګ ئې دَ عورتو پر سوپر وخوری
لکه څوک چه ډک چلم څکوی په غم کښ
فواقجن هسی لوګی دَ اندیښنو خوری
دَ فلک د نا قابل سَرَه غیرت دی
نا قابل به دَ نباتو حلوا څو خوری
لا به کله هغه ګنج ورکوې بخته!
چه خوشحال به ئې په پلیو په سپرو خوری

را ښکاره شوې دَ جهان بې وفایۍ
نور می را څکاوه قلم په آشنایۍ
لکه اور په بوټی ولګی بیا نه وی
یو څو ورځی دَی ارمان دَ جدایۍ
روښنائی دَ معرفت تر نمر والا ده
څوک دِ ونه وزی له هسی روښنایۍ
له یوه څاڅکې نه څه صورت پیدا کا
هم په خدای ښائی کارونه د خدایۍ
تا هاله وګل خپل زړه ورکړی بلبلی
که ئې تل وَی دا بازار د ریبایۍ
په ګلزار کښ ناستی هم دا هسی نه وِی
چه خبر شوم ستا له قدره تنهایۍ
چه پخپل کوښښ بهبود دَ دنیا غواړی
راته هیڅ نه دِی دَ خلقو دانایۍ
چه ځما دَ درد علاج لَره پیدا دِی
زه له چا غواړم دا هسی مومیایۍ
چه بلا ورسره وصله دَ فراق ده
دَ دلبرو حسن څه لَره ستایۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه گوهر تر خر مهرو په قدر کم دی   مگر نشته جوهری دَ بینایی
چه په چرته ښه صورت هوری ئې زړه دی
څو ثنا کړم دَ خوشحال دَ پارسایی

رحمت په اکوړی شه چه ئې ونیوه ځای سرای   چه ښه فهم ئې وکړې باور وکړه ځای دَی ځای
تور غر ئې د هوډې دی تر تیراه پوری سم تللی   نیلاب و لنډئ دواړه عجب سر یښی په پای
پرې سازه لویه لار دَ هندوستان و خراسان ده   گذر ئې دَ اټک دی چه ترې ترس کا شاه گدای
هر فیض د دَ جهان څه چه یادیږی پرې را درومی   که ملک ئې بارانی دَی څه بهار لری های های!
که سوات که اشنغر که پیښور دَی دا ملکونه   رجوع لَری وَ ده نه فیض ور درومی دَ هر ځای
په هر لوری ئې ښکار شته دَ شاهین دَ باز دا هر څه   واه واه کاله پاڼه ئې چه ئې ښکار دی دلربای
ځوانان ئې چاق درست چست و چالاک دی په هر کار کښې   خوښ سترگی سپین او سره بلند بالا دی په نمای
پکښې میشته می زویه خیلخانه نمسی اولس دی[1]   چه څوک پکښې میشته دی په امان اوسه دَ خدای
اسمان ځنی جدا کړ لاس دَ چا رسی اسمان ته
خوشحال له سرایه ندی جدا شوی پخپل رای

زلفی د دلداری چه زنار فرمائی   څه لَره و ما ته څوک بل کار فرمائی
سهل دَی دا امر که می سر و مال قبول کا   څوک به دا وَیل کا چه دشوار فرمائی
څه لَره ای عقله ډیر له صبره راته وایې   زه بنده دَ عشق یم دَی تلوار فرمائی
څو راته ناصحه نصیحت کړې لیونی می   کله هسی کار کا چه هوښیار فرمائی
ما ترې توبه وکړه چه دَ عشق په شریعت کښې   دین مذهب هغه دی چه دلدار فرمائی
قطع لیونی دی چه دَ یار دَ مخ په دَور   څوک وَ ما ته سیر دگلزار فرمائی
خپله رضا پریږده که رشتینی ئې په عشق کښې
کړه هغه خوشحاله چه دِ یار فرمائی

زه چه ستا دَ مخ گلزار گورم په کور کښې   دَ بهار گلونه وسیځم په اور کښې
ما پدا تندی اخیستی ستا دَ پاره   که زه تا غُندی یار مومم په پیغور کښې
دَ تولیِ په مخ کښې ځي په شین شین   لکه مست هاتی چه یون کاندی په ډور[2] کښې
اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو   که پخوا به لباسی وه په لاهور کښې
په قراره قراری کښې عالم خوښ دی   ما دِ خدای لَری دَ عشق په شر و شور کښې
که رستم دَ زمانې شی گمان مکړه   زمانه به دِ پرینږدی پخپل زور کښې
دا سلیمان په گوتې کښلی دا وینا وه   چه دا تخت به دَ سلیمان نه وی په گور کښې
د خوشحال د له هغو نه لاس په سر وی
چه به ځای دگوتی غواړی په څلور[3] کښې

زه خو شرابی یم شیخه څه را سرَه جنگ کړی   بخری ازلی دِی کشکی ما دَ ځان په رنگ کړی
ښه وایې واعظه برکت شه ستا په ژبه   ښه یی په وَیلو دَ دریاب اوبه کرنگ[4] کړی
ولاړَل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وُو   ولاړل وَ دوږخ ته چه ئې لافی دَ فرهنگ کړی

---

۱. که زویه که نمسی که خیلخانه ده که اولس دی.
۲. هغه رودبار چه څنډی ئې زنگل وِی، دَ قندهار د جنوب و خوا ته یَو رود هم په دغه تقویب ډوریَ بولی.
۳. محشی ورته لیکی چه مطلب څلورَ یاران (رض) دی.
٤. یعنی یخی په یوه نسخه کښې که رنگ لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند دَ محمد (ﷺ) دَ ابو جهل پکار نه شو ‌‌ ‌ ‌ ځوک به ئې صیقل کا چه ئې خدای آینې زنگ کړی
کښینې په خلوت کښ شیخه سود ئې راته وایه ‌ ‌ ولې پخپل ځان دا هسې ارت جهان تنگ کړی
زه خو دَ زړه درد غواړم په هر یوه مذهب کښ ‌ ‌ تا زده ستا خبرُو چه نقلونه رنگا رنگ کړی
رایشه مطربه! دَ نوروز سرود آغاز کړه ‌ ‌ ښې نغمې زړه سوزی په رباب په نی و چنگ کړی
هر لوری ته گل دِی شقایق نرگس سنبل دِی ‌ ‌ بی گلزاره بد که وَ بل لوری ته آهنگ کړی
چا در پسی ډیری توبې واخیستې طلب کا ‌ ‌ ځنو مسلې دَ بې ننگئ در پسی لنگ کړی
کاشکی[1] دَ عمل تله درنه په قیامت شِی ‌ ‌ موم په رقیبانُو په عاشق بانَدِی زړه سنگ کړی
مرگ لَرَه ئې واړه دَ دهلی لښکر راغلَی:
ته لا دَ خوشحال په مرگ ځان روغ نه گڼې ننگ کړی

زلفی ئې سبب دِی د عاشق دَ پریشانئ ‌ ‌ ننداره ئې بهانه ده دَ بیحدی حیرانئ
رد می سرشته ده دَ هزار رنگه دارو وُ ‌ ‌ غم ئې لا تیری کاندی تر ډیری ښادمانئ
زخم ئې مایه دَ لایزاله حیاتگی دی ‌ ‌ ورانَی ئې دَی موجب په جاودانه ودانئ
محتسب چه احتساب لَره ورځی مجال ئې نشته ‌ ‌ که دَ برندو سترگو مست ئې همیشه کاندی ورانئ
ما په عشق کښ رسَولی دَی خپل کار تر هسی حده ‌ ‌ لکه ځوک په مټ د توری سزاوار شی دَ خانئ
زه خوشحال ختک د عشق په کار هونبره خوشحال یم
ځو سلطان غره پخپله بادشاهی او سلطانئ

زوړ سړی چه د ځوانئِ هوس کاندی ‌ ‌ ورته وایه چه دا څه په کُنه خاندی
چه په کال کښ ئې زړتوب وی هم ځوانی وی ‌ ‌ د سړی تر کاره ښه دَی کار دَ سپاندی
کله هسی په خوان موړ شی چه ئې نه خوری ‌ ‌ کله خوان ته سترگی اَړَوِی نغلاندی
په نیتونو په صوتونو په لاسونو ‌ ‌ خلقې دِی سَرَه یو تبله هراندی
اوس په سپینه ږیره څه له مرگه ډار کړم ‌ ‌ یاران توری ږیری ولاړل تر ما وړاندی
چه د مځکی مخ ئې لاندِی وُ تر حکم ‌ ‌ راشه وگوره هغه تر مځکې لاندی
دا عالم ریگ روان دَی که ئې گورې ‌ ‌ خو هم هسی سَرَه اَوړی لاندی باندی
د قضا تنور ما ولیده په سترگو
ما خوشحال چه پکښی سیځی وچی تاندی

زه او عشق بی قراری ‌ ‌ دم په دم ژړا زاری
تیغ وکښلی را ښکاره شوه ‌ ‌ خوار عاشق دِ ځان سپاری
چه هر دم په ما ستم کړې ‌ ‌ ستا دا هسی ده یاری
ستا له مهره ستا له لطفه ‌ ‌ زه لَرم امید واری
دایم ستا دَ غم ورَی وړم ‌ ‌ شرط دَ عشق دَی بربادی
خاکپای اوسه خوشاحاله
لوی به کاندی خاکساری

زه اول در خبر نه وم چه دا هسی بی وفا یې ‌ ‌ په ورځ سل سوگنده وکړی بیا له واړو بی پروا یې
ما چه زړه و تا ته درکړ خلقې را باندی غاوکا ‌ ‌ ولی هسی خبر ندی چه ته څه رنگه زیبا یې
اې چه ما وته وَیل کړې چه په کښلیو نظر مکړه ‌ ‌ ځوک به ستا په وَیل غوږ کا چه دَ مرگ خبری وایې

---

۱. کاش دِ د عمل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ما یو ویښته د خپلې معقوقې تر خوری ښه دی   ملا څه په هر زمان دَ جنت جوری راته ستایې
دگلونو قدر هر زاغ و زغن نزده طوطا زده   هسی مه وایه نادانه چه په څه صورت شیدا یې
دا څه توری سترگی ندی چه ځما زړگی ئې یوور   دا څه لا نوری بلا دی خدایه ته دا نا بینا یې
دا نه خال نه زنخدان دَی نه پریشانی توری زلفی   دا یو راز آلهی دَی له ته پوه پدا وینا یې
دا دَ خلقو ملامت دَی که پیغور دَی د وگړی   دا همه ځما قبول دی خوکه ته له ما پخولا یې
نن به څراغ په کور کښې نه بڼدم چه گمان هیڅوک و نکا   دا نیژدې دَ چم وگړی چه نن ښه میلمه ځما یې
ما وَیل چه د زړه غم به درته وَوایم چه راشې   غم به څه وایم و تا ته چه په راغله غم زدا یې

چه دَ زلفو نافې تل تل څنډ وې دَ باد و مخ ته
خوشحال خود په تا پوهیږی چه هوسیه دَ خطا یې

زړه به ستا له جوره ظلمه په څو ځان وړی   غم دَ درد به دِ ترکومه پدا شان وړی
ما دا هسی رنگ هندو لیدلَی نه وُ   چه په حسن دین و زړه دَ مسلمان وړی
هغه لاس چه دِکوتاه دَی تر لمنی   هر زمان ئې په ډیر غم کښې ترگریوان وړی
دَ هغه عمر څه حال حلاوت نشته   چه ئې بې له تا په غم کښې په پایان وړی
چه هرس دَ هغو شونډُو غاښو کاندِی   دَ ارمان گوتی هر دم پخپل دندان وړی
ستا دَ زلفو وَ چوگان وته حیران یم   چه دَ زنی گوی دِ څرنگ په میدان وړی
پکښی بند زړونه وکاږی که ئې گورې   چه دَ سر زلفینی تل تر زنخدان وړی
چه دِ زړه په ما هغه حکم فرمان کړه   د ما زړه به د تا هر حکم فرمان وړی
دَ خاطر خوښی می هر کله پدا ده   چه دا ستا غمونه هر کله پر یوان وړی
دَ نور چا په ما څه کار دَی زه پرې خوښ یم   که می دین و زړه واړه تبان وړی
دَ وفا خصلت چه خدای ندی ورکړی   څوک به څه لَره په کښلیو دا گمان وړی

دَ زړه مینه ئې په کښلیو ما ته نکړه
خوار خوشحال به له دنیا دا ارمان وړی

زر ځما تر لاسه نه راځی ویریږی   که هر څو می دلاسه ور سره کیږی
ځما لاس ورته تر اوره هم بتر شو   لا په اور کښې ئې یَو درنگ ساعت تیریږی
زه او زر سَرَه له ځایه غلیمان یُو   په جهان کښې غلیمان سَرَه رغیږی؟
چه غلیم دَ مړنی په نظر کښیوزی   نور ئې زړه دَ ده و مرگ وته پړ کیږی
شاه زلمی به خپل غلیم کا تر ځان وړاندی   و نامرد وته به سل حیلې دریږی
په قرآن کښې ستا اصوال په غلیم یاد دی   بل به کوم حجت تر دا قوی یادیږی
کاڼی زر که سَرَه وگورې یو رنگ دی   فرق ئې دا دَی چه په زرو زړو رغیږی
هغه زر تر کاڼی لوټه لا بتر دی   چه ئې وَمنډې په مځکه نه خرڅیږی
چه اوبه په ځای حصار شی نور خسا شی   صفائی ئې هم پدا ده چه بهیږی

تل دی لاس په غلیم بر اوسه خوشحاله
غلیمان دی شرمنده تر تا ځاریږی

ساقی گل شگفته کیږی   خس له باغه رفته کیږی
که دَ باغ خوښی په زر شی   دَ راغ هسی مفته کیږی
دُرگوهر ځما بې میو   په مژگانو سفته کیږی
که ئې پټ لَرم له خلقه   راز می نه نهفته کیږی
باد دِ زلفی آشفته کا   ځما زړه آشفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه راز چه به ما تا کړ　　په محفلو گفته کیږی
دَ خوشحال بخته بیدار شه
تَل څوک کله خفته کیږِی

ستا په سترگو کښې فتنې کاندِی خوابونه　　تورِی زلفې دی هم ډېر لَړِی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښې　　را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته　　نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې دِ را ښکاره شِی له جماله　　لور په لور به سر څرگند کا آفتابونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم　　نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښې　　تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډېر ځله خوله درکړه　　دَ یاریَ په کار کښې هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې　　هم لتا ښائی دا هسِی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښې کتابونه

سترگی دِ مستان دِی ځما زړه ښیښه مهینه　　پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا دِ گوره دَ ټیکی په شفق بند کړ　　جگی جگی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که گورې چه مخ پټ کله څرگند کا　　گل دَ بهار ندی چه رازیږی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وی　　هر آفت چه گورې چه را پاڅی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی گوتی کښیښوې　　څو به لا وَباسې ډېر دِ ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ　　غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونډو　　دَ خلقو لرمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[۱]
حیات لایزال به دِ حاصل شی که باور کړې　　دَ زړه لیدونی[۲] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[۳] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی　　اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښې وِی ساتلې　　څه بده بلا ده نه پټیږی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې گیلېِی دَپاره　　هر چه همت ناک دِی که په کور لَړِی جوینه
زاڼې بتی گوره چه په هر لوری غوغا کا　　هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیریږی　　هی توبه له دوره الامان له دې آئینه
نوم به دِ هر گز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

ستمگر به همیشه په دنیا نه وی　　پس له مرگه به لعنت لعنت په ده وی
هسی خوښ دَ ظالمیَ په کار وَلاړ دی　　ته به وایې مرگ ئې نشته تل به ژوی
ظالمان په نور څه هیڅ راغلی ندی　　خو دنیا وته ځوئیږی لکه روی
چی دَ خپلی کامرانیَ په کار راشی　　که عالم ته وبا لا شی پری ئې زړه وی
په گفتار کښې دَ فرښتو سَرَه سیالی کا　　په کردار کښې شیطانان ترې پوری څه وی

---

۱. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
۲. یعنی د زړه سترگی.
۳. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په سول ئې دَ دنیا مقصود حاصلیږی — دَ مکې په وره به هم پوری کا سوی
پخپل زویه ورور یې زړه نه وی تړلی — دَ خپل پلار و مرگ ته هم موړی[1] ورغوی
په هغه چاړه قلم روغ کا قرآن کښ — په هغه چاړه دَ وروره مری سکومی[2]
په رکوع کې تسبیحات دَ مال و ملک کا — په سجود کښ خپل حشم غواړی که ښه وی
که بیکخواه ورته دَ پند خبری وکا — چه دَ بدو خصلت پریږدی زړه ئې چوی
زه خوشحال چه دَ اورنگ بادشاه نوکر یم
که وَ زویه ورکَول کړم زړه می نه وی

ستا له جوره ظلمه هیڅ نکړَی ژړلی — چه له وره دی په څو گرزم شړلی
همیشه ځما دعا په غوږو اروې — یَوه ورځ دِ په ښکنځا نه یم زیړلی
رقیبان دِ لکه سپی په کوڅه غاپی — هم ترې څیری جامی وروم هم خوړلی
چه به ته دَ هغه ټال په پړیو زانگی — هغه پړی دَ وریښمو وی غړلی
قافلې دَ همراهانو شوې روانی — ما هم بار دَی دَ خپل کوچ پسی تړلی
حاسدان بې غمه خوب کا دریغه دریغه — چه په کور ئې دَ بلا نفیل نړلی[3]
د خوشحال ئې وکرم وته امید دی
که هر څو په گناهونو دَی لړلَی

سا دَکښلی مخ په خال می زړه په داغ دی — پدا داغ می له عالمه زړه فراغ دی
سخ چه ناست یم دَگلونو په چمن کښ — بیا ساقی راته نیولی ډک اياغ دی
یا دَ ښو زلمیو خیال دی په شمله کښ — یا دَ ښو جونو دَ تور وربل دماغ دی
دَ زلفینو په تور تم کښ به ئې غواړم — دا ورک زړه که را ښکاره کا مخ څراغ دی
چه دَکښلیو دَ جمال نندراه کاندِی — وَ هغو ته سپیره ډاگ سیر دَ باغ دی
په سپین مخ ئې تازه خط نوی ټوکیږی — زه به زړه ورځنی ژغورم روږ[4]دی زاغ دی
دَگلونو په بوی ځې په گلزار ورشی — دَگلونو بوی بلبلو ته سراغ دی
نه په اصل هونبره ښه نه ښایسته یې — تا په کوم توکي راوړی دا دماغ دی
دَ خوشحال سترگی هورې چه ښایسته وی
خلقه زړه ئې نه په باغ دَی نه په راغ دی

ستا وصال لکه دریاب دَی زه ماهَی — په هجران دِ هر زمان دَی په ماهی
په ژړا می ځنی خواست دَ شپینی خولې کړ — په خندا ئې وې چه څه کا دا سړی
ویې څوک یې چه ځما په کوڅه گرزې — ښه حاضر ځواب می ورکړ ستا مریَی
هم په څو رنگه ناله هم په تن نال شوم — بیلتانه را باندی وکړکار دَ نَی
دَ ځوانۍ بهار څه ښه دَی دریغه دریغه — دا بهار که همیشه په دنیا وَی
گل، سنبل، نسرین، نرگس لاله غوټیه — دَ مقدم سَرَه دِ راوړه[5]درست پسرلَی
چه ئې ونیسم په غیږ کښ راته گوری — لکه مست دَ مور په پیو کم کبلَی
دا شیرین یاران به نه وینم چه وَمرم — خدایه ما په جهان تَل لرې ژوندی

---

١. ژویی.
٢. یعنی پرې کول او پوستول.
٣. نړلی یعنی غوغا کول او دربول او ډبَول.
٤. روږد یعنی آموخته او بلد او آشنا.
٥. راشی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم خو ستا دَ رسوائۍ کړم نه د سر کړم	که می دا اندیښنه نه وی تا کتَی
هسې ستا دَ بیلتانه په آتش سوځم	لکه څوک په لمبه کښیږدی وچ لرگی
ډیر صفت دَ ښاپیریُو اَرویده شی	ولی ستا دَ مخ څوک نه وینم مخَی
په ښایست کښې هیڅ لقب دربادی نشته	که دِ څه خو دَ عاشق نمنځه کړَی
اورنگ زیب به د کابل دَ خلل غم کا	ساقی وخت دَ نو بهار دَی راوړه مَی
چه زړه سوَی دی دَ خوشحال په فریاد نشې
په سینه کښې دِ سندان دَی که زړگی

ستا په غم کې لکه زه یم بل به نه وِی	دروغجن یم که بل هسې لکه زه وِی
ستا له غمه می ځگر له وینو ډک شو	چا ته وویَلی نشم زړه می چوِی
تا ویل ځما دیدن قیمت بها دی	زه حیران یم ستا دَ مخ بها به څه وِی
سر به درکړم په بها کښې دیدن را کړه	په سودا کښې خلل مکړه که دِ زړه وی
هسی گل دَگلستان په منځ کښې نشته	هر چه ستا رنگ و بوی پوری په ده نه وی
که تل تا لَره درځم ملامت مکړه	دَ بلبلو تل و گل وته ورتله وی
د ښه څیز پوښتنه مه کوَه له اصله	دَ یو هر دوکان چه وِی کالی دی بله دی
که صورت ژغورې له غمه کاته مکړه	زړه هاله په غم اخته شی چه کاته وی
زه خوشحال چه آشنا وینمه[1] خوشحال شم
لکه گل چه تازه شوی په اَوبه وِی!

سړی هونبره څو ئې نیت وی	جامه هونبره څو قامت وی
گړ گلېن گردن دَ فیل خوری	څه میږی څه ئې قوت وی
نه هر خره دَ عیسی بار وړی	نه هر سر سَرَه دولت وی
وَ صورت ته نظر مکړه	په کرده دَ مرد قیمت وی
زه مرَیَی دَ هغه کس یم	چه صورت وِی هم سیرت وی
که صورت سیرت دِ جوړ شول	سر تر پایه عنایت وی
دَ خوشحال په وینا غوږ کړه
په ویَل کې ئې لذت وی

ساقی تل به دِ دا ست وی که به نه وی	له جهانه به مهلت وِی که به نه وِی
راشه ډک دَ میو جام په می ناب کړه	تل به هسی فراغت وِی که به نه وِی
هر هوس چه د صورت کړې نن ساعت دی	گوره کانده به صورت وِی که به نه وِی
په رشتیا وَ ما ته وَوایه طبیبه!	چه دَ رنځ مې به صحت وِی که به نه وِی
دَ وصال وعده دِ وکړه ستا سوگند دی	پدا کار کې به غفلت وِی که به نه وِی
که په تا پسی ملنگ دَ مسلی شم	شاه په تا می به قیمت وِی که به نه وِی
سپینه خوله که بې ریباره ور پیښکی کړم
په خوشحال به می منت وِی که به نه وِی

ستا په تور می مال تالا مانې نړیږی	راشه گوره که پدا دی زړه سړیږی
ستا غمونو لَره هر کله ژوندون وی	پدا لږ عمر می زړه کله مړیږی

---

۱. ووینم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایې ما ویشتلی څه کا حال ئې څه دی — په کوڅه کښې دِ لا دم وَهی غړیږی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ — وائی مالگی می په سترگو کښې دوړیږی
لا به گوره څه شان شان غوټی وا کا — دَ ښایست بهار ئې اوس نوَی غوړیږی
ما به هیڅ په ورځ ورځ نه ژړل عالمه — ولی څه کړم چه می ننه زړه ژړیږِی
دَ رشتیا خبری خیر و برکت دی — په قاضی دَ دروغجن ژبه اړیږی
دَ خوشحال خټک په کار پوری حیران یَم
مینه لا وربادی زور شوه څو زړیږِی

سخ دَ آئنې دی چه دی مخ وته تل گوری — سخ دَ لونگین دَی چه دی پاس په ټټر ښوری
نه دِی ستا دَ غوړو غټی غټی مرغلری — وصل دِی په میاشت پوری یو سر بل سَره ستوری
روغ می کړې له رنځه چه د خولې ښیرې دِ اورم — شهد و شکر را گړې چه می ستا شونډی وزوری
ظلم دِ دَ سترگو پما خوار هرگوره ډیر شو — څه کړم توان مجال دَ زور وَر لَری کمزوری
زه که ډوب په غم یم تل دی ډوب وم چه عاشق یم — تا دی خدای معشوقه تل هَری بلا ژغوری
ما وته ارزان دِی ډیر په مښکو په عنبرو — څوک به توری خاوری ستا د پله په بها پلوری
تل ځی ستا وَ لور ته په ارمان کاته کا
سپین ئې په کاته شی دَ خوشحال دَ سترگو توری

ساقی راکړه وَ ما می — یَو څو جامه پیاپَی
دا هم ظلم دَی که گورې — چه بې میُو ځی پسرلَی
هغه ځای چه گل و مل وی — ورع څو کاندی سرَی
گوره څه وایی پرې غوږ کړه — چه آواز کا چنگ و نَی
بیا به تیر ساعت را نشی — آه ارمان ارمان هَی هَی
د دنیا ژوندون هم ښه دی — که تر تلو همیش وَی
چه تر تلو همیش ندی — نور ئې وگڼه لا شَی
ډیر مَین ئې و بله تیر کړل — فلک نه لَری زړه سوَی

ستا په زړه د دنیا ځلِی[1] — دَ دوږخ لمبی دِی بلِی
چه دَ گور لَړم ماران دِی — هم دا ځلی دی پییلی
که دِ یَو ځله ځان خلاص کړ — غم دِ نشته هوری ولی
دا لَړم شلوه له دِله — که دی نه وِی لیچی شلی
چه به وه تسپی په لاس کښې — مخ ئې تور بِږیری ئې کلی
ته اصیل ځان دی مریَی کړ
هی توبه خوشحاله ولی؟

ساقی چه مهربان شی په پیاله کښې مَی زیاتیږی — چه مَی ورځنی اخلی دَ رقیب ښیښه ماتیږی
قربان ئې شم تر سترگو په طالع کښې زورور دی — چه هرکله ئې سترگی په زیبا جمال لواتیږی
بوسه دَ سپینې خولې راکړه بد مه وړه مستحق یم — دَ حسن له نصابه دِ څو توکه زکاتیږی
آفت دَ هلکوالی وُ جمال دَ هغې تُرکی — چه کال باندِی تیریږی آفت لا څه تازه[2] کیږی

۱. دا بدله په نورو نسخو کې نسته، له یوې قلمی نسخی څخه را نقل سوه.
۲. آفتېږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندون دَ عاشقانو دَ معشوقې په وصال دی — چه بېل شی له معشوقه ژوندی ندی وفاتیږی
چه اوسپنی تر خیژی هغه کاڼی رنګاررنګ دی — ترخې خوږې ترې خیژی څوک فولاد ترې مرآتیږی
دَ چا خونی چه وَمری پسله مرګه شی میراتی
دَ چا خونی خوشحاله په ژوندُونی میراتیږِی

سرګی دِ دِی که ورځی که ئې زلفی که اوربل دی — څو توری بلا دی چه می زړه پکښې قبل دی
چرته به خلاصیږِی دا بلا تر زړه چاپیری — مخ ته ئې که ګورې لا په سرو لمبو اوربل دی
خیال ئې دَ زلفینو عقل و صبر و دین و زړه وړی — نه پریږدی په کور کښې ښه کالی دَ خونی غل دی
نور عالم لا پریږده چه عاشق وته څه وایی — پلار که نصیحت کا و عاشق وته خجل دی
قیس وُ که وامق وُ بیا فرهاد ورپسی نور وه — ما را وړی ندَی دا دَ مینی دود اول دی
مینه الستی شته لباسی شته نفسانی شته — مښک شته دی هم هوړه نفسانی لکه بصل دی
هر چرته یو مخ دَی که په سترګو احوال نه یی — یو چه ورته دوه شی خود پوهیږی چه احوال دی
جام بینا ته ورکړه چه ئې ډک یوسی تر ځایه — جام ورکړه ړانده ته هسی ووایه چه تل دی
عشق دی نور څه ندی چه غواص په دریاب ډوب کا — ځان سوځی په اور کښې ښځه عشق ور سَرَه مَل دی
ځای په ځای چه ګورم زه خوشحال ورته حیران یم[1]
بله غوغا نشته همګی دَ عشق کل کل دَی

ستم دی دَ عینینو یاره عین عنایت دی[2] — بند دی دَ زلفینو دَ خلاصیٔ کنایت دَی
په شپه ځما وَیل که آمیز وُله هستیٔ — په ورځی ځنی دور یم هغه حرف چه شکایت دی
خبری دَ مجنون او دَ لیلا ولاړې زړې شوې — ځما و ستا خبره تازه نوی حکایت دی
دَ ما او ستا خبری دِی پټ راز څه هسی ندی — چه چا ته ئې پیدا یا بدایت یا نهایت دَی
په مخ چه ښایسته شوې که په پسول پسللی نه وې — ساده دَ ورځیو خال دی د درست حسن کفایت دَی
هیڅ که له مرګه دَ خوشحال اندیښنه مکړه
چه وې وژنې دلبری خون ئې روغ په روایت دی

سر په بیدی بید یا ونیووی ژړلی — په صحرا دَ ونون پاڼی پټ خوړلی
که اشنا که نا اشنا واړه لیدل شی — دَ همه واړو په بړیره ورخړلی
چه دَ قام دَ خیلخانی په حال خبر شوم — څه روزګار به پکښې شی په غم لړلی
په ناحق می آزادیٔ ته تلاښ کړ — په زندان دَ اورنګ زیب ښه وم تړلی
خپل پردی چه دَ دنیا شکر خواره دی — لکه مچ هسی له ځانه و شړلَی
دَ مال حال به و هغه وته معلوم وُ — که دا هونبره ډیر آهونه چا نغړلی
که خوشحال پنجهزاری کا مه ئې وینه
دَ مغل له نوکریٔ دی اغیړلی[3]

شین مرزی چه ګیډی داړی — باند نخیژی خسی زاړی
څه عظمت[4] څه مهموتی دی — چه په مرګ به ئې څوک ویاړی
دَ ښادی سترګی دِ ووزِی — پریږده دَی ور پسی ژاړی

---

۱. شم.
۲. دا بدله له یوې قلمی نسخی را نقل شوه، په نورو کښې نسته.
۳. یعنی قی وهل، بد هضم کېدل.
٤. عظمت خان او مهموتی او ښادی خان د خان معاصرین وه، چه په دې بدله کښې یاد سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په يَوَه غوټه يَو نيسي — باز نه دوه تارو ونغاړي
عابد خان ځما شنقار دی — په غوټه وهي دوه ښاړي
هم شنقار مي هم شاهين شته — هم ښه باز لَرم لک غاړي
وخت د ښکار دَی سهيل وخوت — خپل خپل ښکار به پسي غواړي
زه په ښکار يم دَ سر خابو — وړاندِی زاغ راځي مرداري
خرقه ښيري دَ زاهد شوه — رنگ ئې نه وينم دَ نماړي
ژر به ورک شي مدعي مي — يو څو مچ دي دَ غوباړي
ازميښت گوره دَ دهر — راته ليندي شول اوس شاړي

تيغ پرې سور مکړه خوشاله
چه لايق دِی دَ څوباړي

شفاعت دَ محمد (ص) ثابت په نص دَی — دا په دا چه دَی دَ درست جهان اخص دی
دَ موسی دَ عيسی کله دا صفت وُ — دَ لولاک نعت پده باندِی مختص دَی
اولياء ئې دَ امت واړه ممتاز دی — هر ولي ئې په ارشاد کښې مرخص دی
سر حلقه دَ اوليا وُ هغه شماره — چه شيطان ئې بندی کړی په قفس دی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری هيڅ شوې — ذوالفقار چه ئې ياد شوی په قصص دی
دوستاران دَ اهل بيت له اوره خلاص دی — بی دوستيه ئې عالم کله مخلص دی

په وِلا که دَ علی رافضي کيږِی
سکه خوشحال ئې په وِلا کښې مشخص دَی

ښځه بونه هوسناکه، خنده رويه، مهرجنه — پاکيزه په زيست روزگار کښې په ښه بوی باندی مينه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه — کم خوراکه خوش پوشاکه، هميشه ناسته دننه
په وصال دَ يار خوشحاله، يار ئې خوښ له قيل و قاله — چه له ياره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خيرنه
له نيکانو همنشينه له بدانو په زړه خوړينه — له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ ميلمه پکار حاضره، په پخوالي بهادره — حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه
پاکيزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښې نور لحن — پرستاری ترې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]

که دا هسی څوک پيدا شِی دَ خوشحال په لاسو راشِی
هيڅ تقصير به ئې ونکا دَ يارِی په پالَنه

ښې ښې شپې ځنی پيښی — غيږ په غيږ شی شفت ځبيښی
ځښی ځښی ښيښې تشيږِی — نن به شی بخښی ښې ښې
چين چين څونې ځِی په شين — بتی زشتی فتنې پيښی
شی په چين تشی پوښتنی — چين چين څونې پښتنې شی
هسی ځِی په شين شين — نخښی نخښی ختی پښې ښې

ښه سر راست تړپک دی چه نظر ځنی لر بر شی — گوره چه گزار دَ کم خطا په چرته شر شی
ولی هسی نه وی چه ويښته چوی په عقل — بيا چه درې څلور مصلحت وکاندی ښه چر شی
څوک چه مخه ولی ليندئ ډير و بله کښيني — کله په سپينکی دَ هلک غشی برابر شی

---

۱. ستَنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري لولۍ هيڅ دي دَ نسب که دَ نور څه دي ښه لوئی هغه دَه چه لوئی ئې په هنر شي
ډير دَ سروريِ دعوا کاندي په جهان کښ يو سړی په زرو کښ په بخت سَرَه سرور شي
آس ترکته لاندِی شا په څو ځايه زخمي وی ځای دَی دَ حيرت په رابتونو ساته خر شي
يو توريتی نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم کله به د ما دَ بخت دَ ستوری لا اثر شي
زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازيږه
بخت راوړه خوشحاله چه دِ کار لکه سره زر شِي

ښه هغه چه ولاړ بې خوده په خيال ستا دی که اشغال دی په جهان کښ اشغال ستا دی
ښه می وليده په سترګو واړه کښلې چه تر واړه لا تيرَی کا جمال ستا دی
دَ دنيا په مخ به ډير وِی ښه مخونه چه تر هر څه ډير لذت کا وصال ستا دی
دواړه زلفی دی حلقه کړی لکه لومی چه دانه دی پدا لومه کې خال ستا دی
دواړه زلفی د حلقه کړې لکه لومی چه دا نه دی پدا لومه کښ خال ستا دی
دواړه پيښې ګلګونی سرې پدماغ درومې ګوره بيا څونبره وګړی پايمال ستا دی
ته کشتن دَ غمزې کړه مه وَدريږه مقتولانو قبول کړی وبال ستا دی
تا خو نوم دَ جنجالی را باندِی کښيښ که په زړه کې می جنجال دَی جنجال ستا دی
که همه دَ خلقو کښلی سَرَه تړول شِي خسته زړه می په تړولۍ کې ليوال ستا دی
چه دِ څوک په کوڅه تير شي نور مَيَن شي چه تمام له عشقه روغ دَی ديوال ستا دی
که مثال دَ صورت غواړې ګوره مياشته چه پوره دَ دوو هفتو شي مثال ستا دی
چه سبا بيګا ئې لوند لَرم په اُوښيو يادګاری را څخه پاتو رومال ستا دی
څو ريبار در سَرَه نه بيايې دَ وړاندِی چه په چم به ئې تيريږې مجال ستا دی
که په قهر ئې شړې په لطف ئې برلې
چه ئې نه پريږدې په هيڅ کښ خوشحال ستا دَی

ښاپيرک که په هوا ځي په تور تم کښ[1] په راتله دَ رڼا ورځي دَی په غم کښی
له چتی درسته ورځ درومی په پورته هغه هونبره باز شاهين درومی په دم کښی
د چندڼ اوښوانه[2] فرق سَرَه هيڅ نه وُ که چندڼ تر ښوانه ښه نه وِی په شم کښی
چا له ډنډه دُرګوهر نه دِی وکښلې قيمتی لولو لالا غواړه په يم کښی
که ګيدړ په خم کښ رنګ شو پدا څه شي خو بيا هم هغه ګيدړ دی په شيم کښی
زاهدان شيخان می وليدل نامرد دی مر عالم ربانی دَی په عالم کښی
څرخ می ځکه په سر لونی ګلونه چه ئې خاوری غُندی پروت يم په حرم کښی
که هاتی دَ بادشاه ومری غم ئې نشته چوهړی دَ سپی په مرګ دی په الم کښی
عشقه واړه ستا د غمونه خرخښې دی چه په سوات را سَرَه ګرزی هم په سم کښی
ګوتی وَمنډه په غوړو ترې تيريږه ذاکر زر ذکرونه کا زړه په درم کښی
که خوښيِ د وصال ورسَرَه نه وی عاشقان کله خوښيږی په ارم کښی
هغه چر دِواړه ګوتو ته نظر کا چه ئې وِی سترګی نيولی په صنم کښی
آفرين دِ په وَيَلُو شه خوشحاله
چه دَ تورو رژول کړې په قلم کښی

---

١. دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.
٢. راحت زاخيلی ښوون په معنی د زيتون دَ وَنی راوړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه هغه چه ښه ئې رنګ ښه ئې جمال دَی   ښه هغه چه په قوت دَ هر چا سیال دی
ښه هغه چه په میات خانی میری کا   فراغت بې غمه ناست صاحب اقبال دی
ښه هغه چه که احمق وی که جاهل وی   په طالع په تخت صاحب دَ ملک و مال دی
ښه هغه چه په رشوه قاضی ګری کا   په مسند دَ قضا ناست په قیل و قال دی
ښه هغه چه ډیر لښګر ورپسی درومی   ډیر ئې کبر ډیر ئې جاه ډیر ئې جلال دی
ښه هغه چه په مجلس دَ ملوک ناست وی   تمامی عمر ئې زیست روزګار ټپتال دی
په عالم کښې بدی نشته واړه ښه دی
چه وَ بدُو وته روغ دی یو خوشحال دَی

ښارونی دِ غوا شینیِ پسی غواړی   باز دَ غره ښایسته زرکی سَرَه نغاړی
که په رنګ کښې لکَه غلوځه[1] هسی روغ دی   دَ خوږو هیله وَ مکړه له غوباړی[2]
یو آواز دَ ښو آسونو دَ ششنا دی   بل آواز دګنده خورنو دی چه ناړی
څوک ژړا دَ آخرت دَپاره کاندیِ   څوک د دې جهان دَ سود دَپاره ژاړی
دَګزار دَپاره لیندی په څو ناستَ دی   دَ قطرې په حرص ګرزی پسی شاړی
مرتبې دَ دواړو ندی سَرَه سِمی   څوک دَ ځایه باز شهند څوک څوړی ځاړی
که دَ څنګ پرونه ئې هر څو کښلی روغ دی
دَ بازونو پرواز مه غواړه له ځاړی

ښه سړی ګڼه هغه چه په زړه صاف وی   همیشه ور څخه شرم هم انصاف وی
چه دا څو توکه ئې نه وی سړی نشه   هر چه کاندی نور دی کا هغه معاف وی
په دنیا چه دا عالم سَرَه خلاف کا   لکه سپی چه په مرداره ئې خلاف وی
نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف وُ   که ئې ګورې ترقیامته ئې اوصاف وی
که دانا سړی بدرنګ وِی پدا څه شی   که د ښه توری ساز شوی بد غلاف وی
دَ هیچا غرض پدا خبرُو نشته   قلب سره چه سره پیژنی صراف وی
جوهری به ئې خود کار سَرَه ښکاره کا   تر یاقوتو که شبه په رنګ شفاف وی
دَ یاریَ دپاره ګرزم نه ئې مومم   چه وفا لری هغه په کوم اطراف وی
دَ بخملو په اودل به خبر نشی   په شماره که د اودنیو بوریا باف وی
عشق په حق په باطل هیڅ ندی راغلی   تر کعبه ئې ډیر وَ بت وته طواف وی
ښایسته هر ګوره ډیر شول پرې ویریږم
ما خوشحال چه دَ تقوا وهلی لاف وی

عاشقان که ستا دَ لاسه په جفا مری   باری شکر چه په عهد په وفا مری
بیدلان می دَ هجران په تیغ قتیل وی   دا یَو حرف دَی چه په توره دَ قضا مری
زه مرده وم ستا دَ جام په ګوټ ژوندی شوم   چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مری
زړه می ستا طرې طراری ته هوس کا   ځان می ستا غمزې بیماری ته رشتیا مری
اې تازه ګله بلبلی ته نظر کړه   په نوا کښې ستا له شوقه بینوا مری

---

۱. یعنی د شاتو مچیِ.
۲. د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوار خوشحال په مرگی حال دَی ځکندن کا
راشه گوره په ارمان دَ لیدو ستا مری

عاشقان له بیش و کمه آسوده دِی | له وجوده له عدمه آسوده دی
دَ ساقی له لاسه ډکی پیالې اخلی | په مستی کښې دم تر دمه آسوده دی
بت پرست دی دَ مغان په خرابات کښې | خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دی
ورځ و شپه باندِی تیریږی په ښادی کښې | هر زمان می له صنمه آسوده دی
تل ساقی دَ میو داد کا بې منته | کریمان می له کرمه آسوده دی
همیشه شونډی دَ جام په مورگه[1] یښی | په خاطر له جام جمه آسوده دی
پادشاهان که خزانې و بله آسپی | دا گدای می له درمه آسوده دی
په دریاب کښې ئې دَ عشق دَی غسل کړی | له حدوثه له قدمه آسوده دی
ای خوشحاله که نظر درباندی وکا
ډیر ئې تا ځُندِی له دمه آسوده دی

عاشقان چه دَ معشوقی دلداده دی | له همه واړه غمونو آزاده دی
په یَوه لحظه کښې هست په بله نیست شی | که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دی
مگر زه له ځایه غم لَره پیدا یم | په هر دم راته غمونه آماده دی
نه یو زه دَ نظام پور په کوټ گښې پروت یم | سوختگان ئی په هر لوری افتاده دی
په درون دَ عاشقانو نظر وکړه | دَ لاله غُندِی دَ داغ سَرَه زاده دی
ترک تاجیک عرب عجم عاشقان واړه | مست بې خود دَ دیو خمرو په باده دی
دَ هوا خدایان دِ لیری کا له دله | یَوه خدای وته چه ناست په سجاده دی
چه تر خپلی رضا تیر شی اولیاء شی | اولیاء له هَرَه غمه آزاده دی
غوبانه شپانه ظاهر سړی لیدل شی | په معنی کښې دَ پاده سَرَه پاده[2] دی
شیخه ته چه ډیر طاعت کړیې جنت غواړې | و جنت وته ورتله په اراده دی
عاشقان که معشوقه په تیغ ورژنی | ورمیږونه ئې و تیغ ته نهاده دی
چه دَ ننگ په چارُو نر نه دی خوشحاله
که ئې نر وینې په سترگو هم ماده دی

عمر هر زمان گداز کا لکه واوری | یا به ستا له مرگه واورم یا به واوری
هغه تیر یاران به بیا بیارته[3] را نشِی | که په سر باندِی را لونم توری خاوری
زور دَ چچ د وړلو نه لَرې نادانه | نه پوهیږم چه دا دروند وری په چاروی
په سمن دَ شهلا نقش دَ سیور زیب کا | په شیوه چه سترگی کوزی له حیا وری
دواړه سترگی مِی چه ستا په مخ دوخته شوې | عجب ښه له ځانه دوه قبله نما وری
دَ خوشحال غُندِی به ډیر دا هسی نور وی
ته چه هسی رنگه زړُونه رو نما وری

---

۱. یعنی کناره.
۲. دی کلمی ته محشی ییکلی دی: یعنی جارپای.
۳. بیرته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم آخر شو دَ ښادئ روزګار راغی — چه موسم سو دَ ګلونو ګلزار راغی
په تلوار ئې تیاری دَ سیل کاندی — و بلبلو وَته وایه بهار راغی
پدا هسی خاصه وخت دَ ښو ګلؤنو — دَ مطرب دَ ساز آواز می په کار راغی
دا ئې واړه له خزانه نه فریاد شی — چه ګلونو ته طوطی په چیغار راغی
دَ هجران مشقت ډیر وُ خدای آسان کړ — بیا می سخ دَی چه عشرت د دیدار راغی
که په نؤرو باندی هر کله اختر دَی — په ما دا زمان اختر دی چه یار راغی
لون لون کالی بیا پیری خواجه شو
چه خوشحال دَ یار دَ مخ په بازار راغی

غم ښادی چه په جا ویر شی[1] — لکه ویر شی هسی تیر شی
سر رشته ئی مونده نشی — ګوناګون دَ دور پیر شی
چه په خوا په خاطر نه وِی — هسی چاری په تا دیر شی[2]
په هجران کښ غم دَ یار دی — چه همیش تر زړه چاپیر شی
هر چه وَواته له سترګو — عاقبت له دِله هیر شی
چه به سخه په خوشحال کا
ګُندِی ژر دَ ده په خیر شی

غنیمت ګڼه ګلُونه میخوری کړه په چمن کښی — چه به پس له هفتې نه وِی دا ګلونه په ګلشن کښی
په غنچه چه تطاول کا صبا دا کله باطل کا — دَ بلبلو کام حاصل شی[3] دَ ګلزار په شګفتن کښی
وطن ښه دَی که غمخور وِی ښه یاران دی لور په لور وی — څو چه شته که هونبره نور وی لا غریب یم په وطن کښی
هم مانِی شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته — نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوښی ده په دیدن کښی
اور اوبه نده نور څه ده چه په تله یا په راتله ده — په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښی
که ئې تل په ظلم زړه وی که می زړه له غمه چوِی — خدای دِ نکا دا به نه وِی چه ئې خوږ کړم په ګفتن کښی
چه بلبلی وته ګوری له آوازه ژبه ژغوری — د بلبل په آواز ښوری هونبره ژبه په سوسن کښی
چه جدا شی وَ دی مرینه له غمونو چه خلاص شینه — څوک چه بې یاره پاینه سود ئې کوم دَی په زیستن کښی
که دَ سپی غُندِی ئې ولی په رورو به پسی زغلی
خوار خوشحال به ئې آخلی څو چه ځان لَری په تن کښی

فلک کا دا هسی چاری — دَ ده چاری دِی مرداری
دوه یاران سَرَه جدا کا — بیا ئې بند کا سره لاری
ګاه دِ زړه وِی په ښادی کښ — ګاه دَ غم ژړا چیفاری
ګاه دشواری کا آسانی — ګاه آسانی کا دشواری
دواړه توګی ګذران شِی
بده دا هم نه ده باری

که تن[4] سو که په تن اغوندې حلوا خوری — خو آخر دَ مرګ سرَی یې و به مری
دا مستی به دِ تَل نه وِی څو به ګرزې — په خمار سره اَوُښتی سترګی سری

---

۱. ویر شی د قندهار په محاوره (ورشی) مګر دا کلمه په یوه نسخه کښ ډیر شی لیګلې ده.
۲. دیر شی یعنی درشی.
۳. حاصل کا.
٤. محشی ورته کښلی دی، چه یو ډول جامه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که بې شماره خزانې کړې سرَه ټولی | دَ دنیا ارمان به بیا وَ گور ته وری
ستا پښوا دَ طبیلو ځښتن وگوره | چه په کور باندِی ئې گرزی غوا وخری
همیشه وایې فانی دنیا گنده دَه | که گنده دَه ولی نه تیریږې تری
په دنیا څو ډیر مین هونبره غمجن شِی | جگی جگی راشه مکړه مینه پری

یَو غفلت بهل جهالت دریم شهرت دَی
دَ خوشحال دَ خان بلا دِی هم دا ذری

که په هند کښ نشته سپینه | هوسیۍ سترگه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې | یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه | په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې گورم | ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه گره | شوخه شنگه زړه سنگینه[1]
دَ یاریۍ په علم پوهه | سخندانه نکته چینه

ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که په زړَه کړې دَ خوشحال خبری زبری | دَ دانش له کاره نه دِی لری بری
خلایق په تفاوت سرَه پیدا دِی | پوهیۍ نه دِی سرَه واړه برابری
په زرگونۇ کښ یَو دوه سرِی خبر دَی | نوری واړه خلقې دِی ناخبری
لکه کار دَ خوی خصلت په تفاوت دی | هسی زیږِی په ښایست سرَه دلبری

دَ سیرت زیبایی ښه دَه تر صورت
چارِی واړه دَ باطن دِی معتبری

که مِی نوم په ژبه نه اَخلې هیچری | په تش نوم به دِ هم سودکوم دلبری
دَ زاهد دَ سترگوٗ آب هونبره په ځای دَی | چه ئې سترگِی باندِی[2] نه دِی برابری
دَ ښادیۍ نوم پرې زور[3] دَی تَل تر تله | چه په زړه ئې ستا دَ غم شیتی[4]شی سری
زه به څه ځنی مانړه کړم یَو زه نه یم | په غمزه ئې خلقی کړلې ډیری
دَ ښو سیوره ئې خار[5]په پښو ځرخیږی | له حیا چه کوز کوز گوری ناز پروری
شونډی ستا لکه نبات هسی خوږې دِی | تر یخ ویل ځنِی نه ښایی لب شکری
وایی شته په چین ما چین کښ کښلی ډیری | خدای دِ نه کا چه تر تا به وِی بهتری
بې خبر له ځانه ډیر ورته[6] پراته دِی | ته یې هم په حال خبر شه بې خبری
دَ ختا دَ ملک نافې واړه خجل شِی | چه د تا زلفی ښکاره شِی معنبری

که دِ چیری دَ آشنا په لور گذر شِی
دَ صبا باده! ځما سلام پر وری

---

۱. دلنشینه.
۲. پر تا باندی.
۳. په قلمی نسخو کښ زوړ لیکلی دی داسی: نوم پر زوړ دَی تل تر تله.
٤. شتی.
۵. د خار.
٦. ورَته یعنی دروازی ته، یا در ته.

که می یاد که می نایاد کاندې مخدوم دی دَ چا کر می له څښتنه حجت کوم دی
دا گدا ئې وَ وصال ته څه هوس کا چه پادشاه ئې له لیدنه نه محروم دی
په عاشق چه ستا له لوریه ظلم وشو اوس په هر لوری چه دَی درومی مظلم دی
همیشه ئې سوړ سوړ آه وِی گونه زیړه دَ ویشتلو حال که نه وايې معلوم دی
په جهان کښې چه څه رنځ وُ څه محنت وُ هغه واړه سَرَه ټول شول عشق ئې نوم دی
هغه یار چه وفا دار دَی مونده نشی په جهان کې دَ وفا هنر معدوم دی
دَ خاطر وینی می خوری په ننکی ننکی له گناهه ویره نکاندی معصوم دی
که یار سر غواړې له ده نه نه به نکا هر چه پوه دَ عاشقیِ په رسوم دی
چه په عشق کښې موافق نه وِی اې دِلهِ دَ هغه لیدَل په څه گورې چه شوم دی
دَ دوږخ لمبې به نه رسی عاشق ته چه دَ عشق په توره مړ شو غه مرحوم دی
ما خوشحال ته ستا دَ خولې اسرار مکشوف شو
که دا راز دَ چا له سترگو نه مکتوم دی

که یَو دم دَ یار په غم فراغت کښینی پدا دم به له عالم فراغت کښینی
که دکار دَ محبت وینو په لاس کښې پدا کار به خوښ خرم فراغت کښینی
که گدای شی دَ مغان په خرابات کښې همیشه به لکه جم فراغت کښینی
ډیر و لږ دَ زړه زحمت دَی که عاشق شی ته به تل له بیش و کم فراغت کښینی
که اختر دَی که نوروز دَی خو هم دا دی مخ په مخ چه له صنم فراغت کښینی
که په کوی کښې ئې مقام وکړې زاهده په خاطر له ارم فراغت کښینی
لاس په لاس بهشت دا دَی اې خوشحاله
چه خپل یار سَرَه یَو دم فراغت کښینی

که دا عقل دَ همه خلقو یکسان وَی سکه بایده وَ چه همه سړی لقمان وَی
د دې لال قدر به نه وُ په عالم کې که دا کانې واړه لال دَ بدخشان وی
په پخسر[1] به دَ هر چا کرَه پراته وُ که دا دُر می دَ ژلیِ غُندی ارزان وی
هیڅ حساب به ئې په هیڅ جنگل کښې نه وُ که درمی[2] واړه گنی دَ هندوستان وی
په خوراک به خرو غویو نه قبلولی که ډبره دَ ونی پانې واړه پان وی
دا تپوس به هم په لاس دَ بادشاه ناست وُ که دَ باز او دَ شهند غُندی ئې شان وی
دَ لیلی او دَ مجنون مینه به هیڅ وه که همه خلق لیلی او مجنونان وی
ما خوشحال دَ حقیقت په ژبه ووې
دریغه دریغه که څوک پوه پدا زبان وَی

که صورت وته دی گورم په صورت کښې یوحیوان یې که معنو وَته دِگورم شاهزاده دَکل جهان یې
چه ظلوم جهول یادیږې کنت کنزًا هم پوهیږې ته و دا ته نظر مکړه چه دا غوښې استخوان یې
چه مسجود وُ دَ ملکو ځای ئې پاس وُ په فلکو ته خلف دَ هغه هسی خلیفه پدر نښان یې
غوښې هډ څه په کار ندی دا دگاو دَ خره هم وی دَگدای په گند کښې پټه ته یو څرنگه سلطان یې
چه ئې ستا په حال پیغور شو تر ابده ئې مخ تور شو دَ چا نوش یې دَ چا نیښ ئې د چا درد دَ چا درمان ئې
د دنیا عقبیٰ باغونه پکښې واړه نعمتونه واړه ستا دَپاره جوړ دِی ته مقصود دَکن فکان یې

---

۱. دا کلمه عینآ ولیکه شوه په څنو نسخو کښې پیخر راغلی دی تحقیق غواړی.
۲. یعنی نل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ګلونه ډېر دِي تر حساب تر شماره تیر دی   دَ فطرت په حدیقه کښې نو باده دَ ګلاستان یې
نور به څه وایې خوشحاله له دې حاله له احواله!
هم دا هونبره وَیل بس دی که پوهیږې نکته دان یې

که په باغ کې رنګارنګ ګلونه ډېر وِی   هسی نه چه دَ ګلاب دَ ګل په څیر وِی
آشنایی دَ ګبینه دَه که شکری   چه خواږه ئې په څو رنګه را برسیر وِی
ستا دَور دَ سپیو څو ثنا صفت کړم   چه تر پیره میره زړه وته را تیر وی
آرزو به دَ حیوان دَ اوُبو نکا   عاشقان د چه دَ خولې په میو سیر وی
چه په عشق سَرَه ژوندی دی مرګ ئې نشته   که په ګور کښې تر دا تورو خاورو زیر وی
دَ غمزی توره ئې هر چرته وژل کا   لور په لور ئې شهیدان په دا شمشیر وی
تل ئې لوبی دی د ما د زړه په وینو   ستا دَ سترګو آهو ما ته لکه شیر وی
ستا دَ زلفو هر هر پیچ وته چه وګورم   همګی په رنګ و بوی لکه کستیر[1] وی
په خوشحال دِ یو زمان لیده وَ نکا   یو زمان ورته تر کاله هم لا ډېر وی
مګر هیڅ ئې دَ زړه حال ور ښکاره ندی
چه لیده ئې دَ خوشحال سَرَه ډېر ډېر وی

که راضی می په جفا او په وفا ئې   نور را درومه چه زه ستا یم ته څما یې
بی له ما که جهان ستا شی په اوربشه   چه زه ستا شم که اوربشی خورې دارا یې
که دِ طمعه دَ مخلوق له وره پریکړه   بادشاهی دی مبارک شه که ګدا یې
غاړی غرونه خبردار دی چه مجنون یم   که جهان پدا خبر دَی چه لیلا یې
ستا دَ غم په توره مړ په وردِ پروت یم   کله کله راته ګوره مسیحا یې
جګی جګی په لیمه می قدم کښیږده   چه ړندې سترګی می روغی شی طوطیا یې
کله ما و تا روزګار په یه ځای کړ   بړ بړ راشه دَ یار سپیه چه اشنا یې
چه یاری له یاره کړې دَ سود له مخه   په خاوند می دِ سوګند وِی بې وفا یې
چه دَ یار سَرَه پخپل غرض یاری کړې   دَ یاریٔ بلا په تا شه یار دَ چا یې
چه دِ بولم معطل مکړه را دروِمه   که دَ باز غُندِی حاضر په بړغ دَ بیا یې
په دربار می چوتری دی دَ سرونو   راشه واروه چه پخپل وَژل شیدا یې
چه دِ خوی خصلت دَ رنګ سَرَه جوړ ندی   رنګ دِ ورک شه که هر څو په رنګ زیبا یې
پدا هسی ښایسته جمال چه ستا دَی   غم شدت فتنو آفت لره پیدا یې
په امید دی دَ لیدو په ور کښې پروت یم
که ته هر څو له خوشحاله بې پروا یې

کله خپل بشر دَ ګل غُندی نما یې   کله کله دَ بلبل په ژبه وایې
چه هر هر زمان په هر شګل جلوه کړې   عجائبه دلربایه خود نما یې
په یوه ویښته دِ نه ارزِی دوه کَونه   په غایت لکه ګوهر قیمت بها یې
دَ خپل درد دوا به زه له چا نه غواړم   چه هم ته محبوبه درد یې هم دوا یې
کله ناز کله ښکنځل کړې کله مهر
له خوشحاله مَروره که پخولا یې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه سوه، معنی د مشکو به وی یا یو قسم خوشبو دار ګل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ئې لرې له جماله نه جلباب شِي
حبطه به ہی تر مخ پوری آفتاب شی
که ئې بوی دَ پیچا پیچو زلفو ورشی
په خطا کښ به بې قدره مشکناب شی
څو بوسې که له دشنام سَرَه آمیز کا
شماتت به ئې په قند و په گلاب شی
که هر څو له زیبا مخه خاطر نیسم
زړه می بیا په اضطراب لکه سیماب شی
یکباره ئې قرارَی له ما نه واخیست
سرسته شپه په ما حرام شه که می خواب شی
دَ هغو طاعت قبول ندی نور څه دی
چه سجده ئې تل دَ ورځیو په محراب شی
دا پیاله چه څما نوش دَه زه پرې مست وم
دا مستی می نه په بزم دَ شراب شی
دَ رندانو دَ شرابو هسی کار دی
چه زاهد ئې هم په بوی سره خراب شی
نا محرم می و صحبت ته څه هوس کا
چه څما له محرمانو هم حجاب شی
که یو ټول دَ ښایسته وَو سَرَه کښینی
خو هم بویه دَ همه وُو انتخاب شی
غه روپی چه دَ ټنگ سال له لاسه نه وی
و صراف وته ظاهره په هر باب شی
دروغجن غشی که هر څو ثابت روغ کړې
خو به بیا دَ هلوکانُو تیر پرتاب شی
دَ خرما وَنه خو سازه کړی له مومو
دَ خرما غُندِی به کله ترې دوښاب شی
ما خوشحال چه په پښتو شعر بیان کړ
دَ پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شی

که په عشق کې زړه دَ نورُو په لیده ځې
څما زړه په ارویده تر لیده ښه ځی
نوری مینی ئې څما له دله یو وړې
یکباره می په لیدو پسی لیمه ځی
هسی یاد بویه چه یَو ځله یار یاد کړې
نور دِ وینی لکه باز تر هر ویښته ځی
پکښی خیال دَ سبر قدو دَی پالم ئې
چه می هر کله تر دوو سترگو اُوبه ځی
که په زړه شوی زه په اوس دَ یار سَرَه وم
چا وې دا چه پښې هورې درومی چه زړه ځی
نه په زړه ده نه په پښو دَ خدای په کړه دَه
دا غریب سړَی همه دَ خدای په کړه ځی
که دَ مال وه که دَ ملک وه که د زر وه
وار په وار می دَ زړه مینه له هر څه ځی
دَ دنیا مینه په زړه باندی لوی بار ده
آزاده به بار په زړه و گور ته نه ځی
روغ به خوب دَ بی غمیِ کا خوشحاله
چه څه خوږ دَ زړه لری خوب د هغه ځی

که می سترگیِ د باور کړې سَرَه لواتی
په جهان کښ خو نیکی دَه نوری باتی
که دِ لاس د نیکی نه رسی دَ زره کړه
راشه واروه "الاعمالُ بِا لنیاتی"
په جهان کښ که حجاج که نوشیروان وُ
هم دا داد، او دا بیداد شُو ځنی پاتِی
له قسمته به نه کم نه به څه زیات شی
دا دواړه اندیښنې دِی کم و زیاتی
که په څه هنر دِ هونبره توان رسیږی
چه به ته کړې د مرگی لښکری ماتی
بیا هاله په جهان خوښ گرزه هوس کړه
گڼه نوری اندیښنې دِی بې ثباتی
د دنیا ودانی خونی چه لیدې شِی
عاقبت به ئې مرگی کاندی میراتی
له دنیا نه هم هغو ده بخره وَړې
چه ئې نوم شِی د نیکَی پکښی پاتی
سر تر پایه د خوشحال سره لباس کړې
خدای دِ واخله لباسی دنیا کم ذاتی

که میوه دَ چندڼ نشته هسی شنډ دی
لا ئې ښه تر میوه دارُو ونو خنډ دَی
وایې زه به په تا وکړم ځنی چاری
زه د دی چاری ارمان لَرم ډیر ځنډ دی
که می ځان ځِی که جهان پرې به ئې نږدم
ما نیولی اوس دَ عشق دَ سپرو منډ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدا لار دَ شهسوارانُو ختل گران دَی
گوډه څو به باندِی خیژي ملکنهٔ[1] دی
زه او دا دَ هر ناکس سازی ناسازی
که رشتیا وایم خپل ځان را باندِی پنهٔ دی
که مثال ئې په دنیا غواړې له ما نه
چه الا بلا پکښې دِی هغه ډنهٔ دی
دَ چړې دَ لاره کار نشته ناپوهه
چه تبرُونه پرې ماتیږِی هغه خنهٔ دی
یا سبا دَی یا غرمه دَه یا ماپښین دَی
مازدیگر دَ ښکار تکل کړم ساعت لنهٔ دی
څوک دَ حج، څوک دَ تلقین څوک دَ مکتب شول
یَو خوشحال په واړه خلقو کښې لونهٔ دی

کام دَ زړه که هر څو ښه دَی
تر ایمانه نه ښه نه دَی
چه ئې دا اندیښنه نه وِی
هغه کس سَړی په څه دَی
اعتبار پدا دنیا کښې
دَ سړی لکه لیمه دی
دَ هر چا چه لیمه نه وِی
که بادشاه دی خوار په زړه دی
سپی به ښه کړم تر مزری نه
سپی دَ کور مزری دَ غره دی
خر که بد دی بیا وری وړی
بد سړی بتر تر خره دی
ته ئې ویښ وینې په سترگو
غافل ویښ ندی اوده دی
په رشتیا کښې زوال نشته
دا د ما کلام په وله دی
اولیا بللی بویه
چه حلال په خوله په زړه دی
ته ئې سست وینې په سترگو
دَ خوشحال اختیار تیره دی

که په حسن دَ کشمیر خوبا اوښار دی
یا د چین او دَ ماچین یا دَ تاتار دی
پښتنې جونه چه ما په سترگو څیر کړې
هغه کل واړه خجل دَ دُوی ترکار دی
په ښایست باندِی ئې ختم دا وینا دَه
چه په اصل دَ یعوب قوم و تبار دی
هیڅ حاجت نشته دَ مښکو دَ گلابو
په پنڅه وخته لمانځه عطر عطار دی
که ټیکه که کټماله که نور سنگار دی
دا همه تر تورو زلفو پوری خوار دی
که اوډنی[2] مقیش دوزی که سالو[3] دی
دا همه واړه تر سپین پړونی ځار دی
تر صورت ئې دَ سیرت خوبی افضل ده
تر ظاهر ئې دَ باطن خواږه بسیار دی
کل روزگار ئې سر تر پایه پرده پوښ دی
نه گریوان تر نامه څیری په بازار دی
له حجابه پورته غټ کتلی نشی
نه آموخته په ښکنځلو په پایزار دی
ما خوشحال له ډیرُو لږ دِی څه وَیلی
له دې حاله گوی مگوی وَیل بی شمار دَی

کله رند غُندی ملا واقف دَ راز دَی
دَ کتاب دَ مسلو زبان دراز دَی
زه مریَی دَ هغَه چا یم ترې ځاریږم
چه دَ زړه سَرَه ئې جوړ دَ خولې اواز دی
چه ئې رَو دَ خولې دَ زړه سَرَه یَو نه وی
که په هر لمانځه اودس کا هم بې نماز دی
وار په وار ځما په زړه کا هسِی چارِی
که دَ ستگو ئې غمزې دی که ئې ناز دی
لا به ډیر گلوُنه وا شی پدا باغ کښې
دَ گلزار دَ غوړیدلُو ئې آغاز دی

---

۱. دا کلمه په یوه نسخه کښې جلا لیکلې ده مله کنهٔ یعنی مه څه چه کنده په مخ کې ده.
۲. پړونی، چادر.
۳. که شالونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به نه وي چه به غاو وربانديِ نکا
دَهر چا وَ ملامت ته عاشق ساز دی
ځان و تن سَرَه مثال کړه دواړه توکه
محبت که حقيقت دَی که مجاز دی
چه عزت ترې پيدا کيږی قناعت دی
چه خواری ور ځنی زيږی هغه آز دی
زه خوشحال له خپله بخته دلگير نه يم
چه ځما ستوری ځائی دښمن گداز دَی

که هر څو پخپله پوهه کښ سقيم يې
دَ حکيم په حکم کار کړه نور حيم يې
که په خوله په غوږ په سترگو څه زده نکړې
نور ور دروومه ازلی سيه گليم يې
دَ سيرت خوبی پيدا کړه چه جوهر دَه
په صورت خو هډ وغوښه وينه ريم يې
پير اوستاد مرشد به واړه درته شا کا
که په جهل مرکب کښ مستقيم يې
عاقبت به دِ په بخره ندامت شی
چه دا هسی دَ جاهل سَرَه نديم يې
دا دانش چه دَ هندو دَ شمار حساب دی
که ته دا دانش دانش کښې ليم يې
سخاوت په روايت په روخ په رنگ کړه
نه چه درسته دنيا وَبازې کريم يې
هميشه په زړه خوشحال اوسه غم مکړه
په اخلاص چه وَ دانا وَته تسليم يی

که هر څو په هوا پرونه وَهِی چتی
بيا ئې زړه وِی په ډکی دَونی نښتی
شاه زلمی توری[1] نيزې خوری تردد کا
په بريښنا دَ توری تښتی تير آرتی[2]
سترگه ور اور اورکښ وينی چه بريښی
نوې مياشت په سترگو نه وينی سترگ تتی
ناسوتی عالم په څو په دنيا شخ دی
هلک تل دَ مور په تی پوری وی نښتی
دَی دَ خپلی گوتی غم کاندی که نه وی
په شگون کښ عالم ښه گڼی شپږ گوتی
په هر ښکار به بې خطا چورب آلوزی
ما خپل باز دی په پهرو پهرو پرانتی
که ئې بل له بدبويیِ سيږمې نيسی
دَ خپل بوی په بد بوئی خوښ وی خسا گوتی
څوک به څه لَره خوشحاله ته نصيحت کا
عاشق نه دی نصيحت دَ چا نه نغتی[3]

که هر تار ئې دَ کوڅیِ مشک تاتار دَی
دَ کوڅیِ تر تار ئې ښه دَ زلفوو تار دی
هغه ځای چه می دَ زلفو بازار جوړ شی
هغه ځای می دَ ماتيو[4] تش بازار دی
چه لذت دَ تورُو زلفو را تر زړه شی
دَ ماتيو زيست روزگار کله په کار دی
دا خبره څه عجب دَه چا ويلې
چه دَ تورو زلفو بد سوی تاتار دی[5]
چه دَ تورو زلفو خيال ور څخه نشته
توری خاوری ئې په سر عمر ئې خوار دی
که همه دنيا پری وَښندی هم هيڅ ده
هغه کس می چه دَ زلفو خريدار دی
خوار خوشحال چه ډير صفت کاندیِ دَ زلفو
په قيمت دَ تورُو زلفو خبر دار دَی

---

۱. توری تيرې خوری.
۲. په بريښنا دُ توری تښتی تيز آرتی يا په پريښنا دَ توری نشی تيز آرتی.
۳. نغوتی.
۴. دا کلمه په يوه نسخه کښ ماتيو ليکلې ده يعنی څوښی چه يوې خوا او بلی خوا ته وی.
۵. ناتار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هزار ځله هنر کا هیلی بیلی[1] ځوک به نکا دَ ازل چاری تبدیلی
دَ ازل حکم په مثل دَ هاتی دَی دَ سړی فکر مثال پړی دَ ډیلی[2]
دَ حیات اُوبه سکندر په هیلو غوښتې خضر بیا مونده عبث شوې دَ ده هیلی
یَوه ځرنگه خونریزه لار دَ عشق ده پکښی ډیری قافلې شولې قتیلی
عشق یو هسی یودیرشم توری را زده کړ چه په دیرش توری ځکوم دَ قلم کښلی[3]
عاشقانو ته اندک دَ دنیا مال دَی تر همت پوری کثیری دِی قلیلی
دا دلبری چه په دا کشور کښ نن دی په کشمیر کښ به ئې نه مومې عدیلی
هغه تُرکه چه ځان جور کا را ښکاره شی تر جمال ئې حوری هم ندی جمیلی
په ارمان ارمان می ځان راغی په شونډو تا دَ شونډُو دارُو نه راکړه بخیلی
بیا هاله دَ محبت په کوځه پَل ږده که دِ وینی لکه ما کړې سبیلی
خپل پردی به دِ هیڅوک سیله وَ نکا
اې خوشحاله که دِ بخت نشی په سیلی

که خاطر دِ دَ خوشحال نه دلگیر دی په خوشحال باندی هم ستا دَ ماڼی ویر دی
دَ بیمار ساهه په شونډُو باندِی راغله دارُو گر ئې لا علاج ته په تدبیر دی
دَ موسی په معجزه به څه گروهیږی[4] دَ فرعون چه هامان غُنډِی وزیر دَی
یار ځما په پالنگ ناست زه ولاړ په خوب یم سرا سر ځما له لوریه نه تقصیر دی
ما خپل سر تر فلک ولیده په پورته د دې خوب می معبره کوم تعبیر دی
بیا می کینه سترگه لاندی باندی راپی مگر بیا می زړه یاریَ وته خیر دی
بې وفا سړی دِ یار دَ هیجا نشی چه دایم ئې په یاریَ کښ تزویر دی
په ژړا پوری می خاندِی چه می وکوت دا همه واړه د ما د بخت تاثیر دی
هیڅ یَو مخ به ئې مخی دَ ښایست نکړم ما چه ستا جمال لیدلی په ځیر ځیر دی
د ما زړه دَ یار زلفینی سَرَه گوره
لیونی په لیونتوب کې په ځنځیر دی

که پکار دی ده دَ خدای بیژندگلی پیروی دَ محمد (ﷺ) کړه دَ علی (رض)
هر آیت چه به راته پاسه له عرشه لا په عرش به ئې علی وُ متلی
محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ یکایک وُ و علی وته جلی
په محشر به هغه تور مخونه پاځی چه ئې نه دِی توری خاوری دَ تلی
محمد علی چه دوه وینی په سترگو پدا کار کې احولی دَه احولی
دَ زړه زنگ په بل صیقل نه لیری کیږی په دوستی ئې دَ علی ده مصقلی
که دا هونبره وَیل کا ورته رخصت دی محمد دی پیغمبر علی ولی
چه په بغض د علی یاد عمر(رض) دی رافضی دی خارجی دَی خللی
دَ علی دَ آل دوستی دَ ایمان زړه ده ځوک دِ شک پدا په زړه نه راولی
چه تر منځ دَ چاریارانو بد وَیل کا په مذهب کښ دَ هغو ده درغلی

---

١. خپلی سیلی.
٢. یو راض چمنی واښه دی.
٣. یعنی خط او د گاډیَ د عربې خط.
٤. یعنی منل او گرویدن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ علی دَ آل په مدح کښې جنت دَی
دَ خوشحال خټک پدا دَه تسلی

که رُویت ئې نا ممکن دَی په دنیا کښې
دَ اَرنی وَیل به نه وُ په موسی کښې
چه موسی وته ځواب لن ترانی وُ
څه عجب جلوه لیدله شی پدا کښې
چه په ملک په ملکوت کښې مونده نشی
هغه هسی څیز ئې اینبې دَی پما کښې
زه حیران یم پدا خلقو نه پوهیږم
تږی مری ولاړ تر حلقه په دریا کښې
چه په لا احصیٰ وَیل ئې خبر دار کړم
چا د ما ژبه گویا کړه په ثنا کښې
دَ عاشق دَ معشوقې سَرَه یو راز دی
چه هیڅوک ترې خبر ندی په دنیا کښې
چه لیلی کړه دَ مجنون کونډی[1] ماته
خوار مجنون ئې سر افراز کړ په هرچا کښې
نور که هر څو پاکیزه زه گناهگار یم
غم می نشته بیا می ځای دَی په ماوا کښې
دَ خوشحال دَ هغو لار سَرَه جدا دی
چه ئی غواړی په مسواک په مصلی کښې

که چرگان کرکره[2] دار دی
بیا و باز وته ناچار دی
نه َیو باز دَ ښکار دَپاره
نه که چرگ چرگی هزار دی
دَ معشوقی ښیوې واړه
دَ نور چا ندی دَ یار دی
عاشق عشق لَره پیدا دی
کفر دین ئې څه په کار دی
عاشقان دَ معشوقې دی
نه دَ مور دِی نه دَ پلار دی
دَ خپل وَر عاشقان گوره
چه په څو پراته خاکسار دی
په هغو دَ خدای نظر دی
چه مَین په ښه دیدار دی
عشق ناپوه وَته اسان دی
ورته گران دی چه هوښیار دی
په خوشحال به عیب نکا
چه په حال ئی خبردار دی

که اسمان دَ چا په حکم جار وتلی
ځنی چاری به وشوې تا کتلی
په ړندو باندی لا هسی توره شپه دَه
که همه عالم ئې وینی نمر ختلی
هم ئې هیڅ راته پرې نښول هم بیا وائی
چه ډاډه اوسه لا هیڅ نه ئې نتلی
بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کړ
لکه باز وِی له کریزه را وتلی
چه ادب ور څخه وِی صحبت هغه کا
بې ادب لَه مجالسه وِی یستلی
هغه یار می لکه باز په پرواز ولاړ شو
طالع بیا ځما تر لاسه را وستلی
ځان چه نن تر مَین ځار نکړې خوشحاله
ځان به تا وِی وَ نور چا وته ساتلی

که په کور کښې دی سردې دَ بدخشان وی
یا ږنکوری دَ انگورُو یا رمان وی
چه ئې زړه ور څخه موړ وِی نه ئې گوری
دَ وړ سترگیو ورته څو رنگه ارمان وی
موړ به څه پوښتې له نغن[3] چه نغن دی
وږی سپی خوړلی نغن ته نگران وی

۱. لرگینه کاسه.
۲. یعنی طره او کاکل.
۳. یعنی د تنی ډوډی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کښلي معشوقې ته نظر نه کړې — کله کوڅې درته هم راحت جان وي
په ساعت ساعت کښې حال باندې نوريږي — چه مي وليده سړی کله يو شان وي
دَ سړي فکر په مثل دَ سيماب وي — اضطراب ئې هر هر خوا ارمان ارمان وي
کله کله ښايسته شي په ګلونو — کله کله لکه باغ باندې خزان وي
کله کله دَ خوښۍ په صحبت کښيني — کله کله په غمونو کښې حيران وي
چه دايم په يَوه حال دَی هغه خدای دی — چه حالونه پرې ور درومي دا انسان وي
آخر تله دی له جهانه باور وکړه
که هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وي

که هر څو يې پدا خپل حسن کښې لوی — دَ ياری حق هم بيژندلي بوی
ما به زړه لتانه وتاړه په بله — که موندی شوی هسی تا غُندی دلجوی
دَ شرابو په خوړو کښې فهم وکړ — چه د نه شي دا پياله له لاسه توی
چه مکان ئې نا پيدا نښان ئې نشته — څوک به څه غواړي دَ شپينُو بازو هوی[١]
د تشنه خودَ اوبو سرَه مقصود دی — که اُونه ئې دَ درياب وِي يا له جوی
عاقبت به برخوردار پخپل مراد شي — که دَ پلار په نصيحت کښې درومي زوی
دَ خوشحال وَيل خواږه تر نيشکري دي
که په خوند ئې خبر دار شي وئې ژوی

که ته خوله و ماته نه راکړی ملکی — بلي هم راته نومړې دَه خولکی
په غمونو کښې دی هسی ځنځيری[٢] شوم — لکه اوړکی چه زبون شي په بلکی[٣]
په کړکتيو[٤] کښې دی ډير زړُونه پراته دی — پدا دوه زلفو دَ زړونو يې غلګی
چه ځراغ ورځنی دورمي پتنګ خوار شي — يو زمان له ما نه مه درومه دلکی[٥]
ما دَ ښو مخونو ښه ننداره وکړه — نشته تا غُندې زيبا بله جلکی
ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائی — په پارسي پارسي خبرو مغلګی
جدائی ئې هسی سخته په خوشحال دَه
لکه ځی دَ چا له ځانه نه سلګی

که اشنا که نا اشنا دِی — بولاق واړه بې وفا دِی
که ئې خويښ کړې يا ئې خپل کړې — شاهي بيګ ُندی بلاَ دی
چه آصف خرم ښه نشه — نور خرم په يار دَ چا دی
خوشحالي که يار غاروه — هم دَ ده نه دا غوغا دی
که ئې ځان کړم يا ئې زړه کړم — ځان و زړه کله ځما دی
نه ئې ننګ شته نه ئې شرم — نه پخپل قول وينا دی
چه کوتک ورته ښکاره کړې — لکه بنځی واړه ستا دی
پخپل سود پخپل مقصود دی — بند په خپله مدعا دی
د سيالانو خوی ئې ندَی — په بيکار خصلت پيدا دی

---

١. ها يا هوی يعنی هګۍ او بيضه.
٢. زنځيری شوم.
٣. د وړو ماشومانو د سونو مرض.
٤. پړکه، دام، جال.
٥. د دل اسم تصغير.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخامخ وتا ته خپل شي
پردی واړه پس شا دي

که په فضل شي څه غم دَی — که په عدل شي ماتم دَی
له گناهه به خلاص نه وی — چه په نوم بنی آدم دی
چه ظلوم جهول ئې یاد گړم — که پويږې ډير کرم دی
په لاتقنطوا تکيه دَه — گڼه اور ووری تور تم دی
زه هغه ناتوان ضعیف یم — چه میږی تر ما محکم دی
پدا ضعف هغه بار وړم — چه تری تښتی درست عالم دی
که لویيِ ته می گورې — میاشت و نمر دَ ما پرچم دی
اسمانونه می خیمې دِی — پرې دَ ستوریو زینت تم دی
لا می نور باغونه نور دِی — کمکی باغ مِی دَ ارم دی
غم می هیڅ نشته خوشحال یم
که خپل بخت را سَرَه سم دی

که دَ یار دَپاره غم شدت څوک مومی — په خندا خندا دی مخی ور درومی
دَ هغه سړی یاری څه یاری نده — چه بې یاره ئې اوبه درومی ترکومی
زه له ورایه ورته گورم یار می گوره — دَ اغیار سَرَه دَ میو پیالې شومی
ما به څه پوښتې د ما دَ یار له نومه — یو بې رحم بې وفا بې مهر نومی
نه ئی زه یوازی قتل په غمزهو یم — څو ئې ما غُندی په ورکی دی لړومی
په فراق ئې دَ ما اُوښی هسی تله کا — لکه څوک چه اخته سوَی وِی په دومی
دا دواړه بدان نه گوری له کسته — په ښه مخ باندِی و مشه دانی سپومی'
که تازه یاریِ ښی نه دی خوشحاله
څوک به نه خوښَوِی غوښی دَ ورغومی

که سړی په مصلحت کښې لَربر نشی — زه صامن چه دَ ده کار به ابتر نشی
و هغه ته سړی مه وایه چه پوخ[1] وی — آراسته څو سر تر پایه هنر نشی
که هر څو مشکل کارُونه درته پیښ شي — فکر مکړه چه آسان به په زر نه شی؟
ما چه ولیده څو زر دِی پدنیا کښې — خو سَړی دِ ئې په مینه کافر نشی
زویه یار که لاف کَوی باوری ندی — څو په ډیری حادثې دی باور نشی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری اَروم — ولی څوک به بې لښکره صفدر نشی
چه دَ مرد دَ نامرد شناخت ور څخه نه وی — بد صاحب څخه دِ هیڅوک نوکر نشی
دَ خوشحال خبری واړه نصیحت دی
مگر خر وِی چه په زړه ئې اثر نشی

که تا وته حیران دی دَ لیلی حکایت کړونی — و ما وته په ځان دی دَ مجنون روایت کړونی
د هر ویښته په سر لَرم زه تا سره زرکاره — خبر ندی له حاله دا بی کار نصیحت کړونی
څه ښه وشول طالع وې چه ئې ولیدې په سترگو — تر ما پوری خجل شول دا د ما ملامت کړونی
دَ حسن یغما چه دِ د الجه راوړی وَ زړونو — پیځک دِ ستا وَ سترگو ته بیل کا قامت کړونی

۱. چه پوچ وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه درد لَری په زړه کښې دَ هغه دارو موندل شی   هیخا لیدلی ندی دَ بیدر د طبابت کړونی
چه زه دَ بت سجود کړم مخامخ راته حاضر دی   څه څیز وینی حیران یم دَ مسجد عبادت کړونی
کوم ملک دَی له ما پاتو چه می پل ندی پریښی   هر ځای به ورته یاد کړم که څوک سته سیاحت کړونی
په هسی ځای مین یم چه ئې نوم واروی وګړی
نور تښتی تار په تار شی دَ خوشحال حمایت کړونی

که هر څو په سر د خیال دستار زرین ږدی   عاقبت به سر دَ خاورو په بالین ږدې
دَ سلیمان غُندی هم پریوتل له تخته   په فرس باندِی به څو دَ زرو زین ږدې
دغه پېښې به دی خوراک شِی دَ چمچیو   چه ئې اوس په شین شین په قالین ږدې
په ارمان به خالی لاس ورځنی درومې   که په کور کښې په هر لوری سره او سپین ږدې
په الا بلا که ټول دَ دنیا ګنج کړې   پخپل زړه به داغ په دم واپسین ږدې
چه کردار ئې دَ ګفتار سَره سَم نه وِی   تش ګفتار واړه په ځان باندی نفرین ږدې
تا په زړه کښې سل خدایان دِی کښېنولی   راته وایه سر و چا ته په زمین ږدې
دَ غفلت تسپې په ورځ و شپه جار باسې   څو منت به په کرام الکاتبین ږدې
هر آیت ئې دَ معنو په سترګو ګوره   دَ صورت سترګی تر کومه په یاسین ږدې
یو قدم که په رشتیا له دنیا واخلې   خدای ږو بل قدم په پاس په علیین ږدې
که اسلام دَ خلقو دا دَی اوس خو بویه   چه هندو غُندِی ټیکه پخپل جبین ږدې
زمانې څه نا انصافه را ښکاره شوې   پانیاتونه پدا دور آخرین ږدې
شاه جهان غُندِی بادشاه په بند بندی کړې   په اورنګ باندِی خطاب د محی الدین ږدې
دَ مچیِ لاشه هم جوړه ور سَرَه وړې   په هر حلق کښې چه خواږه دَ انګبین ږدې
دَ خوشحال خټک کوم جرم کوم ګناه دی
چه په زړه کښې ئې آهونه آتشین ږدې

که منصور غُندی کافر دَ محبت شې   ته به هاله مستقیم په شریعت شې
دَ هوښیارُو مجالس به ورته هیڅ شی   که دَ عشق دَ لیونیو په صحبت شې
دَ جهان خواږه به تا وته ترخه شی   که خبر دَ یار دَ مینی په لذت شې
فراغت به د ِ هاله وَ زړه ته ورشی   که له خلقو کناره کنج و خلوت شې
دَ جهان په خزانو به دی صندا شیی   که تونګر په خانو دَ قناعت شې
که نظر دَ کیمیاګر دربانِدی وشی   که ته خاوری ئې تر زرو په قیمت شې
دَ بې آبی مرغلری هیڅ قیمت وِی   په زیبا سیرت به قدر دَ صورت شې
اې خوشحاله بتخانې دِی زړې[1] ډوندی
خلیلی ناره پرې وکړه په همت شې!

که په مخ باندِی خالُونه عنبرین ږدې[2]   هونبره داغ به په خاطر د ما مسکین ږدې
دَ پیالی اُوبه خوږی شی تر نباتو   په پیاله باندِی چه دواړه لب شیرین ږدې
خدایه زړه په ما دَ ښکلیو مهربان کړی   ته پهزړه کې دَ بتانو مهر و کین ږدې
دواړه زلفی چه وَلوَل سَرَه حلقی کړی   په هر وَل کې ئی ګلونه دَ نسرین ږدې
خدای دی نکا چه ئی یَو سر کړم یا بل سر   که تل می په دا چشم جهان بین ږدې

۱. دا کلمه په ځنو نسخو کښې زږ ډونډی لیکلې ده، یعنی نسل، خټه، نسب.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ پله خاوری رنځور غُنډِی آخلم   په هر ځای چه قدمونه په زمین ږدې
ستا تمامه خندا بخت دَی څوک ئی مومی   په دا نیمه خندا طعن په پروین ږدې
گه لیدلی دی دَ عشق قمار خانه دَه   ه لمړی بازی په یار ته دل و دین ږدې
آفتین دی ه وَیَلُو شه خوشحاله
په بیاض باندِی عجب شعر رنگین ږدې

که هر څو دِی پښتنې جونی طنازی   دا دَ هند سکښې هم نه دِی بی نیازی
نه ئې جنگ نه ئې ماڼی نه ئې هوډُونه   ښړه[1] مهری ښړه مینی ښړه نازی
خو یوه زره پړه[2] نا سازه درکا   په ماڼی کښې نه دعوې کاندی آغازی
په خدمت کښې تر صباحه لکه شمعه   په یوه قدم ولاړی ځان گدازی
په غمزو په کرشمو په مکیزونو   فرخ بخشی، غم تراشی، دلنوازی
په ادب په ظرافت په رموږ پوهی   دَ صحبت په علم څو رنگه ممتازی
که هزار جورو جفا وینی له تا نه   بیا له تا سَرَه خندا کا په خوله وازی
نَوې نَوِی شیوې کا درته جوړیږی   په څو رنگه جلوه کا جلوه طرازی
د ښو څوکی ئې نیغی ځی تر زړونوُ   چه تیره تیره کاته کا لکه بازی
په جیو جیو درته پسې خبرِی وایی   هر زمان له تا په څو رنگه همرازی
عجب سرې په پاڼو شونډِی درته خاندی   میخی غاښ په مسی تور عشوه پردازی
غټې غټې تِی لکه انار په ملا نریَ   سر تر پایه دَ اوُمو وریښمو سازی
دَ صورت په لطافت بې مثله روغی   په قامت تر سروِ ونی سر فرازی
خرخښې ئې دَ خوشحال له دله نه ځی
که جدا دِی دماغی باریک مجازی

گله ته چه زیبایی د دې چمن یې   خار و خس وته په څه په خندیدن یې
دَ خپل ځان په قدر ولی نه پوهیږې   پدا باغ کښې خو یَو ته نازکبدن یې
دَ بلبلو ږغ به تل دربانډِی نه وِی   کښلیه گله په وفا کښې مبرهن یې
پخپل بوی دَ بلبلانو خاطر خوښ کړه   یَو څو ورځی چه تازه پدا گلشن یې
که جفا و چاته وایم شمار ئې نشته   پدا هونبره ستمونو جان من یې
چه دَ یار له جوره چا وته ژړا کړې   دَ یاریَ بلا په تا شه دروغجن یې
په یاری پوری دِ پیچمی کا خوشحاله
فکر ښه وکړه په چا باندِی مین یې

گله ته چه په بلبلو هونبره خیال کړی   دا خیالونه همگی پخپل جمال کړی
دا جمال به دی جاوید په جهان نه وِی   ښه خو دا گڼه چه شکر په دا حال کړی
دَ انصاف په سترگو ښه ننداره وکړه   جهان څو کښلی چهرې هسی پایمال کړی
ډیرِی خونی دَ هجران په لمبو وسوې   ما لیدې چه تجلې ئې په وصال کړی
دَ بهار گلزاره ښه یې خوی دِ بد دَی   چه راتلَنَه یَو څو ورځی په درست کال کړی
تر قدرت به دِ ځاریږم ذوالجلاله   رنگارنگ گلونه ښه[3] هسِی نهال کړی

---

١. سره مهری.
٢. منت.
٣. ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بلبل دَپاره تَل وَی په چمن کښ　　د پسرلی گله تله ولی دم در حال کړی
که دِ سترگی دَ عرفان شته مبارک شه　　دَ گلزار په ننداره چه استقلال کړی
گل ته هسِی رنگ و بوی ورکړیَ چا دَی　　دَ لاله دَ گل چا هسی پاڼی لال کړی
چه گلونه دَ گلشن همیشه گوری
لکه خضر هونبره عمر دَ خوشحال کړی

گل کرَم اغزی ترې زیږی　　نوشدارو می زهر کیږِی
چه می څراغ په اوبو بل وُ　　اوس په تیلو نه بلیږِی
که ئې مخ وِی که ئې شا وِی　　پخپل بخت هر څوک پوهیږی
هَرَه ورځ که سل غمونه　　له جهانه را رسیږِی
ځما زړه پدا ډاډمن دی　　غم ښادی واړه تیریږی
هم خزان هم به پسرلی وی　　چه اسمان په سر څرخیږی
ځما اُوښی گرمی ندی　　که سیلاب غُندِی بهیږِی
په حضور دیدن ئې وینی　　ظاهر خان ځنی بیلیږِی
اوس خو اور په خوشحال بل شو
بیا به څرنگه سړیږی

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه　　ننداره دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم　　بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم　　درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ　　زه به څه لَره ماڼه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ　　اوس په طمعَ په حرص درومی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ　　لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا　　گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ ختکو دَ نفاق له ناپوهیَ　　یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی　　چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَرِیی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لاس په لاس مو سرَه وَکړلې څه چاری[1]　　چه پرُون مو تور منگور وژی په لاری
دواړه پښې له تا نیوَل له ما اخستلَ　　زه به پاس په سترگو کښیږدم ستا پایزاری
څه اغزی لرې په مخ کښ زړه مِی سکڼې　　ای په تور باڼه د ما د زړگی خاری
دَ ویت والی به ئې څو ثنا صفت کړم　　چه صبا کړې دَ غنچې پاڼی ویزاری
چه می پاس په غاړه پروتی څنډیدلی　　ښې وِی ستا مختولی[2] زلفی تار په تاری
چه په تا باندِی ئې جوړ کړم زړه می ښه شِی　　نوم دَ حوری دَ پریَ اې نگاری
غړول ئې هم وتا وته ښکاره دی　　چه دا تورِی سترگِی ته لرې خونخواری
څه کوَم، که ته ښکنځل کړې لا خوشحال شم

١. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٢. دا کلمه په ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده، مخ تولی په معنی د تورو زلفو دی چه پر مخ ځړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کوَمه ستا دَ مخ زیبا ننداری

لکه قلب مهر په لاس باندې برېښنا کړی
چه دَ اور په تاو کښې پریوزي ځان رسوا کړی
هیڅ ځما په زړه کښې ستا اشنایي نه وه
کومی چاری لَرَه خدای د ما آشنا کړی
که ډیر بد را سَرَه کړې په ښه ئې نیسم
خپلی مینی راته ستا ترخې حلوا کړی
چه په تا باندی مین شوم حال می گوره
مگر خدای ځما خوارئ لَرَه پیدا کړی
که وعده دِ دَ لیدو په ماخستن وې
په بور جل باندې دِ ناست په ما سبا کړی
که د ما په دوکان ناست یې کالی گوره
په زر سل ځایه په څو ځایه سودا کړی
کله مخ کله دِ شا وِی و بلبل ته
گله ته چه ښایسته شوې دا په دا کړی
په دا خوی دِ اور د ما په کوگل بل کړ
زه د شمع غُندِی ژاړم ته خندا کړی
چه وفا دِ دَ خوشحال سَرَه ونکړه
راته وایه اوس به چا سَرَه وفا کړی

لکه یار را سره یار وُ هسی ندی
چه ډیر ډیر به مینه دار وُ هسی ندی
که په څو رنگه به ما ور باندې ناز کړ
چه دَ ناز می به خریدار وُ هسی ندی
دَ بهار بلبلی ژاړه څو په تا شی
لکه تل تازه بهار وُ هسی ندی
شکر شکر چه ئې څه خوخوی بدل شو
چه یک لخته ستمگار وُ هسی ندی
ستا دَ مهر دَ باران باندې کمی شو
چه می جوړ دَ زړه گلزار وُ هسی ندی
یا ئې ویره شی له خونه یا ئې هیر کړم
چه می مرگ ته په تلوار وُ هسی ندی
ډیری مینی دَ خوشحال عقل تغیر کړ
لکه نور کله هوښیار وُ هسی ندی

لاله گل ئې تر جمال پوری بد رنگ دَی
دَ زلفینو ئې دَ چین له مښکو ننگ دَی
توری ورځی ئې لیندئ بانه ئې غشی
دَ عاشق تر زړه ئې تللی هر خدنگ دی
دواړه سترگی ئې په تن توری بلا شوې
همیشه ئې دَ عاشق له دِله جنگ دی
ته به وایې حبشی شکری پیری
هغه خال ئې چه دَ دوو شونډُو تر څنگ دی
تجله ئې دَ جمال لکه مشال شوه
خوار عاشق پدا جمال باندی پتنگ دی
چه له غوړو ئې مقصود مومی لښتئ ده
چه له پوزی ئې مراد مومی لونگ دی
په ښایست کې ئې تقصیر دَ صورت نشته
څه خو دا عیب لَری چه په زړه سنگ دی
دَ هر چا پخپل غرض پسی کوښښ دَی
دَ خوشحال ئې په جمال پسی آهنگ دی

لکه بخن[1] چه حلوا خوری
عاشق سپینه خوله دَ شا خوری
څوک دِ غاؤ ور باندې نکا
واړه خپله خون بها خوری
زه ئې تل خورم خوړې شونډی
که دا نور من و سلوا خوری
دواړه تی ئې ناشپاتی دی
چه ئې یَو یَو امرا خوری
هغه هیڅ مرنی ندی
چه به توره په قضا خوری
هم عاشق مرِی ستا له لاسه
هم سوگند په سر د تا خوری
وړی څه پوښتې له حاله
چه روا که ناروا خوری

---

۱. حریص.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز دَ ښکار غوښې په غلا خوری

له شیخه خبر نه یم چه په کوم عمل مشغول دی   چه عشق ئې را فرمائی هغه کار ځما قبول دی
عشق لکه بادشاه دَی زه په مثل دَ چاکر یَم   چاکر چه دَ صاحب په حکم نه وِی نامعقول دی
دَ سبا نسیمه پاځه په تلوار تلوار را درومه   په هغو می سلام وایه چه په ورکې ئې نزول دی
بل استواځی دَ عاشق د معشوقې په منځ کې نسته   پدا میدان کښې گوره محبت دَ ده رسول دی
دَ یار غم می له خلقه پټ پنهم درله په زړه کښې   ولی څه علاج ئې وکړم چه می رنگ دَ مخ پدول دی
چه په تور دَ لیونتوب می هر سړی په زَولنو شو   گرم ئې خلقو مه کړی هم هغه ځما دکول دی
هم هغه دَی همیشه ژوندون موندلَی که باورکړې   چه دَ مستی دَ غمزې او د جلویې په تیغ مقتول دی
دَگلونو پاڼی بویه چه کمیس شِی دَ ملوکی   دَ وریښمو له کمیسه ئې نازک بدن ملول دی
گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همیشه دَ خوار خوشحال ور پسی نول دَی

لکه زلفی دَ هغو چه سودا ستا وِی   بویه دا چه ئې سرؤنه تر پا ستا وِی
لکه دَ سبر ونه لاف کا ستا تر قده   بویه دا چه دا په قدر و بالا ستا وی
هغه زړه چه تا ویشتلی زړه هغه دی   تا ویشتلی زړه به تل په هوا ستا وی
په خاطر کښې به ئې ځای دَ نور څه نه وی   په هغه زړه چه هوا تمنا ستا وی
کله وِی چه ستا له لاسه چا ته ژاړم   که هر څو بې حده جور په ما ستا وی
که په سل رنگه زیبا دَ چمن گل دَی   دَی به څرنگه په رنگ دَ لقا ستا وی
د خوشحال غُندِی به مست گرزی په میو
چه هوا دَ برندو سترگو دَ چا ستا وی

له اوله په سر جوړی کا دړې   بیا ټیکه په وروځیو ینښې[1] خونړې
جړاوې حلقې په غوږ بیسر په پوزه   قیمتی دَ مرغلرُو دوه لړې
مرصع باهو په لاس گوتی په کوتو   ژر نگهار ئې دَ پایلو دَ څړې
په ښیوه ښیوه عاشق ته ځان ښکاره کا   په غمزه غمزه ئې زړه کا وَ ووړې
په وصال به ئې په څو رنگه هوس کا   په هجران به ئې ساه راشی تر غړې
سر تر پایه آراسته شی په څو رنگه   په لیدلو ښاپیری دَه نه سړې
دَ زلفینو ښاماران ئې هسی ندی   چه خوړلی ئې رغیږی په جړې
خلقو زه دَ تورُو زلفو لیونی یم   لا می ښه په خنځیرونو وتړَی
زړه ئې هسی دَ هجران غمونو موړ کړ
دَ خوشحال تر ستونی ندرومی نمړې

لکه زه په یار مین یم بل نه نه وِی مین هسی   لکه زه پسی غمجن یم بل نه وی غمجن هسی
هم می ووژنی پخپله هم پما باندی ژړا کا   څه ښه یار دَی ښه ئې مینه وژل هسی شیون هسی
مخ ئې درست سَرَه گلزار دی رنگا رنگ لَرِی گلونه   تفرج دَ بهار گوره پکښی نشته گلشن هسی
زړه داغدار غرقه په وینو لال گل وَته وگوره   هیڅ شهید ندی راوړی له ازله کفن هسی

۱. کښیږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورُو زلفو ته ئې گوره ښايسته دواړه رخساره — دَ جهان په مخ نه وِی[1] سنبل هسی سمن هسی
لکه زه ئې ننداره کړم ورځ و شپه پخپله خونه — خوار مجنون ليدلَی نه وُ په درست عمر ديدن هسی
که دَ گل پاڼی ئې خط کړې لا به هم باندې څرخيږی — دا نازک بدن چه ستا دَی دَ چا ندی بدن هسی
که ئې رسم يا ئې دود دَی يا وفا دَ هندوگیِ — چه له ياره سَرَه کښيني څک به وکا سوختن هسی
چه څوک ټاپ در پسی وکا سَرَه ټک وهی لاسونه — دا ژوندُون دَی مردن ندَی که دِ وشی مردن هسی
دَ ارم آرام می بيا موند ستا په غولی کښ خوشحاله[2] — خوښ له بخته له قسمته چه ئې را کړ وطن هسی

چه خوشحال خټک ئې وائی په پښتو ژبه خبری
په پارسی ژبه به نه وِی که پوهيږې سخن هسی

له غمونو به خلاص نشې دَ غم خويش يې — که بدگوی و بد آموز بد انديش يې
مه بد وايه مه بد اروه مه بدگوره — درويشی دِ مبارک شه نو درويش يې
ستا په زخم به دارُو مرهم نورکښيږدی — که په ځان مرهم دارُو دَ چا په ريش يې
که دِ ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ — نور ځما په پوهه ته تر هر چا بيش يې
يا به دد يا به منگور يا به لړم يی — که داړل کړې يا چيچل يا په چا نيښ يې
پخپل دين نظر لَره دينونه ډير دی — څه جاسوس دَ چا دَ دين دَ چا دکيش يې
که هر څو در ځنی غړيږم بده خويه — څه په هَره کوڅه بيا وَ ما ته پيش ې

په کردار توره مشکښی يې خوشحاله
په گفتار سَرَه دَ سپينو درو ويش يې

مخ ئې را څرگندگړ ويې هسی رنگ آفتاب وی — زلفی ئې نمود کړې ويې هسی مشکناب وی
وې می خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه — ويې که دِ عمر يم دَ عمر تله شتاب وِی
هسی ئې بې آبه دَگلابو گل تر مخ شو — زرمنه که وَسيځې حرام که پکښی آب وی
هجر می وژلو ته تيار دَی که خوله راکړې — هجر به هلاک شی زه به خلاص شم ستا ثواب وی
مرم دَ عشق له لاسه نه دَ مستی په غمزه مرم — کار تيره چاړه کا لاس او زړه خو دَ قصاب وی
هر چه ته ئې وليدې په تا ئې زړه بای نه کړ — زه وايم سړی ندی هغه به هم دواب وی
نن کانده هرگوره په آزاد د زړونو مټ کړې — هسی فکر نکړې چه آزار دَ زړه عذاب وی
نور به دَ خپل يار سَرَه څرگند مهر آغاز کړم — څو می به له خپلو له پردَيُو نه حجاب وی

ستا دا بی نظير جمال چه وَوينم په ده کښ
تر زر سحر خيزیِ ښه خوشحال ته هغه خواب وی

ما چه ستا په جمال سترگی کړې رُنی — کښلي واړه ستا دَ مخ دی ربنې
چه په داد و په فرياد می نه رسيږی — دا دلبری بې پروا دِی که کښې
گنُدی وِی چه بيا می راشی په منگل کښ — لکه باز دَ زرکی توې کا بښې
سپنه زنه ئې منه سمرقندی دَه — گوره څوک به خوږکا زړه پدا منې
که دِ سپين بارخوکبودکړم په چيچلُو — اوس می نه گښی هاله مي گښې

بخته ته که دَ خوشحال سَرَه مدد کړې
دَ رقيب په سَر ئې وَشلوه پښې

---

۱. د جهان په باغ کښ نشته.
۲. خوشحال شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما خو توبه وکړه که زړه هم را سَرَه مل شی　　　عشق دَی چه همیش ئې په توبه باندِې یرغل شی
ډېر کاندِې فکرونه دا سړی په ډېر رنگونه　　　کاشکې دَ چا چاری پدا خپل فکر فیَصل شی
څو وایې پندُونه دروِمه اې نصیحت گویه　　　زه څه هغه نه یم چه و ما وَته اټکل شی
هوبنره رسوایِی دم وهَل دَ پارسایِی　　　راشه که ئې گورې چه دا څه دغادغل شی
کار دَ عاشقی څه آسان او سهل ندی　　　اوس چه پشیمانی کړې دِله دا فکر اول شی
زهد په لاس واخلم چه به نه گورم دلبر ته　　　خیال ئې دَ زلفینو راته بیا دَ زهد غل شی
زه وایم که تل دَ ښایسته وو ننداره کړم　　　شرم دَ پیریِ تر دا منځ را ته خلل شی
تل به په ارمان ارمان مگس موږِی لاسونه　　　یاد ئی چه په زړه دَ شاه دَ لام و بی عسل شی
اور دَ محبت دَی چه څما په زړه کښې بل شو　　　گوره پدا اور به اور په څو ځایه نور بل شی
زه په بیلتانه کښې دَ وصال نارې وهمه　　　څوک چه اوُبه واخلی و پایاب وته ئې زغل شی[1]
کښینمه په طعمه دَ مَین دَ مخ په اور کښې　　　نور ځایونه پریږده که تنور راته بورجل شی
نه رسی تر یاره هر چه ډېری اندیښنی کا　　　نوری کیسې پریږده دَ عشق کار په توکل شی
گډ شم په گلشن کښې لَمن ډکه کړم دَگلو　　　بیا بې خوده ولاړ شم واړه گل را څخه تل شی
هر چه بد غلیم دَی گرفتار په عاشقی شه　　　اور ئې پیدا نه ولی دَ ده سینه منقل شی

هونبره دَ خوشحال خټک تقویٰ زهد پرهیز شته
ستا چه توری زلفی په سپین مخ باندِې ولول شی

ما لیدلی دِی په دا سترگو پوهړی[2]　　　لکه نخښی دَ هر چا غشِی ته بَړی[3]
په زړه څو ځایه وړټوپې ئې روغی　　　په خوله نر ناحق و هر چا وته زیری
په خندا خندا ئې اوښی څیِ تر سترگو　　　لکه چرگه دَ مستیَ وهی چڼړی
په سبا بیگاه ئې فکر نور څه نه وِی　　　تل ئې ذکر د ذکر دی ولیړی[4]
هیڅ له خپله خویه نه اوړی په عمر　　　که ئې دَړی په تندی کړې دړی وړی
همیشه سترگی نیولی و خپل ښکار ته　　　و غوټې وته وار ساز کا[5] لکه لگړی
بړغ ئې ولاړ په درست جهان د بدکاریِ　　　سور بیرغ د چټگی پوری په لگړی
په چووه په عطر غرقه سر تر پایه　　　دَ اجمیر په فلیل دواړه زلفی غوړی
د محل دننه ناستی زربفت پوښِی　　　چوهړی ته ووزی پریوزی په غوشیړی[6]
که ئې پلار نیکه له ځایه بادشاهان وِی　　　نه د پلار نه د نیکه په شرم اړی

مړ هندو غُندی په سرو لمبو کښې وسوی
چه ئې ولیدی خوشحال دَ اور لوخړی

مخ دِ آئینه دی باندی ندی تر سیری　　　آه دِ خوار عاشق دی ډار ئې وکړ دَ ډېری
سر تر پایه زیړی زعفرانی جامې اغوستی　　　راشه توری زلفی فلیل پوری اجمیری
تا وې چه دَ مخ قدر قیمت می پتا څو دی　　　څو به درته وایم په ما دوه کَونه پیری
زار دَ خوار عاشق دَی چه په شپه دَ جدایی　　　درسته شپه بې خوابه دَ اسمان ستوری شمیری
تا وَیل ځیر ځیر می مخ ته گوره کُندی موړ شې　　　زه یَم هغه وړی څه له ما غواړې سیری

---

١. په څنو نسخو کښې داسی دی: و پایاب ته ئې اړل شی. زغل به د زغستل مخفف وی، اړل په معنی د حرکت او رغبت دی.
٢. بد لمنی ښځی.
٣. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٤. وله پړ.
٥. و غوټې ته وار ساز کا.
٦. مردار ځای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا سَرَه په سيل دَ گلونو سهيلۍ ... هسې نمائې کا لکه بلبل دَ سيرى[1]
واړه را څرګندې دې دَ درست کلي دلبرى ... ته ګل دَ نرګس يې نورى ګل دَ ګندېرى
سترګې دِ بلا دِې چه ئې واړوې ملالى ... زخم پيدا نه دننه زړُونه څنځيرى
ته چه په ښه حسن جمال تيره تر ليلى يې
ځکه تر مجنون دَ خوشحال ږغ دَى دَ تيرى

مزرى کله پرهيز کار دَى ... خو راغلى په خپل ښکار دى
خوره خوروه له خپلو ليچو ... مزرى دا کا چه رويدار دَى
چه په توره ترک تازى کا ... هغه هر کله کامګار دى
چه اخلاص لرى په زړه کښ ... هغه واړه ايمان دار دى
چه ئې زړه نه وِى دَ تورى ... هغه زړُونه څه په کار دى
ننګيالى چه په ننګ راشى ... نه په زويه نه په پلار دى
سل دَ ښکار تر تازى ځار شه ... کوټګان چه دَ بازار دى
مور دِ نشى باندى بوره ... چه ميږُونه دَ کار زار دى
څوک چه شته تر شرقه غربه ... د تورزنو خدمتګار دى
سر دِ نه غړوِى خوشحاله!
دَ بلا نه چه سردار دى

مخ دى په پلو کښ که څراغ دَى چه بليږى ... خوله ده چه وَيل کا که شکرى دِې تليږى
سترګې دى که ورځې که په څو کښ تير انداز دى ... شونډې دى که غاښ دى که دا لعل دُر ځليږى
زړه دَى په کوګل کښ که دا کاڼى په سپين زر کښ ... قد دَى که شمشاد دَى چه تازه نوى څليږى
مهر خندا پريږده دَ دلبرو درته وايم ... تش خالى کا ته ئې هم په هيڅا نه چليږى
چا ئې چه په غولى باندې ينبى چيرى پل دى ... بيا چه ځنى درومې په ځاى پاتو شى شليږى
تا ويشتلى ګوره چه جدا له نوره خلقه ... سرې سترګې اوښتى په ژړا ژړا نخوليږى
ستغ لرى هم ځوړ لرى دَ غره غُندى سينه مى ... تل باندى دَ اوښيو کاروانونه دِې چليږى
څه حساب شمار کړې چه په سرګرزى دا ژرنده ... څو عالم ئې دَل[2] کړ لا به څو عام دليږى
لاف به ميړه نکا که ئې چيرى تر خولې وووت ... بيا که نور وَيل کا نور دَ ده بږيره کليږى
هيڅا ئې صفت دَ مخ دَ موتر سَرَه نکړ ... سل د سخندان په ورځ و شپه سَرَه لليزى[3]
زه خوشحال پښتون چه په پښتو په پارسى طاق يم
لا مى په پښتو ژبه کښ ژبه درغليږى

ما څه شونډې غاښ دَ هغه يار ندى ستايلى ... راشه که ئې ګورې لعل و دُر مى دِې پيپلى
هر چه عاشقى کا خوب خندا باندى حرام شىِ ... نور عالم به څه کړې ما په ځان دى آزميلى
ځنى عاشقان هوا هوس کا په وصال کښ ... څوک جدا له ياره په آه آه کښ زيږ ځيښلى
يو مزى ويښته په طريقت کښ لوى حجاب دى ... ځکه قلندر بږيره بريتونه دِې خريلى
ما پدا جهان کښ بل ستاد ندى ليدلَى ... پير مرشد مى عشق دى واړه عشق دى را ښيلى

---

۱. وفف سوى ځاى، دَ مسجد يا زيارت دپاره کوم ځاى جلا کول، چه له هغه ځايه هيڅوک ّکار او نور شخص استفاده نسى کولاى.
۲. يعني ووړ او ميده.
۳. لل يعنى ويل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل سړه بنی دِ تر دا یو غزل ځاریږه
نن چه دا پښتو دَه کرلانی خوشحال ویلې

ما چه وکوت دَ دنیا خلق مختوری — قابوچی دی واړه گوری پتاو سیوری
چه ئې څه دَ دنیا سود څه ئې فایده وِی — دَ خپل زړه په یرغ نیسی هغه لوری
خپل ئې لا په بدی پاځی تر پردَیُو — خو دِ خدای دَ بدو نکا دَ چا ستوری
یا دَ لیچو زور پکار دَی یا دَ زرُو — خوار هغه شو چه په دواړه وِی کمزوری
سر تر پایه منافق واړه بد بوی دی — که په سر ئې سپین مندیل دَی لکه اوری[1]
کال په کال چه ورته وگورم نور نشه — دَ لاله دَ زړه په داغ ختلی غوری[2]
د ناپوه بخره ښادی دَ هوښیار غم ده — څوک به وران کا دَ ازل دَ قلم توری
دَ یوه گوله په خوله دَ بل په زړه کښ — په حساب لکه کږ وری[3] شه دوه موری
غل بې غمه ننداره کاندِی خوشحاله
په تهمت تړلی ساد[4] درومی سر توری

ما فراق دَ حبیبانو ژړَوِی — زړه په ما دَ رقیبانو سرَوِی
چه سیلاب څما په عقل وکړ هسی چاری — عمارت د ما صَ صبر نَړَوِی
عشق څما په عقل وکړې هسی چاری — چه هلک می په خبره واړَوِی
مه هجران وَی مه دَ ده ترخه غمونه — چه می تل له خوږه عمره مړَوِی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ — دائم مالگی می په سترگو دوړَوِی
په پیغام ئې دَ وصال هسی تازه شم — لکه باد دَ گل غوټی غوړَوِی
یمه پوخ دَ عشق پکار لکه کَودری — نور می څه دَ غم وَاورته کرَوِی
په لیدوُ پسی ئې مرم سخ دَ هغو دی — چه وَ مخ وته ئې سترگی غړَوِی
که دَ زړه په محبت شِی خوشحال ځوان دی
پدا سپین ویښته ئې خلق زړه وِی

مست دَ هغه مخ یَم چه مخموری لری سترگی — هسې پرې غوځیږم وایی تورِی لری سترگی
یار می په ښایست کښ بې نظیره بی مانند دی — لا په درست صورت کښ ډیر مشهوری لری سترگی
ډیری کښلی سترگی ما لیدلِی دِی دَ کښلیو — تا غُندِی یَو یَو په بڼو پری لری سترگی
سل ځله دِ شیخ ملا صفت ورځنی کاندِی — ښې به ستا تر ورُو سترگو حوری لری سترگی؟
ناست دی لکه ښری[5]رقیبان و خوار عاشق ته — ځکه ستا له مخه هوری دوری لری سترگی
هر چرته چه ته یې هغه لور ته مِی نظر دَی — هر چرته چه زاڼی شاهین هوری لری سترگی
نشته په جهان کښ تل طلب ور پسی کړمه — یو هسی منظور چه نن منظوری لَری سترگی
نه گوری و چا ته څو پخپل ښایست غره[6] دَه — گوره دا خیال په څو مغروری لری سترگی
سخ دَی دَ هغه چه خوښ خورم دَ یار په وصل — هر ساعت دَ یار په مخ مسروری لری سترگی

---

١. یعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دباندی سپین دی.
٢. غور په معنی د پیغور ده.
٣. یعنی پسه.
٤. پاک، سوتره، ایماندار.
٥. سید راحت لیکی، چه ښریَ هغه لرگی ته وایی، چه د ستون پر سر ئې کښیږدی، او شهتیر پر واچوی مگر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لگیږی. ښری یعنی استازی، مجازا هوښیار.
٦. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې گورې چه خوشحال په درد و غم کښې
ورځ و شپه بې تا په اوښیو پرُی لری سترگی

مښک افشانه په کاکل یې
عنبر بیزه په سنبل یې!
چه و مخ وَته دی گورم
په مخ درسته لکه گل یې
تنگه خوله دِ غنچه گل ده
په لبانو لکه مل یې
په رفتار کښِ لکه زرکه
په گفتار لکه بلبل یې
پښتنه یې په بد جهل
ستمگره تر مغل یې
پدا تورُو شهلا سترگو
هم شاهین هم ئې منگل یې
ځو خوبیِ دَ جهان دِی
آراسته په واړه کل یې
لکه سبر په چمن کښِ
په قامت په تجمل یې
دَ خوشحال وَ مرگ ته ناسته
په غمزه په تغافل یې!

مار که هر ځو پیچ و خم ځِی
خپلی سوړی لَره سم ځِی
دَ غفلت له خوبه ویښ شه
شیرین عمر دم په دم ځی
مرگ به هیڅ سړی پرینږدی
وار په وار به درست عالم ځی
بی دلیله به ځان ورک کا
مسافر چه په تور تم ځی
دَ پښو وار ئې خطا کیږِی
چه قاضی لَره ځوک گرم ځی
که قضا وَته تسلیم شِی
هن پدا له دِله غم ځی
دَ دوږخ دَ اور علاج کا
چه سحر تر ستِرگو نم ځی
هغه عمر لکه باد دَی
چه په غم دَ بیش و کم ځی
چه تور مښک دِ حبطه کړل
به کافورو څه ستم ځی
چه نه تول لَری نَه پوله[1]
هغه هر چرته خرم ځی
منډِی پرې مړده خوشحاله
که دِ سر لکه قلم ځی

مگر رسم دین آئین هسی لرې
چه دا خوار زړه می غمگین هسی لرې
دا دَ زړونو مینی ورانی پرتې ښې دی
چه تل آس دَ جفا این هسی لرې
عاشقان به لکه مچ ورباندی گرزی
دواړه لب چه شکرین هسی لرې
څه نسرین[2] دِ دَ سنبل سَرَه دسته کړه
چه دَ تورو زلفوو چین هسی لرې
دا یو ستوری دَ اسمان دی که ټیکه ده
چه ئې یښی په جبین هسی لرې
کله کله به مرهم ورباندِی کښیږدې
که همیش می په زړه خوږین هسی لرې
لکه مخ ځما دَ یار دَی ای باغوانه!
په درست باغ کښِ یَو نسرین هسی لرې
په کوځه کښِ ئې څه ته گرزې زاهده
که دا خپل عقل دوربین هسی لرې
میاشت به څه لَره اوس لافی دَ خوبیِ کا
ته دلبره چه مخ سپین هسی لرې
که هر ځو ښایسته ډیر لرې کشمیره!
لکه یار یَو نازنین هسی لرې
چه ئې پورته کړې گلونه تر ښکاره شی
یو پلو دواړه آستین هسی لرې

---

۱. چه نه پول لری نه پوله.
۲. نسترن دِ دَ سنبل سره دسته کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال په حال به چيرى ترحم کړې
مستى ته چه زړه سنگين هسى لرې

ملاحت چه صباحت سَرَه آميز شى   دَ دلبرُو حسن هاله شور انگيز شى
خداى پخپله په ښه مخ باندى مَين دى   خداى ئې واخله چه له کښليو په پرهيز شى
په زمان به د زاهد خونه اُلجه کا   که د سترگو دَ ترکانو ئې پرې خيز شى
دَ غمزې سمند ئې جوړ کړ و جولان ته   گوره بيا به ئې په چا باندِى مهميز شى
دَ دوږخ لمبې به هم ور څنى ډار کا   که دا اور مى دَ خاطر په حشر تيز شى
دَ عشق بوى مى به ولاړ نشى له هډُونو   که هر څو په تورُو خاورو کښ ريز ريز شى
چه گه ناز کا گه عتاب کا کله مهر
دا ئې واړه له خوشحال سَرَه مکيز شى

مه وَى هسى کلى چه دَ چرگو کولمې خورينه   شل خمبې[1] په کور کښ د نيستىِ له غمه مرينه
بل فکر ئې هير دَى خو په غم دَ زرو پول دى   نر ښځى ئې واړه خو تنگې تنگې لرينه
ډير ئې ملکان دَى پکښى ښه ملک هغه دى   هر چه بې ننگى کا دَ چا بډِى رشوت خورينه
کښينى په مسجد کښ دَ سودونو کا خبرى   يا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَيل کړينه
لس کالونه تير کا په يوه جامه خيرنه   کوز وجود برمنډ په سر ځيره کښيبڼدِى زرينه
خاندِى پروا نکا شرم نلَريى د تيښتى   ډيرِى بې شرمىِ دَ ژوندُون دَپاره وړينه
جنگ لَرَه چه ورشِى نور څه هيڅ نکا بې تيښتى   جوړ چار وسله تښتى سکه ورور ته نه دَرينه
هيچيرى د شولو دَ سړى برکت نه وِى   شل شِى شول شِى شوم شِى چه هميش شولى کرينه
نوم دا ودانىِ ويران ښهر دَى خوشحاله
لا ترې ويران مشه ورځ په ورځ دَه کهترينه

نصيحت دَ دانايانو دَکتاب دَى   دَ احمق ځواب هم نه ځواب ځواب دَى
چه عيسى په غرونو تښ له احمقانو   دا تعليم ئې راته پاتو پدا باب دى
لکه دد دَ صحرا ډير دِى په هر لورى   په هر ځاى دَ احمقانو څه حساب دى
سړى واړه سَرَه سم ندى په عقل   يو آفتاب دَى بل مهتاب دَى بل شهاب دى
يَو په قدر شهنشاه دَى په دنيا کښ   بل دَ دين په مرتبه قطب اقطاب دى
دَ هوښيار چه له نادانه زيست روزگار شى   که ئې گورې دا هم سخت گنده عذاب دى
دا سړى دى چه اغزى دى سر تر پايه   دا سړى دَى چه همه گل گلاب دى
ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ
دا پدا چه نادان ډير دانا ناياب دى

نه دَ عشق مدار يواځِى په ديدن دى   پدا کار کښ لا په هورته شنيدن دى
ښه چه شپه دَ جدايىِ خداى آخر کړه   سبا کيبڼِى اوس دَ صبح دميدن دى
تل په ستغ په ځوړ دَ اوښيو قاصدان دى   چه طلب ئې دَ دلبرُو دَ ديدن دى
دَ خطا آهو په بوى دَ نافې ښکار شى   راته بس دَ هغو زلفو شميدن دى
دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک   چه و کښليو ئې ورکړى دا دَيدن دى
کله کله به آرام د ما دَ زړه شى   که يک لخته ئې زده کړى رميدن دى
خوند دَ شهدو دَ شکرُو راته هيڅ دى   څو مى ياد دَ هغو شونډُو مکيدن دى

---

۱. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور دارُو ور لَره مکَوَه طبیبه!
چه خوشحال ور پسی مری هغه دیدن دَی

نفس شیطان دواړه بلا دی
را پسی څرګند په غلا دی[1]
څنی چاری لَرِی پټې
څنی چاری ئې ملا دی
دَ هغو جزا سزا کا
چه په جهل مبتلا دی
خدای ئې خلاص لَره له عُجبه
څوک چه ناست په مصلی دی
دَ دنیا دَ هوا چارِی
سر تر پایه ابتلا دی
جاه په چاه شِی وَ هغو ته
چه دَ جاه په تولا دی
دَ دنیا ښادیِ واړه
که باور کړې وا ویلا دی
اندیښنې ګوره خوشحاله
چرته سری په قلا دی

ناقرار زړُونه قرار شوی
د زړه غم ئې تار په تار شوی
دَ هجران غمؤُنه لاړِی
بیا دَ وصل دندوکار شوی
هغه لاس چه بې حنا دی
بیا حنا سرَه نګار شوی
شانه ورغلی تر زلفو
رانئحه سترګو سرَه یار شوی
دَ پایلو دَ ځړیِ
په هر لوری ژر نګهار شوی
په ګنګو دِ زیړ پړونی
په څو وه سرَه خالدار شوی
وار دَ غم دَ ژړا لاړِی
وار دَ بوس او د کنار شوی
په عذار دَ مهوشانو
بیا کبود کبود پرهار شوی
چه خوشحال ور پسی مرینه
ور ښکاره هغه دیدار شوی

نښتر ستا دَ قد سیالی و نه کړه دنګی
اور ئې بل کړ پخپل ځان په ننګی ننګی
سرَه ښه دَ زړه خوښی کاندی همزولی
نه دَ لوی نه د هلک، وی[2] یار دَ کنګی
په خیال خیال ئې تر پوې بدری[3] ومه خوره
وَ منډیل شملې پرېښې سپور دَ جنګی
دَ خوشحال وَیل و هر چا ته ښکاره دی
نه دَ مښکؤُ بوی پُټیږِی نه دَ هنګی

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنګونه
دَ خپل یار سرَه هم تا زده دا رنګونه
کله کله خواپخوا غاړه غړیَ
کله تښته په دوو پښو په غورزنګونه
چه څما سرَه ئې ناسته په پالنګ وه
اوس له ما په چرته لاړ په فرسنګونه
په لیدو پسی کچکول واخلی ملنګ شِی
مینه کا دا هسی چاری آهنګونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی
په قسمت دَ خوږو زړونو لهنګونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا
زیست، روزګار، شرم، پیغور، ویره ننګونه

---

۱. را پسې په الالا دی.
۲. دِی.
۳. په څنو نسخوکښ بودری لیکلې ده یعنی نوک خوړل او خطا وتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه بوسې دَ جفا جويو دَ خولې اخلې گنُدې اخلې دَ ياغيانو قلنگونه
څوک مايوس څوک په اميد دَ يار دَ وصل څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په ليدو به ئې دَ گور مړی سر هسک کا که پرې درومی دَ پايلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبری دراز نکا دَ جنت دَ حورو مه وينم رنگونه
زه خوشحال دَ آهو چشم مينی سر کړم
دَ غرڅه غُندې په هسی گړنگونه

نن ځما کره ميلمه عزيز دَ خدای دی چه ئې پاس ځما په سترگو باندی ځای دی
پخپل ځای باندې قائم دَی لکه قطب هميشه دَ گم گشته وُو رهنمای دی
چه پرې څه خو توجه دَ فکر وکا يَو زه څه چه دَ هر چا مشکل کشای دی
چه گذر ئې پدا غولی باندې وشو سعادت ئې ور سَرَه راوړ همای دی
ما پرې اوس د غلطې کرښه وکښه پخپل رای می چه منلی دَ ده رای دی
دَ بادشاه څخه ئې مه غواړه چه نشته هغه گنج لکه په کور کښ دَ گدای دی
تناونه به ئې ورسی تر نمره لکه زلفی چه ئې سريښی په پای دی
دَ ښه حسن به ئې څوک کاندی ستاينه چه دَ خپل حسن پخپله خود ستای دی
لکه عمر لارغه[1] رايشی ژر درومی
په هجران ئې دَ خوشحال ختک هاهای دی

نن دَ يار دَ لاسه بيا يو تير راغلی دی بد رسا دَ ځان په وړلو خير راغلی دی
زه چه دو اسپه له عشقه تښم پټيدلم بيا را پسی گوره گيراگير راغلی دی
ښه چه پکښی بند شو وَئې مشلوه له زلفو زړه می ليونی دی په خنځير راغلی دی
چه ته يې اې عشقه چه وربوز ئې راته مات کړې بيا گوره که عقل په تدبير راغلی دی
څونبره ښايسته يې چه دَ مخ په نندارو دِ درست وگړی مات شه ما وې پير راغلی دی
ټول محبوبه راغلې سمن بوئی سيه چشمی ما وې چه ته راغلې درست کشمير راغلی دی[2]
څوک که جهان نيسی په لښکرُو هغه ترک می گښی ځان دَ زړونو په تسخير راغلی دی
زړونه ئې زخمی کړه چه ئې گوتی په بم کښيښوې غوړ باسه له بمه اوس په ځير راغلی دی
وچولی چه تر يو کړې ورته نه گورې په مهر
وايه له خوشحاله کوم تقصير راغلی دی

نادانان پخپلی چاری ښه پوهيږِی دانايان که ئې په چارو اندوهيږی
چه نادان ئې په مخ وخوری هاله پوه شی گڼه هونبره په خبره نه گروهيږی
کاڼی بوټی وچ لانده هر څه پر مخ وړی مشيت لکه درياب دَې چه بهيږی
چه سرې اوبه ئې کښيوزی په نظر کښ کله تېری له سرِو اوُبو سهيږی
په هغو خوړو پيښ مشې چه ئې نخورې سرَی هسی په ليدو ورته سوهيږی
که وَيل ئې په هزار رنگه سودمن دِی
دَ خوشحال په وَيل کله څوک گروهيږِی

---

۱. يعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.
۲. ما وی چه په راغله ئې کشمير راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ځما په خیلخانه کښ ښونبره غم دی
چه حیران ځموږ په کار پوری عالم دَی

ناخلف زویه اغزی کړی خپل پلار ته
د خلف زویه گلزار له عمره سم سی

ناقابل زویه دوږخ غُنڈِی پیدا دی
ښه قابل زویه په خونه کښ ارم دی

ښه فرزند دَ پلار په خونه څراغ بل شی
بد فرزند دَ پلار په خونه کښ تور تم دی

په لوی والی کښ ئې خوی د دام وَ دد دَی
اوس دَ زویه خوبی هونبره وی چه کم دی

نالایق زویه ننگ نام دَ بابا ورک کا
که ولاړ ئې دَ نیکه دَ پلار علم دی

دَ قابل سَرَه به غم دَ نام و ننگ وِی
ناقابل په غم نیولی دَ شکم دی

چه دا هسی رنگه سپی ځنی پیدا شول
لا په شک یم چه خوشحال کله آدم دی

نور څوک نشته لاندی باندِی
واړه دی دَی چه څه کاندی

دَ ده حکم به نور نشِی
که ژړا کوې که خاندی

دی قادر دَی باندِی ښایی
که کیمیا کا گل د سپاندی

څو سینې ئې کړې قراری
چه په غم وې ځلبلاندی

څو ئې بیا وربانِدی پاس کړل
چه پراته وُو تر بل لاندی

خلقې ئې دِی که گورې
سَرَه یو تر بل هراندی

په لیدو دَ یار مَړې شوې
دَ خوشحال سترگی نغلاندی

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه
تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه

که خانان په زر په زرو په توره ناز کا
کښلِی مخ لَرِی ښیوې غمزې غنجونه

یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت
یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه

څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښ
بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه

په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه
چه به کښلیو لَرَه ځِی هغه رنځونه

بل سر مه څه په دلبرُو کښ ئې غواړه
اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه

زه امی په دا خبره نه پوهیږم
چه عالم ئې راته کا په مخرجونه

په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه
په چا لونې په اوریو په چجونه

دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نه می زړه په سرداریَ درست خوشحال دی
نه ځما دَ خیلخانی څه حال احوال دَی

دَ ختک اُولس په ننگه نه پوهیږِی
کار ئې درست دَ نادیده وو په خصال دی

پښتانه لکه مگس وربانِدی گرزِی
ورته یښی دَ مغل دَ حلوا تال دی

نور ئې واړه تکئې تار په تار خپرې شوې
اوس په منځ کښ یَو کرم دَ ذوالجلال دی

ایمل خان دریا خان واړه خورد بین ولاړل
اوس خو پاته و مغل ته یَو خوشحال دی

واژگونه شوې همگی دَ دنیا چاری[1]
چه لیدې می هَسی نه دِی واړه لاری

زوی ئې پلار سَرَه کا رُویه دَ غلیم کا
لُوه‌نِی مور ته لکه بَنِی دِی تیاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چوهړی[1] پلا وشولې خوړه حلوا خوری | په سید باندې حلالی دِی مرداری
باوری دَ بادشاهانوُ لکه غله شول | رهزنان ئې په دربار کا ځنی چاری
بلبلان طوطیان حیران په بیابان گرزې | په کلزار باندې کارگان کاندې چیغاری
په وښو دَ عراقیانو ژواک ژوندوُن دَی | راتبونه[2] وهی زوئَ دَ حماری
نادان خوښ بې غمه خوب په فراغت کا | په هوښیاروُ باندې راشی شل دشواری
په څښتنو باندې حکم کا مریوُنه | تر میرمنوُ تَل وینځې دِی رویداری

په دوران دَ عالم گیر بادشاه خوشحاله
خانه زاد ئې واړه بخرِی لَرِی خواری

و سړی وته دا خپل عیب وینبته دَی | دَ بل عیب ورته لا کټه تر غره دی
پخپل ځان پسندنه نیکه په بل بده | دا مذهب دَ مؤمنانو مذهب نه دی
هنرور یې نیک سیر یې لوړ اختر یې | که بل تا وته تر خپله ځانه ښه دی
چه می یَو ځله اخلاص ور سَرَه وشو | یار که سل ځله جفا کا تور لیمه دی
بیا دِ خپل مَیَن د ما له سترگو نه ځې | که په سترگو کښ می څرخ لکه بانړه دی
چه غمونه درته راوړی سترگی غوړ دَي | چه دِ ځان دَ بل مریَی کا هغه زړه دی
که خواړه خوری که اوبه څښی پدا څه شی | مرده دل که ژوندی وینې شمار په مړه دی
د ما زړه تر کانړی کلک وُښوی ترې پریووت | تر الماس ئې دَ غمزې غشې تیره دی
که یاران می تر حساب تر شماره تیر دی | په کوگل کښ می زړه یَو دَی دَ یوه دی

دَ سړی دَ صورت کار دا هسی نه وِی
چه ئې زړه دَ خوشحال یووړ لا نور څه دی

و څراغ ته دَ اورپینتی حال معلوم دی[3] | په دا منځ کښ دَ خبری حاجت کوم دی
یو د بل له حاله نه کاندې پوښتنه | دَ دې ښهر په عالم کښ بد رسوم دی
یا یک لخُته هغه یار واړه جفا زده | یا له ما سَرَه جفا کا بخت می شوم دی
نن چه زه باندې مَیَن یم په ډیر رنگه | در ئې وښیَم چه کوم دَی څه ئې نوم دی
یَو په حسن بل په دا چه عاشق وژنی | په دا دوه توگه په درست جهان کښ سلوم دی
نندارچی ئې دَ جمال دی نور څه ندی | چه په هر لوری هر ځای خلق هجوم دی
چه گلوُنه دَ بهار باندې لیدل شِی | دَ بلبلو سیر تل په هغه بوم دی

څه به هر یَوه ته حال وایې خوشحاله
دَ لیمو په حال خبر کله ادوم دی

ورځ په ورځ دَ باغ غنچې دِی چه غوړیږی | دَ بلبلو وړی سترگی پرې مړیږی
چه ښه مخ وته نظر کاندی لازم دی | که ئې سترگی وَ بل مخ وَته غړیږی
جگی جگی مانړی مکوَه پخولا شه | چه پما دَ رقیبانو زړه سړیږی
دَ عاشق خاطر په مثل دَ نافې دی | که کالُونه پرې تیریږی نه زړیږی
زه جدا له یاره خوب په شپه و نه کړم | وایې مالگه می په سترگو کښ دوړیږی
روغ عالم خندا خوښی هوا هوس کا | پرهار ژلی په غمونو کښ نړیږی[4]

---

١. مزدور او خاوری پاکونکی.
٢. راتب هغه مقرری دانې او خوراکې ته وایی چه آس ته یې ورکوی.
٣. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه په نورو کښ نسته.
٤. ژړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور عالم ئې تار په تار تبنتي له غشيو
يو خوشحال دَی چه ئې غشيو ته بړيږی

وايم خلق نه دری
زړه مې يوړ يَو مزری
دا خبره چه زه وايم
تر وينښته لا ده نریَ
چيری نه وی ليونی شم
چه په خوب وينم پری
زه له ياره سَرَه څه يم
دَ يوه مزی مریَ
چه ئې خوند دَ ميوې خوړ وی
هم هغه بوټی کری
ته هم خر ور سَرَه مشه
که څوک خر شی په خری
په کهترو دِ نظر کا
څوک چه غواړی مهتری
بله نه گوری بل مخ ته
تل دَ سترگو کړم ږغری[1]
دَ وروستی پسرلی نرگس دی
دَ خوشحال قدر لَری

وايم له تا ولاړم که په ناسته مې ملال يې
کبر لوئی مکړه که هر څو صاحب جمال يې
ولاړم ستا له وره ستا په يادو به مشغول وم
ولاړم له ما نه ځې دا چه ته مې په زړه نهال يې
زه غريب نامرد يم څه و ما وته گواښيږې
قهر کړه هغو ته چه دی سيال دی يا ئې سيال يې
هيڅ گناه مې نشته چه مې وژنې يا مي ولې
واړه دی مستی ده نه ترِلی په وبال يې
خدای خو خبردار دی چه له تا به ئې دريغ نکړم
لږ و ډير مشتاق ځما دَ سر که يا د مال يې
تل جور ستم کړه هغه نه يم چه زړه بد کړم
سل جور جفا کړه بيا ليمه د خوار خوشحال يې

و ښه مخ وته نظر دَی هر چا کړی
نه دا دود دَی په جهان کښ ما راوړی
زه به هيڅکله له عشقه نه وانوړم
که هر څو راته وَيل کاندی وگړی
ما وَيل چه زړه به نه ورکوَم چا ته
ولی څه کړم چه بد زړه لَرم وووړی
دَ عاشق دَ رښتينیِ نخښه دا دَه
چه په عشق کښ سر حساب کاندِی خسړی
په يو گوټ به ئې دَ عشق دَ ميو هير کړې
که دِ واړه دَ جهان لذت دی نغړی
چه په ښاخ باندی ئې اوړی ژمی گل وِی
خدای ځما په زړه کښ نهال کړ هسی زړی
چه به بيا په څه علاج په لاس کښيوزی
دَ خوشحال خاطر ئې ندی هسی وړی

و مجنون ته دَ ليلا له شونډُو وایَ
لال و دُر ياقوت وَ نورُو وَته ستایَ
دَ مجنون له ودانیِ سَرَه څه کار دَی
هر چه ورانه ويرانی هورې ئې بيایَ
چه به بله انديښنه کاندی اغيار دی
يار دِ څوک دَی چه د نه ووزی له رایَ
درست جهان دِ تيرې توری درته واخلی
يَو وينښته به دِ کنډَو نکا بې خدایَ
ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړی
زه دا هسی دماَغی راغلم له ځایَ
وايې کانده به خپل مخ درته ښکاره کړم
زه په کانده مانده نه يم نن ئې نمایَ
دَ دولت شهپر کارگانو څخه نشته
که ئې غواړې خو ئې غواړه له همایَ
ته دَ زړه اَغزی په کوم طبيب وکاږې
چه وکښلی ئې اَغزَی ندی له پایَ

۱. ږغول، او ژغورل يوه معنا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ منصور په حال خبر نه يې خوشحاله
درته چا وې چه دَراز خبرى واىَ

ورته گوره څما يار څه نندارە دی[1] لکه اوږمکی په ستوریو کښ ښکاره دی
څو عاشق په معقوقې باندِی مَین شی هونبره دَی معشوقې ته بیچاره دی
ما وې عشق خو یَو ښه څیز دی خبر نه وم چه دَی لا تر مست هاتی نه خونخواره دی
چه نصیب ئې دَ ښه مخ نندارە نشوه هغه څوک څما په پوهه آواره دی
غم څما له دِله نه درومی بل لور ته ته به وایې چه څما په اجازه دی
عقل، علم، هنر مه یادَوَه ما ته چه می ولیده مدار ئې ستاره دی
هغه زه یم چه دَ اوښ وری په شا وړم دَ غوایه وری څما په پشتاره دی
چه علاج ئې په چا نشی څوک ئې څه کا چه په ما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
غم په نورُو یَو ځل وَر یشی بیا تیر شی خو پما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
چه ئې هیڅ دَ ښایسته وُو مینه نه وِی رنگ ئې مه وینې چه نفس اماره دی
دَ ښه مخ نندارە نکا خلوتی شو زاهد ځان ژاړی بې ځایه هیچکاره دی
بادشاهان دِ هم سیالی ور سرَه نکا:
خوشحال ستا دَ ور مریبو په شماره دی

ولاړم قلندر شوم دا می حال دا می احوال دی مات کچکول په لاس کښ بل می گند دَ دنیا مال دی
وران وگړی گوره په څو قلب کارُونه کاندِی واړه اقبال غواړی ولی لابقا اقبال[2] دی
زه تر هغه ځار شم چه ئې راکړه تر ځان ځاره ځار تر ما هغه چه ځار شوی تر مثقال دی
هیڅ په منځ کښ نشته په خالی دکان غوغا دَه ما چه فهم وکړ واړه وهم خوب و خیال دی
یَو په گور کښ ښخ کا، بل په گور کښ نکا فکر دری ورځی ماتم وی څلورمه ورځ بل حال دی
ما خو لاس په غوږ کړل ځنی تښتم که خلاصیږم خلق پر خواریږِی شهوت څه عظیم جنجال دی
نور عالم به څه کړې دَ خپل ځان په خلاصی مټ کړه
لاندِی یې خوشحاله دا یو څه دَ بلا جال دَی

وې مِی که زه درشم ستا تر ځایه خوله به را کړی؟ وَیې سکه هزار سرَه لَرې چه دا وینا کړی
وې می چه په مخ دِ توری زلفی تور ښامارر دی وَیې تروسکه، څه لَرَه ښامار وته ویسا کړی
وې می چه په کوم توکی به تا وته نزدې شم وَیې چه که سر له تنه بې تیغه جدا کړی
وې می چه په تاسی هر گوره لیونَی یم وَیې چه په دا عقل به لا صورت رسوا کړی
وې می چه ما تا سرَه خندا په یوه وخت کړه وَیې هغه څوک وُ چه ئې تا سرَه خندا کړی
وې می چه هر گوره کبریا شوې خدای دِ وینی وَیې چه که کبر کړم ستا څه دَی چه غوغا کړی
وې می چه دَ سپینی زیبا خولې عاشق دِ زه یم وَیې چه خدای څه دا عاشقیِ هم ویړیا کړی
وې می چه له نتی دِ چارگل په پوزه زیب کا وَیې دا خبری کړه هاله که چا په تا کړی
وې می که زه ستا په کوی کښ وَمرم ستا رضا دَه وَیې کشکی خلاص له دردِ سرَه سپی څما کړی
وې می چه په څو رنگه خوشحال په تا مَین دَی
وَیې دَ ختک سړِی دَ مینی څه ثنا کړی

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نه وه، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.
۲. د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی یعنی چه پاتیده نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همیشه می تر پرهار وینی بربیړی که هر څو باندې دارو بودم نه لړیړی
که فریاد له درده کړم ملامت نه یم چه پرهار په پرهار وشي څو خوړیړی
همیشه می دَ یار یاد دَ زړه سبق شو چه ډیر ډیر ئې یادَوم زړه می خوړیړی
زړه می گل دَ نیلوفر مخ ئې آفتاب دَی نیلوفر می و آفتاب وَته کړیړی
دَ خوشحال دَ خوشحالۍ وخت هم دا دَی
چه رباب سرینده جوړ سَرَه غړیړی

هیڅ صفت ئې نه ځائیږی په تحریر کښی چه دَ زلفو مښک عنبر کړم په نظیر کښی
ستا دَ مخ دَ شونډُو مثل را معلوم شو لکه نهر دَ جنت شهد په شیر کښی
نه چه خوله دَنه زړه می هم په خوړ شی چه دِ نوم دَ شونډُو واخلم په تقریر کښی
ما چه ستا دَ څهرې ښه ننداره وکړه څوک به ستا په حسن نه وِی په کشمیر کښی
زړه می ستا په زلفو بند شو پرې خوشحال شوم لیونی تړلی ښه دَی په خنځیر کښی
که هوا دَه که سودا دَه پکښ ستا ده بل خیال فکر می هیڅ نشته په ضمیر کښی
زه چه ستا په تیر زخمی شوم فراغت شوم چه عجب دارو دی یښی وه په تیر کښی
لکه بوی دَ یار دَ زلفو دَی عطاره هسی بوی نشته په مښکو په عبیر کښی
محبت می هډو و پلو سَرَه مخلوط شو نا صحانو راته شا کړه په تدبیر کښی
چا به هونبره دَ عشق گنج را عنایت کړ که می نه وَی خپله بخره په تقدیر کښی
دَ خوشحال ویل په نورُو کښ څرگند دی
لکه بِرغ دَ ویره ژلی په گڼ ویر کښی

همیشه می له ښه مخه گفتگوی شی چه په لوښی کښ څه دِی هغه ترې توی شی
دَ بلندی په قامت باندِی مَیَن شوم هر چه لوئی چاری کاندی هغه لوی شی
چا خپل یار په غیر کښ ونیوه خوښی کا لا د چا ورپسی هسی جست و جستجوی شی
دَ منصور غُندِی به غل دَ خاص و عام شم که ښکاره می و عالم ته گوی مگوی شی
په زړه هونبره پروتی ندی چه ئې شمار شته اوس ئې چا وته سپړنه موی په موی شی
خارو خس سَرَه ئې څه مهر پیوند دَی دَ بلبلو مینه تل په رنگ و بوی شی
نه به زهد وِی نه علم نه څه نور څه که څرگنده می عالم ته پدا روی شی
ځکه هر کله خوشبوی او معطر دی دَ صبا ئې چه په چم کښ تگ و پوی شی
دَ ناپوه یاری په مثل دَ ډِک جام دَه له هر څو ئې ښه ساتم را څخه توی شی
دَ خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
چه ئې تیره درسته شپه په های و هوی شی

هر دم تر نقاب لاندی و عاشق ته شیوه[1] کاندی
تازه اوربل اودلَی توری زلفی آویزاندی
انگڼ ئې ښایسته کړ چه راوَوَته دباندی
ځما په مرگ دِ زړه دَی چه بې دردو سَره خاندِی
څه ظلم څه ستم کړې چه پلو نیسې دَ وړاندی
څه عجب غزل ئې ووې
آفرین په خوشحال ناندِی

---

۱. جلوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر گناه چه په توبه په استغفار ځي — دَ هغه گناه به څه په زړه کي ډار ځي
ساقي راشه سره شراب راکړه سرې شونډې — تر چشمانو دي ځاريږم چه بهار ځي
په هر چين کي ئې دَ څونو مښک دَ چين دي — لخلخي ځني توئيږي چه په لار ځي
دَ خپل زړه خبري واړه ويراني کا — يار هغه چه هميشه په زړه دَ يار ځي
جهان ځاي دَ خوښئ ندي وَ ناورين دي — چه طوطا له گلستانه په چيغار ځي
په وار وار چه په دنيا باندي راغلي — عاقبت به ځني واړه وار په وار ځي
که له درده مي خبر ندي وگړي — چه مي سرېويني تر سترگو په رخسار ځي
دَ هغه طبيب نوم څه اخلې په ژبه — چه بيمار ور لَره رايشي بيمار ځي
که مي بيژني هغه ليونَي زه يم — چه نادان را لَره رايشي هوښيار ځي
دروغجن به هميشه وِي په خزان کښ — دَ رښتينو په مخ هر کله بهار ځي
د رقيب خلل به نه ووزي له ميانه — وخت نيژدې راغي دَ وصل دندوکار ځي
چه محروم ئې دَی له ميو يَو خوشحال دَی
گڼه واړه حريفان ځني سرشار ځي

هره مينه چه په خال په زخه کيږي — هغه واړه دَ ښه مخ له مخه کيږي
زړه[1] دلگير مشه دَ خلقو په جفا کښ — په عاشق دَ رقيبانو رخه کيږي
خاوند خداي دِ سر زنش دَ هغو وکا — چه په حال ئې دَ دردمنو سخه کيږي
غه مرغه به له هما يه څه پرواز کا — چه لا اوس ئې تن وجود په پخه کيږي
که هوس کوې خوشحال هوس ئې نهيل[2] شه
غه هوس چه به بې ستا له مخه کيږي

هر زمان چه فلک مهر بنياد شي — نامرادي د مانې[3] پخپل مراد شي
په هر شام پسي سحر شته نظر وکړه — عاقبت چه څوک عمجن شي بيا به ښاد شي
ساقي نن دَ سر شارئ شراب راکړه — محتسب چه حاضر ندي څه هِداد شي
چه نه مَي نه معشوقه پسرلي رفتن کا — نن ځما له خپله بخته نه فرياد شي
يَو له بله زده کوِي دَ جهان دود دَي — له اوله چه شاگرد شي بيا استاد شي
يار به مخ راته ښکاره کا لکه شمعه — عاقبت[4] به دَ رقيب خورا نامراد شي
يا ډير زر بويه يا بخت بويه يا توره — چه په سپينه ږيره څوک دَ چا داماد شي
دَ ملحد په زړه به نه لگي خبري — که وَيل دِ ورته تل دَ نون و صاد[5] شي
زمانه به ئې پرينږدي و ثبات ته — په هوا چه دَ حباب غُندي برباد شي
صورتي عمر فاني دَي باقي دا دَي — چه ئې پسله مرگه نوم دَ نيکو ياد شي
عقله ته له عشقه ليري ليري گرزه — مخالف چه سَرَه وريَشي فساد شي
دَ هغه سړي په مرگ ژړا هيڅ مکړه — چه دَ بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شي
په هر ځاي باندِي ئې زړه دَی لکه ژاولي
په خوشحال باندي ئې زړه لکه فولاد شي

١. ته دلگير مشه.
٢. مايوس، نا اميد، محروم.
٣. نامرادي د نړۍ، يا مراد دَ زماني.
٤. عاقبت به د رقيب په سر مراد شي.
٥. نون و صاد يعني نص چه په اسلامي احکامو کښ اساس دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر سړی که رشتیا ګوی وِی — نه دَی مړ که سر ئې ګوی وِی
دَ لویيِ لافې به نکا — چه په اصل هنر جوی وی
که ئې نغاړې پټ به نشی — په هر ځای چه رنګ و بوی وی
چه خپل یار له ما بیلتون کا — د ما سترګی پسی جوی وی
په بیلتون دَ مَیَنانُو — زړه تر دوو سترګو را توی وی
چه قیمت دَ کالی ځونبره — پسی هونبره جستجوی وی
ځو جفا کا زه خوشحال شم
یار دِ هر کله بد خوی وِی

هر ناپوه زلموټی څه زده، چه څه دَه دَ عشق بازی — ترو څه مچ څه ئې مجال چه په هوا کا پروازی
هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښې بای کړ که باور کړې — په مذهب دَ عاشقانو هم شهید وی هم غازی
که دَ یار به غم کښې وَمری خاصګی ژوندون هغه دَی — که په پښو ئې تندی کښېږدی هم دغه دَه ممتازی
حقیقی سجده هغه دَه چه دَ یار په لور[1] ئې کړې — و کعبې ته چه سجده شی دا سجود دِی مجازی
تورُو زلفو ئې په باد کړه ډیر سرُونه دَ مظلومو — توری سترګی ئې په زړونو کا همیشه ترکتازی
اې خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سَرَه تیر شه
دا ځما خندا خندا ته بازی مه ګڼه بازی

هغه دم چه دَ یار سره صحبت وی — دَ فرښتو آواز په ما باندی زحمت وی
چه له یار سَرَه باده خورم په خلوت کښې — باده! ستا دِ له غه ځایه نه رخصت وی
ښه یاران چه سَرَه ناست وِی محبت کا — چه اغیار وَر باندِی راشی قیامت وی
تل ګدای په بادشاهانو مَیَن شوی — نه دا کار به له ما خواره نه بدعت وِی
عاشقی می خدای له ځایه خوی خصلت کړه — هم هغه کاندی سړی چه ئې خصلت وی
ستا د شونډُو تر لذت به نه رسیږِی — که هر څو می دَ شکرُو زیات لذت وی
ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ — ولی دریغه که له عشقه اجازت وی
دَ زنخ دَ څا دَ بند فراغت غواړم — په تنور کښې پراته کله فراغت وی
ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې یووړ — نه چه کړه او وړه ئې ښه وی ښه صورت وی
ما به سترګی لکه باز درلې اندرتی[2] — که می زده وی چه دَ سترګو بد شدت وی
خوبه مه راځه په ملک ځما دَ سترګو — ګڼه ځان به دی په وینو کښې لت پت وی
شیخ به ولی دَ رندانو عیب نکا — تل له مرد سَرَه نامرد په غم غیرت وی
ستا به زلفو کښې می خوار خاطر ښاد نشو — دا مؤمن په کفرستان کښې څه حرمت وی
مګر واړه جوهری په مرګ تام شول — چه تر دُر به دَ ژلیِ زیات قیمت وی
بل جنت ئې شیخه تا وَته بخښلی
دَ خوشحال دِ هم دَ یار کوڅه جنت وِی

هغه مخ چه ښایسته دَ ننداړو وی[3] — چه ئې وینې دَ هر چا پسی هو هو وی
دَ بلبلو له بلغاک نه دلګیر مشه — هغه ځای چه رنګ و بو وی ګفتګو وی
که هر څو ښایسته ډیر دی ګمان نکړم — چه به بله لکه ته پاکیزه رو وی

---

۱. په لوری کیږی.
۲. پټی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور گیسو پر همگی صورت خپاره کړه چه دِ درست صورت همه دَ مشکو بو وی
زه به سترگی ستا له مخه نه وانخلم مخامخ که تیر انداز راته یو څو وی
قاصدان ځما دَ اوښیو کښته پورته همیشه دَکښلی مخ په جستجو وی
نن چه ته لمانه ځې زړه می خوشحال کړه یاره ستا وعده به کله دَ راتلو وی
کاتبان به ئې په کومو گوتو کښینه غه خبری چه سوځونکی تر لمبو وی
دَ سحر په بلا ته یاد شې اې چرگه! ستا په بړغ دَ عاشق زړه په پرهرو وی
دَ خوشحال خټک له حاله خبر دار شوی
چه په زړه به ئې دَ عشق داغونه څو وی

هغه څه دَی روغ صورت دی چه بهتر تر سلطنت دی
دَ دنیا دولت که ښه وی یَو دولت نه ښه عزت دی
چه ډیر ښه دی تر توقیره یَو عفت بل صداقت دی
چه سړی له غمه خلاص کا هغه څه دَی قناعت دی
په طاعت که ته لوئی کړې حبطه هغه طاعت دی
چه فایده لری بې شماره هغه څه دی، مصلحت دی
په منت چه ورکول کا هغه کله سخاوت دی
چه دوږخ دی په دنیا کښې دَ ناپوه سره صحبت دی
خپل نیت ښه لره خوشحاله
که څه ښه دَی خو ښه نیت دی

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دَی په باطن کښې هر زمان را هویدا دَی
دَ ژوندیو سَرَه گرزی په علم کښې خوار عاشق په معشوقه باندی فدا دی
کښت چه وسیځی باران ور باندی مشه که په خوارو به کرم کړې ساعت دا دی
که ئې غواړم په کوگل کښې مونده نشی زړه می ولاړ دَ ښایسته وو په سودا دی
خدای به امن دَ هر چا له سترگو وکړه یو عجب صحبت دَ مینی ابتدا دی
زه به زار کَوم له دلِه نه له یاره چه په څو په بی پروا باندی شیدا دی
خپله مینه په عاشق باندِی سور اور شوه چه پرې سیځی خبر دار باندی خدا دی
گوره څو قرنه کالونه باندِی تیر شوه چه فرهاد په بې ستون کښې لا صدا دی
زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
دَ زړه حال دَ مخ په رنگ پوری پیدا دی

هر سړی چه دَ اخلاص په لاری درومی که هر څو په غرونو درومی نه به نغومی
نومیدی د ښه بادشاه په درگاه نشته هر سړَی چه خدمت کا نتیجه مومی
د ما زړه دا تهول دلبرو تر میان ورک شو نوم دَکوم یوې آخلم چه څه نومی
ښه چه زه په عاشقیِ کښې شهید شوم پدا لاری کښې څه لږ ندی لړومی
ما دَ سویو ښکار کاوه هوسیِ می ښکار کړه د ما رزق به کله تله دَ بل تر کومی
نور دِ صافی پیالې خوری نصیب ئې غم دی
که خوشحال په درد و دوک کښې پیالې شومی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه یار چه له ما لیری په هواد[۱] دی   همیشه راته حاضر دَ زړه په یاد دَی
دَ وصال خوښی ئې هم لا هونبره نده   چه می زړه دَ ده له خیاله سَرَه ښاد دی
بیهوده له یاره زار کوَم وَ چا ته   دَ خپل یار له جوره چا موندیي داد دی
پما واړه چارِ وکړې آشناییې   په ناحق می له بیلتونه نه فریاد دی
چه می هیڅ اثر دَ آه وربانديِ نشی   دا ناترس خاطر ئې کاڼی که فولاد دی
دَ خطا هوسیٔ په بوی دَ نافې ښکار شِي   راته بس دَ هغو زلفو بوی مراد دی
ته چه ما وته ارشاد کوې په عشق کښې   کله غوړ دَ عاشقانو په ارشاد دی
چه په هیڅُ توکی د ما له زړه نه نه ځِي   دَ خپل یار دَ مینی څه محکم بنیاد دی
یو زمان ورځنی خلاص نه یم په عمر   په ما خوار بانديِ دَ عشق جور معتاد دی
څه عجب ښه بوی راځِي دَ یار له لوریه   نن ځما دَ زړه دمه دَ صبا باد دی
تل گریوان په اوښیو لوند ساړه آهُونه
چه خوشحال مَین کیده دا ئې هِداد دی

هر خاطر چه نا قرار شِي   قراری ئې په دیدار شی
چه خپل زړه و چا ته ورکا   هغه څه په خواری خوار شی
هسِي سیند لَرم په سترگو   چه جمنا ورته رودبار شی
یَو څه راز لَرم په زړه کښې   هیڅوک نشته چه راز دار شی
هسی ژاړم له بیلتونه   چه غلیم را سَرَه یار شی
زه هم عار لَرم له خلقه   له دَ خلقو له ما عار شی
واویلا علاج ئې څه کړم   پرهارُونه په پرهار شی
هونبره ډیر پیران شیخان دِی   نشته یَو چه مدد گار شی
په بیلتون دَ خندا مخو
دَ خوشحال ژړا آزار شِی

هی هی توبه لتانه ستا له خویه بویه تښَی   د ما خاطر دِ وریت کړ لکه سیخ په لمبو یښَی
له سترگو ورځیو زلفو له ښو به دی ځان څه وړم   دَ مخ سپایان دِ هسی راته جوړ لښکر زه گُښَی[۲]
د ما په بخره نیاز دی چه عاشق یم زه به نیاز کړم   دَ ناز اسباب می واړه معشوقې وته پریښَیَ
په مخ دَ مهوشانو چه څه خال و خط لیده شی   بلا دَ ځان دَ زړه دی که ئې گورې گُښی گُښَیَ
عاشق په اندیښنو کښې دَ تازی غُندی نس نغښتی   غافل په بې غمی کښې دَ سنډه غُندی بد غوښَیَ
بد خواه دِ په قصد کړې دَه خوشحاله ملا محکمه
څه ویره څه اندوه کړې ته هم ورونه یې چابلښَیَ

هر چرته چه ته کښېنې هغه ځای دَ گلو باغ شِي   چه درومې په چمن کښې دَ لاله سینه داغ شِي
چه باد دِ توری زلفی په سپین مخ کاندی پریشانی   دَ مښکو دَ عنبرو بوی پریشان په هر دماغ شِي
په زلفو کښې دِ ورک د ما زړگی شو مخ څرگند کړه   دَ ورک کالی غوښتنه تل په توره شپه په څراغ شِي
چه ما مزه موندلې ستا دَ شونډو دروغجن یم   که دا مزه به هم مونده دَ میو په ایاغ شِي
پیغام ځما اې باده تر شیدا بلبلو وروړه   لا شک چه پیدا باغ کښې دَ گل بوی دَ گل سراغ شِي
یَو دم دَ خوار خوشحال سَرَه ته هم فراغت کښېنه

۱. هیواد.
۲. زه کښې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه زړه ئې له دیو ډیرو اندیښنو څه خو فراغ شِي

هوسۍ سترگی لب شکری[1]   په غاښو یی مرغلری
تا به ستایم په څو رنگه   ستا ثنا دَ مخ دلبری
چه جمال وَته دِ گورم   حیرانیږَم سمنبری
خوی دِ نن را سَرَه نور دَی   دَم واهَه نشِی له ویری
ذکر ستا دَ تنگی خولی دَی   رنگینه پری پیکری
زړه چه ستا سَرَه یاری کړِی   سلامت به اوسِی چری[2]
شور دِ گډ کړِ په وَگړِی   صبر وړُونیِ شور و شری
صبر وړې چه له تا دور شِی   طربناکیِ ناز پروری
ظاهر نن له تا جدا یم   عینِ ما ته برابری
قامت سَم لرې تر سرو   کج کلاهی قد عرعری
لیرِی مه درومه له ما نه   مخ په ما کړه مخ قمری
نور به ستا له وره نه ځم   وینا دا ده پرده دری
هر چه ستا رضا هغه کړِی
خوشحال وَینوې په غوری

یا ما زده یا می سترگو چه نن شپه را باندِی تیر دی   یا ما زده یا هغو زده چه وهلی په شمشیر دی
دارو ئې د درد مکړه نه ئې روغ دَ رغیدو دی   چه خود په زړه داړلی دَ خوبا دَ چشمو شیر دی
له درده نه خلاصیږم چه طبیب پسی طلب کړم   گنه هیڅ کمی ئې نشته طبیبان په جهان ډیر شی
عاشق دِ لا دوخته خپله زیرمه دَ کفن کا   چه تور باڼه ئې غشی و کشتن ورته دلیر دی
عاشق وته ښکاریږِی لکه مخ په آئینه کښ   دَ شاه دَ جمال نخښی که تر زر نقشَ تیر دی
څه ته و ما ته وایې اې ناصحه چه عشق هیر کړه   چه بې دَ عشق له کاره می نور ټول کارونه هیر دی
خوشحال خټک چه بیا مونده لذت دَ یار دَ شونډُو
و ده وته نور واړه دَ جهان جواړه گنډهیر دی

یا خو مکړه لیونی سَرَه یاری   یا دَ گند د پهوړیَ[3] کړه تیاری
چه په نور څه ئې حساب گڼی هغه زده   زه بې یاره عمر کل گڼم خواری
چه دَ یار دَ راغلو زیری په ما وکا   تر هغه سړِی به زه شم بلهاری[4]
په خرام کښ د هوسیٰ علامت گوره   دَگزار وار ئې خطا کړِ دَ ښکاری
ځما حال به و هغه وته معلوم وِی   چه تمامه شپه بیدار ستورِی شماری
خدای دِ تا په جهان تل لَرِی اې باده   چه ځما دَ یار تر منځ کړې ریباری
معطر دَ شاه دَ زلفو نه را درومی   ستا له بویه نافه ځار شه تاتاری
چه وعده دَ یار دَ وصل نیژدې کیږی   دَ عاشق له زړه نه درومی قراری
که ئی ستا د وروځیو خال په نظر کښیووت
دَ خوشحال شِی نور له غمه ویزاری

---

١. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٢. زړه چی ستا سَرَه یاری کړم   سلامت به اوسم چرِ.
٣. پهوړیَ یا پوهړیَ یعنی بوریا.
٤. محشی ورته قربانی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار ځما کَرَه دنَنه — زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی — درومه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری — اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شي — گنگونه يې کرکمنه
کوم ماتم در باندِ پیښ دَی — دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځي له غمجنه!

یَو قدم چه په خلاف دَ نفس روان شی — په هغه زمان ولی هغه انسان شی
چه دَ نس په حکم درومی هغه خوار وِی — سړی توب ور ځخه مه غواړه شیطان شی
دا سړی چه فرښته دی هم شیطان دَی — که سړی و خپل عمل ته نگران شی
یو په بد عمل کښ ځي تحت الثرای ته — بل په ښه عمل کښ پاسه په اسمان شی
دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دی — دا سړی دی چه په عقل کښ ددان شی
دا خونونه په ټوپک په توره نشی — دا خونونه چه دَ خلقو په زبان شی
تربیت که دَ باغوان له لاسه مومی — په هر ځای باندِی گلونه دَ بوستان شی
هوا ستا د سَرَه چه کښینی یَو څو ورځی — دَ هغه هنر په ده کښ نمایان شی
دَ نیکانو په صحبت کښ به ښه کیږِی — اولیا له اولیا نه را عیان شی
چه مغلو سَرَه کښیناسته مغل شه — دَ افغان سَرَه که کښینی نور افغان شی
دَ خوشحال سَرَه که کښینی یَو څو کاله
دا دَ غره ختک به واړه شاعران شِی

یا په تخت باندِی بادشاه وَی — یا درویش دَ خانقاه وَی
چه په لار دِی هغه ډیر دِی — یَو څو ما غُندی گمراه وَی
زه هر دم په بسم اللّٰه یَم — که یاران په بسم اللّٰه وَی
چه ئې کار دَ میړه نه دی — هغه نه وَی میره داه[1] وَی
په شماره می زویه ورک دِی — که یَو څو پکښی واه واه وَی
غاړی غرُونه ځنی ډک دی — سر انجام که دَ سپاه وَی
ابلقی په کار کښ هیڅ وی — یا درست سپین وَی یا سیاه وَی
توره شپه دَه دَ غمونو — دَ ښادیِ صبح گاه وَی

په خوشحال به ئې بد نه وی
که ئې څوک په حال آگاه وَی

لمړی ټوک بشپړ سو

۱. محشی ورته وینځه کښلی دی، یعنی خدمتگار.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library